



LITURGHIER



Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă



LITURGHIER

ÎNTRU SLAVA SFINTEI ȘI CELEI DE O FIINȚĂ, DE
VIAȚĂ FĂCĂTOAREI ȘI NEDESPĂRȚITEI TREIMI

LITURGHIER

CUPRINZÂND

VECERNIA, UTRENIA,
DUMNEZEIEȘTILE LITURGHII
ALE SFINȚILOR: IOAN GURĂ DE AUR,
VASILE CEL MARE, GRIGORIE DIALOGUL
(A DARURILOR MAI ÎNAINTE SFINȚITE),
RÂNDUIALA SFINTEI ÎMPĂRȚĂȘIRI ȘI ALTE
RUGĂCIUNI DE TREBUINȚĂ

TIPĂRIT CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
ȘI CU BINECUVÂNTAREA
PREFERICITULUI PĂRINTE

DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE



EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREȘTI – 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Liturghier / lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului

Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. -

București : Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2012

ISBN 978-973-616-190-2

I. Daniel, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

264-17:281.95

© 2012

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ

ISBN 978-973-616-190-2



Cuvânt înainte

Sfânta Liturghie – izvor de viață sfântă și lumină veșnică



Prima carte tipărită pe teritoriul României a fost un *Liturghier*, în anul 1508, realizată prin strădania Ieromonahului Macarie. O simplă întâmplare? Nu, ci o necesitate misionară, pentru că nu se poate săvârși Liturghia fără *Liturghier* și fără *Evanghelie*. Preotul trebuie să aibă *Liturghierul* în față când săvârșește Liturghia, chiar dacă ar cunoaște pe de rost slujba Sfintei Liturghii, întrucât aceasta nu este o lucrare individuală, ci este o lucrare a întregii Biserici, a poporului dreptcredincios în fața lui Dumnezeu și lucrarea lui Dumnezeu pentru popor.

Cu doar 17 ani înaintea apariției *Liturghierului* de la Târgoviște, a fost tipărită pentru prima dată în lume o carte de cult ortodoxă, și anume un *Octoih*, în 1491, la Cracovia, după care urmează încă două cărți: un *Ceaslov*, în 1493, la Veneția, și un *Octoih*, în 1494, la Cetinje (Macedonia).

În ceea ce privește tipărirea *Liturghierului*, putem considera ca o binecuvântare faptul că *Liturghierul* tipărit la Târgoviște de Ieromonahul

Macarie este primul Liturghier ortodox tipărit din lume. După acesta urmează și alte ediții: sârbo-bulgară (Veneția, 1519), greacă (Veneția, 1526), ruteano-ucraineană (Vilna, 1583) și rusă (Moscova, 1602 – ediție care apare cu aproape un secol mai târziu față de ediția de pe teritoriul României).

1. Sfânta Liturghie - izvor de sfințire a poporului dreptcredincios

Cuvântul *Liturghie* în limba greacă înseamnă *lucrare publică* și provine din alte două cuvinte, „laos” și „ergon”. „Laos” înseamnă popor, iar „ergon” înseamnă „lucrare”. Deci Liturghia este lucrarea poporului dreptcredincios pentru a preamări pe Dumnezeu, dar și lucrarea lui Dumnezeu pentru a sfinți poporul dreptcredincios. Înainte de începerea Sfintei Liturghii, diaconul zice: *„Vremea este să facem Domnului”*, dar același verset (Ps. 118, 126) se poate traduce *„vremea este ca Domnul să lucreze”*, ca Domnul să lucreze pentru noi. Este deci posibilă o dublă traducere, ceea ce înseamnă un dublu conținut duhovnicesc al Sfintei Liturghii, ca lucrare publică, și anume, lucrarea poporului pentru preamărirea lui Dumnezeu și lucrarea lui Dumnezeu pentru sfințirea poporului. În acest înțeles, la sfârșitul Sfintei Liturghiei se arată că Dumnezeu este Sfințitorul poporului: *„Tu ești sfințirea noastră”*, iar rostul Liturghiei este sfințirea poporului dreptcredincios de către Dumnezeu, Care este prezent și lucrează în timpul Sfintei Liturghii. Așadar, înțelegem că săvârșitorul principal al Sfintei Liturghii este Însuși Domnul nostru Iisus Hristos: *„Tu ești Cel ce aduci și Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți (dăruiești)”* - după cum se spune în rugăciunea aducerii darurilor la Sfântul Altar. De aceea, conținutul duhovnicesc al Liturghiei poate fi rezumat astfel: *„Hristos în mijlocul nostru”*. Dar nu numai după prefacerea Darurilor în Trupul și Sângele Domnului, ci în întreaga Sfântă Liturghie, de la început până la sfârșit, este Hristos prezent în mijlocul nostru, după cum a făgăduit El însuși: *„Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor”* (Matei 18, 20). Deci

Hristos este prezent în mijlocul poporului dreptcredincios adunat în numele Lui. El este prezent între noi, în mod tainic, nevăzut. Iar această prezență harică a lui Hristos, nevăzută, dar reală, în timpul Sfintei Liturghii, este mărturisită iconic, vizual, prin icoane și prin acte sau gesturi liturgice ale arhiereului sau ale preotului; și este proclamată verbal prin citirea Evangheliei, prin cuvinte de cerere și binecuvântare rostite de arhiereul care prezidează Sfânta Liturghie, de preoți și de diaconi, slujitori ai lui Hristos în și pentru Biserica Sa, potrivit cuvintelor Sale: „*Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi*” (Ioan 20, 21; 13, 20; Matei 10, 40) și „*Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă*” (Luca 10, 16). Această prezență harică a lui Hristos – Arhiereul veșnic în Sfânta Liturghie a Bisericii se intensifică în dăruirea Lui către Biserică și culminează în sfințirea Darurilor și împărtășirea clerului și credincioșilor cu Trupul și Sângele Său. Astfel, Euharistia este cea mai solemnă și cea mai intensă comuniune a Bisericii cu Hristos, El fiind Capul și Mirele Bisericii, iar Biserica fiind Trupul Său tainic. Prin împărtășirea euharistică Hristos nu mai este prezent doar în mijlocul nostru sau între noi, ci înlăuntrul nostru, în noi. El devine Viața vieții noastre (cf. Ioan 6, 56-57).

Sfânta Liturghie este, așadar, cea mai necesară, mai prețioasă, mai benefică și mai sfântă lucrare a Bisericii, ca lucrare a poporului pentru Dumnezeu și lucrare a lui Dumnezeu pentru popor, dar și pentru întreg universul creat de Dumnezeu.

2. Sfânta Liturghie - izvor de viață veșnică

Prin Sfânta Liturghie se realizează cea mai vie legătură duhovnicească a lui Hristos cu Biserica Sa, cea mai bogată comunicare și cea mai intensă comuniune dintre Hristos – Capul Bisericii și Biserica Sa, care este Trupul Său tainic, templu al Sfântului Duh, casă și popor al lui Dumnezeu – Tatăl, prin care se dăruiește Bisericii Sale viață veșnică, după cum ne arată Mântuitorul Iisus Hristos, în Evanghelia după Sfântul Evangelist Ioan: „*Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi*” (Ioan 6, 54).

Când în timpul Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului, ni se spune de către preot că ne împărtășim „*pentru iertarea păcatelor și viața de veci*”, iar strana cântă în timpul împărtășirii credincioșilor: „*Trupul lui Hristos primiți, și din izvorul cel fără de moarte gustați*”. Unirea duhovnicească a lui Hristos cu Biserica Sa și a Bisericii Sale cu Hristos are ca scop iertarea păcatelor și sfințirea oamenilor pentru a dobândi mântuirea și viața veșnică. De aceea, suntem chemați în timpul Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii ca „*toată viața noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm*”.

Deci, Sfânta Liturghie nu e un simplu ritual, o simplă tradiție formală, ci ea este însăși viața Bisericii în legătura ei vie cu Hristos Domnul, Care a spus: „*Iată, Eu Sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului*” (Matei 28, 20). Sfânta Liturghie confirmă deci prezența iubitoare, sfințitoare și mântuitoare a Lui Hristos în viața Bisericii. Hristos Domnul este prin harul Său prezent în toată lumea, dar în modul cel mai intens, mai intim și mai activ este El prezent acolo unde e chemat mai des și iubit mai mult, adică în Biserica Sa, și mai ales în Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Sale, „*pe care a câștigat-o cu însuși Sângele Său*” (Fapte 20, 28).

În Sfânta Liturghie se mulțumește lui Dumnezeu „*pentru binefacerile pe care le știm și pe care nu le știm, pentru binefacerile Tale cele arătate și cele nearătate ce ni s-au făcut nouă*”.

Folosul Sfintei Liturghii și al Sfintei Împărtășanii pentru viața creștinilor este mare, fiind exprimat chiar în rugăciunile Sfintei Liturghii: „*trezirea (sau trezvia) sufletului, iertarea păcatelor, împărtășirea cu Sfântul Duh, primirea Împărăției cerurilor, îndrăznirea către Dumnezeu*” (Rugăciune după sfințirea Darurilor), „*sfințirea sufletelor și trupurilor, tămăduirea sufletului și a trupului, izgonirea a tot potrivnicului, luminarea ochilor inimii, împăcarea sufleteștilor puteri, ajutor spre credință neînfruntată, dragoste nefățarnică, desăvârșirea înțelepciunii, paza poruncilor dumnezeiești, adăugirea dumnezeiescului har, dobândirea Împărăției lui Dumnezeu*” (Rugăciunea întâi de mulțumire, după Dumnezeiasca Împărtășanie, a Sfântului Vasile cel Mare), *spre bucurie, spre*

sănătate și spre veselie" (Rugăciunea a patra de mulțumire a Sfântului Chiril al Alexandriei).

Sfânta Liturghie cuprinde în rugăciunile sale viii și morții, pe cei prezenți și pe cei ce nu pot participa la ea din motive întemeiate, ea cuprinde Biserica întreagă de la o margine la alta a pământului și întreg universul. Ea se săvârșește pentru sănătatea și mântuirea oamenilor, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, fiindcă prin ea se arată iubirea atotmilostivă și atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu pentru „*lumea pe care a făcut-o dreapta Sa*".

3. Sfânta Liturghie - izvor de cultură creștină

Primele cărți tipărite la români s-au scris și tipărit în tinda Bisericii. Artele și toată cultura poporului român au izvorât din cult, încât se poate spune că sufletul culturii românești este cultul ortodox. Cultul înseamnă cultivarea relației oamenilor cu Dumnezeu Creatorul, iar cultura înseamnă cultivarea relației oamenilor cu lumea, cu creația lui Dumnezeu. Când noi mulțumim Creatorului pentru creație, o facem pentru că suntem ființe inteligente și liturgice sau euharistice, adică recunoscătoare sau mulțumitoare. Cuvântul grecesc *euharistie* înseamnă recunoștință sau mulțumire. Când arătăm recunoștință față de Dumnezeu, pentru că ne-a adus de la neființă la ființă, adică la existență, pentru că folosim aerul Lui, apa Lui și soarele Lui, create nu de noi, ci create de El pentru noi, atunci creștem în iubire, cultivăm relația noastră cu Dumnezeu Creatorul și sfințim creația Lui, continuând lucrarea Lui împreună cu El. De aceea se spune în popor că „*omul sfințește locul*". Da, sfințește locul dacă se sfințește mai întâi pe sine în relația sa cu Cel Unul Sfânt, cu Dumnezeu, cu Preasfânta Treime și cu Sfinții lui Dumnezeu prezenți și lucrători în Sfânta Biserică și în lume.

Liturghia a fost izvorul culturii românești, pentru că mai întâi „*sufletul culturii este cultura sufletului*". Din iubirea și recunoștința oamenilor credincioși față de Hristos s-a dezvoltat și cultura dărniceii față de Biserica lui Hristos, Cel ce prin lucrarea Bisericii Sale ne iartă păcatele (cf. Ioan 20, 22-23), ne botează copiii, ne binecuvântează nunta, ne

binecuvântează casele, ne sfințește toată viața. Din mulțumirea adusă lui Dumnezeu și din darurile oferite Bisericii s-a născut arta religioasă sau sacră, și anume muzica, poezia și literatura religioasă, miniatura, caligrafia, tiparul bisericesc, arhitectura și sculptura bisericească, iconografia, broderia și altele. Toate acestea au inspirat și luminat apoi cultura poporului român: școala, limba, literatura, arta, folclorul, onomastica, toponimia, sărbătorile legale, cultul eroilor, stema țării, imnul național, dar mai ales jertfelnicia și răbdarea românilor cu speranța biruinței asupra răului, ca tărie a legăturii dintre Crucea și Învierea lui Hristos arătată în viața poporului credincios.

4. Sfânta Liturghie - izvor de dărnicie sau filantropie creștină

După ce creștinii ortodocși români și-au înfrumusețat sufletele ascultând Evanghelia iubirii milostive a lui Hristos, privind icoanele sfinților iubitori de Dumnezeu și de oameni, văzând veșmintele luminoase ca semne ale luminii din Împărăția Cerurilor, plini de pace sufletească și de iubire sfântă revărsată din iubirea jertfelnică a Lui Hristos pe care au primit-o în Sfânta Liturghie, ei ajută pe cei săraci, flămânzi, goi, orfani, bolnavi, străini, pe cei necăjiți și întristați, singuri și uitați de oameni, pentru că *filantropia Bisericii se naște din Liturghia Bisericii*, adică lucrarea socială a Bisericii izvorăște din viața spirituală a ei și se exprimă în milostenie personală sau în instituții filantropice: cămine pentru copii, case pentru bătrâni, unități medicale, cantine pentru săraci ș.a.. Astfel Taina Sfântului Altar se unește cu Taina Fratelui care are nevoie de iubirea milostivă a celui darnic (cf. Matei 25, 31-40).

5. Sfânta Liturghie - izvor de continuitate și unitate românească

Pe teritoriul țării noastre, de la creștinarea strămoșilor prin predica Sfântului Apostol Andrei până azi, niciodată nu s-a întrerupt săvârșirea Sfintei Liturghii. Chiar dacă Sfânta Liturghie a fost săvârșită sau cele-

brată în peșteră, în munți, în văi adânci, în locuri ascunse, când năvăleau popoarele migratoare, totuși ea nu a încetat niciodată. Oricât ar fi fost românii ortodocși de prizoniți și asupriți de stăpânitori de altă credință sau de promotori de ideologii străine și atee, Sfânta Jertfă Euharistică a Sfintei Liturghii a continuat să fie celebrată în popor, pentru că prin ea se primește puterea jertfelnică de a fi credincioși lui Hristos și de a rămâne uniți cu El în istorie și în eternitate.

Pomenirea eroilor și a morților din neam în neam, din generație în generație, a inspirat și susținut o *cultură a continuității românești creștine*, iar circulația cărților de cult în limba română în toate provinciile românești a contribuit la dezvoltarea *conștiinței unității naționale*, încât putem spune că Liturghia a format și salvat România creștină.

6. Sfânta Liturghie - izvor de comuniune ortodoxă universală

În orice loc și în orice neam sau popor s-ar săvârși Sfânta Liturghie nu este niciodată doar o lucrare locală, etnică sau națională, ci totdeauna ea este și universală, întrucât *în Sfânta Liturghie se manifestă credința și unitatea Bisericii Ortodoxe sobornicești*, plenare și universale, din toate timpurile și din toate locurile, „*credința dată o dată pentru totdeauna sfinților*” (Iuda 1, 3). De aceea, începând cu Proscomidia, unde sunt pomenite cele 9 cete de sfinți, clerul și conducătorii mireni, viii și morții, și până la sfârșitul Liturghiei, totul este deodată local și universal, pământesc și ceresc, temporal și veșnic. În mod deosebit comuniunea Bisericilor Ortodoxe Autocefale la nivel universal se vede în pomenirea întâistătătorilor acestor Biserici în timpul Sfintei Liturghii prezidată de unul dintre aceștia.

7. Liturghierul prezent: o ediție îmbunătățită

Ediția de față a *Liturghierului* este una mai precisă și mai bogată în nuanțarea sensurilor teologice ale textului liturgic, ținând seama de practica liturgică de la catedralele chiriarhale, mănăstiri, parohii și școli teo-

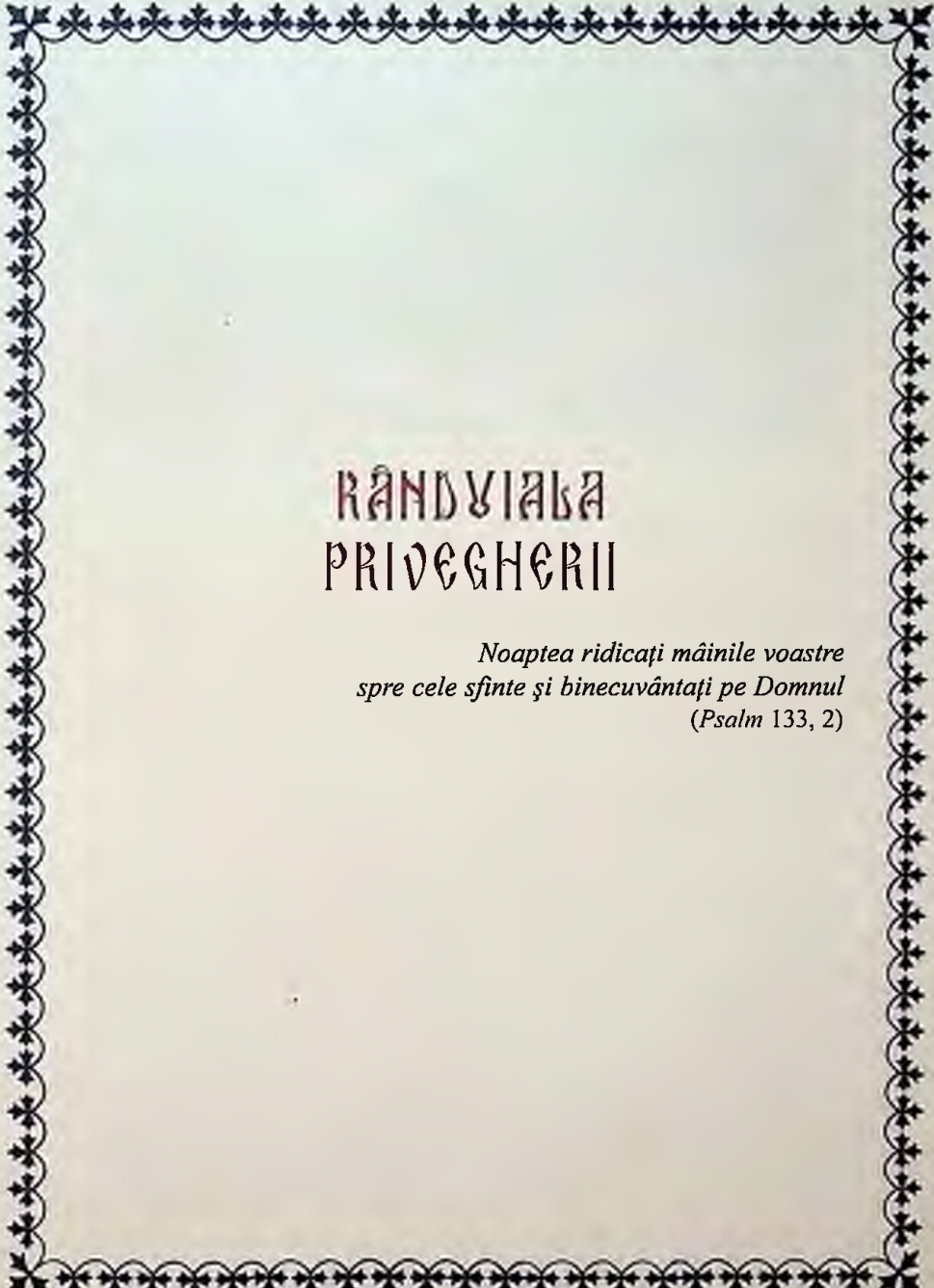
logice, dar și de noile ediții grecești ale Patriarhiei Ecumenice și ale Bisericii Greciei. (A se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți - pp. 597-611). S-au evitat atât arhaismele greu de înțeles azi, cât și neologismele greu de asimilat în cult.

Mulțumim Preasfințitului Părinte Ciprian Cămpineanul, Episcop vicar patriarhal, și P.Cuv. Protos. Chiril Lovin, precum și tuturor celor ce au contribuit la pregătirea acestei ediții a *Liturghierului*.

Întrucât Sfânta Liturghie este inima vieții spirituale a Bisericii, trebuie ca textul ei să fie cât mai corect din punct de vedere dogmatic și liturgic. Pe de altă parte, îndreptările făcute trebuie asimilate treptat, nu brusc, deoarece slujitorii Sfințelor Altare și credincioșii s-au obișnuit cu unele formulări devenite tradiționale. Din acest motiv, îndreptările propuse în această ediție a *Liturghierului* sunt menționate în paranteză sau în note de subsol. Totuși, cel mai folositor pentru noi toți este să participăm la viața liturgică a Bisericii, cu multă smerenie, evlavie și dragoste de Dumnezeu, spre a dobândi pacea, bucuria și mântuirea sufletului în lumina sfințitoare a Preasfintei Treimi, Izvorul vieții și al fericirii veșnice.

† D A N I E L

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române



RÂNDUL PRIVEGERII

*Noaptea ridicați mâinile voastre
spre cele sfinte și binecuvântați pe Domnul
(Psalm 133, 2)*



PRIVEGHEREA DE TOATĂ NOAPTEA cum se face în ajunul sărbătorilor mari, după tipicul urmat în sfintele mănăstiri

RÂNDUIALA CEASULUI AL NOUĂLEA

Sâmbătă, înainte de apusul soarelui, merge paracliserul la cel mai mare și face metanie, însemnând cu venirea sa vremea toacei. Și, luând binecuvântare, iese și toacă în toaca cea mică. Apoi, adunându-se frații în pronaosul bisericii, preotul face început: **Binecuvântat este Dumnezeu nostru...**, iar citețul cel rânduit zice: **Amin. Slavă Ție, Dumnezeu nostru, slavă Ție;** apoi: **Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...** și, după aceea, preotul zice ecfonisul: **Că a Ta este împărăția...** Iar citețul citește Ceasul al nouălea, după obicei. Apoi, după sfârșitul acestuia și, după otpust, intră în naos și stă la locul său.

RÂNDUIALA VECERNIEI MICI

Dacă se citește Ceasul al nouălea în naos, atunci la sfârșitul lui nu se face otpust, ci preotul începe îndată, zicând: **Binecuvântat este Dumnezeu nostru... și citețul zice: Amin. Veniți să ne închinăm...,** (de trei ori) și psalmul Vecerniei, lin și cu glas blând. După psalm: **Slavă..., Și acum..., Aliluia** (de trei ori). Preotul nu zice ectenie, ci citețul zice: **Doamne, miluiește,** (de trei ori). **Slavă..., Și acum...** și îndată: **Doamne, strigat-am...** și se pun 4 stihiri. Se cântă 3 stihiri ale învierii de la glasul de rând (zicând pe cea dintâi de două ori). **Slavă..., Și acum...** a Născătoarei de Dumnezeu, apoi: **Lumină lină...** Prochi-menul: **Domnul a împărățit...,** cu stihurile cuvenite. Apoi: **Învred-nicește-ne, Doamne...** Și îndată se cântă Stihovna: o stihiră a învierii și alte stihiri podobnice ale Născătoarei de Dumnezeu, cu stihurile lor. **Slavă... Și acum...,** a Născătoarei de Dumnezeu. Apoi: **Acum slobozește..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime...** După **Tatăl nostru...,** troparul învierii. **Slavă..., Și acum...,** al Născătoarei de Dumnezeu. După aceasta, preotul zice ectenia: **Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule...** Strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori): **Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bise-ricii Ortodoxe Române, [pentru (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Epis-copul (și Mitropolitul nostru) (N)]...** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori); **Încă ne rugăm pentru...** (aici se vor face pomeniri după îndrumările Sfântului Sinod), strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). **Încă ne rugăm pentru toți frații noștri...** Strana: **Doamne, miluiește...** (de trei ori). Ecfonis. Apoi: **Slavă Ție, Hristoase Dum-nezeule...** și otpustul cel mic.

Și, intrând în trapeză, se zice: **Mânca-vor săracii..., Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește** (de trei ori). **Binecuvintează.** Și, binecu-vântând preotul masa, mâncăm puțin, ca să nu ne îngreunăm la Priveghere. Iar după mâncare: **Făcutu-s-a pântecel tău masă sfân-tă.... Darurilor Tale fă-ne pe noi vrednici...** Apoi: **Cuvine-se cu ade-vărat... și Veselitu-ne-ai pe noi, Doamne...** Și, după sfârșitul acestora: **Slavă..., Și acum.... Doamne, miluiește** (de trei ori). Preotul binecuvintează: **Cu noi este Dumnezeu...** Și mergem la chilli, aștep-tând vremea toacei.

RÂNDUIALA VECERNIEI MARI CU LITIA

La puțină vreme după apusul soarelui, merge paracliserul și face metanie la cel mai mare; apoi iese și lovește rar în clopotul cel mare (sau în toaca cea mare), zicând cu glas lin: **Fericiți cei fără prihană...** (psalmul 118) sau **psalmul 50**. Și, după aceea, intră și aprinde candelile și pregătește cădelnița. Apoi, iarăși iese, toacă de trei ori și trage toate clopotele, după care, întorcându-se în biserică, aprinde o faclie în sfeșnic și-l pune în fața Ușilor Împărătești. După ce frații s-au adunat în biserică, preotul care este de rând și diaconul merg să ia binecuvântare de la cel mai mare, dacă este acolo, iar dacă nu va fi acolo, fac metanie înaintea stranei lui și merg și se închină înaintea icoanei lui Hristos de trei ori și o sărută. Asemenea fac și la icoana Maicii Domnului, apoi se închină înaintea tâmplei celei mari o dată și fac câte o plecăciune spre strane și spre toți frații prezenți. Și, intrând în Sfântul Altar, preotul îmbracă epitrahilul și felonul (în mănăstiri, doar mantia și epitrahilul), sărutând Sfânta Cruce ce este deasupra lui, și, luând cădelnița și stând înaintea Sfintei Mese, pune tămâie, zicând rugăciunea tămâii, în taină; și așa cădește Sfânta Masă împrejur, în chipul crucii, și tot Altarul și deschide Ușile Împărătești. Diaconul îmbracă și el stiharul și orarul, iese din Sfântul Altar și, luând sfeșnicul ce stă în fața Ușilor Împărătești și ținându-l în mâini, cu făclia aprinsă, merge în mijlocul bisericii și, stând cu fața spre răsărit, zice cu glas mare: Sculați-vă! (Dacă nu este diacon, atunci zice paracliserul aceste cuvinte și merge înaintea preotului cu sfeșnicul). Și toți se scoală. Și, ieșind preotul printre Ușile Împărătești, face cruce cu cădelnița înaintea Ușilor Împărătești, cădind drept și de-a curmezișul; apoi merge și cădește, după rânduială, sfintele icoane cele din dreapta și cele din stânga; după aceasta, pe cel mai mare și amândouă stranele, după rânduială, iar diaconul (în lipsa lui paracliserul) merge cu sfeșnicul (lumânarea aprinsă) înaintea lui. Și, când preotul face cruce cu cădelnița, se înclină puțin și, odată cu dânsul, și diaconul (paracliserul). Și ies în pronaosul bisericii și preotul cădește, după rânduială, fiind acolo și frați, și iarăși întorcându-se în biserică și stând în mijloc, sub polican-dru, însemnează cu cădelnița în chipul crucii, căutând spre Răsărit, și

zice cu glas mare: **Doamne, binecuvintează!** Și îndată cădește icoana Mântuitorului Hristos, icoana Născătoarei de Dumnezeu și pe cel mai mare, apoi, intrând împreună cu diaconul în Sfântul Altar și stând înaintea Sfintei Mese, însemnează cu cădelnița cruciș (de trei ori), zicând cu glas mare: **Slavă Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor, iar diaconul închide Ușile Împărătești. Preotul dezbracă felonul și rămâne împreună cu diaconul în Sfântul Altar (ori dezbracă amândoi veșmintele și ies la stranele din naos, pentru a cânta împreună cu ceilalți). Și cel mai mare sau ecleziarhul zice: Amin. Veniți să ne închinăm împăratului nostru Dumnezeu..., încet, cu glas lin. Apoi, a doua oară, puțin mai sus: Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu; iar a treia oară, cu glas și mai înalt, așa: Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeul nostru. Și îndată începe cel mai mare sau ecleziarhul psalmul 103 (Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul...), rar și cu glas dulce și citește primele 28 de versete, până la Deschizând Tu mâna Ta... Iar de aici cântă, adăugând după fiecare verset stihul: Binecuvântat ești, Doamne... și celelalte, precum se arată în cărțile de cântări (*Idiomelar* sau *Catavasier - Octoih mic*), până la sfârșitul psalmului. Iar când începe a se cânta: Toate cu înțelepciune le-ai făcut... și Slavă Ție, Doamne, Cel ce ai făcut toate..., atunci preotul iese înaintea Ușilor Împărătești cu epitrahilul și, stând cu capul descoperit, citește rugăciunile Vecerniei. Iar după sfârșitul psalmului, dacă este și diacon, preotul intră în Altar pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul iese pe ușa dinspre miazănoapte, îmbrăcat în veșminte, și vine în mijlocul bisericii, unde, făcând o închinăciune, zice ectenia mare: **Cu pace Domnului să ne rugăm...** După ectenie, preotul zice ecfonisul: **Că Ție se cuvine...** Apoi, se cântă din Psaltire, pe glasul al optulea, Catisma întâi: **Fericit bărbatul...**, antifonul întâi, iar al doilea și al treilea antifon se cântă pe glasul zilei. Și, după sfârșitul fiecărui antifon, ectenia mică și ecfonis. După întâiul antifon, ecfonis: **Că a Ta este stăpânirea...**, după al doilea: **Că bun și iubitor de oameni...** și, cântându-se și al treilea antifon, diaconul zice ectenia, iar preotul**

ecfonisul: **Că Tu ești Dumnezeuul nostru...**¹. Și, după sfârșitul catismei, canonarul face metanie și spune glasul Octoihului sau al Mineiului. Apoi se cântă: **Doamne, strigat-am...**, pe glasul de rând al Octoihului. Iar preotul stă la locul său cel obișnuit și, când începe a se cânta: **Să se îndrepteze..., ca tămâia...**, atunci diaconul, sau în lipsa lui preotul, cădește, după obicei, și, întorcându-se, pune cădelnița la locul ei, înclinându-se către cel mai mare. Se cântă stihurile pe 10, începând cu stihul: **Scoate din temniță sufletul meu...** și anume: trei stihiri ale învierii, de la glasul de rând; patru ale lui Anatolie și trei ale sfântului din Minei. **Slavă...**, a sfântului, **Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu, după glasul arătat în cărțile de slujbă. Iar, când se zice stihul: **Că la Domnul este mila...**, preotul vine la cel mai mare, face metanie și, intrând în Sfântul Altar, îmbracă felonul, iar strana cântă: **Slavă...** Și îndată fac vohod, deschizând Ușile Împărătești, mergându-le înainte paracliserii cu două sfeșnice, având lumânările aprinse, iar diaconul ținând cădelnița și după dânsul preotul. Și stă preotul în mijlocul bisericii, în dreptul Ușilor Împărătești, iar diaconul de-a dreapta preotului, puțin mai deoparte, și, plecându-se, ținând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, zice încet, numai cât să audă preotul: **Domnului să ne rugăm**. Iar preotul zice în taină cu capul plecat rugăciunea: **Seara și dimineața și la amiază...**; apoi, ridicându-se, diaconul arată către răsărit cu orarul, ținându-l cu trei degete ale mâinii drepte, și zice către preot: **Binecuvintează, părinte, sfânta intrare**. Iar preotul binecuvintează spre răsărit, zicând: **Binecuvântată este intrarea sfinților Tai...** Apoi diaconul merge și cădește sfintele icoane, pe cel mai mare și stranele, după obicei. Și, sfârșindu-se stihira, diaconul merge în fața Ușilor Împărătești și, cădind cruciș, zice cu glas tare: **Înțelepciune, drepti!** Și se cântă: **Lumină lină...**, iar paracliserul, luând sfeșnicele, merge la Ușile Împărătești și diaconul trece în dreptul icoanei Mântuitorului și ajută la cântare. Când se ajunge la cuvintele: **...lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh...**, diaconul cădește de trei ori spre

1. În bisericile de enorie, după ectenia mare se cântă numai stihurile din Catisma întâi, însemnate în vechile ediții ale *Psaltirii* cu cruce (sau cele scrise în *Catavasierul* mai nou la rânduiala Vecerniei), după care diaconul zice ectenia mică și apoi se cântă *Doamne, strigat-am...*

răsărit, iar preotul se închină de trei ori spre răsărit și se pleacă la dreapta și la stânga, mergând spre Sfântul Altar. Diaconul, de la locul lui, îl cădește. Preotul, intrând în Sfântul Altar, vine în fața Sfintei Mese, se închină și trece apoi în spatele Sfintei Mese, plecându-se spre Tronul cel de sus. Intră apoi și diaconul, cădind Sfânta Masă, proskomidiarul și pe paracliser, căruia îi dă și cădelnița. După ce se sfârșește **Lumină lină...**, zice diaconul: **Să luăm aminte.** Preotul: **Pace tuturor.** Și iarăși diaconul: **Înțelepciune, să luăm aminte.** Iar canonicul, făcând metanie la cel mai mare, zice prochimenui zilei, Sâmbătă seara, pe glasul al șaselea: **Domnul a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat.** Stih: **Îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere și S-a încins.** Stih: **Pentru că a întărit lumea, care nu se va clinti.** Stih: **Casei Tale se cuvine sfințenie, Doamne întru lungime de zile.** Și iarăși: **Domnul a împărățit...** Iar, în celelalte zile, prochimenui zilei care este, precum se arată la rânduiala Vecerniei, din *Ceaslov* și din *Catavasier*. Iar canonicul, având mâinile sale strânse la piept, stă în mijlocul bisericii, așteptând sfârșitul prochimenui. Apoi, făcând închinăciune, se duce la locul său. Sfârșindu-se cântarea prochimenui, la sărbătorile praznicelor și ale sfinților, se citesc paremiile rânduite. Dacă nu sunt paremii (sâmbătă seara), Ușile Împărătești se închid când se cântă prochimenui ultima oară, iar dacă sunt paremii, Ușile Împărătești se închid în timpul citirii paremiei a treia. După aceasta, iese diaconul și, stând la locul obișnuit, în mijlocul bisericii, zice ectenia: **Să zicem toți din tot sufletul...** Și preotul, ecfonisul: **Că milostiv și iubitor de oameni...** și, după ecfonis, zice cel mai mare sau citețul cel rânduit: **Învrednicește-ne, Doamne...** Și iarăși diaconul: **Să plinim rugăciunea noastră...**, iar preotul rostește ecfonisul: **Că bun și iubitor de oameni...**, apoi: **Pace tuturor.** Și diaconul: **Capetele noastre Domnului să le plecăm.** Și preotul zice în taină rugăciunea plecării capetelor. Apoi ecfonisul: **Fie stăpânirea împărăției Tale...** După aceasta, preotul și diaconul ies pe ușa dinspre mieznoapte, mergând înaintea lor paracliserii cu două sfeșnice; diaconul ține cădelnița, iar cântăreții merg în urma lor și cântă stihirile Litiei; și ies în pronaosul bisericii. Acolo, diaconul cădește sfintele icoane, pe cel mai mare și stranele, după rânduială și stă fiecare la locul său; și, după sfârșitul sti-

hirilor, **Slavă..., Și acum...,** a Născătoarei de Dumnezeu, diaconul zice, în auzul tuturor, ectenia: **Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău...,** până la sfârșit. Strana: **Doamne, miluiește** (de 12 ori). Diaconul: **Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pentru (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul nostru) (N)]...,** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). **Încă ne rugăm pentru...** (aici se vor face pomeniri după îndrumările Sfântului Sinod), strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). Iar la mănăstiri se adaugă și această cerere: **Încă ne rugăm pentru Preacuviosul părintele nostru stareț (N), dimpreună cu toți părinții și frații acestei sfinte mănăstiri...,** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori), Diaconul: **Încă ne rugăm, ca să se păzească acest sfânt locaș...,** strana: **Doamne, miluiește** (de 40 de ori) Diaconul: **Încă ne rugăm, ca să audă Domnul Dumnezeu glasul...,** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). După aceasta, preotul zice: **Auzi-ne pe noi, Dumnezeule...,** strana: **Amin.**

Preotul: **Pace tuturor.** Diaconul: **Capetele noastre Domnului să le plecăm.** Și, plecându-și toți capetele, preotul zice cu glas tare: **Stăpâne, Mult-milostive... și,** după plinirea rugăciunii, strana zice: **Amin;** până se săvârșesc acestea în pronaos, paracliserul, sau alt frate, pune o masă în mijlocul bisericii și pe ea 5 pâini (artose), un vas cu grâu, spre strana dreaptă un vas cu untdelemn, iar spre strana stângă un vas cu vin. Și, intrând în naos, se cântă stihirile Stihioavnei, care sunt la rând, cu stihirile lor.

Iar citeții merg cu sfeșnicele și le pun pe amândouă în partea de răsărit a mesei, care este pusă în mijlocul bisericii. Și, după sfârșitul Stihioavnei, zice cel mai mare: **Acum slobozește... și citețul: Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru..., Că a Ta este împărăția... și se cântă troparul pe glasul al cinicilea: Născătoare de Dumnezeu, Fecioară... (de trei ori).** Atunci preotul, luând cădelnița, cădește împrejur, de trei ori, masa, pe care stau cele 5 pâini. După a treia înconjurare și cădere a mesei, preotul cădește, în continuare, icoanele împărătești, iconostasul, tronul arhieresc, apoi clerul și pe credincioși, încheind în fața mesei cu artosele. Și, ridicând o pâine, însemnează cu ea peste celelalte pâini și zice cu glas tare rugăciunea: **Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru...,** iar când zice:

Însuți binecuvintează pâinile acestea..., arată cu dreapta spre pâini; asemenea spre grâu, spre vin și spre untdelemn, când zice: grâu, vinul și untdelemnul... și le binecuvintează pe fiecare. Sfârșindu-se rugăciunea aceasta, se cântă: Fie numele Domnului... de trei ori (prima dată se cântă de către sobor, iar a doua și a treia oară de cele două strane), pe glasul al optulea; apoi strana dreaptă cântă: Slavă..., iar strana stângă: Și acum..., și citețul rânduiește citește psalmul 33: Bine voi cuvânta pe Domnul..., până la Bogații au sărăcit... Acest stih se cântă pe glasul al șaptelea, de trei ori (o dată de către sobor și de două ori de către strane). În timpul cântării stihului a treia oară, preotul și diaconul merg și stau înaintea Ușilor Împărătești, căutând spre apus. Și după sfârșitul psalmului, diaconul zice: Domnului să ne rugăm. Strana: Doamne, miluiește. Iar preotul: Binecuvântarea Domnului să fie peste voi... și citețul: Amin, și se face citire sau se începe citirea celor șase psalmi ai Utreniei, continuându-se astfel slujba Privegherii.

Dacă nu se continuă Privegherea, acum se face otpustul: Slavă Ție, Hristoase..., și se rostește: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri....

Se cuvine a ști că, din Duminica Sfințelor Paști până la Duminica Tuturor Sfinților, după binecuvântarea pâinilor, se citesc Faptele Sfinților Apostoli; iar în celelalte duminici, peste tot anul, se citesc cele șapte Epistole sobornicești ale Sfinților Apostoli, cele paisprezece Epistole ale Sfântului Apostol Pavel și Apocalipsa Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan².

Iar seara, după luarea pâinii și după gustarea vinului ce s-a binecuvântat la Litie, cu rugăciunea preotului, din acel ceas nicicum să nu îndrăznească cineva a gusta ceva, pentru a se putea împărtăși cu Sfintele și Preacuratele lui Hristos Taine.

Iar o împărțire ca aceasta a pâinii și gustare de vin o facem din ziua întâi a lunii septembrie, până în ziua de 25 a lunii martie. Iar la Privegherile cele de vară, pâinile cele binecuvântate le împărțim la trapeză și le mâncăm mai înainte de gustare.

2. În bisericile de enorie și chiar la mănăstiri, în timpul mai nou, nu se mai fac citirile din Faptele și din Epistolele Sfinților Apostoli, ci îndată după ce preotul zice, la sfârșitul Litiei: Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, la strună: Amin. Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... și celelalte.

RÂNDUIALA UTRENIEI

După terminarea Litiei, iese paracliserul, toacă și trage toate clopotele.

Și, sculându-se toți frații, cel mai mare zice: **Amin. Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu...** (de trei ori). **Doamne, buzele mele vei deschide...** (de două ori). Și se citesc cei șase psalmi, cu glas blând și lin, în timp ce preotul citește, în Altar, primele șase rugăciuni ale dimineții din Liturghier. După primii trei psalmi: **Slavă..., Și acum..., Aliluia** (de trei ori), **Doamne, miluiește** (de trei ori), **Slavă..., Și acum...,** se citesc, în continuare, ceilalți trei psalmi. Acum, preotul, având epitrahilul pe grumaz, iese pe ușa de miazănoapte și citește celelalte șase rugăciuni ale Utreniei, stând înaintea Ușilor Împărătești, cu capul descoperit. Iar după sfârșitul celor șase psalmi: **Slavă..., Și acum..., Aliluia** (de trei ori). Și, dacă este diacon, preotul intră în Altar; iar diaconul, ieșind din Altar, vine în mijlocul bisericii, la locul obișnuit, și zice ectenia mare: **Cu pace, Domnului să ne rugăm.** Și, după ecfonis, merge și intră în Sfântul Altar. Iar canonarhul de rând, care a rostit și prochimenul de seară, făcând metanie la cel mai mare, începe să cânte **Dumnezeu este Domnul...** cu stihurile lui, pe glasul de rând. Și se cântă troparul învierii (de două ori). **Slavă...,** al sfântului, **Și acum...,** al Născătoarei de Dumnezeu (al învierii), după glasul troparului sfântului, dacă are, iar dacă nu: **Slavă..., Și acum...,** al Născătoarei de Dumnezeu, după glasul de rând. Și îndată strana zice: **Doamne, miluiește** (de trei ori), **Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh,** iar citețul: **Și acum...,** apoi citește prima Catismă rânduită (Duminică - Catisma a doua: **Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne...**). Și, după sfârșitul fiecărei catisme, diaconul iese înaintea Ușilor Împărătești și zice ectenia mică, iar preotul ecfonisul. Și se cântă sedelnele învierii, stihira cea dintâi fără stih; **Slavă...,** a doua stihiră, **Și acum...,** a Născătoarei de Dumnezeu. Și, după aceasta, se citește tâlcuirea Evangheliei. Apoi catisma a doua și, după ectenie, sedelna a doua, zicând stihira întâi fără stih; apoi **Slavă...,** a doua stihiră, **Și acum...,** a Născătoarei de Dumnezeu și citirea. Apoi duminica se cântă: **Feriți cei fără prihană...,** pe glasul al 5-lea, la care preotul, purtând epitrahil și felon, cădește, însoțit de diacon. Și, după: **Feriți cei fără prihană...,** nu se

zice: **Slavă..., Și acum...,** ci îndată troparele: **Soborul îngeresc...,** ectenie mică, Ipacoi al glasului de rând și citirea; apoi antifoanele glasului, în timpul cărora iese paracliserul și lovește în toacă. Iar la sărbătorile praznicelor și ale sfinților care nu cad duminica, în loc de **Binecuvântările Învierii,** cântăm Polieleul rânduit și Mărimurile sărbătorii din *Catavasier* sau *Psaltire*, ectenie mică, al treilea rând de Sedelne și Antifonul întâi al glasului al 4-lea (**Din tinerețile mele...**). Apoi diaconul, deschizând Ușile Împărătești, zice: **Înțelepciune. Să luăm aminte.** Și canonarhul zice prochimenul glasului sau al sărbătorii. După aceasta, diaconul zice: **Domnului să ne rugăm;** preotul: **Că sfânt ești Dumnezeuul nostru...,** strana: **Amin.** Și diaconul: **Toată suflarea să laude pe Domnul.** Stih: **Lăudați pe Dumnezeu întru sfinții Lui; lăudați-L pe El întru tăria puterii Lui și celelalte stihuri.** Iar diaconul, cu fața spre credincioși, dintre Ușile Împărătești, zice: **Și pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeuul nostru să-L rugăm.** Strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). Diaconul: **Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie.** Preotul: **Pace tuturor!** și strana: **Și duhului tău.** După aceasta, preotul numește Evanghelistul de la care este Evanghelia. Strana: **Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.** Diaconul: **Să luăm aminte!** Și preotul citește Evanghelia învierii de rând. Dacă este spre duminică, preotul citește Evanghelia stând în latura de miazănoapte a Sfintei Mese, iar dacă este praznic sau sfânt cu polieleu, o citește dintre Ușile Împărătești. După Evanghelie, strana iarăși zice: **Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.** După aceasta, duminica se zice: **Învierea lui Hristos văzând... și psalmul 50.** Citindu-se acestea, preotul iese printre Ușile Împărătești cu Evanghelia, ținând-o la pieptul său, iar înaintea lui, de amândouă laturile, merg paracliserii cu două sfeșnice cu făclii aprinse; și, venind în mijlocul bisericii, o pune pe analogul cel pregătit și așează sfeșnicele de amândouă părțile analogului. Și merge cel mai mare, între preotul slujitor și diacon, fac două închinăciuni, sărută Evanghelia și iarăși fac o închinăciune (închinăciunile nu se fac până la pământ, ci mici, plecându-și capul până ce vor ajunge cu mâinile la pământ, pentru că, în duminici, în sărbătorile împărătești, în toate cele 50 de zile după Paști și în cele 12 zile dintre Nașterea și Botezul Domnului nu se fac închinăciuni cu genunchii până la pământ adică metanii mari).

Apoi, închinându-se puțin spre strana stângă și spre strana dreaptă, cel mai mare se duce la locul său, iar preotul și diaconul merg în Sfântul Altar. Apoi merg toți frații, doi câte doi, după rânduială, făcând și ei asemenea, mai întâi două închinăciuni, sărută Sfânta Evanghelie și iarăși o închinăciune; apoi pleacă toți capetele spre strana dreaptă și spre strana stângă. Și după ce sărută toți Sfânta Evanghelie, terminându-se de citit psalmul 50, se cântă: **Slavă... Pentru rugăciunile Apostolilor..., Și acum..., Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu...,** apoi **Miluiește-mă, Dumnezeu...** și stihira învierii, pe glasul al șaselea: **Înviind Iisus din mormânt...** Iar după sărutarea Sfintei Evanghelii, (de obicei, la **Sfinte Dumnezeule...** de la Doxologie), preotul iese din Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, merge în mijlocul bisericii, face o închinăciune în fața Sfintei Evanghelii, o ridică și vine cu ea în fața Ușilor Împărătești, binecuvintează cu Sfânta Evanghelie spre frați, în semnul Sfintei Cruci, și intră în Altar unde o așează pe Sfânta Masă. La praznice și la sărbătorile sfinților, după citirea Evangheliei, aceasta nu se scoate în mijlocul bisericii pentru sărutare, ci preotul o așează la locul ei pe Sfânta Masă, și nici nu se cântă **Învierea lui Hristos...**, ci se citește îndată psalmul 50. Apoi, se cântă **Slavă..., Pentru rugăciunile..., Și acum..., Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu...,** stihul **Miluiește-mă, Dumnezeu...** și stihira sărbătorii. Apoi, diaconul, în fața icoanei Mântuitorului, zice ectenia: **Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău...** strana: **Doamne, miluiește** (de 12 ori), iar preotul, zice ecfonisul: **Cu mila și cu îndurările...** Și, după **Amin**, se începe cântarea (citirea) Canoanelor; duminica, irmosul canonului învierii. Din canonul învierii se cântă patru stihiri, cu irmosul; de la canonul Crucii – Învierii, trei; de la canonul Născătoarei de Dumnezeu, trei și din canonul de la *Minei*, patru. La troparul cel dintâi al învierii, se zice stihul: **Slavă, Doamne, Sfintei învierii Tale;** iar la celelalte tropare, se zic stihurile din *Psaltire*: **Să cântăm Domnului...** (sunt scrise în *Psaltire*, la Cântările lui Moise). Iar la praznicele și la sărbătorile sfinților se cântă canoanele arătate în cărțile de slujbă, după rânduiala lor, sau Catavasiile de rând. După Cântarea a treia, diaconul zice ectenia mică, iar preotul, ecfonisul, din Sfântul Altar: **Că Tu ești Dumnezeuul nostru...** Urmează apoi condacul și sedealna sfântului din *Minei* și citire. După Cântarea a șasea, dia-

conul zice ectenia mică, înaintea Ușilor Împărătești, sau, în lipsa lui, preotul, din Sfântul Altar, și ecfonisul: **Că Tu ești împăratul păcii...** Apoi condacul învierii (sau al sărbătorii) și icosul. Și se citește sinaxarul.

Se cuvine a ști și aceasta că, totdeauna, după sfârșitul Cântării a 8-a, când va începe Cântarea a noua, toți fac închinăciuni, grăind: **Să laudăm, bine să cuvântăm...**, apoi irmosul de la Cântarea a opta și catavasia. Iar diaconul, după sfârșitul Cântării a 8-a, cădind Sfânta Masă, zice cu glas tare: **Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim.** Duminica și la sărbătorile sfinților se cântă cu glas înalt: **Mărește sufletul meu pe Domnul...** și celelalte stihuri, iar după fiecare stih: **Ceea ce ești mai cinstită...** și se face și câte o închinăciune mică după fiecare cântare. Iar la praznice, se cântă stihurile de la Cântarea a noua a Canonului sărbătorii, cu stihurile arătate acolo. Iar diaconul sau preotul cădește Sfântul Altar, toată biserica și pe frați. După Cântarea a noua, se întoarce și, dând cădelnița, zice ectenia mică, din fața Ușilor Împărătești, iar preotul, din Sfântul Altar, zice ecfonisul: **Că pe Tine Te laudă toate puterile cerești...** Apoi diaconul zice: **Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru...**, iar strana cântă aceeași cântare, pe glasul al 2-lea, cu aceste stihuri rostite de diacon: Stih 1: **Că Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.** Stih 2: **Peste tot poporul Dumnezeul nostru.** Preotul stă la locul său obișnuit, în Sfântul Altar. După aceasta, duminica se cântă luminândă învierii (o dată); apoi **Slavă...**, a sfântului, dacă are, **Și acum...**, a Născătoarei (a învierii). Iar la praznice și la sărbătorile sfinților, nu cântăm **Sfânt este Domnul...** și stihurile arătate, ci, îndată după ectenie, luminândă sărbătorii, arătată în cărțile de slujbă. La Laude: **Toată suflarea...**, pe glasul de rând (duminica) sau pe cel al stihurilor de la Laude (la Praznice, Sfinți cu polieleu sau la Sfinți cu doxologie mare); duminica se pun 8 stihuri și se cântă 4 stihuri ale învierii și 4 ale lui Anatolie din *Octoih*. Iar, după ce se zic toate stihurile, se cântă **Slavă...**, stihira Evangheliei de rând, **Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu. **Preabine cuvântată ești...** (aceasta se cântă pe glasul de la **Slavă...**, a Laudelor). Iar la praznice și la sărbătorile sfinților, se cântă stihurile arătate în cărțile de slujbă. După aceasta, diaconul, dacă este, iar dacă nu este, preotul, deschizând Ușile

Impărătești, zice: **Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina!** Și strana cântă Doxologia mare. Apoi duminica, troparul învierii, unul din cele două: pe glasul al 4-lea: **Astăzi mântuirea a toată lumea...** (în duminicile în care sunt de rând primele patru glasuri), sau pe glasul al 8-lea: **Înviat-ai din mormânt...** (în duminicile în care se cântă glasurile 5-8). Iar la praznicele și la sărbătorile sfinților, troparul sărbătorii. Apoi, preotul sau diaconul în mijlocul bisericii, zice ectenia: **Miluiește-ne pe noi, Dumnezeuule...** și ecfonisul: **Că milostiv...** După aceasta: **Să plinim rugăciunea noastră...** și ecfonisul: **Că Dumnezeuul milei...** Preotul: **Pace tuturor!**, strana: **Și duhului tău.** Diaconul: **Capetele noastre Domnului să le plecăm.** Preotul rostește rugăciunea în taină, apoi ecfonisul: **Că al Tău este a ne milui...** După aceasta: **Înțelepciune,** strana: **Binecuvintează.** Preotul: **Cel ce este binecuvântat...,** strana: **Amin. Întărește, Dumnezeuule...** După aceasta, preotul: **Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...,** strana: **Ceea ce ești mai cinstită...,** și celelalte, după obicei, și otpustul. Iar strana: **Amin.** Apoi se face ieșire în pronaosul bisericii, cântând stihira samoglasnică, a hramului, după obicei, și învățătura lui Teodor Studitul. Și, după citire, troparul Sfântului Teodor, pe glasul al 8-lea: **Al Ortodoxiei îndreptătorule...** și Ceasul întâi. La Ceasul întâi: Troparul Învierii, **Slavă...,** al sfântului, dacă are, iar dacă nu, **Și acum...,** al Născătoarei, de la Ceas. După **Tatăl nostru...,** condacul învierii (sau al sărbătorii) și apolisul. La Liturghie: Fericitirile *Octoihului*, pe opt, dacă nu are și sfântul zilei. Dacă la *Minei* se menționează a se cânta și ale sfântului, atunci se pun 6 din *Octoih* și 4 din *Minei* (la praznicele împărătești, la sărbătorile sfinților cu polieleu sau a sfinților cu doxologie mare, se procedează după învățătura de acolo). După vohod, troparul învierii, apoi al hramului și al sfântului de rând și al altui sfânt, dacă are; condacul învierii și al hramului: **Slavă...,** al sfântului, dacă are; **Și acum...,** al hramului Născătoarei de Dumnezeu. Iar unde nu este hramul Născătoarei de Dumnezeu, **Și acum...,** condacul: **Ceea ce ești ocrotitoare creștinilor...** (sau, **Apărătoare Doamnă**). Iar troparul și condacul hramului lui Hristos, duminica, la Liturghie, nu se zice, peste tot anul, pentru că se cântă al învierii. Prochimenul, Apostolul și Evanghelia duminicii și ale sfântului, dacă are. Chinonicul: **Lăudați pe Domnul din ceruri...** și al sfântului, dacă are.

Se cuvine a ști că, la cântarea Privegherii de toată noaptea, când se face polieleu și se cântă psalmii: **Lăudați numele Domnului... și: Mărturisiți-vă Domnului...**, atunci se pune analogul în mijlocul bisericii și pe el se așează icoana praznicului dintr-acea zi sau a Născătoarei de Dumnezeu sau a sfântului ori a sfintei. Cel mai mare se îmbracă în felon și toți preoții în feloane, după obicei, și, ieșind din Altar printre Ușile Împărătești, stau doi câte doi împrejurul analogului. Și se împart lumânări, întâi celui mai mare, apoi preoților și celor ce stau în sfânta biserică. După împărțirea lumânărilor, cel mai mare ia cădelnița și, mergând diaconul înaintea lui cu o făclie aprinsă, cădește icoana de pe analog, de jur împrejur și, mergând în Altar, cădește Sfânta Masă, tot Altarul și în biserică toate sfintele icoane, apoi pe preoții care stau împrejur și pe cântăreții din partea dreaptă și din stânga; după aceasta și pe tot poporul și iarăși Ușile Împărătești, și numai cele două icoane, a Mântuitorului Hristos și a Născătoarei de Dumnezeu, și analogul. În acest timp, se cântă Mărimurile, cu stihurile din psalmii cei aleși. După această obișnuită cântare, diaconul zice ectenia mică și se cântă al treilea rând de Sedelne. Și, intrând toți în Sfântul Altar, preoții se dezbracă de sfintele veșminte; numai preotul de rând rămâne îmbrăcat, pentru citirea Evangheliei.

Se cuvine a ști și că, duminica, la Utrenie, când se cântă catisma a XVII-a, fără polieleu, **Fericiți cei fără prihană...** și după ea: **Soborul îngeresc...**, și într-alte zile, când se cântă: **Mărimu-Te pe Tine...**, fără Priveghere, atunci nu se deschid Ușile Împărătești, ci preotul cu diaconul se îmbracă cu sfintele veșminte și diaconul ia o făclie aprinsă, iar preotul cădelnița și cădește Sfânta Masă și tot Altarul, apoi ies amândoi pe ușa dinspre miazănoapte și preotul cădește Ușile Împărătești, sfintele icoane și analogul cu icoana sărbătorii, apoi pe cel mai mare și toată biserica, după obicei, și iarăși intră pe ușa dinspre miazăzi în Sfântul Altar.





RÂNDUIALA LĂVDEBOR BISERICESTI

*Doamne, Dumnezeuul mântuirii mele,
ziua și noaptea am strigat înaintea Ta,
să ajungă înaintea Ta rugăciunea mea.*
(Psalm 87, 1-2)



CEASUL AL NOUĂLEA

La vremea rânduită pentru slujba de seară, intrând preotul în sfânta biserică, cu culionul pe cap, zice întru sine:

F intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta. Doamne, povățuiește-mă întru dreptatea Ta, iar pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea mea calea Ta.

Merge întâi și face o plecăciune înaintea tronului arhieresc, apoi, ajungând în mijlocul bisericii, face trei închinăciuni spre răsărit, zicând încet de fiecare dată:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

Intrând apoi în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi, și venind în fața Sfintei Mese, se închină de două ori, își descoperă capul și sărută Sfânta Masă; mai face o închinăciune, după care, luând epitrahilul, îl binecuvintează, după rânduială, și îl pune pe grumaz,

punându-și după aceasta iarăși culionul pe cap. După aceea, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, venind înaintea Ușilor Împărătești, cu fața spre răsărit, face o închinăciune și zice:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Slavă Ție, Dumnezeu nostru, slavă Ție.

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindeni ești și toate le plinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluiește (de trei ori). Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Doamne, miluiește (de 12 ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeuul nostru!

Preotul se închină de trei ori, în fața Ușilor Împărătești, după care intră în Altar, pe ușa dinspre miazăzi, iar la strană se citește psalmii Ceasului al nouălea și celelalte, precum arată rânduiala din *Ceaslov*. După ce se rostește la strană: *Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte!, preotul, din sfântul altar, zice ecfonisul: Dumnezeu, milostivește-te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața ta spre noi și ne miluiește, după care, la strană, se citește rugăciunea Marelui Vasile, de la sfârșitul Ceasului: Stăpâne, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru..., iar, în acest timp, preotul se pregătește pentru slujba Vecerniei. Lăsând, deci, epitrahilul pe Sfânta Masă, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, venind în mijlocul bisericii, se pleacă spre tronul arhieresc, fără a se închina, iar dacă este arhieru, îi sărută mâna, apoi în mijlocul bisericii se închină de trei ori spre răsărit, intrând din nou în Sfântul Altar. De este diacon, odată cu preotul iese și acesta, dar pe ușa de miazăzi, și merg amândoi împreună la scaunul arhieresc pentru plecăciune, apoi, venind în mijlocul bisericii, la dreapta preotului, se închină. Intrând apoi în Altar, preotul pe ușa de miazăzi, iar diaconul pe ușa de miazănoapte, preotul își pune epitrahilul și așteaptă să se termine la strană citirea rugăciunii: Stăpâne, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru.... Iar diaconul, după ce intră în altar pe ușa dinspre miazănoapte, vine către preot cu stiharul și orarul, cerând, după rânduială, binecuvântarea, pentru a se îmbrăca*.*

* Fiindcă apoiisul Ceasului al nouălea nu se face decât atunci când acesta se citește în pronaos, cum este obiceiul la mănăstiri, după rugăciunea de la sfârșitul Ceasului, preotul începe îndată Vecernia (și, dacă se face slujbă cu Priveghere, aceasta începe cu Vecernia mare, precum s-a arătat la învățătura de la începutul cărții, despre rânduiala Privegherii de toată noaptea, iar Ceasul al nouălea nu se mai pune, fiind obiceiul la mănăstiri să se citească împreună cu Vecernia mică, înainte).



VECERNIA DE SÂMBĂTĂ SEARA ȘI A SĂRBĂTORILOR (FĂRĂ PRIVEGHERE)

Deschizând dvera Ușilor Împărătești și stând în fața Sfintei Mese, cu culionul pe cap și cu epitrahilul pe grumaz, preotul zice:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și îndată la strană se zice*:

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeu nostru! Și citește psalmul 103: Binecuvintează, suflete al meu...

* Dacă nu s-a făcut înainte Ceasul al nouălea, se spun întâi rugăciunile începătoare, Doamne miluiește (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., apoi se zice: Veniți să ne închinăm....

În acest timp, preotul, luând *Liturghierul*, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând înaintea Ușilor Împărătești, cu capul descoperit, citește în taină rugăciunile Vecerniei:

Rugăciunea întâi

Doamne, îndurate și milostive, îndelung-răbdătorule și mult-milostive, ascultă rugăciunea noastră și ia aminte la glasul cererii noastre. Fă cu noi semn spre bine; îndreptează-ne pe calea Ta, ca să umblăm întru adevărul Tău; veselește inimile noastre, ca să ne temem de numele Tău cel sfânt, pentru că mare ești Tu și lucruri minunate faci. Tu singur ești Dumnezeu și nu este asemenea Ție între dumnezei, Doamne, puternic întru milă și bun întru tărie, spre a ajuta și a mângâia și a mântui pe toți cei ce nădăjduiesc în numele Tău cel sfânt. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a doua

Doamne, nu cu mânia Ta să ne mustri, nici cu urgia Ta să ne cerți, ci fă cu noi după mila Ta, Doctorule și Tămăduitorule al sufletelor noastre; îndreptează-ne la limanul voii Tale, luminează ochii inimilor noastre spre cunoașterea adevărului Tău și ne dăruiește cealaltă vreme a zilei de acum și toată vremea vieții noastre în pace și fără de păcat a o petrece, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfin-

ților. Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a treia

Doamne, Dumnezeu nostru, adu-Ți aminte de noi, păcătoșii și netrebnicii robii Tăi, când chemăm numele Tău cel sfânt, și să nu ne lași pe noi rușinați în așteptarea milei Tale, ci ne dăruiește, Doamne, împlinirea tuturor cererilor celor spre mântuire. Și ne învrednicește să Te iubim și să ne temem de Tine, din toată inima noastră, și să facem întru toate voia Ta. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a patra

El ce, cu cântări fără de tăcere și cu doxologii fără de încetare, ești lăudat de Sfintele Puteri, umple gura noastră de lauda Ta, ca să dăm slavă numelui Tău celui sfânt; și ne dă parte și moștenire cu toți cei ce se tem de Tine întru adevăr și păzesc poruncile Tale, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Tăi. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a cincea

Doamne, Doamne, Cel ce cu palma Ta cea preacurată cuprinzi toate, Care îndelung rabzi pentru noi toți și-Ți pare rău de răutățile noastre, adu-Ți aminte de îndurările Tale și de mila Ta. Cercetează-ne pe noi întru bunătatea Ta și, cu harul Tău, dă-ne ca și în cealaltă vreme a zilei de acum să scăpăm de meșteșugirile vicleanului, cele de multe feluri, și păzește fără de bântuială viața noastră, cu harul Preasfântului Tău Duh. Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șasea

Dumnezeule cel mare și minunat, Care, cu bunătatea cea nespusă și cu purtarea de grijă cea multă, chivernisești toate și ne-ai dăruit bunătățile Tale cele din lume și ne-ai chezășuit împărăția cea făgăduită, prin bunătățile cele dăruite nouă; Cel ce ne-ai ajutat, și în partea cea trecută a zilei, să ne abatem de la tot răul, dăruiește-ne ca și pe cea rămasă să o săvârșim fără de prihană înaintea sfintei Tale slave, ca să Te laudăm pe Tine, Dumnezeul nostru, Cel singur bun și de oameni iubitor. Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șaptea

Dumnezeule cel mare și preaînalt, Cel ce singur ai nemurire și locuiești întru lumina cea neapropiată; Care ai făcut toată zidirea cu înțelepciune; Cel ce ai despărțit lumina de întuneric și ai pus soarele spre stăpânirea zilei, iar luna și stelele spre stăpânirea nopții; Care ne-ai învrednicit pe noi, păcătoșii, și în ceasul de acum să întâmpinăm fața Ta cu mărturisire și să-Ți aducem laudă de seară; Înсуți, Iubitorule de oameni, îndreptează rugăciunea noastră ca tămâia înaintea Ta și o primește ca pe o mireasmă cu bun miros. Seara de acum și noaptea ce vine, liniștite ni le dăruiește; îmbracă-ne cu armele luminii; izbăvește-ne de frica nopții și de tot lucrul ce se petrece în întuneric. Și ne dăruiește somnul, pe care l-ai dat spre odihna neputinței noastre, ferit de toată nălucirea diavolească. Așa, Stăpâne a toate, Dătătorule de bunătăți, dă-ne ca, și în așternuturile noastre umilindu-ne, să pomenim noaptea numele Tău și, cu gândul la poruncile Tale luminându-ne, să ne sculăm întru bucurie sufletească, spre lauda bunătății Tale, aducând rugăciuni și cereri milostivirii Tale pentru păcatele noastre și ale întregului Tău popor, pe care, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, întru milă îl cercetează. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul își acoperă capul și așteaptă până se sfârșește de citit la strană obișnuitul psalm 103; zice apoi ectenia mare, stând în fața Ușilor Împărătești. Iar, dacă este diacon, la sfârșitul psalmului 103, acesta iese din Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazănoapte, vine în stânga preotului și, când citețul rostește: Slavă..., Și acum..., după psalm, amândoi se închină de trei ori în fața Ușilor Împărătești și apoi se înclină, fără închinăciune, unul către altul. Preotul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul merge în mijlocul naosului, sub policandru, face închinăciune și zice:

Ectenia mare

Cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoție și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm*.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), Domnului să ne rugăm.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții, paginile 433 - 482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare ...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul rostește ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Dacă ectenia a zis-o preotul, el intră acum în Altar, pe ușa din-spre miazăzi.

Apoi se închide dvera*, rămânând astfel până la sfârșitul catismei din *Psaltire*. Dacă este sâmbătă seara, se pune catisma întâi toată și, după fiecare Slavă..., sau stare, diaconul zice ectenia mică, din fața Ușilor Împărătești, iar, în lipsa diaconului, o zice preotul, din Altar:

Iară și iară cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul, rostește ecfonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După a doua Slavă..., ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După a treia Slavă..., ecfonisul:

Că Tu ești Dumnezeu nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

* Amintim aici, ca practică alternativă, rânduiala din Tipicul cel Mare, potrivit căreia, la Vecernie și Utrenie, dvera rămâne deschisă pe toată durata slujbei.

Strana: Amin.

Când este însă sărbătoarea unui sfânt cu polieleu sau slujbă cu Priveghere, se cântă Fericit bărbatul..., apoi ectenia mică și ecfonisul: Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția... Apoi, la strană, se cântă: Doamne, strigat-am...; în Altar se pregătește cădelnița, iar preotul binecuvintează tămâia, zicând rugăciunea: Tămâie Îți aducem Ție...; când se cântă: Ca tămâia înaintea Ta..., diaconul, sau, în lipsa lui, preotul, face cădirea mare, începând cu Sfântul Altar, iese pe ușa dinspre miazănoapte și cădește sfintele icoane, toată biserica și pe credincioșii din ea. Apoi, la strană se continuă cu stihirile și Slavă..., Și acum..., pe glasul ce va fi la *Octoih* sau la *Minei*.

Vohodul

Dacă este sâmbătă seara sau spre altă sărbătoare, se face Vohod sau Intrare mică. Pentru aceasta, când se zice stihul: Că s-a întărit mila Lui..., preotul îmbracă felonul, apoi, când începe cântarea Slavă..., se deschid Ușile Împărătești, iar când se cântă stihira Și acum... (Dogmatica), preotul, cu capul descoperit și diaconul cu cădelnița (în lipsa acestuia, purtând-o însuși preotul) se închină împreună în fața Sfintei Mese, de trei ori, apoi ocolesc Sfânta Masă pe partea dreaptă și, mergând înainte paracliserul cu sfeșnicul sau cu făclia aprinsă, ies din Altar, pe ușa dinspre miazănoapte până în mijlocul bisericii, oprindu-se cu fața spre răsărit. Când se face slujbă în sobor, iese în frunte diaconul cu cădelnița, iar preoții îl urmează în ordine, începând cu cel mai mic și încheind cu protosul; înainte de plecarea din Altar, preoții, începând cu ultimii din sobor, vin, doi câte doi, înaintea Sfintei Mese, se închină o dată, fără să sărute ceva, se pleacă spre protos și ies din Sfântul Altar, ocolind Sfânta Masă pe dreapta; în naos, protosul se așează în mijloc, sub policandru, iar ceilalți îl încadrează, așa cum au stat și în Altar. Diaconul zice în șoaptă: Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește, și, plecându-se amândoi, preotul rostește în taină:

Rugăciunea intrării



eara și dimineța și la amiază Te lăudăm, Te binecuvântăm, îți mulțumim și ne rugăm Ție, Stăpâne al tuturor, Iubitorule de oameni, Doamne: Îndreptează rugăciunea noastră ca tă-

măia înaintea Ta și nu pleca inimile noastre spre cuvinte sau cugete viclene, ci ne izbăvește de toți cei ce vânează sufletele noastre. Că spre Tine sunt, Doamne, Doamne, ochii noștri, și întru Tine am nădădruit; să nu ne rușinezi pe noi, Dumnezeuul nostru.

Apoi, ridicându-se preotul (dacă este fără diacon, mută cădelnița în mâna stângă și), închinându-se, zice tot încet

Ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, în taină:

Binecuvintează, părinte, sfânta intrare.

Iar preotul, binecuvântând spre răsărit, zice încet:

Binecuvântată este intrarea sfinților Țăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul cere apoi binecuvântarea preotului pentru cădire.

Diaconul sau, în lipsa lui, preotul face apoi cădirea mică, adică fără a trece în pronaosul bisericii și, venind înapoi, în fața Ușilor Împărătești, zice cu glas tare, după ce s-a sfârșit stihira Și acum..., cădind cruciș:

Înțelepciune! Drepti!

Iar soborul slujitorilor, ori strana, cântă:

Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a sfântului, fericitului, Iisuse Hristoase! Venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu. Vrednic ești, în toată vremea, a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viață; pentru aceasta lumea Te slăvește.

Când se face slujba în sobor, este obiceiul ca sfințiții slujitori să cânte ei înșiși Lumină lină..., și, când cântarea a ajuns la: ...lăudăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu... diaconul sau preotul, care are cădelnița, tămâiază de trei ori dintre Ușile Împărătești Sfânta Masă și intră în Altar tămâind. Atunci, ultimii doi preoți, înaintând puțin către Altar, fac o închinăciune, se întorc cu fața către protos, făcând o plecăciune, după care merg în Sfântul Altar, intrând pe Ușile Împărătești și trecând spre tronul cel sus în partea opusă (dacă în biserică au stat la dreapta protosului, vor trece în stânga Sfintei Mese).

SE CUVINE A ȘTI CĂ: dacă soborul este alcătuit numai din preoți, cădelnița o poartă protosul, care iese din Altar înaintea celorlalți slujitori, după ce mai întâi s-au închinat toți înaintea Sfintei Mese, de trei ori. Protosul este urmat de ceilalți slujitori, care merg după dânsul, în ordine descrescândă, conform rangului sau vechimii în preoție; în naos, ei se așază sub policandru, de-a dreapta și de-a stânga protosului, așa cum stau în Sfântul Altar. Protosul binecuvintează intrarea, face cădirea mică și, ajungând pe solee, rostește, din fața Ușilor Împărătești: **Înțelepciune! Drepti! cădind la cuvintele: ...lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh..., și intrând în Sfântul Altar urmat de ceilalți slujitori, în ordinea în care au ieșit, trecând printre Ușile Împărătești și așezându-se la locul lor, în spatele Sfintei Mese.**

Și, după ce au intrat în Altar, diaconul zice cu fața spre popor:

Să luăm aminte!

Preotul protos:

Pace tuturor.

Citețul: **Și duhului tău.**

Diaconul:

Înțelepciune! Să luăm aminte!

Citețul cântă prochimenu zilei.

Dacă este o sărbătoare cu paremii, îndată după prochimen, diaconul (preotul) zice: Înțelepciune! Citețul: De la Facere citire (ori altă carte). Diaconul (preotul): Să luăm aminte! Și se citesc paremiile.

Dacă nu sunt paremii, se închid Ușile Împărătești când se cântă prochimenul ultima dată, iar dacă sunt, se închid la sfârșitul ultimei paremii. Apoi preotul se pleacă spre Tronul cel de sus și merge la locul său, înaintea Sfintei Mese și, dacă nu este diacon, zice ectenia. Iar dacă este diacon, acesta iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând în mijlocul bisericii, zice:

Ectenia întreită (a cererii stăruitoare)

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne Atotstăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeuule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Preotul sau diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

Încă ne rugăm pentru toți frații noștri și pentru
tot dreptslăvitorul creștin, pentru sănătatea și
mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți,
ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei
întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții cti-
tori ai acestei sfinte biserici (mănăstiri) și pentru toți cei
mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvi-
tori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea,
mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor
lui Dumnezeu enoriași (*închinători*), ctitori și binefăcători
ai acestui sfânt locaș.

*(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite
la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433 - 482).*

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în
sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se
ostenesc, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă
înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

Preotul zice ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție
slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și
pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Apoi:

Învrednicește-ne, Doamne, în seara aceasta...

Apoi diaconul sau, în lipsa lui, preotul în Altar, zice:

Ectenia cererilor

Să plinim rugăciunea noastră cea de seară Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Seara toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul:

Pace tuturor.

Strana: Și duhului tău.

Diaconul, iar, în lipsa lui, preotul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm.

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul, având capul descoperit, citește în taină:

Rugăciunea plecării capetelor

Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ai plecat cerurile și Te-ai pogorât pentru mântuirea neamului omenesc, caută spre robii Tăi și spre moștenirea Ta. Că Ție, Judecătorul cel înfricoșător și iubitor de oameni, și-au plecat capetele și și-au supus grumajii robii Tăi, nu de la oameni așteptând ajutorul, ci nădăjduind în mila Ta și dorind după mântuirea Ta. Pe aceștia păzește-i în toată vremea, și în seara de acum și în noaptea ce vine, de tot vrăjmașul și de toată lucrarea cea potrivnică a diavolului, de cugete deșarte și de relele aduceri aminte.

Și, acoperindu-și capul, zice ecfonisul cu glas tare:

Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și preaslăvită, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

(Când Vecernia mare se săvârșește în cadrul Privegherii, atunci se pune aici rânduiala Litiei. Dacă nu se face Litie, urmează mai departe slujba Vecerniei, așa cum se arată aici).

Stranele: stihirile Stihovnei, Slavă..., Și acum..., de la *Octoih* (Duminica) sau de la *Minei* (în celelalte sărbători). Apoi:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău, Israel.

Apoi: Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru...

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Apoi troparele după rânduială.

Sfârșindu-se acestea, diaconul (preotul) deschide Ușile Împărătești și zice, cu fața spre apus:

Înțelepciune!

Strana: Binecuvintează.

Preotul, venind între Ușile Împărătești, cu fața spre apus, zice:

Cel ce este binecuvântat, Hristos, Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Întărește, Dumnezeule, sfânta și dreapta credință a dreptslăvitorilor creștini și Sfântă Biserica Ta o păzește în veacul veacului.

Preotul, plecându-se către icoana Maicii Domnului, zice:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Strana: Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Preotul, plecându-se către icoana Mântuitorului:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Preotul face apolisul duminicii:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Iar la sărbătorile din celelalte zile de peste săptămână, se zice pentru fiecare din ele apolisul de la Vecernia zilei, așa cum se arată mai departe, în Liturghier, la învățătura pentru otpusturi. În același loc se găsesc, de asemenea, și Otpusturile la praznicele împărătești și pentru zilele din săptămâna Sfințelor Pătimiri (paginile 375-383).

Preotul se întoarce apoi cu fața spre răsărit și zice:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

Preotul, intrând în Altar, închide Ușile Împărătești, iar de nu este slujbă cu Priveghere, închide și dvera.

Apoi citește cu umilință Canonul Sfintei Împărtășiri, pentru Liturgia de a doua zi.



Rânduiala Vecerniei în zilele de rând de peste săptămână

În celelalte zile, de rând, de peste săptămână, când nu este vreun praznic, nici sărbătoarea unui sfânt cu polieleu, Vecernia se săvârșește de către preot, purtând numai epitrahilul. Ușile Împărătești rămân închise pe toată durata slujbei. Rânduiala este următoarea:

Se face începutul și urmează toate fără diacon, ca la Vecernia de sâmbătă seara, până la Slavă..., de la Doamne, strigat-am..., adică: psalmul 103 și rugăciunile Vecerniei, ectenia mare, catisma de rând, toată, fără întrerupere și, numai la sfârșitul ei, ectenia mică și ecfonisul: Că a Ta este stăpânirea... Apoi: Doamne, strigat-am..., cu stihirile, fără vohod, Lumină lină... (citit) și Prochimenul zilei sau Aliluia. Nu se zice ectenia: Să zicem toți..., ci îndată: Învrednicește-ne, Doamne... Apoi ectenia: Să plinim rugăciunea noastră cea de seară..., pe care preotul o zice în fața Ușilor Împărătești, cu capul acoperit. Apoi stihirile Stihovnei. După aceea: Acum slobozește..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru... și troparele după rânduiala tipicului. După care, ectenia, afară din Altar, din fața Ușilor Împărătești: Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule... Iar după ecfonis, închizând dvera Ușilor Împărătești, preotul zice: Înțelepciune!

Strana: Binecuvintează. Preotul: Cel ce este binecuvântat... Strana: Întărește, Dumnezeuule, sfânta și dreapta credință a dreptslăvitorilor creștini... Preotul: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Strana: Ceea ce ești mai cinstită... Preotul: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeuule, nădejdea noastră, slavă Ție. Strana: Slavă..., Și acum... Preotul zice apolisul zilei de rând, începând cu: Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu..., pomenind și sfântul zilei care se prăznuiește și încheie cu: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri..., dacă nu se citește îndată Pavecernița.

La Vecernia din zilele Sfântului și Marelui Post, se ține seamă și de cele ce se arată în *Ceaslov* că se cuvine a se zice și a se face, în acest timp al anului bisericesc.





LITIA

În cadrul slujbei Vecerniei, după ce s-a zis ecfonisul: Fie stăpânirea împărăției Tale..., la strană se cântă stihirile de la Litie. La Slavă..., ieșim în pronaosul bisericii și săvârșim Litia. Ușile Împărătești fiind închise, preotul și diaconul cu cădelnița, având capul acoperit, ies împreună din Altar pe ușa dinspre miazănoapte, purtându-se înaintea lor două sfeșnice, și, ajungând în pronaos*, tămâiază după obicei. Și, după ce s-a cântat: Slavă... de la Minei, pe glasul cuvenit, Și acum..., a Născătoarei de Dumnezeu, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul rostește ectenia aceasta:



ântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta, cercetează lumea Ta cu milă și cu îndurări, înalță fruntea dreptslăvitorilor creștini și trimite peste noi milele Tale cele bogate; pentru rugăciunile Preacuratei

* După obiceiul îndătinat în bisericile de mir, toată rânduiala Litiei se săvârșește în mijlocul bisericii, înainte de Stihioavnă. Deci, ieșind preotul și diaconul din Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazănoapte, Ușile Împărătești rămânând închise, merg în fața mesei pe care se află artosele și celelalte, iar, după ce se cântă Și acum..., de la Litie, încep ectenia.

Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria; cu puterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești Puteri; pentru rugăciunile cinstitului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli; ale celor între Sfinți Părinții noștri, mari dascăli ai lumii și Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur; ale Sfinților Atanasie, Chiril și Ioan cel Milostiv, patriarhii Alexandriei, și ale Sfântului Nifon, patriarhul Constantinopolului; ale celor între sfinți Părinții noștri, Nicolae al Mirrelor Lichiei și Spiridon al Trimitundei, făcătorii de minuni; Calinic de la Cernica, Iosif cel Nou, Iorest și Sava, Antim Ivireanul, Iosif Mărturisitorul, Ghelasie și Leontie și ale tuturor sfinților ierarhi; ale Sfinților și slăviților mari Mucenici: Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie, izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat și Ioan cel Nou de la Suceava; ale Sfântului sfințit Mucenic Haralambie; ale Sfinților Mucenici Nichita Romanul, Serghie și Vah, Ioan Valahul și Oprea; ale Sfinților Mărturisitori Ioan și Moise; ale Sfinților martiri Brâncoveni: Constantin voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; ale Sfintelor Mucenițe Filoteia și Tatiana și ale tuturor sfinților buni biruitori mucenici și

mucenițe; ale Sfinților Voievozi Ștefan cel Mare și Neagoe Basarab; ale Sfinților Cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri: Grigorie Decapollitul, Nicodim cel Sfințit, Dimitrie cel Nou, Daniil Sihastrul, Vasile de la Poiana Mărului, Paisie și Ioan Iacob de la Neamț și ale tuturor sfinților cuvioși părinți; ale Sfințelor Cuvioase Maici Parascheva de la Iași și Teodora de la Sihla și ale tuturor sfințelor cuvioase maici; ale Sfinților (N), a căror pomenire săvârșim; ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru rugăciunile tuturor Sfinților, rugămu-ne, mult-milostive Doamne, auzi-ne pe noi, păcătoșii, care ne rugăm Ție, și ne miluiește pe noi.

Dacă dorește, în locul rugăciunii de mai sus, preotul poate rosti rugăciunea de mai jos, care cuprinde mai mulți sfinți români:



ântuiește, Dumnezeuule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; cercetează lumea Ta cu milă și cu îndurări; înalță fruntea dreptslăvitorilor creștini și trimite peste noi milele Tale cele bogate; pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria; cu puterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești Puteri; pentru rugăciunile cinstitului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, slăviților și întru

tot lăudașilor Apostoli; ale Sfântului Apostol Andrei, cel întâi chemat, ocrotitorul României; ale celor între Sfinți Părinții noștri, mari dascăli ai lumii și Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur; ale Sfinților Ierarhi Atanasie, Chiril și Ioan cel Milostiv, patriarhii Alexandriei; ale Sfinților Nifon și Atanasie Patelarie, patriarhii Constantinopolului; ale celor între sfinți Părinții noștri: Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, Spiridon al Trimitunde și Nectarie de la Eghina, făcătorii de minuni; Bretonion, Teotim și Efrem, episcopii Tomisului; Irineu de Sirmium și Niceta de Remesiana; Iachint de la Vicina, Antim Ivireanul și Grigorie Dascălul, mitropoliții Țării Românești; Varlaam, Dosoftei și Teodosie de la Brazi, mitropoliții Moldovei; Iosif cel Nou de la Partoș mitropolitul Banatului; Ghe拉斯ie de la Râmeț; Ilie Iorest, Sava Brancovici, Simion Ștefan și Andrei Șaguna, mitropoliții Transilvaniei; Petru Movilă, mitropolitul Kievului; Leontie de la Rădăuți, Ioan de la Râșca și Secu și Pahomie de la Gledin, episcopii Romanului; Calinic de la Cernica, episcopul Râmnicului și ale tuturor sfinților ierarhi; ale Sfântului Întâi Mucenic și Arhidiacon Ștefan; ale Sfinților și slăviților mari Mucenici: Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie, izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stra-

tilat, Mina și Ioan cel Nou de la Suceava; ale Sfinților sfințiți Mucenici Haralambie și Elefterie; ale Sfinților Mucenici: Epictet și Astion de la Hal-miris; Nichita și Sava de la Buzău; Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel; Emilian, Dasie, Nicandru, Marcian, Iuliu Veteranul, Pasicrat, Valentin și Isihie de la Durostorum; Chiril, Chindeu și Tasie de la Cernavodă; Macrobie, Gordian, Helie, Lucian și Valerian de la Tomis; Anastasia, Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat de la Sirmium; Donat și Silvan diaconii, Romul preotul și Venust din Cibales; Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia; Ermil, Stratonic, Montanus preotul și Maxima din Singidunum, Hermes și Lup; Serghie și Vah, Ioan Valahul și Oprea din Săliștea Sibiului; ale Sfinților martiri Brâncoveni: Constantin voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; ale Sfinților Mărturisitori Ioan din Galeș, Moise din Sibiel, Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra, Vasile din Telciu; ale Sfințelor Mucenițe Filoteia de la Curtea de Argeș și Tatiana de la Craiova și ale tuturor sfinților buni biruitori mucenici și mucenițe; ale Sfinților Voievozi Ștefan cel Mare al Moldovei și Neagoe Basarab al Țării Românești; ale Sfinților Cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri: Ioan Casian, Gherman și Dionisie Exiguul,

cei din Dobrogea, Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor, Grigorie Decapolitul de la Bistrița Vâlcii, Nicodim cel Sfințit de la Tismana, Daniil Sihastrul de la Voroneț, Ioan de la Prislop, Simeon și Amfilohie de la Pângărați, Iosif și Chiriac de la Bisericiani, Rafael și Partenie de la Agapia Veche, Chiriac de la Tazlău, Visarion Sarai și Sofronie de la Alba-Iulia, Antonie de la Iezerul-Vâlcii, Paisie și Ioan Iacob de la Neamț, Vasile de la Poiana Măru-lui, Onufrie de la Vorona, Antipa de la Calapo-dești, Gheorghe de la Cernica și Căldărușani, Iosif de la Văratec, Ioanichie cel Nou de la Muscel, Irodion de la Lainici și ale tuturor sfinților cuvioși părinți; ale Sfințelor Cuvioase Maici Parascheva de la Iași și Teodora de la Sihla și ale tuturor sfințelor cuvioase maici; ale Sfinților (N), a căror pomenire săvârșim; ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru rugăciunile tuturor Sfinților, rugămu-ne, mult-milostive Doamne, auzi-ne pe noi, păcătoșii, care ne rugăm Ție, și ne miluiește pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de 12 ori).*

Diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt)

* Acolo unde sunt două strane, se cântă alternativ.

Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)] și pentru toți frații noștri cei întru Hristos*.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindenii, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are trebuință de mila și ajutorul lui Dumnezeu; pentru apărarea țării acesteia și a celor ce viețuiesc în ea; pentru pacea și buna așezare a întregii lumi; pentru buna stare (*statornicie*) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici; pentru mântuirea și ajutorul celor care, cu osârdie și cu frică de Dumnezeu, se ostenesc și slujesc, părinți și frați ai noștri; pentru cei trimiși; pentru cei ce sunt în călătorie; pentru tămăduirea celor ce zac în boli; pentru odihna, ușurarea, iertarea păcatelor și fericita pomenire a tuturor celor care mai înainte s-au mutat, întru dreapta credință, părinți și frați ai noștri dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindenii; pentru izbăvirea celor robiți; pentru frații noștri care sunt în slujbe și pentru cei ce slujesc și au slujit în sfânt locașul acesta, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru ca să se păzească sfânt locașul acesta, țara aceasta și toate orașele și satele: de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

năvălirea altor neamuri asupra noastră și de războiul cel dintre noi; și pentru ca milostiv, blând și lesne iertător să ne fie nouă bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu nostru, să îndepărteze și să împrăștiie toată mânia care se pornește asupra noastră, să ne izbăvească pe noi de musturarea Lui cea dreaptă, care este asupra noastră, și să ne miluiască pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de 40 de ori).

Încă ne rugăm și pentru ca Domnul Dumnezeu să audă glasul rugăciunii noastre, a păcătoșilor, și să ne miluiască pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

[Dacă dorește să pomenească pe cei vii, se adaugă cererea:

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu (N) și pentru ca să li se ierte lor toată greșeala cea de voie și cea fără de voie.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).]

Preotul zice:

Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce sunt pe mare departe, și, milostive Stăpâne, milostiv fii nouă față de păcatele noastre și ne miluiește pe noi.

Ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul:

Pace tuturor.

Strana: Și duhului tău.

Diaconul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm.

Strana: Ție, Doamne.

Și, plecând toți capetele, preotul, descoperindu-și capul, se roagă cu glas tare:

 tăpâne mult-milostive, Doamne Iisuse Hris-toase, Dumnezeuul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria; cu puterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești puteri; pentru rugăciunile cinstitului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli; ale sfinților și slăviților buni biruitori mucenici; ale sfinților cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri; ale Sfinților (N), a căror pomenire săvârșim; ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților Tăi, bine-primită fă rugăciunea noastră (Strana: Amin); dăruiește iertare greșelilor noastre (Strana: Amin); acoperă-ne cu acoperământul aripilor Tale (Strana: Amin); depărtează de la noi pe tot vrăjmașul și po-

trivnicul; împacă viața noastră; Doamne, miluiește-ne pe noi și lumea Ta și mântuiește sufletele noastre, ca un bun și iubitor de oameni.

Strana: Amin. Și se încep cântările Stihovnei. Dacă Litia s-a făcut în pronaos (ca la mănăstiri), protosul își acoperă capul și merge împreună cu ceilalți slujitori în mijlocul bisericii, oprindu-se înaintea mesei pe care au fost așezate cinci artose sau pâini (spre răsărit), patru așezate în formă de cruce, iar a cincea deasupra; un vas cu grâu (spre apus), altul, cu puțin vin (în stânga) și altul, cu untdelemn (în dreapta), sfeșnicele așezându-se în partea de răsărit a mesei.

După: Slavă..., Și acum..., de la Stihovnă, se zice:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne... Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru...

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, luând cădelnița, binecuvintează tămâia și, după ce strana a zis Amin, cădește masa (de trei ori) împrejur, pe cele patru laturi, fără a se pleca, iar diaconul, dacă este, merge înainte cu lumânarea aprinsă, stând în fața preotului, de cealaltă parte. După ce cădește a treia oară în partea de nord, preotul trece în fața catapetesmei, cădind icoanele împărătești și de aici continuă, în naos, cădirea mică, rămânând în fața mesei, pe care o cădește, apoi pe diacon, căruia îi dă cădelnița; iar acesta îl cădește pe preot.

Când se cădește masa împrejur, dacă este sâmbătă seara, se cântă de fiecare dată troparul, pe glasul al 5-lea:

Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te, ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.

Iar dacă este sărbătoarea unui sfânt cu polieleu, se cântă mai întâi troparul sfântului (de două ori) și apoi Născătoare de Dumnezeu, Fecioară... Când este praznic, se cântă numai troparul praznicului (de trei ori). Apoi preotul, dând cădelnița, ia un artos și însemnează cu el, cruciș, peste celelalte artose. Îl așează apoi la loc, își descoperă capul și zice rugăciunea ce urmează mai jos. Iar când ajunge la cuvintele: Însuți binecuvintează..., atunci, cu mâna dreaptă, binecuvintează cele puse înainte, în chipul crucii, adică pâinea, grâul, vinul și untdelemnul.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul:

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Care ai binecuvântat cele cinci pâini în pustie și ai săturat cu ele cinci mii de bărbați, Însuți binecuvintează și pâinile acestea, grâul, vinul și untdelemnul și le înmulțește în sfânt locașul acesta, în orașul (satul sau mănăstirea) acesta, în țara aceasta și în toată lumea Ta, iar pe credincioșii Tăi robi, care vor gusta din ele, îi sfințește; că Tu ești Cel ce binecuvintezi și sfințești toate, Hristoase Dumnezeul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău Celui fără de început și Prea-sfântului și Bunului și de viață Făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După aceasta preotul își acoperă capul.

Strana: Amin. Apoi: Fie numele Domnului binecuvântat, de acum și până în veac (de trei ori).

Și se cântă: Bogații au sărăcit și au flămânzit; iar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele. Și, după ce se cântă stihul acesta (de trei ori: o dată de preot și diacon, iar la strane de două ori), protosul și ceilalți slujitori vin înaintea Ușilor Împărătești și, stând cu fața spre credincioși,

Diaconul zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul:

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Dacă se face Priveghere, se continuă cu rânduiala Utreniei, începându-se citirea celor șase psalmi. Dacă slujba Utreniei se săvârșește a doua zi dimineata, atunci preotul face apolisul: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție. Strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Preotul face apolisul (a se vedea paginile 375-383):

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin. Preotul:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

Preotul, apoi, miruiește pe credincioși, cărora li se împart artosele tăiate și stropite cu vin.

ÎNVĂȚĂTURĂ :

Se cuvine a sti că:

Pâinile, grâul, vinul și untdelemnul care se folosesc la Litie nu se pot binecuvânta a doua oară. Ele se vor folosi, după cum urmează:

- Pâinile care s-au binecuvântat la Litie se vor tăia în bucăți și se vor împărți credincioșilor prezenți, care pot să le consume, fie în biserică, după slujba Litiei, fie acasă, mai înainte de alte bucate.

- Grâul se va semăna sau se va consuma fiert.

- Vinul se va consuma cu bună cucernicie, fiind binecuvântat.

- Untdelemnul se pune în candela de la tetrapod, unde stă sfânta icoană spre sărutare și din care se miruiește cu el poporul sau se consumă ca aliment binecuvântat.

Nu este îngăduită folosirea pâinii și a vinului binecuvântate la Litie ca Daruri pentru Sfânta Liturghie euharistică.





RÂNDUIALA PAVECERNIȚEI

1. Pavecernița Mică

Preotul dă binecuvântarea din fața Ușilor Împărătești, având epitrahilul pe grumaz:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Slavă Ție..., Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeu..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

Preotul: Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Doamne miluiește (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., Veniți să ne închinăm... Preotul face trei închinăciuni înaintea Ușilor Împărătești, apoi intră în Sfântul Altar pe ușa de miazăzi.

La strană se citește Pavecernița Mică, iar după rugăciunea Tatăl nostru... preotul va rosti ecfonisul: Că a Ta este împărăția... La

cuvintele: Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte!, preotul va rosti ecfonisul: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi!

În Postul Marc, dacă este o zi în care se fac metanii, se zice, în locul ecfonisului de mai sus, acesta: Dumnezeuule, milostivește-te spre noi..., apoi se zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, cu metanii (a se vedea mai jos, la Pavecernița Mare).

Apoi, la strană se citesc rugăciunile: Nepătată, neîntinată..., Și ne dă nouă, Stăpâne... și Troparele de umilință. La sfârșitul acestora preotul rostește ectenia întreită specială (dacă s-a zis rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, nu se mai pune ectenia, ci se face îndată otpus-tul: Slavă Ție...).

Preotul, în fața Ușilor Împărătești, cu fața către răsărit, zice ectenia:

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeuule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de 3 ori).

Preotul: Încă ne rugăm pentru ca să se păzească sfânt locașul acesta, țara aceasta și toate orașele și satele: de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de năvălirea altor neamuri asupra noastră și de războiul cel dintre noi și pentru ca milostiv, blând și lesne iertător să fie nouă bunul și iubitorul de oameni Dumnezeuul nostru, să îndepărteze și să împrăstie toată mânia care se pornește asupra noastră, să ne izbăvească pe noi de mustrarea Lui cea dreaptă, care este asupra noastră, și să ne miluiască pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de 40 de ori).

Preotul: Auzi-ne pe noi, Dumnezeuule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce

sunt pe mare departe și, milostive Stăpâne, milostiv fii nouă față de păcatele noastre și ne miluiește pe noi. Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de 3 ori), Părinte, binecuvintează! Iar preotul, întorcându-se cu fața către credincioși, zice otpustul cel mic:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale preacuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor noștri Părinți și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

După aceea, se pleacă spre străni și își cere obișnuita iertare, zicând: Binecuvântați și mă iertați pe mine, păcătosul! Apoi îi binecuvântează pe cei de față, zicând: Dumnezeu să vă ierte și să vă miluiască. Apoi, preotul se întoarce către răsărit și zice ectenia aceasta:

Să ne rugăm pentru pacea lumii... (a se vedea la sfârșitul Miezonopticii, pagina 74)

2. Pavecernița Mare

Preotul dă binecuvântarea din fața Ușilor Împărătești, precum s-a arătat mai sus, la Pavecernița Mică. De fiecare dată, după rugăciunea Tatăl nostru... preotul va rosti ecfonisul: Că a Ta este împărăția..., iar la cuvintele: Întru numele Domnului, binecuvin-

tează, părinte!, preotul va rosti, la primele două stări ale Pavecerniței Mari, ecfonisul:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi! La starea a treia a Pavecerniței, la cuvintele: Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte!, preotul, ieșind înaintea Ușilor Împărătești, va zice ecfonisul:

Dumnezeule, milostivește-te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața Ta spre noi și ne miluiește! Apoi va zice Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, în trei stări, cu trei metanii mari:

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânie și al grăirii în deșert, nu mi-l da mie (o metanie).

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale (o metanie).

Așa, Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin (o metanie).

Și, după rugăciunea aceasta, se zic aceste patru stihuri, iarăși în trei stări, cu 12 închinăciuni:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului (o închinăciune).

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul (o închinăciune).

Cel ce m-ai zidit, Dumnezeule, mântuiește-mă (o închinăciune).

Fără de număr am greșit, Doamne, iartă-mă (o închinăciune).

Apoi, iarăși rugăciunea Sfântului Efrem Sirul toată, cu o metanie mare la sfârșit: Doamne și Stăpânul vieții mele...

Preotul intră din nou în Sfântul Altar. La strană se zice: Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

Preotul: Că a Ta este împărăția...

Strana: Amin. Apoi se citesc rugăciunile: Nepătată, neîntinată..., Și ne dă nouă, Stăpâne..., Preaslăvită pururea Fecioară..., Nădejdea mea este Tatăl..., Toată nădejdea mea...

În prima săptămână a Postului Mare, după rugăciunile amintite, preotul, purtând felon, deschide Ușile Împărătești și zice:

Și pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeuul nostru să-L rugăm.

Strana: Doamne miluiește (de 3 ori).

Preotul: Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie! Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul: Din Sfânta Evanghelie...citire.

Preotul citește Evanghelia rânduiește.

Apoi așează Evanghelia pe Sfânta Masă și urmează cele de mai jos, cu diferența că va purta felonul și va intra pe Ușile Împărătești, pe care le va închide la sfârșit.

Preotul iese pe solee și spune: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeuule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de 3 ori), Părinte, binecuvintează! Iar preotul ingenunchează cu fața spre credincioși apoi, descoperindu-și capul, rostește rugăciunea:

Stăpâne Mult-Milostive, Doamne Iisuse Hristoase... (caută la sfârșitul Litiei, pagina 61).

După aceea, ridicându-se, se pleacă spre străni și își cere obișnuita iertare, zicând: Binecuvântați și mă iertați pe mine, păcătosul! Apoi îi binecuvântează pe cei de față, zicând: Dumnezeu să vă ierte și să vă miluiască. Preotul se întoarce către răsărit și zice ectenia aceasta:

Să ne rugăm pentru pacea lumii... (a se vedea la sfârșitul Miczonopticii, pagina 74)



MIEZONOPTICA

1. Miezonoptica de duminică

Miezonoptica se face după rânduiala din Ceaslov. Venind, deci, preotul în biserică, se închină, intră în Sfântul Altar și sărută Sfânta Masă, urmând în toate acestea rânduiala însemnată mai înainte, la Ceasul al nouălea. Punând apoi epitrahilul, iese din Altar pe ușa din-spre miazănoapte, dvera fiind închisă, și, stând în fața Ușilor Împărătești, se închină o dată și face începutul, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție !

Împărate ceresc, Mângâietorule..., Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru...

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Doamne, miluiește (de 12 ori). Slavă... Și acum... Veniți să ne închinăm... Preotul face trei închinăciuni și intră în Sfântul Altar. La strană se citește Psalmul 50 și Canonul treimic. Se cântă Troparele treimice, apoi se zice: Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

Preotul: Că a Ta este împărăția...

Citețul: Amin. Ipacoi al glasului, Doamne miluiește (de 40 de ori), Ceea ce ești mai cinstită..., Întru numele Domnului binecuvintează, părinte!

Iar preotul zice:

Dumnezeule, milostivește-Te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața Ta peste noi și ne miluiește.

Luându-și apoi Liturghierul, preotul iese pe ușa dinspre miazănoapte și, venind în fața Ușilor Împărătești, citește cu voce tare:

Rugăciunea lui Marcu Monahul

Intru tot puternică și de viață făcătoare și începătoare de lumină, Preasfântă Treime, Care, pentru bunătate, toată făptura lumii și pe cea mai presus de lume dintru neființă ai adus-o și cu purtarea de grijă o și stăpânești; Care, după alte nespuse binefaceri ale Tale față de neamul omenesc, pentru neputința trupească, ne-ai dăruit nouă pocăință până în clipa morții; nu ne lăsa pe

noi, ticăloșii, să murim în faptele noastre cele rele, nici pe începătorul răutății și pizmuitorul și pierzătorul să-și rădă de noi. Că știi, Îndurate, câtă pizmuire și vrajbă are asupra noastră și câtă este și pătimirea și slăbiciunea și nepurtarea noastră de grijă. Ci, Te rugăm, nu ne lipsi de bunătățile Tale pe noi, care Te mâniem în toată ziua și în tot ceasul, prin călcarea cinstitelor și de viață făcătoarelor Tale porunci. Și toate greșelile noastre, pe care le-am făcut în toată viața noastră, până în ceasul de acum, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, iartă-ni-le nouă. Și ne învrednicește ca cealaltă vreme a vieții noastre să o săvârșim întru pocăință și umilință și întru paza sfintelor Tale porunci. Și, cu orice fel de dezmierdare înșelându-ne, în multe chipuri am greșit și, cu urâte poște nefolositoare și vătămătoare amăgindu-ne, ne-am purtat; sau, cu mânie și cu iuțeală dobitocește pornindu-ne, am mâhnit pe vreun frate al nostru sau cu limbă slobodă și neînfrânată în tari curse ne-am prins; sau cu vreunul din simțurile noastre sau cu toate, de voie sau fără de voie, cu știință sau cu neștiință, din întărâtare sau din deprindere, nebunește am alunecat; sau cu gânduri viclene și cu ușurință deșartă ne-am întinat; sau cu orice chip de greșală am păcătuیت, din aducere aminte și din obiceiul cel rău și cumplit; iartă-ne nouă, întru tot îndurate,

preabunule și mult-milostive. Și ne dăruiește, Bunule, deșteptare și putere, ca să facem voia Ta cu bună plăcere, în chip desăvârșit; ca, din răutatea cea din noapte și întunecată, cu vederea luminii, prin pocăință, să ne schimbăm și în lumină cu bună-cuviință să umblăm și, curați față de iubirea Ta de oameni arătându-ne noi, nevrednicii, să Te lăudăm și să Te slăvim, în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Sfârșind rugăciunea, preotul se întoarce cu fața spre credincioși și zice: Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție!

Apoi, face otpustul cel mic:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Se pleacă apoi către strane, cerându-și obișnuita iertare și, întorcându-se din nou cu fața spre răsărit, zice:

Să ne rugăm pentru pacea lumii.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru buna sporire și întărire a dreptslăvitorilor creștini.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt-) Preasfințitul

(Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)] și pentru toți frații noștri cei întru Hristos*.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (*armată*).

Pentru cei ce ne urăsc și pentru cei ce ne iubesc pe noi.

Pentru cei ce ne miluiesc și ne ajută nouă.

Pentru cei care ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dânșii.

Pentru izbăvirea celor robiți.

Pentru părinții și frații noștri care sunt departe.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer.

Pentru cei ce zac în boli și neputințe.

Să ne rugăm și pentru îmbelșugarea roadelor pământului.

Și pentru toți creștinii ortodocși.

Pentru ctitorii acestui sfânt locaș.

Pentru părinții și învățătorii noștri.

Pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni. Să zicem și pentru aceștia.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

Strana. Amin.

Făcând apoi o închinăciune, preotul intră în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi, pentru a începe slujba Utreniei.

2. Miezonoptica zilelor de rând și cea de sâmbătă

Preotul dă binecuvântare din fața Ușilor Împărătești, precum s-a arătat mai sus, la Miezonoptica de duminică. De fiecare dată când la strană se rostește Tatăl nostru..., preotul va rosti ecfonisul: Că a Ta este Împărăția..., iar când la strană se rostește: Întru numele Domnului binecuvintează părinte! preotul va rosti: Dumnezeuule, milostivește-te spre noi... (în Postul Mare - în afară de sâmbătă - după acest ecfonis se va rosti rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, precum s-a arătat la Pavcernița Mare, pagina 69). La sfârșit, după troparele de umilință, preotul va rosti ectenia: Miluiește-ne pe noi..., Încă ne rugăm pentru ca să se păzească... (dacă s-a rostit rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, troparele de umilință și ectenia nu se mai pun, ci se face îndată otpustul), apoi otpustul, obișnuita iertare (precum s-a arătat la Pavcernița Mică, pagina 67), și ectenia de obște: Să ne rugăm pentru pacea lumii... (vezi mai sus, la Miezonoptica de duminică, pagina 74).

Se cuvine iarăși a ști că, la slujba cu Priveghere de noapte, nu se săvârșește Miezonoptica, ci, îndată după Vecernie și Litie, se începe Utrenia.





UTRENIA DIN ZILELE DE DUMINICĂ ȘI DE SĂRBĂTORI*

Preotul, din fața Sfintei Mese, cu epitrahilul pe grumaz, deschide dvera și, cădînd, zice:

Binecuvîntat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule..., Prea-sfîntă Treime..., Tatăl nostru..., Doamne, miluiește (de 12 ori). Slavă..., Și acum..., Veniți să ne închinăm... (de trei ori) și psalmii 19 (Să te audă Domnul...) și 20 (Doamne, întru puterea Ta...); în acest**

* La deniile din Săptămîna Sfințelor Pătimiri, în Duminica Sfintei Învieri, precum și în zilele Săptămîinii Luminate, slujba Utreniei urmează rînduiala arătată în *Tipicul bisericesc*, în *Triod* și în *Penticostar*. Ecfonisele ce se zic în Sfînta și Marea Vineri (Joi seara) după ectenia mică, înaintea Evangheliilor Sfințelor Pătimiri, precum și cele ce se zic după fiecare cîntare a Canonului, în Duminica luminată a Paștilor, se află așezate mai departe în *Liturghier* și anume, după *Otpustul zilelor de peste săptămîină* (pagina 384-388).

** Dacă nu s-a făcut înainte Miezonoptica se începe Utrenia cu Împărate ceresc... Dacă suntem în zilele de rînd ale Postului Mare și s-a făcut Miezonoptica, începem cu Sfinte Dumnezeule... iar dacă ne aflăm în afara Postului Mare și s-a făcut Miezonoptica, începem cu Veniți să ne închinăm...

timp, preotul face cădere mare. După psalmi, se zice: Slavă..., Și acum..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru... Strana trebuie să aibă grijă să nu termine citirea până ce preotul nu s-a înapoiat cu căderea în mijlocul bisericii, unde, stând cu fața spre răsărit, zice ecfonisul: Că a Ta este împărăția..., cădind de trei ori spre răsărit, când zice: ... a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Preotul continuă căderea în Sfântul Altar și așteaptă înaintea Sfintei Mese până ce se citesc la strană cele trei tropare. Iar când aude sfârșitul celui de al treilea tropar: ...ceea ce ești una binecuvântată, preotul zice ectenia (cădind de câte trei ori înaintea Sfintei Mese, la fiecare cerere, afară de ecfonis):

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru toți frații noștri și pentru toți cucernicii și dreptslăvitorii creștini, pentru sănătatea și mântuirea lor.

Ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

Strana: Amin. Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte.

Iar preotul, cu glas mai înalt și cădind de trei ori cruciș în fața Sfintei Mese, zice:

Slavă Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Apoi: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire (de trei ori) și Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta (de două ori).

SE CUVINE A ȘTI CĂ, atunci când este slujbă cu Priveghere de noapte, această parte de la începutul Utreniei nu se zice, ci cel mai mare dintre frați zice îndată: Amin. Slavă întru cei de sus... (de trei ori), Doamne, buzele mele... (de două ori), așa precum s-a arătat mai înainte.

De asemenea, în perioada de la Duminica Tomei până la Înălțarea Domnului, această parte se omite, începându-se astfel: după binecuvântarea Slavă Sfintei și celei de o ființă..., rostită de preot, se cântă Hristos a înviat..., de trei ori, timp în care se face căderea.

După aceea, se citește la strană cei șase psalmi, cu toată umilința și cu frică de Dumnezeu.

În acest timp preotul, stând în Altar, își descoperă capul și începe să citească rugăciunile Utreniei, iar când aude: Slavă..., Și acum..., Aliluia (de trei ori), de la sfârșitul celui de-al treilea psalm, iese din Sfântul Altar pe ușa dinspre mieznoapte și, venind înaintea Ușilor Împărătești, face o închinăciune și continuă rugăciunile până la sfârșit, cu capul descoperit.

Rugăciunea întâi



Aulțumim Ție, Doamne, Dumnezeul nostru, Care ne-ai ridicat pe noi din așternuturile noastre și ai pus cuvânt de laudă în gura noastră, ca să ne închinăm și să chemăm numele

Tău cel sfânt; și ne rugăm îndurărilor Tale, pe care pururea le ai pentru viața noastră: Trimite și acum ajutorul Tău peste cei care stau înaintea feței slavei Tale celei sfinte și nădăjduiesc în mila Ta cea multă. Și le dă lor, întotdeauna, cu frică și cu dragoste să slujească, laude să aducă, să cânte și să se închine bunătății Tale celei negrăite. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a doua

De noapte mâneacă duhul nostru către Tine, Dumnezeu nostru, pentru că luminează sunt poruncile Tale pe pământ; înțelepțește-ne să săvârșim dreptate și sfințenie întru frica Ta; că pe Tine Te slăvim, Cel ce ești cu adevărat Dumnezeu nostru. Pleacă urechea Ta și ne auzi pe noi; pomeneste, Doamne, pe cei ce sunt aici și se roagă împreună cu noi, pe fiecare după numele său, și-i mântuiește pe ei, cu puterea Ta. Binecuvintează poporul Tău și sfințește moștenirea Ta. Pace lumii Tale dăruiește, bisericilor Tale, preoților, cârmuitorilor noștri și la tot poporul Tău. Că s-a binecuvântat și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a treia

Ie noapte mănecă duhul nostru către Tine, Dumnezeule, pentru că lumină sunt poruncile Tale; învață-ne pe noi, Dumnezeule, dreptatea Ta, poruncile Tale și îndreptările Tale; luminează ochii gândurilor noastre, ca nu cumva să adormim în păcate, spre moarte; risipește orice negură de la inimile noastre; dăruiește-ne Soarele dreptății și păzește fără de ispită viața noastră, cu pecetea Sfântului Tău Duh; îndreptează pașii noștri în calea păcii, dă-ne dimineața și ziua aceea întru bucurie, ca să-Ți înălțăm rugăciuni de dimineață. Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a patra

Stăpâne Dumnezeule, Cel sfânt și necuprins, Care ai zis să strălucească lumină din întuneric, Cel ce ne-ai odihnit pe noi în somnul de noapte și ne-ai ridicat spre doxologia și ruga bunătații Tale, înduplecându-Te de însăși milostivirea Ta; primește-ne și acum pe noi, care ne închinăm Ție și după putere îți mulțumim, și ne împlinește toate cererile spre mântuire. Arată-ne fii ai luminii și ai zilei și moștenitori ai bunătaților

Tale celor veșnice. Adu-Ți aminte, Doamne, după mulțimea îndurărilor Tale, și de tot poporul Tău, de cei ce sunt aici și se roagă împreună cu noi și de toți frații noștri, care sunt pe uscat, pe mare, în aer și în tot locul stăpânirii Tale, și care au trebuință de iubirea Ta de oameni și de ajutorul Tău, și dăruiește tuturor mila Ta cea mare. Ca totdeauna fiind mântuiți cu sufletul și cu trupul, cu îndrăzneală să slăvim numele Tău cel minunat și binecuvântat, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a cincea



istierul bunătăților, Izvorule nesecat, Părinte Sfinte, Făcătorule de minuni, Atotputernice și Atotțiitorule, toți ne închinăm și ne rugăm Ție, chemând milele și îndurărilor Tale, spre ajutorul și ocrotirea smereniei noastre. Adu-Ți aminte, Doamne, de robii Tăi; primește rugăciunile noastre cele de dimineață, ale tuturor, ca tămăia înaintea Ta și să nu ne îndepărtezi pe niciunul dintre noi de la Tine, ci ne păzește pe toți cu îndurărilor Tale. Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce priveghează și cântă spre slava Ta și a Unuia-Născut Fiului Tău și Dumnezeuului nostru și a Sfântului Tău Duh; fii lor ajutător și ocrotitor; primește

rugăciunile lor în cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Tău jertfelnic. Că tu ești Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șasea



ulțumim Ție, Doamne, Dumnezeuul mântuirii noastre, că toate le faci spre binele vieții noastre, pentru ca totdeauna să privim la Tine, Mântuitorul și Binefăcătorul sufletelor noastre. Că ne-ai odihnit pe noi în cursul nopții trecute și ne-ai sculat din așternuturile noastre și ne-ai ridicat spre a ne închina cinstitului Tău nume. Pentru aceasta, ne rugăm Ție, Doamne: Dă-ne har și putere, ca să ne învrednicim a cânta Ție cu înțelegere și a Te ruga neîncetat, lucrând cu frică și cu cutremur la a noastră mântuire, cu ocrotirea Hristosului Tău. Adu-Ți aminte, Doamne, și de cei ce strigă către Tine noaptea; auzi-i pe dâșii, miluiește-i și zdrobește sub picioarele lor pe nevăzuții și luptătorii vrăjmași. Că Tu ești împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șaptea

Dumnezeule și Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos, Care ne-ai ridicat pe noi din așternuturile noastre și ne-ai adunat laolaltă, în ceasul rugăciunii, dă-ne har întru deschiderea gurii noastre și primește ale noastre mulțumiri, după putere; învață-ne îndreptările Tale, căci a ne ruga precum se cuvine nu știm, de nu ne vei îndruma Tu, Doamne, cu Duhul Tău cel Sfânt. Pentru aceasta ne rugăm Ție: Orice am greșit până în ceasul de acum, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, de voie sau fără de voie, dezleagă, lasă, iartă; că, de vei căuta la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va putea răbda? Că la Tine este izbăvirea; Tu singur ești sfânt, ajutător și păzitor puternic al vieții noastre și Ție totdeauna cântăm. Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și preaslăvită, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a opta

Doamne, Dumnezeul nostru, Care ai depărtat de la noi trândăvia somnului și ne-ai chemat cu chemare sfântă, ca și noaptea să ridicăm mâinile noastre și să ne mărturisim Ție după ju-

decățile dreptății Tale; primește rugăciunile noastre, cererile, mărturisirile și slujbele de noapte și ne dăruiește, Dumnezeule, credință neînfruntată, nădejde tare și dragoste nefățarnică. Binecuvintează intrările și ieșirile noastre, faptele, lucrurile, cuvintele, gândurile, și ne dă nouă să ajungem la începutul zilei, lăudând, cântând și binecuvântând bunătatea milostivirii Tale celei negrăite. Că s-a binecuvântat preasfânt numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a noua

 trălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, toate poftele trupului călcând, să viețuim duhovnicește, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună plăcerea Ta. Că Tu ești sfîntirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a zecea

Doamne, Dumnezeuul nostru, Cel ce prin pocăință ai dăruit iertare oamenilor și ne-ai arătat chip de recunoaștere a păcatelor și de mărturisire, spre iertare, pocăința proorocului David; Însuși, Stăpâne, pe noi, cei căzuți în multe și mari păcate, miluiește-ne după mare mila Ta și, după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegile noastre; că Ție am greșit, Doamne, Cel ce cunoști și cele nearătate și cele ascunse ale inimii oamenilor și Care singur ai putere a ierta păcatele. Inimă curată zidind întru noi și cu duh stăpânitor întărindu-ne și bucuria mântuirii Tale arătându-ne, nu ne lepăda de la fața Ta, ci binevoiește, ca un bun și iubitor de oameni, până la suflarea noastră cea mai de pe urmă, să-Ți aducem jertfa dreptății și prinos în sfintele Tale altare. Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și Bunul și de viață Făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a unsprezecea

Dumnezeule, Dumnezeuul nostru, Cel ce cu vrea Ta ai așezat Puterile înțeleghătoare și cuvântătoare, Ție ne rugăm și cu umilință cădem înaintea Ta: Primește doxologia noastră, cea

după putere, împreună cu a tuturor făpturilor Tale, și ne răsplătește cu darurile cele bogate ale bunătății Tale; că înaintea Ta se pleacă tot genunchiul, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt, și toată suflarea și făptura laudă slava Ta cea neajunsă, că Tu singur ești Dumnezeu Adevărat și Mult-milostiv. Că pe Tine Te laudă toate puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a douăsprezecea

Lăudăm, cântăm, binecuvântăm și mulțumim Ție, Dumnezeul părinților noștri, că ai făcut să treacă umbra nopții și ne-ai arătat iarăși lumina zilei. Și rugăm bunătatea Ta: Curățește păcatele noastre și primește rugăciunea noastră întru mare milostivirea Ta. Că la Tine scăpăm, Dumnezeule cel Milostiv și Atotputernic. Strălucește în inimile noastre Soarele cel adevărat al dreptății Tale; luminează mintea noastră și simțurile toate ni le păzește, ca, umblând în lumina zilei cu bună-cuviință, pe calea poruncilor Tale, să ajungem la viața cea de veci - că la Tine este izvorul vieții - și să ne învrednicim a fi întru desfătarea luminii Tale celei neapropiate. Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și

Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfârșind de citit rugăciunile, preotul își acoperă capul și așteaptă până ce se termină la strană citirea psalmilor. Apoi, dacă nu este diacon, preotul zice ectenia mare; iar dacă este diacon, la sfârșitul psalmilor, acesta iese din Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte, vine în stânga preotului și, când citețul rostește: Slavă... Și acum..., după psalmi, amândoi se închină de trei ori, în fața Ușilor Împărătești și apoi se înclină, fără închinăciune, unul către altul. Preotul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul merge în mijlocul naosului, sub plicandru, face o închinăciune și rostește ectenia mare:

Cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm*.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stare(a) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare ...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul rostește ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După ectenie, diaconul se închină și intră în Sfântul Altar. Se cântă apoi, pe rând, la amândouă stranele: Dumnezeu este Domnul... (de patru ori), pe glasul de rând și cu stihurile obișnuite.

Iar îndată după aceasta, se cântă troparele, după rânduială, precum se arată în cărțile de slujbă.

Când Utrenia se săvârșește dimineața, înaintea Sfintei Liturghii, atunci, în timp ce se cântă troparele, în Altar se rânduiesc sfintele veșminte spre îmbrăcarea sfinților slujitori pentru Sfânta Liturghie. Terminându-se troparele, se închide dvera Ușilor Împărătești*, rămânând astfel până ce se sfârșesc de citit catismele de rând ale Psaltirii; iar preotul, lăsând epitrahilul, iese împreună cu diaconul pentru a se închina, după rânduiala care se va arăta la începutul Proscomidiei. Și, venind iarăși în Sfântul Altar, se îmbracă, urmând în toate acestea rânduiala însemnată la începutul dumnezeieștii Proscomidii.

După Catisma întâi, se zice ectenia mică:

Iară și iară cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

* Amintim aici, ca practică alternativă, rânduiala din Tipicul cel Mare, potrivit căreia, la Vecernie și Utrenie, dvera rămâne deschisă pe toată durata slujbei.

Preotul, rostește ecfonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se cântă primul rând de sedelne. După Catisma a doua, iarăși ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se cântă al doilea rând de sedelne. Iar duminica, după Catisma a șaptesprezecea (Psalmul 118: Fericiți cei fără prihană...), la strane se cântă Binecuvântările Învierii (Binecuvântat ești, Doamne, învațane îndreptările Tale)*. Dacă este praznic ori sărbătoarea unui sfânt cu Polieleu, se cântă Polieleul cu Mărimurile. Preotul își ia felonul și face cădire mare; la praznice cădirea se face la Mărimuri, iar duminica la Binecuvântările Învierii. Dacă este diacon, acesta îl însoțește pe preot, cu lumânarea.

Apoi ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Ecfonisul:

Că s-a binecuvântat numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

* În bisericile de parohii, după tropare, nu se mai închide dvera, ci se zice ectenia mică și ecfonisul: Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția... Apoi sedelnele, la rând, și, după aceea, Binecuvântările Învierii.

Urmează apoi, duminica, Ipacoi și Antifoanele glasului de rând, iar la sărbători, ultimul rând de sedelne și antifonul întâi al glasului al patrulea (Din tinerețile mele...).

Sfârșindu-se Antifoanele, se deschid Ușile Împărătești, iar preotul sau diaconul (când este) zice, cu fața spre apus:

Înțelepciune! Să luăm aminte!

La strună se cântă Prochimenul cu stihurile lui, făcându-se apoi sfârșit după obicei.

Preotul, în fața Sfintei Mese, ori diaconul, dacă este, zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul zice ecfonisul:

Că sfânt ești Dumnezeu nostru și întru sfinți Te odihnești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, numai când este diacon, acesta zice dintre Ușile Împărătești:

Toată suflarea să laude pe Domnul (*Psalm* 150, 6).

Strana întâi: Toată suflarea să laude pe Domnul.

Diaconul:

Lăudați pe Dumnezeu întru sfinții Lui (*Psalm* 150, 1).

Strana a doua: Toată suflarea să laude pe Domnul.

Diaconul:

Lăudați-L pe El întru tăria puterii Lui (*Psalm* 150, 1).

Apoi stranele: Suflarea toată și toată făptura să laude sfânt numele Domnului, pe Domnul.

Iar dacă nu este diacon, preotul nu zice acestea, ci stihurile se cântă numai la strane.

După aceasta, preotul sau diaconul, dintre Ușile Împărătești și cu fața spre credincioși, zice:

Și, pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeu! n ostru să-L rugăm.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Diaconul:

Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie.

Preotul:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul:

Din Sfânta Evanghelie după (N) citire.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Diaconul:

Să luăm aminte!

Iar preotul, luând Sfânta Evanghelie de pe Sfântul Antimis și așezând, în locul ei, Sfânta Cruce, dacă este duminică, trece pe latura dinspre miazănoapte a Sfintei Mese, cu fața spre miazăzi, și citește aici Sfânta Evanghelie a Utreniei, care va fi de rând în duminica aceea, din cele 11 Evanghelii ale Învierii. În timpul citirii Evangheliei Învierii, diaconul (sau paraclisierul) stă în partea de miazăzi a Sfintei Mese, purtând o lumânare aprinsă, cu care va ieși înaintea preotului după sfârșitul Evangheliei. Iar dacă nu este duminică, Sfânta Evanghelie se citește dintre Ușile Împărătești. Sfârșindu-se citirea Sfintei Evanghelii, strana zice: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție. După aceea, duminică, se cântă:

Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne

închinăm, Hristoase, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim, că Tu ești Dumnezeu nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos, că, iată, a venit prin Cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna, binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Dacă nu o cântă preotul în altar, atunci o zic cântăreții, în timp ce preotul își acoperă capul și, luând Sfânta Evanghelie, iese printre Ușile Împărătești, mergând înaintea lui paracliserul cu sfeșnicul sau diaconul (dacă este) cu lumânarea aprinsă. Și, ajungând în mijlocul bisericii, preotul așează Sfânta Evanghelie pe analog și, făcând apoi, împreună cu diaconul, două închinăciuni, descoperindu-și capetele, o sărută, iar după aceasta, mai fac o a treia închinăciune și se pleacă amândoi spre strana din dreapta mai întâi, apoi spre cea din stânga și unul către altul, după care intră în Sfântul Altar printre Ușile Împărătești, închizându-le. Iar după cântarea Învierii lui Hristos..., cântăreții citesc îndată psalmul 50.

La praznice și la sărbătorile sfinților, nu se zice Învierea lui Hristos... și nu se scoate Sfânta Evanghelie pe analog, ci, după ce s-a citit, preotul o pune la locul ei pe Sfânta Masă, iar strana, după Slavă Ție, Doamne..., zice:

Psalmul 50

Miluieste-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Spală-mă întru totul de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu. Că, iată, întru fărădelegi

m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea. Că, iată, adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei și mai mult decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele cele smerite; întoarce fața Ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește; învăț-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce. Izbăvește-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta. Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta. Că, de-ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. Fă bine, Doamne, întru bunăvoința Ta, Sionului și să se zidească zidurile Ierusalimului. Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viței.

Mai departe, strana:

Slavă..., Pentru rugăciunile Apostolilor Tăi..., Și acum...

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive...

Stih: Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și, după mulțimea îndurărilor Tale, curățește fărădelegea mea.

Înviind Iisus din mormânt, precum a zis mai înainte, ne-a dăruit viață veșnică, și mare milă.

În duminicile Triodului: Slavă..., Ușile pocăinței... și celelalte, iar la praznice și la sărbătorile sfinților, se cântă stihira arătată în cărțile de slujbă.

Sfârșindu-se acestea, preotul, din Altar, sau diaconul, înaintea icoanei Mântuitorului, zice: Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău... (caută la Litie). Strana: Doamne, miluiește (de 12 ori).

Dacă seara s-a făcut Litie sau biserica nu are diacon, preotul poate lăsa această rugăciune, zicând numai:

Ecfonisul:

Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Se închide dvera.

Apoi se citesc canoanele arătate în cărțile de slujbă.

După Cântarea a treia, ectenia mică*: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După aceea se citesc: Condacul, Icosul și Sedealna sărbătorii (sau a Sfântului) din Minei.

* Se obișnuiește în unele părți, să se cânte numai Catavasiile, fără ectenii, iar, după Cântarea a opta, preotul (diaconul) zice, după obicei: Pe Născătoarea de Dumnezeu...

După Cântarea a șasea, ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că Tu ești împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Apoi, se cântă Condacul și se citește Icosul zilei, după care Sinaxarul zilei din Minei.

După Cântarea a opta, diaconul sau preotul deschide dvera și zice, cădînd înaintea Sfintei Mese:

Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica Luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim.

În duminici și la sărbătorile sfinților, stranele cântă alternativ, cu stihurile rînduite:

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii...

Se cântă apoi catavasia a noua, iar la praznicele împărătești se pun troparele Cântării a noua de la Canonul sărbătorii, cu stihurile arătate acolo; în acest timp, diaconul sau, în lipsa lui, preotul, tămâiază Sfântul Altar și toată biserica, după obicei. Iar după Cântarea a noua, ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*.

Strana: Amin.

* Referitor la forma corectă a acestui ecfonis, a se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

Duminica, diaconul, stând înaintea Ușilor Împărătești, cu fața spre credincioși, zice:

Sfânt este Domnul Dumnezeu nostru! (Psalm 98, 10).

Stih 1: Că Sfânt este Domnul Dumnezeu nostru!

Stih 2: Peste tot poporul, Dumnezeu nostru!

Iar strana cântă Sfânt este Domnul..., după fiecare rostire a diaconului, și începe luminându-l învierii. La sărbătorile din cursul săptămânii nu se mai cântă stihurile: Sfânt este Domnul..., ci, după Amin, îndată se cântă la strană luminându-l sărbătorii.

La Laude, duminica, se pun 8 stihiri. La celelalte sărbători, se pun, de regulă, 4 sau 6 stihiri.

Tot duminica, pe lângă cele 6 stihuri din Psalmii 149 și 150, care însoțesc stihurile Laudelor, se mai adaugă și aceste două stihuri ale Învierii:

Stih 1: Scoală-Te, Doamne, Dumnezeu meu; înalță-se mâna Ta; nu uita pe săracii Tăi până în sfârșit.

Stih 2: Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, cu toată inima mea; spune-voi toate minunile Tale.

Slavă... Stihira Evangheliei de rând (Voscreasna).

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preabinecuvântată ești, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, că, prin Cel ce S-a întrupat din tine, iadul s-a robît, Adam s-a chemat, blestemul s-a pierdut, Eva s-a izbăvit, moartea s-a omorât și noi am înviat. Pentru aceasta, cântând, strigăm: Binecuvântat ești, Hristoase Dumnezeu, Cel ce ai binevoit așa, slavă Ție.

Apoi îndată diaconul (preotul) deschizând Ușile Împărătești, zice:

Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina.

Iar cântăreții, coborând din strane, cântă Doxologia mare. Și, când cântarea a ajuns la Sfinte Dumnezeule..., preotul iese printre ușile Împărătești, mergând înaintea lui diaconul, cu lumânarea; și, ajungând în fața analogului din mijlocul bisericii, fac amândoi o închinăciune, iar preotul, luând Sfânta Evanghelie de pe analog, vine în fața Ușilor Împărătești și, întorcându-se apoi către apus, o înalță, făcând semnul Sfintei Cruci cu ea, iar după aceea intră în Altar și o așează pe Sfântul Antimis.

După Doxologie, în duminicile în care este de rând unul din glasurile 1, 2, 3 sau 4, se cântă troparul pe glasul al 4-lea:

Astăzi, mântuirea a toată lumea s-a făcut; să cântăm Celui ce a înviat din mormânt și începătorului vieții noastre; că, stricând cu moartea pe moarte, biruință ne-a dăruit nouă și mare milă.

Iar în duminicile în care este de rând unul din glasurile 5, 6, 7 sau 8, se cântă troparul pe glasul al 8-lea:

Înviat-ai din mormânt și legăturile iadului ai rupt; stricat-ai osânda morții, Doamne, pe toți din cursele vrăjmașului izbăvindu-i. Arătându-Te pe Tine Apostolilor Tăi, trimisu-i-ai pe dânșii la propovăduire și, printr-înșii, pacea Ta ai dăruit lumii, Unule Mult-milostive.

Apoi, diaconul (dacă este), ieșind în mijlocul bisericii, sau preotul, stând înaintea Sfintei Mese, zice ectenia întreită (a cererii stăruitoare):

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluieste.

Strana: Doamne, miluieste (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt)

Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericii și pururea pomeniții ctitori ai acestei sfinte biserici (mănăstiri) și pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași, ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesec, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

Preotul zice ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena), cu obștea monahală, după rânduială.

Strana: Amin.

Apoi preotul (sau diaconul) zice ectenia cererilor:

Să plinim rugăciunea noastră cea de dimineață Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Pe noi înșine și alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Că Dumnezeuul milei și al îndurărilor și al iubirii de oameni ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, întorcându-se spre apus:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul (sau diaconul):

Capetele noastre Domnului să le plecăm.

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul, plecându-și capul, citește rugăciunea aceasta în taină:

Doamne Sfinte, Care întru cele de sus locuiești și spre cei smeriți privești și, cu ochiul Tău cel a toate văzător, privești peste toată făptura, Ție am plecat grumajii sufletului și ai trupului nostru și ne rugăm Ție, Sfinte al sfinților: Întinde mâna Ta cea nevăzută, din sfânt locașul Tău, și ne binecuvintează pe toți; și orice am greșit, cu voie sau fără de voie, ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni, iartă, dăruindu-ne bunătățile Tale cele din lume și cele mai presus de lume.

Preotul zice ecfonisul:

Că al Tău este a ne milui și a ne mântui pe noi, Dumnezeu nostru, și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul (preotul):

Înțelepciune!

Strana: Binecuvintează.

Preotul, venind între Ușile Împărătești, cu fața spre apus, zice:

Cel ce este binecuvântat, Hristos, Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Întărește, Dumnezeule, sfânta și dreapta credință a dreptslăvitorilor creștini și Sfântă Biserica Ta o păzește în veacul veacului.

Preotul, plecându-se către icoana Maicii Domnului, zice:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Strana: Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Preotul, plecându-se către icoana Mântuitorului:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Preotul face apolisul duminicii:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Iar la sărbătorile din celelalte zile de peste săptămână, se zice pentru fiecare din ele apolisul de la Vecernia zilei, așa cum se arată mai departe, în Liturghier, la învățătura pentru otpusturi. În același loc se găsesc, de asemenea, și Otpusturile la praznicele împărătești și pentru zilele din săptămâna Sfințelor Pătimiri (paginile 375-383).



RÂNDUIALA UTRENIEI DIN ZILELE DE RÂND DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

În zilele de peste săptămână, când nu este sărbătoare, Utrenia se face așa: Terminându-se slujba Miezonopticii de toate zilele, după rânduiala din Ceaslov, preotul intră în Altar și face începutul Utreniei ca duminica, urmând mai departe, tot așa, până ce s-au cântat troparele de la Dumnezeu este Domnul...

În zilele de rând din Sfântul și Marele Post, în loc de Dumnezeu este Domnul... se cântă Aliluia (de patru ori), pe glasul de rând de la Octoih și cu stihurile rânduite pentru vremea Postului, iar în loc de tropare, Cântările treimice.

După acestea, se citesc Catismele din Psaltire, fără ectenii, și Sedelnele de la Minei (dacă sunt) sau de la Octoih, apoi Psalmul 50 și îndată Canoanele (fără ecfonisul Cu mila și cu îndurările...), închizându-se dvera. În Postul Mare, după Psalmul 50, preotul zice, din Sfântul Altar, rugăciunea Mântuiește Dumnezeule... și ecfonisul: Cu mila și cu îndurările.... La Canoane, preotul zice ectenia mică după Cântările a treia, a șasea și a noua; după Cântarea a opta, deschizând dvera Ușilor Împărătești, preotul zice: Pe Născătoarea de Dumnezeu..., și face cădere mare, în timp ce la strană se cântă stihurile: Mărește suflete al meu pe Domnul... și Ceea ce ești mai cinstită... Urmează la strană Luminândeale și apoi Laudele, iar dacă la Minei nu sunt stihiri pentru sfinții zilei, se citesc Psalmii laudelor (148, 149 și 150), din Ceaslov. Și, sfârșindu-se acestea, preotul zice din Altar, Ușile Împărătești fiind închise: Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina, după care se citește la strană Doxologia: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... și Învrednicește-ne Doamne, în ziua aceasta...

După aceasta, dacă nu urmează Liturghia după Utrenie, preotul iese cu capul acoperit în fața Ușilor Împărătești (iar dacă este îmbrăcat pentru Liturghie, stă înaintea Sfintei Mese) și zice ectenia: Să plinim rugăciunea noastră cea de dimineață... Și, după ecfonis, strana: Amin, iar preotul, întorcându-se cu fața spre apus: Pace tuturor!, strana: Și duhului tău, iar preotul, revenind cu fața spre răsărit, zice: Capetele noastre Domnului să le plecăm, după care citește în taină, cu capul descoperit, rugăciunea plecării capetelor, din Liturghier, în timp ce strana cântă pe larg: Ție, Doamne. Și, dacă a zis ectenia în fața Ușilor Împărătești, preotul intră în Altar, după ecfonis, iar la strană se începe îndată Stihoavna Laudelor (din Minei sau Octoih) și apoi: Bine este a ne mărturisi Domnului... Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru..., iar preotul: Că a Ta este împărăția...

La strană urmează troparele, după care preotul, dacă nu face Liturghie, ieșind în fața Ușilor Împărătești (iar de face, stând în fața Sfintei Mese), zice ectenia: Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după

mare mila Ta... După efonis, preotul, întorcându-se cu fața spre apus (și de este în Altar, deschizând Ușile Împărătești): **Înțelepciune! Strana: Binecuvintează! Preotul: Cel ce este binecuvântat... Strana: Amin. și apoi Întărește, Dumnezeuule, sfânta și dreapta credință... În mănăstiri, se citește acum Ceasul întâi. Iar dacă nu se citește Ceasul întâi, preotul, plecându-se către icoana Maicii Domnului: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu..., iar strana: Ceea ce ești mai cinstită... Și, plecându-se către icoana Mântuitorului, preotul zice: Slavă Ție, Hristoase..., iar strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori), Părinte, binecuvintează! Preotul face otpustul zilei: Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu nostru... (caută mai departe la *Învățătura despre otpusturi, paginile 375-383*). Strana: Amin.**

După aceasta, preotul intră în Sfântul Altar.





SLVJBA SFINTEI LITURGHII

*Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci,
Cel ce primești și Cel ce Te împarți,
Hristoase Dumnezeuul nostru.
(Rugăciunea Heruvicului)*



RÂNDUIALA PREGĂTIRII SFÎNȚIȚILOR SLUJITORI ÎNAINTE DE ÎNCEPEREA PROSCOMIDIEI

Rânduiala închinării

Având să slujească Dumnezeu Liturghie, preotul este dator mai întâi să fie mărturisit și împăcat cu toți, să nu aibă ceva asupra cuiva, să-și păzească inima, pe cât va putea, de gânduri rele, să se înfrâneze de cu seară, să privegheze până la timpul slujbei și să citească rugăciunile rânduite, după tipic. Iar sosind timpul (la tropele de la *Dumnezeu este Domnul...*, în zilele în care Liturghia urmează îndată după Utrenia din cursul dimineții), lăsând epitrahilul, preotul, împreună cu diaconul (dacă este), fac o închinăciune înaintea Sfintei Mese și ies, având capetele acoperite, preotul pe ușa dinspre miazănoapte, iar diaconul pe cea dinspre miazăzi. Și, venind în mijlocul bisericii, merg la arhieru pentru binecuvântare – iar dacă acesta lipsește, fac metanie la tronul arhieresc, fără să se închine –

după care, întorcându-se iarăși în mijlocul bisericii, cu fața spre Altar, fac trei închinăciuni, apoi diaconul, stând în dreapta preotului, zice:

Binecuvintează, părinte!

Preotul (tot încet):

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.

Preotul începe a zice: Slavă Ție, Dumnezeu nostru, Slavă Ție!

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindenea ești și pe toate le plinești. Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre.

Apoi continuă diaconul, zicând:

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum...

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă

astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

Preotul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.

După aceea zic, pe rând, troparele de umilință, glasul al 6-lea:

Miluieste-ne pe noi, Doamne, miluieste-ne, că, nepri-cepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ție, ca unui Stăpân, noi, păcătoșii robii Tăi, miluieste-ne pe noi.

Slavă...

Doamne, miluieste-ne, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută și acum ca un Milostiv și ne izbăvește de vrăjmașii noștri, că Tu ești Dumnezeuul nostru și noi suntem poporul Tău; toți lucrul mâinilor Tale și numele Tău chemăm.

Și acum...

Ușa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne izbăvim prin tine din nevoi, că tu ești mântuirea neamului creștinesc.

Apoi merg la icoana Mântuitorului, zicând:

Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greșelilor noastre, Hristoase Dumnezeule; că de

voie ai binevoit a Te sui cu Trupul pe Cruce, ca să izbăvești din robia vrăjmașului pe cei pe care i-ai zidit. Pentru aceea, cu mulțumire strigăm Ție: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuiești lumea.

Și, închinându-se, își descoperă capul și sărută icoana. După aceea, trec la icoana Născătoarei de Dumnezeu, zicând troparul:

Ceea ce ești izvorul milei, învrednicește-ne pe noi milostivirii, Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos; arată, precum de-a pururea, puterea ta, că, întru tine nădăjduind, strigăm ție: Bucură-te, ca și oarecând Gavriil, mai-marele voievod al celor fără de trup.

Se închină și sărută icoana, având capul descoperit. Și trecând apoi la celelalte icoane, care se găsesc de o parte și de alta a Ușilor Împărătești, și anume: întâi la icoana hramului și la cele ce s-ar mai afla spre miazăzi de ea, apoi la icoanele dinspre miazănoapte de icoana Născătoarei de Dumnezeu zic la fiecare troparul sau condacul sfântului sau al sfintei care va fi acolo, se închină și le sărută. După aceea, trece la icoana Învierii de pe iconostas și zice:

Învierea Ta, Hristoase, Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri și pe noi, pe pământ, ne învrednicește, cu inimă curată să Te slăvim.

Dacă pe iconostas se află altă icoană - a praznicului sau a sfântului sărbătorit - atunci se va rosti troparul sau condacul respectiv. Apoi, trecând la Axionită (icoana Maicii Domnului din stânga tetrapodului), se închină după aceeași rânduială, zicând: Cuvine-se cu adevărat..., și, mergând în mijlocul bisericii, diaconul zice: Domnului să ne rugăm, iar preotul zice rugăciunea aceasta:

Doamne, trimite mâna Ta dintru înălțimea sfântului Tău locaș și mă întărește spre slujba ce-mi este pusă

înainte, ca, neosândit stând înaintea înfricoșătorului Tău altar, să săvârșesc Jertfa cea fără sânge. Că a Ta este puterea, și slava, în vecii vecilor. Amin.

Apoi, ridicându-și capetele și acoperindu-le, preotul zice:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Diaconul: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori), Părinte, binecuvintează.

Iar preotul face apolisul cel mic astfel:

Dacă este duminică:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale celui între sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (sau: Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei), a cărui Dumnezeiască Liturghie vom săvârși, și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Iar dacă este altă zi din cursul săptămânii: Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

După săvârșirea apolisului mic, se pleacă spre dreapta și spre stânga și intră în altar: preotul pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul pe ușa dinspre miazănoapte, zicând fiecare în taină:

Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta. Doamne, povățuiește-mă întru dreptatea Ta, iar pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea (*Psalm 5, 7-8*).

Intrând în Sfântul Altar, fac trei închinăciuni înaintea Sfintei Mese, apoi preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul, numai marginea Sfintei Mese.

Îmbrăcarea sfințitelor veșminte

După aceasta, fiecare, luând în mâini veșmintele sale, face trei închinăciuni către răsărit, zicând în taină:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește.

După aceea, diaconul, ținând veșmintele în dreapta sa, merge la preot și, plecându-și capul, cere binecuvântarea, zicând:

Binecuvintează, părinte, stiharul dimpreună cu orarul și mâneculele!

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

După aceasta, diaconul sărută mâna preotului și veșmintele, apoi, retrăgându-se la o parte, se îmbracă în stihar, rugându-se astfel:

Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul că m-a îmbrăcat în veșmântul mântuirii și cu haina veseliei m-a împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă (*Isaia* 61, 10).

După aceasta, să rutând semnul Sfintei Cruci de pe orar, zice:

Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot! Plin este cerul, și pământul, de slava Ta (*Isaia* 6, 3).

Pune orarul pe umărul stâng și, petrecând capătul din față pe sub mâna dreaptă, îl aduce prin spate iarăși peste umărul stâng, în față, celălalt capăt rămânând spre spate.

Când pune mâneculele, sărută de asemenea semnul Sfintei Cruci de pe ele, spunând la cea pe care o pune la mâna dreaptă:

Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmași și, cu

mulțimea slavei Tale, ai zdrobit pe cei potrivnici (*Ieșire* 15, 6-7).

Iar la mânecuța pentru mâna stângă zice:

Măinile Tale m-au făcut și m-au zidit; înțelepțește-mă și voi învăța poruncile Tale (*Psalms* 118, 73).

Apoi diaconul, mergând la Proscomidiar, pregătește Sfintele Vase, punând Sfântul Disc în stânga lui și Sfântul Potir în dreapta lui, iar pe celelalte, cu bună rânduială, le așează de o parte.

Preotul se îmbracă în același timp cu diaconul, în acest chip: luând stiharul în mâna stângă și închinându-se de trei ori spre răsărit, precum s-a spus, îl binecuvintează, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și sărutând semnul Sfintei Cruci de pe el, se îmbracă, zicând: Bucura-se-va sufletul meu..., până la sfârșit.

După aceea, dacă este protosinghel sau are vreun oarecare alt rang bisericesc (după îmbrăcarea stiharului), luând bedernița, o binecuvintează și o sărută, după care o pune, zicând:

Încinge sabia Ta peste coapsa Ta, Puternice, cu podoba Ta și cu frumusețea Ta și încordează și bine sporește și stăpânește pentru adevăr, blândește și dreptate; și minunat Te va povățui dreapta Ta (*Psalms* 44, 4-6).

După aceea, luând epitrahilul, îl binecuvintează și, după ce sărută semnul Sfintei Cruci de pe el, îl pune pe grumaz, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoții Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui (*Psalms* 132, 2).

Apoi ia brâul, îl binecuvintează și, după ce sărută semnul Sfintei Cruci de la mijlocul lui, se încinge cu el, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere și a făcut fără prihană calea mea, Cel ce întocmește picioarele mele ca ale cerbului și peste cele înalte mă pune (*Psalm 17, 35-36*).

Iar la mânecute, după ce le binecuvintează și le sărută după rânduiala de mai sus, zice la fel ca diaconul.

Luând apoi felonul (sfita), îl binecuvintează și, sărutându-l după rânduială, se îmbracă, zicând:

Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate și cuviosii Tăi întru bucurie se vor bucura (*Psalm 131, 9*).

Dacă preotul are rangul bisericesc ce-i dă dreptul să poarte crucea pectorală (iconom stavrofor, protosinghel sau arhimandrit), acesta, sărutând crucea, o pune pe grumaz, zicând:

Zis-a Domnul: Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-mi urmeze Mie (*Marcu 8, 34*).

După aceea, mergând la spălător, atât preotul cât și diaconul, își spală mâinile, zicând:

Spăla-voi între cei nevinovați mâinile mele și voi înconjura altarul Tău, Doamne, ca să aud glasul laudei Tale și să spun toate minunile Tale. Doamne, iubit-am bunăcuvința casei Tale și locul sălășluirii slavei Tale. Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu și cu vărsătorii de sânge viața mea, în mâinile cărora sunt fărădelegi; dreapta lor s-a umplut de daruri, iar eu întru nerăutatea mea am umblat. Izbăvește-mă, Doamne, și mă miluiește. Picioarul meu a stat întru dreptate; în biserici Te voi binecuvânta, Doamne (*Psalm 25, 6-12*).



RÂNDUIALA DUMNEZEIEȘTII PROSCOMIDII

Preotul vine la Proskomidiar cu capul descoperit, îmbrăcat în toate veșmintele*, și, închinându-se de trei ori, împreună cu diaconul (dacă este), zice:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește (de trei ori).

După aceasta, preotul, luând prima prescură și copia cu amândouă mâinile, le ridică până în dreptul frunții și zice:

Răscumpăratu-ne-ai pe noi din blestemul Legii cu scumpul Tău Sânge. Pe Cruce fiind răstignit și cu sulița împuns, nemurire ai izvorât oamenilor, Mântuitorul nostru, slavă Ție.

Apoi diaconul zice:

Binecuvintează, părinte!**

* Nu este îngăduit preotului să săvârșească Proskomidia fără a fi îmbrăcat în toate veșmintele.

** Dacă va sluji preotul fără diacon atunci cuvintele diaconului, adică: Binecuvintează părinte... și: Împunge, părinte... și Vremea este a face... și celelalte, să nu le zică.

Și preotul, trecând prescura și copia în mâna stângă, le binecuvintează cu dreapta, în chipul crucii, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.

Apoi diaconul zice:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Iar preotul, având prescura în mâna stângă și copia în mâna dreaptă, însemnează cu copia, cruciș, de trei ori, deasupra peceteii de pe prescură și zice de fiecare dată:

Întru pomenirea Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Și, punând îndată prescura pe talerul de lemn, preotul înfige copia vertical în partea dreaptă a peceteii (cea cu literele IIS și NI) și, tăind, zice:

Ca o oaie spre junghiere S-a adus*.

Apoi, tăind în partea stângă a peceteii (cea cu literele HS și KA), zice:

Și ca un miel nevinovat, fără de glas, înaintea celui ce-l tunde, așa nu Și-a deschis gura Sa.

Tăind în partea de sus a peceteii, zice:

Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat.

Și, tăind în partea de jos a peceteii, zice:

Iar neamul Lui cine-l va spune?

După aceasta, diaconul zice:

Ridică, părinte.

* Referitor la forma acestui verset, a se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

Iar preotul, înfigând copia orizontal, între miez și coaja de jos a prescurii, dinspre dreapta sa, ridică Sfântul Agneț, zicând:

Că s-a luat de pe pământ viața Lui (Isaia 53, 7-8).

Și îndată, preotul pune Sfântul Agneț cu fața în jos pe Sfântul Disc, iar diaconul zice:

Jertfește, părinte.

Iar preotul, tăind cruciș miezul Sfântului Agneț, până aproape de coaja cu pecete, zice:

Se jertfește Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii, pentru viața și mântuirea lumii.

Apoi preotul întoarce Sfântul Agneț cu fața în sus (partea cu pecetea pe ea), iar diaconul zice:

Împunge (*străpunge*), părinte.

Preotul împunge cu copia Sfântul Agneț, în partea dreaptă, sub literele IIS, și zice:

Și unul dintre ostași, cu sulița, coasta Lui a împuns (*străpuns*).

Apoi diaconul sau, în lipsa lui, preotul, luând în mâna dreaptă vasul cu vin și în stânga vasul cu apă, toarnă în Sfântul Potir vin și puțină apă*, în același timp, zicând:

Și îndată a ieșit sânge și apă; și cel ce a văzut a mărturisit și adevărată este mărturia lui (Ioan 19, 34-35).

Apoi, diaconul zice:

Binecuvintează, părinte această unire!**

* Dacă vor fi mai mulți preoți și diaconi împreună-slujitori, precum și credincioși de împărtășit, trebuie să se scoată, la vremea Proskomidiei, Sfântul Agneț mai mare decât de obicei. De asemenea, și când se toarnă în sfântul potir vinul și apa, să se toarne mai mult ca de obicei.

** Cuvântul *unire* este mai potrivit decât *amestecare*. A se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

Iar preotul, binecuvântând cu mâna peste Sfântul Potir, zice:

Binecuvântată este unirea Sfintelor Tale, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Acoperind apoi Sfântul Potir cu acoperământul său, împăturit, preotul ia în mână a doua prescură și, tăind din ea o părticică, în formă triunghiulară, zice:

Întru cinstea și pomenirea Preabinecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, pentru ale cărei rugăciuni primește, Doamne, jertfa aceasta întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri.

Și scoțând părticica, o pune de-a dreapta Sfântului Agneț, aproape de mijlocul lui, și zice:

De față a stat împărăteasa, de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată și preaînfrumusețată (*Psaln 44, 11*).

Apoi, luând a treia prescură, scoate dintr-însa părțile pentru cele nouă cete, mai mici decât părticica pentru Sfânta Fecioară. Luând întâia părticică, zice:

1. Întru cinstea și pomenirea sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor cereștilor și netrupeștilor puteri. O așează sus, în partea stângă a Sfântului Agneț.

Luând a doua părticică, zice:

2. A cinstului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; a sfinților și slăviților prooroci: Moise și Aaron, Ilie și Elisei, David al lui Iesei, a Sfinților trei tineri, a lui Daniel proorocul și a tuturor sfinților prooroci. O așează sub cea dintâi.

Apoi, iarși la a treia părticică, zice:

3. A Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli Petru și Pavel, a celor doisprezece, a celor șaptezeci și a

tuturor sfinților apostoli și a celor întocmai cu apostolii. Și o așează sub a doua, încheind prima coloană.

Luând a patra părticică, zice:

4. A celor între sfinți Părinții noștri, mari dascăli ai lumii și Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur, Atanasie, Chiril și Ioan cel milostiv, patriarhii Alexandriei, Nicolae al Mirelor Lichiei și Spiridon al Trimitundei, Nifon al Constantinopolului, Calinic de la Cernica, Antim Ivireanul, Iosif cel Nou de la Partoș, Iorest și Sava, Iosif Mărturisitorul, Ghelasie de la Râmeț, Leontie de la Rădăuți, Petru Movilă și a tuturor sfinților ierarhi. O așează lângă părticica cea dintâi, începând astfel a doua coloană, de sus în jos.

La a cincea părticică, zice:

5. A sfântului întâi Mucenic și Arhidiacon Ștefan, a Sfinților Mari Mucenici Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie, izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Mina și Ioan cel Nou, a Sfinților Mucenici Serghie și Vah, Ioan Valahul și Oprea, Constantin Brâncoveanu cu fiii săi și a tuturor sfinților mucenici; a Sfintelor Mucenițe: Tecla, Varvara, Paraschevi, Ecaterina, Filofteia de la Argeș și a tuturor sfintelor mucenițe. O așează sub cea dintâi din coloana a doua.

La a șasea părticică, zice:

6. A Sfinților Cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri: Antonie, Eftimie, Sava, Onufrie, Atanasie Atonitul, Dimitrie cel Nou, Ioan Casian, Gherman, Grigorie Decapolitul, Nicodim de la Tismana, Visarion și Sofronie, Ioan de la Prislop, Daniil Sihastrul, Paisie și Ioan de la

Neamț și a tuturor sfinților cuvioși părinți; a Sfintelor Cuvioase Maici: Pelaghia, Teodosia, Anastasia, Eupraxia, Fevronia, Teodula, Eufrosina, Maria Egipteanca, Parascheva de la Iași, Teodora de la Sihla și a tuturor sfințelor cuvioase maici. O așează sub cea dinaintea ei, adică lângă a treia din prima coloană, împlinind astfel a doua coloană.

Iar după aceasta, la *a șaptea părțică*, zice:

7. A Sfinților făcători de minuni și doctori fără de arginți: Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, și a tuturor sfinților tămăduitori fără de arginți. O așează deasupra, începând a treia coloană.

La *a opta părțică*, zice:

8. A Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana, a Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, și a tuturor sfinților, pentru ale căror rugăciuni, cercetează-ne pe noi, Dumnezeu. O așează sub cea dinaintea ei.

Luând *a noua părțică*, zice:

9. A celui între sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (iar dacă se face Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, zice: A celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei). O așează la urmă, împlinind a treia coloană.

Luând preotul a patra prescură și scoțând o părțică din ea, mai mică decât mirida pentru Născătoarea de Dumnezeu, dar mai mare decât cele ale sfinților, zice:

Pomenește, Stăpâne, Iubitorule de oameni, pe toți episcopii ortodocși și pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pe (Înalt-) Preasfin-

țitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pe (arhiereul care a hirotonit pe cel ce pomenește, dacă este în viață) (N), [în mănăstiri: și pe starețul nostru (N)], cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, toată ceata preoțească, pe frații împreună slujitori cu noi, preoți (N) și diaconi (N), și pe toți frații noștri pe care i-ai chemat la împărțășirea Ta, prin milostivirea Ta, Preabunule Stăpâne. Așează păticea sub Sfântul Agneț, spre colțul din dreapta acestuia, adică la stânga preotului, începând astfel rândul de sub Sfântul Agneț.



Felul cum trebuie așezate Sfântul Agneț
și celelalte păticele pe Sfântul Disc

După aceasta, preotul scoate, din aceeași prescură, o păticeică și o așează în dreapta celei dintâi, sub Sfântul Agneț, zicând:

Pomenește, Doamne, pe binecredinciosul popor român de pretutindeni, pe conducătorii țării noastre, pe mai marii orașelor și ai satelor și pe iubitoarea de Hristos oaste (*armată*).

Apoi, preotul scoate o părtică din prescura a patra pentru ctitorii și binefăcătorii în viață ai bisericii și, așezând-o sub Sfântul Agneț, în dreapta celorlalte două, zice:

Pomenește, Doamne, pe ctitorii și binefăcătorii acestui sfânt locaș (N).

Dacă ctitorii sunt morți, preotul va scoate părticica pentru ei din prescura a cincea (cea pentru cei răposați).

Apoi, scoțând părticele mai mici, tot pentru vii, din a patra prescură, și punându-le pe Sfântul Disc, toate la un loc, sub părticica pentru arhiereu, zice:



rimește, Doamne, jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor tuturor fraților întru Hristos și pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are trebuință de mila și de ajutorul Tău; pentru apărarea țării acesteia și a celor ce viețuiesc în ea; pentru pacea și buna așezare a întregii lumi; pentru buna stare (*statornicia*) sfințelor lui Dumnezeu Biserici; pentru mântuirea și ajutorul celor care, cu osârdie și cu frică de Dumnezeu, se ostenesc și slujesc, părinți și frați ai noștri; pentru cei trimiși; pentru cei ce sunt în călătorie; pentru tămăduirea celor ce zac în boli; pentru izbăvirea celor robiți; pentru cei ce sunt în judecăți, în închisori, în prigoniri, în necazuri și în strâmătorări; pentru cei ce ne urăsc și pentru cei ce ne iubesc pe noi; pentru cei ce ne miluiesc și ne ajută nouă; pentru cei care ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dâșii; pentru frații noștri

care sunt în slujbe și pentru toți cei ce slujesc și au slujit în sfânt locașul acesta.

După aceea, pomeneste numele credincioșilor vii, scoțând miride cu copia și zicând: Pomeneste, Doamne, pe robii Tăi (N). Și așa, luând părticelele, le pune la un loc cu cele scoase mai înainte pentru cei vii.

După aceea, preotul ia a cincea prescură, scoate cu copia părticele pentru morți și le pune pe Sfântul Disc, toate la un loc, sub părticea pentru ctitori, și zice:

Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru dreapta credință: ale strămoșilor, ale moșilor, ale părinților, ale maicilor, ale fraților, ale surorilor, ale fiilor și fiicelor, ale celor dintr-o rudenie și dintr-o seminție cu noi și ale tuturor celor ce au adormit întru nădejdea învierii și a vieții veșnice; ale ctitorilor sfântului locașului acestuia (aici pomeneste pe ctitorii răposați), ale miluitorilor și binefăcătorilor, ale tuturor celor ce s-au ostenit și au slujit în sfânt locașul acesta: arhieriei, ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi, monahii și ostenitori; ale fericitorilor patriarhi, ale ortodocșilor arhieriei și preoți; ale dreptmăritorilor creștini [pe care apa, marea, râurile, izvoarele, lacurile, fântânile i-au înecat sau războiul i-a secerat, sau cutremurul i-a cuprins, sau tâlharii i-au ucis, sau focul i-a ars, sau fiarele, sau păsările, sau animalele din mare i-au omorât; ale celor morți fără de veste, de moarte năprasnică sau în accidente; ale celor loviți de trăsnete și ale celor înghețați în munți, pe cale, în loc pustiu și în

sihăstrie; ale celor sfârșiți de întristare sau de bucurie; ale celor care au pățimit în zile bune și în nenorocire, în închisori și lagăre; ale celor pe care i-a ucis calul, căruța sau orice fel de vehicul, grindina, zăpada, revărsarea apelor; sau zidul ori pământul i-a ucis, surpându-se; ale celor pe care i-au omorât băuturile otrăvitoare, înecările cu oase; ale celor loviți de tot felul de aruncare: a fierului, a lemnului sau a pietrei; ale celor sfârșiți de chiotul tare, de alergarea grabnică, de palmă, de pumn, de lovitură cu piciorul, de ciumă sau de alte boli, de foame, de sete, de mușcături înveninate, de înghițirea șerpilor, de călcarea animalelor, de sugrumare de cel de aproape; sau marea sau pământul deschizându-se, i-a înghițit; bătrâni, adulți, tineri, copilandri, prunci născuți fără de vreme], parte bărbătească și femeiască, de toate vârstele, care au murit în felurite chipuri și pe care nu i-am pomenit din neștiință sau din uitare sau din pricina mulțimii numelor. Tu Însuși îi pomenește, Dumnezeu, Cel ce știi numele și vârsta fiecăruia.

Apoi, preotul, scoțând miride cu copia, pomenește numele credincioșilor răposați înscriși pe pomelnice, începând cu arhiereul care l-a hirotonit (dacă a trecut la Domnul), pe care le pune pe Sfântul Disc, la un loc cu cele scoase mai înainte pentru cei adormiți, și zice: Pomenește, Doamne, pe robii Tăi (N).

Și, terminând pomenirea celor răposați, zice:

Și pe toți care, întru nădejdea învierii și a vieții de veci, cu împărtășirea Ta au adormit, dreptslăvitori părinți și frați ai noștri, Iubitorule de oameni, Doamne.

La sfârșit, preotul, luând a patra prescură, din care a proscomidit pentru vii, scoate o părtică pentru sine și, punând-o la cele pentru vii, zice:

Pomenește, Doamne, după mulțimea îndurărilor Tale, și a mea nevrednicie; iartă-mi toată greșeala cea de voie și cea fără de voie.

Și, după aceasta, preotul, luând buretele, strânge cu grijă părticelele de pe marginea Sfântului Disc, astfel încât să nu cadă vreuna din ele.

Dacă este diacon, acesta ia cădelnița, pune tămâie în ea și zice către preot:

Binecuvintează, părinte, tămâia!

Iar preotul binecuvintează tămâia, zicând:

Tămâie îți aducem Ție, Hristoase Dumnezeuul nostru, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, pe care primind-o întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri, trimite-ne nouă harul Preasfântului Tău Duh.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Preotul tămâiază Steluța și o pune deasupra Sfântului Disc, zicând:

Și venind steaua, a stat deasupra, unde era Pruncul
(Matei 2, 9).

Diaconul:

Acoperă, părinte!

Iar preotul, apropiind acoperământul mic de fumul tămâii, acoperă Sfântul Disc, zicând:

Domnul a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat; îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere și S-a încins, pentru că a întărit lumea, care nu se va clătina. Gata este Tronul Tău de atunci, din veac ești Tu. Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor; ridica-vor râurile valurile lor cu glasuri de ape multe. Minunate sunt înălțările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Mărturiile Tale s-au adevărit foarte. Casei Tale se cuvine sfințenie, Doamne, întru lungime de zile (*Psalmul 92*).

Diaconul:

Acoperă, părinte!

Iar preotul, apropiind al doilea acoperământ de fumul tămâii, acoperă Sfântul Potir, zicând:

Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase, și de lauda Ta este plin pământul (*Avacum 3, 3*).

Diaconul:

Acoperă, părinte!

Iar preotul, tămâind acoperământul mare (adică Aerul), acoperă cu el Sfântul Disc și Sfântul Potir laolaltă, zicând:

Acoperă-ne pe noi cu acoperământul aripilor Tale; depărtează de la noi pe tot vrăjmașul și potrivnicul; împacă viața noastră, Doamne; miluiește-ne pe noi și lumea Ta și mântuiește sufletele noastre, ca un bun și de oameni iubitor.

După aceea, preotul, luând cădelnița, tămâiază Darurile așezate Procomidiar, zicând de trei ori:

Înecuvântat ești, Dumnezeu nostru, Cel ce ai făcut așa, slavă Ție.

Iar diaconul, de fiecare dată, zice:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și se închină amândoi cu toată cucernicia de trei ori. Apoi diaconul, luând cădelnița de la preot, zice:

Pentru punerea înaintea Cinstitelor Daruri, Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Iar preotul zice:

Rugăciunea Proskomidiei

Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce pe Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, L-ai trimis mântuitor și răscumpărător și binefăcător, Care ne binecuvintează și ne sfințește pe noi, Însuși binecuvintează (preotul binecuvintează cu mâna Cinstitele Daruri) această punere înaintea și o primește întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri. Pomenește, ca un bun și de oameni iubitor, pe cei care au adus-o și pe cei pentru care s-a adus, iar pe noi ne păzește neosândiți întru sfințita lucrare a dumnezeieștilor Tale Taine. Că s-a sfințit și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și, după aceasta, face acolo apolisul, zicând:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Diaconul: Slavă... Și acum... Doamne, miluiește (de trei ori), Părinte, binecuvintează. Duminica, preotul începe apolisul așa: Cel

ce a înviat din morți... Dacă se săvârșește Dumnezeiasca Liturghie în altă zi din cursul săptămânii, zice numai:

Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale celui între sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (iar dacă se face Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, zice: ale celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei) și ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Diaconul: Amin.



Căderea pregătitoare

Diaconul sau, în lipsă, preotul, tămâiază Sfânta Masă împrejur, zicând încet:

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe tron împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, pe toate umplându-le, Cel ce ești necuprins.

Apoi, continuă căderea mare - rostind în taină (cu voce înceată) Psalmul 50 – adică tămâiază icoanele împărătești și toată biserica, în vederea începerii Sfintei Liturghii.

Această cădere mare nu este legată neapărat de terminarea Proscomidiei, ci ea constituie o pregătire pentru începerea Dumnezeieștii Liturghii. Ea se săvârșește în mănăstiri, în timpul Ceasului al șaselea, iar la parohii se săvârșește, în unele locuri, în timpul Doxologiei mari (sau se identifică cu ultima cădere mare a Utreniei, cea de la Cântarea a noua).



RÂNDUIALA PREGĂTIRII SFINȚIȚILOR SLUJITORI

PENTRU ÎNCEPUTUL DUMNEZEIEȘTII LITURGHII

După otpustul Utrenicii sau al Ceasurilor, fiind vremea a se începe Dumnezeiasca Liturghie, preotul și diaconul (dacă este) vin în fața Sfintei Mese, cu capul descoperit, diaconul stând în dreapta preotului, și se închină de trei ori, zicând:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul și mă miluiește!

Apoi, preotul se roagă cu mâinile ridicate, rostind cu voce înceată:

Impărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindeni ești și pe toate le plinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre (o dată).

Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ mânt pace, între oameni bunăvoire (de două ori), făcând două închinăciuni, după care preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai Sfânta Masă. Apoi, mai fac o închinăciune, zicând:

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta (o dată).

Din Duminica Invierii și până la sărbătoarea Înălțării Domnului, în loc de Împărate ceresc..., se zice de trei ori (fără a ridica mâinile):

Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le. Slavă întru cei de sus... Doamne buzele mele...

Iar de la sărbătoarea Înălțării Domnului și până la Duminica Pogorării Sfântului Duh, se zice numai: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... (de două ori) și Doamne, buzele mele vei deschide... (o dată), fără a se ridica mâinile, ci doar închinându-se. Apoi, dacă sunt mai mulți preoți, vin și aceștia, doi câte doi, și sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă. Dacă este diacon, acesta, plecându-și capul său către preot și ținând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, zice:

Vremea este a sluji Domnului. Binecuvintează, părinte!

Preotul:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Și diaconul zice:

Amin. Roagă-te pentru mine, părinte!

Preotul zice:

Să îndrepteze Domnul pașii tăi spre tot lucrul bun.

Și iarăși diaconul:

Pomenește-mă, părinte!

Preotul, binecuvântând pe diacon pe cap, zice:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: **Amin.**

Apoi, diaconul, sărutând mâna preotului și închinându-se, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând în mijlocul bisericii (sub policandru mare), cu fața spre Sfântul Altar, se închină cu cucernicie de trei ori, zicând întru sine:

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta.

Și, după aceasta, se începe Dumnezeiasca Liturghie.

DUMNEZEAȘCA LITURGHIE
A SFÂNTULUI
IOAN GURĂ DE AUR
ARHIEPISCOPUL
CONSTANTINOPOLULUI





DUMNEZEIASCA LITURGHIE
A CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU
IOAN GURĂ DE AUR,
ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI

Ușile Împărătești fiind deschise și dvera ridicată, diaconul zice de la locul său, din mijlocul bisericii:

Binecuvîntează, părinte!

Preotul, având capul descoperit, ia Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile și, făcând semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, zice cu glas tare:

Binecuvîntată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis.

Strana: Amin.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare ...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea Antifonului întâi*

Doamne, Dumnezeul nostru, a Cărui stăpânire este neasemănată și slavă neajunsă, a Cărui milă este nemăsurată și iubire de oameni negrăită, Însuți Stăpâne, după milostivirea Ta,

* Când preotul slujește cu diacon, va rosti această rugăciune, în taină, în timpul ecteniei; dacă va sluji Sfânta Liturghie singur, va rosti respectiva rugăciune în timpul cântării, la strana, a Antifonului.

Preotul închide Ușile Împărătești*, iar diaconul zice ectenia mare. Dacă nu este diacon, această ectenie o zice preotul, din fața Sfintei Mese.

Cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm.**

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

* În Săptămâna Luminată și la Odovania Paștilor, după Binecuvântare, preotul cântă Hristos a înviat și rostește stihurile Paștilor, cădînd, cum se arată la pagina 386, apoi închide Ușile Împărătești.

** În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena), cu obștea monahală, după rânduială.

caută spre noi și spre această sfântă biserică și fă bogate milele Tale și îndurările Tale cu noi și cu cei ce se roagă împreună cu noi.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și se cântă Antifonul întâi.

După ecfonis, diaconul se închină și merge înaintea icoanei Mântuitorului, ținând orarul la piept cu trei degete ale mâinii drepte; după sfârșitul antifonului, diaconul merge înaintea Ușilor Împărătești și, închinându-se, zice ectenia mică. Dacă nu este diacon, o zice preotul din fața Sfintei Mese:

Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

cererile cele de folos ale robilor Tăi, dându-ne, în veacul de acum, cunoștința adevărului Tău, și în cel ce va să fie, viață veșnică dăruindu-ne.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și se cântă Antifonul al treilea: Fericirile sau antifoane speciale, potrivit rânduielii tipiconale. Diaconul se închină și intră în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi.

Când se începe cântarea Antifonului al treilea, se deschid Ușile Împărătești și se face Vohodul Mic, adică intrarea cu Sfânta Evanghelie. Preotul și diaconul, stând înaintea Sfintei Mese, fac trei închinăciuni. Apoi, preotul ia Sfânta Evanghelie, cu icoana Învierii înainte, și o dă diaconului, care îi sărută mâna. Preotul așează Sfânta Cruce în locul Sfintei Evanghelii, pe Sfântul Antimis; apoi ocolesc Sfânta Masă pe partea dreaptă, preotul mergând după diacon și ies pe ușa dinspre miazănoapte; înaintea diaconului, merge paraclisierul ținând în mâini un sfeșnic cu lumânare aprinsă. Venind și oprindu-se în mijlocul bisericii, diaconul stând în dreapta preotului, își pleacă amândoi capetele, iar diaconul zice încet:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Iar preotul protos zice în taină:

Rugăciunea intrării



tăpâne Doamne, Dumnezeul nostru, Cel Ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre slujba slavei Tale, fă ca, împreună cu intrarea noastră, să fie și intrarea sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătatea Ta.

Apoi, ridicându-și capetele, se închină, zicând cel mai mare, tot încet, ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După sfârșitul rugăciunii, diaconul, arătând către Sfântul Altar cu mâna dreaptă, în care ține orarul cu trei degete, zice încet către preot:

Binecuvintează, părinte, sfânta intrare!

Iar preotul, binecuvântând, zice încet:

Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După aceasta, diaconul vine cu Sfânta Evanghelie în fața preotului, care o sărută. Dacă în biserică este arhieru (la mănăstire, starețul), atunci diaconul îi duce Sfânta Evanghelie să o sărute, sărutându-i și el în același timp mâna. La sfârșitul antifonului al treilea, diaconul merge, ținând Sfânta Evanghelie cu icoana Învierii îndreptată spre popor și, stând înaintea Ușilor Împărătești, înalță puțin Sfânta Evanghelie, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci, și zice cu glas tare:

Înțelepciune! Drepti!

Apoi, diaconul intră cu Sfânta Evanghelie în Sfântul Altar și o așează la locul ei, pe Sfântul Antimis, în locul Sfintei Cruci.

Strana cântă: Veniți să ne închinăm...

Preotul se închină de trei ori, apoi se pleacă spre strane și intră în Sfântul Altar.

Iar dacă nu este duminică, în loc de ... *Cel ce ai înviat din morți...* se zice: ... *Cel ce ești minunat întru sfinți...*, iar la praznicele împărătești, în loc de *Veniți să ne închinăm...*, se cântă stihurile speciale (isodicoanele) arătate mai departe în Liturghier, la rubrica *Stihurile ce se cântă la sărbătorile împărătești (pagina 389)*.

Vohodul mic, când slujește preotul singur

Când preotul slujește fără diacon, atunci ia el însuși Sfânta Evanghelie, iar când ajunge în mijlocul bisericii, se întoarce cu fața spre răsărit trece Sfânta Evanghelie în mâna stângă și, plecându-și capul, zice rugăciunea Întrării. La ecfonis se închină o dată, binecuvintează Intrarea, zicând: Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi..., și sărută Sfânta Evanghelie. Apoi înaintează pe solee și, înălțând Sfânta Evanghelie, face cu ea semnul Sfintei Cruci, zicând: Înțelepciune! Drepti! Preotul intră în Sfântul Altar și așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis.

Vohodul mic, în sobor de preoți fără diacon

De vor fi mai mulți preoți împreună-slujitori, fără diaconi, Sfânta Evanghelie o poartă protosul, urmat de ceilalți, în ordinea descrescătoare a rangului. Și, ajungând în mijlocul bisericii, preoții se așează de-a dreapta și de-a stânga celui dintâi dintre ei, în ordinea rangurilor și a vechimii în hirotonie, așa cum stau în jurul Sfintei Mese din Sfântul Altar. Protosul (stând în mijlocul bisericii, împreună cu ceilalți preoți slujitori) binecuvintează intrarea și sărută doar el Sfânta Evanghelie și tot el zice: Înțelepciune! Drepti! Dacă se slujește în sobor, atunci *Veniți să ne închinăm...* este cântat de preoți, iar atunci când au ajuns la: *...mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...*, protosul, urmat de ceilalți preoți slujitori, intră în Sfântul Altar și se așează fiecare la locul lui.

Vohodul mic, în sobor de preoți cu diacon

Dacă preoții vor sluji în sobor cu diacon, Sfânta Evanghelie o poartă diaconul, care o primește de la protos. Dacă sunt mai mulți diaconi, Sfânta Evanghelie o poartă primul dintre diaconi, iar ceilalți iau cădelnițele. Apoi preoții, începând cu cei mai mici în rang, fac câte o închinăciune, doi câte doi, în fața Sfintei Mese, se pleacă spre protos, ocolesc prin partea dreaptă Sfânta Masă și ies după diacon pe ușa de miazănoapte. Și, venind în mijlocul bisericii, diaconul cu Sfânta Evanghelie se așează în apropierea iconostasului, iar preoții de-a dreapta și de-a stânga protosului, așa cum stau în jurul Sfintei Mese din Sfântul Altar. Diaconul zice încet: Domnului să ne rugăm.

Doamne, miluiește. Protosul zice, în taină, rugăciunea Intrării. După terminarea rugăciunii, diaconul zice încet către protos: **Binecuvintează, părinte, sfânta Intrare.** Protosul, binecuvântând, zice încet: **Binecuvântată este intrarea...** Diaconul îi dă protosului Sfânta Evanghelie să o sărute, merge în fața Ușilor Împărătești și zice cu glas tare: **Înțelepciune! Drepti!** Apoi, diaconul intră cu Sfânta Evanghelie în Sfântul Altar și o așează pe Sfântul Antimis. Dacă sunt mai mulți diaconi, aceștia vin pe solee, în fața icoanelor împărătești, și, când primul dintre diaconi înalță Sfânta Evanghelie, cădesc spre aceasta, apoi se întorc și îi cădesc pe preoții care intră în Sfântul Altar. Soborul cântă: **Veniți să ne închinăm....** La Praznicele Împărătești se cântă stihul praznicului (isodiconul). Când ajung la: **Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...,** ultimii doi preoți, înaintând puțin către Altar, fac o închinăciune, se întorc și se pleacă spre protos, după care intră în Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, așezându-se fiecare la locul lui. Ceilalți fac și ei asemenea, iar la sfârșit și protosul, plecându-se spre popor, la dreapta și la stânga. Dacă asistă arhiereul, plecăciunile se fac numai către el.

Apoi, la strană, se cântă obișnuitele tropare și condace.

În acest timp, preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea cântării întreit-sfinte*

Dumnezeule Cel Sfânt, Care întru sfinți Te odihnești, Cel ce cu glas întreit-sfânt ești laudat de serafimi și slăvit de heruvimi și de toată puterea cerească închinat; Cel ce din neființă întru ființă ai adus toate; Cel ce ai zidit pe om după chipul și asemănarea Ta și cu tot harul Tău

* Asemenea rugăciunilor antifoanelor, această rugăciune se citește înaintea ecfoniului: **Că sfânt ești Dumnezeul nostru...,** în vreme ce strana cântă troparele și condacele zilei, potrivit rânduielii tipiconale.

I-ai împodobit; Cel ce dai înțelepciune și pricepere celui care cere și nu treci cu vederea pe cel care greșește, ci pui pocăința spre mântuire; Cel ce ne-ai învrednicit pe noi, smeriții și nevrednicii Tăi robi, și în ceasul acesta, a sta înaintea slavei sfântului Tău jertfelnic și a-Ți aduce datorita închinare și preaslăvire, Însuți Stăpâne, primește și din gurile noastre, ale păcătoșilor, întreit-sfânta cântare și ne cercetează întru bunătatea Ta. Iartă-ne toată greșeala cea de voie și cea fără de voie; sfințește sufletele și trupurile noastre și ne dă să slujim Ție întru cuvioșie în toate zilele vieții noastre, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților care din veac au bineplăcut Ție.

Sfârșindu-se troparele și condacele, diaconul zice cu glas tare:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Diaconul, plecându-și capul pe marginea Sfintei Mese, zice încet:

Binecuvintează, părinte, vremea cântării întreit-sfinte!

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice ecfonisul:

Că sfânt ești Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea...

Diaconul, ieșind pe solee, printre Ușile Împărătești, zice: ... **ȘI în vecii vecilor!**

La sărbătorile mai însemnate și, mai cu seamă, când slujba se face în sobor cu diacon, preotul se oprește după cuvintele: ...acum și pururea, iar diaconul iese printre Ușile Împărățești și, arătând cu orarul spre icoana Mântuitorului, zice:

Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși!, arătând în același timp cu orarul către popor, de la stânga la dreapta, după care intră în Sfântul Altar.

Prima oară **Doamne, mântuiește...** se cântă de către preoți, în Sfântul Altar.

Apoi diaconul (sau preotul) zice tot așa, a doua oară și a treia oară:

Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși.

Aceasta se cântă, apoi, de către cei de la strane.

După aceasta, diaconul, ieșind printre Ușile Împărățești, face o închinăciune în fața icoanei Mântuitorului și zice:

Și ne auzi pe noi.

Este obiceiul ca **Și ne auzi pe noi** să fie cântat de slujitori, în Sfântul Altar.

După aceasta, diaconul, întorcându-se iarăși către credincioși și, înălțând orarul, zice:

Și în vecii vecilor.

Strana: **Amin. Și cântă: Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori)*.**

* La Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie) și la 1 august se cântă Crucea Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim. La Nașterea și Botezul Domnului, în Sămbăta lui Lazăr, la Învierea Domnului și în toată Săptămâna Luminată, în Duminica Pogorării Sfântului Duh și la Praznicul Sfintei Treimi se cântă Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat. Aliluia.

Preotul și diaconul zic în taină: Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), făcând împreună, de fiecare dată, câte o închinăciune înaintea Sfintei Mese, iar la Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte..., diaconul, de la locul lui, arătând cu orarul spre Proskomidiar, zice încet către preot:

Poruncește, părinte!

Mergând, apoi, spre Proskomidiar și, plecându-se, preotul zice:

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului.

Diaconul, arătând cu orarul, zice: **Binecuvintează, părinte, Tronul cel de sus!**

Iar preotul, întorcându-se prin fața Sfintei Mese, merge prin partea dreaptă a Sfintei Mese, către Tronul cel de sus și, plecându-se, zice:

Binecuvântat ești pe Tronul slavei împărăției Tale, Cel ce șezi pe heruvimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Apoi, preotul stă cu fața spre apus, lângă colțul dinspre răsărit-miazăzi al Sfintei Mese. (Dacă slujesc preoți în sobor, în acest moment, preoții din partea de miazăzi trec, unul după altul, prin fața Sfintei Mese și vin în dreapta protosului, iar cei din partea de miazănoapte vin, tot prin fața Sfintei Mese și se așează de-a stânga protosului. Când trec prin fața Sfintei Mese, fac semnul Sfintei Cruci, cu închinăciune, apoi merg în spatele Sfintei Mese, fac o plecăciune către Tronul cel de sus și se întorc cu fața către credincioși).

SE CUVINE A ȘTI: preotului nu-i este îngăduit să se urce în Tronul cel de sus, nici să șadă în el, dar poate ședea în strana de lângă Tronul cel de sus, în timpul citirii Apostolului (dacă nu cădește).

După Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte..., diaconul zice dintre Ușile Împărătești:

Puternic!

Iar strana cântă din nou: Sfinte Dumnezeule...

După încheierea cântării celei întreit-sfinte, diaconul, venind între Ușile Împărătești, cu fața spre credincioși, zice:

Să luăm aminte!

Iar preotul:

Pace tuturor!

Citețul: **Și duhului tău.** și zice prochimenu Apostolului.

Diaconul:

Înțelepciune!

Citețul: Din *Epistola către...*

Diaconul:

Să luăm aminte!

După aceea, diaconul ia cădelnița cu tămâie și, venind către preot, după ce primește binecuvântarea de la el, cădește lin Sfânta Masă în cele patru laturi, Sfântul Altar și pe preot, apoi iese din Sfântul Altar și cădește, după rânduială, icoanele, tronul arhieresc, stranele, pe citeț și pe ceilalți credincioși, după care intră în Sfântul Altar, cădind fără zgomot, ca să nu acopere vocea celui ce citește *Apostolul**.

Dacă nu este diacon, cădirea o face preotul sau unul dintre preoții slujitori, în cazul în care se slujește în sobor; în timp ce diaconul cădește, preotul revine în fața Sfintei Mese și citește în taină:

Rugăciunea dinainte de Evanghelie



trălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicilor

* În vechime, această cădire mică se făcea în timpul cântării Aliluia, (pe larg) cu stihurile lui, după citirea Apostolului.

Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, toate poftele trupești călcând, să viețuim duhovnicește, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună-plăcerea Ta. Că Tu ești luminarea sufletelor și a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, terminând de cădit, pune cădelnița la locul ei și, apropiindu-se de preot, primește de la el Sfânta Evanghelie și, închinându-se înaintea ei, luând-o cu amândouă mâinile, pune capătul orarului peste ea și se pregătește pentru citire. (Dacă slujește sobor de preoți, fără diacon, după ce preotul care a cădit revine în Sfântul Altar, încheind cădirea, ceilalți preoți se întorc la locurile lor, prin partea de răsărit a Sfintei Mese, trecând cei de la stânga la dreapta și invers, după ce fac o plecăciune către Tronul cel de sus, apoi citesc, împreună cu protosul, Rugăciunea de dinainte de Evanghelie).

Și, sfârșindu-se de citit Apostolul, preotul, stând înaintea Sfintei Mese, se întoarce cu fața spre credincioși și zice dintre Ușile Împărătești:

Pace ție, cititorule!*

Citețul: **Și duhului tău. Iar strana cântă: Aliluia.**

Diaconul iese cu Sfânta Evanghelie printre Ușile Împărătești, având înaintea sa două sfeșnice cu lumânări aprinse (sau o lumânare aprinsă) și se îndreaptă spre amvon sau la locul cel obișnuit din mijlocul bisericii. Apoi zice:

Binecuvintează, părinte, pe binevestitorul Sfântului Apostol și Evanghelist (N).

* Când citește unul dintre clerici Apostolul, se spune: **Pace ție, sfințite cititorule.**

Iar preotul, binecuvântându-l, zice:

Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, slăvitului, ^{măritului} întru tot lăudatului Apostol și Evanghelist (N), să-ți dea ție, celui ce binevestești, cuvânt cu putere multă, spre plinirea Evangheliei iubitului Său Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Diaconul răspunde:

Fie mie după cuvântul tău, părinte.

(În zilele de rând, și ori de câte ori dorește protosul, rostindu-se în taină dialogul arătat mai sus, la Sfânta Masă, preotul îl binecuvintează pe diacon și îi dă Evanghelia, iar când acesta a ajuns la locul convenit pentru citire, se trece direct la rostirea formulelor de mai jos):

După aceasta, al doilea diacon (sau preotul) zice, cu glas tare:

Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie!

Și preotul zice îndată:

Pace tuturor!

(Preotul rămâne între Ușile Împărătești până ce diaconul termină citirea Sfintei Evanghelii).

Strana: Și duhului tău. Diaconul care citește Sfânta Evanghelie:

Din Sfânta Evanghelie după (N) citire.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Preotul sau diaconul al doilea, dacă este, zice:

Să luăm aminte!

(Iar dacă nu este diacon, Sfânta Evanghelie se citește de preot, dintre Ușile Împărătești, punându-se, de-a dreapta și de-a stânga, câte un sfeșnic cu lumânare aprinsă).

Și, sfârșindu-se Sfânta Evanghelie, zice preotul către diacon:

Pace ție, celui ce ai binevestit.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Și, venind diaconul pe solec, îi dă preotului Sfânta Evanghelie, apoi trece în dreptul icoanei Mântuitorului. Preotul sărută Sfânta Evanghelie, o înalță, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci spre credincioși, cu partea care are pe ea icoana Învierii, după care, intrând cu ea în Sfântul Altar, o așează pe Sfânta Masă, în latura de sus a Sfântului Antimis, cu partea care se deschide către răsărit.

În acest moment, se poate rosti predica, potrivit tradiției.

După rostirea predicii (sau după citirea Sfintei Evanghelii), preotul închide Ușile Împărătești și, venind în fața Sfintei Mese, desface ilitonul (acoperământul Sfântului Antimis). În acest timp, diaconul vine la locul cel obișnuit, din mijlocul bisericii, iar, dacă nu este diacon, preotul, stând în fața Sfintei Mese, zice

Ectenia întreită (a cererii stăruitoare):

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne, Atotstăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Preotul sau diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

* În mănăstiri și schituri, aici se pomenesc starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu soborul.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii, și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții citori ai acestei sfinte biserici (*mănăstiri*) și pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași (*închinători*), citori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesec, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

În timpul ecteniei preotul zice în taină:

Rugăciunea cererii stăruitoare*



oamne, Dumnezeuul nostru, primește această rugăciune stăruitoare de la noi, robii Tăi, și ne miluiește, după mulțimea milei Tale, și trimite îndurările Tale peste noi și peste tot poporul Tău, care așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

* Asemenea rugăciunilor antifoanelor, și această rugăciune se citește înaintea ecfonisului: Că milostiv și iubitor de oameni...

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas mare ecfonisul:

**Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești
și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului
Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.**

Strana: Amin.

Iar când se face pomenire pentru adormiți*, diaconul (dacă este)
sau preotul, zice și

Ectenia pentru cei adormiți

**Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta,
rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.**

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori),

**Încă ne rugăm pentru odihna sufletelor adormiților
robilor lui Dumnezeu (N) și pentru ca să li se ierte toată
greșeala cea de voie și cea fără de voie.**

**Ca Domnul Dumnezeu să așeze sufletele lor unde
dreptii se odihnesc.**

**Mila lui Dumnezeu, împărăția cerurilor și iertarea
păcatelor lor, de la Hristos, Împăratul Cel fără de moarte
și Dumnezeul nostru, să cerem.**

Strana: Dă, Doamne.

Diaconul: Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

* Potrivit rânduielii Bisericii Ortodoxe, pomenirea morților nu se face în zilele de duminică, la praznice împărătești, în Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată, precum și între 20 decembrie și 6 ianuarie; prin urmare, în aceste zile nu se rostește nici ectenia pentru morți în cadrul Sfintei Liturghii.

Preotul rostește rugăciunea:

Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, Care ai călcat moartea și pe diavol l-ai surpat și ai dăruit viață lumii Tale, Însuși, Doamne, și sufletele adormiților robilor Tăi (N) odihnește-le în loc luminat, în loc cu verdeață, în loc de odihnă, de unde au fugit toată durerea, întristarea și suspinul. Și orice greșeală au săvârșit ei cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni, iartă-le. Că nu este om, care să fie viu și să nu greșescă; numai Tu singur ești fără de păcat; dreptatea Ta este dreptate în veac și cuvântul Tău este adevărul.

Și îndată, preotul rostește, cu glas mai înalt, ecfonisul*:

Că Tu ești învierea și viața și odihna adormiților robilor Tăi (N), Hristoase, Dumnezeu nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Acolo unde este obiceiul, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, zice și următoarele:

Întru fericită adormire, veșnică odihnă dă, Doamne, sufletelor adormiților robilor Tăi, care s-au pomenit, și le fă lor veșnică pomenire.

* Despre forma corectă a ecteniei și rugăciunii pentru cei adormiți, a se vedea Lămuririle de la sfârșitul acestei cărți.

nostru Iisus Hristos, caută spre robii Tăi cei chemați, care și-au plecat grumajii înaintea Ta, și învrednicește-i, la vremea cuvenită, de baia nașterii celei de a doua, de iertarea păcatelor și de veșmântul nestricăciunii; unește-i cu sfânta Ta sobornicească și apostolească (*apostolică*) Biserică și numără-i cu turma Ta cea aleasă.

În timpul ecfonisului, preotul face semnul Sfintei Cruci cu buretele deasupra Sfântului Antimis, îl sărută și îl pune la locul lui, în partea de sus a Antimisului, zicând cu glas tare ecfonisul:

Ca și aceștia, împreună cu noi, să slăvească preacinstitul și de mare cuvîință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul zice din mijlocul bisericii:

Câți sunteți chemați, ieșiți!

Iar dacă este și un al doilea diacon, zice și acesta:

Cei chemați, ieșiți!

Apoi iarăși diaconul, din mijlocul bisericii:

Câți sunteți chemați, ieșiți!

Al doilea diacon:

Ca nimeni din cei chemați să nu rămână.

Diaconul, din mijlocul bisericii:

Câți suntem credincioși, iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Dacă slujește preotul singur, zice:

Câți sunteți chemați, ieșiți! Cei chemați, ieșiți! Câți sunteți chemați, ieșiți! Ca nimeni din cei chemați să nu rămână. Câți suntem credincioși, iară și iară, cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Și se închide dvera de la Ușile Împărătești.

Strana: Doamne, miluiește.

La nevoie, ecteniile și rugăciunile pentru cei chemați, începând de la Rugăți-vă cei chemați Domnului... până la Câți sunteți chemați ieșiți... (inclusiv), nu se mai pun sau se zic în taină. În acest caz, Sfântul Antimis urmează să fie desfăcut înainte de ecfonisul ecteniei întreite: Că milostiv și iubitor de oameni..., iar după acest ecfonis, închizându-se dvera, diaconul sau preotul începe ectenia mică: Iară și iară...

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

În timpul ecteniei, preotul citește, în taină:

Rugăciunea întâi pentru credincioși

(După desfacerea Sfântului Antimis)



ulțumim Ție, Doamne, Dumnezeuul Puterilor, Care ne-ai învrednicit a sta și acum înaintea sfântului Tău jertfelnic și a cădea la îndurările Tale, pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință ale poporului. Primește Dumnezeuule, rugăciunea noastră; fă-ne să fim vrednici a-Ți aduce rugăciuni, cereri și jertfe fără de sânge pentru tot

poporul Tău; și ne învrednicește pe noi, pe care ne-ai pus întru această slujire a Ta, cu puterea Duhului Tău celui Sfânt, ca fără de osândă și fără de sminteală, întru mărturisirea curată a cugetului nostru, să Te chemăm în toată vremea și în tot locul și, auzindu-ne, milostiv să ne fii, pentru mulțimea bunătății Tale.

Diaconul:

Înțelepciune!

Preotul zice ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul sau preotul:

Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

[În unele locuri, numai când slujește și diacon, se obișnuiește să se rostească și cererile de mai jos:

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.]

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Dacă nu este diacon, sau nu este obiceiul rostirii acestor cereri, se zice îndată:

Iară și iară..., Apără, mântuiește...

În timpul rostirii ecteniei, preotul citește în taină:

Rugăciunea a doua pentru credincioși



arăși și de multe ori cădem înaintea Ta și ne rugăm Ție, Bunule și Iubitorule de oameni, ca, privind spre rugăciunea noastră, să curățești sufletele și trupurile noastre de toată necurăția trupului și a duhului și să ne dai nouă să stăm nevinovați și fără de osândă înaintea Sfântului Tău jertfelnic. Și dăruiește, Dumnezeu, și celor ce se roagă împreună cu noi, spor în viață, în credință și în înțelegerea cea duhovnicească. Dă-le lor să-Ți slujească totdeauna, cu frică și cu dragoste, și, în nevinovăție și fără osândă, să se împărtășească cu Sfintele Tale Taine și să se învrednicească de cereasca Ta împărăție.

Înțelepciune!

Diaconul:

Diaconul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte, iar preotul zice ecfonisul:

Ca, sub stăpânirea Ta totdeauna fiind păziți, Ție slavă să înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și începe să cânte îndată cântarea heruvimică: Noi, care pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească, acum, să o lepădăm... (până la: Ca pe Împăratul...).

Iar preotul, stând înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea din timpul cântării heruvimice

Nimeni din cei legați cu poște și cu desfătări trupești nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ție, Împărate al slavei; căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșător chiar pentru puterile cerești. Dar, totuși, pentru iubirea Ta de oameni cea de negrăit și nemăsurată, fără mutare și fără schimbare Te-ai făcut om, și Arhiereu al nostru Te-ai făcut și, ca un Stăpân a toate, ne-ai dat slujba sfântă a acestei jertfe liturgice și fără de sânge; că numai Tu, Doamne Dumnezeu nostru, stăpânești peste cele cerești și cele pământești, Cel ce șezi pe Tronul Heruvimilor și ești Domnul serafimilor și Împăratul lui Israel, Cel ce singur ești Sfânt și întru sfinți Te odihnești. Deci, pe Tine Te rog, Cel ce singur ești bun și binevoitor, caută spre mine, păcătosul și netrebnicul Tău rob, și-mi curățește sufletul și inima de cugete viclene; și pe mine, cel ce sunt îmbrăcat cu harul preoției, învrednicește-mă, cu puterea Sfântului Tău Duh, să stau înaintea acestei sfinte mese a Tale și să jertfesc Sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău

Sânge. Că la Tine vin, plecându-mi grumajii, și mă rog Ție: Să nu întorci fața Ta de la mine, nici să mă lepezi dintre slujitorii Tăi, ci binevoiește să-Ți fie aduse darurile acestea de mine, păcătosul și nevrednicul Tău rob. Că Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți, Hristoase, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iar, după terminarea rugăciunii, preotul zice cu voce înceată cântarea heruvimică, de trei ori, făcând câte o închinăciune la fiecare sfârșit (fără să ridice mâinile).

Preotul:

Noi, care pe heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm...

Iar diaconul continuă, înălțând orarul cu mâna dreaptă:

Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat, în chip nevăzut, de cetele îngerești. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Și, dacă nu s-a făcut mai înainte acoperirea Cinstitelor Daruri la Proskomidiar, se face acum.

Se ridică apoi dvera și se deschid Ușile Împărătești, iar diaconul, pregătind cădelnița, o dă preotului, care binecuvintează tămâia; mergând înaintea diaconului, cu lumânarea aprinsă, preotul tămâiază Sfânta Masă în cele patru laturi (zicând troparul: În mormânt cu trupul...), Sfântul Altar și, ieșind printre Ușile Împărătești, cădește icoanele și pe credincioși ca la Apostol, zicând psalmul 50 și troparele

de umilință. (Când sunt mai mulți preoți împreună-slujitori, tămâiază protosul). Intrând în Altar și tămâind după obicei, preotul dă cădelnița diaconului (sau, în lipsa lui, paracliserului) și, mergând înaintea Sfintei Mese, face două închinăciuni, zicând:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește!

După aceea, preotul sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai colțul Sfintei Mese; mai fac apoi o închinăciune și, întorcându-se cu fața către credincioși și plecându-se spre aceștia, își cer iertare dintre Ușile Împărătești. Preotul binecuvintează pe credincioși dintre Ușile Împărătești; la slujba în sobor, își cer iertare și binecuvintează toți preoții pe rând, doi câte doi, în ordine descrescătoare; dacă este arhiereu, binecuvintează numai acesta, însă toți își cer iertare de la credincioși, doi câte doi. Merg după aceea la Proscomidiar și, închinându-se de trei ori, zic:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește!

Apoi diaconul zice către preot:

Ridică, părinte!

Preotul, luând acoperământul cel mare, îl pune pe umerii diaconului, zicând:

Ridicați mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul! (Psalm 133, 2)

După aceasta, luând Sfântul Disc, îl dă diaconului, care îl ține în dreptul frunții, cu toată grija și evlavia. Preotul ia Sfântul Potir și amândoi ies pe ușa dinspre miazănoapte, diaconul mai întâi și preotul după el, purtându-se înaintea lor două sfeșnice sau lumânarea aprinsă și cădelnița, și așa ies în mijlocul bisericii, făcând Vohodul Mare, adică Intrarea cu Cinstitele Daruri.

Dacă slujește numai preotul, face el singur vohodul cu Cinstitele Daruri, având Acoperământul mare pe umeri, Sfântul Potir în mâna dreaptă și Sfântul Disc în mâna stângă.

Când slujesc mai mulți preoți și diaconi, după ce s-a închinat protosul împreună cu diaconii și s-au plecat către credincioși, vin apoi și ceilalți preoți, doi câte doi, începând de la cei cu rang mai mare, se închină după rânduială și, plecându-se către credincioși, trec spre Proscomidiar.

Protosul merge la Proscomidiar și dă Sfântul Disc diaconului, iar el ia Sfântul Potir în mâna dreaptă. Ceilalți preoți, luând fiecare în mâna dreaptă câte o cruce, iar preotul care a săvârșit Proscomidia, copia și lingurița, fac Vohodul cu Cinstitele Daruri, mergând unul după altul, în urma protosului, cel cu rang mai mic fiind la urmă. Iar când au ajuns în mijlocul bisericii, stau cu fața spre credincioși, unul în dreapta celuilalt, în rând cu primul dintre împreună-slujitori*.

Când nu sunt diaconi, atât Sfântul Disc, cât și Sfântul Potir sunt luate de întâiul dintre împreună-slujitori, iar ceilalți merg după el, în ordine descrescătoare, până la cel din urmă, purtând în mâini câte o cruce, iar cel ce a săvârșit proscomidia, copia și lingurița; ajungând în mijloc, se așează unul de-a dreapta altuia, în rând cu protosul.

Ieșind, deci, din Sfântul Altar, primul dintre diaconi zice cu glas tare:

Pe voi, pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pome-nească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și terminând, când a ajuns în mijlocul bisericii, cu fața spre credincioși, primul dintre diaconi se întoarce în Altar printre Ușile Împărătești și, stând în partea dreaptă a Sfintei Mese, așteaptă să intre preotul cu Sfântul Potir. Diaconul al doilea, mergând înaintea

* Nu se așează în dreapta și stânga protosului, deoarece s-ar pierde simbolismul liturgic al vohodului (procesiunea de îngropare) la acest moment al Dumnezeieștii Liturghii.

celui dintâi până la Ușile Împărătești, se oprește lângă icoana Maicii Domnului, iar când vine preotul cu Sfântul Potir, cădește înaintea lui, până când preotul intră printre Ușile Împărătești, după care intră și el, în Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești.

Dacă va sluji numai un preot, acesta zice singur toate cele ce urmează, iar dacă vor sluji mai mulți, le rostesc pe rând:

Pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pe (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], să-l pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa*.

Pe poporul român cel binecredincios de pretutindeni și pe conducătorii țării noastre, pe mai marii orașelor și ai satelor și pe iubitoarea de Hristos oaste (armată), să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe frații noștri ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pe tot clerul bisericesc și cinul monahal, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.**

Pe adormiții întru fericire patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române: Miron, Nicodim, Iustinian, Iustin și Teoctist, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe fericii și pururea pomeniții ctitori ai acestui sfânt locaș și pe alți ctitori, miluitori și binefăcători, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe fericii întru adormire eroi, ostași și luptători români, din toate timpurile și din toate locurile, care s-au

* În mănăstiri și schituri, aici, se adaugă pomenirea starețului sau a egumenului cu obștea, după rânduială.

** În școlile teologice, aici se pomenesc, de asemenea, profesorii și elevii sau studenții. În spitale, în unitățile militare sau penitenciare și în instituțiile de învățământ, se pomenesc, aici, ostenitorii instituțiilor respective, însă nu se pomenesc nominal persoanele din conducere sau angajații. De exemplu: Pe profesorii, studenții și ostenitorii acestei universități... sau Pe medicil, asistenții și toți cei ce ostenesc în acest spital...

jertfit pe câmpurile de luptă, în lagăre și în închisori, pentru apărarea patriei și a credinței (ortodoxe) strămoșești, pentru întregirea neamului, pentru libertatea și demnitatea poporului român, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe cei ce au adus aceste Cinstite Daruri și pe cei pentru care s-au adus, vii și adormiți în Domnul, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe toți cei adormiți din neamurile noastre: strămoși, moși, părinți, frați, surori, fii și fiice, și pe toți cei dintr-o rudenie cu noi, pe fiecare după numele său, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

(Nu se citesc pomelnice și nu se ating capetele credincioșilor cu Sfântul Potir)

Apoi, primul dintre împreună-slujitori, făcând semnul Sfintei Cruci cu Sfântul Potir spre credincioși, zice:

Și pe voi, pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și se cântă în continuare cântarea heruvimică: **Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat, în chip nevăzut, de cetele îngerești. Aliluia, Aliluia, Aliluia.**

Se întorc apoi în Altar, printre Ușile Împărătești, în ordinea în care au ieșit, iar când intră preotul cu Sfântul Potir, primul dintre diaconi zice către dânsul:

Preoția voastră să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Iar preotul zice către diacon:

Diaconia ta să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul răspunde: Amin.

Preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis, desfăcut pe Sfânta Masă. Asemenea, luând și Sfântul Disc de la diacon, îl așează lângă Sfântul Potir, întocmai ca la Proscomidiar, zicând:

Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând preacurat trupul Tău, cu giulgiu curat înfășurându-l și cu miresme, în mormânt nou îngropându-l, l-a pus.

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe tron împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins.

Ca un purtător de viață și mai înfrumusețat decât raiul, cu adevărat, și decât toată cămara împărătească mai luminat s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, izvorul învierii noastre.

Se închid Ușile Împărătești și se închide dvera; apoi preotul, luând acoperămintele de pe Sfântul Disc și de pe Sfântul Potir, le pune de o parte pe Sfânta Masă. Luând după aceasta Acoperământul mare de pe umerii diaconului și tămâindu-l, acoperă cu el Cinstitele Daruri; apoi, luând cădelnița, le tămâiază de trei ori, zicând o singură dată:

Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului (Psalm 50, 19).

Diaconul continuă:

Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul Tău viței (Psalm 50, 20).

Apoi preotul, întorcându-se către diacon, zice:*

Roagă-te pentru mine, frate și împreună slujitorule!

Diaconul:

**Duhul Sfânt să vină peste tine și puterea Celui
preaînalt să te umbrească.**

Preotul:

**Același Duh să lucreze împreună cu noi în toate zilele
vieții noastre.**

Diaconul, plecându-și capul pe colțul drept al Sfintei Mese, ține
orarul cu trei degete ale mâinii drepte și zice către preot:

Pomenește-mă, părinte!

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice:

**Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția
Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.**

Diaconul răspunde: Amin.

Diaconul, sărutând mâna dreaptă a preotului, iese pe ușa din-
spre miazănoapte și, stând în mijlocul bisericii, zice:

Ectenia cererilor

Să plinim rugăciunea noastră Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

**Pentru Cinstitele Daruri ce sunt puse înaintea Domnu-
lui să ne rugăm.**

* Aceasta este forma corectă a dialogului dintre preot și diacon la acest moment al
Dumnezeieștii Liturghii. Pentru precizări, a se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei
cărți (pagina 603).

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne!

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

După așezarea Cinstitelor Daruri pe Sfânta Masă, în timp ce diaconul rostește ectenia, preotul zice în taină:

Rugăciunea punerii-înainte

Doamne, Dumnezeu, Atotțiitorule, Cel ce singur ești Sfânt, Care primești jertfă de laudă de la cei ce Te cheamă pe Tine cu toată inima, primește și rugăciunea noastră, a păcătoșilor, și o du la sfântul Tău jertfelnic; fă-ne vrednici a-Ți aduce daruri și jertfe duhovnicești, pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință ale poporului. Și ne învrednicește să aflăm har înaintea Ta, ca să fie bine primită jertfa noastră și să se sălășluiască Duhul cel bun al harului Tău peste noi, peste aceste Daruri ce sunt puse înainte și peste tot poporul Tău.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Cu îndurările Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul (cu fața spre credincioși, binecuvântându-i):

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Diaconul:

Să ne iubim unii pe alții, ca, într-un gând, să mărturisim.

Strana: Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

În vremea aceasta, preotul, închinându-se de trei ori, zice în taină, de fiecare dată:

Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea, Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu (*Psalm 17, 1*). Această rugăciune poate fi și cântată, de slujitori în Sfântul Altar sau de cântăreț la strană ori de către cor*.

Sărută apoi Cinstitele Daruri, așa cum sunt acoperite: întâi Sfântul Disc, apoi Sfântul Potir și marginea Sfintei Mese. Diaconul, la locul unde stă, se închină și sărută Sfânta Cruce de pe orarul său.

Dacă vor sluji mai mulți preoți, protosul sărută cel dintâi Cinstitele Daruri, apoi trece mai la o parte, spre miazăzi. Iar ceilalți, venind pe rând pe partea de miazănoapte a Sfintei Mese, se închină și sărută și ei Cinstitele Daruri; apoi, mergând la protos, acesta zice către cel de-al doilea și următorii:

Hristos în mijlocul nostru, iar cel de-al doilea răspunde:

Este și va fi. Și se sărută unul pe altul pe umeri, încheind cel dintâi:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și, trecând la dreapta celui mai mare, așteaptă împreună până ce sărută și ceilalți Cinstitele Daruri și vin pentru sărutarea păcii la cei dinaintea lor, cum s-a arătat.

Dacă sunt mai mulți diaconi, ei nu sărută Cinstitele Daruri, ci fiecare Sfânta Cruce de pe orarul său și apoi, unul pe altul, pe umeri, rostind aceleași cuvinte ca și preoții.

După ce la strană se termină cântarea: **Pe Tatăl...**, diaconul de la locul său, zice cu glas tare:

Ușile, ușile! Cu înțelepciune, să luăm aminte!

Se deschide dvera Ușilor Împărătești, iar preotul, ridicând Aerul deasupra Cinstitelor Daruri și clătinându-l, singur ori cu ceilalți preoți împreună-slujitori, dacă sunt mai mulți, zice, împreună cu toți credincioșii:

* Atunci când este sobor de preoți, acest stih se recomandă să fie cântat de strană pentru a acoperi timpul în care sfinții slujitori își dau sărutarea frățească, săvârșită la vremea ei.

SIMBOLUL CREDINȚEI



red întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.

Și întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toți vecii: Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut;

Care, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om;

Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și S-a îngropat;

Și a înviat a treia zi, după Scripturi (ajungând aici, preotul încetează clătinarea Sfântului Aer, îl sărută și, întocmindu-l, îl așează pe Sfânta Masă. Dacă sunt mai mulți preoți, protosul îl dă spre sărutare tuturor);

Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui;

Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce, împreună cu

Tatăl și cu Fiul, este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci.

Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică;

Mărturisesc un Botez spre iertarea păcatelor;

Aștept învierea morților;

Și viața veacului ce va să fie. Amin.

Apoi diaconul zice:

Să stăm bine! Să stăm cu frică! Să luăm aminte! Sfânta Jertfă în pace a o aduce!

Strana: Mila păcii, jertfa laudei (*Milă, pace, jertfă de laudă*)*.

Iar diaconul, închinându-se, intră în Sfântul Altar și, luând ripida sau un acoperământ, apără cu evlavie Cinstitele Daruri. Se deschid Ușile Împărătești, iar preotul, luând o Cruce de pe Sfânta Masă, se întoarce cu fața către credincioși și, binecuvântându-i cu Sfânta Cruce, zice dintre Ușile Împărătești:

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți (II Cor. 13, 13).**

Strana: Și cu duhul tău.

Preotul, înălțând Sfânta Cruce, zice, tot cu fața spre credincioși:

Sus să avem inimile!

Strana: Avem către Domnul.

* Forma corectă a răspunsului dat de popor este *Milă, pace, jertfă de laudă*. A se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

** Traducerea mai exactă: *părtășia*.

Preotul, întorcându-se cu fața spre răsărit și plecându-se spre icoana Mântuitorului, zice:

Să mulțumim Domnului!

Intră apoi în Sfântul Altar, după care se închid Ușile Împărătești și se închide dvera.

Strana: Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Iar, în acest timp, preotul se roagă în taină, rostind:

Rugăciunea Sfintei Jertfe (Anaforaua)



u vrednicie și cu dreptate este a-Ți cânta Ție, pe Tine a Te binecuvânta, pe Tine a Te lăuda, Ție a-Ți mulțumi, Ție a ne închina, în tot locul stăpânirii Tale; că Tu ești Dumnezeu negrăit și necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea fiind și același fiind: Tu și Unul-Născut Fiul Tău și Duhul Tău cel Sfânt. Tu din neființă la ființă ne-ai adus pe noi și, căzând noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai depărtat, pe toate făcându-le, până ce ne-ai suit la cer și ne-ai dăruit împărăția Ta ce va să fie. Pentru toate acestea mulțumim Ție și Unuia-Născut Fiului Tău și Duhului Tău celui Sfânt, pentru toate pe care le știm și pe care nu le știm, pentru binefacerile Tale arătate și nearătate, ce ni s-au făcut nouă. Mulțumim Ție și pentru Liturghia aceasta, pe care ai binevoit a o primi din mâinile noastre, deși stau înaintea Ta mii de arhangheli și zeci de mii de îngeri, heruvimii cei cu ochi mulți și serafimii cei cu câte șase aripi, care se înalță zburând...

Diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, luând Steluța de pe Sfântul Disc, face cu ea semnul Sfintei Cruci deasupra acestuia, lovind ușor cu ea în cele patru părți ale Sfântului Disc, iar preotul zice cu glas tare ecfonisul:

Cântarea de biruință, cântând, strigând, glas înălțând și grăind:

(Sărutând apoi Steluța, o pune pe Sfântul Antimis, în partea de sus. Dacă slujește preotul singur, el ridică Steluța și zice ecfonisul. Dacă slujesc numai preoți, fără diacon, Steluța o ridică protosul, o sărută numai el, iar ecfonisul se rostește de către preotul de rând).

Strana: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot! Plin este cerul, și pământul, de slava Ta. Osana întru cei de sus. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus!

În această vreme, diaconul, stând în dreapta, apără încetisor cu ripida sau cu un acoperământ, cu toată luarea-aminte și cu frică, Cinstitele Daruri, făcând semnul Sfintei Cruci deasupra lor, ca să nu cadă ceva în ele.

Preotul se roagă mai departe în taină:



u aceste fericite Puteri și noi, Iubitorule de oameni, Stăpâne, strigăm și grăim: Sfânt ești și Preasfânt, Tu și Unul-Născut Fiul Tău și Duhul Tău cel Sfânt. Sfânt ești și Preasfânt și slava Ta este plină de măreție. Că Tu ai iubit lumea Ta atât de mult, încât pe Unul-Născut Fiul Tău L-ai dat, ca tot cel ce crede într-însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Și Acesta, venind și toată rânduiala cea pentru noi plinind, în noaptea în care a fost vândut – sau, mai degrabă, când El Însuși S-a dat pe Sine pentru viața lumii –, luând pâinea cu sfințele și preacuratele și fără prihană mâinile Sale, mulțumind și binecuvântând, sfințind și

frângând, a dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând:

Diaconul, ținând orarul cu trei degete de la mâna dreaptă, arată spre Sfântul Disc, iar preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Agneț, zice cu glas tare:

Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor.

Apoi, plecându-se, se închină împreună cu diaconul.

Strana: Amin

Preotul zice în taină:

Asemenea și paharul, după cină, zicând:

Iar diaconul arată, de asemenea, cu orarul spre Sfântul Potir, în timp ce preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Potir, zice cu glas tare ecfonisul:

Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi*, Care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor.

Apoi, se închină, împreună cu diaconul.

Strana: Amin.

Preotul zice în taină:

Aducându-ne aminte, așadar, de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de mormânt, de învierea cea de a treia zi, de înălțarea la ceruri, de șederea cea de-a dreapta și de cea de-a doua slăvită iarăși venire.

* Traducerea mai exactă: *al Legământului celui nou.*

Apoi, preotul rostește cu glas tare:

Ale Tale dintru ale Tale, Ție Îți aducem de toate și pentru toate.

Când preotul zice aceasta, diaconul lasă ripida sau acoperământul pe Sfânta Masă și, punând mâinile în chipul crucii (mâna dreaptă peste cea stângă), ia Sfântul Disc cu mâna dreaptă, iar Sfântul Potir cu cea stângă și, înălțându-le puțin, le mișcă în semnul Sfintei Cruci deasupra Sfântului Antimis, la ...Ție Îți aducem... Dacă nu este diacon, ridicarea Sfântului Disc și a Sfântului Potir o face preotul.

Strana: Pe Tine Te laudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ție Îți mulțumim, Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeuul nostru.

În timpul acestei cântări, diaconul vine aproape de preot și se închină amândoi, de trei ori, înaintea Sfintei Mese, zicând încet:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

Apoi preotul zice încet, cu mâinile ridicate, troparul Ceasului al treilea:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acesta, Bunule, nu-L lua de la noi, ci Îl înnoiește întru noi, cei ce ne rugăm Ție.

Diaconul:

Stih 1: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și Duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele (Psalm 50, 11).

Și închinându-se, preotul zice iarăși, cu mâinile ridicate:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul:

Stih 2: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine (Psalm 50, 12).

Și iarăși preotul, ca mai înainte:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul protos se roagă în taină, zicând epicleza:

Încă*, aducem Ție această slujire cuvântătoare și fără de sânge și Te chemăm și Te rugăm și cu umilință la Tine cădem: Trimite pe Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte.**

Apoi diaconul, plecându-și capul și arătând cu orarul spre Sfântul Agneț, zice încet:

Binecuvintează, părinte, sfânta pâine!

Iar preotul, stând drept, binecuvintează peste Sfântul Agneț, zicând cu glas scăzut:

Și fă, adică, pâinea aceasta, Cinstitul Trup al Hristosului Tău.

Diaconul: **Amin.** Și arătând spre Sfântul Potir:

Binecuvintează, părinte, Sfântul Potir!

Preotul, binecuvântând Sfântul Potir, zice cu glas scăzut:

Iar ceea ce este în potirul acesta, Cinstitul Sânge al Hristosului Tău.

Diaconul: **Amin.** Și, arătând cu orarul spre amândouă Sfintele, zice:

Binecuvintează, părinte, amândouă Sfintele!

* Încă are înțelesul: *de asemenea.*

** Aceasta este traducerea corectă, care arată că slujirea liturgică se realizează prin cuvânt, după cum arată Sfântul Nicolae Cabasila în comentariul său liturgic. A se vedea *Lămuririle de la sfârșitul acestei cărți.*

Iar preotul, binecuvântându-le pe amândouă, zice:

Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.

Diaconul: Amin, Amin, Amin.

SE CUVINE A ȘTI: dacă sunt mai mulți preoți împreună-sluji-tori, troparul Ceasului al treilea se zice de către protos și alți doi preoți slujitori, iar stihurile, de către diaconi. Sfințirea dumnezeieștilor Daruri o face însă numai protosul, care rostește, în auzul celorlalți preoți, cuvintele de sfințire. După rostirea întreitului Amin, toți preoții îngenunchează și se roagă în taină.

După aceasta, diaconul, plecându-și capul către preot, zice:

Pomenește-mă, părinte, pe mine, păcătosul!

Preotul:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.

Apoi, preotul acoperă Sfântul Potir cu un acoperământ mic, împăturit, după care, îngenunchind* împreună cu diaconul, se roagă în taină, zicând:

Pentru ca să fie celor care se vor împărtăși, spre trezirea (*trezvia*) sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtășirea (*părtășia*) cu Sfântul Tău Duh, spre plinirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă.

Încă, aducem Ție această slujire cuvântătoare pentru cei adormiți întru credință: strămoși, pă-

* De la Învierea Domnului și până la Rusalii, precum și în perioada 25 decembrie - 6 ianuarie, preotul și diaconul nu vor îngenunchea la acest moment, ci doar se vor închi-
na până la pământ.

rinți, patriarhi, prooroci, apostoli, propovăduitori, evangheliști, mucenici, mărturisitori, pustnici și pentru tot sufletul cel drept, care s-a săvârșit întru credință.

Terminându-se la strană cântarea: **Pe Tine Te lăudăm...** se ridică dvera Ușilor Împărătești, iar preotul, tămâind Sfintele Taine, zice cu glas tare:

Mai ales pentru Preasfânta, curata, preabine-cuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria...

La strană se cântă Axionul: **Cuvine-se cu adevărat... sau cel al praznicului.**

Preotul dă cădelnița diaconului, iar acesta tămâiază mai întâi Sfânta Masă împrejur, Proscomidiarul (unde pomenește pomelnicul bisericii pentru cei adormiți), Tronul cel de sus, Altarul, pe preot și pe cei din Altar, iar dacă nu este diacon, preotul cădește numai în fața Sfintei Mese. Lăsând apoi cădelnița, diaconul merge la Proscomidiar și citește și pomelnicul bisericii pentru cei vii.

După ce a dat cădelnița, preotul, luând vasul cu anafură de la diacon sau de la paracliser, face cu el semnul Sfintei Cruci înaintea Sfântului Disc și a Sfântului Potir, zicând:

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, binecuvintează, Doamne, pâinea aceasta, anafura sfinților Tăi*.

Apoi preotul, stând în fața Sfintei Mese, se roagă în taină:

Pentru Sfântul Ioan Proorocul, Înaintemergătorul și Botezătorul, pentru sfinții, slăviții și întru

* Privitor la timpul, modul și formula binecuvântării anafurei, a se vedea *Lamurile* de la sfârșitul acestei cărți.

tot lăudații Apostoli, pentru Sfântul (N), a cărui pomenire o săvârșim, și pentru toți Sfinții Tăi; cu ale căror rugăciuni, cercetează-ne, Dumnezeuule. Și pomenește pe toți cei adormiți întru nădejdea învierii și a vieții veșnice și-i odihnește pe ei, Dumnezeuul nostru, acolo unde strălucește lumina feței Tale.

Încă, Te rugăm: Pomenește, Doamne, pe toți episcopii ortodocși, care drept învață cuvântul adevărului Tău, toată preoțimea, cea întru Hristos diaconime, pe tot clerul bisericesc și cinul monahal.

Încă, aducem Ție această slujire cuvântătoare pentru toată lumea, pentru sfânta sobornicească și apostolească (*apostolică*) Biserică; pentru cei ce în curăție și în cinste viețuiesc, pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni și conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai sateilor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*). Dă-le, Doamne, pașnică ocârmuire, ca și noi, întru liniștea lor, viață pașnică și netulburată să trăim, în toată cucernicia și curăția.

După aceste rugăciuni, dacă este timp, preotul citește încet pomelnicele viilor și morților, ce s-au adus după ieșirea cu Cinstitele Daruri. Pentru cei vii zice:

Pentru mântuirea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu (N).

Iar pentru cei morți, zice:

Pentru iertarea păcatelor și odihna sufletelor adormiților robilor lui Dumnezeu (N), în loc luminat, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea; odihnește-i, Dumnezeuul nostru, și-i sălășluiește pe dâșii unde strălucește lumina feței Tale.

Preotul merge apoi la spălător și își spală mâinile; asemenea face și diaconul. Iar după cântarea Axionului, preotul zice:

Întâi pomenește, Doamne, pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pe (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul și (Mitropolitul) nostru (N)], pe care-l dăruiește sfintelor Tale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău*.

Strana cântă: Pe toți și pe toate.

Iar preotul se roagă în taină:



du-Ți aminte, Doamne, de orașul (satul sau mănăstirea aceasta) acesta, în care viețuim, și de toate orașele și satele și de cei ce cu credință locuiesc într-însele. Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, de cei bolnavi, de cei ce pătimesc, de cei robiți și de mântuirea lor. Pomenește, Doamne, pe cei ce aduc daruri și fac bine în sfintele Tale biserici și își aduc aminte de cei săraci; și trimite peste noi toți milele Tale.

Ecfonisul Anaforelei (cu glas tare):

Și ne dă nouă, cu o gură și o inimă, a slăvi și a cânta preacinstitul și de mare cuviință numele

* Preotul va pomeni aici un singur nume, acela al ierarhului care ocârmuiește canonic eparhia în care se săvârșește Sfânta Liturghie.

**Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh,
acum și pururea și în vecii vecilor.**

Strana: Amin.

Când preotul zice acest ecfonis, diaconul vine în dreapta lui și, plecându-și capul, preotul îl binecuvintează pe creștet, după care diaconul iese pe ușa dinspre miazănoapte și merge în mijlocul bisericii pentru rostirea ecteniei.

Preotul se întoarce către credincioși și, binecuvântându-i cu mâna dreaptă, din dreptul Ușilor Împărătești, zice ecfonisul:

Și să fie milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toți.

Spăla-mă cu apă
Strana: Și cu duhul tău.

După aceasta, se lasă dvera, iar diaconul, aflându-se la locul obișnuit din mijlocul bisericii (dacă nu este diacon, preotul, din Sfântul Altar), zice:

Pe toți sfinții pomenindu-i, iară și iară, cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru Cinstitele Daruri ce s-au adus și s-au sfințit, Domnului să ne rugăm.

Ca Iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, Cel ce le-a primit pe ele în sfântul, cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Său jertfelnic întru miros de bună mireasmă duhovnicească, să ne trimită nouă dumnezeiescul har și darul Sfântului Duh, să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

În timp ce diaconul rostește ectenia, preotul se roagă în taină:

Iie, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Îți încredințăm toată viața și nădejdea noastră și cerem și ne rugăm și cu umilință cădem înaintea Ta: învrednicește-ne să ne împărtășim, având cuget curat, cu cereștile și înfricoșătoarele Tale Taine ale acestei sfinte și duhovnicești mese, spre lăsarea păcatelor, spre iertarea greșelilor, spre împărtășirea cu Sfântul Duh, spre moștenirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă.

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos să cerem.

Unitatea credinței și împărtășirea (*părtășia*) Sfântului Duh cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm. 1,1

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeu-Tatăl Cel ceresc, și a zice:

Credincioșii rostesc rar și deslușit (sau cântă) Rugăciunea Domnească, pe care o zic și clericii în același timp:

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ; pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

În timpul rugăciunii, diaconul își petrece orarul cruciș, astfel încât în față să atârne amândouă capetele.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, ridicându-se dvera, preotul zice:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Apoi se închide dvera.

Diaconul:

Capetele voastre, Domnului să le plecați!

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul se roagă în taină:



Iulțumim Ție, Împărate nevăzut, Cel ce pe toate le-ai făcut cu puterea Ta cea nemăsurată și, cu mulțimea milei Tale, din neființă la ființă pe toate le-ai adus. Însuți, Stăpâne, caută din cer spre cei ce și-au plecat capetele înaintea Ta; că nu le-au plecat trupului și sângelui, ci Ție, înfricoșătorului Dumnezeu. Tu, deci, Stăpâne, pe cele ce stau înaintea noastră, a tuturor, spre bine le întocmește, după trebuința deosebită a fiecăruia: cu cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer împreună călătorește, pe cei bolnavi îi tămăduiește, Cel ce ești Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre.

Apoi, preotul (când se slujește în sobor, doar cel care a săvârșit Proscomidia) zice, cu glas tare, efonisul:

Cu harul și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Iar preotul se roagă în taină:

Ia aminte, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, din sfânt locașul Tău și de pe tronul slavei împărăției Tale și vino ca să ne sfințești, Cel ce sus împreună cu Tatăl șezi și aici, în chip nevăzut, împreună cu noi ești. Și ne învrednicește, prin mâna Ta cea puternică, a ni se da Preacuratul Tău Trup și Scumpul Tău Sânge și, prin noi, la tot poporul.

Apoi preotul, în Sfântul Altar, iar diaconul în mijlocul bisericii, se închină de trei ori, zicând în taină, de fiecare dată:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

După aceasta, diaconul (iar dacă nu este diacon, însuși preotul) zice cu glas tare:

Să luăm aminte!

Iar preotul, luând Sfântul Trup cu amândouă mâinile, îl înalță în semnul Sfintei Cruci, deasupra Sfântului Disc, zicând cu glas tare:

Sfintele, sfinților!

Strana cântă: Unul Sfânt, unul Domn, Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Amin.

Strana cântă chinonicul.

Diaconul intră în Sfântul Altar și, stând de-a dreapta preotului, care ține în mâini Sfântul Trup, zice încet:

Sfărâmă (*frânge*), părinte, Sfântul Trup!

Iar preotul, frângându-l în patru părți, cu luare-aminte și cu evlavie, zice:

Se sfărâmă (*frânge*) și Se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se sfărâmă (*frânge*) și nu Se desparte, Cel ce Se mănâncă pururea și niciodată nu Se sfârșește*, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește.

Și le așează pe Sfântul Disc, în chipul Sfintei Cruci, potrivit să fie spre răsărit partea cu IIS, spre apus cea cu HS, spre miazănoapte cea cu NI, iar spre miazăzi cea cu KA.

Apoi diaconul, arătând cu orarul Sfântul Potir, zice încet:

Plinește, părinte, Sfântul Potir!

Iar preotul, luând particica ce este așezată sus, adică cea cu IIS, face cu ea semnul Sfintei Cruci deasupra Sfântului Potir, zicând:

Plinirea Duhului Sfânt.**

Și o pune în Sfântul Potir, ștergându-și apoi degetele cu buretele, iar diaconul zice: **Amin.**

Și, luând diaconul căldura, vine în partea dreaptă a preotului și zice încet:

Binecuvintează, părinte, căldura!

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântată este căldura Sfintelor Tale (Taine),
Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.**

Diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul zice: **Amin.** Și toarnă apa fierbinte în Sfântul Potir, în chipul Sfintei Cruci, atât cât să încălzească Sfintele, zicând:

Căldura Duhului Sfânt. Amin.**

* Sensul formulei este: *Se frânge și Se distribuie Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se frânge și nu Se divide, Cel ce Se consumă pururea, dar niciodată nu Se epuizează...*

** Privitor la aceste formule, a se vedea *Lămuririle de la sfârșitul cărții.*

După aceasta, diaconul, lăsând vasul de căldură, stă puțin mai deoparte, iar preotul rupe (sau taie cu copia) păticea HS în două, pe Sfântul Disc.



Așezarea Sfântului Agneș pe Sfântul Disc,
după frângere

Diaconul, stând în dreapta preotului, puțin mai înapoi, face împreună cu el trei închinăciuni adânci și cere apoi iertare de la preot. După care preotul zice:

Apropie-te, diacone!

Iar diaconul, trecând prin partea de răsărit a Sfintei Mese, vine în stânga preotului, ținând palmele întinse cruciș, dreapta peste stânga, și zice:

Iată, mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor și Dumnezeuul nostru. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului dia-

con (N) Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Preotul, având buretele între degetele de la mâna stângă, ia cu mâna dreaptă una dintre cele două jumătăți din părticica HS și, ținând-o deasupra buretelui, o dă diaconului, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul, primind părticica din Sfântul Trup în palma dreaptă, răspunde:

Amin. Hristos în mijlocul nostru; la care preotul răspunde: Este și va fi.

Diaconul sărută apoi mâna și umărul preotului, apoi se duce în partea de răsărit a Sfintei Mese și, plecându-și capul, așteaptă să ia și preotul părticica din Sfântul Trup. Iar preotul, desfăcând mai întâi palma dreaptă și așezând buretele sub degetul mijlociu, între arătător și inelar, ia cu stânga cealaltă jumătate din părticica HS și o pune în palma dreaptă, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie, nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Își șterge apoi, deasupra Sfântului Disc, cu buretele, degetele cu care a luat părticica, și, așezând mâna stângă sub mâna dreaptă, stă plecat înaintea Sfintei Mese și se roagă în taină asemenea făcând, în același timp, și diaconul, la locul său zicând:

Rugăciunile împărtășirii



red, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. De asemenea, cred că acesta este însuși Preacuratul Tău Trup și acesta este însuși Scumpul Tău Sânge. Deci, mă rog Ție: Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele săvârșite cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește, fără de osândă, să mă împărtășesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare îți voi da ca Iuda, ci, ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ție: Pomeniște-mă, Doamne, întru împărăția Ta.

Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului.

Și așa, preotul și diaconul se împărtășesc în același timp, cu particелеle pe care le țin în mâini, cu frică și cu toată evlavie, ștergându-și după aceea mâinile cu buretele deasupra Sfântului Antimis. Apoi preotul, închinându-se mai întâi, ia cu amândouă mâinile Sfântul Potir și, folosindu-se de un procovăț, se împărtășește de trei ori din el, zicând:

De asemenea, Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Apoi preotul își șterge cu procovățul buzele și Sfântul Potir în partea pe unde s-a împărtășit cu Sfântul Sânge, sărută Sfântul Potir, apoi zice:

Iată, acesta s-a atins de buzele mele și va șterge fără-delegile mele și de păcatele mele mă va curăți (Isaia 6, 7).

După aceasta, ținând Sfântul Potir cu procovățul, cheamă pe diacon, zicând:

Apropie-te, diacone!

Și diaconul vine și se închină, zicând:

Iată, din nou mă apropii de nemuritorul Împărat. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului diacon (N), Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Diaconul ia cu mâna stângă un colț al procovățului, cu care ține preotul Sfântul Potir, și îl așează sub bărbie, iar cu dreapta apucă de marginea de jos a Sfântului Potir, iar preotul îl împărtășește de trei ori, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul răspunde: Amin.

Și, după ce s-a împărtășit diaconul, preotul zice:

Iată, acesta s-a atins de buzele tale și va șterge fără-delegile tale și de păcatele tale te va curăți (Isaia 6, 7).

Diaconul își șterge apoi buzele și marginea Sfântul Potir cu pro-covățul.

SE CUVINE A ȘTI: de vor fi mai mulți preoți și diaconi slujind împreună, protosul rupe (sau taie cu copia) pătrecica HS din Sfântul Trup în atâtea părți câți preoți și diaconi sunt, iar la vremea împărtășirii, vin mai întâi preoții și stau în rând, după rangul lor, în partea dinspre miazănoapte a Sfintei Mese și își cer iertare unul de la altul. Apoi, după preoți, urmează în rând diaconii până la cel mai mic și își cer iertare de la preoți, precum și între ei.

Retrăgându-se protosul dinaintea Sfintei Mese, ceilalți preoți vin cu evlavie și își iau singuri, cu mâna stângă, o pătrecică din Sfântul Trup și o pun în palma dreaptă. Își șterg degetele cu buretele după rânduială și, așezând cruciș palma stângă sub cea dreaptă, se întorc pe unde au venit și, trecând prin fața celorlalți, merg prin spatele Sfintei Mese și stau în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, fiecare de-a dreapta celui de dinaintea lui, cu capul plecat și privirea spre Sfântul Trup.

Vin, apoi, și diaconii și primesc de la protos câte o pătrecică din Sfântul Trup, după rânduială. Iar după aceștia, ia și protosul o pătrecică și, stând la locul său, dinaintea Sfintei Mese, se roagă, împreună cu ceilalți, zicând, pe rând, rugăciunile împărtășirii: Cred, Doamne și mărturisesc... și celelalte, încet și cu luare-aminte. Terminând rugăciunile, se împărtășesc toți cu Sfântul Trup.

Apoi, cel mai mare, ștergându-și palma dreaptă cu buretele, ia cu evlavie Sfântul Potir și se împărtășește cu Sfântul Sânge, iar după ce s-a împărtășit cu Sfântul Sânge, merge și își spală mâinile, după rânduială. Ceilalți preoți, venind unul după altul prin partea dinspre miazăzi, urmează aceeași rânduială. Ultimul dintre preoți împărtășește pe diaconi din Sfântul Potir, cu luare-aminte.

Dacă slujește un sobor de preoți, cu sau fără diaconi, protosul nu va da nici Sfântul Trup și nici nu va împărtăși din Sfântul Sânge pe preoți, indiferent de gradul său administrativ sau didactic, ci numai pe diaconi. Numai arhiereul dă Sfântul Trup și Sfântul Sânge atât preoților, cât și diaconilor. Dacă în sobor sunt numai preoți, protosul

își ia cel dintâi păticea din Sfântul Trup și se retrage dinaintea Sfin-tei Mese, puțin mai la dreapta.

După ce preoții și diaconii s-au împărțășit toți, dacă nu sunt mulți credincioși de cuminecat, atunci diaconul sau, dacă nu este dia-con, preotul, ținând buretele sub degetul mijlociu de la mâna dreap-tă, între inelar și arătător, ia cu stânga Sfântul Disc și, ridicându-l deasupra Sfântului Potir, pune în el, ajutându-se de burete, cu luare-amine, mai întâi părțile NI și KA de pe Sfântul Disc, apoi păticea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și miridele celor nouă cete, zicând la fiecare rugăciunea cuvenită. După aceea, pune în Sfântul Potir și celelalte miride, zicând: Spală, Doamne, păcatele... Iar la vre-mea împărțășirii credincioșilor, dacă sunt de cuminecat numai câți-va, preotul care îi împărțășește sfărâmă și ia cu lingurița din cele două sfinte părți NI și KA și din Scumpul Sânge, după trebuință.

SE CUVINE A ȘTI: preotul NU va împărțăși credincioșii din păticele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu sau a celor nouă cete sau din celelalte care sunt pe Sfântul Disc, pentru vii și morți.

Când sunt mai mulți credincioși de împărțășit, cele două sfinte părți NI și KA se frâng în păticele mici, ca să fie de ajuns pentru toți cei ce vor să se împărțășească (la nevoie se poate împărțăși și din păticea IIS), și așa se pun în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată. Păticea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, păticelele celor nouă cete, precum și cele pentru vii și morți se lasă pe Sfântul Disc, până ce se vor cumineca toți credincioșii, atunci când se zice: Cu frică de Dum-nezeu, cu credință și cu dragoste apropiați-vă, ca nu cumva, ames-tecându-se cu părțile din Sfântul Trup, să se întâmple a împărțăși din ele pe cineva, din nebagare de seamă.

Punând deci mai întâi păticelele NI și KA, una după alta, în Sfântul Potir, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, zice:

Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și sfân-

tă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim; că Tu ești Dumnezeu nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos; că, iată, a venit prin cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui; că, răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Iar când pune în Sfântul Potir părticica Născătoarei de Dumnezeu, diaconul (preotul) zice:

Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum și te bucură, Sioane, iar tu, Curată Născătoare de Dumnezeu, veselește-te întru Învierea Celui născut al tău.

Când pune în Sfântul Potir miridele pentru cele nouă cete, diaconul (preotul) zice:

O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase! O, Înțelepciunea și Cuvântul și Puterea lui Dumnezeu! Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a împărăției Tale.

Diaconul (preotul) trage după aceea ușor, cu buretele, miridele pentru vii și pentru morți și le pune în Sfântul Potir, zicând:

Spală, Doamne, păcatele celor care s-au pomenit aici, cu Cinstitul Tău Sânge, pentru rugăciunile sfinților Tăi.

Ștergând apoi bine Sfântul Disc și strângând părticelele de pe Sfântul Antimis, le pune în Sfântul Potir și așează după aceea, deasupra lui, acoperământul său. Pune apoi pe Sfântul Disc mai întâi Aerul, împăturit, apoi Steluța și Copia, iar peste ea acoperământul împăturit al Sfântului Disc. După aceea, preotul citește în taină:

Rugăciunea de mulțumire*



ulțumim Ție, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Dătătorule de bine al sufletelor noastre, că și în ziua de acum ne-ai învrednicit de cereștile și nemuritoarele Tale Taine. Îndreptează calea noastră, întărește-ne pe toți întru frica Ta; păzește viața noastră, întărește pașii noștri, pentru rugăciunile și mijlocirile slăvitei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și pentru ale tuturor sfinților Tăi.

Preotul își spală mâinile; asemenea și diaconul. Și, sfârșindu-se la strană cântarea chinonicului (sau rostirea predicii), se ridică dvera și se deschid Ușile Împărătești, iar diaconul, închinându-se o dată, primește Sfântul Potir de la preot, cu evlavie, și, venind între Ușile Împărătești și înălțându-l, îl arată credincioșilor, zicând:

Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă!

Strana: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă. În Săptămâna Luminată: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le (o dată).

* Locul firesc al acestei rugăciuni este în timpul ecteniei Drepti primind..., înainte de ecfonisul Că Tu ești sfințirea noastră..., dar întrucât preotul va fi ocupat atunci cu strângerea Sfântului Antimis, din motive practice rugăciunea a fost așezată aici.

Intorcându-se spre Sfântul Altar, diaconul dă Sfântul Potir preotului, care vine alături de el între Ușile Împărătești. Și, apropiindu-se credincioșii care vor să se împărtășească, preotul, stând cu fața către ei și ținând în mâini Sfântul Potir, zice, în auzul tuturor, cu multă evlavie, rar și deslușit, rugăciunile: Cred, Doamne, și mărturisesc..., Cinei Tale celei de taină..., Nu spre judecată sau spre osândă..., credincioșii rostind și ei, încet, după preot, aceleași rugăciuni. După aceea, vin unul după altul și primesc Dumnezeștile Taine de la preot; acesta, împărtășind pe fiecare, zice:

Se împărtășește robul lui Dumnezeu (N), cu Cinstitul Trup și Sfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

În acest timp, strana cântă: Trupul lui Hristos primiți... sau Cinei Tale celei de taină..., iar cel împărtășit își șterge buzele cu procovățul, primește anafură și trece mai departe, închinându-se și mulțumind lui Dumnezeu. Sfârșindu-se împărtășirea, preotul, ținând cu amândouă mâinile Sfântul Potir sau, dacă nu este nimeni de împărtășit, luându-l de la diacon, după ce acesta a zis: Cu frică de Dumnezeu..., binecuvintează pe credincioși, cu Sfântul Potir, dintre Ușile Împărătești, zicând cu glas tare:

Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta (Psalm 27, 12).

Strana: Am văzut Lumina cea adevărată...

În acest timp, întorcându-se în Altar, preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis de pe Sfânta Masă și îndată diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul pune în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată mai înainte, celelalte părțicele de pe Sfântul Disc, ștergându-l cu luare-aminte, dacă aceasta nu s-a făcut deplin după împărtășirea sfinților slujitori.

Apoi, preotul tămâiază de trei ori Sfântul Potir, zicând o dată, cu glas scăzut:

**Înălță-Te peste ceruri, Dumnezeuule..., iar diaconul continuă:
și peste tot pământul slava Ta (Psalm 56, 7; 107, 5).**

Apoi, preotul, dând diaconului cădelnița și Sfântul Disc, cu toate cele de pe el, acesta le ține cu multă evlavie la frunte apoi, întorcându-se și plecându-se spre credincioși, dintre Ușile Împărătești, le înălță puțin, după care duce Sfântul Disc la Proscomidiar, prin spatele Sfintei Mese, și-l lasă acolo. Dacă nu este diacon, preotul, închinându-se în fața Sfintei Mese, ia Sfântul Potir în mâna dreaptă, iar în mâna stângă Sfântul Disc și, ținând Sfântul Potir deasupra acoperămintelor de pe Sfântul Disc, face semnul Sfintei Cruci, cu Sfântul Potir, peste Sfântul Antimis, și zice în taină (cu glas scăzut):

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru...

Și sfârșindu-se de cântat la strană: **Am văzut Lumina cea adevărată...,** preotul se întoarce către credincioși, zicând cu glas tare, dintre Ușile Împărătești:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Să se umple gurile noastre...

Preotul, mergând în acest timp la Proscomidiar, pune Sfântul Potir acolo (iar dacă nu a fost diacon, duce și Sfântul Disc). Și, luând cădelnița de la diacon sau de la paracliser, cădește Sfintele de trei ori, fără să zică nimic. Apoi diaconul, având capul acoperit, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând în fața Ușilor Împărătești, zice ectenia:

Drepti! Primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, nemuritoarele, cereștile și de viață făcătoarele, înfricoșătoarele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră, lui Hristos Dumnezeu, să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

În timp ce diaconul rostește această ectenie, preotul strânge Sfântul Antimis, începând cu partea de răsărit și continuând cu cea de apus, cea de miazăzi și la urmă cea de miazănoapte.

Dacă nu este diacon, pe toate acestea le zice preotul.

Diaconul merge înaintea icoanei Mântuitorului și așteaptă acolo cu capul plecat, până la sfârșitul rugăciunii amvonului, iar preotul face semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis cu Sfânta Evanghelie, zicând ecfonisul:

Că Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis, așa cum era la începutul Dumnezeieștii Liturghii.

Strana: Amin.

Preotul, acoperindu-și capul și întorcându-se spre credincioși, zice:

Cu pace să ieșim.

Strana: Întru numele Domnului.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apoi preotul, luând Liturghierul, iese printre Ușile Împărătești, merge în mijlocul bisericii și, făcând o închinăciune spre răsărit, citește cu glas tare:

Rugăciunea Amvonului



el ce binecuvintezi pe cei ce Te binecuvintează, Doamne, și sfințești pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta. Plinătatea Bisericii Tale o păzește; sfințește-i pe cei ce iubesc frumusețea (*bună-cuviința*) casei Tale; Tu, pe aceștia îi răsplătește, preamărindu-i cu dumnezeiasca Ta putere și nu ne părăsi pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine. Pace lumii Tale dăruiește, Bisericilor Tale, preoților, conducătorilor țării noastre și întregului Tău popor. Că toată darea cea bună, și tot darul desăvârșit, de sus este, pogorându-se de la Tine, Părintele luminilor, și Ție slavă și mulțumire și închinăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Iar dacă sunt aduse daruri sau prinoase în cinstea și pomenirea Sfântului zilei sau pentru sărbătoare (colivă, brânză și ouă, struguri, pârgă de poame sau alte prinoase), îndată se cântă la strună troparul și condacul sărbătorii. Apoi (diaconul) preotul, tămâind prinoasele, zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Și, stând preotul lângă prinoase, zice cu glas tare rugăciunea potrivită cu felul prinoaselor (vezi la paginile 413-420).

Apoi strana: Amin. Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac... (de trei ori). În mănăstiri, se poate citi (acum sau după otpust) și psalmul 33: Binecuvânta-voi pe Domnul... În Săptămâna Luminată: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le (de trei ori).

Preotul se pleacă spre credincioși, în dreapta și stânga, și intră în Sfântul Altar printre Ușile Împărătești, iar diaconul pe ușa din-spre miazănoapte, și, mergând către Proscomidiar, își descoperă și își pleacă amândoi capetele, preotul zicând, în taină, rugăciunea aceasta:

Plinirea Legii și a proorocilor Tu Însuți fiind, Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce ai plinit toată rânduiala Părintelui Tău, umple de bucurie și de veselie inimile noastre, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul, după rugăciune, își acoperă capul.

Diaconul, dintre Ușile Împărătești:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul binecuvintează pe credincioși dintre Ușile Împărătești:

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, închinându-se către icoana Mântuitorului, zice:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeu, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează!

Preotul - dacă va fi duminică – face otpustul, zicând:

Cel ce a înviat din morți... iar dacă nu va fi duminică, zice:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale celui între Sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, a cărui Dumnezeiască Liturghie am săvârșit, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

La Praznice împărătești și zile de rând, se pun otpusturile corespunzătoare (vezi pag. 375-383).

Preotul se întoarce cu fața spre icoana Mântuitorului și, închinându-se, zice:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

După aceea preotul, intrând în Sfântul Altar, închide Ușile Împărătești și dvera. Vine apoi la iconostas unde împarte anafura sau, dacă este obiceiul, miruiește pe credincioși, zicând:

Ajutor de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul (Psalm 120, 2).

Credincioșii iau apoi anafura. Și, isprăvind preotul, se întoarce în Sfântul Altar și, dacă nu este diacon, potrivește (consumă) Sfintele Taine, cu rânduiala ce se arată aici pentru diacon.

Dacă este diacon, acesta, după ce preotul a zis rugăciunea: Plinirea Legii..., își descoperă capul și, mergând la Proscomidiar, potrivește (consumă) Sfintele Taine rămase în Sfântul Potir, cu toată grija, cu frică și cu toată paza, ca nu cumva vreo fărâmitură sau particică, oricât de mică, să cadă sau să rămână în Sfântul Potir. Toarnă, deci, în el vin și apă, de mai multe ori, și consumă cele dintr-însul, ștergând, la sfârșit, Sfântul Potir pe dinăuntru cu buretele și apoi, cu un procovăț anume rânduit pentru aceasta. Pune, apoi, buretele în procovățul cu care a șters și, strângând și Sfintele Vase împreună, le pune la locul obișnuit. După ce și-a spălat mâinile, citește rugăciunile de mulțumire, după împărtășire.

Și, dezbrăcându-se de sfintele veșminte, preotul și diaconul zic:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperire neamurilor și slavă poporului Tău, Israel.

Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Preasfântă Treime... și după Tatăl nostru..., troparul Sfântului Ioan Gură de Aur, glasul al 8-lea:

Din gura ta, ca o lumină de foc, strălucind harul, lumea a luminat, visteriile neîubirii de argint lumii a câștigat, înălțimea gândului smerit nouă ne-a arătat. Dar, prin cuvintele tale învățându-ne, Părinte Ioane Gură de Aur, roagă pe Cuvântul, Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Condac, glasul al 6-lea:

Din cer ai primit dumnezeiescul har și, cu buzele tale, pe toți îi înveți să se închine unui Dumnezeu în Treime,

Ioane Gură de Aur, preafericite cuvioase; după vrednicie te laudăm, deci, pe tine, că ești învățat, ca unul care arăți cele dumnezeiești.

Și acum..., a Născătoarei de Dumnezeu (sau condacul praznicului):

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sânguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, al celor care, cu credință, strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

Doamne, miluiește... (de 12 ori) Ceea ce ești mai cinstită... Slavă... Și acum... și preotul face apolisul cel mic, pomenind pe Sfântul Ioan Gură de Aur.

Și, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, ies din biserică, ducându-se întru ale lor.



DUMNEZEAȘA LITURGHIE
A SFÂNTULUI
VASILE CEL MARE
ARHIEPISCOPUL
CEZAREEI CAPADOCIEI



ÎNVĂȚĂTURĂ despre DUMNEZEIASCA LITURGHIE A CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU VASILE CEL MARE

Se cuvine a ști că această Dumnezeiască Liturghie se săvârșește numai de zece ori pe an, adică: în primele cinci duminici din Sfântul și Marele Post, în Sfânta și Marea Joi, în Sâmbăta Mare, în ziua pomenirii Sfântului Vasile cel Mare (1 ianuarie), în ajunul praznicului Nașterii Domnului și în ajunul praznicului Botezului Domnului, dacă acestea nu se întâmplă în ziua de sâmbătă sau de duminică; iar dacă se întâmplă ca ajunurile să cadă în aceste zile ale săptămânii, atunci Liturghia Sfântului Vasile se face în ziua prăznuirii Nașterii și Botezului Domnului, iar în ajun se săvârșește Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur.

În Joia și în Sâmbăta Mare, ca și la cele două ajunuri, Liturghia Sfântului Vasile cel Mare se săvârșește unită cu Vecernia. Când

ajunurile cad sâmbăta sau duminica, atunci Liturghia Sfântului Vasile, săvârșită în înseși zilele Praznicelor Nașterii și Botezului Domnului, nu se mai combină cu Vecernia.

Învățătura și rânduiala Proscomidiei este aceeași ca și la Dumnezeuiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur (paginile 117-130), precum și rânduiala închinării înainte de Sfânta Liturghie (paginile 131-132).

Rânduiala Dumnezeieștii Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia

Preotul și diaconul fac, după obicei, rânduiala închinării, în timpul Ceasurilor sau al Obedniței, apoi se îmbracă în sfințitele veșminte și se pregătesc pentru începutul Dumnezeieștii Liturghii. La sfârșitul Obedniței, deschizându-se Ușile Împărătești, preotul face otpustul mic.

Diaconul, din mijlocul bisericii, rostește: **Binecuvintează, părinte!** Preotul zice: **Binecuvântată este Împărăția...** Diaconul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazăzi, apoi se închină Ușile Împărătești. La strană, se citește psalmul 103, iar preotul, în fața Sfintei Mese, citește rugăciunile Vecerniei. La sfârșitul psalmului, diaconul merge în mijlocul bisericii și rostește ectenia mare (în lipsa diaconului, preotul rostește ectenia mare din fața Sfintei Mese).

Catismă nu se pune, ci, îndată după ectenia mare, se cântă la strană **Doamne strigat-am...**; la **Să se îndrepteze...** diaconul (în lipsa lui, preotul) face cădere mare. La **Slavă...** se deschid Ușile Împărătești, iar la **Și acum...** se face Vohodul cu Sfânta Evanghelie, la care preotul rostește rugăciunea Vohodului mic de la Sfânta Liturghie. Se cântă **Lumină lină...**, apoi diaconul zice: **Să luăm aminte!**, iar preotul rostește: **Pace tuturor!** Urmează prochimenul (cu excepția Sâmbetei celei Mari), apoi paremiile, cu rânduiala lor.

La sfârșitul paremiilor, diaconul iese între Ușile Împărătești și zice ectenia mică: **Iară și iară...**, în timpul căreia preotul citește rugăciunea cântării întreit-sfinte. Diaconul, întorcându-se, zice către preot cu glas scăzut: **Binecuvintează, părinte, vremea cântării întreit-sfinte.** Iar preotul rostește cu glas tare ecfonisul: **Că sfânt ești, Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea...** Diaconul: **Și în vecii vecilor.** La strană se cântă **Sfinte Dumnezeule...** sau **Câți în Hristos...**, apoi urmează Dumnezeiasca Liturghie a Marelui Vasile, după rânduială.

În Joia și Sâmbăta săptămânii Sfintelor Pătimiri ale Domnului, în locul heruvicului obișnuit se cântă la strană și se rostește în Altar heruvicul special al zilei.

Se cuvine a ști că, atunci când Liturghia este unită cu Vecernia, se zice la ectenii: **Să plinim rugăciunea noastră cea de seară Domnului...**, respectiv, **Seara toată, desăvârșită...**





ΙC
Ο CΩΤΗΡ

XC
ΚΟΣΜΟΣ



DUMNEZEIASCA LITURGHIE
A CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU
VASILE CEL MARE,
ARHIEPISCOPUL CEZAREEI CAPADOCIEI

Ușile Împărătești fiind deschise și dvera ridicată, diaconul zice de la locul său, din mijlocul bisericii:

Binecuvintează, părinte!

Preotul, având capul descoperit, ia Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile și, făcând semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, zice cu glas tare:

Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis.

Strana: Amin.

Preotul închide Ușile Împărătești, iar diaconul zice ectenia mare. Dacă nu este diacon, această ectenie o zice preotul, din fața Sfintei Mese.

Cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm*.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena), cu obștea monahală, după rânduială.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare ...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea Antifonului întâi*

Doamne, Dumnezeul nostru, a Cărui stăpânire este neasemănată și slavă neajunsă, a Cărui milă este nemăsurată și iubire de oameni negrăită, Însuți Stăpâne, după milostivirea Ta,

* Când preotul slujește cu diacon, va rosti această rugăciune, în taină, în timpul ecteniei; dacă va sluji Sfânta Liturghie singur, va rosti respectiva rugăciune în timpul cântării, la strună, a Antifonului întâi.

caută spre noi și spre această sfântă biserică și fă bogate milele Tale și îndurările Tale cu noi și cu cei ce se roagă împreună cu noi.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și se cântă Antifonul întâi.

După ecfonis, diaconul se închină și merge înaintea icoanei Mântuitorului, ținând orarul la piept cu trei degete ale mâinii drepte; după sfârșitul antifonului, diaconul merge înaintea Ușilor Împărătești și, închinându-se, zice ectenia mică. Dacă nu este diacon, o zice preotul din fața Sfintei Mese:

Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea Antifonului al doilea*

Toamne, Dumnezeuul nostru, mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; plinătatea Bisericii Tale o păzește; sfințește-i pe cei ce iubesc frumusețea (*bună-cuviința*) casei Tale. Tu, pe aceștia, îi răsplătește, preamărindu-i cu dumnezeiasca Ta putere, și nu ne părăsi pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și se cântă Antifonul al doilea.

După ecfonis, diaconul, închinându-se, merge în fața icoanei Născătoarei de Dumnezeu, ținând orarul la piept cu trei degete ale mâinii drepte, după care, sfârșindu-se de cântat Antifonul al doilea, merge înaintea Ușilor Împărătești și zice ectenia mică, iar dacă nu este diacon, o zice preotul, din fața Sfintei Mese: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta..., Pe noi înșine... Preotul citește în taină:

Rugăciunea Antifonului al treilea*

El ce ne-ai dăruit aceste rugăciuni obștești și împreună-glăsuite, Cel ce și la doi și la trei, care se unesc întru numele Tău, ai făgăduit să le împlinești cererile, Însuși, și acum, împlinește

* Când preotul slujește cu diacon, va rosti această rugăciune, în taină, în timpul ecteniei; dacă va sluji Sfânta Liturghie singur, va rosti respectiva rugăciune în timpul cântării, la strană, a Antifonului.

cererile cele de folos ale robilor Tăi, dându-ne, în veacul de acum, cunoștința adevărului Tău, și în cel ce va să fie, viață veșnică dăruindu-ne.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Tie slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și se cântă Antifonul al treilea: Fericirile sau antifoane speciale, potrivit rânduielii tipiconale. Diaconul se închină și intră în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi.

Când se începe cântarea Antifonului al treilea, se deschid Ușile Împărătești și se face Vohodul Mic, adică intrarea cu Sfânta Evanghelie. Preotul și diaconul, stând înaintea Sfintei Mese, fac trei închinăciuni. Apoi, preotul ia Sfânta Evanghelie, cu icoana Învierii înainte, și o dă diaconului, care îi sărută mâna. Preotul așează Sfânta Cruce în locul Sfintei Evanghelii, pe Sfântul Antimis; apoi ocolesc Sfânta Masă pe partea dreaptă, preotul mergând după diacon și ies pe ușa dinspre miazănoapte; înaintea diaconului, merge paraclisierul ținând în mâini un sfeșnic cu lumânare aprinsă. Venind și oprindu-se în mijlocul bisericii, diaconul stând în dreapta preotului, își pleacă amândoi capetele, iar diaconul zice încet:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Iar preotul protos zice în taină:

Rugăciunea intrării



tăpâne Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre slujba slavei Tale, fă ca, împreună cu intrarea noastră, să fie și intrarea

sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătatea Ta.

Apoi, ridicându-și capetele, se închină, zicând cel mai mare, tot încet, ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După sfârșitul rugăciunii, diaconul, arătând către Sfântul Altar cu mâna dreaptă, în care ține orarul cu trei degete, zice încet către preot:

Binecuvintează, părinte, sfânta intrare!

Iar preotul, binecuvântând, zice încet:

Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După aceasta, diaconul vine cu Sfânta Evanghelie în fața preotului, care o sărută. Dacă în biserică este arhieru (la mănăstire, starețul), atunci diaconul îi duce Sfânta Evanghelie să o sărute, sărutându-i și el în același timp mâna. La sfârșitul antifonului al treilea, diaconul merge, ținând Sfânta Evanghelie cu icoana Învierii îndreptată spre popor și, stând înaintea Ușilor Împărătești, înalță puțin Sfânta Evanghelie, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci, și zice cu glas tare:

Înțelepciune! Drepti!

Apoi, diaconul intră cu Sfânta Evanghelie în Sfântul Altar și o așează la locul ei, pe Sfântul Antimis, în locul Sfintei Cruci.

Strana cântă: Veniți să ne închinăm...

Preotul se închină de trei ori, apoi se pleacă spre strane și intră în Sfântul Altar.

Iar dacă nu este duminică, în loc de ... *Cel ce ai înviat din morți...* se zice: ... *Cel ce ești minunat întru sfinți...*, iar la praznicele

împărătești, în loc de *Veniți să ne închinăm...*, se cântă stihurile speciale (isodicoanele) arătate mai departe în Liturghier, la rubrica *Stihurile ce se cântă la sărbătorile împărătești (pagina 389)*.

Vohodul mic, când slujește preotul singur

Când preotul slujește fără diacon, atunci ia el însuși Sfânta Evanghelie, iar când ajunge în mijlocul bisericii, se întoarce cu fața spre răsărit trece Sfânta Evanghelie în mâna stângă și, plecându-și capul, zice rugăciunea Intrării. La ecfonis se închină o dată, binecuvintează Intrarea, zicând: Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi..., și sărută Sfânta Evanghelie. Apoi înaintează pe solec și, înălțând Sfânta Evanghelie, face cu ea semnul Sfintei Cruci, zicând: Înțelepciune! Drepti! Preotul intră în Sfântul Altar și așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis.

Vohodul mic, în sobor de preoți fără diacon

De vor fi mai mulți preoți împreună-slujitori, fără diaconi, Sfânta Evanghelie o poartă protosul, urmat de ceilalți, în ordinea descrescătoare a rangului. Și, ajungând în mijlocul bisericii, preoții se așează de-a dreapta și de-a stânga celui dintâi dintre ei, în ordinea rangurilor și a vechimii în hirotonie, așa cum stau în jurul Sfintei Mese din Sfântul Altar. Protosul (stând în mijlocul bisericii, împreună cu ceilalți preoți slujitori) binecuvintează intrarea și sărută doar el Sfânta Evanghelie și tot el zice: Înțelepciune! Drepti! Dacă se slujește în sobor, atunci *Veniți să ne închinăm...* este cântat de preoți, iar atunci când au ajuns la: *...mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...*, protosul, urmat de ceilalți preoți slujitori, intră în Sfântul Altar și se așează fiecare la locul lui.

Vohodul mic, în sobor de preoți cu diacon

Dacă preoții vor sluji în sobor cu diacon, Sfânta Evanghelie o poartă diaconul, care o primește de la protos. Dacă sunt mai mulți diaconi, Sfânta Evanghelie o poartă primul dintre diaconi, iar ceilalți iau cădelnițele. Apoi preoții, începând cu cei mai mici în rang, fac câte o închinăciune, doi câte doi, în fața Sfintei Mese, se pleacă spre protos, ocolesc prin partea dreaptă Sfânta Masă și ies după diacon pe

ușa de miazănoapte. Și, venind în mijlocul bisericii, diaconul cu Sfânta Evanghelie se așează în apropierea iconostasului, iar preoții de-a dreapta și de-a stânga protosului, așa cum stau în jurul Sfintei Mese din Sfântul Altar. Diaconul zice încet: Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește. Protosul zice, în taină, rugăciunea Intrării. După terminarea rugăciunii, diaconul zice încet către protos: Binecuvintează, părinte, sfânta Intrare. Protosul, binecuvântând, zice încet: Binecuvântată este intrarea... Diaconul îi dă protosului Sfânta Evanghelie să o sărute, merge în fața Ușilor Împărătești și zice cu glas tare: Înțelepciune! Drepti! Apoi, diaconul intră cu Sfânta Evanghelie în Sfântul Altar și o așează pe Sfântul Antimis. Dacă sunt mai mulți diaconi, aceștia vin pe solee, în fața icoanelor împărătești, și, când primul dintre diaconi înalță Sfânta Evanghelie, cadesc spre aceasta, apoi se întorc și îi cadesc pe preoții care intră în Sfântul Altar. Soborul cântă: Veniți să ne închinăm.... La Praznicele Împărătești se cântă stihul praznicului (isodiconul). Când ajung la: Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu..., ultimii doi preoți, înaintând puțin către Altar, fac o închinăciune, se întorc și se pleacă spre protos, după care intră în Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, așezându-se fiecare la locul lui. Ceilalți fac și ei asemenea, iar la sfârșit și protosul, plecându-se spre popor, la dreapta și la stânga. Dacă asistă arhiereul, plecăciunile se fac numai către el.

Apoi, la strană, se cântă obișnuitele tropare și condace. În acest timp, preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea cântării întreit-sfinte*

Dumnezeule Cel Sfânt, Care întru sfinți Te odihnești, Cel ce cu glas întreit-sfânt ești laudat de serafimi și slăvit de heruvimi și de toată puterea cerească închinat; Cel ce din neființă întru ființă ai adus toate; Cel ce ai zidit pe om

* Asemenea rugăciunilor antifoanelor, această rugăciune se citește înaintea ecfon-sului: Că sfânt ești Dumnezeul nostru..., în vreme ce se cântă troparele și condacele.

după chipul și asemănarea Ta și cu tot harul Tău l-ai împodobit; Cel ce dai înțelepciune și pricepere celui care cere și nu treci cu vederea pe cel care greșește, ci pui pocăința spre mântuire; Cel ce ne-ai învrednicit pe noi, smeriții și nevrednicii Tăi robi, și în ceasul acesta, a sta înaintea slavei sfântului Tău jertfelnic și a-Ți aduce datorita închinare și preaslăvire, Însuți Stăpâne, primește și din gurile noastre, ale păcătoșilor, întreit-sfânta cântare și ne cercetează întru bunătatea Ta. Iartă-ne toată greșeala cea de voie și cea fără de voie; sfințește sufletele și trupurile noastre și ne dă să slujim Ție întru cuvioșie în toate zilele vieții noastre, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților care din veac au bineplăcut Ție.

Sfârșindu-se troparele și condacele, diaconul zice cu glas tare:
Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Diaconul, plecându-și capul pe marginea Sfintei Mese, zice încet:
Binecuvintează, părinte, vremea cântării întreit-sfinte!

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice ecfonisul:

Că sfânt ești Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea...

Diaconul, ieșind pe solee, printre Ușile Împărătești, zice: ... și în vecii vecilor!

La sărbătorile mai însemnate și, mai cu seamă, când slujba se face în sobor cu diacon, preotul se oprește după cuvintele: ...acum și pururea, iar diaconul iese printre Ușile Împărătești și, arătând cu orarul spre icoana Mântuitorului, zice:

Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși!, arătând în același timp cu orarul către popor, de la stânga la dreapta, după care intră în Sfântul Altar.

Prima oară **Doamne, mântuiește...** se cântă de către preoți, în Sfântul Altar.

Apoi diaconul (sau preotul) zice tot așa, a doua oară și a treia oară:

Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși.

Aceasta se cântă, apoi, de către cei de la strane.

După aceasta, diaconul, ieșind printre Ușile Împărătești, face o închinăciune în fața icoanei Mântuitorului și zice:

Și ne auzi pe noi.

Este obiceiul ca **Și ne auzi pe noi** să fie cântat de slujitori, în Sfântul Altar.

După aceasta, diaconul, întorcându-se iarăși către credincioși și, înălțând orarul, zice:

Și în vecii vecilor.

Strana: **Amin. Și cântă: Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori)*.**

Preotul și diaconul zic în taină: **Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), făcând împreună, de fiecare dată, câte o închinăciune înaintea Sfintei Mese, iar la Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte..., diaconul, de**

* În Duminica a treia din Postul Mare (a Sfintei Cruci) se cântă **Crucii Tale ne închinăm Hristoase și Sfântă Învlerea Ta o lăudăm și o slăvim, iar în Sâmbăta Mare, se cântă Căți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat. Aliluia.**

la locul lui, arătând cu orarul spre Proskomidiar, zice încet către preot:

Poruncește, părinte!

Mergând, apoi, spre Proskomidiar și, plecându-se, preotul zice:

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului.

Diaconul, arătând cu orarul, zice: **Binecuvintează, părinte, Tronul cel de sus!**

Iar preotul, întorcându-se prin fața Sfintei Mese, merge prin partea dreaptă a Sfintei Mese, către Tronul cel de sus și, plecându-se, zice:

Binecuvântat ești pe Tronul slavei împărăției Tale, Cel ce șezi pe heruvimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Apoi, preotul stă cu fața spre apus, lângă colțul dinspre răsărit-miazăzi al Sfintei Mese. (Dacă slujesc preoți în sobor, în acest moment, preoții din partea de miazăzi trec, unul după altul, prin fața Sfintei Mese și vin în dreapta protosului, iar cei din partea de miazănoapte vin, tot prin fața Sfintei Mese și se așează de-a stânga protosului. Când trec prin fața Sfintei Mese, fac semnul Sfintei Cruci, cu închinăciune, apoi merg în spatele Sfintei Mese, fac o plecăciune către Tronul cel de sus și se întorc cu fața către credincioși).

SE CUVINE A ȘTI: preotului nu-i este îngăduit să se urce în Tronul cel de sus, nici să șadă în el, dar poate ședea în strana de lângă Tronul cel de sus, în timpul citirii Apostolului (dacă nu cădește).

După Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte..., diaconul zice dintre Ușile Împărătești:

Puternic!

Iar strana cântă din nou: **Sfinte Dumnezeule...**

După încheierea cântării celei întreit-sfinte, diaconul, venind între Ușile Împărătești, cu fața spre credincioși, zice:

Să luăm aminte!

Iar preotul:

Pace tuturor!

Citețul: *Și duhului tău. și zice prochimenu Apostolului.*

Diaconul:

Înțelepciune!

Citețul: *Din Epistola către...*

Diaconul:

Să luăm aminte!

După aceea, diaconul ia cădelnița cu tămâie și, venind către preot, după ce primește binecuvântarea de la el, cădește lin Sfânta Masă în cele patru laturi, Sfântul Altar și pe preot, apoi iese din Sfântul Altar și cădește, după rânduială, icoanele, tronul arhieresc, stranele, pe citeț și pe ceilalți credincioși, după care intră în Sfântul Altar, cădind fără zgomot, ca să nu acopere vocea celui ce citește *Apostolul**.

Dacă nu este diacon, cădirea o face preotul sau unul dintre preoții slujitori, în cazul în care se slujește în sobor; în timp ce diaconul cădește, preotul revine în fața Sfintei Mese și citește în taină:

Rugăciunea dinainte de Evanghelie



trălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, toate poftele trupești călcând, să viețuim duhovnicește, cugetând și făcând toate

* În vechime, această cădire mică se făcea în timpul cântării Aliluia (pe larg) cu stihurile lui, după citirea Apostolului.

cele ce sunt spre bună-plăcerea Ta. Că Tu ești luminarea sufletelor și a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeu, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, terminând de cădit, pune cădelnița la locul ei și, apropiindu-se de preot, primește de la el Sfânta Evanghelie și, închinându-se înaintea ei, luând-o cu amândouă mâinile, pune capătul orarului peste ea și se pregătește pentru citire. (Dacă slujește sobor de preoți, fără diacon, după ce preotul care a cădit revine în Sfântul Altar, încheind cădirea, ceilalți preoți se întorc la locurile lor, prin partea de răsărit a Sfintei Mese, trecând cei de la stânga la dreapta și invers, după ce fac o plecăciune către Tronul cel de sus, apoi citește, împreună cu protosul, Rugăciunea de dinainte de Evanghelie).

Și, sfârșindu-se de citit Apostolul, preotul, stând înaintea Sfintei Mese, se întoarce cu fața spre credincioși și zice dintre Ușile Împărătești:

Pace ție, cititorule!*

Citețul: **Și duhului tău. Iar strana cântă: Aliluia.**

Diaconul iese cu Sfânta Evanghelie printre Ușile Împărătești, având înaintea sa două sfeșnice cu lumânări aprinse (sau o lumânare aprinsă) și se îndreaptă spre amvon sau la locul cel obișnuit din mijlocul bisericii. Apoi zice:

Binecuvintează, părinte, pe binevestitorul Sfântului Apostol și Evanghelist (N).

Iar preotul, binecuvântându-l, zice:

Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, slăvitului, întru tot lăudatului Apostol și Evanghelist (N), să-ți dea

* Când citește unul dintre clerici Apostolul, se spune: **Pace ție, sfințite cititorule.**

ție, celui ce binevestești, cuvânt cu putere multă, spre plinirea Evangheliei iubitului Său Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Diaconul răspunde:

Fie mie după cuvântul tău, părinte.

(În zilele de rând, și ori de câte ori dorește protosul, rostindu-se în taină dialogul arătat mai sus, la Sfânta Masă, preotul îl binecuvintează pe diacon și îi dă Evanghelia, iar când acesta a ajuns la locul convenit pentru citire, se trece direct la rostirea formulelor de mai jos):

După aceasta, al doilea diacon (sau preotul) zice, cu glas tare:

Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie!

Și preotul zice îndată:

Pace tuturor!

(Preotul rămâne între Ușile Împărătești până ce diaconul termină citirea Sfintei Evanghelii).

Strana: Și duhului tău. Diaconul care citește Sfânta Evanghelie:

Din Sfânta Evanghelie după (N) citire.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Preotul sau diaconul al doilea, dacă este, zice:

Să luăm aminte!

(Iar dacă nu este diacon, Sfânta Evanghelie se citește de preot, dintre Ușile Împărătești, punându-se, de-a dreapta și de-a stânga, câte un sfeșnic cu lumânare aprinsă).

Și, sfârșindu-se Sfânta Evanghelie, zice preotul către diacon:

Pace ție, celui ce ai binevestit.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Și, venind diaconul pe solee, îi dă preotului Sfânta Evanghelie, apoi trece în dreptul icoanei Mântuitorului. Preotul sărută Sfânta

Evangelhie, o înalță, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci spre credincioși, cu partea care are pe ea icoana Învierii, după care, intrând cu ea în Sfântul Altar, o așează pe Sfânta Masă, în latura de sus a Sfântului Antimis, cu partea care se deschide către răsărit.

În acest moment, se poate rosti predica, potrivit tradiției.

După rostirea predicii (sau după citirea Sfintei Evanghelii), preotul închide Ușile Împărătești și, venind în fața Sfintei Mese, desface ilitonul (acoperământul Sfântului Antimis). În acest timp, diaconul vine la locul cel obișnuit, din mijlocul bisericii, iar, dacă nu este diacon, preotul, stând în fața Sfintei Mese, zice

Ectenia întreită (a cererii stăruitoare)

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne, Atotstăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Preotul sau diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena), cu obștea monahală, după rânduială.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii, și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții ctitori ai acestei sfinte biserici (*mănăstiri*) și pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași (*închinători*), ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

În timpul ecteniei preotul zice în taină:

Rugăciunea cererii stăruitoare*



oamne, Dumnezeuul nostru, primește această rugăciune stăruitoare de la noi, robii Tăi, și ne miluiește, după mulțimea milei Tale, și trimite îndurările Tale peste noi și peste tot poporul Tău, care așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

* Asemenea rugăciunilor antifoanelor, și această rugăciune se citește înaintea ecfonisului: Că milostiv și iubitor de oameni...

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas mare ecfonisul:

**Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești
și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului
Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.**

Strana: Amin.

Iar când se face pomenire pentru adormiți*, diaconul (dacă este)
sau preotul, zice și

Ectenia pentru cei adormiți

**Miluește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta,
rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluește.**

Strana: Doamne, miluește (de trei ori),

**Încă ne rugăm pentru odihna sufletelor adormiților
robilor lui Dumnezeu (N) și pentru ca să li se ierte toată
greșeala cea de voie și cea fără de voie.**

**Ca Domnul Dumnezeu să așeze sufletele lor unde
dreptii se odihnesc.**

**Mila lui Dumnezeu, împărăția cerurilor și iertarea
păcatelor lor, de la Hristos, Împăratul Cel fără de moarte
și Dumnezeuul nostru, să cerem.**

Strana: Dă, Doamne.

Diaconul: Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluește.

* Potrivit rânduielilor Bisericii Ortodoxe, pomenirea morților nu se face în zilele de duminică, la praznice împărătești, în Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată, precum și între 20 decembrie și 6 ianuarie; prin urmare, în aceste zile nu se rostește această ectenie pentru morți în cadrul Sfintei Liturghii.

Preotul rostește rugăciunea:



Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, Care ai călcat moartea și pe diavol l-ai surpat și ai dăruit viață lumii Tale, Însuși, Doamne, și sufletele adormiților robilor Tăi (N) odihnește-le în loc luminat, în loc cu verdeață, în loc de odihnă, de unde au fugit toată durerea, întristarea și suspinul. Și orice greșeală au săvârșit ei cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni, iartă-le. Că nu este om, care să fie viu și să nu greșescă; numai Tu singur ești fără de păcat; dreptatea Ta este dreptate în veac și cuvântul Tău este adevărul.

Și îndată, preotul rostește, cu glas mai înalt, ecfonisul*:

Că Tu ești învierea și viața și odihna adormiților robilor Tăi (N), Hristoase, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Acolo unde este obiceiul, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, zice și următoarele:

Întru fericită adormire, veșnică odihnă dă, Doamne, sufletelor adormiților robilor Tăi, care s-au pomenit, și le fă lor veșnică pomenire.

* Despre forma corectă a ecteniei și rugăciunii pentru cei adormiți, a se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

Și se cântă, în Sfântul Altar o dată, apoi la strană, de două ori:
Veșnică pomenire.

Apoi, preotul desface Sfântul Antimis, în timp ce diaconul (dacă este) zice:

Ectenia pentru cei chemați

Rugați-vă, cei chemați, Domnului (se desface partea dinspre miazănoapte a Sfântului Antimis).

Strana: Doamne, miluiește.

Cei credincioși, pentru cei chemați să ne rugăm, ca Domnul să-i miluiască pe dâșii (se desface partea dinspre miazăzi).

Să-i învețe pe dâșii cuvântul adevărului (se desface partea dinspre apus).

Să le descopere lor Evanghelia dreptății (se desface partea dinspre răsărit).

Apoi preotul începe să șteargă cu buretele Sfântul Antimis, din toate părțile, spre răsărit.

Să-i unească pe dâșii cu sfânta Sa, sobornicească și apostolească (apostolică) Biserică.

Mântuiește, miluiește, apără și-i păzește pe dâșii, Dumnezeule, cu harul Tău.

Cei chemați, capetele voastre Domnului să le plecați.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul citește în taină:

Rugăciunea pentru cei chemați

(La desfacerea Sfântului Antimis)

Doamne Dumnezeu nostru, Care în ceruri locuiești și spre toate lucrurile Tale privești, caută spre robii Tăi cei chemați, care și-au plecat înaintea Ta grumajii lor, și le dă lor jugul cel

ușor; fă-i pe dâșii mădulare cinstite ale Sfintei Tale Biserici și-i învrednicește de baia nașterii celei de a doua, de iertarea păcatelor și de veșmântul nestricăciunii, spre cunoașterea Ta, a adevăratului nostru Dumnezeu.

În timpul ecfonisului, preotul face semnul Sfintei Cruci cu buretele deasupra Sfântului Antimis, îl sărută și îl pune la locul lui, în partea de sus a Antimisului, zicând cu glas tare ecfonisul:

Ca și aceștia, împreună cu noi, să slăvească preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul zice din mijlocul bisericii:

Câți sunteți chemați, ieșiți!

Iar dacă este și un al doilea diacon, zice și acesta:

Cei chemați, ieșiți!

Apoi iarăși diaconul, din mijlocul bisericii:

Câți sunteți chemați, ieșiți!

Al doilea diacon:

Ca nimeni din cei chemați să nu rămână.

Diaconul, din mijlocul bisericii:

Câți suntem credincioși, iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Dacă slujește preotul singur, zice:

Câți sunteți chemați, ieșiți! Cei chemați, ieșiți! Câți sunteți chemați, ieșiți! Ca nimeni din cei chemați să nu

rămână. Câți suntem credincioși, iară și iară, cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Și se închide dvera de la Ușile Împărătești.

Strana: Doamne, miluiește.

La nevoie, ecteniile și rugăciunile pentru cei chemați, începând de la Rugăți-vă cei chemați Domnului... până la Câți sunteți chemați ieșiți... (inclusiv), nu se mai pun sau se zic în taină. În acest caz, Sfântul Antimis urmează să fie desfăcut înainte de ecfonisul ecteniei de după citirea Sfintei Evanghelii: Că milostiv și iubitor de oameni ești... Iar după acest ecfonis, închizându-se dvera, diaconul sau preotul începe ectenia mică: Iară și iară...

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

În timpul ecteniei, preotul citește, în taină:

Rugăciunea întâi pentru credincioși
(După desfacerea Sfântului Antimis)



u, Doamne, ne-ai arătat nouă această mare taină a mântuirii; Tu ne-ai învrednicit pe noi, smeriții și nevrednicii robii Tăi, să fim slujitori ai sfântului Tău jertfelnic; Tu îndestulează-ne pe noi cu puterea Sfântului Tău Duh, spre slujirea aceasta, ca, fără de osândă stând înaintea sfintei Tale slave, să-Ți aducem jertfă de laudă, că Tu ești Cel ce lucrezi toate într-un toți. Dă, Doamne, ca și pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință

ale poporului, să fie bine-primită jertfa noastră înaintea Ta.

Diaconul:

Înțelepciune!

Preotul zice ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul sau preotul:

Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

[În unele locuri, numai când slujește și diacon, se obișnuiește să se rostească și cererile de mai jos:

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.]

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Dacă nu este diacon, sau nu este obiceiul rostirii acestor cereri, se zice îndată:

Iară și iară..., Apără, mântuiește...

În timpul rostirii ecteniei, preotul citește în taină:

Rugăciunea a doua pentru credincioși

Sumnezeule, Care ai cercetat întru milă și întru îndurări smerenia noastră; Cel ce ne-ai pus pe noi, smeriții și păcătoșii și nevrednicii Tăi robi, înaintea sfintei Tale slave, ca să slujim sfântului Tău jertfelnic; Tu ne întărește, cu puterea Sfântului Tău Duh, spre slujirea aceasta, și ne dă cuvânt întru deschiderea gurii noastre, ca să chemăm harul Sfântului Tău Duh peste Darurile ce se vor pune înaintea.

Diaconul sau preotul:

Înțelepciune!

Diaconul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte, iar preotul zice ecfonisul:

Ca, sub stăpânirea Ta totdeauna fiind păziți, Ție slavă să înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Și începe să cânte îndată cântarea heruvimică: Noi, care pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea luminează, acum, să o lepădăm... (până la: Ca pe Împăratul...).

Iar preotul, stând înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea din timpul cântării heruvimice

Nimeni din cei legați cu poște și cu desfătări trupești nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ție, Împărate al slavei; căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșător chiar pentru puterile cerești. Dar, totuși, pentru iubirea Ta de oameni cea de negrăit și nemăsurată, fără mutare și fără schimbare Te-ai făcut om, și Arhiereu al nostru Te-ai făcut și, ca un Stăpân a toate, ne-ai dat slujba sfântă a acestei jertfe liturgice și fără de sânge; că numai Tu, Doamne Dumnezeu nostru, stăpânești peste cele cerești și cele pământești, Cel ce șezi pe Tronul Heruvimilor și ești Domnul serafimilor și Împăratul lui Israel, Cel ce singur ești Sfânt și întru sfinți Te odihnești. Deci, pe Tine Te rog, Cel ce singur ești bun și binevoitor, caută spre mine, păcătosul și netrebnicul Tău rob, și-mi curățește sufletul și inima de cugete viclene; și pe mine, cel ce sunt îmbrăcat cu harul preoției, învrednicește-mă, cu puterea Sfântului Tău Duh, să stau înaintea acestei sfinte mese a Tale și să jertfesc Sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge. Că la Tine vin, plecându-mi grumajii, și mă rog Ție: Să nu întorci fața Ta de la mine, nici să mă lepezi dintre slujitorii Tăi, ci binevoiește să-Ți fie aduse darurile acestea de mine, păcătosul și ne-

vrednicul Tău rob. Că Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți, Hristoase, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iar, după terminarea rugăciunii, preotul zice cu voce înceată cântarea heruvimică, de trei ori, făcând câte o închinăciune la fiecare sfârșit (fără să ridice mâinile).

Preotul:

Noi, care pe heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm...

Iar diaconul continuă, înălțând orarul cu mâna dreaptă:

Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat, în chip nevăzut, de cetele îngerești. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Se cuvine a ști că, în Joia Mare, strana cântă, iar slujitorii rostesc în taină, de trei ori, acest Heruvic special:

Preotul: Cinei Tale celei de Taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare îți voi da ca Iuda...

Diaconul: Ci, ca tâlharul, mărturisindu-mă, strig Ție: Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Iar în Sâmbăta Mare:

Preotul: Să tacă tot trupul omenesc și să stea cu frică și cu cutremur și nimic pământesc întru sine să nu gân-

dească, căci Împăratul împăraților și Domnul domnilor vine să Se junghie și să Se dea spre mâncare credincioșilor; și merg înaintea Lui cetele îngerești, cu toată începătoria și stăpânia...

Diaconul: Heruvimii cei cu ochi mulți și serafimii cei cu câte șase aripi, fețele acoperindu-și și strigând cântarea: **Aliluia, Aliluia, Aliluia.**

Și, dacă nu s-a făcut mai înainte acoperirea Cinstitelor Daruri la Proskomidiar, se face acum.

Se ridică apoi dvera și se deschid Ușile Împărătești, iar diaconul, pregătind cădelnița, o dă preotului, care binecuvintează tămâia; mergând înaintea diaconului, cu lumânarea aprinsă, preotul tămâiază Sfânta Masă în cele patru laturi (zicând troparul: În mormânt cu trupul...), Sfântul Altar și, ieșind printre Ușile Împărătești, cădește icoanele și pe credincioși ca la Apostol, zicând psalmul 50 și troparele de umilință. (Când sunt mai mulți preoți împreună-slujitori, tămâiază protosul). Intrând în Altar și tămâind după obicei, preotul dă cădelnița diaconului (sau, în lipsa lui, paracliserului) și, mergând înaintea Sfintei Mese, face două închinăciuni, zicând:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește!

După aceea, preotul sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai colțul Sfintei Mese; mai fac apoi o închinăciune și, întorcându-se cu fața către credincioși și plecându-se spre aceștia, își cer iertare dintre Ușile Împărătești. Preotul binecuvintează pe credincioși dintre Ușile Împărătești; la slujba în sobor, își cer iertare și binecuvintează toți preoții pe rând, doi câte doi, în ordine descrescătoare; dacă este arhieru, binecuvintează numai acesta, însă toți își cer iertare de la credincioși, doi câte doi. Merg după aceea la Proskomidiar și, închinându-se de trei ori, zic:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește!

Apoi diaconul zice către preot:

Ridică, părinte!

Preotul, luând acoperământul cel mare, îl pune pe umerii diaconului, zicând:

Ridicați mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul! (Psalm 133, 2)

După aceasta, luând Sfântul Disc, îl dă diaconului, care îl ține în dreptul frunții, cu toată grija și evlavia. Preotul ia Sfântul Potir și amândoi ies pe ușa dinspre miazănoapte, diaconul mai întâi și preotul după el, purtându-se înaintea lor două sfeșnice sau lumânarea aprinsă și cădelnița, și așa ies în mijlocul bisericii, făcând Vohodul Mare, adică Intrarea cu Cinstitele Daruri.

Dacă slujește numai preotul, face el singur vohodul cu Cinstitele Daruri, având Acoperământul mare pe umeri, Sfântul Potir în mâna dreaptă și Sfântul Disc în mâna stângă.

Când slujesc mai mulți preoți și diaconi, după ce s-a închinat protosul împreună cu diaconii și s-au plecat către credincioși, vin apoi și ceilalți preoți, doi câte doi, începând de la cei cu rang mai mare, se închină după rânduială și, plecându-se către credincioși, trec spre Proscomidiar.

Protosul merge la Proscomidiar și dă Sfântul Disc diaconului, iar el ia Sfântul Potir în mâna dreaptă. Ceilalți preoți, luând fiecare în mâna dreaptă câte o cruce, iar preotul care a săvârșit Proscomidia, copia și lingurița, fac Vohodul cu Cinstitele Daruri, mergând unul după altul, în urma protosului, cel cu rang mai mic fiind la urmă. Iar când au ajuns în mijlocul bisericii, stau cu fața spre credincioși, unul în dreapta celui alt, în rând cu primul dintre împreună-slujitori*.

Când nu sunt diaconi, atât Sfântul Disc, cât și Sfântul Potir sunt luate de întâiul dintre împreună-slujitori, iar ceilalți merg după el, în

* Nu se așează în dreapta și stânga protosului, deoarece s-ar pierde simbolismul liturgic al vohodului (procesiunea de îngropare) la acest moment al Dumnezeieștii Liturghii.

ordine descrescătoare, până la cel din urmă, purtând în mâini câte o cruce, iar cel ce a săvârșit proscomidia, copia și lingurița; ajungând în mijloc, se așează unul de-a dreapta altuia, în rând cu protosul.

Ieșind, deci, din Sfântul Altar, primul dintre diaconi zice cu glas tare:

Pe voi, pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și terminând, când a ajuns în mijlocul bisericii, cu fața spre credincioși, primul dintre diaconi se întoarce în Altar printre Ușile Împărătești și, stând în partea dreaptă a Sfintei Mese, așteaptă să intre preotul cu Sfântul Potir. Diaconul al doilea, mergând înaintea celui dintâi până la Ușile Împărătești, se oprește lângă icoana Maicii Domnului, iar când vine preotul cu Sfântul Potir, cădește înaintea lui, până când preotul intră printre Ușile Împărătești, după care intră și el, în Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești.

Dacă va sluji numai un preot, acesta zice singur toate cele ce urmează, iar dacă vor sluji mai mulți, le rostesc pe rând:

Pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pe (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], să-l pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa*.

Pe poporul român cel binecredincios de pretutindeni și pe conducătorii țării noastre, pe mai marii orașelor și ai satelor și pe iubitoarea de Hristos oaste (armată), să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe frații noștri ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pe tot clerul bisericesc și cinul

* În mănăstiri și schituri, aici, se adaugă pomenirea starețului sau a egumenului cu obștea, după rânduială.

monahal, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa*.

Pe adormiții întru fericire patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române: Miron, Nicodim, Iustinian, Iustin și Teoctist, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe fericii și pururea pomeniții ctitori ai acestui sfânt locaș și pe alți ctitori, miluitori și binefăcători, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe fericii întru adormire eroi, ostași și luptători români, din toate timpurile și din toate locurile, care s-au jertfit pe câmpurile de luptă, în lagăre și în închisori, pentru apărarea patriei și a credinței (ortodoxe) strămoșești, pentru întregirea neamului, pentru libertatea și demnitatea poporului român, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe cei ce au adus aceste Cinstite Daruri și pe cei pentru care s-au adus, vii și adormiți în Domnul, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pe toți cei adormiți din neamurile noastre: strămoși, moși, părinți, frați, surori, fii și fiice, și pe toți cei dintr-o rudenie cu noi, pe fiecare după numele său, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

(Nu se citesc pomelnice și nu se ating capetele credincioșilor cu Sfântul Potir)

Apoi, primul dintre împreună-slujitori, făcând semnul Sfintei Cruci cu Sfântul Potir spre credincioși, zice:

Și pe voi, pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

* În școlile teologice, aici se pomenesce, de asemenea, profesorii și elevii sau studenții. În spitale, în unitățile militare sau penitenciare și în instituțiile de învățământ, se pomenesce, aici, ostenitorii instituțiilor respective, însă nu se pomenesce nominal persoanele din conducere sau angajații. De exemplu: Pe profesorii, studenții și ostenitorii acestei universități... sau Pe medicii, asistenții și toți cei ce oștenesc în acest spital...

Strana: Amin.

Și se cântă în continuare cântarea heruvimică: **Ca pe Împăratul tuturor...** (sau celelalte pentru Joia Mare sau Sâmbăta Mare).

Se întorc apoi în Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, în ordinea în care au ieșit, iar când intră preotul cu Sfântul Potir, primul dintre diaconi zice către dânsul:

Preoția voastră să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Iar preotul zice către diacon:

Diaconia ta să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul răspunde: **Amin.**

Preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis, desfăcut pe Sfânta Masă. Asemenea, luând și Sfântul Disc de la diacon, îl așează lângă Sfântul Potir, întocmai ca la Proskomidiar, zicând:

Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând preacurat trupul Tău, cu giulgiu curat înfășurându-l și cu miresme, în mormânt nou îngropându-l, l-a pus.

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe tron împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins.

Ca un purtător de viață și mai înfrumusețat decât raiul, cu adevărat, și decât toată cămara împărătească mai luminat s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, izvorul învierii noastre.

Se închid Ușile Împărătești și se închide dvera; apoi preotul, luând acoperămintele de pe Sfântul Disc și de pe Sfântul Potir, le

pune de o parte pe Sfânta Masă. Luând după aceasta Acoperământul mare de pe umerii diaconului și tămâindu-l, acoperă cu el Cinstitele Daruri; apoi, luând cădelnița, le tămâiază de trei ori, zicând o singură dată:

Fă bine, Doamne, întru bunăvoința Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului (*Psalms* 50, 19).

Diaconul continuă:

Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul Tău viței (*Psalms* 50, 20).

Apoi preotul, întorcându-se către diacon, zice: *

Roagă-te pentru mine, frate și împreună slujitorule!

Diaconul:

Duhul Sfânt să vină peste tine și puterea Celui preaînalt să te umbrească.

Preotul:

Același Duh să lucreze împreună cu noi în toate zilele vieții noastre.

Diaconul, plecându-și capul pe colțul drept al Sfintei Mese, ține orarul cu trei degete ale mâinii drepte și zice către preot:

Pomenește-mă, părinte!

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul răspunde: Amin.

* Aceasta este forma corectă a dialogului dintre preot și diacon la acest moment al Dumnezeieștii Liturghii. Pentru precizări, a se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

Diaconul, sărutând mâna dreaptă a preotului, iese pe ușa din-spre miazănoapte și, stând în mijlocul bisericii, zice:

Ectenia cererilor

Să plinim rugăciunea noastră Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru Cinstitele Daruri ce sunt puse înaintea Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Preotul sau diaconul:

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

După așezarea Cinstitelor Daruri pe Sfânta Masă, în timp ce diaconul rostește ectenia, preotul zice în taină:

Rugăciunea punerii-înainte

Doamne, Dumnezeul nostru, Care ne-ai făcut și ne-ai adus în această viață, Cel ce ne-ai arătat căile spre mântuire și ne-ai dăruit descoperirea tainelor cerești, Tu ești Cel ce ne-ai pus pe noi în slujirea aceasta, cu puterea Sfântului Tău Duh. Binevoiește, dar, Doamne, să fim slujitori ai Noului Tău Legământ și săvârșitori ai Sfintelor Tale Taine. Primește-ne pe noi, care ne apropiem de sfântul Tău jertfelnic, după mulțimea milei Tale, ca să fim vrednici a-Ți aduce această jertfă cuvântătoare și fără de sânge, pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință ale poporului, pe care, primind-o în sfântul și cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Tău jertfelnic, întru miros

de bună mireasmă, trimite-ne harul Preasfântului Tău Duh. Caută spre noi, Dumnezeuule, și privește spre această slujire a noastră și o primește, precum ai primit darurile lui Abel, jertfele lui Noe, arderile de tot ale lui Avraam, preoția lui Moise și a lui Aaron și jertfele de pace ale lui Samuel. Și, precum ai primit de la Sfinții Tăi Apostoli această slujire adevărată, așa primește și din mâinile noastre, ale păcătoșilor, aceste Daruri întru bunătatea Ta, Doamne, pentru ca, învrednicindu-ne a sluji fără prihană la sfântul Tău jertfelnic, să aflăm plata credincioșilor și înțelepților iconomi, în ziua cea înfricoșătoare a răsplătirii Tale celei drepte.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Cu îndurările Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul (cu fața spre credincioși, binecuvântându-i):

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Diaconul:

Să ne iubim unii pe alții, ca, într-un gând, să mărturisim.

Strana: Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

În vremea aceasta, preotul, închinându-se, de trei ori, zice în taină, de fiecare dată:

Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea, Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu (*Psalms 17, 1*)

(Această rugăciune poate fi și cântată, de slujitori, în Sfântul Altar, sau de cântăreț la strană ori de către cor)*.

Sărută apoi Cinstitele Daruri, așa cum sunt acoperite: întâi Sfântul Disc, apoi Sfântul Potir și marginea Sfintei Mese. Diaconul, la locul unde stă, se închină și sărută Sfânta Cruce de pe orarul său.

Dacă vor sluji mai mulți preoți, protosul sărută cel dintâi Cinstitele Daruri, apoi trece mai la o parte, spre miazăzi. Iar ceilalți, venind pe rând pe partea de miazănoapte a Sfintei Mese, se închină și sărută și ei Cinstitele Daruri; apoi, mergând la protos, acesta zice către cel de-al doilea și următorii:

Hristos în mijlocul nostru, iar cel de al doilea răspunde:

Este și va fi, și se sărută unul pe altul pe umeri, încheind cel dintâi:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și, trecând la dreapta celui mai mare, așteaptă împreună până ce sărută și ceilalți Cinstitele Daruri și vin pentru sărutarea păcii la cei dinaintea lor, cum s-a arătat.

Dacă sunt mai mulți diaconi, ei nu sărută Cinstitele Daruri, ci fiecare Sfânta Cruce de pe orarul său și apoi, unul pe altul, pe umeri, rostind aceleași cuvinte ca și preoții. După ce la strană se termină cântarea: Pe Tatăl..., diaconul care rostește ectenia, de la locul său, zice cu glas tare:

Ușile, ușile! Cu înțelepciune, să luăm aminte!

* Atunci când este sobor de preoți, acest stih se recomandă să fie cântat de strană pentru a acoperi timpul în care sfinții slujitori își dau sărutarea frățească, săvârșită la vremea ei.

Se ridică dvera Ușilor Impărătești, iar preotul, ridicând Aerul deasupra Cinstitelor Daruri și, clătînându-l, singur ori cu ceilalți preoți împreună-slujitori, dacă sunt mai mulți, zice împreună cu toți credincioșii:

SIMBOLUL CREDINȚEI



red întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.

Și întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toți vecii: Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut;

Care, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om;

Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și S-a îngropat;

Și a înviat a treia zi, după Scripturi (ajungând aici, preotul încetează clătînarea Sfântului Aer, îl sărută și, întocmindu-l, îl așează pe Sfânta Masă. Dacă sunt mai mulți preoți, protosul îl dă spre sărutare tuturor);

Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui;

Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel Ce, împreună cu Tatăl și cu Fiul, este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci.

Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică;

Mărturisesc un Botez spre iertarea păcatelor;

Aștept învierea morților;

Și viața veacului ce va să fie. Amin.

Apoi diaconul zice:

Să stăm bine! Să stăm cu frică! Să luăm aminte! Sfânta Jertfă în pace a o aduce.

Strana: Mila păcii, jertfa laudei (*Milă, pace, jertfă de laudă*)*.

Iar diaconul, închinându-se, intră în Sfântul Altar și, luând ripida sau un acoperământ, apără cu evlavie Cinstitele Daruri. Se deschid Ușile Împărătești, iar preotul, luând o Cruce de pe Sfânta Masă, se întoarce cu fața către credincioși și, binecuvântându-i cu Sfânta Cruce, zice dintre Ușile Împărătești:

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți (II Cor. 13, 13).**

Strana: Și cu duhul tău.

**Preotul, înălțând Sfânta Cruce, zice, tot cu fața spre credincioși:
Sus să avem inimile!**

* Forma corectă a răspunsului dat de popor este *Milă, pace, jertfă de laudă*. A se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți.

** Traducerea mai exactă: *părtășia*.

Strana: Avem către Domnul.

Preotul, întorcându-se cu fața spre răsărit și plecându-se spre icoana Mântuitorului, zice:

Să mulțumim Domnului!

Intră apoi în Sfântul Altar, după care se închid Ușile Împărătești și se închide dvera.

Strana: Cu vrednicie și cu dreptate este...

Iar, în acest timp, preotul se roagă în taină, rostind:

Rugăciunea Sfintei Jertfe (Anaforaua)



el ce ești, Stăpâne, Doamne, Dumnezeu, Părinte Atotțiitorule, Cel închinat, cu adevărat vrednic și drept și cuvenit lucru este, pentru marea cuviință a sfințeniei Tale, pe Tine a Te lăuda, Ție a-Ți cânta, pe Tine a Te binecuvânta, Ție a ne închina, Ție a-Ți mulțumi, pe Tine a Te slăvi, Cel ce singur ești Dumnezeu cu adevărat, și Ție a-Ți aduce această slujire cuvântătoare a noastră, cu inimă înfrântă și cu duh de smerenie; că Tu ești Cel ce ne-ai dăruit nouă cunoașterea adevărului Tău. Și, cine este în stare să grăiască puterile Tale, să facă auzite toate laudele Tale sau să spună toate minunile Tale, în toată vremea? Stăpâne al tuturor, Doamne al cerului și al pământului și a toată făptura cea văzută și cea nevăzută, Cel ce șezi pe Tronul slavei și privești adâncurile, Cel ce ești fără de început, nevăzut, neajuns, necuprins, neschimbat, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, al marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru,

nădejdea noastră, Care este chipul bunătății Tale, pecete asemenea chipului, Care întru Sine Te arată pe Tine, Tată, Cuvânt viu, Dumnezeu adevărat, înțelepciune mai înainte de veci, viață, sfințire, putere, Lumina cea adevărată, prin Care S-a arătat Sfântul Duh, Duhul adevărului, darul înfierii, arvuna moștenirii celei ce va să fie, începutul bunătăților celor veșnice, puterea cea făcătoare de viață, izvorul sfințeniei, de Care toată făptura cea cuvântătoare și înțelegătoare, întărită fiind, Ție slujește și Ție pururea Îți înalță cântare de slăvire, că toate împreună slujesc Ție. Că pe Tine Te laudă Îngerii, Arhanghelii, Tronurile, Domniile, Începătoriile, Stăpâniile, Puterile și Heruvimii cei cu ochi mulți; Ție Îți stau împrejur Serafimii cei cu câte șase aripi, care, cu două își acoperă fețele, cu două picioarele, iar cu două, zburând, strigă unul către altul, cu neîncetate graiuri, cu laude fără tăcere...

Diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, luând Steluța de pe Sfântul Disc, face cu ea semnul Sfintei Cruci deasupra acestuia, lovind ușor cu ea în cele patru părți ale Sfântului Disc, iar preotul zice cu glas tare:

...Cântarea de biruință, cântând, strigând, glas înălțând și grăind:

(Sărutând apoi Steluța, o pune pe Sfântul Antimis, în partea de sus. Dacă slujește preotul singur, el ridică Steluța și zice ecfonisul. Dacă slujesc numai preoți, fără diacon, Steluța o ridică protosul, o sărută numai el, iar ecfonisul se rostește de către preotul de rând).

Strana: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot! Plin este cerul, și pământul, de slava Ta. Osana întru cei de sus. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus!

În această vreme, diaconul, stând în dreapta, apără încetișor cu ripida sau cu un acoperământ, cu toată luarea-aminte și cu frică, Cinstitele Daruri, făcând semnul Sfintei Cruci deasupra lor, ca să nu cadă ceva în ele.

Preotul se roagă mai departe în taină:



U aceste fericite Puteri, Stăpâne, Iubitorule de oameni, și noi, păcătoșii, strigăm și grăim: Sfânt ești cu adevărat și Preasfânt; și nu este măsură măreției sfințeniei Tale; și cuvios ești întru toate lucrurile Tale; căci, cu dreptate și cu chibzuire adevărată, ne-ai adus toate; că, făcând pe om, luând țărână din pământ, și, cu chipul Tău, Dumnezeule, cinstindu-l, l-ai pus în raiul desfătării, făgăduindu-i, întru paza poruncilor Tale, viață fără de moarte și moștenirea veșnicelor bunătăți. Dar, neascultându-Te pe Tine, Adevăratul Dumnezeu, Care l-ai zidit pe dânsul, și amăgirii șarpelui supunându-se, și dat fiind morții, pentru păcatele sale, l-ai izgonit pe el, cu judecata Ta cea dreaptă, Dumnezeule, din rai în lumea aceasta, și l-ai întors în pământul din care a fost luat, rânduiindu-i mântuirea cea din a doua naștere, cea prin Însuși Hristosul Tău. Că nu Ți-ai întors de tot fața de la făptura Ta, pe care ai făcut-o, Bunule, și nici n-ai uitat lucrul mâinilor Tale, ci în multe chipuri l-ai cercetat, prin îndurările milei Tale:

prooroci ai trimis, minuni ai făcut prin sfinții Tăi, care au bineplăcut Ție din fiecare neam; grăitune-ai nouă prin gura proorocilor, slujitorii Tăi, mai înainte vestindu-ne mântuirea ce avea să fie; Lege ne-ai dat spre ajutor; îngeri ai pus păzitori; iar când a venit plinirea vremii ne-ai grăit prin Însuși Fiul Tău, prin Care și veacurile le-ai făcut; Care, fiind strălucirea slavei Tale și chipul ipostasului Tău și purtând toate cu cuvântul puterii Sale, nu răpire a socotit a fi asemenea Ție, lui Dumnezeu-Tatăl, ci, Dumnezeu mai înainte de veci fiind, pe pământ S-a arătat și cu oamenii a viețuit; și, din Sfânta Fecioară întrupându-Se, S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, facându-Se pe Sine asemenea la înfățișare cu trupul smereniei noastre, ca să ne facă pe noi asemenea chipului slavei Sale. Că, de vreme ce prin om a intrat păcatul în lume și, prin păcat, moartea, a binevoit Unul-Născut Fiul Tău, Cel ce este în sânurile Tale, Dumnezeu și Tată, să Se nască din femeie, din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, născându-Se sub Lege, ca să osândească păcatul în trupul Său, pentru ca cei morți întru Adam să fie făcuți vii întru Însuși Hristosul Tău. Și, viețuind El în lumea aceasta, dându-ne porunci de mântuire, scoțându-ne din rătăcirea idolilor, ne-a adus la cunoașterea Ta, a Adevăratului Dumnezeu și Tată, agonisindu-ne Sieși popor ales, preoție

împărătească, neam sfânt. Și, curățindu-ne prin apă și sfințindu-ne cu Sfântul Duh, S-a dat pe Sine schimb morții în care eram ținuți, fiind vânduți sub păcat. Și, pogorându-Se prin Cruce în iad, ca să plinească toate ale Sale, a dezlegat durerile morții. Și, înviind a treia zi și cale făcând oricărui trup spre învierea cea din morți – că nu era cu puțință a fi ținut sub stricăciune Începătorul vieții –, făcutu-S-a începătură celor adormiți, Întâi-Născut din morți, ca să fie El Însuși Începătorul tuturor în toate. Și, suindu-Se la ceruri, a șezut de-a dreapta slavei Tale, într-o înălțime; Care iarăși va să vină ca să răsplătească fiecăruia după faptele sale. Și ne-a lăsat nouă aduceri aminte de Pătimirea Sa cea mântuitoare, Acestea pe care le-am pus înainte, după poruncile Lui. Că, vrând să meargă la cea de voie și pururea pomenită și de viață făcătoare moarte a Sa, în noaptea în care S-a dat pe Sine Însuși pentru viața lumii, luând pâine în sfințele și preacuratele Sale mâini, arătând-o Ție, lui Dumnezeu Tatăl, mulțumind, binecuvântând, sfințind și frângând...

Diaconul, ținând orarul cu trei degete de la mâna dreaptă, arată spre Sfântul Disc, iar preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Agneț, zice cu glas tare:

...A dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând: Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor.

Apoi, plecându-se, se închină, împreună cu diaconul:

Strana: Amin.

Preotul, în taină:

Asemenea și paharul, din roada viței, luând, amestecând, mulțumind, binecuvântând și sfințind...

Iar diaconul arată, de asemenea, cu orarul spre Sfântul Potir, în timp ce preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Potir, zice cu glas tare ecfonisul:

...A dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând: Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, Care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor.

Apoi se închină, împreună cu diaconul.

Strana: Amin.

Preotul, plecându-și capul, se roagă în taină:

...Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea, că, ori de câte ori veți mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, moartea Mea veți vesti, învierea Mea veți mărturisi. Deci, pomenind și noi, Stăpâne, Pătimirile Lui cele mântuitoare, Crucea cea făcătoare de viață, îngroparea cea de trei zile, învierea cea din morți, înălțarea la ceruri, șederea de-a dreapta Ta, a lui Dumnezeu-Tatăl, și slăvita și înfricoșătoarea Lui a doua venire,

Apoi, cu glas tare:

Ale Tale dintru ale Tale, Ție Îți aducem de toate și pentru toate.

Când preotul zice aceasta, diaconul lasă ripida sau acoperământul pe Sfânta Masă și, punând mâinile în chipul crucii (mâna dreap-

tă peste cea stângă), ia Sfântul Disc cu mâna dreaptă, iar Sfântul Potir cu cea stângă și, înălțându-le puțin, le mișcă în semnul Sfintei Cruci deasupra Sfântului Antimis, la ...Ție Ți aducem... Dacă nu este diacon, ridicarea Sfântului Disc și a Sfântului Potir o face preotul.

Strana: Pe Tine Te laudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ție Ți mulțumim, Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru.

În timpul acestei cântări, diaconul vine aproape de preot și se închină amândoi, de trei ori, înaintea Sfintei Mese, zicând încet:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

Apoi preotul zice încet, cu mâinile ridicate, troparul Ceasului al treilea:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acesta, Bunule, nu-L lua de la noi, ci Îl înnoiește întru noi, cei ce ne rugăm Ție.

Diaconul: Stih 1:

Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele (Psalm 50, 11).

Și închinându-se, preotul zice iarăși, cu mâinile ridicate:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul: Stih 2:

Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine (Psalm 50, 12).

Și iarăși preotul, ca mai înainte:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Apoi preotul protos se roagă în taină, zicând epicleza:



Pentru aceasta, Stăpâne Preasfinte, și noi, păcătoșii și nevrednicii robii Tăi, care ne-am învrednicit a sluji sfântului Tău jertfelnic, nu pentru dreptățile noastre, că n-am făcut ceva bun pe pământ, ci pentru mila Ta și îndurările Tale, pe care le-ai revărsat cu prisosință peste noi, îndrăznind, ne apropiem de sfântul Tău jertfelnic și, punând înaintea cele ce închipuiesc Sfântul Trup și Sfântul Sânge al Hristosului Tău, Ție ne rugăm și de la Tine cerem, Sfinte al sfinților, cu bunăvoința bunătății Tale, să vină Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste Darurile acestea ce sunt puse înaintea și să le binecuvinteze pe ele și să le sfințească și să le arate:

Apoi diaconul, plecându-și capul și arătând cu orarul spre Sfântul Agneț, zice încet:

Binecuvintează, părinte, sfânta pâine!

Iar preotul, stând drept, binecuvintează peste Sfântul Agneț, zicând, cu voce înceată:

Pâinea aceasta, adică însuși Cinstitul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Diaconul: **Amin.** Și arătând spre Sfântul Potir:

Binecuvintează, părinte, Sfântul Potir!

Preotul, binecuvântând Sfântul Potir, zice cu voce înceată:

Iar ceea ce este în potirul acesta, însuși Cinstitul Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitoru-

**lui nostru Iisus Hristos, Care s-a vărsat
viața lumii.**

Diaconul: Amin. Și, arătând cu orarul spre

Binecuvintează, părinte, amândoi

Iar preotul, binecuvântându-le pe

Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.

Diaconul: Amin, Amin, Amin.

**Dacă preotul slujește singur, partea diaconului
se rostește.**

SE CUVINE A ȘTI: dacă sunt mai mulți preo-
tori, troparul Ceasului al treilea și stihurile se zic
de ceilalți preoți slujitori. Sfințirea dumnezeieș-
însă numai protosul, care rostește, în auzul cel-
rugăciunile de sfințire. După rostirea acestora
nunchează* și se roagă în taină.

După aceasta, plecându-și capul către preo-

Pomenește-mă, părinte, pe mine, păcatosul.

Preotul:

**Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru
Sa,** totdeauna, acum și pururea și în veșii veșilo-

Diaconul: Amin. Apoi, preotul acoperă
acoperământ mic, împăturit, după care, îngent-
diaconul, se roagă, în taină, zicând:



**Iar pe noi toți, care ne împărtășim din
și dintr-un potir, să ne unești unul cu :
împărtășirea (părtășia) Aceluiași Sfânt
pe nici unul dintre noi să nu ne faci a ne în-**

* Potrivit Tradiției Bisericii, de la Învierea Domnului și
în perioada 25 decembrie - 6 ianuarie, preotul și diaconul nu
momai, ei vor face doar închinăciune până la pământ.

cu Sfântul Trup și Sânge al Hristosului Tău spre judecată sau spre osândă, ci să aflăm milă și har împreună cu toți sfinții, care din veac au bine-plăcut Ție: cu strămoșii, părinții, patriarhii, proorocii, apostolii, propovăduitorii, evangheliștii, mucenicii, mărturisitorii, dascălii și cu tot sufletul cel drept care s-a săvârșit întru credință...

Terminându-se la strană cântarea: Pe Tine Te lăudăm... se ridică dvera Ușilor Împărătești, iar preotul, tămâind Sfintele Taine, zice cu glas tare:

Mai ales, cu Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria.

La strană se cântă Axionul: De tine se bucură, ceea ce ești ... (În Joia Mare și Sâmbăta Mare, se cântă irmoasele de la Cântarea a noua, ale zilei: Din ospățul Stăpânului... și Nu te tângui pentru Mine, Maică...).

Preotul dă apoi cădelnița diaconului, iar acesta tămâiază mai întâi Sfânta Masă împrejur, Proscomidiarul, (unde pomenește pomelnicul bisericii pentru cei adormiți), Tronul cel de sus, Altarul, pe preot și pe cei din Altar, iar dacă nu este diacon, preotul cădește numai în fața Sfintei Mese. Lăsând apoi cădelnița, diaconul merge la Proscomidiar și citește și pomelnicul bisericii pentru cei vii.

După ce a dat cădelnița, preotul, luând vasul cu anafură de la diacon sau de la paracliser, face cu el semnul Sfintei Cruci înaintea Sfântului Disc și a Sfântului Potir, zicând:

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, binecuvintează, Doamne, pâinea aceasta, anafura sfinților Tăi.

Preotul, stând în fața Sfintei Mese, se roagă în taină:

Cu Sfântul Ioan Proorocul, Înaintemergătorul și Botezătorul, cu sfinții, slăviții și întru tot lăudații Apostoli, cu Sfântul (N), a cărui pomenire o săvârșim, și cu toți Sfinții Tăi; cu ale căror rugăciuni, cercetează-ne, pe noi, Dumnezeuule. Și pomește pe toți cei adormiți întru nădejdea învierii și a vieții veșnice și-i odihnește pe ei, Dumnezeul nostru, acolo unde strălucește lumina feței Tale.

După aceasta, preotul continuă să se roage în taină:

Fncă ne rugăm Ție: Pomește, Doamne, sfânta Ta sobornicească și apostolească (*apostolică*) Biserică, cea de la o margine până la cealaltă a lumii, pe care ai câștigat-o cu Scump Sângele Hristosului Tău, și o împacă pe ea, și întărește acest sfânt locaș până la sfârșitul veacului. Pomește, Doamne, pe cei ce Ți-au adus aceste Daruri și de la care și prin care și pentru care au fost aduse acestea. Pomește, Doamne, pe cei care aduc daruri și fac bine în sfintele Tale biserici și își aduc aminte de cei săraci. Răsplătește-le lor cu bogatele și cereștile Tale daruri. Dăruiește-le lor cele cerești în locul celor pământești, cele veșnice în locul celor vremelnice, cele nestricăcioase în locul celor stricăcioase. Pomește, Doamne, pe cei din pustie și din munți și din peșteri și din crăpăturile pământului. Pomește, Doamne, pe cei ce în feciorie, în evlavie, în

înfrânare și în viață cinstită viețuiesc. Pomenește, Doamne, pe conducătorii pe care i-ai rânduit să stăpânească pe pământ; încununează-i pe dânșii cu arma adevărului, cu arma bunăvoinței; veghează asupra capului lor în ziua de război, întărește brațul lor, înalță dreapta lor, întărește stăpânirea lor, supunându-le lor toate neamurile străine, care voiesc războaie; dăruiește-le adâncă și statornică pace; pune în inimile lor gânduri bune pentru Biserica Ta și pentru tot poporul Tău, ca, în liniștea lor, viață pașnică și netulburată să trăim, în dreapta credință și în toată curăția. Pomenește, Doamne, toată cârmuirea și pe frații noștri cei din dregătorii și toată oastea; pe cei buni, în bunătate îi păzește, pe cei răi, buni îi fă, cu bunătatea Ta. Pomenește, Doamne, pe poporul care stă înaintea și pe cei care, pentru binecuvântate pricini, nu s-au întâmplat aici și-i miluiește pe dânșii și pe noi, după mulțimea milei Tale. Cămărilor lor le umple de tot binele; căsniciile lor în pace și în unire le păzește; pe prunci îi crește; tinerețile le călăuzește; bătrânețile le întărește; pe cei slabi de suflet îi îmbărbătează; pe cei risipiți îi adună, pe cei rătăciți îi întoarce și-i unește cu sfânta Ta sobornicească și apostolică Biserică. Pe cei bântuiți de duhuri necurate îi slobozește; cu cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, împreună călătorește; văduvelor le ajută; pe orfani îi apără; pe cei robiți

îi izbăvește; pe cei bolnavi îi tămăduiește. Adu-Ți aminte, Doamne, și de cei ce sunt în judecăți, în închisori, în prigoniri, în amară robie și în orice fel de necaz, nevoie și strâmtorare. Adu-Ți aminte, Dumnezeuule, și de toți cei ce au trebuință de marea Ta milostivire, de cei ce ne iubesc și de cei ce ne urăsc pe noi, și de cei ce ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dâșșii. Adu-Ți aminte, Doamne, Dumnezeul nostru, și de tot poporul Tău și peste toți revarsă mila Ta cea bogată, împlinind tuturor cererile cele spre mântuire. Și pe cei pe care nu i-am pomenit, din neștiință sau uitare sau pentru mulțimea numelor, Tu Însuți îi pomenește, Dumnezeuule, Cel ce știi vârsta și numirea fiecăruia, Cel ce știi pe fiecare din pânțelele maicii lui. Că Tu ești, Doamne, ajutătorul celor fără de ajutor, nădejdea celor fără de nădejde, izbăvitorul celor înviforați, limanul celor ce călătoresc pe ape, doctorul celor bolnavi. Însuți, tuturor toate le fii, Cel ce știi pe fiecare și cererea lui, casa și trebuința lui. Apără, Doamne, orașul (satul sau mănăstirea) aceasta, țara noastră și toate orașele și satele, de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri și de războiul cel dintre noi.

După aceste rugăciuni, dacă este timp, preotul citește încet pomelnicele viilor și morților, ce s-au adus după ieșirea cu Cinstitele Daruri. Pentru cei vii zice:

Pentru mântuirea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu (N).

Iar pentru cei morți, zice:

Pentru iertarea păcatelor și odihna sufletelor adormiților robilor lui Dumnezeu (N), în loc luminat, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea; odihnește-i, Dumnezeul nostru, și-i sălășluiește pe dâșii unde strălucește lumina feței Tale.

Preotul merge apoi la spălător și își spală mâinile; asemenea face și diaconul. Iar după cântarea Axionului, preotul zice:

Întâi pomeneste, Doamne, pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pe (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul și (Mitropolitul) nostru (N)], pe care îl dăruiește sfințelor Tale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău*.

Strana cântă: Pe toți și pe toate. La prăznuirea celui întru sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare (1 ianuarie), strana cântă: Pe arătorul celor cerești al lui Hristos...

Iar preotul se roagă în taină:



omeneste, Doamne, pe toți episcopii ortodocși, care drept învață cuvântul adevărului Tău. Pomeneste, Doamne, după mulțimea îndurărilor Tale, și a mea nevrednicie. Iartă-mi toată greșeala cea de voie și cea fără de voie și să

* Preotul va pomeni aici un singur nume, acela al ierarhului care ocârmuiește canonic eparhia în care se săvârșește Sfânta Liturghie.

nu oprești, din pricina păcatelor mele, harul Sfântului Tău Duh, de la Darurile ce sunt puse înaintea. Pomeneste, Doamne, preoțimea, cea întru Hristos diaconime și tot cinul preoțesc și monahal, și să nu lași rușinat pe nici unul dintre noi, cei ce stăm în jurul sfântului Tău jertfelnic. Cercetează-ne cu bunătatea Ta, Doamne; arată-Te nouă cu bogatele Tale îndurări; vremuri bine întocmite și de folos ne dăruiește; pământului ploi line spre rodire trimite-i; binecuvintează cununa anului bunătății Tale. Fă să înceteze dezbinarea Bisericii; potolește întărâtările păgânilor; răzvrătirile ereticilor strică-le degrab, cu puterea Sfântului Tău Duh. Pe noi toți ne primește în împărăția Ta, fii ai luminii și fii ai zilei arătându-ne; dăruiește-ne pacea Ta și dragostea Ta, Doamne, Dumnezeuul nostru, că Tu toate ni le-ai dat nouă.

Ecfonisul Anaforalei (cu glas tare):

Și ne dă nouă, cu o gură și o inimă, a slăvi și a cânta preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Când preotul zice acest ecfonis, diaconul vine în stânga lui și, plecându-și capul, preotul îl binecuvintează pe creștet, după care diaconul iese pe ușa dinspre mieznoapte și merge în mijlocul bisericii pentru rostirea ecteniei.

Preotul se întoarce către credincioși și, binecuvântându-i cu mâna dreaptă, din dreptul Ușilor Împărătești, zice ecfonisul:

Și să fie milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toți.

Strana: **Și cu duhul tău.**

După aceasta se închide dvera, iar diaconul, aflându-se la locul obișnuit din mijlocul bisericii, (iar dacă nu este diacon, preotul, din Sfântul Altar) zice:

Pe toți sfinții pomenindu-i, iară și iară, cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru Cinstitele Daruri ce s-au adus și s-au sfințit, Domnului să ne rugăm.

Ca Iubitorul de oameni, Dumnezeu nostru, Cel ce le-a primit pe ele în sfântul, cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Său jertfelnic, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, să ne trimită nouă dumnezeiescul har și darul Sfântului Duh, să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

În timp ce diaconul rostește ectenia, preotul se roagă în taină:

Dumnezeul nostru, Dumnezeuul mântuirii, Tu ne învață pe noi să-Ți mulțumim cu vrednicie pentru binefacerile Tale, pe care le-ai făcut și le faci cu noi. Tu, Dumnezeuul nostru, Care ai primit Darurile acestea, curățește-ne de toată necurăția trupului și a duhului și ne învață să săvârșim sfințenie întru frica Ta, ca, întru curata mărturisire

a cugetului nostru, primind p^{ar}ticica Sfintelor Tale Taine, s^a ne unim cu Sf^{an}tul Trup $\dot{S}$ i S^{an}ge al Hristosului T^{au}. $\dot{S}$ i, primindu-le cu vrednicie, s^a avem pe Hristos s^al^{as}luind $\dot{I}$ n inimile noastre $\dot{S}$ i s^a fim loca^s al Sf^{an}tului T^{au} Duh. A^sa, Dumnezeuul nostru, pe nici unul dintre noi s^a nu-l faci vinovat de aceste ale Tale $\dot{I}$ nfri^{co} $\dot{S}$ itoare $\dot{S}$ i cere^{sti} Taine, nici neputincios cu sufletul $\dot{S}$ i cu trupul s^a nu-l ar^{ati}, pentru aceea c^a se $\dot{I}$ mp^{ar}t^{as}e^{ste} din ele cu nevrednicie; ci ne d^a, p^{an} $\dot{a}$ la suflarea noastr^a cea mai de pe urm^a, s^a primim cu vrednicie p^{ar}ticica Sfintelor Tale Taine, ca merinde pe calea vie^{ti}i ve^{sn}ice $\dot{S}$ i spre r^{as}puns bine-primit la $\dot{I}$ nfri^{co} $\dot{S}$ atorul scaun de judecat^a al Hristosului T^{au}. Ca $\dot{S}$ i noi, $\dot{I}$ mpreun^a cu to^{ti} sfⁱⁿ $\dot{t}$ ii care din veac au bine-pl^{ac}ut $\dot{T}$ ie, s^a ne facem p^{ar}ta^{si} ve^{sn}icelor Tale bun^{at} $\dot{a}$ $\dot{t}$ i, pe care le-ai preg^{at}it celor ce Te iubesc pe Tine, Doamne.

Diaconul sau preotul:

Ap^{ar} $\dot{a}$, m^{an}tuie^{ste}, miluie^{ste} $\dot{S}$ i ne p^{az}e^{ste} pe noi, Dumnezeule, cu harul T^{au}.

Strana: Doamne, miluie^{ste}.

Ziua toat^a des^av^{ar} $\dot{S}$ it^a, sf^{an}t^a, $\dot{I}$ n pace $\dot{S}$ i f^{ar} $\dot{a}$ de p^{ac}at, de la Domnul s^a cerem.

Strana: D^a, Doamne.

$\dot{I}$ nger de pace, credincios $\dot{I}$ ndrept^{ator} (*c^{al} $\dot{a}$ uzitor*), p^{az}itor al sufletelor $\dot{S}$ i al trupurilor noastre, de la Domnul s^a cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace, și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos să cerem.

Unitatea credinței și împărtășirea (*părtășia*) Sfântului Duh cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeu-Tatăl Cel ceresc, și a zice:

Credincioșii și clericii rostesc rar și deslușit (sau cântă) rugăciunea:



atăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ; pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

În timpul rugăciunii, diaconul își petrece orarul cruciș, astfel încât în față să atârne amândouă capetele.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, ridicându-se dvera, preotul zice:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Apoi se închide dvera.

Diaconul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm!

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul se roagă în taină:

 **tăpâne Doamne, Părintele îndurărilor și Dumnezeule a toată mângâierea, pe cei ce și-au plecat Ție capetele lor, binecuvintează-i, sfîntește-i, păzește-i, întărește-i, dă-le putere, de la tot lucrul rău depărtează-i și spre tot lucrul bun îndreptează-i și-i învrednicește, fără de osândă, a se împărtăși cu aceste ale Tale preacurate și de viață făcătoare Taine, spre iertarea păcatelor și spre unirea cu Sfântul Duh.**

Apoi, preotul (când se slujește în sobor, doar cel care a săvârșit Proskomidia) zice, cu glas tare, ecfonisul:

Cu harul și cu îndurărilor și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești

binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Iar preotul se roagă în taină:

Fa aminte, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, din sfânt locașul Tău și de pe Tronul slavei împărăției Tale și vino ca să ne sfințești pe noi, Cel ce sus împreună cu Tatăl șezi și aici, în chip nevăzut, împreună cu noi ești. Și ne învrednicește, prin mâna Ta cea puternică, a ni se da nouă Preacuratul Tău Trup și Scumpul Tău Sânge și, prin noi, la tot poporul.

Apoi preotul, în Sfântul Altar, iar diaconul în mijlocul bisericii, se închină de trei ori, zicând în taină, de fiecare dată:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

După aceasta, diaconul (iar dacă nu este diacon, însuși preotul) zice cu glas tare:

Să luăm aminte!

Iar preotul, luând Sfântul Trup cu amândouă mâinile, îl înalță în semnul Sfintei Cruci, deasupra Sfântului Disc, zicând cu glas tare:

Sfintele, sfinților!

Strana cântă: Unul Sfânt, Unul Domn, Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Amin.

Strana cântă chinonicul.

Diaconul intră în Sfântul Altar și, stând de-a dreapta preotului, care ține în mâini Sfântul Trup, zice încet:

Sfărâmă (frânge), părinte, Sfântul Trup!

Iar preotul, frângându-l în patru părți, cu luare-aminte și cu evlavie, zice:

Se sfărâmă (frânge) și Se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se sfărâmă (frânge) și nu Se desparte, Cel ce Se mănâncă pururea și niciodată nu Se sfârșește*, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește.



Așezarea Sfântului Agneț pe Sfântul Disc,
după frângere

Și le așează pe Sfântul Disc, în chipul Sfintei Cruci, potrivit să fie spre răsărit partea cu IIS, spre apus cea cu HS, spre miazănoapte cea cu NI, iar spre miazăzi cea cu KA.

* Sensul formulei este: *Se frânge și Se distribuie Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se frânge și nu Se divide, Cel ce Se consumă pururea, dar niciodată nu Se epuizează...*

Apoi diaconul, arătând cu orarul Sfântul Potir, zice încet:

Plinește, părinte, Sfântul Potir!

Iar preotul, luând părticica ce este așezată sus, adică cea cu IHS, face cu ea semnul Sfintei Cruci deasupra Sfântului Potir, zicând:

Plinirea Duhului Sfânt*.

Și o pune în Sfântul Potir, ștergându-și apoi degetele cu buretele, iar diaconul zice: **Amin.**

Și, luând diaconul căldura, vine în partea dreaptă a preotului și zice încet:

Binecuvintează, părinte, căldura!

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântată este căldura Sfintelor Tale (Taine)*, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul zice: **Amin.** Și toarnă apa fierbinte în Sfântul Potir, în chipul Sfintei Cruci, atât cât să încălzească Sfintele, zicând:

Căldura Duhului Sfânt. Amin*.

După aceasta, diaconul, lăsând vasul de căldură, stă puțin mai deoparte, iar preotul rupe (sau taie cu copia) părticica HS în două, pe Sfântul Disc. Diaconul, stând în dreapta preotului, puțin mai înapoi, face împreună cu el trei închinăciuni adânci și cere apoi iertare de la preot. După care preotul zice:

Apropie-te, diacone!

Iar diaconul, trecând prin partea de răsărit a Sfintei Mese, vine în stânga preotului, ținând palmele întinse cruciș, dreapta peste stânga, și zice:

Iată, mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor și Dumnezeuul nostru. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului dia-

* Privitor la aceste formule, a se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul cărții.

con (N) Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Preotul, având buretele între degetele de la mâna stângă, ia cu mâna dreaptă una dintre cele două jumătăți din părticica HS și, ținând-o deasupra buretelui, o dă diaconului, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul, primind părticica din Sfântul Trup în palma dreaptă, răspunde: Amin. Hristos în mijlocul nostru; la care preotul răspunde: Este și va fi.

Diaconul sărută apoi mâna și umărul preotului, apoi se duce în partea de răsărit a Sfintei Mese și, plecându-și capul, așteaptă să ia și preotul părticica din Sfântul Trup. Iar preotul, desfăcând mai întâi palma dreaptă și așezând buretele sub degetul mijlociu, între arătător și inelar, ia cu stânga cealaltă jumătate din părticica HS și o pune în palma dreaptă, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie, nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Își șterge apoi, deasupra Sfântului Disc, cu buretele, degetele cu care a luat părticica, și, așezând mâna stângă sub mâna dreaptă, stă plecat înaintea Sfintei Mese și se roagă în taină asemenea făcând, în același timp, și diaconul, la locul său zicând:

Rugăciunile împărtășirii



I red, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. De aseme-

nea, cred că acesta este însuși Preacuratul Tău Trup și acesta este însuși Scumpul Tău Sânge. Deci, mă rog Ție: Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele săvârșite cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește, fără de osândă, să mă împărtășesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare îți voi da ca Iuda, ci, ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ție: Pomenește-mă, Doamne, întru împărăția Ta.

Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului.

Și așa, preotul și diaconul se împărtășesc în același timp, cu particiele pe care le țin în mâini, cu frică și cu toată evlavia, ștergându-și după aceea mâinile cu buretele deasupra Sfântului Antimis. Apoi preotul, închinându-se mai întâi, ia cu amândouă mâinile Sfântul Potir și, folosindu-se de un procovăț, se împărtășește de trei ori din el, zicând:

De asemenea, Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie, nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Apoi preotul își șterge cu procovățul buzele și Sfântul Potir în partea pe unde s-a împărtășit cu Sfântul Sânge, sărută Sfântul Potir, apoi zice:

Iată, acesta s-a atins de buzele mele și va șterge fără-delegile mele și de păcatele mele mă va curăți (Isaia 6, 7).

După aceasta, ținând Sfântul Potir cu procovățul, cheamă pe diacon, zicând:

Apropie-te, diacone!

Și diaconul vine și se închină, zicând:

Iată, din nou mă apropii de nemuritorul Împărat. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului diacon (N), Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Diaconul ia cu mâna stângă un colț al procovățului, cu care ține preotul Sfântul Potir, și îl așează sub bărbie, iar cu dreapta apucă de marginea de jos a Sfântului Potir, iar preotul îl împărtășește de trei ori, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul răspunde: Amin.

Și, după ce s-a împărtășit diaconul, preotul zice:

Iată, acesta s-a atins de buzele tale și va șterge fără-delegile tale și de păcatele tale te va curăți (Isaia 6, 7).

Diaconul își șterge apoi buzele și marginea Sfântul Potir cu procovățul.

SE CUVINE A ȘTI: de vor fi mai mulți preoți și diaconi slujind împreună, protosul rupe (sau taie cu copia) păticea HS din Sfântul Trup în atâtea părți câți preoți și diaconi sunt, iar la vremea împărtășirii vin mai întâi preoții și stau în rând, după rangul lor, în partea

dinspre miazănoapte a Sfintei Mese și își cer iertare unul de la altul. Apoi, după preoți, urmează în rând diaconii până la cel mai mic și își cer iertare de la preoți, precum și între ei.

Retrăgându-se protosul dinaintea Sfintei Mese, ceilalți preoți vin cu evlavie și își iau singuri, cu mâna stângă, o părticică din Sfântul Trup și o pun în palma dreaptă. Își șterg degetele cu buretele după rânduială și, așezând cruciș palma stângă sub cea dreaptă, se întorc pe unde au venit și, trecând prin fața celorlalți, merg prin spatele Sfintei Mese și stau în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, fiecare de-a dreapta celui de dinaintea lui, cu capul plecat și privirea spre Sfântul Trup.

Vin, apoi, și diaconii și primesc de la protos câte o părticică din Sfântul Trup, după rânduială. Iar după aceștia, ia și protosul o părticică și, stând la locul său, dinaintea Sfintei Mese, se roagă, împreună cu ceilalți, zicând, pe rând, rugăciunile împărtășirii: Cred, Doamne și mărturisesc... și celelalte, încet și cu luare-aminte. Terminând rugăciunile, se împărtășesc toți cu Sfântul Trup.

Apoi, cel mai mare, ștergându-și palma dreaptă cu buretele, ia cu evlavie Sfântul Potir și se împărtășește cu Sfântul Sânge, iar după ce s-a împărtășit cu Sfântul Sânge, merge și își spală mâinile, după rânduială. Ceilalți preoți, venind unul după altul prin partea dinspre miazăzi, urmează aceeași rânduială. Ultimul dintre preoți împărtășește pe diaconi din Sfântul Potir, cu luare-aminte.

Dacă slujește un sobor de preoți, cu sau fără diaconi, protosul nu va da nici Sfântul Trup și nici nu va împărtăși din Sfântul Sânge pe preoți, indiferent de gradul său administrativ sau didactic, ci numai pe diaconi. Numai arhiereul dă Sfântul Trup și Sfântul Sânge atât preoților, cât și diaconilor. Dacă în sobor sunt numai preoți, protosul își ia cel dintâi părticica din Sfântul Trup, apoi se retrage dinaintea Sfintei Mese puțin mai la dreapta.

După ce preoții și diaconii s-au împărtășit toți, dacă nu sunt mulți credincioși de cuminecat, atunci diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, ținând buretele sub degetul mijlociu de la mâna dreaptă, între inelar și arătător, ia cu stânga Sfântul Disc și, ridicându-l deasupra Sfântului Potir, pune în el, ajutându-se de burete, cu luare-aminte, mai întâi părțile NI și KA de pe Sfântul Disc, apoi părticica

Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și miridele celor nouă cete, zicând la fiecare rugăciunea cuvenită. După aceea, pune în Sfântul Potir și celelalte miride, zicând: Spală, Doamne, păcatele... Iar la vremea împărtășirii credincioșilor, dacă sunt de cuminecat numai câțiva, preotul care îi împărtășește sfărâmă și ia cu lingurița din cele două sfinte părți NI și KA și din Scumpul Sânge, după trebuință.

SE CUVINE A ȘTI: preotul NU va împărtăși credincioșii din părțile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu sau a celor nouă cete sau din celelalte care sunt pe Sfântul Disc, pentru vii și morți.

Când sunt mai mulți credincioși de împărtășit, cele două sfinte părți NI și KA se frâng în părțile mici, ca să fie de ajuns pentru toți cei ce vor să se împărtășească (la nevoie se poate împărtăși și din pârțica IIS), și așa se pun în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată. Pârțica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, părțile celor nouă cete, precum și cele pentru vii și morți se lasă pe Sfântul Disc, până ce se vor cumineca toți credincioșii, atunci când se zice: Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste apropiăți-vă, ca nu cumva, amestecându-se cu părțile din Sfântul Trup, să se întâmple a împărtăși din ele pe cineva, din nebagare de seamă.

Punând deci mai întâi părțile NI și KA, una după alta, în Sfântul Potir, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, zice:

Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim; că Tu ești Dumnezeu nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos; că, iată, a venit prin cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui; că, răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Iar când pune în Sfântul Potir părticica Născătoarei de Dumnezeu, diaconul (preotul) zice:

Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum și te bucură, Sioane, iar tu, Curată Născătoare de Dumnezeu, veselește-te întru Învierea Celui născut al tău.

Când pune în Sfântul Potir miridele pentru cele nouă cete, diaconul (preotul) zice:

O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase! O, Înțelepciunea și Cuvântul și Puterea lui Dumnezeu! Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a împărăției Tale.

Diaconul (preotul) trage după aceea ușor, cu buretele, miridele pentru vii și pentru morți și le pune în Sfântul Potir, zicând:

Spală, Doamne, păcatele celor care s-au pomenit aici, cu Cinstitul Tău Sânge, pentru rugăciunile sfinților Tăi.

Ștergând apoi bine Sfântul Disc și strângând părticelele de pe Sfântul Antimis, le pune în Sfântul Potir și așează după aceea, deasupra lui, acoperământul său. Pune apoi pe Sfântul Disc mai întâi Aerul, împăturit, apoi Steluța și Copia, iar peste ea acoperământul împăturit al Sfântului Disc. După aceea, preotul citește în taină:

Rugăciunea de mulțumire



ulțumim Ție, Doamne, Dumnezeul nostru, pentru împărtășirea cu sfințele, preacuratele, nemuritoarele și cereștile Tale Taine, pe care ni le-ai dat spre binefacerea, sfințirea și tămă-

duirea sufletelor și a trupurilor noastre. Insuți, Stăpâne a toate, fă să ne fie împărtășirea cu Sfântul Trup și Sânge al Hristosului Tău, spre credință neînfruntată, spre dragoste nefățarnică, spre desăvârșirea înțelepciunii, spre tămăduirea sufletului și a trupului, spre depărtarea a tot potrivnicul, spre paza poruncilor Tale și spre răspuns bine primit la înfricoșătorul scaun de judecată al Hristosului Tău*.

Preotul își spală mâinile; asemenea și diaconul. Și, sfârșindu-se la strană cântarea chinonicului (sau rostirea predicii), se ridică dvera și se deschid Ușile Împărătești, iar diaconul, închinându-se o dată, primește Sfântul Potir de la preot, cu evlavie, și, venind între Ușile Împărătești și înălțându-l, îl arată credincioșilor, zicând:

Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă!

Strana: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă (*Psalm 117, 26-27*).

Întorcându-se diaconul spre Sfântul Altar, dă Sfântul Potir preotului, care vine și stă între Ușile Împărătești. Și, apropiindu-se credincioșii care vor să se împărtășească, preotul, stând cu fața către ei și ținând în mâini Sfântul Potir, zice, în auzul tuturor, cu multă evlavie, rar și deslușit, rugăciunile: Cred, Doamne, și mărturisesc..., Cinei Tale celei de taină..., Nu spre judecată sau spre osândă..., credincioșii rostind și ei, încet, după preot aceleași rugăciuni. După aceea, vin unul după altul și primesc Dumnezeuștile Taine de la preot, care, împărtășind pe fiecare, zice:

* Locul firesc al acestei rugăciuni este în timpul ecteniei Drepți primind..., înainte de ecfonisul Că Tu ești sfințirea noastră..., dar întrucât preotul va fi ocupat atunci cu strângerea Sfântului Antimis, din motive practice rugăciunea a fost așezată aici.

Se împărtășește robul lui Dumnezeu (N), cu Cinstitul Trup și Sfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin

În acest timp, strana cântă: Trupul lui Hristos primiți... sau Cinei Tale celei de taină..., iar cel împărtășit își șterge buzele cu procovățul, primește anafură și trece mai departe, închinându-se și mulțumind lui Dumnezeu. Sfârșindu-se aceasta, preotul, ținând cu amândouă mâinile Sfântul Potir, sau, dacă nu este nimeni de împărtășit, luându-l de la diacon, după ce acesta a zis: Cu frică de Dumnezeu..., binecuvintează pe credincioși, cu Sfântul Potir, dintre Ușile Împărătești, zicând cu glas tare:

Preotul: Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta (Psalm 27, 12).

Strana: Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc; am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi.

În acest timp, întorcându-se în Altar, preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis de pe Sfânta Masă și îndată diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul pune în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată mai înainte, celelalte părțicele de pe Sfântul Disc, ștergându-l cu luare-aminte, dacă aceasta nu s-a făcut deplin după împărtășirea sfinților slujitori.

Preotul tămâiază de trei ori Sfântul Potir, zicând cu voce înceată: Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule..., iar diaconul continuă ...și peste tot pământul slava Ta (Psalm 56, 7; 107, 5).

Apoi, preotul, dând diaconului cădelnița și Sfântul Disc, cu toate cele de pe el, acesta le ține cu multă evlavie la frunte apoi, întorcându-se și plecându-se spre credincioși, dintre Ușile Împărătești, le înalță puțin, după care duce Sfântul Disc la Proscomidiar, prin spatele Sfintei Mese, și-l lasă acolo. Dacă nu este diacon, preotul, închinându-se în fața Sfintei Mese, ia Sfântul Potir în mâna dreaptă,

iar în mâna stângă Sfântul Disc și, ținând Sfântul Potir deasupra acestuia, peste acoperămintele de pe el, face semnul Sfintei Cruci, cu Sfântul Potir, peste Sfântul Antimis, și zice în taină, cu voce înceată:

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru...

Și sfârșindu-se de cântat la strună: Am văzut Lumina cea adevărată..., preotul se întoarce către credincioși, zicând cu glas tare, dintre Ușile Împărătești:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne, ca să lăudăm slava Ta, că ne-ai învrednicit a ne împărtăși cu Sfintele, cele fără de moarte, preacinstitele și de viață făcătoarele Tale Taine; întărește-ne pe noi întru sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Preotul, mergând în acest timp la Proskomidiar, pune Sfântul Potir acolo (iar dacă nu a fost diacon, duce și Sfântul Disc). Și, luând cădelnița de la diacon sau de la paraclisier, cadește Sfintele de trei ori, fără să zică nimic. Apoi diaconul, având capul acoperit, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând în fața Ușilor Împărătești, zice ectenia:

Drepți! Primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, cereștile, nemuritoarele și de viață făcătoarele, înfricoșătoarele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră, lui Hristos Dumnezeu, să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

În timp ce diaconul rostește această ectenie, preotul strânge Sfântul Antimis, începând cu partea de răsărit și continuând cu cea de apus, cea de miazăzi și, la urmă, cea de miazănoapte.

Dacă nu este diacon, pe toate acestea le zice preotul.

Diaconul merge înaintea icoanei Mântuitorului și așteaptă acolo cu capul plecat, până la sfârșitul rugăciunii amvonului, iar preotul face semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis cu Sfânta Evanghelie, zicând ecfonisul:

Că Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis, așa cum era la începutul Dumnezeieștii Liturghii.

Strana: Amin.

Preotul, având capul acoperit și întorcându-se spre credincioși, zice:

Cu pace să ieșim.

Strana: Întru numele Domnului.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apoi preotul, luând Liturghierul, iese printre Ușile Împărătești, merge în mijlocul bisericii și, făcând o închinăciune spre răsărit, citește cu glas tare:

Rugăciunea Amvonului



El ce binecuvintezi pe cei ce Te binecuvintează, Doamne, și sfințești pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta. Plinătatea Bisericii

Tale o păzește; sfințește-i pe cei ce iubesc frumusețea (*bună-cuviința*) casei Tale; Tu pe aceștia îi răsplătește, preamărindu-i cu dumnezeiasca Ta putere și nu ne părăsi pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine. Pace lumii Tale dăruiește, Bisericilor Tale, preoților, conducătorilor țării noastre și întregului Tău popor. Că toată darea cea bună, și tot darul desăvârșit, de sus este, pogorându-se de la Tine, Părintele luminilor, și Ție slavă și mulțumire și închinăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Iar dacă sunt aduse daruri sau prinoase în cinstea și pomenirea Sfântului zilei sau pentru sărbătoare (colivă, brânză și ouă, struguri, pârgă de poame sau alte prinoase), îndată se cântă la strună troparul și condacul sărbătorii. Apoi preotul, tămâind, zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Și, stând preotul lângă prinoase, zice cu glas tare rugăciunea potrivită cu felul prinoaselor (vezi la paginile 413-420).

Strana: Amin.

Apoi: Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac... (de trei ori) (în mănăstiri, se citește, acum sau după otpust, psalmul 33: Binecuvânta-voi pe Domnul...)

Preotul se pleacă spre credincioși, în dreapta și stânga, și intră în Sfântul Altar printre Ușile Împărătești, iar diaconul pe ușa dinspre miazănoapte, și, mergând către Proscomidiar, își descoperă și își pleacă amândoi capetele, preotul zicând, în taină, rugăciunea aceasta:

Plinitu-s-a și s-a săvârșit, pe cât a fost întru a noastră putere, Hristoase, Dumnezeuul nostru, Taina rânduiei Tale; că am făcut pomenirea morții Tale, văzut-am chipul învierii Tale, umplutu-ne-am de viața Ta cea nesfârșită, îndulcitu-ne-am de hrana Ta cea neîmpuținată, căreia binevoiește a ne învrednici pe noi toți și în veacul ce va să fie, cu harul Celui fără de început al Tău Părinte și al Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul, după rugăciunea Plinitu-s-a..., își acoperă capul și binecuvintează pe credincioși dintre Ușile Împărătești:

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, închinându-se către icoana Mântuitorului, zice:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează!

Preotul - dacă va fi duminică – face otpustul, zicând:

Cel ce a înviat din morți... iar, dacă nu va fi duminică, zice:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și

întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale celui între Sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, a cărui Dumnezeiască Liturghie am săvârșit, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

La Praznice împărătești și zile de rând, se pun otpusturile corespunzătoare (vezi pag. 375-383)

Preotul se întoarce cu fața spre icoana Mântuitorului și, închinându-se, zice:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

După aceea preotul, intrând în Sfântul Altar, închide Ușile Împărătești și dvera. Vine apoi la iconostas unde împarte anafura sau, dacă este obiceiul, miruiește pe credincioși, zicând:

Ajutor de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul
(*Psalm 120, 2*).

Credincioșii iau apoi anafura. Și, isprăvind, se întoarce în Sfântul Altar și, dacă nu este diacon, potrivește (consumă) Sfintele Taine, cu rânduiala ce se arată aici pentru diacon.

Dacă este diacon, acesta, după ce preotul a zis rugăciunea: *Plinitu-s-a și s-a săvârșit...*, își descoperă capul și, mergând la Proscomidiar, potrivește (consumă) Sfintele Taine rămase în Sfântul Potir, cu toată grija, cu frică și cu toată paza, ca nu cumva vreo fărâmitură sau pătărică oricât de mică, să cadă sau să rămână în Sfântul Potir. Toarnă, deci, în el vin și apă, de mai multe ori, și consumă cele dintr-însul, ștergând, la sfârșit, Sfântul Potir pe dinăuntru, cu buretele și apoi, cu

un procovăț anume rânduit pentru aceasta. Pune, apoi, buretele în procovățul cu care a șters și, strângând și Sfintele Vase împreună, le pune la locul obișnuit. După ce și-a spălat mâinile, citește rugăciunile de mulțumire, după împărtășire.

Și, dezbrăcându-se de sfintele veșminte, preotul și diaconul zic:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperire neamurilor și slavă poporului Tău, Israel.

Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Preasfântă Treime... și după Tatăl nostru... troparul Sfântului Vasile cel Mare, glasul 1:

În tot pământul a ieșit vestirea ta, căci acesta a primit cuvântul tău, prin care, cu dumnezeiască cuviință ai învățat, firea celor ce sunt ai arătat, obiceiurile oamenilor le-ai împodobit, împărătească preoție. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Condac, glasul al patrulea:

Arătat-te-ai temei neclintit Bisericii, dând tuturor oamenilor domnia cea nefurată, pecetluind-o cu învățăturile tale, arătătorule al celor cerești, Vasile Cuvioase.

Și acum..., a Născătoarei de Dumnezeu (sau condacul praznicului):

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sânguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, care cu credință strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

Doamne, miluiește... (de 12 ori) Ceea ce ești mai cinstită... Slavă... Și acum... și preotul face apolisul cel mic, pomenind pe Sfântul Vasile cel Mare.

Și, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, ies din biserică, ducându-se întru ale lor.

DOMNEZIEASCA LITURGHIE
A DARVRIOR
ÎNAINTE-SFINTE,
NUMITĂ ȘI
A SFÂNTULUI
GRIGORIE DIALOGUL



ÎNVĂȚĂTURĂ despre DUMNEZEIASCA LITURGHIE A DARURILOR ÎNAINTE-SFINȚITE

Sfânta Biserică a statornicit, prin canonul 52 al Sinodului Trulan, rânduiala ca, «în toate zilele Sfântului și Marelui Post, afară de sâmbătă și duminică și de sfânta zi a Bunei-Vestiri, să se săvârșească Sfânta Liturghie a Darurilor înainte-sfințite». Săvârșirea Liturghiei Darurilor înainte-sfințite nu este oprită, deci, în nici una din zilele Sfântului și Marelui Post, în care nu se face Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur sau a Sfântului Vasile cel Mare.

Este, însă, obiceiul ca această Sfântă Liturghie a Darurilor înainte-sfințite să se săvârșească miercurea și vinerea în Sfântul și Marele Post, afară de ziua de Vineri din săptămâna Sfințelor Pătimiri, când nu se săvârșește nici o liturghie. Ea se face totuși și în zilele de luni, marți și joi din Sfântul și Marele Post, afară de luni și marți din prima săptămână a Postului Mare, care sunt zile aliturgice, și de Joia Mare, când se săvârșește Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, atunci când se întâmplă să cadă în aceste zile vreuna din următoarele sărbători: întâia și a doua Aflare a capului Sfântului Ioan Botezătorul (24 februarie), Sfinții 40 de Mucenici (9 martie), Sf. Grigorie Dialogul (12 martie), înainte-prăznuirea Bunei-vestiri (24 martie) și Sfântul Calinic Cernicanul (11 aprilie), hramul bise-

ricii sau vreun sfânt cu cinstire locală. Se mai săvârșește, de asemenea, joi, în săptămâna a cincea din Sfântul și Marele Post (Joia Acatistului), precum și luni, marți și miercuri, în Săptămâna Sfințelor Pătimiri ale Domnului.

Dator este, deci, preotul ca, în Sfântul și Marele Post, atunci când urmează a face Liturgia Darurilor înainte-sfințite, să scoată la Proscomidia din duminică dinaintea acelor zile, pe lângă Sfântul Agneț pentru acea duminică, încă **atâtea Sfinte Agnețe câte Liturghii ale Darurilor înainte-sfințite va săvârși în cursul săptămânii ce vine**, adică pentru miercuri și vineri, precum și pentru vreuna din sărbătorile amintite, ce s-ar întâmpla în afară de miercuri și vineri.

Scoate, așadar, după rânduială, mai întâi Sfântul Agneț, pentru Liturgia din acea duminică, și, după ce îl pune pe Sfântul Disc, îl junghie cruciș și zice cele cuvenite, după obicei. Scoate apoi și pe celelalte Agnețe, unul după altul, urmând la fiecare rânduiala Dumnezeieștii Proscomidii, ca și la cel dintâi, și le așează cu pecetea în sus pe Sfântul Disc, lângă cel dintâi, ori peste acesta, dacă Sfântul Disc este prea mic. Zicând apoi: **Și unul din ostași cu sulia coasta Lui a împuns**, împunge fiecare Sfânt Agneț în parte, cu sfânta copie, sub semnul IIS, turnând îndată vin și apă în Sfântul Potir și zicând: **Și cel ce a văzut a mărturisit și adevărată este mărturia lui**. Iar la vremea cuvenită, le acoperă cu sfințele acoperăminte și tămâiază, zicând rugăciunea punerii înainte. Și așa începe Dumnezeiasca Liturhie, săvârșind-o după obicei.

[Să se ia aminte că prescurile din care s-au scos Sfintele Agnețe pentru Liturghiile de peste săptămână se binecuvintează, după obicei, la vremea Axionului și se păstrează înfășurate într-un acoperământ sau într-o pânză curată, spre a fi tăiate și împărțite ca anafură, în zilele cu Liturgia Darurilor înainte-sfințite].

Iar când vine vremea să binecuvânteze Sfintele Agnețe, după invocarea Sfântului Duh, preotul zice: **Și fă, adică, pâinea aceasta...** (iar nu **pâinile acestea**, căci unul este Hristos), binecuvântându-le pe toate, o dată. Iar când va fi să le înalțe, la: **Sfintele, sfinților**, le înalță pe toate împreună. După aceea, frânge Sfântul Agneț cel dintâi proscomidit, pune din el partea cuvenită (IIS) în Sfântul Potir și toarnă căldură după obicei. Apoi, având lingurița în mâna dreaptă, ia cu mâna stângă, pe rând, pe fiecare din celelalte Sfinte Agnețe scoase pentru Liturgia Darurilor înainte-sfințite și, ținându-le deasupra Sfântului Potir, ia cu lingurița din Sfântul Sânge și le udă cruciș, pe partea pe care s-a însemnat junghierea,

adică pe miez. Sau, dacă se poate face cu îndemănare, luând cu mâna dreaptă Sfântul Agneț, îl moaie în Sfântul Sânge din Potir, cu miezul în jos, în așa fel ca Sfântul Sânge să pătrundă în tot Sfântul Agneț și să nu rămână nici o părticică din el nepătrunsă de Sfântul Sânge, fără să curgă însă afară din Sfântul Agneț. După aceea, le așează unul după altul în cutie, cu toată luarea aminte, ca să nu se atingă udătura de cutie sau să curgă Sfântul Sânge până jos. Apoi, urmând rânduiala din Liturghier, preotul se roagă și se împărtășește, sfârșind Dumnezeiasca Liturghie.

În zilele în care va fi să se săvârșească Liturghia Darurilor înainte-sfințite, se face mai întâi slujba Miezonopticii, a Utreniei, a Cea-surilor și a Obedniței. Este obiceiul ca această Liturghie, chiar la bisericile unde este diacon, să se săvârșească mai mult de preot, adică fără diacon, afară de sărbătorile amintite mai sus, precum și în primele zile din săptămâna Sfintelor Pătimiri.

Deci, când începe la strană a se citi Ceasul al nouălea, preotul și diaconul (dacă este) vin, după rânduiala știută, în mijlocul bisericii, fac plecăciune la scaunul arhieresc, apoi, întorcându-se, fac trei închinăciuni spre răsărit, zicând încet, de fiecare dată: *Dumnezeule curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!*; se închină la icoane și la iconostas, trec între sfeșnicele împărătești și fac trei închinăciuni spre răsărit, zicând încet *Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri...*, apoi își pleacă amândoi capetele spre strane și spre credincioși, cerând iertare. După aceea, intră în Sfântul Altar, fac două metanii în fața Sfintei Mese, sărutând Sfânta Masă, Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, după care mai fac o metanie. Apoi, se îmbracă cu sfintele veșminte, binecuvântându-le și zicând doar: *Pentru rugăciunile...* Se obișnuiește, datorită atmosferei de pocăință a acestei Liturghii, ca preoții să nu poarte cruce și bederniță. După îmbrăcare, amândoi își spală mâinile.

Fiind vremea a se începe Dumnezeiasca Liturghie, preotul și diaconul (dacă este) vin în fața Sfintei Mese, cu capul descoperit, diaconul stând în dreapta preotului, și se închină de două ori, zicând: *Dumnezeule curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește*. Preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai Sfânta Masă. Apoi, mai fac o închinăciune, zicând același stih.

Dacă este diacon, acesta își pleacă spre protos capul, nimic zicând, iar protosul îl binecuvintează pe cap. Diaconul sărută mâna preotului, apoi, închinându-se, iese pe ușa dinspre miazănoapte și merge în mijlocul bisericii (sub policandrul mare), cu fața spre Sfântul Altar.





DUMNEZEIASCA LITURGHIE
A DARURILOR ÎNAINTE-SFINȚITE,
NUMITĂ ȘI A
SFÂNTULUI GRIGORIE DIALOGUL

Dvera și Ușile Împărătești fiind deschise, diaconul, din mijlocul bisericii, după ce face trei închinăciuni, zice:

Binecuvintează, părinte!

Preotul, având capul descoperit, ia Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile, o ridică puțin și zice, de asemenea, cu glas tare, făcând cu Sfânta Evanghelie semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis:

Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Și așează Sfânta Evanghelie la locul ei, pe Sfânta Masă.

Strana: Amin. Veniți să ne închinăm... (de trei ori) și psalmul de scară 103: Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul...

Se închid Ușile Împărătești, iar diaconul, intrând în Sfântul Altar, merge la Proscomidiar și pregătește Sfintele Vase.

Când slujește fără diacon, preotul citește în taină, din fața Sfintei Mese, toate cele șapte rugăciuni ale Vecerniei, în timpul citirii la strănă a Psalmului 103 (sunt așezate în ordine la paginile 35-38); dacă slujește cu diacon, preotul citește acum doar ultimele trei rugăciuni ale Vecerniei (începând cu a cincea), întrucât pe primele patru le va citi mai pe urmă, în timpul ecteniilor rostite de diacon.

Rugăciunea a cincea a Vecerniei

 oamne, Doamne, Cel ce cu palma Ta cea preacurată cuprinzi toate, Care îndelung rabzi pentru noi toți și-Ți pare rău de răutățile noastre, adu-Ți aminte de îndurările Tale și de mila Ta. Cercetează-ne pe noi întru bunătatea Ta și cu harul Tău dă-ne ca și în cealaltă vreme a zilei de acum să scăpăm de meșteșugirile vicleanului, cele de multe feluri, și păzește fără de bântuială viața noastră, cu harul Preasfântului Tău Duh. Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șasea a Vecerniei

Dumnezeule cel mare și minunat, Care, cu bunătatea cea nespusă și cu purtarea de grijă cea multă, chivernisești toate și ne-ai dăruit bunătățile Tale cele din lume și ne-ai chezășuit împărăția cea făgăduită, prin bunătățile cele dăruite nouă; Cel ce ne-ai ajutat, și în partea cea trecută a zilei, să ne abatem de la tot răul, dăruiește-ne ca și pe cea rămasă să o săvârșim fără de prihană înaintea sfintei Tale slave, ca să Te laudăm pe Tine, Dumnezeul nostru, Cel singur bun și de oameni iubitor. Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șaptea a Vecerniei

Dumnezeule cel mare și preaînalt, Cel ce singur ai nemurire și locuiești în lumina cea neapropiată; Care ai făcut toată zidirea cu înțelepciune; Cel ce ai despărțit lumina de întuneric și ai pus soarele spre stăpânirea zilei, iar luna și stelele spre stăpânirea nopții; Care ne-ai învrednicit pe noi, păcătoșii, și în ceasul de acum, să întâmpinăm fața Ta cu mărturisire și să-Ți aducem laudă de seară; Însuși, Iubitorule de oameni, îndreptează rugăciunea noastră ca tămâia înaintea Ta și o

primește ca pe o mireasmă cu bun miros. Seara de acum și noaptea ce vine, liniștite ni le dăruiește; îmbracă-ne cu armele luminii; izbăvește-ne de frica nopții și de tot lucrul ce se petrece în întuneric. Și ne dăruiește somnul pe care l-ai dat spre odihna neputinței noastre, ferit de toată nălucirea diavolească. Așa, Stăpâne a toate, Dătătorule de bunătăți dă-ne, ca, și în așternuturile noastre umilindu-ne, să pomenim noaptea numele Tău și, cu gândul la poruncile Tale luminându-ne, să ne sculăm întru bucurie sufletească, spre lauda bunătății Tale, aducând rugăciuni și cereri milostivirii Tale pentru păcatele noastre și ale întregului Tău popor, pe care, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, întru milă îl cercetează. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și, sfârșindu-se psalmul, preotul, stând în fața Sfintei Mese, sau diaconul - dacă este- ieșind la locul obișnuit, din mijlocul bisericii, zice ectenia mare:

Cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (*statornicia*) a sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm*.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduiială.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare ...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul rostește în taină:

Rugăciunea întâi a Vecerniei

Doamne, Îndurate și Milostive, îndelung-Răbdătorule și mult-Milostive, ascultă rugăciunea noastră și ia aminte la glasul cererii noastre. Fă cu noi semn spre bine; îndreptează-ne pe calea Ta, ca să umblăm în adevărul Tău; veselește inimile noastre, ca să ne temem de numele Tău cel sfânt, pentru că mare ești Tu și lucruri minunate faci. Tu singur ești Dumnezeu și nu este asemenea Ție între dumnezei, Doamne, puternic întru milă și bun întru tărie, spre a ajuta și a mângâia și a mântui pe toți cei ce nădăjduiesc în numele Tău cel sfânt.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se închide dvera Ușilor Împărătești, iar cel rânduit citește, în mijlocul bisericii, starea întâi din Catisma a optsprezecea din

Psaltire. În acest timp, preotul așează Sfânta Evanghelie cu partea care se deschide, spre răsărit și desface Sfântul Antimis, ștergându-l cu buretele pentru a se asigura că nu sunt firimituri acolo unde vor fi așezate Sfintele Vase. Merge apoi la Proscomidiar (dacă slujește fără diacon) și pregătește Sfintele Vase, apoi aduce de la Proscomidiar la Sfânta Masă Sfântul Disc, Acoperământul său și Steluța (dacă este diacon, le aduce acum acesta).

Făcându-se sfârșitul stării întâi din Catismă, se deschide dvera.

Preotul, din fața Sfintei Mese, sau diaconul, din fața Ușilor Împărătești, zice ectenia mică:

Iară și iară cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul (dacă slujește cu diacon) rostește în taină:

Rugăciunea a doua a Vecerniei

Doamne, nu cu mânia Ta să ne mustri, nici cu urgia Ta să ne cerți, ci fă cu noi după mila Ta, Doctorule și Tămăduitorule al sufletelor noastre; îndreptează-ne la limanul voii Tale, luminează ochii inimilor noastre spre cunoașterea ade-

vărului Tău și ne dăruiește cealaltă vreme a zilei de acum și toată vremea vieții noastre, în pace și fără de păcat a o petrece, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare cefonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se închide dvera Ușilor Împărătești, iar cel rânduit la citirea Psaltirii începe să citească starea a doua din Catismă. Preotul, luând după aceea cădelnița de la diacon sau paracliser, tămâiază cutia cu Sfântul Agneț, de pe Sfânta Masă; dând apoi cădelnița diaconului sau paracliserului, care stă în timpul acesta în partea dinspre miazăzi, pune cutia cu Sfântul Agneț pe Sfântul Antimis și, după ce face trei închinăciuni, ia Sfântul Agneț din cutie, cu multă evlavie, și-l așază pe Sfântul Disc, cu pecetea în sus, ajutându-se cu multă grijă de burete. Își șterge degetele, apoi, luând Steluța, o tămâiază, apropiind-o de cădelniță, și o așază pe Sfântul Disc, deasupra Sfântului Agneț, zicând numai: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri...; asemenea face și cu Acoperământul, cu care acoperă Sfântul Disc. Tămâiază Sfintele de trei ori și face trei metanii mari, împreună cu diaconul.

Făcându-se, ca mai înainte, sfârșitul stării a doua din Catismă, se deschide dvera Ușilor Împărătești, iar preotul, din fața Sfintei Mese, sau diaconul, din fața Ușilor Împărătești, zice ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta..., Pe noi înșine...

Preotul rostește în taină:

Rugăciunea a treia a Vecerniei



Doamne, Dumnezeu nostru, adu-Ți aminte de noi, păcătoșii și netrebnicii robii Tăi, când chemăm numele Tău cel sfânt, și să nu ne lași pe noi rușinați în așteptarea milei Tale, ci ne dăruiește, Doamne, împlinirea tuturor cererilor cele spre mântuire. Și ne învrednicește să Te iubim și să ne temem de Tine, din toată inima noastră, și să facem întru toate voia Ta.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se închide dvera Ușilor Împărătești, iar strana sau cântărețul începe, după rânduiala știută, să citească starea a treia din Catismă. Ajungând la versetul: Închina-ne-vom la locul unde au stat picioarele Lui..., pe care îl citește mai rar și cu glas mai ridicat, se oprește. În Altar se sună atunci clopoțelul, iar credincioșii își pleacă genunchii, cu mare umilință; preotul ridică, în acest timp, Sfântul Disc în dreptul frunții și merge la Proscomidiar, ocolind Sfânta Masă pe dreapta; diaconul sau paracliserul merg înainte cu lumânarea aprinsă și cu cădelnița, tămâind. Când preotul a ajuns cu Sfintele la Proscomidiar, se sună iarăși clopoțelul, credincioșii se ridică, iar citețul urmează mai departe citirea stării a treia: ...Scoală-Te, Doamne... Preotul,

așezând Sfântul Disc în dreapta, iar Sfântul Potir în stânga, toarnă după obicei în Sfântul Potir vin și apă, fără să zică ceva, nici chiar rugăciunea punerii înainte, ci numai când le acoperă zice: **Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri...** Vine apoi în fața Sfintei Mese și, după ce strânge Sfântul Antimis, așează Sfânta Evanghelie la locul ei.

Sfârșindu-se de citit Catisma, se deschide dvera Ușilor Împărătești, iar preotul, stând în fața Sfintei Mese, sau diaconul (dacă este), din fața Ușilor Împărătești, zice ectenia mică: **Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta..., Pe noi înșine...**

Preotul rostește în taină:

Rugăciunea a patra a Vecerniei



el ce, cu cântări fără de tăcere și cu doxologii fără de încetare, ești lăudat de Sfintele Puteri, umple gura noastră de lauda Ta, ca să dăm slavă numelui Tău celui sfânt; și ne dă parte și moștenire cu toți cei ce se tem de Tine într-un adevăr și păzesc poruncile Tale, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Tăi.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că Tu ești Dumnezeu nostru, Dumnezeu Care miluiești și mântuiești, și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și îndată se cântă: Doamne, strigat-am..., cu stihurile și stihirile, după tipic. Preotul sau diaconul, dacă este, face cădere mare, ca la Vecernie. La Slavă... Și acum..., se face Vohodul: în zilele de rând, cu

cădelnița (după rânduiala arătată la slujba Vecerniei), iar în zilele de sărbători și în săptămâna Sfințelor Patimi, cu Sfânta Evanghelie (după rânduiala de la Sfânta Liturghie), la care preotul, ajungând în mijlocul bisericii, se pleacă și zice în taină:

Rugăciunea Intrării

Seara și dimineața și la amiază Te laudăm, Te binecuvântăm, Îți mulțumim și ne rugăm Ție, Stăpâne al tuturor, Iubitorule de oameni, Doamne: Îndreptează rugăciunea noastră ca tămâia înaintea Ta și nu pleca inimile noastre spre cuvinte sau cugete viclene, ci ne izbăvește de toți cei ce vânează sufletele noastre. Că spre Tine sunt, Doamne, Doamne, ochii noștri și întru Tine am nădăjduit; să nu ne rușinezi, Dumnezeuul nostru.

Apoi, ridicându-se preotul (dacă este fără diacon, mută cădelnița în mâna stângă și), închinându-se, zice tot încet

Ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, în taină: Binecuvintează, părinte, sfânta intrare!

Iar preotul, binecuvântând spre răsărit, zice încet:

Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Apoi diaconul (sau, în lipsa lui, preotul), după ce a făcut căderea mică, merge pe solee, în fața Ușilor Împărătești, și, cădind, zice cu glas tare:

Înțelepciune! Drepti!

Iar cel mai mare ori cântărețul zice:

Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a sfântului, fericitului, Iisuse Hristoase! Venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, laudăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu. Vrednic ești, în toată vremea, a fi laudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viață; pentru aceasta lumea Te slăvește.

După Intrare, paracliserul așează înaintea Ușilor Împărătești un sfeșnic, în care preotul pune cădelnița. Apoi preotul (sau diaconul) zice cu fața spre credincioși:

Să luăm aminte!

Preotul (protos):

Pace tuturor!

Citețul: Și duhului tău! Diaconul: Înțelepciune! Să luăm aminte! Strana cântă prochimenul cel dintâi.

Preotul, din Sfântul Altar, sau diaconul, dintre Ușile Împărătești, zice: **Înțelepciune!**

Citețul: De la Facere (sau Ieșire) citire.

Preotul sau diaconul:

Să luăm aminte! după care la strană se citește prima paremie.

Sfârșindu-se citirea acesteia, diaconul zice:

Înțelepciune! Să luăm aminte!

Citețul cântă al doilea prochimen. După aceasta, diaconul sau, în lipsa lui, citețul zice cu glas tare: Porunciți!, iar preotul, luând cu amândouă mâinile sfeșnicul cu lumânarea și cădelnița din fața Ușilor Împărătești, se întoarce spre răsărit și, făcând cu ele semnul Sfintei Cruci, în fața Sfintei Mese, zice cu glas tare:

Înțelepciune! Drepti!

Întorcându-se apoi cu fața către credincioși, vine între Ușile Împărătești și, făcând iarăși semnul Sfintei Cruci, zice cu glas tare:

Lumina lui Hristos luminează tuturor!

Preotul, din Sfântul Altar, sau diaconul, dintre Ușile Împărătești, zice:
Înțelepciune!

Citețul: De la Pilde (sau Iov), citire.

Preotul sau diaconul:

Să luăm aminte!

La strană, se citește a doua paremie.

Dacă se va întâmpla să fie sărbătoare sau sfânt cu polieleu, se citește și paremiile sărbătorii sau ale sfântului.

După ultima paremie, preotul, luând lumânarea și cădelnița și stând în fața Sfintei Mese, cântă, cădind, de trei ori, înaintea Sfintei Mese:

Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfa de seară.

Apoi, preotul stă tot în fața Sfintei Mese până ce strana din dreapta cântă aceeași cântare.

După aceea, merge în latura de miazăzi a Sfintei Mese și, de aici, rostește stihul întâi, cădind de trei ori*.

Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă; ia aminte la glasul rugăciunii mele, când strig către Tine (Psalm 140, 1).

Iar la strana se cântă: **Să se îndrepteze rugăciunea mea...**

Venind după aceea în partea dinspre răsărit, preotul rostește stihul al doilea, cădind de trei ori:

* Această rânduială a rostirii stihurilor este în concordanță cu rânduiala din Liturghiile Bisericii Ortodoxe surori.

**Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngrădire
împrejurul buzelor mele (Psalm 140, 3).**

Iar la strana se cântă: Să se îndrepteze rugăciunea mea...

Merge apoi în partea dinspre miazănoapte și rostește de aici stihul al treilea, cădind de trei ori:

Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să-mi dezvinovățesc păcatele mele (Psalm 140, 4).

La strana se cântă: Să se îndrepteze rugăciunea mea...

Întorcându-se spre Proscomidia și cădind de trei ori, preotul zice:
Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

La strana se cântă: Să se îndrepteze rugăciunea mea...

Întorcându-se în fața Sfintei Mese, preotul zice:

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul cântă el însuși:

Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta...,

Lăsând sfârșitul: ...ridicarea mâinilor mele, jertfă de seară, să-l facă strana, timp în care preotul tămâiază de trei ori dintre Ușile Împărătești, spre credincioși. Apoi face trei metanii mari, înaintea Sfintei Mese, și, împreună cu el, toți credincioșii.

Iar dacă este sărbătoare, în care se citește Apostolul și Evanghelia, ca la sfinții cu polieleu sau hramul bisericii, atunci, după ce s-a terminat cântarea: Să se îndrepteze..., diaconul sau preotul zice îndată:

Să luăm aminte!

Preotul:

Pace tuturor!

Cântărețul: Și duhului tău. Se zice prochimenu Apostolului.

Diaconul:

Înțelepciune!

Citețul: Din *Epistola către...*

Diaconul: Să luăm aminte!

După aceea, diaconul ia cădelnița cu tămâie și, venind către preot, după ce primește binecuvântarea de la el, cădește lin Sfânta Masă, în cele patru laturi, Sfântul Altar și pe preot, apoi iese din Sfântul Altar și cădește, după rânduială, icoanele, tronul arhieresc, stranele, pe citeț și, din mijlocul bisericii, pe ceilalți credincioși, după care intră în Sfântul Altar, cădind fără zgomot, ca să nu acopere vocea celui care citește *Apostolul*.

Dacă nu este diacon, cădirea o face preotul sau unul dintre preoții slujitori, în cazul în care se slujește în sobor; în timp ce diaconul cădește, preotul revine în fața Sfintei Mese și citește în taină:

Rugăciunea dinainte de Evanghelie



trălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca toate poștele trupești călcând, să viețuim duhovnicește, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună-plăcerea Ta. Că Tu ești luminarea sufletelor și a trupurilor noastre, Hris-toase Dumnezeule, și Ție slavă înălțăm, împreună

și Celui fără de început al Tău Părinte și Prea-sfântului și bunului și de viață Făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, terminând de cădit, pune cădelnița la locul ei și, apropiindu-se de preot, primește de la el Sfânta Evanghelie și, închinându-se înaintea ei, luând-o cu amândouă mâinile, pune capătul orarului peste ea și se pregătește pentru citire. (Dacă slujește sobor de preoți, fără diacon, după ce preotul care a cădit revine în Sfântul Altar, încheind cădirea, ceilalți preoți se întorc la locurile lor, prin partea de răsărit a Sfintei Mese, trecând cei de la stânga la dreapta și invers, după ce fac o plecăciune către Tronul cel de sus, apoi citesc, împreună cu protosul, Rugăciunea de dinainte de Evanghelie).

Și, sfârșindu-se de citit Apostolul, preotul, stând înaintea Sfintei Mese, se întoarce cu fața spre credincioși și zice dintre Ușile Împărătești:

Pace ție, cititorule.

Citețul: **Și duhului tău; iar strana cântă: Aliluia (de trei ori).**

Diaconul iese cu Sfânta Evanghelie printre Ușile Împărătești, având înaintea sa două sfeșnice cu lumânări aprinse (sau o lumânare aprinsă) și se îndreaptă spre amvon sau la locul cel obișnuit din mijlocul bisericii. Apoi zice:

Binecuvintează, părinte, pe binevestitorul Sfântului Apostol și Evanghelist (N).

Iar preotul, binecuvântându-l, zice:

Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, slăvitului, întru tot lăudatului Apostol și Evanghelist (N), să-ți dea ție, celui ce binevestești, cuvânt cu putere multă, spre plinirea Evangheliei iubitului Său Fiu, Domnul nostru

Iisus Hristos (Preotul se întoarce către icoana Mântuitorului și se închină).

Diaconul răspunde: **Fie mie, după cuvântul tău, părinte.**

(În zilele de rând - rostindu-se în taină dialogul arătat mai sus - preotul îl binecuvintează pe diacon și îi dă Evanghelia, iar când acesta a ajuns la locul convenit pentru citire, se trece direct la rostirea formulelor de mai jos.)

După aceasta, al doilea diacon zice, cu glas tare*:

Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie!

Și preotul zice îndată:

Pace tuturor!

(Preotul rămâne între Ușile Împărătești până ce diaconul termină citirea Sfintei Evanghelii).

Strana: Și duhului tău.

Diaconul care citește Sfânta Evanghelie:

Din Sfânta Evanghelie după (N) citire.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Preotul sau diaconul al doilea, dacă este:

Să luăm aminte!

(Iar dacă nu este diacon, Sfânta Evanghelie se citește de preot, dintre Ușile Împărătești, punându-se înaintea analogului un sfeșnic sau două).

Și, sfârșindu-se Sfânta Evanghelie, zice preotul către diacon:

Pace ție, celui ce ai binevestit.

* În primele trei zile din Săptămâna Patimilor, întrucât nu se citește Apostol, ci numai Evanghelie, după cântarea Să se îndrepteze..., diaconul (preotul) rostește: Și pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeuul nostru să-L rugăm! Strana cântă Doamne, miluiește! (de trei ori), apoi diaconul (preotul): Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie și celelalte, precum se arată mai jos.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Și, venind diaconul pe solee, îi dă preotului Sfânta Evangheligie sărutându-i mâna. Preotul sărută Sfânta Evangheligie, o înalță, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci spre credincioși, cu partea care are pe ea icoana Învierii, după care, intrând cu ea în Sfântul Altar, o așează pe Sfânta Masă, în latura de sus a Sfântului Antimis, cu partea care se deschide către răsărit. În acest moment, se poate rosti predica, potrivit tradiției.

Închizându-se după aceea Ușile Împărățești, preotul, din fața Sfintei Mese, sau diaconul, de la locul obișnuit, din mijlocul bisericii, zice ectenia întreită.

Dacă nu este sărbătoare, îndată după ce s-a încheiat rânduiala cântării: Să se îndrepteze..., se închid Ușile Împărățești și se zice

Ectenia întreită (a cererii stăruitoare):

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne Atotstăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Preotul sau diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

* În mănăstiri și schituri, aici se pomenesc starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii, și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericirii și pururea pomenirii ctitori ai acestei sfinte biserici (*mănăstiri*) și pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași (*închinători*), ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

În timpul ecteniei, preotul zice în taină:

Rugăciunea cererii stăruitoare



oamne, Dumnezeuul nostru, primește această rugăciune stăruitoare de la noi, robii Tăi și ne miluiește, după mulțimea milei Tale, și trimite îndurările Tale peste noi și peste tot poporul Tău, care așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

Preotul zice cu glas tare ecfonisul:

**Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești
și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului
Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.**

Strana: Amin.

Apoi, preotul desface Sfântul Antimis, după rânduială, în timp
ce diaconul (dacă nu este diacon, preotul însuși) zice:

Ectenia pentru cei chemați

**Rugați-vă, cei chemați, Domnului (se desface partea din-
spre miazănoapte a Sfântului Antimis).**

Strana: Doamne, miluiește.

**Cei credincioși, pentru cei chemați să ne rugăm, ca
Domnul să-i miluiască pe ei (se desface partea dinspre miazăzi).**

**Să-i învețe cuvântul adevărului (se desface partea dinspre
apus).**

**Să le descopere Evanghelia dreptății (se desface partea
dinspre răsărit).**

Apoi preotul începe să șteargă cu buretele Sfântul Antimis, din
toate părțile, spre răsărit.

**Să-i unească pe ei cu sfânta Sa, sobornicească și apos-
tolică Biserică.**

**Mântuiește, miluiește, apără și-i păzește pe ei, Dum-
nezeule, cu harul Tău.**

Cei chemați, capetele voastre Domnului să le plecați.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul citește în taină:

Rugăciunea pentru cei chemați

(La desfacerea Sfântului Antimis)

Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Ziditorule și Făcătorule a toate, Cel ce voiești ca toți să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină, caută spre robii Tăi cei chemați și-i izbăvește pe dâșii de înșelăciunea cea veche și de vicleșugul potrivnicului. Cheamă-i pe dâșii la viața cea veșnică; luminează sufletele și trupurile lor; numără-i cu turma Ta cea cuvântătoare, peste care a fost chemat numele Tău cel sfânt.

În timpul ecfonisului, preotul face semnul Sfintei Cruci cu buretele deasupra Sfântului Antimis, îl sărută și îl pune la locul lui, în partea de sus a Antimisului, zicând cu glas tare ecfonisul:

Ca și aceștia, împreună cu noi, să slăvească preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul sau preotul:

Câți sunteți chemați ieșiți!

Cei chemați ieșiți!

Câți sunteți chemați ieșiți!

Ca nimeni din cei chemați să nu rămână. Câți suntem credincioși, iară și iară cu pace, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Acestea se zic până în miercurea din mijlocul Sfântului și Mare-lui Post. Și îndată preotul citește Rugăciunea întâi pentru credincioși: Dumnezeu cel mare și lăudat...

Iar din miercurea înjumătățirii Postului, chiar dacă va fi și sfânt mare, după ce preotul zice: Ca și aceștia împreună cu noi..., se zic de către diacon aceste ectenii:

Câți sunteți chemați ieșiți! Cei chemați ieșiți! Câți sunteți pentru luminare apropiați-vă! Rugați-vă cei pentru luminare Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Cei credincioși, pentru frații care se pregătesc pentru sfânta luminare și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

Ca Domnul Dumnezeuul nostru să-i întărească pe dânșii și să le dea putere.

Să-i lumineze cu lumina cunoștinței și a dreptei credințe.

Să-i învrednicească, la vremea cuvenită, de baia nașterii de a doua, de iertarea păcatelor și de veșmântul nesticăciunii.

Să-i nască din nou prin apă și prin Duh.

Să le dăruiască lor desăvârșirea credinței.

Să-i numere cu sfânta și aleasa Lui turmă.

Apără, mântuiește, miluiește și-i păzește pe dânșii, Dumnezeu, cu harul Tău.

Cei pentru luminare, capetele voastre Domnului să le plecați.

Strana: Ție, Doamne.

În timpul rostirii de către diacon a ecteniei de mai sus, preotul citește în taină:

**Rugăciunea pentru cei care se pregătesc
pentru sfânta luminare**



rată, Stăpâne, fața Ta peste cei care se pregătesc pentru sfânta luminare și doresc să se curățească de întinăciunea păcatului; luminează gândul lor; fă-i statornici în credință, întărește-i în nădejde, desăvârșește-i în dragoste, arată-i mădulare cinstite ale Hristosului Tău, Care S-a dat pe Sine răscumpărare pentru sufletele noastre.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că Tu ești lumina noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul:

Câți sunteți pentru luminare ieșiți!

Cei pentru luminare ieșiți!

Câți sunteți chemați ieșiți!

Ca nimeni din cei chemați să nu rămână. Câți suntem credincioși, iară și iară cu pace, Domnului să ne rugăm.

Și se închide dvera Ușilor Împărătești.

Strana: Doamne, miluiește.

Precum s-a arătat la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, toate cele de la ectenia: Rugați-vă cei chemați Domnului... până aici, la nevoie, nu se mai pun sau se pot zice în taină, Sfântul Antimis urmând să se desfacă spre sfârșitul ecteniei de după citirea Sfintei Evanghelii, iar, după ecfonis, îndată se zice: Iară și iară...

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi,
Dumnezeule, cu harul tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul citește în taină:

Rugăciunea întâi pentru credincioși

Dumnezeule cel mare și lăudat, Care, prin
moartea cea de viață făcătoare a Hristosului
Tău, din stricăciune în nestricăciune ne-ai
mutat, liberează toate simțirile noastre din amor-
țirea patimilor, punându-le lor povățuitor bun
cugetul cel dinlăuntru; și ochiul să fie ferit de toată
vederea cea vicleană, auzul nestrăbătut de cuvinte
deșarte, iar limba curată de vorbe necuviincioase.
Curățește buzele noastre, cu care Te lăudăm pe
Tine, Doamne; fă ca mâinile noastre să fie ferite de
fapte rele și să lucreze numai cele bineplăcute Ție,
toate măduarele și cugetul nostru întărindu-le cu
harul Tău.

Diaconul sau preotul:

Înțelepciune!

Preotul zice cu glas tare:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închină-
ciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și
pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul sau preotul:

Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

[Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna statornicie a sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm]*.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Preotul citește în taină:

Rugăciunea a doua pentru credincioși



tăpâne Sfinte, Preabunule, rugămu-Te pe Tine, Cel bogat în milă: Milostiv fii nouă, păcătoșilor, și ne fă vrednici de primirea Unuia-Născut Fiului Tău și Dumnezeului nostru, Împăratul slavei. Căci, iată, Preacuratul Lui Trup și de viață făcătorul Sânge, în acest ceas intrând, va să se pună înaintea această masă de taină, fiind înconjurat, în chip nevăzut, de mulțimea oștirilor îngerești. Și ne dăruiește, fără de osândă, împărtășirea cu acestea, ca, printr-însele luminându-se ochiul gândului nostru, fii ai luminii și ai zilei să ne facem.

* De obicei, aceste cereri, așezate între paranteze, nu se mai rostesc. Ele marchează vechiul loc al ecteniei mari, care se rostește acum la începutul Liturghiei.

Diaconul sau preotul:

Înțelepciune!

Preotul zice ecfonisul:

După darul Hristosului Tău, cu Care ești bine-cuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul intră în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi, iar la strană începe îndată să se cânte, rar, cântarea heruvimică: Acum, Puterile cerești...

În timpul acesta, în Altar, preotul zice (de trei ori):

Acum puterile cerești împreună cu noi nevăzut slujesc; că, iată, intră Împăratul slavei. Iată, jertfa tainică săvârșită, de dânsule este înconjurată...

Diaconul:

Cu credință și cu dragoste să ne apropiem, ca părtași vieții veșnice să ne facem. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Fac amândoi câte o închinăciune, după fiecare sfârșit, fără să ridice mâinile.

Se ridică dvera, apoi se deschid Ușile Împărătești și preotul tămâiază altarul și credincioșii, după rânduiala pentru Intrarea cu Sfintele Daruri, rostind în taină Psalmul 50.

Sfârșindu-se tămâierea, preotul și diaconul fac două închinăciuni în fața Sfintei Mese, zicând:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

După aceea, preotul sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai Sfânta Masă; mai fac o închinăciune și, întorcându-se, se pleacă dintre Ușile Împărătești către credincioși.

Și, venind la Proscomidiar, preotul tămâiază Sfintele și, dând cădelnița diaconului sau paracliserului, se închină de trei ori. Ia apoi Acoperământul cel mare (Aerul) și îl pune pe umerii diaconului, fără să zică altceva, decât numai: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi. Apoi preotul ia Sfântul Disc, cu Dumnezeieștile Taine, cu mâna dreaptă, ținându-l în dreptul frunții, iar Sfântul Potir, cu vinul, îl ține în mâna stângă, în dreptul pieptului. Se sună clopoțelul. Și, mergând înainte paracliserul cu lumânarea aprinsă, iar după el diaconul, cu fața întoarsă spre Sfintele Daruri, tămâind adeseori, preotul iese după el, pe ușa dinspre miazănoapte, fără să zică ceva. În această vreme, strana încetează cântarea, iar credincioșii stau plecați la pământ, în adâncă tăcere. Ajungând în mijlocul bisericii, preotul se oprește puțin cu fața spre apus și binecuvintează pe credincioși cu Sfântul Disc, fără să zică ceva. Se întoarce apoi cu Sfintele în Altar, intrând printre Ușile Împărătești, după diacon. După aceea, se sună clopoțelul, iar credincioșii se ridică, și strana sfârșește cântarea: ...Cu credință și cu dragoste...

Intrând cu Sfintele Daruri în Altar, preotul le pune pe Sfântul Antimis, după rânduială, așezând Potirul în dreapta și Sfântul Disc în stânga sa. Se închid apoi Ușile Împărătești și dvera, după care preotul ia de pe Sfintele Daruri acoperămintele, așezându-le deoparte pe Sfânta Masă. Și, punând deasupra Sfintelor Acoperământul cel mare (Aerul), le tămâiază de trei ori, fără să zică ceva, după care face, împreună cu diaconul, trei metanii mari, înaintea Sfintei Mese.

După aceasta, diaconul iese din Altar și, stând la locul obișnuit, din mijlocul bisericii, zice ectenia:

Să plinim rugăciunea noastră cea de seară, Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru Cinstitele și mai înainte Sfințitele Daruri, ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm.

Ca Iubitorul de oameni, Dumnezeuul nostru, Cel ce le-a primit pe ele în sfântul, cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Său jertfelnic într-un miros de bună mireasmă

duhovnicească, să ne trimită nouă dumnezeiescul har și darul Sfântului Duh, să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

În acest timp, preotul se roagă în taină:

Dumnezeul tainelor celor negărite și nevăzute, la Care sunt visteriile cele ascunse ale înțelepciunii și ale cunoștinței; Cel ce ne-ai descoperit slujirea acestei Liturghii și, pentru multa Ta iubire de oameni, ne-ai pus pe noi, păcătoșii, să-Ți aducem daruri și jertfe pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință ale poporului; Însuți, nevăzutule Împărat, Cel ce faci lucruri mari și nepătrunse, slăvite și minunate și fără de număr, caută spre noi, nevrednicii Tăi robi, cei ce stăm înaintea sfântului Tău jertfelnic ca înaintea Tronului de heruvimi, pe care odihnește Unul-Născut Fiul Tău și Dumnezeuul nostru, prin înfricoșătoarele Taine ce sunt puse înainte; și, liberându-ne pe noi și pe credinciosul Tău popor de toată necurăția, sfințește sufletele și trupurile noastre, ale tuturor, cu sfințire neștearsă; ca, în cuget curat, cu față neînfruntată și cu inimă luminată împărtășindu-ne cu aceste Dumnezeiești și Sfinte Taine și, printr-însele, vii făcându-ne, să ne unim cu Însuși Hristosul Tău, Adevăratul nostru Dumnezeu, Care a zis: Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sân-

gele Meu, întru Mine rămâne și Eu întru el; ca, sălășluindu-Se și petrecând întru noi Cuvântul Tău, Doamne, să ne facem locaș al Preasfântului și închinatului Tău Duh, izbăvind-ne de toată uneltirea diavolească, ce se lucrează în faptă sau în cuvânt sau în gând, și să dobândim bunătățile cele făgăduite nouă, împreună cu toți sfinții Tăi, care din veac au bineplăcut Ție.

În acest timp, diaconul continuă ectenia:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Seara toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Unitatea credinței și împărtășirea (*părtășia*) Sfântului Duh cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeu-Tatăl Cel ceresc, și a zice:

Credincioșii rostesc rar și deslușit (sau cântă) Rugăciunea Domnească, pe care o zic și clericii în același timp:

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ; pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri, și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

În timpul rugăciunii, diaconul își petrece orarul cruciș, astfel încât în față să atârne amândouă capetele.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, ridicându-se dvera, preotul zice:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Diaconul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm!

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul se roagă încet:

Dumnezeule, Cel singur bun și milostiv, Care întru cele de sus locuiești și spre cei smeriți privești, caută cu ochi milostivi spre tot poporul Tău și-l păzește pe el. Și ne învrednicește pe noi toți, fără de osândă să ne împărtășim cu aceste făcătoare de viață Taine ale Tale; că Ție am plecat capetele noastre, de la Tine așteptând mila Ta cea bogată.

Apoi, preotul zice, cu glas tare, ecfonisul:

Cu harul și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana cântă pe larg: Amin.

Iar preotul se roagă în taină:

Ia aminte, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, din sfântul Tău locaș și de pe Tronul slavei împărăției Tale și vino ca să ne sfințești pe noi, Cel ce sus împreună cu Tatăl șezi, și aici, în chip nevăzut, împreună cu noi ești. Și ne învrednicește, prin mâna Ta cea puternică, a ni se

da nouă Preacuratul Tău Trup și Scumpul Tău Sânge și, prin noi, la tot poporul.

Apoi preotul, în Sfântul Altar, iar diaconul, în mijlocul bisericii, se închină de trei ori, zicând în taină, de fiecare dată:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!

După aceasta, diaconul (dacă nu este diacon, însuși preotul) zice cu glas tare:

Să luăm aminte!

Dumnezeieștile Daruri fiind acoperite cu Aerul, preotul introduce mâna pe dedesubtul lui și atinge (sau doar arată spre) Sfântul Agneț, cu toată evlavია și frica, fără să-L înalțe, zicând cu glas tare:

Sfintele cele mai înainte sfințite, sfinților!

Strana cântă: Unul Sfânt, Unul Domn, Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Amin.

În această vreme preotul ridică de peste Sfântul Disc Acoperământul cel mare (Aerul) și, întocmindu-l, ia Steluța, punându-le pe amândouă la o parte, pe Sfânta Masă. Strana cântă chinonicul: Gustați și vedeți că bun este Domnul. Aliluia, Aliluia, Aliluia. Diaconul intră în Sfântul Altar și, stând de-a dreapta preotului, care ține în mâini Sfântul Trup, zice încet:

Sfărâmă (frânge), părinte, Sfântul Trup.

Iar preotul îl frânge cu multă luare-aminte, în patru părți, zicând:

Se sfărâmă (frânge) și Se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se frânge și nu Se desparte, Cel ce Se mănâncă pururea și niciodată nu Se sfârșește*, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește.

* Sensul formulei este: *Se frânge și Se distribuie Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se frânge și nu Se divide, Cel ce Se consumă pururea, dar niciodată nu Se epuizează...*

Și le așează pe Sfântul Disc, în chipul Sfintei Cruci, potrivit să fie spre răsărit partea cu IIS, spre apus cea cu HS, spre miazănoapte cea cu NI, iar spre miazăzi cea cu KA.

Pune după aceea păticea IIS în Sfântul Potir, făcând cu dânsa Sfânta Cruce deasupra Sfântului Potir, fără să zică ceva. Diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul toarnă îndată căldura în Sfântul Potir, după obicei, de asemenea, fără să zică ceva și stă puțin mai la o parte, în dreapta. Preotul împarte cu copia păticea HS în două, pe Sfântul Disc, și face apoi, împreună cu diaconul, trei închinăciuni adânci. Diaconul își cere iertare de la preot, după care acesta zice:

Apropie-te, diacone!

Iar diaconul, trecând prin partea de răsărit a Sfintei Mese, vine în stânga preotului, ținând palmele întinse cruciș, dreapta peste stânga, și zice:

Iată, mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor și Dumnezeuul nostru. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului diacon (N), Cinstitul și Preasfântul Trup și Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Preotul, având buretele între degetele de la mâna stângă, ia cu mâna dreaptă una dintre cele două părțile din păticea HS și, ținând-o deasupra buretelui, o dă diaconului, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup și Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul, primind păticea din Sfântul Trup în palma dreaptă, răspunde: **Amin.**

Sărută apoi mâna și umărul preotului și se duce în partea de răsărit a Sfintei Mese și, plecându-și capul, așteaptă să ia și preotul păticea din Sfântul Trup. Iar preotul, desfăcând mai întâi palma

dreaptă și așezând buretele sub degetul mijlociu, între arătător și inelar, ia cu stânga cealaltă jumătate din părticica HS și o pune în palma dreaptă, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup și Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie, nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Își șterge apoi, deasupra Sfântului Disc, cu buretele, degetele cu care a luat părticica și, așezând mâna stângă sub mâna dreaptă, stă plecat înaintea Sfintei Mese și se roagă în taină, asemenea făcând, în același timp, și diaconul, la locul său, zicând:

Rugăciunile împărtășirii



red, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. De asemenea, cred că acesta este însuși Preacuratul Tău Trup și acesta este însuși Scumpul Tău Sânge. Deci mă rog Ție: Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele săvârșite cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește ca, fără de osândă, să mă împărtășesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare îți voi da ca

Iuda, ci, ca tâlharul, mărturisindu-mă, strig Ție: Pomeneste-mă, Doamne, întru împărăția Ta.

Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului.

Și așa, preotul și diaconul se împărtășesc, în același timp, cu particielele din Sfintele Taine, pe care le țin în mâini, cu frică și cu toată evlavie, ștergându-și, după aceea, mâinile cu buretele, deasupra Sfântului Antimis și zicând de trei ori:

Slavă Ție, Dumnezeule, slavă Ție.

Dacă slujește cu diacon, preotul ia Sfântul Potir cu amândouă mâinile, ajutându-se de un acoperământ, și gustă dintr-însul de trei ori, fără să zică ceva. Își șterge apoi buzele și, stând puțin mai la o parte, zice:

Rugăciunea de mulțumire



ulțumim Ție, Mântuitorule, Dumnezeul tuturor, pentru toate bunătățile pe care ni le-ai dat și pentru împărtășirea cu Sfântul Trup și Sânge al Hristosului Tău, și ne rugăm Ție; Stăpâne, Iubitorule de oameni, păzește-ne sub acoperământul aripilor Tale și ne dă, până la suflarea cea mai de pe urmă, cu vrednicie să ne împărtășim cu Sfintele Tale Taine, spre luminarea sufletului și a trupului și spre moștenirea împărăției cerurilor.

Diaconul însă nu gustă acum din Sfântul Potir, ci mai pe urmă, și anume, după ce s-a citit Rugăciunea Amvonului și după ce a potrivit (consumat) particielele ce au mai rămas din Sfintele Taine. Iar dacă slujește preotul singur, fără diacon, nici el nu bea din Sfân-

tul Potir, după împărtășirea cu Sfintele Taine, ci, după terminarea Dumnezeieștii Liturghii, atunci când trebuie să potrivească (să consume) Sfintele. Căci, deși este sfințit vinul din păticea IIS, ce s-a pus în Sfântul Potir, nu este prefăcut în dumnezeiescul Sânge tot vinul din Sfântul Potir, de vreme ce nu s-au zis cuvintele sfințirii peste dansul, cum se face la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur și la cea a Marelui Vasile.

Iar, după ce s-au împărtășit cu păticea din Sfintele Taine, atunci când au zis rugăciunile de mai înainte (Cred, Doamne, și mărturisesc... și celelalte), diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, luând Sfântul Disc în mâna stângă, îl ridică deasupra Sfântului Potir și, folosindu-se de burete, după rânduială, pune în Sfântul Potir păticelele NI și KA din Sfintele Taine, cu multă luare-aminte și cu evlavie, fără să zică ceva. Șterge apoi bine, cu buretele, Sfântul Disc și Sfântul Antimis, acoperă Sfântul Potir și așează pe Sfântul Disc Acoperământul cel mare întocmit, apoi și Steluța, iar peste ea Acoperământul întocmit al Sfântului Disc. După aceea, își spală mâinile și, deschizând dvera și Ușile Împărătești, se închină în fața Sfintei Mese.

Diaconul ia apoi Sfântul Potir de la preot sau, dacă nu este diacon, îl ia preotul și, venind între Ușile Împărătești, îl înalță, arătându-l credincioșilor și zicând cu glas tare:

Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă!

Strana: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă (*Psalms 117, 26-27*).

Și, întorcându-se spre Altar, diaconul dă Sfântul Potir preotului, care, venind cu el între Ușile Împărătești, împărtășește pe cei ce sunt de împărtășit, după rânduială, rostind mai întâi rugăciunile: Cred, Doamne, și mărturisesc... și celelalte. Iar, dacă nu este nimeni de împărtășit, preotul, ținând Sfântul Potir cu amândouă mâinile, binecuvîntează pe credincioși cu acesta, dintre Ușile Împărătești, zicând cu glas tare:

Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvîntează moștenirea Ta (*Psalms 27, 12*).

Strana: Pâinea cea cerească și paharul vieții gustați și vedeți că bun este Domnul. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Întorcându-se spre Altar, preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis de pe Sfânta Masă și tămâiază Sfintele de trei ori, zicând o dată:

Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule (iar diaconul continuă) și peste tot pământul slava Ta (Psalm 56, 7; 107, 5).

Dă apoi diaconului cădelnița și Sfântul Disc, cu toate cele de pe el; acesta îl ia cu evlavie și, privind spre credincioși printre Ușile Împărătești, îl duce la Proscomidiar ocolind Sfânta Masă, și îl pune acolo. Iar preotul, închinându-se în fața Sfintei Mese, ia Sfântul Potir, zicând în taină:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

Și, întorcându-se către credincioși, zice cu glas tare, dintre Ușile Împărătești:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Să se umple gurile noastre ...

Preotul, mergând în acest timp la Proscomidiar, pune Sfântul Potir acolo și, luând cădelnița de la diacon, cădește Sfintele de trei ori, fără să zică ceva. Apoi se întoarce înaintea Sfintei Mese și strânge după rânduială, Sfântul Antimis.

În acest timp, diaconul, având culionul pe cap, iese pe ușa din-spre miazănoapte și, stând în fața Ușilor Împărătești (dacă nu este diacon, atunci preotul zice această ectenie, în timp ce strânge Sfântul Antimis), zice ectenia:

Drepți! Primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, nemuritoarele, cereștile și de viață făcătoarele, înfricoșătoarele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Seara toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Diaconul trece înaintea icoanei Mântuitorului și așteaptă acolo cu capul plecat până la sfârșitul Rugăciunii Amvonului, iar preotul face semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, cu Sfânta Evanghelie, zicând ecfonisul:

Că Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis, așa cum era la începutul Dumnezeieștii Liturghii.

Strana: Amin.

Preotul, având capul acoperit și întorcându-se spre credincioși, zice:
Cu pace să ieșim.

Strana: Întru numele Domnului.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apoi preotul, luând Liturghierul, iese printre Ușile Împărătești, merge în mijlocul bisericii și, făcând o închinăciune spre răsărit, citește cu glas tare:

Rugăciunea Amvonului



tăpâne Atotțiitorule, Cel ce cu înțelepciune ai zidit toată făptura și, pentru nespusa Ta purtare de grijă și multa Ta bunătate, ne-ai adus întru aceste preacinstite zile, spre curățirea

sufletelor și a trupurilor, spre înfrânarea poftelor și spre nădejdea învierii; Care, în patruzeci de zile, ai dat în mâna slujitorului Tău Moise tablele cele cu dumnezeiești slove, dă-ne nouă, Bunule, lupta cea bună să luptăm, calea postului să o săvârșim, credința nedespărțită să o păzim, capetele nevăzuților balauri să le sfărâmăm, biruitori asupra păcatului să ne arătăm și fără osândă să ajungem a ne închina și sfintei Învieri. Că s-a binecuvântat și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare-cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Acum se pot binecuvânta prinoasele sau coliva. (paginile 413-420). Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac (cu trei metanii). La mănăstiri se adaugă acum sau după otpust, Slavă... Și acum... Psalmul 33: Bine voi cuvânta pe Domnul...

Preotul intră în Sfântul Altar printre Ușile Împărătești, iar diaconul pe ușa dinspre miazănoapte și, mergând la Proscomidiar, își descoperă și își pleacă amândoi capetele, preotul zicând în taină:

Rugăciunea la potrivirea (consumarea) Sfintelor

Roamne, Dumnezeuul nostru, Care ne-ai adus întru aceste preacinstite zile și ne-ai făcut părtași înfricoșătoarelor Tale Taine, unește-ne cu turma Ta cea cuvântătoare și ne arată moștenitori ai împărăției Tale, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul: Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Și diaconul, mergând la Proskomidiar, potrivește (consumă) după rânduială Sfintele Taine, iar preotul își acoperă capul și binecuvintează pe credincioși, dintre Ușile Împărătești:

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, închinându-se către icoana Mântuitorului, zice:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează!

Iar preotul face otpustul, zicând:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale celui între sfinți Părintele nostru Grigorie Dialogul, a cărui Dumnezeiască Liturghie am săvârșit, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților, dreptților și dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Preotul se întoarce cu fața spre icoana Mântuitorului și, închinându-se, zice:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

(Pentru otpusturile din Săptămâna Patimilor, vezi paginile 375-383)

Preotul, intrând în Sfântul Altar, închide Ușile Împărătești și trage dvera. Venind apoi la iconostas, împarte anafură (sau miruiește pe credincioși), zicând:

Ajutor de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul
(*Psalm 120, 2*).

Și, isprăvind, preotul se întoarce în Sfântul Altar și, dacă nu este diacon, potrivește (consumă) Sfintele Taine, după rânduială.

Spălându-și apoi mâinile, citește rugăciunile de mulțumire, după împărtășire și, dezbrăcându-se de sfintele veșminte, preotul și diaconul (dacă este) zic:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău, Israel.

Sfinte Dumnezeu!... (de trei ori), Preasfântă Treime... și după Tatăl nostru... troparul Sfântului Grigorie Dialogul, glasul al patrulea:

Cel ce, de sus, de la Dumnezeu, ai luat dumnezeiescul har, mărite Grigorie, și, cu puterea Aceluia întărindu-te, de bunăvoie ai urmat Sfintei Evanghelii a lui Hristos, de la Care ai luat plata ostanelor tale, într-un tot fericite, pe Acela roagă-L să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., condacul Sfântului Grigorie Dialogul, glasul al treilea:

Ca un păstor te-ai arătat lui Hristos, Începătorul păstorilor, și părtaș călugărilor te-ai făcut, Părinte Grigorie, povățuindu-i către cetatea cea cerească, de unde ai învățat turma lui Hristos poruncile Lui, iar acum cu dânsii te bucuri și dănuiești în corturile cerești.

Și acum..., condacul Născătoarei de Dumnezeu:

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfurtată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sânguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, care cu credință strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

Doamne, miluiește (de 12 ori)

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Slavă... Și acum... și preotul face apolisul cel mic, pomenind pe Sfântul Grigorie Dialogul.

Mulțumind apoi lui Dumnezeu pentru toate, ies din biserică, ducându-se întru cele ale lor.



A decorative border made of repeating floral motifs, possibly stylized roses or leaves, arranged in a rectangular frame around the central text.

FELURITE RÂNDVIECI
SI
RUGĂCIUNI



RANDUIALA SFINTEI ÎMPĂRTĂȘIRI

Urmând a ne împărtăși cu Preacuratele Taine, după slujba obișnuită de seară, se face începutul și se zic rugăciunile începătoare: Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție! Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă... Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru..., Că a Ta este împărăția... Doamne, miluiește (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., Veniți să ne închinăm... (cu trei închinăciuni) și Psalmul 50: Miluiește-mă, Dumnezeule... (vezi pag. 94)

Apoi, CANONUL

Cântarea întâi, glasul al 2 lea:

Irmos: Veniți, popoare, să cântăm...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Pâine a vieții celei veșnice să-mi fie mie Trupul Tău cel sfânt și scump Sângele Tău, Milostive Doamne, și tămăduire durerilor celor de multe feluri.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Învrednicește-mă, Stăpâne, pe mine, nevrednicul, să mănânc Trupul Tău cel preacurat și să beau Sângele Tău cel preascump, cu credință și cu dragoste.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Întinat fiind cu lucruri netrebnice eu, ticălosul, nu sunt vrednic să mă împărtășesc cu preacuratul Tău Trup și cu dumnezeiescul Tău Sânge, Hristoase, ci fă-mă vrednic de aceasta.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Dumnezeiască Mireasă, ceea ce, ca un pământ bun și binecuvântat, ai odrăslit lumii Spicul cel nearat și de mântuire, învrednicește-mă ca, mâncându-L pe Acesta, să mă mântuiesc.

Cântarea a treia

Irmos: Pe piatra credinței întărindu-mă...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Dă-mi, Hristoase, picături de lacrimi, care să-mi curățească necurăția inimii mele; ca, fiind curățit în cuget curat, cu credință și cu frică să vin, Stăpâne, spre împărtășirea cu dumnezeieștile Tale Daruri.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Spre iertarea păcatelor să-mi fie mie Preacuratul Tău Trup și dumnezeiescul Tău Sânge, spre împărtășirea cu

Duhul Sfânt și spre viața de veci, Iubitorule de oameni, și spre îndepărtarea patimilor și a necazurilor.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Doamne, învrednicește-mă să mă împărtășesc, fără de osândă, cu preacuratul Tău Trup și cu scumpul Tău Sânge, și să slăvesc bunătatea Ta.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preacurată, ceea ce ești masă a Pâinii Vieții, Care S-a pogorât de sus, pentru milă, și i-a dăruit lumii viață nouă, învrednicește-mă acum și pe mine, nevrednicul, să gust cu frică din Acesta și să fiu viu.

Apoi, Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum...

Sedealna, glasul al 8-lea

Foc și lumină să-mi fie mie primirea Preacuratelor și de viață făcătoarelor Tale Taine, Mântuitorule, arzând neghina păcatelor și luminându-mă peste tot, spre cuvântarea de Dumnezeu cea adevărată; că nu voi da cele sfinte înșelăciunii vrăjmașului, nici Îți voi da sărutare vicleană, ci, ca desfrânata căzând înaintea Ta și ca tâlharul mărturisindu-mă, strig către Tine: Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta.

Cântarea a patra

Irmos: Venit-ai din Fecioară...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Întrupându-Te, mult-Milostive, voit-ai a Te da spre junghiere, ca un miel, pentru păcatele oamenilor. Pentru aceasta, mă rog Ție să curățești și păcatele mele.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Tămăduiește rănile sufletului meu, Doamne, și mă sfințește tot; și mă învrednicește, Stăpâne, să fiu părtaș la dumnezeiasca Ta Cină de taină, eu, ticălosul.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Să stăm toți cu frică și cu cutremur, ținând ochii inimii în sus și strigând către Mântuitorul: Întărește-ne și ne înțelepțește, Milostive Doamne, întru frica Ta.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Fă și mie milostiv pe Cel pe Care L-ai purtat în pântele tău, Stăpână, și mă păzește pe mine, robul tău, neîntinat și fără de prihană ca, primind înlăuntrul meu Mărgăritarul cel duhovnicesc, să mă sfințesc.

Cântarea a cincea

Irmos: Dăătorule de lumină...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeuule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Precum ai zis mai înainte, Hristoase, fii acum împreună cu nevrednicul robul Tău și rămâi întru mine precum ai făgăduit; că, iată, mănânc Trupul Tău cel dumnezeiesc și beau Sângele Tău.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Cuvântule al lui Dumnezeu și Dumnezeuule, cărbunele Trupului Tău să-mi fie mie, întunecatului, spre luminare, și Sângele Tău spre curățirea întinatului meu suflet.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Având suflet întinat și buze necurate, nu cutesc să mă apropii de Tine, Hristoase, și să primesc Trupul Tău; ci fă-mă vrednic de aceasta.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Marie, Maica lui Dumnezeu, care ești scump sălaș al bunei miresme, cu rugăciunile tale, fă-mă vas ales pentru a mă împărtăși cu Sfintele Taine ale Fiului tău.

Cântarea a șasea

Irmos: Întru adâncul greșelilor...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Mintea și sufletul, inima și trupul sfințește-mi-le, Mântuitorule, și mă învrednicește ca, fără de osândă, Stăpâne, să mă apropii de înfricoșătoarele Tale Taine.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Dă-mi să fiu străin de patimi și să am adăugirea harului Tău și întărirea vieții, prin împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, Hristoase.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Cu frică și cu cutremur să ne apropiem toți de dumnezeieștile Taine ale lui Hristos și să primim adevăratul și sfântul Lui Trup și adevăratul, sfântul și scumpul Lui Sânge.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Dumnezeule, Cuvântul lui Dumnezeu cel Sfânt, sfințește-mă acum cu totul pe mine, cel ce vin către dumnezeieștile Tale Taine, pentru rugăciunile Sfintei Tale Maici.

Apoi, Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum...,

C o n d a c u l, glasul al 2-lea

Podobie: Cele de sus...

Să nu mă treci cu vederea, Hristoase, pe mine, cel ce primesc acum Pâinea, adică Trupul Tău, și dumnezeiescul Tău Sânge, și mă împărtășesc cu preacuratele și înfricoșătoare Tale Taine, Stăpâne; să nu-mi fie mie, netrebnicului, spre osândă, ci spre viața veșnică și fără de moarte.

Cântarea a șaptea

Irmos: Chipul cel de aur...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Împărtășirea cu nemuritoarele Tale Taine, Hristoase, să-mi fie mie acum izvor de bunătăți, lumină, viață, nepătimire și solire spre adăugarea și sporirea în dumnezeieștile Tale virtuți, ca să Te slăvesc pe Tine, Cel ce singur ești bun.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Izbăvește-mă de patimi, de vrăjmași, de nevoi și de tot necazul, pe mine, cel ce mă apropii acum cu cutremur, cu dragoste și cu evlavie, Iubitorule de oameni, de Tainele Tale cele nemuritoare și dumnezeiești și-Ți cânt Ție: Bine cuvântat ești, Dumnezeuul părinților noștri.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Suflete al meu netrebnic, suflete pătimăș, spăimân-tează-te, văzând preaslăvitele Taine; lăcrimează sus-pinând și, bătându-te în piept, strigă și zi: Doamne, curățește-mă pe mine, desfrânatul.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ceea ce ai născut pe Mântuitorul Hristos mai presus de minte, de Dumnezeu dăruită, ție, celei curate, mă rog acum eu, robul Tău cel necurat: Pe mine cel ce voiesc să mă apropii acum de Tainele cele preacurate, curățește-mă întru totul de întinăciunea trupului și a duhului.

Cântarea a opta

Irmos: Pe Dumnezeu, Cel Ce S-a pogorât în cuptorul...

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Cereștilor, înfricoșătoarelor și Sfintelor Tale Taine, Hristoase, și Cinei Tale celei dumnezeiești și de taină, și pe mine, cel deznădăjduit, învrednicește-mă acum să fiu părtaş, Dumnezeule, Mântuitorul meu.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Către a Ta milostivire alergând, Bunule, cu frică strig către Tine: Petrece întru mine, Mântuitorule, și eu întru Tine, precum ai zis; că, iată, îndrăznind spre mila Ta, mănânc Trupul Tău și beau Sângele Tău.

Stih: Binecuvântăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Domnul.

Mă cutremur, primind focul, ca nu cumva să mă aprind ca ceara și ca iarba. O, înfricoșătoare Taină! O,

milostivire a lui Dumnezeu! Cum eu, tină fiind, mă împărtășesc cu dumnezeiescul Trup și Sânge și mă fac fără stricăciune?

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cu adevărat, Maică a lui Dumnezeu, în pântecele tău s-a copt Pâinea cea dumnezeiască a Vieții, păzind nevătămat pântecele tău cel nevinovat. Pentru aceasta, te laudăm pe tine, ca pe hrănitoarea noastră, întru toți vecii.

Cântarea a noua

Irmos: Fiul Părintelui celui fără început...,

Stih: Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Bun este Domnul, gustați și vedeți; că de demult, pentru noi, precum suntem noi făcându-Se, și o dată pe Sine Părintelui Său ca jertfă aducându-Se, pururea Se junghie, sfînșind pe cei ce se împărtășesc cu Dânsul.

Stih: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Cu sufletul și cu trupul să mă sfînșesc, Stăpâne, să mă luminez, să mă mântuiesc, să-Ți fiu locaș prin împărtășirea cu Sfintele Taine, avându-Te pe Tine locuitor întru mine, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Binefăcătorule, mult-Milostive.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Ca focul și ca lumina să-mi fie mie Trupul și Sângele Tău cel scump, Mântuitorul meu, arzând materia păcatului și mistuind spinii patimilor și luminându-mă tot pe mine, ca să mă închin Dumnezeirii Tale.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Dumnezeu S-a întrupat din sângiurile tale cele curate. Pentru aceasta te laudă pe tine, Stăpână, tot neamul și te slăvește mulțimea îngerilor, că prin tine au văzut pe Cel ce stăpânește toate, luând ființă omenească.

Apoi:

Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și preanevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...,

Apoi, se zic troparele zilei (iar de va fi praznic, doar condacul).

Doamne, miluiește (de 40 de ori)

și aceste rugăciuni ale Pavcerniței:

Rugăciunea către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu

Alcătuire a lui Pavel Monahul din Mănăstirea Făcătoarei de bine

Nepătată, neîntinată, nestricată, fără prihană, curată Fecioară, a lui Dumnezeu Mireasă, Stăpână, care, prin preaslăvită nașterea ta, pe Dumnezeu-Cuvântul cu oamenii L-ai unit și firea cea înstrăinată a neamului nostru cu cele cerești ai împreunat-o; ceea ce ești singură nădejdea

celor fără de nădejde și celor biruiți ajutătoare, grabnică folositoare celor ce aleargă la tine și tuturor creștinilor scăpare; nu te scârbi de mine, cel păcătos și întinat, care prin urâte gânduri, cuvinte și fapte, cu totul netrebnic am ajuns și, prin lene, dulceților vieții cu voia rob m-am făcut. Ci, ca una ce ești Maica Iubitorului de oameni Dumnezeu, cu iubirea de oameni, milostivește-te spre mine, păcătosul și întinatul, și primește-mi rugăciunea pe care ți-o aduc din buze necurate; iar pe Fiul tău și Stăpânul nostru și Domnul, cu îndrăznirea ta, ca o Maică cuprinzându-L, roagă-L să-mi deschidă și mie milostivirile cele iubitoare de oameni ale bunătății Sale. Și, trecând cu vederea greșelile mele cele nenumărate, să mă întoarcă la pocăință și lucrător iscusit al poruncilor Sale să mă arate. Și fii lângă mine pururea ca o milostivă, îndurătoare și iubitoare de bine, întru această viață de acum caldă folositoare și ajutătoare, năvălirile potrivnicilor oprindu-le și la pocăință îndreptându-mă; și, la vremea ieșirii mele, ticălosul meu suflet păzindu-l și întunecatele chipuri ale viclenilor diavoli departe de acesta izgonindu-le; iar în ziua înfricoșătoarei judecăți, de chinul cel veșnic izbăvindu-mă și slavei celei negrăite a Fiului tău și Dumnezeului nostru moștenitor pe mine arătându-mă; pe care să o și dobândesc, Stăpâna

mea, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, prin mijlocirea și sprijinul tău. Cu harul și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului tău, ale Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Cel fără de început al Său Părinte și cu Preasfântul și Bunul și de viață Făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea către Domnul nostru Iisus Hristos

Alcătuire a lui Antioh Monahul Pandectul

 i ne dă nouă, Stăpâne, celor ce mergem spre somn, odihnă trupului și sufletului; și ne păzește pe noi de întunecatul somn al păcatului și de toată întunecata dulceață a patimii celei de noapte. Contenește întărâtările patimilor, stinge săgețile vicleanului cele aprinse, pornite asupra noastră cu vicleșug; zburdările trupului nostru le potolește și tot gândul nostru cel pământesc și trupesc adoarme-l. Și ne dăruiește, Dumnezeule, minte veghetoare, cuget curat, inimă trează, somn ușor și de toată nălucirea satanei nestrămutat. Ridică-ne pe noi la vremea rugăciunii, întăriți întru poruncile Tale și neclintiți întru pomenirea judecăților Tale. Dăruiește-ne să-ți aducem doxologie de toată noaptea, ca să cântăm și să binecuvântăm

și să slăvim preacinstitul și de mare cuviință numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Apoi troparele de umilință, glasul al 6-lea:

Miluieste-ne pe noi, Doamne, miluieste-ne pe noi; că, nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ție, ca unui Stăpân, noi, păcătoșii robii Tăi: miluieste-ne pe noi.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Doamne, miluieste-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit. Nu Te mânia pe noi foarte, nici nu pomeni fărădelegile noastre, ci caută și acum, ca un milostiv, și ne izbăvește pe noi de vrăjmașii noștri, că Tu ești Dumnezeuul nostru și noi suntem poporul Tău; toți lucrul mâinilor Tale și numele Tău chemăm.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ușa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne izbăvim, prin tine, din nevoi, că tu ești mântuirea neamului creștinesc.

Iar a doua zi, după slujba obișnuită a Ceasurilor, se face început și se zice: Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție. Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluieste (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru..., Că a Ta este împărăția..., Doamne, miluieste (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., Veniți să ne închinăm...(cu trei închinăciuni), după care se citesc acești psalmi:

Psalmul 22

Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi. La loc de pășune, acolo m-a sălășluit; la apa odihnei m-a hrănit. Sufletul meu l-a întors, povățuitu-m-a pe cărările dreptății, pentru numele Lui. Că de voi și umbla în mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele; că Tu cu mine ești. Toiagul Tău și varga Ta, acestea m-au mângâiat. Gătiti-ai masă înaintea mea, împotriva celor ce mă necăjesc; uns-ai cu untdelemn capul meu și paharul Tău este adăpându-mă ca un puternic. Și mila Ta mă va însoți în toate zilele vieții mele, ca să locuiesc în casa Domnului, într-o lungime de zile.

Psalmul 23

Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc într-însa. Acesta pe mări l-a întemeiat și pe râuri l-a așezat. Cine se va sui în muntele Domnului și cine va sta în locul cel sfânt al Lui? Cel nevinovat cu mâinile și curat cu inima, care nu și-a luat sufletul în deșert și nu s-a jurat cu vicleșug aproapelui său; acesta va lua binecuvântare de la Domnul și milostivire de la Dumnezeu, Mântuitorul său. Acesta este neamul celor ce-L caută pe Domnul, al celor ce caută fața Dumnezeului lui Iacob. Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați, porțile cele veșnice, și va

intra Împăratul slavei. Cine este Acesta, Împăratul slavei? Domnul Cel tare și puternic, Domnul Cel tare în război. Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați, porțile cele veșnice, și va intra Împăratul slavei. Cine este Acesta Împăratul slavei? Domnul puterilor; Acesta este Împăratul slavei.

Psalmul 115



rezut-am, pentru aceea am grăit, iar eu m-am smerit foarte. Eu am zis întru uimirea mea: Tot omul este mincinos! Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema. Făgăduințele mele le voi plini Domnului înaintea întregului Său popor. Cinstită este înaintea Domnului moartea cuvioșilor Lui. O, Doamne, eu sunt robul Tău; eu sunt robul Tău și fiul roabei Tale; rupt-ai legăturile mele. Ție-Ți voi jertfi jertfă de laudă și numele Domnului voi chema. Făgăduințele mele le voi plini Domnului înaintea întregului Său popor, în curțile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.

Slavă..., Și acum ..., Aliluia, Aliluia, Aliluia. Slavă Ție, Dumnezeuule!
(de trei ori și trei metanii)

Apoi, aceste tropare, glasul al șaselea:

Fărădelegile mele trece-le cu vederea, Doamne, Cel ce Te-ai născut din Fecioară, și curățește inima mea, făcând-o

biserică a preacuratului Tău Trup și Sânge, și nu mă lepăda de la fața Ta, Cel ce ai nemăsurată mare milă.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Spre împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, cum voi îndrăzni eu, nevrednicul? Că, de voi cuteza să mă apropii de Tine laolaltă cu cei vrednici, haina mă vădește că nu este de cină și osândă voi pricinui preapăcătosului meu suflet; ci curățește, Doamne, necurăția sufletului meu și mă mântuiește, ca un iubitor de oameni.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Mare este mulțimea păcatelor mele, Născătoare de Dumnezeu, Curată; la tine alerg, având trebuință de mântuire. Cercetează neputinciosul meu suflet și te roagă Fiului tău și Dumnezeului nostru să-mi dăruiască iertare de relele pe care le-am făcut, ceea ce ești una binecuvântată.

Iar în Sfânta și Marea Joi,
în locul troparelor de mai sus, se zice acesta:

Când slăviții ucenici, la spălarea Cinei, s-au luminat, atunci Iuda cel rău-credincios, cu iubirea de arginți îmbolnăvindu-se, s-a întunecat și judecătorilor celor fărădelege pe Tine, Judecătorul cel drept, Te-a dat. Vezi, iubitorule de avuții, pe cel ce pentru aceasta spânzurare și-a agonisit! Fugi de sufletul nesățios, care a îndrăznit unele ca acestea asupra Învățătorului. Cel ce ești spre toți bun, Doamne, slavă Ție.

Doamne, miluiește (de 40 de ori), cu metanii, câte vom putea.

RUGĂCIUNILE ÎNAINTE DE DUMNEZEIASCA ÎMPĂRTĂȘIRE

Citind aceste stihuri, să fim cu luare aminte spre îndreptarea noastră:

Trupul Stăpânului vrând să-L primești spre hrană,
Fii cu frică să nu te arzi, că foc este;
Sângele Lui vrând să-L bei spre Împărtășire,
Mergi și cu cei ce te-au mâhnit te împacă,
Și așa îndrăznește de ia hrana sfântă.
Vrând să te împărtășești cu Jertfa cea de Taină,
Cu al Stăpânului Trup făcător de viață,
Întru acest chip te roagă cu cutremur:

Rugăciunea întâi, a Sfântului Vasile cel Mare

 tăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce ești izvorul vieții și al nemuririi, Făcătorule a toată făptura văzută și nevăzută, Fiul Tatălui Cel fără de început, Cel ce ești împreună-veșnic cu Dânsul și împreună fără de început; Care, pentru bunătatea Ta cea multă, în zilele cele din urmă ai purtat Trup și Te-ai răstignit și Te-ai jertfit pentru noi, cei nemulțumitori și nerecunoscători, și cu Sângele Tău ai înnoit firea noastră cea stricată prin păcat; Însuși Împărate, Cel ce ești fără de moarte, primește și pocăința mea, a păcătosului, și pleacă urechea Ta către mine și ascultă graiurile mele, că am greșit,

Doamne, greșit-am la cer și înaintea Ta și nu sunt vrednic a căuta spre înălțimea slavei Tale, că am mâniat bunătatea Ta, călcând învățăturile Tale și neascultând poruncile Tale. Ci Tu, Doamne, fără răutate fiind, îndelung-răbdător și mult-milostiv, nu m-ai dat să pier în fărădelegile mele, în tot chipul așteptând întoarcerea mea. Că Tu ai zis, Iubitorule de oameni, prin proorocul Tău: Cu vrere nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu. Că nu vrei, Stăpâne, să pierzi făptura mâinilor Tale, nici nu Te bucuri de pieirea oamenilor, ci vrei ca toți să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină. De aceea, și eu, netrebnicul, deși sunt nevrednic cerului și pământului și acestei vieți trecătoare, pentru că m-am supus cu totul păcatului și m-am făcut rob dezmierdărilor și am necinstit chipul Tău, însă, fiind făptura și zidirea Ta, nu deznădăjduiesc de a mea mântuire. Ci, nădăjduind în milostivirea Ta cea fără de margini, vin către Tine; primește-mă, deci, și pe mine, Iubitorule de oameni, Hristoase, ca pe desfrânata și ca pe tâlharul, ca pe vameșul și ca pe fiul cel pierdut, și ridică povara grea a păcatelor mele, Cel ce ridici păcatul lumii și tămăduiești neputințele oamenilor; Cel ce chemi la Tine pe cei osteniți și împovărați și le dai odihnă; Cel ce n-ai venit să chemi la pocăință pe cei drești, ci pe

cei păcătoși; și mă curățește de toată întinarea trupului și a duhului. Învăță-mă să săvârșesc sfințenie întru frica Ta, ca, întru curată mărturisirea cugetului meu, primind părticica Sfintelor Tale Taine, să mă unesc cu Sfântul Tău Trup și Sânge și să Te am pe Tine locuind și rămânând întru mine, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh. Așa, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul meu, să nu-mi fie spre osândă împărtășirea cu preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine, nici să ajung neputincios cu sufletul și cu trupul, împărtășindu-mă cu nevrednicie; ci dă-mi, până la suflarea mea cea mai de pe urmă, ca fără de osândă să primesc părticica Sfintelor Tale Taine, spre împărtășirea cu Duhul Sfânt, ca merinde pentru viața de veci și spre răspuns bine-primit la înfricoșătorul Tău scaun de judecată; ca și eu, dimpreună cu toți aleșii Tăi, să fiu părtaș bunătăților Tale celor nestricăcioase, pe care le-ai pregătit, Doamne, celor ce Te iubesc pe Tine, întru care ești preaslăvit în vecii vecilor. Amin.

**Rugăciunea a doua,
a Sfântului Ioan Gură de Aur**

Doamne, Dumnezeuul meu, știu că nu sunt vrednic, nici în stare să Te primesc sub acoperământul casei sufletului meu, pentru că este cu totul pustiu și surpat și nu afli în mine

loc potrivit ca să-Ți pleci capul. Ci, precum din înălțime Te-ai smerit pentru noi, pleacă-Te și acum spre smerenia mea. Și precum ai binevoit a Te culca în peșteră și în ieslea necuvântătoarelor, așa binevoiește a intra și în ieslea necuvântătorului meu suflet și în întinatul meu trup. Și precum n-ai socotit lucru nevrednic a intra și a cina împreună cu păcătoșii în casa lui Simon cel lepros, așa binevoiește a intra și în casa smeritului, leprosului și păcătosului meu suflet. Și precum n-ai îndepărtat pe desfrânata cea păcătoasă, cea asemenea mie, care a venit și s-a atins de Tine, așa Te milostivește și de mine, păcătosul, care mă apropii și mă ating de Tine. Și precum nu Te-ai scârbit de întinata și necurata ei gură ce Te-a sărutat, așa nu Te scârbi nici de întinata și mai necurata mea gură, nici de buzele mele cele necurate și pângărite, și de limba mea cea cu totul necurată. Ci să-mi fie mie cărbunele preasfântului Tău Trup și al scumpului Tău Sânge spre sfințire și spre luminare, spre însănătoșirea smeritului meu suflet și trup, spre ușurarea greutății greșelilor mele celor multe, spre pază de toată lucrarea diavolească, spre îndepărtarea și împiedicarea răului și vicleanului meu obicei, spre omorârea patimilor, spre plinirea poruncilor Tale, spre adăugirea dumnezeiescului Tău har și spre dobândirea împărăției Tale. Că nu vin

la Tine ca un nepăsător, Hristoase Dumnezeule, ci încrezându-mă în bunătatea Ta cea nespusă, ca nu cumva, prea multă vreme rămânând departe de împărtaşirea Ta, să fiu prins de lupul cel nevăzut. Pentru aceasta mă rog Ție, Cel ce singur ești sfânt, Stăpâne: Sfințește-mi sufletul și trupul, mintea și inima, rărunchii și măruntaiele; înnoiește-mă tot și înrădăcinează frica de Tine întru măduarele mele și sfințirea Ta fă-o neștearsă dintru mine. Și fii mie ajutor și sprijinitor, îndreptând în pace viața mea și învrednicindu-mă a sta de-a dreapta Ta, cu sfinții Tăi; pentru rugăciunile și mijlocirile Preacuratei Tale Maici, ale slujitorilor Tăi celor fără de materie, ale preacuratelor puteri și pentru ale tuturor sfinților, care din veac au bineplăcut Ție. Amin.

Rugăciunea a treia,

a Sfântului Simeon Metafrastul

I oamne, Cel ce singur ești curat și fără stricăciune, Care pentru nespusa milostivire a iubirii de oameni ai luat toată firea noastră din curatele și fecioreștile sânghiuri ale celei ce mai presus de fire Te-a născut pe Tine, cu venirea dumnezeiescului Duh și cu bunăvoința Tatălui celui de-a pururea veșnic, Hristoase Iisuse, Cel ce

ești înțelepciunea, pacea și puterea lui Dumnezeu; Cel ce ai primit cu trupul Tău pătimirile cele de viață făcătoare și mântuitoare: crucea, piroanele, sulița, moartea, omoară-mi patimile cele trupești, care îmi strică sufletul. Cel ce cu îngroparea Ta ai prădat împărăția iadului, îngroapă cugetele mele cele rele, prin gânduri bune, și risipește duhurile cele viclene. Cel ce cu Învierea Ta cea de a treia zi și de viață purtătoare ai ridicat pe strămoșul cel căzut, ridică-mă și pe mine, cel ce am alunecat în păcat, punându-mi înaintea chipuri de pocăință. Cel ce cu preaslăvită înălțarea Ta la cer ai îndumnezeit trupul pe care l-ai luat și l-ai cinstit cu șederea de-a dreapta Tatălui, învrednicește-mă, prin împărtășirea Sfințelor Tale Taine, să dobândesc partea cea de-a dreapta a celor mântuiți. Cel ce prin pogorârea Mângâietorului Duh ai făcut pe sfinții Tăi ucenici vase cinstite, arată-mă și pe mine a fi locaș al venirii Lui. Cel ce vei veni iarăși să judeci toată lumea întru dreptate, binevoiește să Te întâmpin și eu pe nori pe Tine, Făcătorul și Judecătorul meu, împreună cu toți sfinții Tăi, ca neîncetat să Te slăvesc și să Te laud pe Tine, împreună cu Părintele Tău cel fără de început și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a patra,
a Sfântului Simeon Metafrastul

Precum voi sta înaintea înfricoșătorului și nefățarnicului Tău scaun de judecată, Hristoase Dumnezeu, primind întrebare și dând răspuns de relele pe care le-am făcut, așa și astăzi, mai înainte de a sosi ziua osândirii mele, stând la sfântul Tău altar, înaintea Ta și înaintea înfricoșătorilor și sfinților Tăi îngeri, fiind înduplecat de mărturia cugetului, pun înainte faptele mele cele rele și fărădelegile, dându-le pe față și vădindu-le. Ci vezi, Doamne, smerenia mea și-mi iartă toate păcatele; vezi că fărădelegile mele s-au înmulțit mai mult decât perii capului meu. Că ce rău n-am săvârșit? Ce păcat n-am făcut? Ce rău nu mi-am închipuit în sufletul meu? Că iată, și cu faptele am făcut desfrânare și preadesfrânare, mândrie, trufie, batjocură, blasfemie, vorbă deșartă, înfierbântare la răs, beție, lăcomie a pântecului, mănecare fără măsură, răutate, pizmă, iubire de argint, iubire de avuție, cămătărie, iubire de mine însumi, iubire de mărire, hrăpire, nedreptate, agonisire de rușine, invidie, grăire de rău, fărădelege; toate simțirile și toate mădularele mi le-am întinat și le-am stricat și de nici o treabă le-am făcut, ajungând cu totul sălaş diavolului. Și știu, Doamne, că fărăde-

legile mele au covârșit capul meu, dar mulțimea îndurărilor Tale este neasemănată și mila bună-tății Tale celei fără de răutate este nespusă și nu este nici un păcat care să biruiască iubirea Ta de oameni. Pentru aceasta, preaminunate Împărate, fără de răutate Doamne, fă minunate milele Tale spre mine, păcătosul; arată-mi puterea bună-tății Tale, arată-mi tăria milostivirii Tale celei îndurate și mă primește pe mine, păcătosul, cel ce mă întorc; primește-mă cum ai primit pe fiul cel pierdut, pe tâlharul și pe desfrânata. Primește-mă pe mine, cel ce peste măsură Ți-am greșit și cu cuvântul și cu fapta și cu pofta cea fără cale și cu gândul cel dobitocesc. Și precum ai primit pe cei ce au venit în al unsprezecelea ceas, care nimic vrednic n-au lucrat, așa mă primește și pe mine, păcătosul; că mult am greșit și m-am spurcat și am mâhnit Duhul Tău cel Sfânt și am mâniat milostivirea Ta cea iubitoare de oameni, cu fapta, cu cuvântul și cu gândul, noaptea și ziua, pe față și într-ascuns, cu voie și fără de voie. Și știi că vei pune înaintea mea păcatele mele în același chip în care le-am făcut și mă vei întreba de cele ce cu știință, fără de iertare, am greșit. Ci, Doamne, nu cu judecata Ta cea dreaptă, nici cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă pedepsești. Miluiește-mă, Doamne, că nu sunt numai neputincios, ci și zidirea Ta sunt.

Că Tu, Doamne, ai întărit peste mine mâna Ta, dar eu am făcut răutate înaintea Ta. Ție Unuia am greșit; dar Te rog să nu intri la judecată cu robul Tău. Că de vei căuta la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va putea să-Ți stea înaintea? Că eu sunt adâncul păcatului și nu sunt vrednic, nici în stare a căuta și a privi înălțimea cerului, din pricina mulțimii păcatelor mele celor fără de număr; că toate lucrurile rele, închipuirile și meșteșugurile diavolești, toată răutatea iadului, îndemnurile spre păcat, dezmierdările și alte patimi nenumărate n-au lipsit de la mine. Cu ce fel de păcate nu m-am stricat? De care rele n-am fost prins? Tot păcatul l-am făcut; toată desfătarea neiertată am lăsat-o să intre în sufletul meu. Netrebnic m-am făcut înaintea Ta, Dumnezeuul meu, și înaintea oamenilor. Cine mă va ridica pe mine, cel ce am căzut întru atâtea păcate rele? Doamne, Dumnezeuul meu, spre Tine nădăjduiesc. De mai este pentru mine nădejde de mântuire, de biruiește iubirea Ta de oameni mulțimea fărădelegilor mele, fii mie Mântuitor și, după îndurările și milele Tale, slăbește, lasă, iartă-mi toate câte Ți-am greșit; că s-a umplut de multe rele sufletul meu și nu aflu întru mine nădejde de mântuire. Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și să nu-mi răsplătești după faptele mele, ci întoarce-mă, spri-

jinește-mă, izbăvește sufletul meu de relele ce au crescut într-însul și de agonisirile lui cele cumplite. Miluiește-mă pentru mila Ta, ca, acolo unde s-a înmulțit păcatul, să prisosească harul Tău și să Te laud și să Te slăvesc în toate zilele vieții mele. Că Tu ești Dumnezeuul celor ce se pocăiesc și Mântuitorul celor ce greșesc și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău Celui fără de început și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

**Rugăciunea a cincea,
a Sfântului Ioan Damaschin**



tăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce singur ai puterea să ierți păcatele oamenilor, ca un bun și iubitor de oameni, treci cu vederea toate greșelile mele cele cu știință și cu neștiință, și mă învrednicește ca, fără de osândă, să mă împărtășesc cu dumnezeieștile, preaslăvitele, preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine, nu spre osândă, nici spre adăugirea păcatelor, ci spre curățire și sfințire și spre arvunirea vieții și a împărăției ce va să fie; spre zid și ajutor, spre izgonirea celor potrivnici și spre ștergerea greșelilor mele celor multe; că Tu ești Dumnezeuul milei și al îndurărilor și al iubirii

de oameni și Ție slavă înălțăm, împreună și Tatălui și Duhului Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

**Rugăciunea a șasea,
a Sfântului Vasile cel Mare**

tiu, Doamne, că întru nevrednicie mă împărtășesc cu preacuratul Tău Trup și cu scumpul Tău Sânge, și vinovat sunt, și osândă mie însumi mănânc și beau, neputându-mi da seama, precum se cuvine, de Trupul și Sângele Tău, Hristoase, Dumnezeuul meu. Ci, îndrăznind spre îndurările Tale, mă apropii de Tine, Cel ce ai zis: Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, întru Mine rămâne și Eu întru dânsul. Deci, milostivește-Te, Doamne, și nu mă pedepsi pe mine, păcătosul, ci fă cu mine după mila Ta. Și să-mi fie mie Sfintele Tale Taine spre tămăduire și curățire, spre luminare și pază, spre mântuirea și sfințirea sufletului și a trupului, spre izgonirea a toată nălucirea, a faptei celei rele și a lucrării diavolești care se lucrează cu gândul întru mădularele mele, spre îndrăznirea și dragostea către Tine, spre îndreptarea și întărirea vieții, spre înmulțirea virtuții și a desăvârșirii, spre plinirea poruncilor și spre împărtășirea cu Sfântul Duh, ca merinde pentru

viața de veci și spre răspuns bine primit la înfricoșătorul Tău scaun de judecată, iar nu spre certare sau spre osândă.

Rugăciunea a șaptea,
a Sfântului Simeon Noul Teolog

 in buze întinate, din inimă pângărită, din limbă necurată, din suflet spurcat, primește-mi rugăciunea, Hristoase al meu, și, neînlăturându-mi nici cuvintele, nici obișnuințele, nici nerușinarea, dă-mi mie a grăi cu îndrăzneală cele ce voiesc, Hristoase al meu, și mai ales, învață-mă ce mi se cuvine a face și a grăi. Greșit-am mai mult decât desfrânata, care, aflând unde sălășluiești, cumpărând mir, cu îndrăzneală a venit să ungă picioarele Tale, Hristoase, Stăpânul și Dumnezeuul meu. După cum pe aceea care s-a apropiat din inimă n-ai alungat-o, nici de mine nu Te scârbi, Cuvântule, ci dă-mi să țin și să sărut picioarele Tale și cu izvor de lacrimi, ca și cu niște mir de mult preț, cu îndrăzneală să le ung. Spală-mă cu lacrimile mele, curățește-mă cu ele, Cuvântule. Iartă-mi greșelile și dă-mi îndreptare. Știi mulțimea răutăților mele, știi și bubele mele și rănile mi le vezi, dar și credința mi-o știi, voința mi-o vezi și suspinele mi le auzi. Nu sunt uitate de Tine, Doamne, Dumnezeuul meu, Făcătorul și Izbăvitorul

meu, nici picătura de lacrimi, nici din picătură vreo parte. Cele încă nesăvârșite de mine le-au cunoscut ochii Tăi și în cartea Ta se află scrise și cele încă nefăcute de mine. Vezi smerenia mea, vezi-mi osteneala câtă este și toate păcatele mi le iartă, Dumnezeuule a toate; încât, cu inimă curată, cu gând înfricoșat și cu suflet smerit să mă împărtășesc cu Tainele Tale cele preacurate și preasfinte, cu care se îndumnezeiește și se face viu tot cel ce mănâncă și bea din ele cu inimă curată; că Tu ai zis, Stăpânul meu: „Tot cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, întru Mine rămâne și Eu întru dânsul”. Cu totul adevărat este cuvântul Stăpânului și Dumnezeului meu, că cel ce se împărtășește cu Darurile cele dumnezeiești și îndumnezeitoare nu este singur, ci cu Tine, Hristoase al meu, Cel ce ești din Lumina cea cu trei străluciri Care luminează lumea. Deci, ca să nu rămân singur, fără Tine, Dătătorule de viață, suflarea mea, viața mea, bucuria mea, mântuirea lumii, pentru aceasta m-am apropiat de Tine, precum vezi, cu lacrimi și cu sufletul zdrobit. Mă rog să iau izbăvire de greșelile mele și să mă împărtășesc fără de osândă cu Tainele Tale cele dătătoare de viață și fără prihană, ca să rămâi, precum ai zis, cu mine, cel de trei ori ticălos, și să nu mă răpească cu vicleșug înșelătorul, aflându-mă depărtat de harul Tău, și astfel, lăsându-mă eu

înșelat, să mă depărteze și de îndumnezeitoarele Tale cuvinte. Pentru aceasta cad înaintea Ta și cu căldură strig către Tine: Precum pe fiul cel pierdut și pe desfrânata, care au venit la Tine, i-ai primit, așa mă primește și pe mine, desfrânatul și risipitorul, Milostive, care, cu suflet umilit, mă apropii de Tine. Știu, Mântuitorule, că altul ca mine n-a greșit Ție, nici n-a făcut faptele pe care le-am făcut eu. Dar și aceasta știu, că mărimea greșelilor mele și mulțimea păcatelor mele nu covârșesc răbdarea cea multă a Dumnezeuului meu, nici iubirea Lui de oameni cea nesfârșită; ci pe cei ce fierbinte se pocăiesc, cu mila îndurării îi curățești și îi luminezi și cu lumina îi unești, părtași dumnezeirii Tale făcându-i fără pizmuire; și – lucru străin de gândurile îngerești și omenești – vorbești cu ei de multe ori, ca și cu niște prieteni ai Tăi adevărați. Acestea mă fac îndrăzneț, acestea îmi dau aripi, Hristoase al meu, și, punându-mi nădejdea în multele Tale binefaceri față de noi, bucurându-mă și cutremurându-mă, cu focul mă împărtășesc, iarbă uscată fiind eu, și – străină minune! – mă răcoresc nears, ca rugul de demult, care, aprins fiind, nu se mistuia. Pentru aceasta, cu gând mulțumitor și cu mulțumitoare inimă, cu mulțumitoare mădulare ale sufletului și ale trupului meu, mă închin și Te măresc și Te preaslăvesc pe Tine, Dumnezeuul meu, Cel ce cu adevărat ești binecuvântat, acum și în veci. Amin.

**Rugăciunea a opta,
a Sfântului Ioan Gură de Aur**

Dumnezeule, slăbește, lasă, iartă-mi toate greșelile câte Ți-am greșit cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cu voie sau fără de voie, cu știință sau cu neștiință; toate mi le iartă ca un bun și de oameni iubitor. Și pentru rugăciunile Preacuratei Tale Maici, ale slujitorilor Tăi îngeri, ale sfințelor puteri și ale tuturor sfinților care au bineplăcut Ție din veac, binevoiește ca, fără osândă, să primesc sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge, spre tămăduirea sufletului și a trupului și spre curățirea gândurilor mele celor rele. Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

**Rugăciunea a noua,
a Sfântului Ioan Gură de Aur**

Nu sunt vrednic, Stăpâne Doamne, să intri sub acoperământul sufletului meu, ci, de vreme ce Tu, ca un iubitor de oameni, vrei să locuiești întru mine, îndrăznind mă apropii. Poruncește-mi și voi deschide ușile pe care Tu Însuși le-ai zidit și intră, cu iubirea Ta de oameni, pe care pururea o ai. Intră și luminează cugetul meu cel întunecat. Și cred că aceasta vei face: că n-ai îndepărtat pe desfrânata care a venit la Tine cu

lacrimi, nici pe vameșul care s-a pocăit nu l-ai alungat, nici pe tâlharul care a cunoscut împărăția Ta nu l-ai izgonit, nici pe prigonitorul Pavel care s-a pocăit nu l-ai lăsat cum era; ci pe toți, care cu pocăință au venit la Tine, i-ai rânduit în ceata prietenilor Tăi, Cel ce singur ești binecuvântat, totdeauna, acum și în vecii nesfârșiți. Amin.

Rugăciunea a zecea,
a Sfântului Ioan Gură de Aur

Ioamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul meu, slăbește, lasă, milostivește-Te și-mi iartă mie, păcătosului, netrebnicului și nevrednicului Tău rob, căderile în păcat, smintelile și greșelile mele toate, câte am păcătuیت față de Tine, din tinerețile mele până în ziua și în ceasul de acum, fie cu știință, fie din neștiință, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cu cugetul, cu deprinderile și cu toate simțurile mele. Și, pentru rugăciunile celei ce fără de prihană Te-a născut, ale Preacuratei și pururea Fecioarei Maria, Maica Ta, singura mea nădejde neînfruntată, ocrotitoarea și izbăvitoarea mea, învrednicește-mă ca, fără de osândă, să mă împărtășesc cu preacuratele, nemuritoarele, de viață făcătoarele și înfricoșătoarele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci, spre

sfințire, spre luminare, spre tărie, spre vindecare și spre sănătatea sufletului și a trupului și spre ștergerea și pierderea cu totul a cugetelor, a amintirilor și a deprinderilor mele celor rele și a nălucirilor de noapte, care vin de la duhurile cele viclene și întunecate. Că a Ta este împărăția, și puterea, slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a unsprezecea,
a Sfântului Ioan Damaschin

Inaintea ușilor casei Tale stau și de gândurile cele rele nu mă depărtez. Ci Tu, Hristoase Dumnezeu, Care ai îndreptat pe vameșul și ai miluit pe cananeanca și ai deschis tâlharului ușile raiului, deschide-mi și mie îndurările iubirii Tale de oameni și mă primește pe mine, cel ce vin și mă ating de Tine, ca pe desfrânata și pe cea cu scurgerea de sânge. Că aceasta, atingându-se de marginea hainei Tale, cu ușurință a luat tămăduire, iar aceea, cuprinzând preacuratele Tale picioare, a dobândit dezlegare de păcate. Iar eu, netrebnicul, întregul Tău Trup cutezând a-L primi, să nu fiu ars, ci mă primește ca și pe dânsle și-mi luminează simțirile cele sufletești, arzând nelegiuirile păcatelor mele, pentru rugăciunile celei ce

fără de sămânță Te-a născut și ale puterilor cerești, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

**Rugăciunea a douăsprezecea,
a Sfântului Ioan Gură de Aur**

 red, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. De asemenea, cred că acesta este însuși Preacuratul Tău Trup și că acesta este însuși Scumpul Tău Sânge. Deci mă rog Ție: Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele săvârșite cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește ca, fără de osândă, să mă împărtășesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

Apoi aceste stihuri ale Sfântului Simeon Metafrast:

Iată, mă apropii de sfânta împărtășire.
Și-mpărtășindu-mă, Doamne, să nu mă arzi;
Că Tu ești foc și arzi pe cei nevrednici,
Ci curățește-mă de toată întinarea.

Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește; că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare Îți voi da ca Iuda; ci, ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ție: Pomește-mă, Doamne, întru împărăția Ta.

După aceea, stihurile acestea:

Sângele cel îndumnezeitor privind, înspăimântează-te, omule, că foc este și arde pe cei nevrednici.

Dumnezeiescul Trup mă îndumnezeiește și mă hrănește, îmi îndumnezeiește sufletul și-mi hrănește minunat mintea.

Apoi aceste tropare:

Îndulcitu-m-ai cu dorul Tău, Hristoase, și m-ai schimbat cu dumnezeiasca Ta dragoste; deci, arde cu focul cel fără de materie păcatele mele și mă învrednicește a mă sătura de desfătarea care este întru Tine; ca, săltând de bucurie, să slăvesc, Bunule, cele două venituri ale Tale.

Întru strălucirile sfinților Tăi cum voi intra eu, nevrednicul? Că de voi îndrăzni să intru în cămară, haina mă vădește, că nu este de nuntă, și voi fi legat și lepădat de îngeri. Ci curățește, Doamne, întinarea sufletului meu și mă mântuiește, ca un iubitor de oameni.

Apoi, se zice rugăciunea:



tăpâne, iubitorule de oameni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul meu, să nu-mi fie mie spre osândă Sfintele acestea, pentru că sunt nevrednic, ci spre curățirea și sfințirea sufletului și a trupului și spre arvunirea vieții și a împărăției ce va să vie. Iar mie bine-mi este a mă alipi de Dumnezeu și a pune în Domnul nădejdea mântuirii mele.

și iarăși:

Cinei Tale celei de taină...

Și așa, cu umilință, mergem să ne împărtășim.



RUGĂCIUNILE DE MULȚUMIRE DUPĂ DUMNEZEIASCA ÎMPĂRTĂȘIRE

Stihuri de îndemn:

După ce vei primi împărtășirea Sfântă
A făcătoarelor de viață Daruri,
Laudă adu și mulțumire mare,
Și cu căldură Domnului te roagă:
Slavă Ție, Doamne! Slavă Ție, Doamne!
Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție!

**Rugăciunea întâi,
a Sfântului Vasile cel Mare**



mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeuul meu, că
nu m-ai lepădat pe mine păcătosul, ci, părtaș
Sfintelor Tale Taine m-ai învrednicit a fi.
Mulțumesc Ție că pe mine, nevrednicul, a mă îm-
părtăși cu Preacuratele și cereștile Tale Daruri m-ai
învrednicit. Ci, Stăpâne, Iubitorule de oameni,
Care pentru noi ai murit și ai înviat și ne-ai dăruit

aceste înfricoșătoare și de viață făcătoare Taine, spre binefacerea și sfințirea sufletelor și a trupurilor noastre, dă să-mi fie și mie acestea spre tămăduirea sufletului și a trupului, spre izgonirea a tot potrivnicul, spre luminarea ochilor inimii mele, spre împăcarea sufleteștilor mele puteri, spre credință neînfruntată, spre dragoste nefățarnică, spre desăvârșirea înțelepciunii, spre paza poruncilor Tale, spre adăugirea dumnezeiescului Tău har și spre dobândirea împărăției Tale. Ca, în sfințenia Ta, cu acestea fiind păzit, să pomenesc pururea harul Tău și să nu mai vuez mie, ci Ție, Stăpânului și Binefăcătorului nostru. Și așa, ieșind din această viață în nădejdea vieții celei veșnice, să ajung la odihna cea de-a pururea, unde este glasul cel neîncetat al celor ce prăznuiesc și dulceața cea fără de sfârșit a celor ce văd frumusețea cea nespusă a feței Tale. Că Tu ești dorirea cea adevărată și veselia cea nespusă a celor ce Te iubesc, Hristoase, Dumnezeuul nostru, și pe Tine Te laudă toată făptura în veci Amin!

Rugăciunea a doua,
a Sfântului Vasile cel Mare



tăpâne, Hristoase Dumnezeu, Împăratul veacurilor și Făcătorul tuturor, mulțumesc Ție pentru toate bunătățile pe care mi le-ai dat și pentru împărtășirea cu Preacuratele și de

viață făcătoarele Tale Taine. Deci, mă rog Ție, Bunule și Iubitorule de oameni, păzește-mă sub acoperământul Tău și sub umbra aripilor Tale, și-mi dăruiește, până la suflarea cea mai de pe urmă, cu vrednicie să mă împărtășesc cu Sfintele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Că Tu ești Pâinea vieții, Izvorul sfințirii, Dătătorul bunătăților și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Rugăciunea a treia,
a Sfântului Simeon Metafrastul



el ce de bunăvoie mi-ai dat spre hrană Trupul Tău, foc fiind, care arde pe cei nevrednici, să nu mă arzi pe mine, Făcătorul meu, ci, mai degrabă, intră în alcătuirea mădurelor mele și în toate încheieturile, în rărunchi și în inimă, și arde spinii tuturor păcatelor mele; curățește-mi sufletul; sfințește-mi gândurile și întărește-mi oasele; numărul deplin al celor cinci simțuri îl luminează; în întregime mă pătrunde cu frica Ta; pururea mă acoperă, mă apără și mă păzește de tot lucrul și cuvântul pierzător de suflete; curățește-mă, spală-mă și mă îndreptează; împodobește-mă, înțelepțește-mă și mă luminează; arată-mă locaș numai al Duhului

Tău și să nu mai fiu sălaș păcatului, ci Ție casă, prin primirea împărtășirii. Ca de foc să fugă de mine tot lucrul rău, toată patima. Rugători aduc pentru mine pe toți sfinții, pe mai-marii cetelor celor fără de trup, pe Înaintemergătorul Tău, pe înțelepții Apostoli și, cu aceștia, și pe Preacinstita și Preacurata Ta Maică, ale căror rugăciuni primește-le, Milostive Hristoase al meu, iar pe mine, slujitorul Tău, fiu al luminii mă fă; că Tu singur ești, Bunule, sfințirea și luminarea sufletelor noastre și Ție, după cuviință, ca unui Dumnezeu și Stăpân, toți slavă Îți înălțăm în toate zilele. Amin!

**Rugăciunea a patra,
a Sfântului Chiril al Alexandriei**



rupul Tău cel sfânt, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, să-mi fie mie spre viața de veci, și Sângele Tău cel scump, spre iertarea păcatelor. Și să-mi fie mie Euharistia aceasta spre bucurie, spre sănătate și spre veselie. Și, la înfricoșătoarea și a doua Ta venire, învrednicește-mă pe mine, păcătosul, să stau de-a dreapta slavei Tale, pentru rugăciunile Preacuratei Tale Maici și ale tuturor sfinților Tăi. Amin!

**Rugăciunea
către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu**

Preasfântă Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea și bucuria mea, mulțumesc ție că m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul, să fiu părtaș Preacuratului Trup și Scumpului Sânge al Fiului Tău. Ci tu, care ai născut Lumina cea adevărată, luminează-mi ochii cei înțelegători ai inimii. Ceea ce ai născut Izvorul nemuririi, înviază-mă pe mine, cel omorât de păcat. Ceea ce ești Maica iubitoare de milostivire a lui Dumnezeu Cel milostiv, miluiește-mă și dă umilință și zdrobire în inima mea și smerenie în gândurile mele și ridicare din robia cugetelor mele. Și mă învrednicește, până la sfârșitul vieții, fără de osândă, să primesc sfîntirea Preacuratelor Taine, spre tămăduirea sufletului și a trupului. Și-mi dă, Stăpână, lacrimi de pocăință și de mărturisire, ca să te laud și să te slăvesc pe tine, în toate zilele vieții mele, că binecuvântată și preaslăvită ești în veci. Amin!

Apoi:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace; că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor: luminează

spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău Israel.

Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...,

La Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur se zice:

Din gura ta, ca o lumină de foc strălucind harul, toată lumea a luminat, vistieriile ne iubirii de argint lumii a căștigat, înălțimea gândului smerit nouă ne-a arătat. Dar, prin cuvintele tale învățându-ne, Părinte Ioane Gură de Aur, roagă pe Cuvântul, Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Din cer ai primit dumnezeiescul har și, cu buzele tale, pe toți îi înveți să se închine unui Dumnezeu în Treime, Ioane Gură de Aur, preafericite cuvioane; după vrednicie, te laudăm pe tine, că ești învățător, ca unul care arăți cele dumnezeiești.

Și acurn și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sârguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, care, cu credință, strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

La Liturghia Sfântului Vasile cel Mare se zice:

În tot pământul a ieșit vestirea ta, că acesta a primit cuvântul Tău, prin care, cu dumnezeiască cuviință ai

învățat, firea celor ce sunt ai arătat, obiceiurile oamenilor le-ai împodobit, împărătească preoție. Părinte cuvioase, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Arătat-te-ai temei neclintit Bisericii, dând tuturor oamenilor domnia cea nefurată, pecetluind-o cu învățăturile tale, arătătorule al celor cerești, Vasile Cuvioase.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sârguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, care, cu credință, strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

La Liturgia Darurilor mai înainte sfințite se zice:

Cel ce de sus, de la Dumnezeu, ai luat dumnezeiescul har, mărite Grigorie, și, cu puterea Aceluia întărindu-te, de bunăvoie ai urmat Sfintei Evanghelii a lui Hristos, de la Care ai luat plata ostenețelor tale, întru tot fericite; pe Acela roagă-L să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Ca un începător te-ai arătat lui Hristos, Începătorul păstorilor, și părtaș călugărilor te-ai făcut, Părinte Grigorie, povățuindu-i către cetatea cea cerească, de unde ai învățat turma lui Hristos poruncile Lui, iar acum cu dânșii te bucuri și dănțuiești în corturile cerești.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sârguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, care, cu credință, strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

Doamne, miluiește (de 12 ori)

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii; care, fără stricăciune, pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

și se face otpustul mic.





ÎNVĂȚĂTURĂ DESPRE CUM SE CUVINE A SE ZICE OTPUSTUL

OTPUSTURILE PRAZNICELOR ÎMPĂRĂTEȘTI
care se zic la Vecernie, la Utrenie și la Liturghie

LA ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI

(de la 14 septembrie până la Odovanie - 21 septembrie inclusiv
duminica)

**Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru
Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, cu
puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci și pentru
rugăciunile tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mân-
tuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.**

LA NAȘTEREA DOMNULUI

(de la 25 decembrie până la Odovanie - 31 decembrie)

**Cel ce în peșteră S-a născut și în iesle s-a culcat pentru
mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu,**

pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici și ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

LA TĂIEREA-ÎMPREJUR A DOMNULUI

(numai în ziua de 1 ianuarie)

Cel ce a opta zi a primit a fi tăiat împrejur pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici... și celelalte, precum s-a arătat mai sus. Dacă 1 ianuarie va cădea duminica, se face otpustul Cel ce a înviat din morți...

LA BOTEZUL DOMNULUI

(de la 6 ianuarie până la Odovanie - 14 ianuarie)

Cel ce în Iordan de la Ioan a primit a Se boteza pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

LA ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI

(de la 2 februarie până la Odovanie)

Cel ce în brațele Dreptului Simeon a primit a fi ținut pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu... Dacă 2 februarie va cădea duminica, se face otpustul Cel ce a înviat din morți...

LA BUNA-VESTIRE

(numai la 25 martie)

Cel ce a binevoit a Se întrupa pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

LA SÂMBĂTA ÎNVIERII LUI LAZĂR

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfântului și Dreptului Lazăr, cel înviat a patra zi din morți...

LA DUMINICA INTRĂRII DOMNULUI ÎN IERUSALIM

(în ziua praznicului și la Vecernia de duminică seara)

Cel ce pe mânzul asinei a primit a ședea pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

LUNI, MARȚI ȘI MIERCURI ÎN SĂPTĂMÂNA PATIMILOR

(Duminică seara la Pavecerniță și Denie și în zilele următoare, până miercuri)

Cel ce a venit spre pătimirea cea de bunăvoie pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

ÎN JOIA MARE

(Miercuri seara și Joi la Sfânta Liturghie și la Pavecerniță)

Cel ce, pentru nemăsurata Lui bunătate, când a spălat picioarele ucenicilor, calea cea mai bună ne-a arătat a fi smerenia, și până la Cruce și îngropare S-a smerit pentru noi, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

OTPUSTUL SFINTELOR PĂTIMIRI

(La Denia celor 12 Evanghelii din Joia Sfințelor Pătimiri și la Ceasurile Împărățești din Sfânta și Marea Vineri)

Cel ce scuipări și bătăi și loviri și Cruce și moarte a răbdât pentru mântuirea lumii, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

ÎN SFÂNTA ȘI MAREA VINERI

(la Vecernia scoaterii Sfântului Epitaf din Sfânta și Marea Vineri, la Denia Prohodului și la Ceasurile din Sfânta și Marea Sâmbătă)

Cel ce pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, Pătimirile cele înfricoșătoare și Crucea cea de viață făcătoare și îngroparea cea de voie cu trupul a primit, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

ÎN SFÂNTA ȘI MAREA SÂMBĂTĂ, LA LITURGHIE

Cel ce a înviat din morți, Hristos...

ÎN DUMINICA PAȘTILOR

(și în toată Săptămâna Luminată)

Hristos, Cel ce a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici și ale tuturor sfinților...

Apoi preotul, ținând în mâini Crucea și făclia, zice de trei ori către credincioși: **Hristos a înviat! Credincioșii răspund de fiecare dată: Adevărat a înviat! Preotul, întorcându-se spre icoana Mântuitorului, zice: Și ne-a dăruit nouă viață veșnică. Să ne închinăm Învierii Lui celei de a treia zi! Poporul cântă iarăși în încheiere: Hristos a înviat din morți...**

LA DUMINICA TOMII

(și în toată săptămâna următoare)

Cel ce prin ușile încuiate a intrat cu trupul la Sfinții Săi Ucenici și Apostoli și pe Toma l-a încredințat, pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

DE LA DUMINICA MIRONOSIȚELOR

PÂNĂ LA ODOVANIA PRAZNICULUI ÎNVIERII DOMNULUI

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

LA ÎNĂLȚAREA DOMNULUI

(de la Vecernia din ajun până la odovanie, afară de duminică)

Cel ce întru slavă S-a înălțat de la noi la ceruri și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

LA DUMINICA POGORĂRII DUHULUI SFÂNT

(începând cu Vecernia din ajun și până la odovania Praznicului)

Cel ce în chip de limbi de foc, din cer a trimis pe Duhul cel Preasfânt peste Sfinții Săi Ucenici și Apostoli, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

ÎN DUMINICA POGORĂRII DUHULUI SFÂNT, LA VECERNIE

(numită și *Slujba plecării genunchilor*)

Cel ce din părinteștile sãnuri deșertându-se pe Sine, din cer pe pământ S-a pogorât și a luat toată firea noastră și a îndumnezeit-o; iar, după acestea, iarăși S-a înălțat la ceruri și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl și pe Dumnezeiescul și Sfântul și Cel de o ființă și de o putere și de o slavă și împreună de-a pururea fiitorul Duh L-a trimis peste Sfinții Săi Ucenici și Apostoli și, prin Acesta, i-a luminat pe ei, iar, printr-înșii, pe toată lumea, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei, cu totul fără de prihană și Sfintei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților, de Dumnezeu propovăduitorilor și purtătorilor de Duh Apostoli și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ

(de la 6 august și până la odovania Praznicului — 14 august)

Cel ce în Muntele Taborului S-a schimbat la față întru slavă înaintea Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

În duminicile care cad în perioada de după-prăznuire a unei sărbători împărătești, se zice otpustul: Cel ce a înviat din morți...

Atunci când suntem în perioada unui praznic împărătesc sau al Maicii Domnului, ori în ziua de prăznuire a unui sfânt cu Polieleu, la Vecernie, la Utrenie și la Sfânta Liturghie nu se pomenesc sfinții din ziua liturgică respectivă (luni, marți, etc.)

OTPUSTUL

LA PRAZNICELE NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU

Se cuvine a ști că, făcând otpustul la Praznicele Născătoarei de Dumnezeu, NU se zice: ... pentru rugăciunile cinstitei, măritei Nașterii ei; sau ale Adormirii ei; sau ale Intrării sau ale altor praznice ale ei. Facem această precizare deoarece nu Nașterea Născătoarei de Dumnezeu, nici Intrarea sau Adormirea ei o chemăm spre rugăciune de mijlocire către Dumnezeu, ci pe însăși Preasfânta Născătoare de Dumnezeu.

La orice praznic al Maicii Domnului, otpustul se face astfel:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, a cărei naștere (adormire sau intrare în Biserică) o prăznuim, ale Sfinților și drepților dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

OTPUSTUL LA SFINȚI CU PRĂZNUIRE

La praznicele sfinților sau la aflarea și aducerea moaștelor lor, NU se zice „...pentru rugăciunile Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul sau ale Tăierii sfântului cap...” sau altele, pentru că nici pomenirea, nici mutarea sfinților nu o aducem spre rugăciune către Dumnezeu, ci pe sfinții înșiși.

La Praznicul unui sfânt cu Polieleu sau Priveghere:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), ocrotitorul

acestui sfânt locaş, ale Sfântului (N), a cărui pomenire săvârşim, ale Sfinţilor şi dreptilor dumnezeieşti Părinţi Ioachim şi Ana şi pentru ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor.

OTPUSTUL ZILELOR DE RÂND

SÂMBĂTĂ scara, la VECERNIE

Cel ce a înviat din morţi, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinţilor, slăviţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli, ale Sfântului (N al cărui hram îl poartă biserica), ocrotitorul acestui sfânt locaş, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârşim, ale Sfinţilor şi dreptilor dumnezeieşti Părinţi Ioachim şi Ana şi pentru ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor.

DUMINICĂ, LA UTRENIE

Cel ce a înviat din morţi, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinţilor, slăviţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli... şi celelalte, precum s-a arătat mai sus.

LA DUMNEZEIASCA LITURGHIE

Otpustul este acelaşi ca la Vecernie şi Utrenie, pomenind, după sfântul ocrotitor al bisericii, şi pe sfântul a cărui dumnezeiască Liturghie se săvârşeşte.

...ale celui între sfinţi Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului...; sau ...ale celui între sfinţi Părintele nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei...; sau: ...ale celui între sfinţi Părin-

tele nostru Grigorie Dialogul, episcopul Romei, a cărui dumnezeiască Liturghie am săvârșit...

DUMINICĂ, LA VECERNIE ȘI LUNI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești Puteri, pentru rugăciunile sfântului [(N) al cărui hram îl poartă biserica], ocrotitorul acestui sfânt locaș, ale sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

LUNI, LA VECERNIE ȘI MARȚI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale cinstitului și slăvitului Prooroc, Întemernicitorul și Botezătorul Ioan...

MARȚI, LA VECERNIE ȘI MIERCURI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci...

MIERCURI, LA VECERNIE ȘI JOI, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale celui între sfinți Părintele nostru Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni...

JOI, LA VECERNIE ȘI VINERI, LA UTRENIE

se zice otpustul de marți, la Vecernie și de miercuri, la Utrenie

VINERI, LA VECERNIE ȘI SÂMBĂȚĂ, LA UTRENIE

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale sfinților și slăviților buni biruitori Mucenici, ale cuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor Părinți ai noștri, ale sfântului [(N) al cărui hram îl poartă biserica], ocrotitorul acestui Sfânt locaș, ale sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

LA PAVECERNIȚĂ, LA MIEZONOPTICĂ ȘI LA CEASURI,
ÎN TOATĂ SĂPTĂMÂNĂ, SE FACE OTPUSTUL CEL MIC:

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale cuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor Părinți ai noștri și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Numai duminica se adaugă, la începutul otpustului: Cel ce a înviat din morți...

Sâmbăta și Duminica nu se cuvine a zice la otpust: Cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci..., de vreme ce, în acea zi, nu se face slujba Crucii. Pomenirea Sfintei Cruci, la otpust, se face numai în zilele următoare: miercuria și vinerea în timpul anului, praznicul Înălțării Sfintei Cruci (14 septembrie), Duminica a III-a din Postul Mare și ziua de 1 august (Scoaterea Sfintei Cruci).

SE CUVINE A ȘTI: Acolo unde este hramul Mântuitorului Iisus Hristos, adică Nașterea, Botezul, Înălțarea Domnului sau celelalte, la otpustul de peste săptămână nu se zice niciodată otpustul hramului, ci numai în ziua praznicului și până la odovania lui. Iar în tot anul se zice numai: Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu...

E C F O N I S E L E

**Ce se zic după ectenia mică, înainte de Evangheliile
Sfintelor Pătimiri, în Sfânta și Marea Vineri
(la Denia de joi seara)**

Ecfonisul întâi:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al doilea:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Ecfonisul al treilea:

Că s-a sfințit și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare-cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al patrulea:

Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al cincilea:

Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și preaslăvită, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al șaselea:

Că s-a binecuvântat numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al șaptelea:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al optulea:

Că Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Ecfonisul al nouălea:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



UTRENIA ÎN SĂPTĂMÂNA LUMINATĂ

Preotul, luând lumânarea și cădelnița și stând în fața Sfintei Mese, rostește: Slavă Sfintei și Celei de o ființă... Apoi cântă, cădind, de trei ori, înaintea Sfintei Mese:

Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte căl-când, și celor din morminte viață dăruindu-le.

Apoi, preotul stă tot în fața Sfintei Mese până ce la strună se cântă aceeași cântare de două ori. Apoi, tot din fața Sfintei Mese, preotul rostește primul stih:

Să învieze Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să piară de la fața Lui cei ce-L urăsc pe Dânsul.

Strana cântă: Hristos a înviat... După aceea, preotul merge în latura de miazăzi a Sfintei Mese și, de aici, rostește stihul al doilea, cădind de trei ori:

Precum se stinge fumul să se stingă, precum se topește ceara de la fața focului.

Iar la strana se cântă: Hristos a înviat....

Venind după aceea în partea dinspre răsărit, preotul rostește stihul al treilea, cădind de trei ori:

Așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu, iar dreptii să se veselească.

Iar la strana se cântă: Hristos a înviat....

Merge apoi în partea dinspre miazănoapte și rostește de aici stihul al patrulea, cădind de trei ori:

Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întru ea.

La strana se cântă: Hristos a înviat....

Întorcându-se spre Proscomidiar și cădind de trei ori, preotul zice:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

La strana se cântă: Hristos a înviat....

Întorcându-se în fața Sfintei Mese, preotul zice:

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul cântă el însuși:

Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte căl-când...

Lăsând sfârșitul: **și celor din morminte viață dăruindu-le, să-l facă strana, timp în care preotul tămâiază de trei ori dintre Ușile Împărătești, spre credincioși. Urmează Ectenia mare, cu ecfonisul: Că Ție se cuvine... Apoi se cântă Canonul Învierii.**

Ecfonisele

**de la ecteniile din Duminica luminată a Paștilor,
după fiecare cântare a Canonului, la Utrenie**

După Cântarea întâi:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și pu-terea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După Cântarea a treia:

Că Tu ești Dumnezeu nostru și Ție slavă înălțăm, Ta-tălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După Cântarea a patra:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pu-rurea și în vecii vecilor.

După Cântarea a cincea:

Că s-a sfințit și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După Cântarea a șasea:

Că Tu ești Împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După Cântarea a șaptea:

Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și preaslăvită, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După Cântarea a opta:

Că s-a binecuvântat numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După Cântarea a noua:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Urmează cântarea Luminândeii și a Laudelor, în timpul cărora preotul iese la iconostas cu Sfânta Evanghelie spre a fi sărutată de credincioși. În noaptea Paștilor se citește și Cuvântul de învățătură al Sfântului Ioan Gură de Aur. Urmează obișnuitele ectenii. Preotul: **Înțelepciune! Strana: Binecuvintează! Preotul: Cel ce este binecuvântat... Strana: Întărește, Dumnezeuule... Preotul: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând. Strana continuă: Și celor din morminte viață dăruindu-le. Preotul rostește otpustul: Hristos, Cel ce a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând... (vezi pagina 378).**

ISODICOANELE SAU STIHURILE CE SE CÂNTĂ LA PRAZNICELE ÎMPĂRĂTEȘTI

LA ÎNĂLȚAREA CINSTITEI CRUCI

Înălțați pe Domnul Dumnezeu nostru și vă închinați
așternutului picioarelor Lui, că sfânt este. (*Psalm 98, 5*)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce cu
trupul Te-ai răstignit, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA NAȘTEREA DOMNULUI

Din pânțece, mai înainte de lucefăr, Te-am născut.
Juratu-S-a Domnul și nu-I va părea rău: Tu ești preot în
veac, după rânduiala lui Melchisedec. (*Psalm 109, 3-4*)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce Te-ai
născut din Fecioară, pe noi cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA BOTEZUL DOMNULUI

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului;
Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă. (*Psalm 117, 26*)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce Te-ai
botezat în Iordan de la Ioan, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI

Cunoscută a făcut Domnul mântuirea Sa; înaintea tutu-
ror neamurilor a descoperit dreptatea Sa. (*Psalm 97, 3*)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai fost
purta în brațe de dreptul Simeon, pe noi, cei ce-Ți cântăm
Ție: Aliluia.

LA BUNAVESTIRE

Binevestiți din zi în zi mântuirea Dumnezeului nostru.
(*Psalm 95, 2*)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce pen-
tru noi Te-ai întrupat, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA DUMINICA INTRĂRII DOMNULUI ÎN IERUSALIM

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; binecuvântatu-v-am pe voi din casa Domnului; Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă. (Psalm 117, 26-27)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai șezut pe mânzul asinei, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA PAȘTI ȘI ÎN TOATĂ SĂPTĂMÂNA LUMINATĂ

În biserici binecuvântați pe Dumnezeu, pe Domnul, din izvoarele lui Israel. (Psalm 67, 27)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai înviat din morți, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA ÎNĂLȚAREA DOMNULUI

Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiță. (Psalm 46, 5)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce Te-ai înălțat întru slavă, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

ÎN DUMINICA POGORĂRII SFÂNTULUI DUH

(și în toată săptămâna Rusaliilor)

Înalță-Te, Doamne, întru puterea Ta; cânta-vom și vom lăuda puterile Tale. (Psalm 20, 14)

Mântuiește-ne pe noi, Mângâietorul Bun, pe noi cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.

LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ

Taborul și Ermonul întru numele Tău se vor bucura. (Psalm 88, 13)

Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce Te-ai schimbat la față în muntele Taborului, pe noi, cei ce-Ți cântăm Ție: Aliluia.



TROPARELE ȘI CONDACELE
care se cântă în Sfântul Altar. la sărbătorile
mari, când se slujește în sobor

**INDICTIONUL (ÎNCEPUTUL ANULUI BISERICESC)
ȘI SFÂNTUL CUVIOS DIONISIE EXIGUL**

1 septembrie

Troparul Indictionului, glasul al 2-lea:

**Ziditorule a toată făptura, Cel ce timpurile și anii ai pus
întru puterea Ta, binecuvintează cununa anului bunătații Tale,
Doamne, păzind în pace poporul și țara aceasta, pentru rugă-
ciunile Născătoarei de Dumnezeu, și ne mântuiește pe noi.**

Troparul Cuviosului Dionisie Exiguul, glasul 1:

**Ca o rază strălucitoare, care luminează toată lumea, te-ai
arătat, Sfinte Cuvioase Dionisie, cel ce ai socotit curgerea**

timpului mântuirii de la Nașterea lui Hristos și ai făcut cunoscute rânduielile Sfinților Părinți, în toate laturile creștinătății. Pentru aceasta, cu bucurie cântăm: Slavă Celui ce ți-a dat înțelepciune; slavă Celui ce te-a binecuvântat; slavă Celui ce dăruiește mântuire sufletelor noastre.

Condacul Indictionului, glasul al 2-lea:

Cel ce locuiești întru cei de sus, Hristoase Împărate, Făcătorul tuturor celor văzute și al celor nevăzute și Ziditorule, Cel ce zilele și nopțile, timpurile și anii ai făcut, binecuvintează acum cununa anului, ferește și păzește în pace pe cei dreptcredincioși, țara aceasta și pe poporul tău, mult-îndurate.

Condacul Cuviosului Dionisie Exiguul, glasul al 3-lea

Podobie: Să se veselească cele cerești....

Din Dobrogea strămoșească ai mers către Apus, ca un apostol pe Hristos propovăduind și următor Sfinților Părinți făcându-te, Sfinte Cuvioase Dionisie. Lumina învățăturilor tale, părinte înțelepte, preaslăvește Dumnezeirea cea întreit strălucitoare; pentru aceasta, cu dragoste cinștim sfântă pomenirea ta.

LA NAȘTEREA SFINTEI FECIOARE MARIA

8 septembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Nașterea ta, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, bucurie a vestit la toată lumea; că din tine a răsărit Soarele dreptății, Hristos, Dumnezeuul nostru, și, dezlegând blestemul, a dat binecuvântare; și, stricând moartea, ne-a dăruit nouă viață veșnică.

Condacul, glasul al 4-lea:

Ioachim și Ana, din defăimarea nenașterii de fii, iar Adam și Eva, din stricăciunea morții s-au izbăvit, Preacurată, prin sfântă nașterea ta. Aceasta o prăznuiește și poporul tău, de vina greșelilor izbăvindu-se, când strigă către tine: Cea stearpă naște pe Născătoarea de Dumnezeu și hrănitoarea vieții noastre.

LA ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI

14 septembrie

Troparul, glasul 1:

Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău.

Condacul, glasul al 4-lea:

Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou, numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruiește-î, Hristoase Dumnezeule. Veselește cu puterea Ta pe binecredincioșii creștini, dăruindu-le biruință asupra potrivnicului, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruință.

LA ACOPERĂMÂNTUL PREASFINTEI
NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

1 octombrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Astăzi, poporul cel binecredincios luminat prăznuiește, umbrît fiind prin venirea ta, Maica lui Dumnezeu.

și către preacinstită icoana ta privind, cu umilință grăim:
Acoperă-ne cu cinstitul tău acoperământ și ne scapă de tot
răul, rugând pe Fiul tău, Hristos, Dumnezeuul nostru, să
mântuiască sufletele noastre.

Condacul, glasul al 3-lea:

Podobie: Fecioara astăzi...

Fecioara, astăzi, înainte stă în biserică și cu cetele
sfinților, în chip nevăzut, se roagă lui Dumnezeu. Îngerii
cu ierarhii se închină și Apostolii cu proorocii dănuiesc;
că pentru noi roagă Născătoarea de Dumnezeu, pe Dum-
nezeul cel mai înainte de veci.

LA SFÂNTA CUVIOASĂ PARASCHEVA DE LA IAȘI

14 octombrie

Troparul, glasul al 8-lea

Întru tine, Maică, cu osârdie s-a mântuit cel după
chip; că, luând Crucea, ai urmat lui Hristos și, lucrând, ai
învățat să nu se uite la trup, căci este trecător; ci să poarte
grijă de suflet, de lucru cel nemuritor. Pentru aceasta, și
cu îngerii împreună se bucură, Cuvioasă Maică Parasche-
va, duhul tău.

Condacul, glasul al 3-lea

Pe Sfânta, folositoarea celor ce sunt în nevoi, toți cu
bună credință să o lăudam, pe preacinstita Parascheva; că
aceasta, lăsând viața cea stricăcioasă, pe cea nestrică-
cioasă a luat-o în veci. Pentru aceasta, mărire a aflat și
daruri de minuni, cu dumnezeiasca poruncă.

LA SFÂNTUL MARE MUCENIC DIMITRIE,
IZVORĂTORUL DE MIR

26 octombrie

Troparul, glasul al 3-lea:

Mare apărător te-a aflat întru primejdii lumea, purtătorule de chinuri, pe tine cel ce ai biruit pe păgâni. Deci, precum mândria lui Lie ai surpat și la luptă îndrăzneț ai făcut pe Nestor, așa, Sfinte Dimitrie, pe Hristos Dumnezeu roagă-L, să ne dăruiască nouă mare milă.

Condacul, glasul al 2-lea:

Curgerile sângiurilor tale, Dimitrie, au înroșit Biserica lui Dumnezeu, Cel ce ți-a dat ție tărie nebiruită; păzește cetatea ta nevătămată, că tu ești întărirea ei.

Troparul cutremurului, glasul al 8-lea:

Cel ce cauți spre pământ și-l faci de se cutremură, izbăvește-ne de groaza cea înfricoșătoare a cutremurului, Hristoase, Dumnezeul nostru, și trimite-ne nouă milele Tale cele bogate, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule Iubitorule de oameni.

Condacul cutremurului, glasul al 6-lea:

Podobie: Plinind rânduiala...

Izbăvește-ne, Doamne, pe noi toți, de cutremurul cel greu și de rănilile cele de neîndurat, pentru păcatele noastre. Miluiește, Doamne, poporul pe care l-ai câștigat cu scumpul Tău Sânge, Stăpâne, și cetatea să nu o dai pierzării, prin cutremurul cel înfricoșător, că pe alt Dumnezeu afară de Tine nu știm; și strigă celor ce-Ți cântă Ție: Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră.

LA SFÂNTUL CUVIOS DIMITRIE CEL NOU,
OCROTITORUL BUCUREȘTIILOR

27 octombrie

Troparul, glasul al 8-lea

Întru tine, Părinte, cu osârdie s-a mântuit cel după chip; că, luând crucea, ai urmat lui Hristos și, lucrând, ai învățat să nu se uite la trup, căci este trecător; ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru aceasta, și cu îngerii împreună se bucură, Cuvioase Părinte Dimitrie, duhul tău.

Condacul, glasul al 2-lea

Cel ce ești floare duhovnicească neveștejită a patriei noastre și rugător neîncetat către Făcătorul de bine, ia aminte la nevrednicele noastre cereri și sânguiește, ca un bun părinte, spre ajutorul nostru, al celor care cu nădejde năzuim către Dumnezeu, prin tine. Deci, ca unul care ai îndrăznire către Domnul, roagă-te să se mântuiască sufletele noastre.

LA SOBORUL MAI-MARILOR VOIEVOZI
MIHAIL ȘI GAVRIIL

8 noiembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Mai-marilor Voievozi ai oștirilor cerești, rugămu-vă pe voi noi, nevrednicii, ca, prin rugăciunile voastre, să ne acoperiți cu acoperământul aripilor mării voastre celei netrupești, păzindu-ne pe noi, pe cei ce cădem cu deadin-sul și strigăm: Izbăviți-ne din nevoi, ca niște mai-mari peste cetele Puterilor celor de sus.

Condacul, glasul al 2-lea:

Mai-marilor Voievozi ai lui Dumnezeu, slujitori ai dumnezeieștii slave, povățuitori ai oamenilor și căpetenii

ale îngerilor, cereți pentru noi ceea ce este de folos și mare milă, ca niște mai-mari Voievozi ai celor fără de trup.

LA INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI

21 noiembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Astăzi este înaintea însemnării bunăvoinței lui Dumnezeu și propovăduirea mântuirii oamenilor; în biserica lui Dumnezeu, în chip luminat, Fecioara se arată și pe Hristos tuturor mai înainte Îl vestește. Acesteia și noi, cu mare glas, să-i strigăm: Bucură-te, plinirea rânduiei Ziditorului.

Condacul, glasul al 4-lea:

Podobie: Cel ce Te-ai înălțat...

Preacurata biserică a Mântuitorului, camera cea de mult preț și Fecioara, sfințita vistierie a slavei lui Dumnezeu, astăzi se aduce în casa Domnului, împreună aducând harul dumnezeiescului Duh, pe care o laudă îngerii lui Dumnezeu, zicând: Aceasta este cortul cel ceresc.

LA SFÂNTUL APOSTOL ANDREI

30 noiembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Cel ce ești între Apostoli mai întâi chemat și verhovnicul lui frate adevărat, Stăpânului tuturor, Andrei, roagă-te, pace lumii să dăruiască și sufletelor noastre mare milă.

Condacul, glasul al 2-lea:

Podobie: Pe cea întru rugăciuni...

Pe grăitorul de Dumnezeu cel cu numele de bărbăție numit și cel mai întâi chemat dintre ucenicii Mântuitoru-

lui, pe fratele lui Petru să-l laudăm; că, precum de demult acestuia, și nouă, acum, strigă: Veniți, aflat-am pe Cel dorit.

LA SFÂNTUL IERARH NICOLAE

6 decembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Îndreptător al credinței și chip al blândeții, învățător al înfrânării te-a arătat pe tine, turmei tale, adevărul lucrurilor. Pentru aceasta ai câștigat cu smerenia cele înalte și cu sărăcia cele bogate; Părinte Ierarhe Nicolae, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Condacul, glasul al 3-lea:

Podobia: Fecioara astăzi...

În Mira, sfinte, sfințit slujitor te-ai arătat; că Evanghelia lui Hristos plinind-o, cuvioase, ți-ai pus sufletul pentru poporul tău; mântuit-ai pe cei nevinovați din moarte. Pentru aceasta te-ai sfințit, ca un mare tăinuitor al harului lui Dumnezeu.

LA NAȘTEREA DOMNULUI

25 decembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței; că, întru dânsa, cei ce slujeau stelelor de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, slavă Ție.

Condacul, glasul al 3-lea:

Însăși podobia:

Fecioara, astăzi, pe Cel mai presus de ființă naște, și pământul peștera Celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii sla-

voslovesc, iar magii cu steaua călătoresc; că, pentru noi S-a născut Prunc tânăr, Dumnezeu cel mai-nainte de veci.

LA SOBORUL PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

26 decembrie

Troparul Nașterii Domnului, glasul al 4-lea (vezi mai sus)

Troparul cuviosului, glasul 1

Celui ce a răsărit din Fecioara, Mai-marelui păstorilor, ca o oaie de turmă ai urmat, părintele nostru Nicodim. Cu postul, cu privegherea și cu rugăciunile, te-ai făcut lucrător sfințit de cele cerești, tămăduind sufletele celor ce aleargă la tine cu credință. Pentru aceasta strigăm: Slavă Celui ce te-a preamărit pe tine; slavă Celui ce ți-a dat ție putere; slavă Celui ce a arătat tuturor prin tine îndreptare.

Condacul praznicului, glasul al 6-lea:

Cel ce, mai înainte de luceafăr, din Tatăl, fără maică, S-a născut, astăzi, pe pământ, fără de tată, S-a întrupat din tine. Pentru aceasta, steaua binevestește magilor și îngerii cu păstorii laudă nașterea ta cea fără prihană, ceea ce ești plină de har.

Condacul cuviosului, glasul al 8-lea

Podobia: Apărătoare Doamnă...

Ca pe cel împreună-râvnitor sfinților și ca pe un părinte mai mare, toată lavra ta Tismana te cinstește pe tine cu credință, Sfinte Nicodime; pe care păzește-o cu rugăciunile tale, fericite, totdeauna nebiruită și netulburată de toate nevoile, ca un părinte cuvios și pururea lăudat.

LA SFÂNTUL ÎNTÂI MUCENIC ȘI ARHIDIACON ȘTEFAN

27 decembrie

Troparul, glasul al 4-lea:

Cu nevoință bună te-ai nevoit, întâiule mucenice al lui Hristos și apostole, și păgânătatea tiranilor ai vădit; căci, cu pietre fiind ucis de mâinile celor fărădelege, cunună ai luat din dreapta cea de sus și către Dumnezeu ai glăsuț strigând: Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta.

Condacul, glasul al 3-lea:

Stăpânul nostru, ieri, a venit la noi cu trup, iar astăzi, sluga Lui a ieșit cu totul din trup. Ieri, Împăratul nostru S-a născut cu trup; astăzi, sluga cu pietre este ucisă; că, pentru Dânsul, se și sfârșește întâiul mucenic, dumnezeiescul Ștefan.

LA TĂIEREA-ÎMPREJUR A DOMNULUI ȘI LA SFÂNTUL

IERARH VASILE CEL MARE

1 ianuarie

Troparul praznicului, glasul 1:

Cel ce șezi pe scaunul cel în chipul focului, întru cei de sus, împreună cu Părintele cel fără de început și cu Dumnezeuiescul Duh, ai binevoit a Te naște pe pământ din Fecioara, Maica Ta, care nu știe de bărbat, Mântuitorule Iisuse. Pentru aceasta, Te-ai și tăiat împrejur a opta zi, ca un om. Slavă sfatului Tău celui preabun; slavă rânduiei Tale; slavă smereniei Tale, Unule Iubitorule de oameni.

Troparul Sfântului, glasul 1:

În tot pământul a ieșit vestirea ta, că acela a primit cuvântul tău, prin care, cu dumnezeiască cuviință ai în-

vățat; firea celor ce sunt ai arătat și ai pus rânduială în obiceiurile oamenilor. Părinte Cuvioase Vasile, preoție împărătească, roagă pe Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

Condacul praznicului, glasul al 3-lea:

Podobie: Fecioara astăzi...

Domnul tuturor tăiere-împrejur rabdă și taie ca un bun greșelile muritorilor. Dă lumii, astăzi, mântuire, iar ierarhul Ziditorului, purtătorul de lumină și dumnezeiescul preot al lui Hristos, Vasile, se bucură întru cei de sus.

Condacul sfântului, glasul al 4-lea:

Arătat-te-ai temei neclintit Bisericii, dând tuturor oamenilor domnia cea nefurată, pecetluind-o cu învățăturile tale, arătătorule al celor cerești, Vasile Cuvioase.

LA BOTEZUL DOMNULUI

6 ianuarie

Troparul, glasul 1:

În Iordan botezându-Te Tu, Doamne, închinarea Treimii s-a arătat; că glasul Părintelui a mărturisit Ție, Fiu iubit pe Tine numindu-Te; și Duhul, în chip de porumbel, a adevărit tăria cuvântului. Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule, și lumea ai luminat, slavă Ție.

Condacul, glasul al 4-lea, însăși podobia:

Arătat-Te-ai astăzi lumii și lumina Ta, Doamne, s-a însemnat peste noi, care cu cunoștință Te lăudăm: Venit-ai și Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată.

LA SOBORUL SFÂNTULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL

7 ianuarie

Troparul, glasul al 2-lea:

Pomenirea dreptului cu laude, iar ție destulă îți este mărturia Domnului, Înaintemergătorule. Că te-ai arătat, cu adevărat, și decât proorocii mai cinstit. Că te-ai învrednicit a boteza în repejunile Iordanului pe Cel propovăduit. Drept aceea, pentru adevăr nevoindu-te, bucurându-te ai binevestit și celor din iad pe Dumnezeu, Cel ce S-a arătat în trup, a ridicat păcatul lumii și ne-a dăruit nouă mare milă.

Condacul, glasul al 6-lea:

De venirea Ta cea trupească temându-se Iordanul, cu cutremur s-a întors; și slujirea cea duhovnicească plinind-o Ioan, cu frică s-a tras înapoi. Cetele îngerești s-au spăimântat, văzându-Te pe Tine în Iordan cu trupul botezându-Te, și toți cei dintru întuneric s-au luminat, laudându-Te pe Tine, Cel ce Te-ai arătat și ai luminat toate.

LA SFINȚII TREI IERARHI:

**VASILE CEL MARE, GRIGORIE CUVÂNTĂTORUL DE
DUMNEZEU ȘI IOAN GURĂ DE AUR**

30 ianuarie

Troparul, glasul al 4-lea:

Cei ce ați fost întocmai la obicei cu Apostolii și lumii învățători, rugați-vă Stăpânului tuturor, să dăruiască pace lumii și sufletelor noastre mare milă.

Alt troparul, glasul 1:

Pe acești trei luminători mai mari, ai dumnezeirii celei întreit strălucitoare, pe cei ce luminează lumea cu razele

dumnezeieștilor învățători, pe râurile cele cu miere curgătoare, care adapă toată făptura cu apele cunoștinței de Dumnezeu; pe Marele Vasile și pe Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul, împreună cu slăvitul Ioan cel cu gura și cu cuvintele de aur; toți cei iubitori de cuvintele lor, adunându-ne, cu cântări să-i cinstim, că aceștia Sfintei Treimi, pururea se roagă pentru noi.

Condacul, glasul al 2-lea:

Podobie: Pe propovăduitorii cei tari...

Pe sfinții propovăduitori și dumnezeiești vestitori, pe căpeteniile învățătorilor Tăi, Doamne, i-ai primit întru desfătarea și odihna bunătăților Tale. Că ostenele și nevointele acelora le-ai primit mai mult decât toate jertfele, Cel ce singur preaslăvești pe sfinții Tăi.

LA ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI

2 februarie

Troparul, glasul 1:

Bucură-te, cea plină de har, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că din tine a răsărit Soarele dreptății, Hristos Dumnezeul nostru, luminând pe cei din întuneric. Veselește-te și tu, bătrânule drept, cel ce ai primit în brațe pe Izbăvitorul sufletelor noastre, Cel ce ne-a dăruit nouă și învierea.

Condacul, glasul 1:

Cel ce ai sfințit pânțele Fecioarei cu nașterea Ta și mâinile lui Simeon le-ai binecuvântat, precum se cădea; și acum, întâmpinându-Te, ne-ai mântuit pe noi, Hristoase Dumnezeule; împacă lumea ce se găsește în războaie și

întărește pe dreaptcredincioșii pe care i-ai iubit, Unule, Iubitorule de oameni.

LA BUNA-VESTIRE

25 martie

Troparul, glasul al 4-lea:

Astăzi este începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac: Fiul lui Dumnezeu Fiu al Fecioarei se face și Gavriil harul îl binevestește. Pentru aceasta și noi, împreună cu dânsul, Născătoarei de Dumnezeu să-i strigăm: Bucură-te, cea plină de har, Domnul este cu tine.

Condacul, glasul al 8-lea, însăși Podobia:

Apărătoare Doamnă, pentru biruință mulțumiri, izbăvind-ne din nevoi, aducem ție, Născătoare de Dumnezeu, noi, robii tăi. Ci, ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, izbăvește-ne din toate nevoile, ca să strigăm ție: Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!

LA SFÂNTUL MARE MUCENIC GHEORGHE

23 aprilie

Troparul, glasul al 4-lea:

Ca un izbăvitor al celor robiți și al celor săraci ocrotitor, al celor bolnavi doctor și al dreptcredincioșilor ajutor, purtătorule de biruință, mare mucenice Gheorghe, roagă pe Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

Condacul, glasul al 4-lea:

Podobie: Cel ce Te-ai înălțat...

Lucrat fiind de Dumnezeu, te-ai arătat lucrător preacinstit al dreptei credințe, spicele virtuților adunân-

du-ți. Că, semănând cu lacrimi, cu veselie seceri și, lup-
tând până la sânge, pe Hristos ai dobândit; și, prin rugă-
ciunile tale, sfinte, dai tuturor iertare de greșeli.

LA ÎNVIEREA LUI LAZĂR

Troparul, glasul 1:

Învierea cea de obște, mai înainte de Patima Ta, ade-
verind-o, pe Lazăr din morți l-ai sculat, Hristoase, Dum-
nezeule. Pentru aceasta, și noi, ca pruncii, semnele biru-
inței purtând, Ție, Biruitorul morții, Îți strigăm: Osana
întru cei de sus ! Binecuvântat ești, Cel ce vii întru numele
Domnului.

Condacul 1, glasul al 2-lea:

Podobie: Cele de sus căutând...

Bucuria tuturor, Hristos, adevărul, lumina, viața și
învierea lumii, celor de pe pământ S-a arătat cu a Sa bună-
tate și S-a făcut chip învierii, dând tuturor dumnezeiască
iertare.

LA DUMINICA INTRĂRII DOMNULUI ÎN IERUSALIM

Troparul, glasul 1:

Învierea cea de obște, mai înainte de patima Ta... (vezi
mai sus, la Învierea lui Lazăr)

Alt tropar, glasul al 4-lea:

Îngropându-ne împreună cu Tine prin Botez, Hris-
toase, Dumnezeul nostru, vieții celei fără de moarte ne-am
învrednicit, prin Învierea Ta, și, cântând, strigăm: Osana
întru cei de sus! Binecuvântat ești, Cel ce vii întru numele
Domnului.

Condacul, glasul al 2-lea:

Pe tron în cer și pe mînz, pe pămînt fiind purtat, Hristoase, Dumnezeuule, laudă de la îngerii ai primit și cântare de la pruncii care strigau Ție: Binecuvîntat ești, Cel ce vii să chemi pe Adam.

LA DUMINICA ÎNVIERII DOMNULUI

Troparul, glasul al 5-lea:

Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călînd, și celor din morminte viață dăruindu-le.

Condacul, glasul al 8-lea:

Deși Te-ai pogorât în mormînt, Cel ce ești fără de moarte, dar puterea iadului ai zdrobit și ai înviat, ca un biruitor, Hristoase Dumnezeuule, zicînd femeilor mirosoase: Bucurați-vă! și Apostolilor Tăi pace dăruindu-le, Cel ce dai celor căzuți ridicare.

LA DUMINICA SFÂNTULUI APOSTOL TOMA

Troparul, glasul al 7-lea:

Pecetluit fiind mormîntul, Viață din groapă ai răsărit, Hristoase Dumnezeuule; și, ușile fiind încuiate, înaintea ucenicilor Tăi ai stat, Învierea tuturor, duh drept printr-însii înnoindu-ne nouă, după mare mila Ta.

Condacul, glasul al 8-lea:

Cu dreapta cea iubitoare de încredințare, coasta Ta cea de viață dătătoare Toma a cercetat-o, Hristoase Dumnezeuule; că, dacă ai intrat, ușile fiind încuiate, cu ceilalți Apostoli, a strigat către Tine: Domnul meu ești și Dumnezeuul meu.

MIERCURI, LA ÎNJUMĂTĂȚIREA CINCIZECIMII

Troparul, glasul al 8-lea:

Înjumătățindu-se praznicul, sufletul meu cel însetat adapă-l, cu apele drepteii credințe; că tuturor, Mântuitorule, ai strigat: Cel însetat să vină la Mine și să bea. Izvorule al vieții, Hristoase, Dumnezeuul nostru, slavă Ție.

Condacul, glasul al 4-lea:

Podobic: Cel ce Te-ai înălțat...

Înjumătățindu-se praznicul Legii, Făcătorule a toate și Stăpâne, ziceai celor ce erau de față, Hristoase, Dumnezeuule: Veniți și scoateți apa nemuririi. Pentru aceasta, la Tine cădem și cu credință strigăm: Dăruiește-ne îndurările Tale, că Tu ești Izvorul vieții noastre.

LA SFINȚII ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ȘI ELENA

21 mai

Troparul, glasul al 8-lea

Chipul Crucii Tale pe cer văzându-l și, ca Pavel, chemarea nu de la oameni luând, cel între împărați apostolul Tău, Doamne, împărăteasca cetate în mâinile Tale o a pus; pe care păzește-o totdeauna în pace, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule iubitorule de oameni.

Condacul, glasul al 3-lea

Podobic: Fecioara astăzi...

Constantin, astăzi, cu maica sa Elena, arată Crucea, lemnul cel preacinstit, care este rușinarea tuturor iudeilor și armă credincioșilor împărați asupra celor potrivnici; că pentru noi s-a arătat semn mare, și în războaie înfricoșător.

LA ÎNĂLȚAREA DOMNULUI

Troparul, glasul al 4-lea:

Înălțatu-Te-ai întru slavă, Hristoase, Dumnezeuul nostru, bucurie făcând ucenicilor, cu făgăduința Sfântului Duh; încredințându-se ei, prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Izbăvitorul lumii.

Condacul, glasul al 6-lea:

Plinind rânduiala cea pentru noi și pe cele de pe pământ unindu-le cu cele cerești, Te-ai înălțat întru slavă, Hristoase, Dumnezeuul nostru, nicicum despărțindu-Te, ci rămânând nedepărtat și strigând celor ce Te iubesc pe Tine: Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră.

LA POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

Troparul, glasul al 8-lea:

Binecuvântat ești, Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce preaînțelepți pe pescari i-ai arătat, trimițându-le lor Duhul Sfânt; și, printr-înșii, lumea ai vânat, Iubitorule de oameni, slavă Ție.

Condacul, glasul al 8-lea:

Când Cel Preaînalt, pogorându-Se, a amestecat limbile, a despărțit neamurile; iar când a împărțit limbile cele ca de foc, la o unire pe toți a chemat; și cu un glas slăvim pe Duhul cel Preasfânt.

LA DUMINICA TUTUROR SFINȚILOR

Troparul, glasul al 4-lea:

Cu sângiurile mucenicilor Tăi din toată lumea, ca și cu o porfiră și vison, împodobită fiind Biserica Ta, printr-înșii, strigă către Tine, Hristoase Dumnezeule: poporului

Tău trimite-i îndurările Tale, pace obștii Tale dăruiește-i și sufletelor noastre mare milă.

Condacul, glasul al 8-lea:

Ca o pârgă a firii, Ție, Săditorul făpturii, lumea îți aduce, Doamne, pe purtătorii de Dumnezeu mucenici. Pentru rugăciunile lor și ale Născătoarei de Dumnezeu, în pace adâncă, lumea o păzește, Mult-milostive.

LA NAȘTEREA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

24 iunie

Troparul, glasul al 4-lea:

Proorocule și Înaintemergătorule al venirii lui Hristos, după vrednicie a te lăuda pe tine nu ne pricepem noi, cei ce cu dragoste te cinștim; că nerodirea celei ce te-a născut și amuțirea părintelui tău s-au dezlegat, întru slăvită și cinștită nașterea ta, iar întruparea Fiului lui Dumnezeu lumii se propovăduiește.

Condacul, glasul al 3-lea:

Podobie: Fecioara astăzi...

Ceea ce mai înainte era stearpă, astăzi, pe Înaintemergătorul lui Hristos naște, și el este plinirea a toată proorocia; că, punându-și mâna, în Iordan, pe Cel pe Care mai înainte L-au propovăduit proorocii, s-a arătat prooroc, propovăduitor și înaintemergător al lui Dumnezeu Cuvântul.

LA SFINȚII APOSTOLI PETRU ȘI PAVEL

29 iunie

Troparul, glasul al 4-lea:

Cei ce sunteți între Apostoli mai întâi pe scaun șezători și lumii învățători, Stăpânului tuturor rugați-vă, pace lumii să dăruiască și sufletelor noastre mare milă.

Condacul, glasul al 2-lea:

Pe propovăduitorii cei tari și de Dumnezeu vestitori,
pe cei ce sunt căpeteniile ucenicilor Tăi, Doamne, i-ai
primit întru desfătarea bunătăților și odihnei Tale; că
chinurile acelora și moartea le-ai primit mai mult decât
toate jertfele, Cel ce Singur știi cele din inimă.

LA SFÂNTUL PROOROC ILIE

20 iulie

Troparul, glasul al 4-lea:

Cel ce a fost înger în trup, temeiul proorocilor, al
doilea înaintemergător al venirii lui Hristos, Ilie slăvitul,
care a trimis de sus lui Elisei dar, izgonește bolile și pe cei
leproși îi curățește. Pentru aceasta, și celor ce-l cinstesc pe
dânsul le izvorăște tămăduiri.

Condacul, glasul al 2-lea:

Proorocule și înainte-văzătorule al lucrurilor celor
mari ale lui Dumnezeu, Ilie cel cu nume mare, care cu
cuvântul tău ai oprit norii cei curgători de apă, roagă pen-
tru noi pe Unul, iubitorul de oameni.

LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ

6 august

Troparul, glasul al 7-lea:

Schimbatu-Te-ai la față în munte, Hristoase Dum-
nezeule, arătând ucenicilor Tăi slava Ta, pe cât li se putea.
Strălucească și nouă, păcătoșilor, lumina Ta cea pururea
fiitoare, pentru rugăciunile Născătoare de Dumnezeu,
Dătătorule de lumină, slavă Ție.

Condacul, glasul al 7-lea:

În munte Te-ai schimbat la față și, pe cât au putut, ucenicii Tăi au văzut slava Ta, Hristoase Dumnezeule; pentru ca, atunci când Te vor vedea răstignit, să înțeleagă pătimirea Ta cea de bunăvoie și să propovăduiască lumii că Tu ești cu adevărat raza Tatălui.

LA ADORMIREA MAICII DOMNULUI

15 august

Troparul, glasul 1:

Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare. Mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și, cu rugăciunile tale, izbăvești din moarte sufletele noastre.

Condacul, glasul al 2-lea:

Pe Născătoarea de Dumnezeu, cea în rugăciuni neadormită și în ocrotiri nădejde neschimbată, mormântul și moartea nu au ținut-o; căci, ca pe Maica Vieții, la viață a mutat-o Cel ce S-a sălășluit în pântecel ei cel pururea fecioresc.

LA TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL

29 august

Troparul, glasul al 2-lea:

Pomenirea dreptului cu laude, iar ție destulă îți este mărturia Domnului, Întemernătorule. Că te-ai arătat, cu adevărat, și decât proorocii mai cinstit; că te-ai învrednicit a boteza în reșeele Iordanului pe Cel propovăduit.

Drept aceea, pentru adevăr nevoindu-te, bucurându-te ai binevestit și celor din iad pe Dumnezeu, Cel ce S-a arătat în trup; pe Cel ce a ridicat păcatul lumii și ne-a dăruit nouă mare milă.

Condacul, glasul al 5-lea:

Mărita tăiere a Înaintemergătorului rânduială dumnezeiască a fost, ca și celor din iad să propovăduiască venirea Mântuitorului. Să se tânguiască Irodiada, care a cerut ucidere fără de lege; că nu Legea lui Dumnezeu, nici viața cea veșnică a iubit, ci pe cea amăgitoare și vremelnică.





RUGĂCIUNI FELURITE

RÂNDUIALA BINECUVÂNTĂRII COLIVEI

Adică a grâului fiert, amestecat cu miere, și a altor feluri de poame dulci, ce se aduc în biserică în cinstea Praznicelor împărătești sau ale sfinților.

Deci, fiind adusă coliva în biserică, dacă este seara, la Vecernie, după: Acum slobozește..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru..., se cântă troparele rânduite la Vecernie, după Tipic. Iar, dacă este la Liturghie, după Rugăciunea Amvonului, îndată se cântă la praznice troparul și condacul, iar la sărbătorile sfinților se cântă troparul sfântului. Slavă..., condacul, Și acum..., glasul 1: Pentru rugăciunile tuturor sfinților, Doamne, și ale Născătoarei de Dumnezeu, pacea Ta dă-ne-o nouă și ne miluiește pe noi, ca un Îndurat. Apoi diaconul, tămâind, zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul, stând lângă colivă, zice cu glas tare rugăciunea:

Rugăciunea pentru binecuvântarea colivei

Doamne, Cel ce ai plinit toate cu cuvântul Tău și ai poruncit pământului să scoată multe feluri de roade spre desfătarea și hrana noastră; Care pe cei trei tineri și pe Daniel, care erau în Babilon, fiind hrăniți cu semințe, i-ai arătat mai frumoși decât pe cei hrăniți cu multe desfătări; Însuți, întru tot bunule Împărate, și aceste semințe, cu multe feluri de roade, le binecuvintează (preotul, binecuvântând, face semnul Sfintei Cruci peste ele) și sfințește-i pe cei ce vor gusta din ele, că acestea spre slava Ta și spre cinstirea Sfântului (N) s-au pus înaintea Ta de către robii Tăi, încă și spre pomenirea celor ce s-au săvârșit în dreapta credință. Și împlinește, Bunule, celor ce au înfrumusețat acestea și celor ce săvârșesc pomenirea, toate cererile către mântuire și dăruiește-le desfătarea din bunătățile Tale cele veșnice, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim și pentru ale tuturor sfinților Tăi. Că Tu ești Cel ce binecuvintezi și sfințești toate, Hristoase, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău Celui fără de început și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, dacă este la Vecernie, diaconul zice: Înțelepciune! Strana: Binecuvintează! Preotul: Cel ce este binecuvântat... și face otpustul.

Iar, dacă este la Liturghie, strana cântă: Fie numele Domnului... (de trei ori)... Și se face obișnuitul otpust al Liturghiei.



**RUGĂCIUNE LA BINECUVÂNTAREA SALCIEI,
în Duminica Intrării Domnului în Ierusalim**

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul citește rugăciunea aceasta:

Doamne, Dumnezeuul nostru, Cel ce ȣezi pe heruvimi; Cel ce ai arătat puterea Ta și ai trimis pe Unul-Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, ca să mântuiască lumea prin Crucea, prin îngroparea și prin Învierea Sa; și, Acesta venind în Ierusalim spre Pătimirea cea de bună-voie, poporul cel ce ședea în întuneric și în umbra morții, luând semnele biruinței, ramuri de copaci și stâlپări de finic, I-a prevestit învierea; Înșuți, Stăpâne, păzește-ne și pe noi, care, urmând aceluia, purtăm în mâini ramuri de copaci în această zi de înainte-prăznuire. Și, precum pe acele popoare și pe acei prunci care Ți-au strigat Ție: Osana!,

apără-ne și pe noi, ca, prin laude și cântări duhovnicești, să ne învrednicim de dătătoarea de viață Înviere cea de a treia zi, întru Hristos Iisus, Domnul nostru, cu Care împreună ești binecuvântat, cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, stopind cu aghiasmă ramurile de salcie, în semnul Sfintei Cruci, le binecuvintează, zicând:

Se binecuvintează și se sfințesc stâlpărilor acestea, prin stropirea cu această apă sfințită, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.

Apoi, le împarte credincioșilor.



RUGĂCIUNE LA BINECUVÂNTAREA PÂINII, CARE SE NUMEȘTE ÎN POPOR «PAȘTI»,

La Sfânta Liturghie care se săvârșește în noaptea Paștilor, în timp ce la strană se cântă axionul: Îngerul a strigat..., se aduc preotului pâinile dinainte pregătite, după obicei, tăiate în bucăți, ca pentru anafură, și puse în coșuri sau în vase curate, în straturi, peste care s-a turnat vin curat.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul citește asupra pâinilor rugăciunea aceasta:

Numnezeule cel atotputernic și Doamne, atotțitorule, Care ai poruncit robului Tău Moise, la ieșirea lui Israel din Egipt și la eliberarea poporului Tău din robia cea amară a lui Faraon, să junghie mielul, care închipuia mai dinainte pe Mielul Cel ce de bunăvoie, pentru noi, S-a dat spre junghiere pe Cruce, luând asupra Sa păcatele a toată lumea, pe iubitul Tău Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos; pe Tine și acum, cu smerenie, Te rugăm: caută spre pâinea aceasta și o binecuvintează și o sfințește pe ea. Căci și noi, robii Tăi, pe aceasta am pus-o acum înaintea slavei Tale în această preastrălucită, preaslăvită și mântuitoare zi a Paștilor, spre cinstea și slava și spre aducerea aminte de slăvita Înviere a Aceluiași Fiu al Tău, a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care am aflat dezlegare, liberare și ieșire din veșnica robie a vrăjmașului și din legăturile nedezlegate ale iadului. Deci, și pe noi, care am adus-o aici și o sărutăm și din ea vom gusta, fă-ne a fi părtași binecuvântării Tale celei cerești și alungă de la noi, cu puterea Ta, toată boala și neputința, dându-ne tuturor sănătate. Că Tu ești Izvorul binecuvântării și dătătorul vindecărilor și Ție, Părintelui Celui fără de început, slavă înălțăm, împreună și Unuia-Născut Fiului Tău și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și îndată preotul stropește pâinea cu apă sfințită, zicând:

Se binecuvintează și se sfințește pâinea aceasta, prin stropirea cu această apă sfințită, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin. (de trei ori).

Paștile astfel sfințite se împart, la sfârșitul slujbei, credincioșilor (în mănăstiri, această rugăciune se citește la binecuvântarea artosului de Paști).



RUGĂCIUNE LA BINECUVÂNTAREA CĂRNURILOR, ÎN SFÂNTA ȘI LUMINATA DUMINICĂ A PAȘTILOR

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.



aută, Doamne, Iisuse Hristoase, spre mâncărurile acestea de carne și le sfințește, precum ai sfințit berbecul pe care Ți l-a adus credinciosul Tău rob Avraam, mielul pe care Ți l-a adus jertfă Abel și vițelul cel gras pe care ai poruncit să-l junghie pentru fiul cel rătăcit și apoi întors către Tine. Și, precum acela s-a învrednicit a se îndulci de harul Tău, așa și pe noi ne învrednicește să luăm cele sfințite și binecuvântate de Tine, spre hrana noastră a tuturor. Că Tu ești hrana cea adevărată și Dătătorul bunătăților și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău Celui fără de început și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

RUGĂCIUNE LA BINECUVÂNTAREA BRÂNZEI
ȘI A OUĂLOR, ÎN SFÂNTA ȘI LUMINATA
DUMINICĂ A PAȘTILOR

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

tăpâne Doamne, Dumnezeu nostru, Ziditorule și Făcătorule a toate, binecuvintează brânza și ouăle acestea, și pe noi ne păzește întru bunătatea Ta, ca, gustând din ele, să ne umplem de darurile Tale cele date nouă cu prisosință și de bunătatea Ta cea negrăită. Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

RUGĂCIUNE LA GUSTAREA STRUGURILOR,
ÎN ZIUA DE 6 AUGUST

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

inecuvintează, Doamne, această roadă nouă a viței, pe care, prin buna întocmire a văzduhului, prin picăturile de ploaie și prin liniștea vremii, ai binevoit a o aduce la acest ceas al coacerii, pentru ca, celor ce vom gusta din ea, să ne fie spre veselie, iar celor ce au adus-o Ție ca dar,

spre curățirea păcatelor, prin Dumnezeiescul și Sfântul Trup și Sânge al Hristosului Tău, cu Care binecuvântat ești, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.



RUGĂCIUNE CÂND SE ADUCE PÂRGA DE POAME

(care se poate citi și la alte prinoase, afară de colivă)

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

 tăpâne Doamne, Dumnezeuul nostru, Cel ce ai poruncit fiecăruia dintre noi să-Ți aducem, după putință, ale Tale dintru ale Tale; Care dăruiești, ca răsplătire pentru acestea, bunătățile Tale cele veșnice; Cel ce cu bună-plăcere ai primit darul cel după putere al văduvei, primește și aceste prinoase ce s-au adus acum de robii Tăi (N) și le binecuvintează; și-i învrednicește ca acestea să fie socotite în vistieriile Tale cele veșnice, iar lor dăruiește-le îmbelșugată desfătare a bunătăților Tale din această lume, împreună cu toate cele ce le sunt de folos. Că s-a binecuvântat numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.



RÂNDUIALA LITIEI MICI **(TRISAGHIONUL sau PARASTASUL MIC)** **PENTRU POMENIREA CELOR ADORMIȚI**

La Liturghie, după Rugăciunea Amvonului, se zice: Sfinte Dumnezeu..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru..., Preotul zice ecfonisul: Că a Ta este împărăția... și îndată troparele: Cu duhurile dreptilor... Apoi ectenia: Miluiește-ne pe noi, Dumnezeu... După aceasta, rugăciunea: Dumnezeul duhurilor..., cu ecfonisul: Că Tu ești învierea... (caută-le la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur). Apoi strana: Fie numele Domnului... și otpustul Liturghiei.

Se cuvine a se ști că, în zilele săptămânii, după otpustul Vecerniei, se face Litia pentru morți așa: luând preotul cădelnița, iese în pridvorul bisericii, purtându-se înaintea lui un sfeșnic, iar cântăreții îl urmează, cântând stihira sfântului al cărui hram îl poartă biserica. După stihiră, preotul, purtând epitrahilul, zice: Binecuvântat este Dumnezeu nostru... Strana: Amin. Sfinte Dumnezeu...,

Preasfântă Treime..., Tatăl nostru..., ecfonisul: Că a Ta este împărăția... și troparele acestea, glasul al 4-lea:

Cu duhurile dreptilor celor ce s-au săvârșit, odihnește, Mântuitorule, sufletul adormitului robului Tău, păzindu-l pe dânsul întru viața cea fericită, care este la Tine, Iubitorule de oameni.

Întru odihna Ta, Doamne, unde toți sfinții Tăi se odihnesc, odihnește și sufletul robului Tău, că Tu singur ești fără de moarte.

Slavă...

Tu ești Dumnezeu, Care Te-ai pogorât la iad și ai dezlegat durerile celor ferecați; Însuți și sufletul robului Tău îl odihnește.

Și acum..., al Născătoarei de Dumnezeu:

Una curată și preanevinovată Fecioară, care ai născut pe Dumnezeu mai presus de fire, roagă-L să mântuiască și sufletul adormitului robului tău.

După aceasta, preotul zice ectenia (vezi pagina 152): Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule... Apoi rugăciunea: Dumnezeul duhurilor... Și ecfonisul: Că Tu ești învierea și viața și odihna adormiților robilor Tăi (N)...

Strana: Amin.

Preotul: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă... Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Și preotul face otpustul:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale

Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale cuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor părinți ai noștri, ale Sfântului și Dreptului Lazăr cel a patra zi înviat din morți și pentru ale tuturor sfinților; sufletul adormitului robului Său (N), cel mutat de la noi, în corturile dreptilor să-l așeze, în sânurile lui Avraam să-l odihnească și cu dreptii să-l numere, iar pe noi să ne miluiască și să ne mântuiască, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Preotul zice: Întru fericită adormire, veșnică odihnă dă, Doamne, sufletului adormitului robului Tău (N), și-i fă lui veșnică pomenire.

Strana: Veșnică pomenire...*

A doua oară se zice la fel, iar a treia oară, preotul zice: Și pomenirea lui să fie în neam și în neam.

Strana: Veșnică pomenire...

Apoi preotul zice: Dumnezeu să-l fericească și să-l odihnească cu dreptii, iar pe noi să ne miluiască, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Preotul:

Pentru rugăciunile...

Strana: Amin.

La rânduiala Litiei pentru cei adormiți, după ecfonisul: *Că Tu ești învierea...* se pot adăuga și următoarele rugăciuni, din slujba Înzmormântării.

* După otpust, în mănăstiri, toți frații obișnuiesc să spună cu glas tare: *Veșnică pomenire, vrednicule de fericire și pururea pomenitule părinte și frate al nostru* (de trei ori).

**Rugăciune de iertare
a celor adormiți în Domnul**

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne, Dumnezeu nostru, Cel ce cu înțelepciunea Ta cea negrăită ai zidit pe om din țărână și, întocmindu-l după chipul și după asemănarea Ta, l-ai împodobit cu înfățișare și frumusețe, ca pe o cinstită făptură cerească, spre măreția și strălucirea slavei și a împărăției Tale; dar el, călcând cuvântul poruncii Tale și nepăzind chipul Tău, de care era învrednicit – pentru ca răutatea să nu fie fără de moarte – din iubire de oameni, ca un Dumnezeu al părinților noștri, ai poruncit amestecului și împreunării acesteia și acestei negrăite legături a Ta – prin vrerea Ta cea dumnezeiască – să se desfacă și să se risipească, pentru ca sufletul să meargă acolo de unde ființă și-a luat, până la obșteasca înviere, iar trupul să se desfacă în cele din care a fost alcătuit.

Pentru aceasta, Ție ne rugăm, Părintelui Celui fără de început, și Unuia-Născut Fiului Tău și Preasfântului și celui de o ființă și de viață făcătorului Tău Duh, să nu îngădui ca făptura Ta să fie înghițită de piere; ci trupul să se desfacă în cele

din care a fost alcătuit, iar sufletul să se așeze în ceata dreptilor.

Așa, Doamne, Dumnezeuul nostru, să biruiască mila Ta cea nemăsurată și iubirea de oameni cea neasemănată. Și, de a căzut robul Tău acesta (N) sub blestemul tatălui său sau al maicii sale, sau sub blestemul său; de a amărât pe vreun preot și a luat de la el legătură nedezlegată; de a căzut în grea afurisanie de la arhiereu și, din nepăsare sau din lenevie, n-a dobândit iertare; iartă-l pe acesta, prin mine, păcătosul și nevrednicul slujitorul Tău. Și trupul lui îl dezleagă în cele din care a fost alcătuit, iar sufletul lui îl rânduiește în corturile sfinților.

Așa, Doamne, Dumnezeuul nostru, Care ai dat Sfinților Tăi Ucenici și Apostoli această putere ca să dea iertare de păcate, zicând: Oricâte veți lega și veți dezlega să fie legate și dezlegate; și, printr-înșii, și nouă, deși suntem nevrednici, din iubire de oameni, ne-ai dăruit această putere; dezleagă pe adormitul robul Tău (N), de păcatul sufletesc și trupestc, și să fie iertat și în veacul de acum și în cel ce va să fie, pentru rugăciunile Preacuratei și pururea Fecioarei Maicii Tale și ale tuturor sfinților Tăi.

Strana: Amin.

Altă rugăciune de iertare**Diaconul:****Domnului să ne rugăm.****Strana: Doamne, miluiește.**

**tăpâne Mult-milostive, Doamne Iisuse Hris-
toase, Dumnezeuul nostru, Care ai dat Sfin-
ților Tăi Ucenici și Apostoli cheile împărăției
cerurilor, iar după sfântă Învierea Ta cea de a treia
zi, cu harul Tău, le-ai dăruit puterea de a lega și
dezlega păcatele oamenilor, ca să fie legate și în cer
câte de dânșii pe pământ s-au legat și, tot așa, să fie
dezlegate și în cer câte de dânșii pe pământ s-au
dezlegat; Cel ce, prin nespusa Ta iubire de oameni,
ne-ai învrednicit și pe noi smeriții și nevrednicii
robii Tăi, să fim moștenitori ai aceluiași preasfânt
dar și har, ca și noi, de asemenea, să legăm și să
dezlegăm cele ce se întâmplă în poporul Tău;
Însuți, Preabunule Împărate, prin mine, smeritul
și nevrednicul slujitorul Tău, iartă robului Tău
(N), orice a greșit ca om în această viață; și-i iartă
lui toate câte a păcătuit cu cuvântul, cu fapta sau
cu gândul, dezlegându-l și de legătura pusă asupra
lui în orice chip, cu care el însuși, din mânie sau
din altă pricină, s-a legat pe sine; sau de la arhie-
reu, sau de la preot, sau de la altcineva a suferit o
alunecare ca aceasta, prin invidia și prin lucrarea
diavolului. Binevoiește, Preabunule și Mult-Îndurate,**

ca sufletul lui să se așeze cu sfinții, care din veac au bineplăcut Ție, iar trupul să se dea firii celei zidite de Tine. Că binecuvântat și preaslăvit ești în vecii vecilor.

Strana: Amin.



RÂNDUIALA LA SCOATEREA SFINTEI CRUCI

la sfârșitul Utreniei din ziua de 14 septembrie

(Înălțarea Sfintei Cruci)

Către sfârșitul Doxologiei de la Utrenie, preotul cădește Sfânta Cruce, așezată dinainte pe un disc, pe Sfânta Masă; iar când se cântă Sfinte Dumnezeule..., și clopotele sună, preotul ia discul cu Sfânta Cruce și, ținându-l în dreptul frunții, ocolește Sfânta Masă și iese din Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte, mergând înaintea lui un purtător de lumină. Venind, apoi, prin mijlocul bisericii și printre sfeșnicele mari, ajunge pe solee, în fața Ușilor Împărătești, de unde rostește, însemnând cruciș, cu discul pe care se află Sfânta Cruce:

Înțelepciune! Drepti!

Strana începe să cânte troparul Sfintei Cruci: Mântuiește, Doamne, poporul Tău... Apoi, preotul se întoarce în mijlocul bisericii, așează discul cu Sfânta Cruce pe un analog sau o masă dinainte pregătită și cădește împrejur Sfânta Cruce, de trei ori, în timp ce strana cântă troparul Crucii de trei ori.

Ectenia specială

Apoi, luând discul cu Sfânta Cruce cu ambele mâini, îl ridică la frunte și, stând înaintea analogului, cu fața spre răsărit, rostește următoarea ectenie specială:

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește. Să zicem toți:

Și se începe întâia sută de: Doamne, miluiește, în timp ce preotul se pleacă încet cu Sfânta Cruce până la pământ și din nou se ridică încet, până ce se cântă: Doamne, miluiește, de o sută de ori.

Apoi, ocolind analogul, preotul se întoarce cu spatele spre strana dreaptă și cu fața spre miazănoapte și zice:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)] și pentru toți frații noștri cei întru Hristos. Să zicem toți:

Și se începe a doua sută de: Doamne, miluiește, în timp ce preotul se pleacă încet și se ridică din nou, până la plinirea cântării.

Trecând apoi în partea de răsărit a analogului și cu fața spre apus, preotul zice:

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor. Să zicem toți:

Și se începe a treia sută de: Doamne, miluiește, în timp ce preotul se pleacă încet ca și mai înainte.

Și, sfârșind aceasta, preotul trece în dreptul stranei din stânga, cu fața spre miazăzi și zice:

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași (*închinători*), ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș. Să zicem toți:

Și se începe a patra sută de: Doamne, miluiește, plecându-se preotul din nou.

Întorcându-se iarăși la locul de la început, adică cu fața către răsărit, zice:

Încă ne rugăm pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat. Să zicem toți:

Și se începe a cincea sută de: Doamne, miluiește, plecându-se din nou preotul, ca și mai înainte.

Apoi, preotul pune discul cu Sfânta Cruce pe analog.

După aceea, se cântă de trei ori: Crucii Tale... în timp ce preotul face două metanii până la pământ înaintea Sfintei Cruci, o sărută, face din nou o metanie, apoi, plecându-se spre dreapta și spre stânga, intră în Sfântul Altar; iar credincioșii din biserică vin pe rând și se închină, ca și preotul, sărutând Sfânta Cruce, în timp ce la strană se cântă cele rânduite, din Minei.

Terminându-se închinarea și sărutarea Sfintei Cruci, preotul vine în fața analogului, se închină și, luând Sfânta Cruce, o duce și o pune pe tetrapod (iconostas), unde rămâne până la odovania sărbătorii (21 septembrie).

SE CUVINE A ȘTI CĂ, în Duminica a III-a din Postul Sfințelor Paști și în ziua de 1 august, scoaterea Sfintei Cruci se face după rînduiala de mai sus, cu excepția rostirii ecteniei speciale în jurul analogului.



ÎNVĂȚĂTURĂ DESPRE SCOATEREA SFÂNTULUI EPITAF

La Vecernia și Denia Prohodului din Vinerea Sfințelor Patimi

În Vinerea Mare, la Vecernie*, începându-se cântarea Stihovnei: Când de pe lemn..., cel mai mare se îmbracă în toate veșmintele preoțești, iar ceilalți preoți numai în feloane și diaconii în stihare. Iar când încep cântăreții a cânta: Slavă... Și acum..., de la Stihovavă, pe glasul al

* Este obiceiul ca, la această Vecernie, înainte de Vohodul cu Evanghelia, să fie introdusă în Altar, prin Ușile Împărătești, Crucea Răstignirii, întrucât sfântul Epitaf îl reprezintă pe Mântuitorul coborât deja de pe Cruce și pregătit pentru îngropare.

cincilea: **Pe Tine, Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină...**, pe care o cântă rar și cu glas dulce, atunci, cel mai mare și preoții cei împreună cu dânsul scot Sfântul Epitaf și îl întind pe Sfânta Masă, apoi cel mai mare îl cădește, în chipul crucii, de trei ori. După aceea, ridică Sfântul Epitaf, Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce. Și, purtându-l deasupra capetelor lor, ies pe ușa de miazănoapte și, vin în mijlocul bisericii unde s-a pregătit din vreme o masă specială, frumos împodobită și pun Sfântul Epitaf pe această masă, așezând pe el Sfânta Evanghelie către capul Mântuitorului zugrăvit pe Sfântul Epitaf, iar Sfânta Cruce către picioare. Și, zicând citeții: **Acum slobozește pe robul Tău... Sfinte Dumnezeule...** și celelalte, preoții cântă troparul, glasul al 2-lea: **Iosif cel cu bun chip..., Slavă... Și acum... Mironosițele femei...** Și, până se cântă acestea, cel mai mare cădește Sfântul Epitaf, în cele patru laturi, înconjurându-l (de trei ori), apoi face două metanii mari și sărută Sfânta Evanghelie, Sf. Cruce și Sfântul Epitaf, cu capul descoperit, după care mai face încă o metanie. Asemenea fac și preoții ceilalți, mergând doi câte doi. Pe urmă, merg și ceilalți creștini și, făcând asemenea, sărută Sfântul Epitaf. Acesta rămâne pe masa aceea până la Denia Prohodului, pentru a fi sărutat de toți creștinii; lângă el se pun două sfeșnice cu făclii și un vas (o cătuie) în care se arde tămâie.

La Denia Prohodului, după tropare, preoții, ieșind din Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, vin în mijlocul bisericii, în fața Sfântului Epitaf, și încep să cânte: **În mormânt, Viață...**, și stau aici până la sfârșitul Prohodului; de aici se rostesc și ecteniile cuvenite, făcându-se începutul obișnuit la fiecare stare a Prohodului, cădindu-se de fiecare dată: masa cu Sfântul Epitaf, în cele patru laturi; cele două iconostase; credincioșii din strana dreaptă; credincioșii din strana stângă; apoi, pe credincioșii din naos. După terminarea Prohodului, preoții intră în Sfântul Altar, unde cel mai mare se îmbracă în toate veșmintele.

Către sfârșitul Doxologiei mari, protosul, împreună cu ceilalți preoți (având doar epitrahil și felon) ies, din Sfântul Altar, și stau în jurul mesei cu Sfântul Epitaf pe ea. Când încep cântăreții a cânta: **Sfinte Dumnezeule...** atunci, cel mai mare, precedat de unul sau doi diaconi cu făclii în mână, cădește Sfântul Epitaf, în cele patru laturi, înconjurându-l

de trei ori; iar, când se cântă ultima oară **Sfinte Dumnezeule...**, atunci se ridică Sfântul Epitaf și, fiind ținut deasupra capului celui mai mare și peste capetele celorlalți preoți slujitori și purtându-se înaintea lor două sfeșnice, cu lumânări aprinse, iar diaconii cădind către Sfântul Epitaf, ies afară din biserică și ocolesc sfântul locaș; cântăreții cântând: **Sfinte Dumnezeule...**, și se opresc în dreptul absidei din partea de miazăzi a bisericii.

Iar diaconul zice ectenia:

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule...

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui.

(În mănăstiri, aici se pomenesc starețul sau stareța, cu soborul).

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindenii, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai-marii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Preotul zice ecfonisul: **Că milostiv și iubitor...**

Apoi merg mai departe, în jurul bisericii, cântând: **Sfinte tare...**; și, oprindu-se în dreptul Altarului, diaconul zice:

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule...

Încă ne rugăm pentru fericirii și pururea pomeniții ctitori ai acestui sfânt locaș și pentru cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindenii.

Preotul zice ecfonisul: **Că Tu ești învierea și viața și odihna...**

Cântând apoi: **Sfinte fără de moarte...**, vin în dreptul absidei din stânga și diaconul zice:

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule...

Încă ne rugăm pentru frații noștri preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru frații noștri și pentru toți cucernicii și dreptslăvitorii creștini.

Preotul zice ecfonisul: **Că milostiv și iubitor...**

Apoi ajungând la ușa bisericii, diaconul iarăși zice:

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeuule...

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfânta și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înaintea și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

Încă ne rugăm ca să se păzească acest sfânt locaș și țara aceea... și celelalte.

Preotul: **Auzi-ne pe noi, Dumnezeuule... și Că milostiv și iubitor...**

După aceasta, se intră în biserică, iar cântăreții cântă stihira, glasul al 5-lea: **Veniți să ferim pe Iosif cel pururea fericit...,** preoții, ajungând cu Sfântul Epitaf în fața Ușilor Împărătești și, oprindu-se acolo cel mai mare, zice: **Înțelepciune ! Drepti !** Apoi intră în Sfântul Altar printre Ușile Împărătești, iar strana cântă troparul, glasul al 2-lea: **Iosif cel cu bun chip...** o dată. Și preoții întind Sfântul Epitaf pe Sfânta Masă. Apoi, la strană se cântă îndată: troparul proorociei, de două ori, și prochimenul, glasul al 4-lea: **Scoală-Te, Doamne, ajută-ne nouă...** Apoi, citire din proorocia lui Iezechiel (XXXVII, 1-14): **Fost-a peste mine mâna Domnului...** După aceasta, preotul: **Să luăm aminte ! Pace tuturor !**, prochimenul Apostolului, glasul al 7-lea: **Scoală-Te, Doamne, Dumnezeuul meu...** și se citește Apostolul din Epistola I către Corinteni (V, 6-8; Gal. III, 13-14): **Fraților, puțin aluat toată frământătura o dospește...** În acest timp, diaconul sau preotul face cădere mică. Apoi se citește Evanghelia de la Matei (XXVII, 62-66): **Iar a doua zi, care este după Vineri... cu sfârșitul ...Și au pecetluit piatra.** Apoi ecteniile: **Să zicem toți... și Să plinim rugăciunea noastră cea de dimineață...,** după care urmează apolisul special.



ADUNARE DE CERERI

la felurite trebuințe din viața omului

Aceste cereri se fac după rânduiala și la vremea arătată mai jos:

MULȚUMIRE

pentru împlinirea cererii și pentru toată binefacerea primită de la Dumnezeu

La Proscomidie, preotul, după ce a scos mirida pentru sine însuși, scoate o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta, pe care, cu mulțumire pentru binefacerile Tale, o aducem Ție, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, în Jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri, și, cu milostivire, păzește de tot răul și de toată strâmtorarea văzuților și nevăzuților vrăjmași pe robii Tăi, pe care ai binevoit a-i auzi și a-i milui; ajută-le tot-

deauna spre împlinirea dragostei celei către Tine și către aproapele și spre toate faptele cele de bune și învrednicește-i de cereștile Tale bunătăți.

La Sfânta Liturghie, la ectenia mare, după cererea: Pentru cei ce călătoresc... , se pot adăuga și cererile speciale de mai jos:

Pentru ca să primească cu milostivire, în sfântul cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Său Jertfelnic, mulțumirea și rugăciunea noastră de acum, a nevrednicilor Săi robi, și cu îndurare să ne miluiască pe noi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu se întoarcă de la mulțumirea noastră, a nevrednicilor Săi robi, pe care o aducem cu inimă smerită, pentru binefacerile pe care le-am primit de la Dânsul, ci, ca o tămâie cu bun miros și ca o ardere de tot, bineprimită să-i fie Lui, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să audă glasul rugăciunii noastre, a nevrednicilor Săi robi, și buna cerere și dorire a credincioșilor Săi, totdeauna spre bine să le plinească și ca un milostiv, totdeauna să ne dăruiască binefaceri nouă și Sfintei Sale Biserici și întregului Său popor dreptcredincios, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să izbăvească Sfânta Sa Biserică și pe robii Săi (N), de toți vrăjmașii văzuți și nevăzuți și, cu sănătate, întru lungime de zile, în pace și cu ocrotirea îngerilor Săi, totdeauna să-i îngrădească pe credincioșii Săi robi, Domnului să ne rugăm.

Apoi se continuă Ectenia mare.

După Vohod,

Troparul, glasul al 4-lea:

Mulțumitori fiind noi, nevrednicii robii Tăi, Doamne, pentru binefacerile Tale cele mari, pe care le-ai făcut asupra noastră; lăudând, Te binecuvântăm, mulțumim, cântăm și slăvim marea Ta milostivire și, cu dragoste, ca niște robi, strigăm Ție: Binefăcătorule, Mântuitorul nostru, slavă Ție.

Condacul, glasul al 3-lea:

De binefacerile și darurile Tale, ca niște robi netreb-nici, învrednicindu-ne în dar, cu osârdie alergăm către Tine, mulțumire îți aducem după putere și, slăvindu-Te ca pe un dătător de bine și a toate făcător, strigăm: Slavă Ție, Dumnezeuule, întru tot îndurate.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Cânta-voi Domnului, binefăcătorul meu, și voi cânta numele Domnului Celui Preaînalt (*Psalm* 12, 6).

Stih: Bucura-se-va inima mea de mântuirea Ta (*Psalm* 12, 6).

Apostolul:

Din Epistola către Efeseni a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, ca fiii luminii să umblați... (Apostolul de luni, în săptămâna întâi după Rusalii, Efeseni v, 8-19). Aliluia..., glasul întâi

Stih: Lăuda-voi numele Dumnezeului meu cu cântare și-L voi preaslăvi pe El cu laudă (*Psalm* 68, 34).

Stih: Că a auzit Domnul pe cei săraci, și pe cei ferecați ai Săi nu i-a urgisit (*Psalm* 68, 37).

Evanghelia:

Din Sfânta Evanghelic după Luca, citire:

În vremea aceea, intrând Iisus într-un sat, L-au întâmpinat pe el zece leproși... (Evanghelia din duminica a douăzeci și noua după Rusalii, Luca XVII, 12-19)

La ectenia întreită (a cererii stăruitoare), după cererea: Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea... se pot adăuga și aceste cereri speciale, care se pun atât la Vecernie, cât și la Utrenie, precum și alte rugăciuni:

Ca niște robi nevrednici, cu frică și cu cutremur mulțumind milostivirii Tale, Mântuitorule și Stăpânul nostru, Doamne, pentru binefacerile Tale, pe care cu îmbelșugare le-ai revărsat asupra robilor Tăi, cădem înaintea Ta și, ca unui Dumnezeu, Îți aducem doxologie și, cu umilință, strigăm: Izbăvește din toate nevoile pe robii Tăi și, ca un milostiv, totdeauna împlinește dorințele noastre, ale tuturor. Cu dinadinsul ne rugăm Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Precum ai ascultat cu milostivire rugăciunile robilor Tăi, Doamne, și le-ai arătat lor marea Ta iubire de oameni, așa și de acum înainte, netrecându-i cu vederea, împlinește, spre slava Ta, toate bunele dorințe ale credincioșilor Tăi robi și arată spre noi toți, mila Ta cea bogată, trecând cu vederea greșelile noastre. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Ca niște tămâie cu bun miros și ca o ardere de tot, bineprimită să fie, întru tot bunule Stăpâne, această mulțumire a noastră, înaintea slavei Tale, și trimite totdeauna, ca un îndurat, mila Ta cea bogată și îndurările Tale și izbăvește de toate meșteșugirile văzuților și nevăzuților vrăjmași, pe robii Tăi, Biserica Ta cea sfântă, orașul (satul) acesta și pe tot poporul Tău, dăruind tuturor sănă-

tate, lungime de zile și sporire în toate faptele cele bune. Întru tot îndurate Împărate, auzi-ne și degrab ne miluiește.

și se continuă ectenia cererii stăruitoare cu:

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri ...

Preotul zice cu glas tare ecfonisul :

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Chinonicul:

Binecuvântat este Dumnezeu, Care n-a depărtat rugăciunea mea și mila Sa de la mine. Aliluia, aliluia, aliluia (*Psaln* 65, 19).

După rugăciunea amvonului, preotul, stând în fața Ușilor Împărătești, citește această

Rugăciune de mulțumire

Îoamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Dumnezeul îndurărilor și a toată milostivirea, a Căruia milă este nemăsurată și iubire de oameni adânc neajunsă, la a Ta slavă căzând, cu frică și cu cutremur, ca niște robi nevrednici, cu umilință aducem acum mulțumire bunătății Tale, pentru binefacerile ce au fost asupra robilor Tăi (N); și, ca pe Domnul, Stăpânul și Binefăcătorul, Te slăvim, îți cântăm și Te lăudăm. Și iarăși, căzând înaintea Ta, mulțumim, rugând cu umilință nemăsurată și nespusa Ta milostivire, ca, precum

ai binevoit a primi până acum rugăciunile robilor Tăi și cu milostivire i-ai învrednicit a li se împlini cererile, așa și de acum înainte, învrednicește-i a spori în dreapta credință, în dragostea cea către Tine și cea către aproapele și în toate faptele cele bune, și a dobândi ale Tale binefaceri, împreună cu toți credincioșii Tăi. Mântuiește-i de toată reaua întâmplare, dăruindu-le pace și liniște. Și ne învrednicește pe toți, totdeauna, mulțumire a aduce, cele preabune a grăi și a cânta Ție și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Duh, Dumnezeuului Celui slăvit întru o ființă: Slavă Ție, Dumnezeule, Dăătorul nostru de bine, în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Accastă rânduială se urmează pentru toate celelalte cereri și rugăciuni care urmează.

LA VREME DE NEPLOUARE ȘI FOAMETE

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata viilor și zice:



oamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor noastre, ale tuturor nevrednicilor Tăi robi și ale întregului Tău popor, și-Ți întoarce mânia cea cu dreptate pornită asupra noastră și nu omori cu foame și cu sete poporul Tău și animalele. Cu

milostivire, poruncește norilor de pe cer să trimită ploaie la bună vreme pe pământ și să-l răcorească, pentru ca să răsară și să crească iarbă animalelor, verdeață spre folosul oamenilor și să aducă roade și cele de trebuință vieții noastre.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca să nu pomenească fărădelegile și nedreptățile poporului, ci să-și întoarcă de la noi toată mânia, cea cu dreptate pornită asupra noastră, și să nu ne omoare pe noi cu foamete și cu sete, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să trimită cu milostivire asupra pământului ploaie la bună vreme, spre rodire, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, în mânia Sa, să nu piardă pe poporul Său și animalele, ci să poruncească norilor să plouă, ca să rodească pământul, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să poruncească pământului să răsară roade spre veselia și hrana poporului Său, verdeață spre folosul oamenilor și iarbă animalelor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca milostivul nostru Dumnezeu să caute spre strigarea, plângerea, suspinarea și rugăciunile cele de umilință ale bătrânilor, ale tinerilor, ale pruncilor și ale întregului popor, și să nu ne piardă pe noi cu foamete, din pricina păcatelor noastre, ci să cruțe de moarte sufletele noastre, și să ne hrănească pe noi în vreme de foamete, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca rugăciunile noastre să fie bine primite și să ne audă și să ne miluiască precum, oarecând, pe Ilie, cu ploaie și cu bună întocmire a văzduhului, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să audă cu milostivire glasul rugăciunii noastre și să ne izbăvească pe noi de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de grindină, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri, de războiul cel dintre noi și de toată rana cea aducătoare de moarte, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 2-lea:

Cel ce faci, cu porunca Ta, buna întocmire a văzduhului, Doamne, dăruiește pământului ploaie ca să aducă poporului Tău roade din belșug și să sature toată vietatea, cu bunăvoința Ta, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Tăi.

Condacul, glasul al 6-lea:

Făcător și ziditor a toate și dătător de bunătăți știindu-Te pe Tine, Doamne, cădem înaintea Ta și cu dinadinsul Te rugăm: Îndură-Te, Milostive, și iartă, ca un bun, fărădelegile noastre și, de mânia cea cu dreptate pornită asupra noastră, izbăvește pe robii Tăi, dând, ca un bun și mult-milostiv, pământului celui însetat ploi cu bune roade.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Brazdele pământului adapă-le și înmulțește roadele lui (*Psalm* 64, 11).

Stih: Întru picăturile lui, veseli-se-va răsărind. (*Psalm* 64, 11)

Apostolul:

Din Epistola Sfântului Apostol Iacob, citire:

Fraților, luați ca pildă de suferință... (Apostolul din ziua de 20 iulie; Iacob V, 10-20). Aliluia, glasul al 8-lea.

Stih: Binecuvânta-vei cununa anului bunătații Tale, Doamne, și câmpiile Tale se vor sătura (*Psalms 64, 12*).

Stih: Îngrășa-se-vor cele frumoase ale pustiului și cu bucurie dealurile se vor încinge (*Psalms 64, 13*).

Evangelhia:

Din Sfânta Evanghelie după Matei, citire:

În vremea aceea, s-au apropiat de Iisus fariseii și saducheii... (Evangelhia de luni, în săptămâna a opta după Rusalii, Matei XVI, 1-3; Luca IV, 24-26; Ioan VI, 30-33).

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Cel ce nu voiești moartea păcătosului, ci aștepți întoarcerea și pocăința lui, auzi-ne pe noi, păcătoșii, care ne rugăm Ție, și, cu milostivire iertând toate păcatele noastre, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce ridici norii de la marginile pământului și fulgerele spre ploaie le-ai făcut, poruncește acelor să slobozească ploi line și rouă aducătoare de roadă pe pământ; cu lacrimi ne rugăm Ție, auzi-ne degrab și, cu milostivire, ne miluiește.

Cel ce îmbraci cerul cu nori și pământului îi gătești ploaie, rouează pământul cu îndestularea binecuvântării Tale, Bunule, iubitorule de oameni. Îndură-Te spre noi și trimite-ne nouă milele Tale cele bogate; rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce răsari soarele Tău peste cei buni și peste cei răi și dai ploaie peste cei drepți și peste cei păcătoși, caută spre noi cu milostivire și, cu bunătația Ta, înmulțește semințele și roadele pământului; rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce răsări iarbă animalelor și verdeață spre folosul oamenilor, adapă brazdele pământului și înmulțește roadele lui și izbăvește oamenii și animalele; rugămu-ne Ție, întru tot puternice Doamne, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină, Care întru cele de sus locuiești și spre cei smeriți privești, caută cu milostivire spre poporul Tău, cel ce Te-a mâhnit și a mâniat iubirea Ta de oameni; și, ca un milostiv și lesne iertător, îndură-Te și miluiește moștenirea Ta și oile pășunii Tale și, cu milă și cu îndurări, cercetează via pe care a sădit-o dreapta Ta; întru zdrobirea inimii, cu smerenie, ne rugăm Ție, auzi-ne și, cu milostivire, ne miluiește.

Chinonicul:

Ploaie de bunăvoie vei osebi, Dumnezeuule, moștenirii Tale; că aceasta a slăbit, iar Tu o întărești. Aliluia, Aliluia, Aliluia (*Psalm 67, 10*).

LA VREME DE NECONTENIRE A PLOILOR

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata viilor și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor noastre și ale întregului Tău popor, că am mâniat iubirea Ta de oameni și am întărâtat urgia Ta. Nu ne pierde cu mânia Ta, ci poruncește norilor să înceteze vărsarea de ploi neconținute și

să strălucească pe pământ razele soarelui, spre înmulțirea și adunarea roadelor pământului, ca nu cumva, din pricina stricăciunilor, să ne împușinăm de tot, cu îngrozirea Ta și, în tânguire, să ne stingem.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca, în mânia îngrozirii Sale să nu ne împușineze pe noi pentru păcatele și fărădelegile noastre, ci să-și aducă aminte de mila și îndurările Sale cele din veac și să ne miluiască pe noi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-și aducă aminte de legământul Său cu Noe și să nu strice, cu mulțimea ploii celei fără de măsură, cu întunecata și nelămurita vreme a văzduhului și cu întunecoasa ceață, pământul și pe nevrednicul Său popor; ci, cu milostivire, să cruțe moștenirea Sa și să poruncească a străluci pe pământ soarele, cu raze aducătoare de roade și cu căldură la bună vreme, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să poruncească norilor să înceteze ploaia cea peste măsură, negura să se risipească și lumina soarelui să strălucească, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să cruțe poporul și animalele și tot pământul acesta și să nu-l strice cu vărsarea ploilor celor peste măsură, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să dea moștenirii Sale vreme senină și bună schimbare și să se înmulțească roadele pământului, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu ne pedepsească pe noi după păcatele noastre, ci, după mare mila Sa și după mulțimea îndu-

rărilor Sale, să-Și arate spre noi grabnica Sa iubire de oameni și bunătatea Sa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu strice roadele și semințele pământului, din pricina păcatelor noastre, cu vărsarea peste măsură a ploilor, ci, cu arătarea seninului, să le cruțe și să le crească pentru nevrednicul Său popor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fie bine primită rugăciunea noastră și să ne izbăvească pe noi de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de grindină, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri, de războiul cel dintre noi și de toată rana cea aducătoare de moarte, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 2-lea:

Caută, cu milostivire, Dumnezeu, spre poporul care a greșit și nu trece cu vederea pe cei ce cad înaintea Ta cu pocăință; ci, ca un bun, miluiește și degrab ne izbăvește de îngrozirea Ta cea dreaptă, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Condacul, glasul al 2-lea:

Nu lepăda până în sfârșit pe poporul Tău care a greșit, Stăpâne, și nu îndepărta mila și îndurările Tale de la noi; ci, ca Cel ce ești adâncul îndurărilor și noianul milostivirii, primește rugăciunile noastre și ne izbăvește pe noi de toată mânia și nenorocirea ce au venit asupra noastră, ca un bun și lesne iertător.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Mântuiește-mă, Dumnezeu, că au intrat ape până la sufletul meu (*Psaln 68, 1*).

Stih: Cufundatu-m-am în adâncul noroiului și nu am stare.
(*Psaln* 68, 2).

Apostolul:

Din Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, știm că toată făptura suspină... (Apostolul de joi, în săptămâna a treia după Rusalii, Romani VIII, 22-27). Aliluia, glasul întâi.

Stih: Mântuiește-mă din noroi, ca să nu mă afund; izbăvește-mă de cei ce mă urăsc și din adâncul apelor (*Psaln* 68, 17).

Stih: Ca să nu mă înece vâltoarea apei, nici să mă înghită adâncul, nici să-și închidă peste mine adâncul gura lui (*Psaln* 68, 18).

Evangelia:

Din Sfânta Evanghelie după Marcu, citire:

Zis-a Domnul ucenicilor Săi: Aveți credință în Dumnezeu... (Evanghelia de miercuri, în săptămâna a treizeci și doua după Rusalii, Marcu XI, 22-26).

La ectenia întreită, se pot adăuga aceste cereri speciale:

Cele vrednice de pedeapsă am făcut și dreapta Ta judecată ne-a ajuns pe noi, Doamne, ci milostivește-Te spre poporul care a greșit și întoarce-Ți mânia Ta cea cu dreptate pornită asupra noastră. Întru pocăință cădem înaintea Ta și cu smerenie Te rugăm, auzi-ne și ne miluiește.

Ca să nu ne înece pe noi, Doamne, mulțimea apelor și să nu strice pământul și cu foame să ne omoare pe noi, poporul Tău, ca un bun, încetează vărsarea apelor și, ca un atotputernic, poruncește să strălucească pe pământ lumina soarelui și să coboare căldura; cu dinadinsul Te rugăm, Împărate Preasfinte, auzi-ne și ne miluiește.

Pentru poporul Tău și pentru animale, poruncește văzduhului celui întunecat și negurii celei pline de păclă să se ridice și razele soarelui să strălucească, întru tot Milostive, Doamne, ca să nu ne sfârșim înainte de vreme; rugămu-ne Ție, degrab auzi-ne și ne miluiește.

Izbăvește-ne pe noi, Doamne, de revărsarea și de înecarea apelor, ca să nu se stingă în deșert zilele noastre și anii noștri în suspine; ci adu-Ți aminte de legământul Tău cu Noe și fă cu noi, după mila Ta; cu inimă înfrântă Te rugăm, auzi-ne și ne miluiește.

În supărări și în necazuri fiind noi și în tânguire înspăimântați, către Tine, Doamne, Dumnezeuul nostru, cu umilință strigăm: Să se înalțe către Tine rugăciunea noastră și să iasă din stricăciune viața noastră, ca să nu ne stingem înainte de vreme; ci, cu milostivire, auzi glasul nevrednicului Tău popor și, cu iubirea Ta de oameni, ne miluiește.

Nu spre curcubeu, care este semnul legăturii ce l-ai pus prin nori, Doamne, ci spre îndurările Tale privim și mila Ta căutăm să o dobândim. Către Tine, Cel bogat în milă și în îndurări, cu inimă înfrântă ne rugăm: Dă-ne vreme senină și aducere de roade, prin schimbarea văzduhului, și degrab, ca un milostiv, auzi-ne și ne miluiește.

Încă ne rugăm pentru ca Domnul Dumnezeu să-și întoarcă toată mânia cea pornită asupra noastră cu dreptate și să ne ierte toată greșeala cea de voie și cea fără de voie și să ne miluiască pe noi, nevrednicii Săi robi, care suntem cu inima înfrântă. Să zicem toți: Doamne, auzi-ne și ne miluiește.

Încă ne rugăm ca să audă Domnul Dumnezeuul nostru glasul rugăciunii noastre și să ne miluiască pe noi; să trimită asupra pământului timp senin și să ne mângâie pe noi, robii Săi cei întristați. Să zicem toți cu lacrimi: Auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce de la marginile pământului aduni apele în nori, cu porunca Ta, Doamne, oprește-le acum și trimite timp senin pe pământ; cu umilință, ne rugăm Ție, întru tot milostive Stăpâne, auzi-ne și, cu milostivire, ne miluiește.

Cel ce chemi apa mării și iarăși, cu puterea Ta cea nemărginită, poți să o oprești și să luminezi cele de sub cer, cu pocăință ne rugăm Ție, întru tot milostive Doamne, auzi-ne și, cu iubirea Ta de oameni, ne miluiește.

Trimite, Doamne, timp senin pe pământ și, din stricăciune, degrab ne izbăvește; întru durerea inimii, ne rugăm Ție, auzi-ne și, cu îndurare, ne miluiește.

Cel ce cercetezi pământul și înmulțești roadele lui, Cel ce răsari iarbă animalelor și verdeață spre folosul oamenilor, miluiește oamenii și animalele și contenește revărsarea ploilor celor fără de măsură, ca soarele să strălucească pe pământ, și poruncește să se înmulțească roadele lui. Rugămu-ne Ție, îndurate Doamne, auzi-ne și, ca un bun, ne miluiește.

Precum sunt ochii slugilor spre mâinile stăpânilor lor, așa și ochii noștri caută cu credință spre Tine, Dumnezeuul nostru, până când Te vei milostivi de noi. Pentru aceasta, nu ne pierde cu ploaia cea peste măsură, ci, cu milostivire, caută spre noi, dându-ne vreme senină și, cu milostivire, ne miluiește.

Cel ce strălucești soarele peste cei răi și peste cei buni și dai timp senin și rouă bine-roditoare și bună întocmire văzduhului, spre folosul zidirii Tale, nu ne certa cu urgia Ta, ci, cu milostivire, înmulțește semințele și roadele pământului. Cu pocăință, ne rugăm Ție, Iubitorule de oameni, Doamne, auzi-ne și, ca un îndurat, ne miluiește.

Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină, strălucește lumina soarelui pe pământ și usucă umezeala lui cea peste măsură, spre îndestularea și rodirea lui. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și, cu milostivire, ne miluiește.

Nu pomeni fărădelegile noastre, Stăpâne, că, de vei căuta la fărădelegi, nimeni nu va putea să stea înaintea Ta; ci, degrab să ne întâmpine pe noi îndurările Tale, Doamne, că am sărăcit foarte; ca să nu ne aducă stricăciune neîncetarea ploii și să ne piardă de tot, rugămu-ne Ție, degrab auzi-ne și, cu milostivire, ne miluiește.

Cel ce ești nădejdea și mântuirea celor dreptcredincioși, Doamne, izbăvește acest sfânt locaș și toate orașele și satele de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri, de războiul cel dintre noi și de toată rana aducătoare de moarte; și milostiv, blând și lesne iertător fii, Iubitorule de oameni, față de păcatele noastre, și ne miluiește pe noi. Întoarce toată mânia Ta, care cu dreptate se pornește asupra noastră, și izbăvește-ne pe noi de îngrozirea ce ne-a cuprins și luminează, cu darul Tău, toate cele de sub cer, spre rodirea pământului și hrana vieții noastre. Să zicem toți cu lacrimi: Doamne Sfinte, degrab ne auzi și, cu milostivire, ne miluiește.

Chinonicul:

Către Domnul, când m-am necăjit, am strigat și m-a auzit.
Aliluia, aliluia, aliluia (*Psalms 119, 1*).

PENTRU CEI CE CĂLĂTORESC

La Proskomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor robului Tău (N); binecuvintează călătoria lui și trimite-i, precum oarecând robului Tău Tobie, înger pașnic, împreună-călător, povățuitor, păzitor și sprijinitor, și-l păzește nevătămat de toată întâmplarea cea rea, ca, în pace, sănătos și cu bună-sporire, să se întoarcă și, prin aceasta, să se preaslăvească într-însul numele Tău cel Sfânt.

La ectenia mare, se pot adăuga aceste cereri speciale:

Pentru ca să miluiască pe robul Său (N), să-i ierte toată greșeala cea de voie și cea fără de voie și să binecuvânteze călătoria lui, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-i trimită lui înger pașnic, împreună-călător și povățuitor, păzitor, folositor, sprijinitor, păzindu-l nevătămat de toată întâmplarea cea rea, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-l apere pe dânsul și nevătămat să-l păzească de toată năvălirea vrăjmașilor și de toată strâmtorarea și fără de păcat să-i fie călătoria lui, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, fără de primejdii, în pace, cu bună-sporire și sănătate să fie mergerea și întoarcerea lui, și toată bunăprimire și cinste să i se dea lui, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-l păzească pe dânsul nevătămat și nebiruit de văzuții și nevăzuții vrăjmași și de năvălirea oamenilor răi și vicleni, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca milostivul Dumnezeu să binecuvinteze călătoria lui și, cu bună-sporire, să-i dăruiască cele de folos sufletului și trupului, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 2-lea:

Calea și Adevărul fiind, Hristoase, pe îngerul Tău împreună-călător trimite-l acum spre pază robului Tău, precum oarecând lui Tobie, și păzește-l cu bună-sporire, nevătămat de tot răul, spre slava Ta, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule Iubitorule de oameni.

Condacul, glasul al 2-lea:

Cel ce ai călătorit împreună cu Luca și cu Cleopa la Emaus, Mântuitorule, mergi și acum cu robul Tău care vrea să călătorească, ferindu-l de tot răul și strâmtorarea, că Tu toate câte voiești le și poți, ca un iubitor de oameni.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Arată mie, Doamne, calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu (*Psalm 142, 8*).

Stih: Scapă-mă de la vrăjmașii mei, că la Tine alerg, Doamne, (*Psalm 142, 9*)

Apostolul:

Din Faptele Sfinților Apostoli, citire:

În zilele acelea, îngerul Domnului a grăit către Filip... (Apostolul de joi, în săptămâna a treia după Paști, Fapte VIII, 26-39).
Aliluia, glasul al 2-lea.

Stih: De la Domnul pașii omului se îndreptează și calea Lui o va voi foarte (*Psalms 36, 23*).

Stih: Descoperă Domnului calea ta și nădăjduiește în El și El va împlini (*Psalms 36, 5*).

Evanghelia:

Din Sfânta Evanghelie după Ioan, citire:

Zis-a Domnul ucenicilor Săi: Să nu se tulbure în voi inima voastră... (Evanghelia de vineri, în săptămâna a șasea după Paști, Ioan XIV, 1-11).

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Doamne, Cel ce îndreptezi pașii omului, caută cu milostivire spre robul Tău (N) și iartă-i lui toată greșeala cea de voie și cea fără de voie; binecuvintează bunăvoința cererii lui; ieșirile și intrările călătoriei lui le îndreptează, Te rugăm, auzi-ne și ne miluiește.

Doamne, Cel ce ai izbăvit cu preamărire pe Iosif de prigonirea fraților săi și l-ai povățuit în Egipt și, cu binecuvântarea bunătății Tale, l-ai făcut să sporească în toate; binecuvântează și pe robul Tău acesta (N), care vrea să călătorească, și fă să fie călătoria lui fără de sminteală și cu bună-sporire. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce ai trimis lui Isaac și lui Tobie înger împreună-călător și călătoria și întoarcerea acelor pașnice le-ai făcut; și acum, Preabunule, trimite robului Tău acesta (N), care se roagă Ție prin noi, înger pașnic, ca să-l povățuiască spre tot lucrul bun, să-l izbăvească de vrăjmașii văzuți și nevăzuți și de toată întâmplarea cea rea; ca, sănătos, în pace și cu bună-sporire întorcându-se, să Te laude pe Tine din toată inima; rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce împreună cu Luca și cu Cleopa ai călătorit la Emaus și, prin minunata Ta cunoaștere, veseli i-ai făcut să se întoarcă la Ierusalim, călătorește și acum, prin harul și dumnezeiasca Ta binecuvântare, cu robul Tău acesta (N), care, prin noi, cu stăruință se roagă Ție; și fă-l să sporească în tot lucrul bun, spre slava preasfântului Tău nume, păzindu-l sănătos și întorcându-l în pace la casa lui. Ca Unui întru tot îndurat și dătător de bine ne rugăm Ție, degrab auzi-ne și, cu milostivire, ne miluiește.

Chinonicul:

Știe Domnul calea celor fără de prihană și moștenirea lor în veci va fi. Aliluia, aliluia, aliluia. (*psalmul 36, 18*)

PENTRU CEI BOLNAVI

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Soamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor robului Tău (N) și, ca un milostiv, cu dreapta Ta cea întru tot puternică, depărtează de la el toată rana, durerea, bătaia, fierbințeala sau frigurile și-l tămăduiește de toată boala și neputința, pentru slava numelui Tău.

La ectenia mare, se pot adăuga aceste cereri:

Pentru ca să ierte toată greșeala cea de voie și cea fără de voie a robului Său (N), să-i înceteze boala și, cu milostivire, să vindece neputințele lui, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, precum oarecând a vindecat pe fiul sutașului, pe fiica femeii canaanence și pe soacra lui Petru, cu cuvântul puterii Sale, și acum degrab să-l vindece pe robul Său (N) și, cu milă, din patul durerii să-l ridice, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, prin îndurarea milei Sale, păcatele tinereților și ale neștiinței lui și ale părinților lui să nu le pomenească, ci, cu milostivire, să i se dăruiască sănătate, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, precum oarecând l-a ridicat pe slăbănog, cu cuvântul harului Său cel dumnezeiesc, și acum, pe neputinciosul Său rob, degrab să-l ridice din patul durerii și sănătos să-l facă, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu fie trecută cu vederea rugăciunea stăruitoare a robului Său, care se roagă acum, prin noi, ci, cu milostivire, să-l audă și blând și lesne-iertător să-i fie lui bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu, și sănătate să-i dăruiască, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-l cerceteze pe el cu umbrirea Sfântului Său Duh, să vindece toată neputința și toată boala ce l-au cuprins și sănătos să-l arate, pentru slava numelui Său, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să asculte cu milostivire glasul rugăciunilor noastre, ale nevrednicilor Săi robi, care strigăm către Dănsul, și ca pe fiica femeii canaanence să miluiască și să vindece pe robul Său (N) cel bolnav, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 4-lea:

Unule, Cel ce ești grabnic spre ajutor, Hristoase, arată de sus grabnică cercetare robului Tău care pătimește

acum; izbăvește-l de boli și de durerile cele amare și-l ridică din patul suferinței, ca să-Ți cânte Ție și să Te slăvească, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Condacul, glasul al 2-lea:

Precum ai ridicat, oarecând, pe soacra lui Petru și pe slăbănogul care era purtat în pat, și acum, Mântuitorule, pe cel ce pătimește cumplit și zace în patul durerilor, cercetează-l cu milostivire și îl tămăduiește; că Tu singur ești Cel ce ai purtat neputința și durerea neamului nostru și toate le porți, ca un mult-milostiv.

Prochimen, glasul al 6-lea:

Miluieste-mă, Doamne, că neputincios sunt; vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele (*Psalms 6, 2*).

Stih: Că nu este între cei morți cel ce Te pomenește pe Tine, Doamne (*Psalms 6, 5*).

Apostolul:

Din Epistola Sfântului Apostol Iacob, citire:

Fraților, luați ca pildă de suferință... (Apostolul din ziua de 20 iulie, Iacob V, 10-20) Aliluia, glasul al 8-lea.

Stih: Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine, nici cu urgia Ta să mă cerți... (*Psalms 6, 1*)

Stih: Mântuiește-mă pentru mila Ta (*Psalms 6, 4*).

Evangelia:

Din Sfânta Evanghelie de la Matei, citire:

În vremea aceea, intrând Iisus în Capernaum... (Evangelia de duminică, în săptămâna a patra după Pogorârea Sfântului Duh, Matei VIII, 5-13).

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Doctorul sufletelor și al trupurilor, cu umilință și cu zdrobire de inimă cădem înaintea Ta și, suspinând, strigăm Ție: vindecă durerea, tămăduiește patimile sufletului și ale trupului robului Tău (N) și, ca un bun, iartă-i toată greșeala cea de voie și cea fără de voie și degrab ridică-l din patul durerii; rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce nu voiești moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu, îndură-Te și miluiește pe robul Tău (N), Milostive; contenește-i boala, ușurează-i suferința și toată neputința, încetează-i răceala, potolește-i fierbințeala, tinde mâna Ta cea tare și-l ridică din patul durerii, precum oarecând pe fiica lui Iair, și sănătos îl arată; rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce cu atingerea Ta ai vindecat pe soacra lui Petru, fiind cuprinsă de friguri, și acum, Mântuitorule, pe robul Tău (N) care pătimește cumplit, vindecă-l degrab, dându-i sănătate; cu dinadinsul ne rugăm, Izvorule al vindecărilor, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce ai primit lacrimile lui Iezechia și ale lui Manase, pocăința ninivitenilor și mărturisirea lui David și degrab i-ai miluit, primește și rugăciunea noastră, ce se aduce Ție cu umilință, întru tot bunele Împărate, și, ca un îndurat, miluiește pe robul Tău (N), care bolește cumplit, dăruindu-i sănătate. Cu lacrimi, ne rugăm Ție, Izvorule al vieții și al nemuririi, auzi-ne și degrab ne miluiește.

Chinonicul:

Vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele și sufletul meu s-a tulburat foarte. Aliluia, aliluia, aliluia (*Psalms* 6, 2-3).

LA BOLI MOLIPSITOARE PENTRU FERIREA DE MOARTE NĂPRASNICĂ

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor noastre, ale nevrednicilor Tăi robi, care am mâniat bunătatea Ta, cu fărădelegile noastre, și am întărit buna Ta milostivire. Să nu intri la judecată cu robii Tăi, ci întoarce de la noi mânia Ta cea înfricoșătoare, care cu dreptate este pornită asupra noastră. Încetează îngrozirea cea pierzătoare, oprește sabia Ta cea înfricoșătoare care, în chip nevăzut, înainte de vreme, ne taie pe noi, și Te milostivește spre săracii și sărmanii Tăi robi și nu ne da morții pe noi, care, în pocăință, cu inimă înfrântă și cu lacrimi, cădem înaintea Ta, Dumnezeuul nostru, îndurate, bunule, împăciuitoarele și lesne-iertătorule.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca să nu-și aducă aminte de fărădelegile și greșelile noastre, ale păcătoșilor și nevrednicilor Săi robi, ci, cu milostivire, să ne curățească păcatele și să-și întoarcă mânia Sa, cea cu dreptate pornită asupra noastră, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca nu cu urgia Sa să ne mustre, nici cu mânia Sa să ne pedepsească pe noi, ci să-și aducă aminte că trup suntem, și duh ce iese și nu se mai întoarce; și, cu milostivire, să ferească de moarte sufletele noastre și, în mânie, să-și aducă aminte de milă, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu intre la judecată cu robii Săi, ci să caute spre fărădelegile noastre și să le șteargă, să fie milostiv și să ocrotească pe oamenii cei fără de nădejde, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-și aducă aminte de îndurările și milele Sale cele din veac, iar păcatele tinereții și ale neștiinței, ale bătrâneții și ale ticăloșiei noastre să nu le pomenească, ci să ne miluiască pe noi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să audă, din locașul Său cel sfânt, glasul nostru și să tămăduiască durerile morții ce ne-au cuprins, și pâraiele fărădelegii ce ne tulbură să le sece, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca degrab să ne scoată pe noi, cei prinși în lațurile morții, și să ne izbăvească de durerile iadului care ne-au cuprins, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, prin milostivire, să prelungească robilor Săi vremea pocăinței și să nu ne taie înainte de vreme, ca pe un smochin neroditor, ci, cu bunătate, să sape împrejur și să pună în loc de îngrășământ mila Sa, așteptând cu iubire de oameni rodul pocăinței și al întoarcerii noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să ne ridice din porțile morții și, până nu pierim, cu milostivire să întoarcă de la noi sabia cea scoasă

și arcul cel întins, care cu dreptate sunt îndreptate împotriva noastră, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca Domnul Dumnezeuul nostru, ascultând rugăciunea noastră, să ne împlinească cererile și să nu treacă lacrimile noastre cu vederea, ci să ne izbăvească pe noi mai înainte de a pieri, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 2-lea:

În mânia Ta, Dumnezeule, adu-Ți aminte de îndurările Tale, că praf și țărână suntem, duh ce iese și nu se mai întoarce; și să nu ne pedepsești cu urgia Ta, ca să nu pierim de tot, ci mântuiește sufletele noastre, ca un iubitor de oameni.

Condacul, glasul al 6-lea:

Durerile iadului ne-au împresurat pe noi și umbra morții ne-a acoperit și, ca ceara de foc, se topesc zilele noastre în fața mâniei Tale, Doamne; ci, ca un îndurat, în mânie, adu-Ți aminte de milă și cruță pe poporul Tău, ca, fiind vii, cu pocăință, să Te laudăm pe Tine, Iubitorule de oameni.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Doamne, nu cu mânia Ta să ne mustri pe noi, nici cu iuțimea Ta să ne cerți pe noi (*Psalm 37, 1*).

Stih: Că săgețile s-au înfipt în mine și mâna Ta s-a întărit peste mine (*Psalm 37, 2*).

Apostolul:

Din Epistola către Evrei a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, având împrejurul nostru atâta nor de mărturii... (Apostolul din ziua de 9 martie, la Sfinții 40 de Mucenici, Evrei XII, 1-10) Aliluia, glasul al 4-lea.

Stih: Cuprinsu-m-au durerile morții și râurile fărădelegii m-au tulburat foarte (*Psalm 17, 5*).

Stih: Durerile iadului m-au înconjurat, întâmpinatu-m-au lanțurile morții (*Psalm 17, 6*).

Evanghelia:

Din Sfânta Evanghelie după Luca, citire:

În vremea aceea, au venit unii la Iisus, spunându-I Lui de galileeni... (Caută Evanghelia de joi, în săptămâna a douăzeci și cincea după Rusalii, Luca XIII, 1-9).

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Am greșit și fărădelege am făcut și, pentru aceasta, mânia Ta cea dreaptă ne-a ajuns pe noi, Doamne, Dumnezeuul nostru, și umbra morții ne-a împresurat și de porțile iadului ne-am apropiat. Deci, către Tine, Dumnezeuul nostru, cu umilință strigăm noi, cei îndurerați: Fie-Ți milă de poporul Tău și nu-l pierde de tot. Cu umilință ne rugăm Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Doamne, Cel ce stăpânești moartea și viața, nu da morții pe robii Tăi, ci oprește de la noi mânia și urgia Ta, pentru că pier ca fumul zilele noastre. Răniți suntem; ca iarba s-a uscat tăria noastră și pierim de tot din pricina păcatelor noastre. Fie-Ți milă de robii Tăi; întru pocăință, cu lacrimi, ne rugăm Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Adu-Ți aminte, Doamne, că trup suntem, și duh ce iese și nu se mai întoarce; și, cu milostivire, oprește mânia Ta cea cu dreptate pornită asupra noastră, cu care, ca și cu o sabie, înainte de vreme, ne tai pe noi. Slăbește boala și tămăduiește-ne, ca să nu pierim; că nu morții Te vor lăuda

pe Tine, nici cei ce se pogoară în iad, ci noi, cei vii, Te lăudăm și, cu inimă zdrobită suspinând, ne rugăm Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Mai mult decât toți Ți-am greșit și fărădelege am făcut, Stăpâne; dar, deși n-am agonisit încă pocăință, primește gândul nostru în locul ei; și, înduplecându-Te spre milă, ca un Preaputernic, slobozește pe robii Tăi de boala cea aducătoare de moarte și de cumplitele dureri. Cu lacrimi, suspinând, ne rugăm Ție, degrab auzi-ne și ne miluiește.

Să nu-Ți aduci aminte de fărădelegile și nedreptățile poporului Tău și să nu intri la judecată cu robii Tăi, nici să Te întorci de la ei cu mânie; că de vei căuta la fărădelegi, Doamne, cine va putea să stea în fața Ta? Că praf și țărână suntem și starea noastră, aici, este nimic înaintea Ta; ci, ca un îndurat și de oameni iubitor, milostivește-Te și nu ne pierde cu mânia Ta, din pricina fărădelegilor noastre. Rugămu-ne Ție, Dumnezeuule Preabun, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce nu voiești moartea păcătoșilor, ci să se întoarcă și să fie vii, ca un Izvor al vieții, fă-ne vii și pe noi, cei vrednici de moarte, după judecata Ta cea dreaptă - că Tu ești Dumnezeu, Cel ce stăpânești viii și morții - și nu ne pierde cu mânia îngrozirii Tale. Cu strigare tare, întru amărăciunea inimii și cu lacrimi, ne rugăm Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Cu milostivire caută, Doamne, Dumnezeul nostru, spre pătimirea poporului Tău și Te milostivește spre el; și, pre-

cum odinioară, în zilele lui David, așa și acum, poruncește îngerului care și-a întins mâna asupra noastră să nu ne piardă de tot; că și noi, mărturisindu-ne într-o pocăință ca David, strigăm Ție: Am greșit și fărădelege am făcut și nu suntem vrednici de milostivirea Ta. Dar Tu, ca un îndurat, fiind îmblânzit de însăși milostivirea Ta, arată milele Tale cele de demult și ferește poporul și oile cele cuvântătoare ale turmei Tale. Rugămu-ne Ție, degrab auzi-ne și ne miluiește.

Chinonicul:

Cuprinsu-m-au durerile morții, necaz și durere m-au aflat, dar numele Domnului am chemat. Aliluia, aliluia, aliluia (*Psalm 114, 3*).

Rugăciunile pentru vreme de boală molipsitoare, caută-le în Molitfelnic.

PENTRU ÎNMULȚIREA DRAGOSTEI ȘI DEZRĂDĂCINAREA URII ȘI A TOATĂ RĂUTATEA

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor robilor Tăi (N), pe care binevoiește a-i milui și a-i auzi și, cu milostivire, păzește-i de tot răul și de asuprirea vrăjmașilor văzuți și nevăzuți, și totdeauna le ajută să Te iubească pe Tine, pe aproapele, unul pe altul și între dânșii, și să facă tot binele, spre a se învrednici de bunătățile Tale cele cerești.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca să curățească pe robii Săi (N), de toate păcatele și fărădelegile, care strică dragostea și unirea dintre dâșșii, și, cu puterea, cu lucrarea și cu harul Preasfântului Său Duh, să întemeieze în inimile lor pacea, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să dezhădăcineze din sufletele robilor Săi (N) ura, cearta, invidia, învrăjbirea și celelalte patimi, care strică iubirea de frați, și dragoste nefățăarnică să aducă între dâșșii, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să dezhădăcineze din inimile robilor Săi (N) patima iubirii de sine și să întemeieze întru dâșșii iubirea de frați, dragostea desăvârșită și toată fapta bună, cu puterea Preasfântului Său Duh, Domnului să ne rugăm.

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Doamne, Dumnezeuul nostru, caută dintru înălțime, ca un bun, asupra inimilor robilor Tăi (N), care sunt lipsite de dragoste și de unire și împresurate de spinii urii și ai altor păcate. Harul Preasfântului Tău Duh, coborând peste dâșșele, să le roureze în chip bogat, ca să aducă roade bogate și, din dragostea cea către Tine, să sporească în fapte bune și să viețuiască în dragoste și unire; cu sâr-guință Te rugăm, ca pe un Dătător de bine și Dumnezeu al nostru, degrab ne auzi și, cu iubire de oameni, îi miluiește.

Doamne, Dumnezeuul nostru dăruiește robilor Tăi (N) să aibă dragoste nefățăarnică față de aproapele; îmblânzește-i cu harul Preasfântului Tău Duh și învăpăiază, Stăpâne, sufletele și inimile lor cu dragostea cea către tine și a unuia către altul; rugămu-ne, ca unui milostiv, degrab ne auzi și miluiește-i pe dâșșii.

PENTRU VRĂJMAȘII CARE NE URĂSC ȘI NE ASUPRESC PE NOI

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc în ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește de la noi, nevrednicii Tăi robi, jertfa aceasta și, iertându-ne toate greșelile, adu-Ți aminte de vrăjmașii noștri, care ne urăsc și ne asupresc pe noi, și nu le răsplăti după faptele lor, ci întoarce-i pe dâșii după mare mila Ta; pe necredincioși, către dreapta credință, iar pe cei de o credință cu noi, să se abată de la rău și să facă binele, pentru ca nici unul dintr-înșii să nu piară din pricina noastră. Iar pe noi și Sfântă Biserica Ta, de tot răul și strâmtorarea ne izbăvește, ca un milostiv și atotputernic.

La ectenia mare, se adaugă și aceste cereri speciale:

Pentru ca să ierte toate greșelile noastre și, cu milostivire, să ne izbăvească de strâmtorarea vrăjmașilor noștri, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu răsplătească vrăjmașilor noștri după faptele lor, nici după vicleșugul născocirilor lor, ci să-i întoarcă pe dâșii de la răutatea lor cea silnică, spre dragoste și facere de bine, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca necredincioșii să se întoarcă la dreapta credință, iar cei de o credință cu noi să se întărească în iubirea de frați, iar toată vrajba și ura lor să se preschimbe în pace și dragoste desăvârșită, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca nici unul dintre dânșii să nu piară din pricina noastră, ci, cu harul Său, să-i facă pe toți să se abată de la rău și să săvârșescă binele, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să îndepărteze din inimile noastre toată vrăjmășia, ura și răutatea și, în locul acestora, să înrădăcineze dragostea cea nefățarnică și pașnică și viața cea cu fapte bune, spre sporirea credinței, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu-i lase pe dânșii să piară din pricina noastră, nici pe noi să pierim din pricina lor, ci pe toți la cunoștința adevărului să ne aducă și cu harul Său să ne mântuiască, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 4-lea:

Iubitorule de suflete, Doamne, Cel ce Te-ai rugat pentru cei care Te-au răstignit pe Tine și ne-ai poruncit nouă, robilor Tăi, să ne rugăm și pentru vrăjmași; iartă-i pe cei ce ne urăsc și ne asupresc pe noi și povățuiește-i să se abată de la tot răul și vicleșugul, ca să viețuiască în iubire de frați și în facere de bine; cu smerenie, Îți aducem această rugăciune ca, într-un glas și într-un cuget, să Te slăvim pe Tine, Unule, Iubitorule de oameni.

Condacul, glasul al 5-lea:

Precum întâiul Tău mucenic, Ștefan, Te ruga pe Tine, Doamne, pentru cei ce-l ucideau pe dânsul, și noi, căzând înaintea Ta, Te rugăm: pe toți cei ce ne urăsc și ne asupresc pe noi, iartă-i; ca nici unul dintr-înșii să nu piară din pricina noastră, ci toți, cu harul Tău, să se mântuiască, Dumnezeu, într-un tot îndurate.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Întoarce-se-vor vrăjmașii mei înapoi, în orice zi Te voi chema.
(*Psalm 55, 9*).

Stih: În Domnul am nădăjduit, nu mă voi teme: ce-mi va face mie omul? (*Psalm 55, 11*).

Apostolul:

Din Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, datori suntem noi, cei tari... (Apostolul de duminică, în săptămâna a șaptea după Rusalii, Romani XV, 1-7). Aliluia, glasul al 6-lea.

Stih: Dumnezeu este scăparea și puterea noastră (*Psalm 45, 1*)

Stih: Ajutor întru necazurile ce ne împresoară (*Psalm 45, 1*)

Evangelhia:

Din Sfânta Evanghelie după Matei, citire:

Zis-a Domnul: Celui ce cere de la tine, dă-i... (Evanghelia de sâmbătă, în săptămâna întâi după Rusalii, Matei V, 42-48).

La ectenia întreită, se adaugă și aceste cereri speciale:

Porunca Ta, Mântuitorule, de a iubi pe vrăjmașii noștri și de a face bine celor ce ne urăsc pe noi, după putere vrând să o plinim, cu dinadinsul, ne rugăm: întoarce, ca un milostiv, vicleșugul tuturor vrăjmașilor noștri în dragoste și împăcare și pune în inimile lor gânduri bune pentru Biserica Ta, ca să nu piară în răutățile lor; rugămu-ne Ție, întru tot milostive Doamne, auzi-ne și ne miluiește.

Stăpâne, Iubitorule de oameni, Cel ce Te-ai rugat pentru cei ce Te-au răstignit pe Tine, pe vrăjmașii care ne supără întoarce-i de la răutatea lor către viața cea cu fapte bune, ca să nu piară nici unul din pricina noastră, ci toți,

în pocăință, să ne mântuim; rugămu-ne Ție, Iubitorule de suflete, Doamne, auzi-ne și ne miluiește.

Pe vrăjmașii noștri cei necredincioși către dreapta credință îi întoarce, iar pe cei de o credință cu noi îi întărește în iubirea de frați, întru tot Milostive Doamne; ca, în dragoste și în unire plinind poruncile Tale, pe Tine să Te slăvim, Dătătorule de bine al tuturor; rugămu-ne Ție auzi-ne și ne miluiește.

Împreună cu Sfântul Arhidiacon Ștefan, strigăm Ție: Doamne, Dumnezeuul izbăvirilor, nu socoti păcatul vrăjmașilor care ne urăsc și ne asupresc pe noi; ci, după mare mila Ta, spre pocăință îi întoarce și-i miluiește, iar pe noi, cu dreapta Ta cea atotputernică, scoate-ne și ne izbăvește de toată prigonirea și de sfatul lor cel viclean, risipind meșteșugirile lor; rugămu-ne Ție, întru tot puternice Împărate, degrab ne auzi și, cu milostivire, ne miluiește.

Chinonicul:

Scoate-mă de la vrăjmașii mei, Dumnezeule, și de cei ce se scoală asupra mea, izbăvește-mă. Aliluia, aliluia, aliluia (*Psaln* 58, 1).

LA NĂVĂLIREA VRĂJMAȘILOR

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc în ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor întregului Tău popor și caută, cu milostivire, spre ajutorul creștinilor; sfărâmă degrab sub picioarele lor, cu puterea Ta, toate neamurile cele fără de Dumnezeu, care voiesc războaie.

La ectenia mare, se pot adăuga aceste cereri speciale:

Pentru ca să ne ierte toate păcatele prin care am întărâtaturgia Lui asupra noastră și am mâniat iubirea Lui de oameni, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca milostiv, bun, împăciuitoar și lesne-iertător să fie robilor Săi și să-Și întoarcă de la noi toată mânia, cea cu dreptate pornită asupra noastră, și să ne miluiască pe noi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca îndrăznirea vrăjmașilor noștri degrab să se înfrângă și în fugă să se prefacă, și sub picioarele oștilor noastre să se supună, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca degrab să se sfărâme puterea și îndrăznirea vrăjmașilor care se pornesc asupra noastră, și frica, cutremurul, spaima și șovăirea să cuprindă inimile lor, iar oștirii noastre să-i dăruiască viteză și biruință asupra lor, cu puterea Sa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să caute spre plângerea, suspinul și tânguirea poporului Său și spre pustiirea moștenirii Sale, ce vine acum de la cei de alt neam, și să zdrobească puterea lor cea cu vrăjmășie, iar credincioșilor Săi putere și biruință asupra vrăjmașilor să le dea, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să dea putere, tărie și viteză oștirii noastre și să întărească brațul ei asupra vrăjmașilor care se luptă cu noi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, precum se stinge fumul, să se stingă vrăjmașii noștri și, precum se spulberă praful în fața vântului, așa să piară taberele vrăjmașilor din fața oștirii noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să trimită urgie, mânie, supărare și pe îngerii răi asupra tuturor vrăjmașilor care se ridică împotriva noastră, să-i piardă și să surpe împărăția și stăpânirea lor și să curățească pământul poporului Său, pentru slava numelui Său, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fie calea vrăjmașilor care vin asupra noastră întuneric și alunecare, și îngerul Domnului să-i alunge și să-i dea în mâinile ostașilor noștri celor iubitori de Hristos, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să păzească pe ostașii noștri cei iubitori de Hristos nevătămați și nebiruiți de tot răul, strămtorarea și cruzimea vrăjmașilor și, cu milostivire, să dea credincioșilor Săi puternică biruință și îndrăznire împotriva tiraniei lor, Domnului să ne rugăm.

După Vohod. troparul, glasul al 4-lea:

Degradă să ne întâmpine pe noi îndurările Tale, Doamne, că am sărăcit foarte. Ajută-ne nouă, Dumnezeu, Mântuitorul nostru, pentru slava numelui Tău. Doamne, izbăvește-ne pe noi și curățește păcatele noastre, pentru numele Tău.

Condacul, glasul al 4-lea:

Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce, de bunăvoie, poporului Tău celui nou, numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruiește-i, Hristoase Dumnezeu. Veselește cu puterea Ta pe dreptcredinciosul popor, dăruindu-i biruință asupra potrivnicilor, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruință.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Să se scoale Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui (*Psalm* 67, 1).

Stih: Precum se stinge fumul, să se stingă (*Psalm* 67, 2)

Apostolul:

Din Epistola către Efeseni a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, Dumnezeu, bogat fiind în milă... (Apostolul din duminica a douăzeci și treia după Rusalii, Efeseni II, 4-10). Aliluia, glasul al 6-lea.

Stih: Dumnezeuule, intrat-au neamurile în moștenirea Ta. (*Psalm* 78, 1)

Stih: Dat-au trupurile robilor Tăi mâncare păsărilor cerului. (*Psalm* 78, 2).

Evanghelia:

Din Sfânta Evanghelie după Marcu, citire:

Zis-a Domnul ucenicilor Săi: Aveți credință în Dumnezeu... (Evanghelia de miercuri, în săptămâna a șaptesprezecea după Rusalii, Marcu XI, 23-26).

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Plângere cu vărsare de lacrimi, jale și mâhnire adâncă ne-a cuprins pe noi, Doamne. Pentru aceea, către Tine, Unul Dumnezeuul nostru, cu umilință și cu inimă înfrântă, strigăm: Grăbește, ca un milostiv, și ne ajută până nu vom fi robiți. Cu dinadinsul, ne rugăm Ție, Ajutătorul nostru, auzi-ne și ne miluiește.

Cu milostivire caută, Doamne, cu ochiul cel a toate văzător și vezi că au intrat vrăjmașii în moștenirea Ta și au

pângărit biserica Ta cea sfântă. Pus-au trupurile robilor Tăi mâncare păsărilor cerului; trupurile celor cuvioși ai Tăi, fiarelor pământului. Se varsă sângele lor ca apa și nu are cine să-i îngroape. Milostivește-Te și pornirea lor o risipește și, sub picioarele ostașilor noștri celor iubitori de Hristos, degrab o supune. Rugămu-ne Ție, Celui tare în războaie, auzi-ne și ne miluiește.

Greșit-am și fărădelege toți am făcut și îndurarea milostivirii Tale, Stăpâne, prin nebunia noastră, în mânie am întors-o; pentru aceasta, am fost lăsați să cădem pradă vrăjmașilor celor fără de lege. Deci, contenește, îndelung-răbdătorule, iar frica ce ne-a cuprins să ne fie spre pocăință, și degrab ne izbăvește de strâmtorarea cumpliților vrăjmași. Rugămu-ne Ție, Celui grabnic spre ajutor și tare în apărare, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce ai dăruit biruință puternică lui Moise asupra lui Amalec, lui Samson asupra celor de alt neam și lui David asupra lui Goliat, și acum, ca un Dumnezeu atotputernic, sfărâmă puterea și tăria vrăjmașilor care se ridică asupra noastră și, preschimbând pornirea cruzimii lor în spaimă și în fugă, zdrobește-o pe aceasta și, sub picioarele ostașilor noștri iubitori de Hristos, o supune. Rugămu-ne Ție, Celui ce sfărâmi războaiele cu braț înalt, auzi-ne și ne miluiește.

Chinonicul:

Doamne, ridică puterea Ta și vino ca să ne mântuiești pe noi.
Aliluia, aliluia, aliluia (*Psalms* 79, 3).

PENTRU CEI CE SUNT ASUPRIȚI DE VRĂJMAȘI

La Proscomidie, înainte, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor robului Tău (N), pe care binevoiește a-l milui și a-l auzi; și, cu milostivire, păzește-l de tot răul și strâmtorarea vrăjmașilor săi și, totdeauna, spre dragostea cea către Tine și către aproapele și spre toată facerea de bine ajută-l și cereștilor Tale bunătăți îl învrednicește.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca Domnul Dumnezeu să ierte greșelile robului Său (N) și, cu milostivire, să-l izbăvească de toate uneltirile vrăjmașilor săi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu răsplătească vrăjmașilor robului Său (N), după faptele lor, nici după vicleșugul născocirilor lor, ci să-i întoarcă de la răutatea lor cea cu silnicie spre dragoste față de aproapele și spre facere de bine, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se dezhădăcineze din inimile lor toată vrajba, ura și tot lucrul rău și să se înrădăcineze într-înșii dragostea cea nefațarnică, iubirea de frați și viața cea cu fapte bune, întru sporirea credinței, Domnului să ne rugăm.

La ectenia întreită, se pot adăuga aceste cereri speciale:

Caută dintru înălțimea sfântului Tău locaș, Doamne, Dumnezeuul nostru, și, ca un bun și iubitor de oameni, vezi

necazul, supărarea și mânia robului Tău (N) și ridică puterea Ta și vino degrab și-l mântuiește; scoate-l din mâinile vrăjmașilor săi și ale tuturor celor care îi fac strâm-bătate; rugămu-ne Ție, auzi-ne și-l miluiește pe dânsul.

Iubitorule de suflete, Doamne, Cel ce Te-ai rugat pentru cei care Te-au răstignit pe Tine, milostivește-Te asupra robului Tău (N), iar pe vrăjmașii și potrivnicii lui, care-l urăsc și-l asupresc, iartă-i; povățuiește-i să se întoarcă de la tot răul și vicleșugul și să viețuiască în iubire de frați și în facerea de bine; cu smerenie Te rugăm, auzi-ne și-i miluiește pe dânsii.

Să nu lași, Doamne, pe robul Tău (N), în ispite și în necazuri peste puterea lui, ci degrab ușurează-i întristarea, iar pe vrăjmașii lui înțelepțește-i și îi întoarce de la răutatea lor. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

ÎN VREME DE ORICE NEVOIE ȘI PRIMEJDIE OMENEASCĂ

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta, spre iertarea păcatelor întregului Tău popor și, cu milostivire, întoarce de la noi toată mânia Ta, cea cu dreptate pornită asupra noastră, și, degrab, ca un bun, scoate-ne din toate necazurile și primejdiile ce ne împresoară.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca milostiv, blând și lesne iertător să ne fie nouă, păcătoșilor Săi robi, care alergăm acum cu pocăință către Dânsul, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să nu ne părăsească de tot, din pricina păcatelor noastre, să nu strice așezământul Său și să nu depărteze mila Sa de la noi, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să mântuiască din nevoi sufletele noastre și să fim izbăviți de vrăjmașii noștri, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să izbăvească de silnicia vrăjmașilor celor tari, pe cei sărmani și asupriți care nu au alt ajutor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-Și aducă aminte de Biserica Sa, pe care a întemeiat-o cu scumpul Său Sânge și să izbăvească moștenirea Sa, de toate năvălirile vrăjmașilor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, degrab, să ne izbăvească din primejdii, iar pe cei ce ne urăsc să-i înțeleptească, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 4-lea:

Degrad ne întâmpină pe noi, mai înainte să fim robiți, când vrăjmașii Te hulesc pe Tine și ne îngrozesc pe noi, Hristoase, Dumnezeu nostru. Pierde cu Crucea Ta pe cei ce se luptă cu noi, ca să cunoască tăria credinței drept-slăvitorilor creștini, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Condacul, glasul al 8-lea

Apărătorule cel mare și Doamne, biruitorul iadului, ca cei ce ne-am izbăvit de moartea cea veșnică, cele de laudă

aducem Ție, noi, robii Tăi și zidirea Ta. Ci, ca Cel ce ai îndurări nenumărate, de toate nevoile ne izbăvește pe noi, care strigăm Ție: Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne!

Prochimen, glasul al 4-lea:

Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac mie strâmbătate; luptă împotriva celor ce se luptă cu mine (*Psalms 34, 1*).

Stih Spune sufletului meu: Mântuirea ta sunt Eu. (*Psalms 34, 3*)

Apostolul:

Din Epistola a doua către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, Apostol al lui Hristos Iisus... (Apostolul de joi, în săptămâna a zecea după Rusalii, II Cor. I, 1-7). Aliluia, glasul întâi.

Stih: Măhnitu-m-am întru neliniștea mea și m-am tulburat de glasul vrăjmașului și de necazul păcătosului (*Psalms 54, 2*).

Stih: Că a abătut asupra mea fărădelege și întru mânie m-a vrăjmășit (*Psalms 54, 3*).

Evangelhia:

Din Sfânta Evanghelie după Marcu, citire:

Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Aveți credință... (Evangelhia de miercuri, în săptămâna a șaptesprezecea după Rusalii, Marcu XI, 22-24).

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Ție unuia am greșit, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, și, după păcatele noastre, multe pedepse suntem vrednici a primi; ci, spre a Ta milostivire căutând cu pocăință și cu umilință, la Tine, Mântuitorul nostru, scăpăm și, cu lacrimi, strigăm: Mântuiește-ne de primejdiile, necazurile și întristările noastre. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Să nu intri la judecată cu robii Tăi, Doamne, și să nu îndepartezi mila Ta de la noi, că ne-am împușinat mai mult decât toate făpturile și suntem, astăzi, umiliți pentru păcatele noastre; ci ne scoate din mâinile vrăjmașilor noștri și ale tuturor celor care ne fac strâmbătate. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Vezi smerenia și osteneala noastră, Doamne, și ne iartă toate păcatele noastre, că s-au înmulțit cei ce ne urăsc fără dreptate; păzește sufletele noastre și le izbăvește. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Să nu lași, Doamne, din pricina păcatelor noastre, turma Ta cea cuvântătoare a cădea în ispite mai presus de putere și a se afunda în necazuri, în primejdii și în cumplite prigoniri; ci, degrab, împacă-Te cu noi și ne ușurează întristarea. Rugămu-ne, Dumnezeuul nostru, auzi-ne și ne miluiește.

Când lipsește puterea noastră, nu ne părăsi, Doamne, Dumnezeuul nostru, și nu îndepărta mila Ta de la noi, ca să nu zică vrăjmașii noștri: *Dumnezeu i-a părăsit pe ei; prigonii-i și-i prindeți pe ei, că nu are cine să-i mântuiască*. Nu Te depărta de noi, ci ia aminte spre ajutorul nostru, ca să se rușineze, să se stingă și să se îmbrace cu ocară cei ce caută să facă rău robilor Tăi. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Chinonicul:

Izbăvește, Dumnezeule, pe poporul Tău de toate necazurile lui (Psalm 24, 23).

PENTRU CEI CE SUNT ÎN ÎNCHISORI

La Proskomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Poamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce ai slobozit pe Sfântul Tău Apostol Petru din legături și din temniță, fără nici o vătămare, cu umilință ne rugăm Ție: Primește, cu milostivire, jertfa aceasta, spre iertarea păcatelor robului Tău (N), care este închis în temniță; și, pentru rugăciunile acelu sfânt Apostol, ca un iubitor de oameni, cu dreapta Ta cea întru tot puternică, din tot răul și primejdia izbăvește-l și-l slobozește pe el.

La ectenia mare, se pot adăuga aceste cereri speciale:

Pentru ca degrab să audă glasul rugăciunii noastre și să ierte robului Său (N) toate greșelile și, din legături și din temniță, să-l scoată pe el, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca Domnul Dumnezeu să audă, cu milostivire, rugăciunea noastră, precum, oarecând, a ascultat rugăciunea cea cu osârdie pe care Biserica o făcea pentru Apostolul Petru și din închisoare să-l slobozească pe robul Său (N), Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, după mulțimea îndurărilor Sale, să izbăvească de toată primejdia pe robul Său (N) și cu milostivire să-l slobozească pe el, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să se milostivească de robul Său (N), să-l izbăvească de toată nevoia, necazul și primejdia și, pre-

cum a eliberat oarecând pe Iosif în Egipt, tot așa să-l slobozească și pe el din închisoare, cu dreapta Sa cea atotputernică, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 2-lea:

Dumnezeule întru tot îndurate, Cel ce pe Manase, prin rugăciune l-ai slobozit din legături și din amare închisori, și pe robul Tău, care se roagă acum prin noi, slobozește-l din închisoare și-l izbăvește de tot răul și primejdia, ca un iubitor de oameni.

Condacul, glasul al 5-lea:

Ca izvor al îndurării și noian al bunătății, Hristoase Dumnezeule, nu trece cu vederea pe cei ce sunt în supărări și în nevoi și care, cu credință, Te cheamă pe Tine; ci, ca un îndurat, miluiește-i și din închisoare degrab îi slobozește, ca să cânte Ție: Aliluia.

Prochimen, glasul al 7-lea:

Scoate din temniță sufletul meu, ca să se mărturisească numelui Tău (*Psalm 141, 7*).

Stih: Ia aminte spre rugăciunea mea, că m-am smerit foarte (*Psalm 141, 6*).

Apostolul:

Din Faptele Sfinților Apostoli, citire:

În vremea aceea, regele Irod a pus mâna pe câțiva dintre fruntașii Bisericii... (Apostolul din ziua de 23 aprilie, Fapte XII, 1-11). Aliluia, glasul al 7-lea.

Stih: Din adâncuri am strigat către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu (*Psalm 129, 1*).

Stih: Fie urechile Tale, luând aminte spre glasul rugăciunii mele
(*Psalm 129, 2*).

Evangelhia:

Din Sfânta Evanghelie după Ioan, citire:

Zis-a Domnul către iudeii care crezuseră în El: Dacă veți rămâne în cuvântul Meu... (Evanghelia de sâmbătă, în săptămâna a patra după Paști, Ioan VIII, 31-42).

La ectenia întrecită, se pot adăuga cereri speciale:

Cel ce ai scos pe Apostolul Petru din legături și din temniță și nevătămat l-ai dat Bisericii Tale, Hristoase, miluiește, ca un milostiv, și pe robul Tău (N), care se roagă Ție prin noi, și din închisoare îl slobozește. Rugămu-ne Ție, întru tot milostive Mântuitorule, auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce izbăvești pe sărac de cel puternic și pe sărmanul fără de ajutor, Însuși slobozește, ca un milostiv, și pe robul Tău (N), cel ce este în primejdie, în închisoare și în legături. Cu dinadinsul ne rugăm, degrab auzi-ne și ne miluiește.

Cel ce în chip minunat ai slobozit oarecând, în Egipt, pe Iosif din închisoare și din amară primejdie, slobozește și acum pe robul Tău (N), care Te cheamă prin noi în ajutor. Rugămu-ne Ție, Mântuitorule milostive, auzi-ne și, degrab, ne miluiește.

Chinonicul:

Ca să audă suspinul celor ferecați, să dezlege pe fiii celor omorâți. Aliluia, aliluia, aliluia (*Psalm 101, 21*).

PENTRU CEREREA ȘI DOBÂNDIREA CELOR DE TREBUINȚĂ ȘI DE FOLOS

La Proscomidie, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, primește jertfa aceasta spre iertarea păcatelor robului Tău (N), și rânduiește cele ce-i sunt de folos; că, deși a greșit ca un om, spre Tine cu credință alergând, prin noi, nevrednicii, nădăjduiește a dobândi împlinirea smeritei lui cereri, care să fie după voia Ta cea sfântă.

La ectenia mare, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Pentru ca să audă și acum glasul rugăciunii noastre, a nevrednicilor Săi slujitori, și buna cerere și dorire a credinciosului Său rob (N), totdeauna, spre bine să o plinească, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să caute cu bunăvoință spre cererea și rugăciunea robului Său (N) și bună-sporire în toate să-i dăruiască, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să îplinească dorirea și cererea robului Său (N), după voia Sa cea sfântă și fără împiedicare, spre slava numelui Său, Domnului să ne rugăm.

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Ca niște robi nevrednici, cădem înaintea Ta, Mântuitorule, și, cu umilință, strigăm: Iartă și miluiește pe robul Tău (N) și toată dorința și cererea lui fă-le să fie după voia

Ta; că numai Tu singur, bunule și știutorule al inimilor, știi toate cele ce sunt spre folosul robului Tău. Rugămu-ne Ție, auzi-ne și-l miluiește pe dânsul.

Caută din înălțimea sfântului Tău locaș, Doamne, Dumnezeuul nostru, și, ca un bun și de oameni iubitor, dăruiește robului Tău (N), totdeauna a cugeta și a face toate cele ce sunt spre bună plăcerea Ta; că Tu singur ești Cel ce toate le rânduiești spre folosul nostru. Auzi-ne și-l miluiește pe dânsul.

PENTRU DOBÂNDIREA ÎNVĂȚĂTURILOR CELOR BUNE ȘI FOLOSITOARE DE CĂTRE ELEVI (studenți)

La Proskomidie, așa precum s-a arătat mai înainte, preotul, luând o miridă, o pune pe Sfântul Disc la ceata celor vii și zice:

Doamne, Dumnezeuul nostru, Care cu chipul Tău ne-ai cinstit pe noi, oamenii, și ne-ai îmbrăcat cu voie de sine stăpânitoare, deschide sufletul și inima, gura și mintea robilor Tăi (N), ca să priceapă și să învețe și să facă voia Ta; și ferește-i pe dâșii de toată ispita diavolească, păzindu-i în toate zilele vieții lor și făcându-i să sporească, totdeauna, în toate poruncile Tale, pentru rugăciunile pururea Fecioarei Maria și ale tuturor sfinților Tăi.

La ectenia mare, se pot adăuga aceste cereri speciale:

Pentru ca să trimită asupra robilor Săi (N) (elevi sau studenți), duhul înțelepciunii și al înțelegerii; să le

lumineze mintea și cugetul și să le deschidă inima spre primirea învățăturilor celor bune, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să sădească în inimile lor începutul înțelepciunii, care este frica de Dumnezeu și, prin ea, să izgonească din inimile lor ușurătățile tinereții, și să le lumineze mintea, ca să se abată de la rău și să facă binele, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să deschidă mintea lor spre a pricepe și a ține minte toate învățăturile cele bune și folositoare, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca, binesporind în învățăturile cele folositoare și în dreapta credință, să fie ei bucurie și mângâiere părinților lor și întărire Bisericii noastre Ortodoxe, Domnului să ne rugăm.

După Vohod, troparul, glasul al 6-lea:

Duhul Tău cel Sfânt, Hristoase Dumnezeule, pe ucenicii cei necărturari i-a arătat învățători și, prin unirea limbilor celor cu multe graiuri, a surpat înșelăciunea, ca un Atotputernic; Însuți, și acum, luminează pe robii Tăi care, cu credință, cer de la Tine înțelepciune și știință și ajută-i, ca un iubitor de oameni.

Prochimen, glasul al 4-lea:

Prin ce își va îndrepta tânărul calea sa? Prin păzirea cuvintelor Tale (*Psalm* 118, 9)

Stih: Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în Legea Domnului (*Psalm* 118,1)

Apostolul:

Din Epistola către Galateni a Sfântului Apostol Pavel, citire:

Fraților, roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea..., (Apostolul din ziua de 26 decembrie, al Sf. Cuv. Nicodim; Galateni V, 22 – 26). Aliluia, glasul al 6-lea:

Stih: Mai mult decât învățătorii mei am priceput, că la mărturiile Tale gândirea mea este (*Psalm 118, 99*).

Stih: Mai mult decât bătrânii am înțeles, că poruncile Tale am căutat. (*Psalm 118, 100*).

Evanghelia:

Din Sfânta Evanghelie după Matei, citire:

Zis-a Domnul pilda aceasta: A ieșit semănătorul să semene.... (Evanghelia de vineri, în săptămâna a șasea după Rusalii; Matei XIII, 3-9)

La ectenia întreită, se pot adăuga și aceste cereri speciale:

Încă ne rugăm ca Domnul Dumnezeuul nostru să caute, cu milostivire, asupra robilor Săi (N) (elevi sau studenți) și să le trimită în inimi, în minte și în grai, duhul înțelepciunii, al științei, al evlaviei și al fricii Sale; să-i lumineze cu lumina cunoștinței Sale și să le dea putere și tărie pentru înțelegerea legii Lui celei dumnezeiești și a toată învățătura cea bună și folositoare; Doamne, auzi-ne și ne miluiește.

Încă ne rugăm ca Domnul Dumnezeu să reverse asupra robilor Săi (N) (elevi sau studenți), harul Sfântului Său Duh, ca să-i povățuiască pe calea cea dreaptă și să le dăruiască spor în înțelepciune, în știință și în toate faptele cele bune, spre slava preasfântului Său nume. Să zicem toți: Doamne, auzi-ne și ne miluiește.



POVĂȚUIRI ȘI ÎNVĂȚĂTURI

DESPRE FELUL CUM TREBUIE SĂVÂRȘITĂ
SFÂNTA SLUJBĂ ÎN BISERICĂ, DESPRE PREGĂTIREA
SFINȚIȚILOR SLUJITORI ÎN VEDEREA SLUJBEI
ȘI DESPRE FELUL CUM TREBUIE ÎNDREPTATE ANUMITE
GREȘELI ȘI CAZURI CARE S-AR ÎNTÂMPLA

În legea harului Mântuitorului și Dumnezeuului nostru Iisus Hristos, Sfânta Biserică ține șapte Taine, adică: Botezul, Ungerea cu Sfântul Mir, Împărtășania, Pocăința sau Mărturisirea, Preoția, Cununia și Sfântul Maslu. Toate acestea se săvârșesc în biserică sfințită de arhiereu, spre adevărata mântuire a tuturor credincioșilor. Unele dintre aceste Sfinte Taine, la nevoie, se pot săvârși și în casă sau oriunde, dar Taina Preoției și Împărtășania, adică aducerea Jertfei celei fără de sânge a Trupului și a Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos, nu se face nicăieri, în afară de biserică sfințită, căci astfel este păcat mare. Pentru aceea, consemnăm aici următoarele:

1. Sfântul locaş sau biserica, în care se aduc mulţumiri lui Dumnezeu, Făcătorul a toate, Unul în Treime, şi în care se fac rugăciuni, pentru luminarea credincioşilor şi curăţirea lor de păcate, trebuie să fie sfinţită de episcop sau de un trimis al episcopului şi să aibă antimis sfinţit de arhiereu, adică să primească după rânduială sfinţirea.

2. Preotul să fie om ales, cinstit, să ştie Sfânta Scriptură şi să fie hirotonit de arhiereu, după rânduială.

3. Preotul să aibă toate veşmintele sfinţite, după rânduială, şi anume: stihar, epitrahil, mânecuşe, brâu şi felon; iar diaconul: stihar, mânecuşe şi orar, care se poartă pe umărul stâng. Fără acestea, preotul şi diaconul nu se cuvine a sluji Dumnezeiasca Liturghie; iar dacă preotul va îndrăzni a săvârşi Dumnezeiasca Liturghie fără acestea, va greşi de moarte şi pentru aceasta se va scoate din cinul său. La săvârşirea altor Sfinte Taine şi Ierurgii, ca şi la alte slujbe din biserică, slujitorii sfinţiţi vor îmbrăca sfintele veşminte, aşa cum cere Tipicul.

4. Pentru săvârşirea Dumnezeieştii Liturghii, adică a Sfintei Taine a Trupului şi Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos, pe lângă cele zise, se cere ca preotul hirotonit de arhiereu să aibă pregătirea cuvenită şi voinţă stăruitoare spre săvârşirea Tainei Trupului şi Sângelui Domnului, ca astfel, prin lucrarea cea după Tipic a preotului, pâinea şi vinul să se prefacă în Însuşi Trupul şi Sângele Domnului.

5. La săvârşirea acestei Taine sunt de trebuinţă cinci prescuri, vin şi apă. **Prescurile** să fie din făină de grâu curat; făina să nu fie veche, nici mucedă, nici să se dospească cu drojdii, ci numai cu aluat care să fie sărat. Asemenea şi **vinul**, să fie de struguri, curat, adică să nu fie pelin, nici muced, nici oţet, nici cu gust de vas, iar **apa** să fie curată şi proaspătă.

6. Această Taină se săvârșește cu rugăciunea și cu binecuvântarea mâinilor preotului, la cuvintele: **Și fă, adică, pâinea aceasta, cinstit Trupul Hristosului Tău; iar ceea ce este în potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău; prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.**

Cu aceste cuvinte se preface pâinea în Preasfântul Trup și vinul în Cinstitul Sânge al lui Hristos, după cum înțelepțește învață și ține Sfânta și Apostolica Biserică a Răsăritului.

Pentru aceasta, preotul trebuie să știe că, dacă va îndrăzni cineva să slujească fără biserică sfințită sau fără antimis sfințit de arhieru, fără veșminte sfințite și alte lucruri de felul acesta, fără pregătirea cuvenită sau având la această pregătire îndoială, sau fără prescuri de grâu și făină curată și fără vin din rodul viței, fără cunoașterea și rostirea exactă a cuvintelor cu care se săvârșesc Tainele - sau se va fi întunecat și amețit de băutură, neștiind ce face - *unul ca acesta se socotește nu numai ca un fur de cele sfinte, ci și păcat de moarte face și osândă și pedeapsă își agonisește.*

PREGĂTIREA PENTRU SLUJBA DUMNEZEIEȘTII LITURGHII ȘI ÎMPĂRTĂȘIREA CU SFINTELE TAINE

Sfânta Împărtășanie nu se sfințește niciodată de mirean, citeț, cântăreț, ipodiacon sau diacon, *ci numai de preotul hirotonit* potrivit sfintelor canoane, căci aceia nu săvârșesc nimic din cele ale preoției. Și cine ar îndrăzni să facă ceva din cele ce se cuvin numai preotului canonic, acela cade în grea osândire și în păcatul furului de cele sfinte.

Preotul hirotonit și diaconul sunt datori a se pregăti de slujbă în chipul următor: Mai înainte, să se ferească cu grijă de faptele care împiedică vrednicia Liturghiei și împărtășirea cu Preacuratele Taine. Iar piedicile cele mai mari sunt acestea: aflarea lor sub blestem, sau de se vor găsi opriți de Biserică, sau afuriși de arhieru, sau de vor fi săvârșit vreun păcat de moarte. Păcatele de moarte

sunt acestea: 1. trufia; 2. iubirea de argint; 3. desfrânarea; 4. mânia; 5. lăcomia; 6. zavistia; 7. lenevia spre faptele cele bune.

Deci, de va fi sub blestem sau oprit de Biserică sau afurisit de arhieru, nicidecum să nu îndrăznească a săvârși Dumnezeiasca Liturghie, până când nu va avea voie de la cel ce l-a legat, ca să fie pe deplin dezlegat; căci, dacă va îndrăzni cineva să lucreze cele preoțești, nefiind dezlegat, va cădea în păcatul furtului de cele sfinte și, cu îndoit și foarte greu păcat, se va întoarce de la slujba dumnezeiască și vinovat va fi față de Trupul și Sângele Domnului și se va socoti împreună cu ucigașii de Dumnezeu și cu necredincioșii farisei, care au ucis pe Hristos; iar împărțășirea cu Preacuratele Taine îi va fi spre judecată și osândă.

Chiar și mireanul, fiind pus sub afurisanie de arhieru sau de preotul duhovnic, sau dacă va fi cuprins și de oarecare alte patimi și nu va ține seamă de ele, la alt duhovnic mergând, fără a lua iertare și dezlegare de la duhovnicul pe care l-a avut mai înainte și ar îndrăzni a se împărțăși cu Preacuratele Taine ale Trupului și Sângelui Mântuitorului Iisus Hristos, același lucru pătimește și ca un ucigaș se va osândi.

Iar preotul, dacă-l va vădi pe el cugetul pentru păcate de moarte, să nu îndrăznească a sluji Dumnezeiasca Liturghie, până când nu se va curăți pe sine de păcatul în care se află, cu căință și prin mărturisire cu gura înaintea părintelui său duhovnicesc, făgăduind că nu se va mai întoarce la păcat. Că, dacă va îndrăzni a sluji, în păcat de moarte fiind, și nu se va mărturisi și nu se va curăți, mai înainte, prin pocăință, alt păcat de moarte mai greu își agonisește și împărțășirea de Dumnezeieștile Taine, din pricina nevredniciei lui, îi va fi spre judecată și spre osândă.

Chiar în timpul săvârșirii Dumnezeieștii Liturghii, dacă-și va aduce aminte preotul și va înțelege că se găsește în păcat de moarte, pe cât va putea, cu mare durere și căință să se smerească pe sine și

să arate părere de rău, având gând necurmat de a se mărturisi degrabă, să facă mai departe binele și să se lepede de păcat.

Spre a fi vrednic de o slujire atât de înaltă și de împărtășirea cu Sfintele Taine, este necesară abținerea de la multa mâncare și băutură de cu seara.

Pentru aceea, se cuvine ca preotul să se înfrâneze de la mâncare și băutură și, chiar dacă va gusta ceva, să guste puțin și numai înainte de miezul nopții. Iar dacă va gusta preotul cât de puțină mâncare sau băutură după miezul nopții, să nu îndrăznească a sluji Dumnezeiasca Liturghie, deoarece de la miezul nopții începe cursul zilei în care va avea să slujească Dumnezeiasca Liturghie.

Preoții și diaconii, care au soții, sunt datori a trăi în curăție trupească câteva zile mai înainte de a sluji Dumnezeiasca Liturghie, precum și în ziua în care o săvârșesc, căci cel ce nu se va înfrâna și va sluji, greșește foarte.

Dar nu numai preotul și diaconul, ci și tot creștinul, care va vrea să se împărtășească cu vrednicie din Dumnezeieștile Taine ale lui Hristos, este dator cu totul să se înfrâneze de la mâncare, afară de mare nevoie, la vreme de moarte.

Sunt încă și alte piedici, care fac pe preot și pe diacon nevrednici de slujbă și de a se împărtăși cu Sfintele Taine și acestea, cu toate că sunt mai mici decât cele ce s-au arătat mai sus, trebuie totuși dezrădăcinate. Și, precum preotul, tot așa și fiecare creștin este dator a le înlătura, pe cât va putea.

Cea **dintâi** este supărarea pe care o aduc gândurile cele de multe feluri, pe care trebuie să le îndepărtăm prin rugăciunea cea fierbinte și prin gândul la Patimile Domnului.

A **doua** este tulburarea cea dinlăuntru sau întristarea. Preotul și credinciosul să aibă nădejde că, prin stăruința de a primi harul lui Dumnezeu, adică de a se împărtăși cu Sfintele Taine, o va îndepărta de la sine.

A treia este mahnirea și trândăvia, care, cu deșteptarea, cu privegherea și cu înapoierea somnului, de asemenea se înlătură.

A patra este tulburarea sau zburdarea trupească, care se face în vis și care, dacă se va întâmpla, să nu îndrăznească a sluji Dumnezeuasca Liturghie, decât numai la mare nevoie. Iar dacă el singur a dat pricină acestei piedici, cu vorbele sau cu gândurile cele necurate de cu seară, sau cu mâncare și cu băutură, sau cu lungimea somnului, nicidecum să nu îndrăznească a liturghisi, până ce nu se va mărturisi la părintele său duhovnicesc și va lua de la dânsul canon și dezlegare. Mai presus de toate, însă, prin rugăciunea cea fierbinte, prin lacrimile cele de durere și cu inimă înfrântă, atât mai înainte de slujire, cât și în timpul slujirii, să căutăm să dezmădăcinăm de la noi aceste păcate.

A cincea piedică la vrednica slujire și împărtășire cu Sfintele Taine este și aceasta: de a ocărât preotul sau diaconul pe cineva și l-a amărât sau l-a nedreptățit și știe că acela este mânios și supărat pe el; sau dacă însuși preotul sau diaconul, fiind nedreptățit sau scârbit de cineva, ține mânia și se supără, să nu îndrăznească a sluji Dumnezeuasca Liturghie, ci, mergând mai înainte, după porunca Domnului, să se împace cu fratele său și așa să slujească. Iar dacă va fi cel jignit undeva, departe, și va fi nevoie să slujească, măcar gând bun să aibă că, dacă se va întâlni cu dânsul, negreșit se va împăca și în inima sa să-i pară rău de acestea și așa, de nevoie, să slujească. Așadar, preotul și diaconul, mai înainte de pregătirea spre Dumnezeuasca Liturghie, sunt datori, **mai întâi**, să se păzească de piedicile cele ce s-au arătat mai sus.

Al doilea, se cuvine lor să aibă frângere de inimă pentru păcate, chiar dacă ar fi ele și mai mici.

Pe lângă aceasta, oricât de puțin l-ar vâdi cugetul lui, să se mărturisească părintelui său duhovnicesc și să ia de la dânsul dezle-

gare, în scurt, pentru tot ceea ce știe că duce la curățirea de păcate; se cuvine cu nevoință a face acestea: inima să și-o curățească de toate gândurile, de poftele și dezmierdările cele trupești, ce stau împotriva dragostei lui Dumnezeu, iar firea cu oarecare socotire să și-o deștepte, chiar dacă nu este alunecată în patimi care l-ar împiedica de la împărtășire.

Al treilea, să aibă dragoste de a sluji Domnului în cuvioșie și dreptate, în toate zilele vieții sale. Și această dragoste să o adeverească la vreme, prin fapte bune.

Al patrulea, să deștepte în sufletul și în inima lui foamea de hrana cea dumnezeiască și setea de băutura cea duhovnicească cu îndoită purtare de grijă:

1. Pentru că Taina aceasta dumnezeiască este mare, deoarece într-însa Împăratul și Făcătorul a toată făptura cea văzută și nevăzută, Hristos Dumnezeu și Omul, nevăzut, sub chipul văzut al pâinii și al vinului, este pus înaintea credincioșilor spre mâncare și se dă, cu adevărat și cu folos, și câștig se revarsă dintr-însa, căci cel ce slujește cu vrednicie și se împărtășește cu Dumnezeieștile Taine, nu numai că dobândește iertarea păcatelor, ci se învrednicește și de sfințenie și de harul cel ales, căci se împărtășește cu Hristos, Care este Izvorul cel neîmpuținat al sfințeniei și al harului.

2. Pentru că, sărac și neajutorat fiind și alergând la comoara aceasta, cu adevărat primește îndestularea bogăției darurilor celor dumnezeiești și lipsa sau sărăcia sa sufletească îndește o împlinește.

Pe lângă aceasta, cu credință neîndoielnică să se apropie de împărtășirea cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos, ca prin ele să-și hrănească sufletul. Și această dragoste și credință nu numai preotul și diaconul, ci și tot credinciosul, care voiește cu vrednicie să se împărtășească, este dator să o aibă.

Iar preotul și diaconul, vrând să slujească Dumnezeiasca Liturghie, sunt datori să mai aibă în vedere și aceasta, adică să săvârșească Dumnezeiasca Liturghie întru slava lui Dumnezeu, în Treime închinat, și în cinstea tuturor sfinților, care se veselesc în raiul cel ceresc, și spre folosul și iertarea păcatelor tuturor credincioșilor lui Dumnezeu, care sunt pe pământ, precum și ale celor ce au adormit creștinește în dreapta credință, și pentru toți cei vii și cei morți, care sunt încredințați rugăciunilor lui; de asemenea, și pentru bunăstarea și pacea sfintei sobornicești și apostolești Biserici a Răsăritului. Și să săvârșească Domnului Dumnezeiasca Liturghie, după rânduială și după Tradiția Sfintei Biserici a Răsăritului, ca pe o Taină care sfințește și ca pe o Jertfă care îmblânzește pe Dumnezeu și curățește păcatele noastre; prin care Duhul Sfânt, prin gura preotului, va prefăce cu adevărat cele ce sunt puse pe Sfânta Masă, după rostirea dumnezeieștilor cuvinte: **Și fă, adică, pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău; iar ceea ce este în potirul acesta (vinul amestecat cu puțină apă) cinstit Sângele Hristosului Tău; prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.**

Al cincilea, în tot chipul să se nevoiască, cu mare cinste și cu adâncă smerenie, să se apropie de această Dumnezeiască Taină, cugetând pe de o parte la slava și milostivirea lui Dumnezeu și la nemăsurata Lui sfințenie, iar pe de alta, la puținătatea, necurăția și neputința sa, căci, din această cugetare, mare mângâiere, dar și bucurie va afla slujitorul.

Al șaselea, cu dinadinsul să se nevoiască a-și dobândi evlavie, gândind la Pătimirile Domnului, căci va câștiga nădejde și mângâiere sufletească și dragoste către această Taină a lui Hristos, spre care, fierbinta rugăciune și luarea aminte de sine foarte mult ajută.

Așadar, spre vrednica slujire, mai înainte pregătindu-se slujitorul altarului sau cel ce vrea să se împărtășească cu Dumnezeies-

cul Trup și Sânge, dator este, după rânduiala Bisericii, să săvârșească seara Vecernia (sau s-o asculte); la care, cu cucernicie, să gândească în sine și, cu umilință, să cugete cum Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după mântuitoarele Sale Pătimiri, vineri seara, a fost răstignit pe cruce, pentru păcatele noastre, și a murit, pentru mântuirea noastră; cum unul din ostași cu sulita coasta Lui a împuns, din care îndată a ieșit sânge și apă; cum, după aceea, Iosif cu Nicodim, luând Trupul lui Hristos de pe Cruce, cu giulgiu curat înfașurându-L, în mormânt nou L-a pus și cum Maria Magdalena, cu Preacurata Maica Domnului, cu plângere și cu mare tănguire, în amărăciunea inimii priveau acestea.

Sfârșind După-cinarea (Pavecernița), rugăciunile spre somn și canoanele cele obișnuite, ca: Acatistul Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu, sau al Domnului Iisus Hristos sau ale altor sfinți ai săptămânii și al îngerului său păzitor, cu toată cucernicia, preotul să socotească cum preasfântul suflet al firii omenești a Mântuitorului, fiind împreunat cu Dumnezeirea, în iad pogorându-Se, cu putere a legat pe domnul întinericului, a robii împărăția lui și sufletele cele din veac ale tuturor dreptilor care erau acolo, din tirania lui le-a eliberat, cu Sine le-a ridicat și în rai, până la preaslăvita Sa înălțare, le-a sălășluit. Pentru aceea, mulțumind Lui pentru toate binefacerile pe care, cu Pătimirea cea mântuitoare și cu Moartea Sa cea de viață făcătoare, le-a făcut pentru neamul omenească, cu dinadinsul să-L roage, ca, și toate greșelile lui curățindu-le, de veșnicul chin să-l ferească și împărăției Sale să-l învrednicească. Iar pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu, ca una care a fost părtașă Pătimirilor și Morții Fiului său și, pe acestea văzându-se, împreună suferea, să o roage cu căldură ca să-i fie în această viață apărătoare și către toate faptele bune ajutătoare și, în ziua ieșirii din trup, sufletul, de toate asupririle diavolești, cu ocrotirea ei cea tare izbăvindu-l, în împărăția Fiului său să-l sălășluiască, de vreme ce, ca o Maică, toate le poate dobândi de la Fiul său, pentru cei ce aleargă la dânsa cu credință.

Dimineața, la vremea rugăciunii, mai înainte de luminarea de ziuă, săvârșind Miezonoptica, cu cucernicie să cugete cum Domnul nostru, la miezul nopții, mergând către Patima cea de bunăvoie, era în grădină, în nevointă, rugându-se cu dinadinsul, încât sudorile Lui s-au făcut ca picăturile de sânge ce pică pe pământ; cum acolo, fiind prins de ostași, a fost legat ca un făcător de rele și, mai întâi, la Ana a fost dus, și ce fel de rușinoase defăimări, scuiări, bătăi și nenumărate rele, de bunăvoie, acolo a răbdător, ca să ne izbăvească pe noi, din legăturile păcatelor și din tirania și chinul diavolului.

Săvârșind Utrenia, cu umilință să gândească cum Domnul, cu defăimări a fost dus de la Ana la Caiafa și cum acolo a suferit de bunăvoie pentru păcatele noastre, palme peste obraz, scuiări, batjocuri și lovituri fără de milă, de la miezul nopții și până la ziuă.

Iar după Utrenie, la citirea Ceasului întâi, cu cucernicie să gândească, cum Mântuitorul și Făcătorul nostru de bine, fiind legat, în ceasul întâi al zilei, a fost dus de la Caiafa la Ponțiu Pilat, în Pretoriu, la locul de judecată, ca un făcător de rele, și cum acolo Judecătorul a toată lumea, de arhieriei cei fără de lege și de bătrânii iudeilor, a fost clevetit și, de judecătorul cel nedrept, osândit.

La vremea sa, citindu-se Ceasul al treilea, cu cucernicie și în umilința inimii, cu dinadinsul să gândească, cum Mântuitorul nostru, la al treilea ceas din zi, a fost judecat de Pilat și ce fel de batjocuri și loviri peste obraz a răbdător acolo; iar după aceasta, la stâlpul rușinii, cel de marmură, fără de milă fiind legat, a răbdător cumplit răni, cunună de spini ghimpoși și alte nesuferite chinuri. Să mai cugete, de asemenea, și aceasta: cum Duhul Sfânt, în ceasul al treilea din zi, în chip de limbi ca de foc, peste Apostolii ce se aflau la rugăciune, S-a pogorât și pe aceia i-a luminat; și, aceasta gândind, cu dinadinsul să se roage lui Dumnezeu ca să-i dăruiască și lui harul Sfântului Duh, spre luminarea cunoștinței sufletești și ca să săvârșască cu vrednicie Dumnezeiasca Liturghie, care urmează.

Iar când se citește Ceasul al șaselea, să cugete cum Mântuitorul nostru, în acel ceas, Crucea Sa purtând, la răstignire a fost dus și cum, fără de milă, cu patru piroane pe Cruce a fost pironit, pe Golgota, între doi tâlhari; de asemenea, cum ostașii au împărțit între ei veșmintele Lui și cum cei ce treceau îl batjocoreau pe Dânsul, iar tâlharul cel spânzurat de-a stânga Lui Îl hulea și cum întuneric s-a făcut peste tot pământul.

Iar la vremea când se citește Ceasul al nouălea, de asemenea, cu toată cucernicia și luarea-aminte, să gândească cum Mântuitorul nostru, dorind mântuirea neamului omenesc, pe Cruce fiind spânzurat, a strigat grăind: «Mi-e sete», apoi cu oțet amestecat cu fiere a fost adăpat, cum sufletul Său cel preasfânt în mâinile lui Dumnezeu-Tatăl l-a dat; cum toate temeliile pământului s-au clătinat, pietrele s-au despicat, morții din morminte s-au sculat și cum unul din ostași cu sulita coasta Lui a împuns și îndată a ieșit sânge și apă.

La acestea, pe scurt amintite, și la alte mântuitoare Pătimiri ale Domnului, cu cucernicie gândind, în zdrobirea inimii, cu osârdie, iar dacă va fi cu puțință, chiar cu lacrimi, rugăciunile Ceasurilor să le săvârșească.

Când se citesc Psalmii, numiți mesianici sau Obednița (când nu va fi și Liturghie), cu osârdie să mulțumească Mântuitorului pentru aceste pătimiri cumplite, pe care de bunăvoie le-a răbdat pentru noi, ca din tirania diavolului să ne izbăvească, și pentru vărsarea Preacuratului Său Sânge, cu care ne-a răscumpărat din blestemul Legii, și pentru moartea Lui cea dătătoare de viață, cu care neamul omenesc, cel mort prin păcat, a fost înviat, și cu dinadinsul, cu inimă smerită să se roage, ca pentru toate aceste faceri de bine ale Lui, să-i dea și lui harul iertării păcatelor, ca să-I aducă cu vrednicie Jertfa cea fără de sânge, și fără osândă să se împărtășească cu Sfintele Lui Taine.

Dacă însă preotul și diaconul sau altcineva, care se pregătește pentru împărtășire, vor lăsa cu totul sau numai în parte, de bună voie, din lene sau din nepurtarea de grijă, Pravila Bisericii ce s-a arătat mai sus și cuviincioasa pregătire pentru dumnezeiasca împărtășire, de moarte va greși.

Iar dacă va fi zăbovit preotul în lucrări sufletești trebuincioase mântuirii oamenilor, adică: ascultând mărturisirea celor bolnavi sau a celor sănătoși, sau împărtășind, sau botezând pe cei bolnavi și, apropiindu-se vremea Dumnezeieștii Liturghii, silit va fi să-și lase pravila, nu va greși. După Dumnezeiasca Liturghie însă toate cele lăsate să le plinească; dar rugăciunile împărtășirii, negreșit să le citească mai înainte de Liturghie.

Pentru aceea, și cei care vor să se împărtășească cu Dumnezeieștile Taine, datori sunt cântarea bisericească și pravila Sfinței Împărtășiri cu tot sufletul să le plinească și să se nevoiască a gândi la Pătimirile Domnului. Dacă nu știu carte, atunci preoții, diaconii sau clericii să le citească, iar poporul să fie îndemnat la mai multă dragoste către Domnul. Iar cei ce pot citi și de pravila Bisericii nu poartă grijă și, fără de inimă înfrântă, biruiți fiind de socotelile lor, îndrăznesc a se apropia către această Taină înfricoșătoare, chiar de vor fi persoane mari, parte bărbătească sau femeiască, preotul, ca un părinte suflesc, să-i certe și să-i oprească de la împărtășire, până ce se vor îndrepta și, cu luare-aminte, cele ce se cuvin vor împlini; căci înfricoșător lucru este a cădea în mâinile lui Dumnezeu Cel viu, dacă va mânca cineva spre judecată sau spre osândă Trupul și va bea Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Pentru slujirea Dumnezeieștii Liturghii, preotul și diaconul sunt datori a fi curați, atât cu sufletul cât și cu trupul, și, precum trebuie să aibă trupul curat, tot așa și veșmintele cele de pe dâșii se cuvine să le aibă curate și întregi; iar dacă vor fi foarte pătate și

rupte și va îndrăzni preotul a sluji cu ele, va greși de moarte, deoarece se va arăta cu nebăgare de seamă înaintea lui Hristos Dumnezeu, Cel ce este cu adevărat în Sfintele Taine. De aceea, slujitorii celor sfinte sunt datori să stăruie, în tot chipul, ca veșmintele cele sfinte, chiar de vor fi din material simplu, să fie cuviincioase și curate. Pe lângă aceasta, capul să fie pieptănat, fața și gura spălate, unghiile tăiate și curate. Toate acestea, pentru respectul și cinstirea dumnezeieștilor Taine și pentru ca poporul, care-l privește și-i sărută mâna, să nu se amărase cu ceva. Deci, oricine va dori să se împărtășească trebuie să-și curețe dinții și să-și spele gura de cu seară, ca, nu cumva, făcând acestea a doua zi, să înghită apă și, astfel să fie împiedicat de a sluji sau a se împărtăși. Iar dacă-și va spăla gura și dimineața, negreșit că nu va fi rău, numai să o facă aceasta cu luare-aminte, ca să nu înghită apă și așa, fără îndoială, să slujască sau să se împărtășească.

PENTRU VREMEA ÎNCEPUTULUI SLUJBEI

Vreamea slujbei, după obiceiul cel vechi al Bisericii, este ceasul al treilea din zi, adică ora 9 dimineață; iar dacă va fi nevoie, Dumnezeiasca Liturghie se poate săvârși fie mai târziu, fie mai de dimineață, însă nu mai înainte de a se lumina de ziuă, nici după amiază, fiindcă cel ce va începe și va săvârși așa va greși. Abatere de la aceasta face Biserica, în zilele în care se cuvine a se sluji după amiază, iar mai ales când Liturghia se săvârșește împreună cu Vecernia, adică în Postul Mare (când se săvârșește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite), apoi în Joia și Sâmbăta Mare sau în ajunurile Nașterii Domnului Hristos și al Dumnezeieștii Arătări (Botezul Domnului) (deși, în prezent, și aceste slujbe se săvârșesc, de obicei, tot dimineața), ca și la Înviere, când se obișnuiește, prin multe locuri din țară, ca Dumnezeiasca Liturghie să se săvârșască după mijlocul nopții, înainte de ziuă.

CE TREBUIE SĂ AIBĂ ÎN VEDERE ȘI SĂ PĂZEASCĂ PREOTUL ÎNAINTEA ȘI ÎN TIMPUL SLUJBEI

Dacă **Antimisul** va fi rupt, zdrențuit sau înnegrit, încât să nu se cunoască literele scrise pe el, sau dacă va fi de hârtie, să nu se slujească nicidecum pe el. Iar cel ce va îndrăzni a face aceasta, greșește de moarte, ca un nebăgător de seamă față de Dumnezeuiștile Taine și cade sub pedeapsa episcopului, adică sub oprirea de a săvârși cele preotești sau pierderea darului.

Sfânta Masă se cuvine să fie îmbrăcată întâi cu pânză, al doilea cu endotionul (acoperământ care atârnă până la pământ), iar pe deasupra să aibă iliton de pânză subțire, deasă, sau de mătase, pe care se așează antimisul, învelit cu un acoperământ care trebuie să fie măcar de aceeași mărime cu antimisul.

Cămașa, endotionul și ilitonul să fie curate, nerupte și nezdrănțuite; iar dacă se vor învechi, să se schimbe, cu obișnuita rugăciune și după hotărâta rânduială.

Îndeobște, în biserică, în altar și pe sfânta masă, toate se cuvine să fie curate, întregi, cu cuviință, cu bun chip și bine șterse, ca să nu se defăimeze Dumnezeuiștile Taine prin neputare de grijă. Pentru aceasta, să se cerceteze cu dinadinsul dacă este sfințită biserica și Sfânta Masă. De asemenea, dacă, în oarecare împrejurări, biserica s-a întinat cu picături de sânge omenesc, pricinuite fie cu arma, fie cu mâna sau cu vreo lovire, sau și de altă oarecare necurătenie trupească, nu se cuvine nicidecum preotului a sluji până când nu se va face obișnuita curățire prin binecuvântarea arhierască. Cel ce nu va păzi aceasta de moarte va greși și sub pedeapsă arhierască va cădea.

Dacă se va întâmpla vreo pângărire a bisericii în vremea Liturghiei, mai înainte de Vohodul cel mare, să înceteze preotul a liturghisi și să consume pâinea și vinul, ca pe niște lucruri binecu-

vântate, iar nu ca pe Trupul și Sângele lui Hristos, că încă n-au fost sfințite; să se dezbrace de veșmintele cele sfințite și să iasă fără a sfârși slujba. Iar dacă se va întâmpla aceasta după Vohodul cel mare, să nu înceteze, ci să săvârșească slujba lui Dumnezeu, pe care a început-o. Iar după aceasta să nu mai îndrăznească a sluji, până când, cu binecuvântarea episcopului, nu se va curăți și sfinți locul acesta, cu obișnuitele rugăciuni.

Iar dacă biserica se va necinsti, prin intrarea păgânilor sau prin năvălirea ereticilor sau a celor care s-au lepădat de credință, sau dacă va fi îngropat acolo vreun eretic dovedit, preotul să nu îndrăznească a sluji până când, prin osebita binecuvântare a episcopului, nu se va curăți și se va sfinți biserica, după obicei. Iar cel care va îndrăzni a sluji fără binecuvântare, de moarte va greși și sub pedeapsa episcopului va cădea.

Vasele sfințite necesare la săvârșirea Dumnezeiești Liturghii sunt: **Sfântul Potir**, **Sfântul Disc**, **Steluța și lingurița**. Pe lângă acestea, mai este nevoie de o **Copie** și trei **acoperăminte**: unul pentru acoperirea potirului, altul al discului, iar al treilea, mai mare, pentru amândouă. Toate acestea trei să fie făcute din material frumos, curate și întregi. Cele patru vase pomenite să fie din aur sau de argint, sau cel puțin de cositor, aurite sau argintate. Să nu fie de aramă, de fier, de sticlă sau de lemn, căci cel ce va sluji într-unele ca acelea, greșește și sub pedeapsa episcopului va cădea.

Cartea ce se cheamă **Liturghier** este absolut necesară pentru slujire. *Pe de rost să nu se zică nici o rugăciune*, căci pe de o parte se poate întâmpla să se uite șirul rugăciunilor, și chiar al cuvintelor, care au cea mai mare însemnătate în săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii; iar pe de alta, preotul, întâmplându-se să se încurce, nu știe ce face și ce zice și, prin aceasta, pe lângă greșelile dogmatice ce le poate săvârși, mai poate aduce în îndoială și pe creștinii ascultători. De aceea, preotul sau diaconul, care nu păzește aceas-

si dă înalta înconștiență de asemenea, prin care, coborând la mare nevoie, noi și numai două sunt. Deci, dacă va îngriji preotul, fără de lumină a sufletului, va greși de moarte.

În toată vremea slujirii Dumnezeieștii Liturghii, preotul este dator a fi blând, liniștit, pașnic și cu multă cucernicie, căutând cu ochii cei înțelegători spre Stăpânul Hristos. Căruia Îi stă înainte, Căruia Îi slujește și al Căruia chip asupra sa îl poartă.

Preotul mai este dator să slujească cu frică, cu cutremur, cu smerită căutătură a ochilor, cu cucernică mișcare a mâinilor și a toată lucrarea și, stând cu evlavie și cu toată ținuta trupului, să-și arate credința cea dinăuntru, prin cucernicia sa, fiind încredințat deplin că Sfânta Masă este tron al Împăratului ceresc, al Judecătorului celor vii și al celor morți, pe care cu adevărat El șade, și zeci de mii de îngeri, împrejurul Lui, cu frică stau înainte, în chip nevăzut.

Materia pâinii pentru Trupul Domnului nostru Iisus Hristos este pâinea de făină de grâu curat, amestecată cu apă firească și

coaptă bine, dospită, nu prea sărată, proaspătă și curată, având gust cuviincios și bună de mâncat. Iar pâinea azimă, chiar dacă va fi de grâu, nu poate fi nicidecum materia Trupului lui Hristos în Sfânta Sobornicească Biserică a Răsăritului și, pentru aceea, nimeni să nu o întrebuițeze la Euharistie.

Altă pâine, în afară de cea de grâu curat și dospită, nu poate fi materia Trupului lui Hristos. Iar preotul care va îndrăzni să slujească cu pâine de alte grăunțe sau chiar din făină de grâu și cu apă firească și dospită, dar unsă cu lapte sau cu unt sau cu ouă, mucedă la gust, sau amară, sau cu totul învârtoșată sau mucegăită, foarte greu va greși și va fi lipsit de dar, fiindcă Sfânta Euharistie nu se poate săvârși cu niște materii ca acestea.

PENTRU MATERIA SÂNGELUI LUI HRISTOS

Materia Sângelui lui Hristos este vinul din rodul viței-de-vie, adică stors din strugurii de viță. Vinul acela se cuvine să aibă gustul și mirosul său firesc, să fie bun de băut și curat, neamestecat cu nici un fel de alte băuturi sau mirodenii. La proskomidie, să se toarne puțină apă în vin; iar după sfințirea Darurilor, să se toarne puțină apă caldă, după rânduială.

Orice alt vin, stors din orice alte poame și alte roade, adică din mere, pere, prune, vișine, porumbe, zmeură și din alte asemenea acestora, nu este vin și nici nu poate să fie întrebuițat la Sfânta Euharistie.

Iar dacă va îndrăzni cineva să slujească cu alt fel de vin, afară de vinul de viță, sau cu vin oțetit sau amestecat cu ceva, un astfel de preot nu va putea săvârși Taina și va greși de moarte și de preoție se va lipsi.

De asemenea, dacă preotul, la Proskomidie, zicând cuvintele acestea: **Îndată a ieșit sânge și apă**, nu va turna puțină apă și, după

sfințirea Darurilor, la vremea sa, când pune în Sfântul Potir partea IIS din Sfântul Agneț, nu va turna puțină apă caldă sau, în loc de apă caldă, va turna apă rece, de moarte va greși, ca un călcător al așezămintelor Bisericii. Iar turnând apă, la vremea Proskomidiei sau după prefacere, în Potir, trebuie să ia seama, cu mare grijă, ca apa să nu schimbe firea vinului; căci Taina nu se va săvârși în vinul care se va schimba în gustul apei, iar preotul de moarte va greși.

PENTRU CELE CE SE POT ÎNTÂMPLA
LA SĂVÂRȘIREA DUMNEZEIEȘTII LITURGHII

a. Cu materia Trupului lui Hristos, adică cu pâinea,
se pot întâmpla acestea:

Preotul care slujește, dacă va observa, înaintea sfințirii, că pâinea pusă pe discul de pe Sfânta Masă pentru sfințire este stricată sau nu este de grâu, ci din alte grăunțe, sau este puțin mucedă sau neșărată, sau este azimă, îndată să o ia de acolo și, luând altă pâine proaspătă și de grâu curat, să zică asupra ei, la Proskomidie, încet: **Întru pomenirea Domnului și Dumnezeuului...** și toate celelalte ale Proskomidiei, peste Agneț. Apoi să ia Agnețul, după obicei, și, punându-l pe Sfântul Disc, să-l junghie și să-l împungă și așa, de la locul unde s-a oprit, fiind mai înainte de sfințire, să înceapă să-l sfințească și, după obicei, să săvârșească slujba.

Iar dacă va observa acestea tocmai atunci când va zice înseși dumnezeieștile cuvinte, să înceapă de la rugăciunea: **Cu aceste fericite puteri...** repetându-le, și așa, pe rând, toate să le săvârșească.

Așa se face și în cazul în care, după Proskomidie, înaintea Vohodului Mare sau după Vohod, în oarecare chip nu se va afla Agnețul pe Disc, adică din vreo minune, sau va fi luat de șoareci, sau va fi căzut jos și nicidecum nu se va putea afla.

Iar dacă va observa aceasta după prefacere, tot după cum s-a arătat mai sus să se facă, luând altă prescură proaspătă, de grâu, și, zicând toate cele ale Proscomidiei asupra ei, să scoată Agnețul și să înceapă de la rugăciunea: **Cu aceste fericite puteri...**, și după obicei să-l sfințească și slujba să o săvârșească.

Iar Agnețul cel dintâi să-l consume după împărțășirea cu Dumnezeuiescul Trup și Sânge, la jertfelnic, o dată cu Dumnezeuieștile Taine rămase, după aducerea lor acolo.

Iar dacă va observa aceasta numai la împărțășire, după ce a potrivit (consumat) o parte, să facă după cum este scris mai sus, adică, luând o prescură proaspătă de grâu și zicând asupra ei și făcând toate cele ale Proscomidiei, să scoată Agnețul, să-l junghie, să-l împungă și să înceapă de la cuvintele: **În noaptea în care s-a vândut...** Și cuvintele Domnului, numai cele pentru pâine să le zică (iar asupra potirului să nu zică nimic, căci toate s-au zis). Și, citind rugăciunea: **Aducându-ne aminte, așadar... și Ale Tale dintru ale Tale...**, să ridice numai discul cu Dumnezeuiescul Agneț. Apoi, citind rugăciunile: **Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...**, cu stihurile, **încă aducem Ție...** asupra Agnețului, să zică, întru săvârșirea sfințirii: **Și fă, adică, pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău, prefăcând-o pe dânsa cu Duhul Tău cel Sfânt,** și să citească rugăciunea: **Ca să fie celor ce se vor împărțăși...** Toate acestea să le zică în taină, adică fără a zice ceva a doua oară cu glas tare. Și așa să se împărțășească cu Dumnezeuiescul Trup și Sânge al lui Hristos și să se săvârșească după rânduiala Dumnezeuiasca Liturghie.

Iar dacă va observa, înainte de prefacere, după cum s-a zis mai sus, că pâinea nu este cuviincioasă spre a săvârși cu ea Taina Trupului lui Hristos, iar altă pâine bună nu va putea găsi, atunci să înceteze îndată a sluji.

Dacă va observa, însă aceasta după sfințire și nu va fi altă pâine, să nu înceteze, ci să săvârșească Liturghia.

Pentru aceea, preotul, spre a scăpa de toate întâmplările acestea (și mai ales de păcatul de moarte), să ia seama ca prescurarii să facă prescurile din făină de grâu curată și bună, iar nu încinsă, stricată sau care, din vreo pricină oarecare, nu este bună; și, totodată, să caute a avea și o prescură în plus.

Pe lângă aceasta, cu prescuri învârtosite și foarte vechi, nicio dată să nu îndrăznească preotul a sluji. Și, chiar mai înainte de începutul Proskomidiei, luând în mâini prescurile, să le încerce ce fel sunt și, spre mai bună încredințare, una să o frângă. Și, cunoscând că pâinea este cuviincioasă spre slujire, va sluji Dumnezeiasca Liturghie fără vreo tulburare și îndoială, cu curată și pașnică conștiință sufletească.

b. Cu materia Sângelui lui Hristos se pot întâmpla acestea:

Dacă va observa preotul, mai înainte de sfințirea Sângelui, după sfințirea Trupului, că nu este vin în Potir, ci numai apă, să toarne apa aceea în oarecare vas curat și de cinste și îndată să pună vin și puțină apă, zicând: **Și unul din ostași cu sulița coasta Lui a împuns...** Și, după aceasta, să înceapă de la cuvintele acestea: **Asemenea și potirul după cină, zicând...,** și așa mai departe.

Dacă va observa că nu este vin în Sfântul Potir, după zicerea cuvintelor, ci numai apă, asemenea să facă și să zică precum s-a arătat.

Dacă va observa însă aceasta numai la împărtășire, să toarne apa în alt vas, iar în Potir să pună vin și puțină apă, zicând: **Și unul din ostași cu sulița...** Și să înceapă de la cuvintele: **Asemenea și potirul după cină zicând: Beți dintru acesta toți...** (Acestea toate să le zică în taină). Apoi rugăciunea: **Aducându-ne aminte așadar...** Și, ridicând potirul, să zică: **Ale Tale dintru ale Tale...** și rugăciunea: **Încă aducem Ție...** Și, pentru prefacere, să se roage:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh... Și, trecând cele pentru sfânta pâine, să zică (**Binecuvintează, părinte...**, dacă este diacon): **Iar ceea ce este în potirul acesta...** Și, binecuvântând numai Potirul, să zică: **Prefăcându-l pe dânsul cu Duhul Tău cel Sfânt...**, și toate celelalte rugăciuni, până la împărțășire. Și, așa împărțășindu-se, va sfârși, după obicei, Dumnezeiasca Liturghie.

Iar apa aceea, după săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii și după potrivirea Dumnezeieștilor Taine rămase în Sfântul Potir, în loc de spălare, să o toarne în Potir și să o potrivească (consume).

Iar dacă va uita preotul, la Proscomidie, să toarne apă peste vin în Sfântul Potir și își va aduce aminte de aceasta mai înainte de prefacerea vinului din Sfântul Potir, să toarne îndată puțină apă, zicând: **Și unul din ostași cu sulița coasta Lui a împuns și îndată a ieșit sânge și apă, și cel ce a văzut a mărturisit...**, căci dacă nu va turna, aducându-și aminte că n-a turnat, va greși de moarte.

Iar dacă-și va aduce aminte după prefacere, să nu mai toarne, ci numai obișnuita căldură la vreme.

De aceea, dator este preotul și diaconul, când va avea să toarne vin, să fie cu grijă față de toate întâmplările acestea, pe de o parte pentru ca, din nepurtare de grijă, să nu greșească de moarte, iar pe de alta, ca să nu fie vinul oțetit, muced, stricat sau, în alt chip, necurat. Iar dacă va vedea că nu este bun, să nu îndrăznească a sluji, ci pururea pentru cele mai bune, spre plăcerea Domnului Dumnezeu, să gândească; și tot creștinul este dator să gândească la cuvintele: **Cu frică, mântuirea voastră lucrați**; că cei ce nu bagă de seamă de această slujire înfricoșătoare și, pentru mai bună lămurire, nu se nevoiesc, cumplit vor pătimi: **Căci blestemat este tot cel ce face lucrul Domnului fără grijă**, cum zice prorocul.

c. La sfințirea Cinstitelor Daruri se pot întâmpla acestea:

Dacă vor sluji mai mulți preoți, atunci, atât cuvintele Domnului: **Luati mâncăți...** și: **Beți dintru acesta toți...** și: **Ale Tale din-**

tru ale Tale..., cât și: **Fă, adică, pâinea aceasta... și: iar ceea ce este în potirul acesta... și: Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt...** le va zice numai protosul, cu voce tare, iar ceilalți preoți conslujitori, plecându-și capetele cu evlavie, vor fi cu luare aminte la cuvintele rostite de cel mai mare, rugându-se și ei, în taină.

Iar preotul care slujește, dacă va uita că ar fi zis cuvintele Domnului peste pâine și peste vin sau rugăciunea: **Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...**, ca și cuvintele prefacerii: **Și fă, adică pâinea aceasta... Iar, ce este în potirul acesta... Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt...**, și dacă va fi în nedumerire, adică în îndoială, că nu ar fi sfințit Taina, mai mult să nu se tulbure, ci, liniștit, în mintea sa să gândească așa: de nu sunt sfințite aceste Daruri ce stau înaintea: pâinea și vinul, acum se sfințesc și să zică asupra lor cuvintele Domnului, începând din locul acesta: **în noaptea în care s-a vândut..., luând pâinea...** și celelalte, ca și alte cuvinte, dacă se va îndoi că nu le-a zis, și rugăciunile până la sfârșit să le săvârșească.

NEAJUNSURILE CE SE POT ÎNTÂMPLA PREOTULUI CARE SLUJEȘTE

Preotul care slujește Liturghia, dacă se va îmbolnăvi grav, mai înainte de sfințirea Trupului și Sângelui Domnului, încât nu-i va fi cu putință să lucreze, sau va fi pe moarte, să înceteze slujirea.

Iar dacă se va întâmpla aceasta după sfințirea și săvârșirea Tainelor, alt preot, dacă va fi acolo, ascultând Liturghia, să săvârșească Dumnezeiasca Liturghie, continuând din locul unde a lăsat preotul cel dintâi.

Iar dacă n-a murit preotul cel ce s-a îmbolnăvit, ci este viu și poate să primească Dumezeieștile Taine, preotul cel ce slujește în locul lui, să frângă o părticică mică din Sfântul Agneț și, luând cu

lingurița Dumnezeiescul Sânge, să-l împărtășească pe dânsul și să se împărtășească și el însuși după rânduială, și să sfârșească slujba, după obicei.

Dacă nu va fi însă alt preot care să săvârșească Liturgia și să potrivească Sfintele Taine, atunci un om din cei cu bună cucernicie și curat, luând procovățul, neatingându-se cu mâna goală, să acopere bine Sfintele ca să nu poată intra nimic pe Sfântul Disc sau în Sfântul Potir, până când va veni alt preot, care să sfârșească deplin Dumnezeiasca Liturghie, într-altă zi, sau pe altă Sfântă Masă și în aceeași zi, începând de la Proskomidie și scoțând alt Agneț, pe care, după obicei, să-l sfințească în timpul slujbei, de vreme ce el n-a fost la ascultarea Liturghiei. Iar după potrivirea Agnețului celui nou, ce s-a sfințit, să potrivească și Agnețul cel mai dinainte și Dumnezeiescul Sânge să-l bea sau, turnându-l în Sfântul Potir, toate împreună, la Proskomidiar, să le potrivească (consume).

Dacă se va întâmpla aceasta mai înainte de sfințirea Cinstitelor Daruri, altul sau chiar același preot, săvârșind deplin Dumnezeiasca Liturghie, după aducerea la Proskomidiar a Dumnezeieștilor Taine și după potrivirea lor, să potrivească pâinea și vinul ce au rămas, însă nu ca pe Trupul și Sângele lui Hristos, ci ca pe o pâine și un vin binecuvântate.

Iar dacă va începe preotul a sluji Dumnezeiasca Liturghie și, fiind la lucrarea Proskomidiei sau la Liturghie, până la Vohodul Mare și va fi chemat pentru oarecare nevoie a morții ce se va întâmpla, sau să boteze, sau să mărturisească, însă nu departe, să lase la acel loc slujirea și să se ducă degrabă acolo și, dând bolnavului care se află la ceasul morții nădejde de mântuire, împărtășindu-l, se întoarce apoi să săvârșească mai departe Dumnezeiasca Liturghie. Iar în biserică va porunci să se citească din Apostol sau din Psaltire sau canoane sau vreo învățătură folositoare de mântuire, pentru credincioșii care se află în biserică.

Dacă va zăbovi însă acolo, din vreo întâmplare sau de nevoie și va întârzia prea mult, dacă se va fi făcut numai Proscomidia, să înceteze de a mai sluji în ziua aceea și a doua zi să facă Liturghia toată de la început și, după potrivire, să le potrivească și pe acelea, precum s-a zis mai sus.

După Vohodul Mare și după sfințirea Cinstitelor Daruri, să nu întrerupă nicidecum Liturghia, ci să o ducă până la capăt, lăsând pe cel bolnav, în tot timpul acesta, în grija lui Dumnezeu.

Rămânând Cinstitele Daruri, din vreo întâmplare ca aceasta, multă vreme, sfințite sau nesfințite (nefiind preot), de vor fi semne că au început să se strice, adică să fie cuprinse de mucegai, să nu îndrăznești, preote, nici să le arzi, nici să le lepezi, ci, cu vin dulce amestecându-le, fără greață să le consumi. Iar de nu va fi cu puțință, să le îngropi sub Sfânta Masă. Iar de se vor strica, adică de se vor mucezi, iar pâinea și vinul se vor fi înăcrit, atât cât nu va fi cu puțință a le potrivi, luându-le pe acestea, preotul să le verse pe apă curgătoare.

Dacă vreun preot, slujind Liturghia, nu se va împărtăși cu Dumnezeieștile Taine, afară de întâmplarea că se va îmbolnăvi în timpul slujbei, acela foarte greu și de moarte a greșit și sub canonul caterisirii va cădea. Sub aceeași vină cade și împreună liturghisorul, dacă nu se împărtășește.

Dacă va cădea vreo muscă în Sfântul Potir, mai înainte de prefacerea Cinstitelor Daruri, să se scoată și, învelind-o în hârtie, să se ardă. Iar de va cădea păianjen sau altă vietate otrăvitoare, să se verse vinul din Sfântul Potir, preotul să toarne alt vin și puțină apă, zicând cuvintele acestea: **Și unul din ostași cu sulița coasta Lui a împuns și îndată...,** și așa să săvârșească Liturghia, după obicei. Iar după săvârșirea Liturghiei, vinul acela să-l verse în apă curgătoare.

Iar dacă va fi aceasta după sfințire, iar preotul nu va putea să înghită cu Dumnezeiescul Sânge și vietatea ce a căzut, de frică sau pentru greață, atunci, cu luare-aminte și cu toată paza, să scoată vietatea ce a căzut, așa ca să nu pice nimic și nicăieri din Dumnezeiescul Sânge și, asupra altui Potir sau asupra altui vas curat, de trei ori cu vin să se spele bine vietatea ce s-a scos, iar vinul să-l păstreze, și vietatea ce a scos-o să o învelească în hârtie sau în vreo pânză curată și, după săvârșirea Liturghiei, acea vietate împreună cu hârtia sau cu pânza, pe cărămidă sau pe piatră curată, să o ardă, și cenușa să o îngroape sub Sfânta Masă, sau să o verse unde își spală mâinile; iar vinul acela, cu care vietatea ce s-a scos a fost spălată, în apă curgătoare să-l verse. Dacă va fi apa curgătoare departe, atunci, făcând groapă sub Sfânta Masă, unde nu se calcă cu picioarele, să-l toarne și să-l acopere.

Iarna, dacă va îngheța Dumnezeiescul Sânge în Potir, preotul sau diaconul, încălzind procovețele pe lângă foc, să învelească cu ele Sfântul Potir, până când se va dezgheța sau, apă fierbinte turnând împrejurul Sfântului Potir, să-l țină cu luare-aminte, ca să nu cadă în el ceva din acea apă, până când se va dezgheța.

Dacă va pica ceva din Dumnezeiescul Sânge, din neluarea aminte a preotului care slujește, de moarte va greși. Dacă va pica pe scândură și va fi cu puțință, să se plece și să ajungă cu limba și să-l lingă; iar dacă nu va fi cu puțință, cu buretele să șteargă bine și după aceea, răzând scândura, răzăturile de pe ea pe cărămidă sau pe piatră curată să le ardă, iar cenușa să o îngroape sub Sfânta Masă.

Iar dacă va pica pe pământul gol, să se radă locul pe care a căzut și răzăturile să le ardă și să le îngroape sub Sfânta Masă.

Iar dacă va pica pe piatră, dacă va fi cu puțință, să lingă sau să șteargă bine cu buretele și să spele cu apă curată, iar apa să se strângă cu buretele și să se toarne sub Sfânta Masă.

Dacă va pica Dumnezeiescul Sânge, pe acoperământul Sfintei Mese sau pe antimis, întâi să soarbă cu gura și după aceasta cu buretele antimisului să șteargă bine. Iar după săvârșirea Liturghiei, luând acoperământul de pe Sfânta Masă, numai locul unde a picat Dumnezeiescul Sânge, să-l spele de trei ori însuși preotul, cu apă curată, deasupra Sfântului Potir sau deasupra vasului pentru anafură; apa aceea în pârau curgător sau în groapă săpată sub Sfânta Masă să o toarne, iar endotionul, uscându-l, iarăși să se îmbrace cu el Sfânta Masă.

Dacă va pica Sfântul Sânge pe procovețe sau pe sfintele veșminte, întâi să le soarbă bine cu gura, după aceea să le șteargă cu buretele, iar, după săvârșirea slujbei, să le spele bine, de trei ori, cu apă, deasupra vasului pentru anafură, iar apa să o toarne sub Sfânta Masă.

Dacă va pica Dumnezeiescul Sânge jos, pe podnog sau pe covorul așternut sub picioare, să se șteargă întâi locul ud cu buretele, cu care se șterge Sfântul Potir, după aceasta să se spele bine locul unde a picat, deasupra vasului pentru anafura și să se taie partea cea umedă și pe piatră să se ardă; iar cenușa și apa cu care s-a spălat să se toarne în groapă, sub Sfânta Masă, și să se acopere cu pământ.

Dacă se va întâmpla, să se verse cu totul Dumnezeiescul Sânge, după sfințire, dacă va rămâne oricât de puțin în Sfântul Potir, cu acela să se împărtășească și să sfârșească slujba; iar strângerea Dumnezeiescului Sânge vărsat, ștergerea și spălarea să se facă întocmai după cum s-a arătat mai sus.

Iar dacă nu va rămâne nimic în Sfântul Potir, să toarne iarăși vin și puțină apă în el, zicând cuvintele Proskomidiei: **Și îndată a ieșit sânge și apă...** și să sfințească, începând din locul acela: **Asemenea și paharul după cină, zicând: Beți dintru acesta toți... și celelalte. Și rugăciunile: Aducându-ne aminte așadar... și: Ale Tale dintru ale Tale...** zicând, să se ridice numai Potirul.

Apoi: Doamne, Cel ce ai trimis..., cu stihurile, și: încă aducem Ție... și fă ceea ce este în potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău... Prefăcându-l pe dânsul... și rugăciunea: Ca să fie celor ce se vor împărtăși... și toate până la sfârșit. Și așa să se împărtășească. Iar toate acestea - adică rugăciunile și ecfonisele - să le zică în taină. Iar în biserică, în vremea aceea, să se cânte stihurile ce se cuvin, până ce se va îndrepta preotul pe urma celor ce i s-au întâmplat, ca poporul ce se află în biserică să nu stea mâhnit pentru zăbava acelei lucrări neprevăzute.

Mult se cuvine preotului a gândi și a se întrista, când i s-ar întâmpla un lucru înfricoșător ca acesta, din vreo nebagare de seamă, și a plânge cu tânguire pentru neîndemânarea lui.

Dacă se va întâmpla preotului să vomite, îndată după împărtășirea cu Sfintele Taine, vărsăturile (voma) să se strângă în câlți de în sau de cânepă și într-un vas curat să se pună și să se păstreze cu grijă până când se vor usca bine și atunci în apă curgătoare să-i arunce sau să-i ardă pe cărămidă sau pe piatră curată. Asemenea și pământul pe care a căzut să fie răzuit și să se ardă; iar cenușa să se îngroape sub Sfânta Masă sau să se arunce în apă curgătoare.

Dacă va cădea pe pământ vreo parte oarecare din Dumnezeuiescul Trup, cu cinste să se ridice și să se pună pe Sfântul Disc; iar pământul pe care a căzut să se răzuiască bine și răzăturile acelea, adunându-le cu grijă, să se ardă, iar cenușa să se îngroape sub Sfânta Masă.

Dacă preotul are mustăți lungi și, din neputare de grijă, le va înmuia în Dumnezeuiescul Sânge, prin aceasta greșește. Dacă se va întâmpla totuși așa, atunci să-și curețe bine mustățile cu buzele și, după aceea, cu procovățul să și le șteargă; se cuvine însă, ca, înainte de a se împărtăși, să-și taie mustățile în așa fel încât acestea să nu intre în Sfântul Potir, iar preotul să poată scăpa de acest păcat.

Când preotul, slujind, ia Dumnezeiescul Trup în palma sa cea dreaptă sau, slujind în sobor, îl primește de la arhiereu, nicidecum să nu închidă mâna, ci aducând-o puțin (dacă va fi luat Sfântul Trup de la cel mai mare) și sprijinind-o cu stânga pe dedesubt, să nu o țină în dreptul capului, ci deasupra Sfintei Mese și, plecându-și capul cu cucernicie și, căutând cu frică și cu credință în palmă, spre Dumnezeiescul Trup, să zică rugăciunile obișnuite și apoi să se împărtășească. Iar după împărtășire, să-și privească bine palma mâinii sale drepte și, dacă va fi rămas vreo fărâmitură oricât de mică, pe aceasta cu limba să o ia în gură și să-și lingă bine palma, ca nimic să nu rămână pe ea; apoi, luând buretele antimisului, să-și șteargă bine palma deasupra discului.

Iar împărtășindu-se preotul din Sfântul Potir, cu Dumnezeiescul Sânge, să-și curețe bine buzele sale și, după aceea, cu procovățul cel anume rânduit pentru aceasta, să șteargă bine marginea Sfântului Potir, ca nu cumva să rămână pe margine Dumnezeiescul Sânge.

Dacă va îngheța Sfântul Agneț pe Sfântul Disc, așa încât nu va putea fi frânt, atunci, preotul să pună o oală cu cărbuni pe Sfânta Masă și, luând Sfântul Disc, pe care se află Dumnezeiescul Agneț, cu Steluța deasupra și acoperit cu procovățul, să-l țină deasupra cărbunilor până se va dezgheța.

Dacă vor năvăli vrăjmașii sau cei de alt neam, ereticii sau păgânii sau ucigașii, în vremea când slujește, iar slujba nicidecum nu se va putea săvârși, preotul să potrivească Sfintele, ca să nu rămână și să fie batjocorite și călcate în picioare de dușmani, și apoi să fugă, dacă va putea. Iar dacă nu va fugi, mai bine face; că, dacă va fi omorât, cununa muceniei va lua.

Iar dacă va vrea cineva să omoare pe preot în timp ce slujește, ocărând sfânta credință ortodoxă, preotul nicidecum să nu lase slujba, ci să o săvârșească și, chiar dacă i se va întâmpla moarte, să o rabde, că, dacă va fi ucis, atunci cu muceniei laolaltă va fi socotit.

Dacă, în timp ce preotul slujește Dumnezeiasca Liturghie, se va aprinde biserica sau de la vreo furtună sau din altă pricină va începe a cădea biserica deasupra, să ia Sfintele cu pază, împreună cu antimisul, să iasă din biserică și într-alt loc de cinste, pe același antimis, să săvârșească până la capăt Dumnezeiasca Liturghie, începând de la locul unde a lăsat-o, când a ieșit.

Dacă se va arăta, după sfințirea pâinii și a vinului, vreo minune, adică chipul pâinii în chipul cărnii sau în chip de prunc, iar vinul în chipul sângelui și, dacă nu se va schimba vedenia aceasta, adică dacă se va arăta iarăși chipul pâinii sau al vinului, și așa vor rămâne neschimbate, preotul nicidecum să nu se împărtășească, fiindcă acelea nu sunt Trupul și Sângele lui Hristos, ci numai minune de la Dumnezeu, arătată pentru necredință sau pentru alte pricini. Iar preotul să ia altă prescură (dacă s-a schimbat numai chipul pâinii) și, precum s-a arătat mai sus, să facă și să zică cele ale Proscomidiei asupra prescurii și să scoată Sfântul Agneț; iar pe cel prefacut în minune să-l dea deoparte, cu cinste păzindu-l, și să înceapă de la rugăciunea: **Cu aceste fericite puteri și noi...**, și toate pe rând să le săvârșească. Iar peste Potir nimic să nu mai zică a doua oară. Dacă se va fi schimbat și în Potir chipul vinului în sânge, într-alt pahar de cinste sau într-alt vas curat deșertându-l pe acesta, să toarne iarăși alt vin, zicând peste el cele ale Proscomidiei. Și așa, pe rând, după rânduială, și pe acesta să-l sfințească și, în vremea împărtășirii, să se împărtășească, după obicei, și slujba să sfârșească.

Dacă ceea ce s-a arătat, carne sau prunc, va primi îndată iarăși chipul pâinii, sau ceea ce a văzut ca sânge va lua iarăși chipul vinului, să nu junghie alt Agneț, nici să nu toarne alt vin în Sfântul Potir, ci cu acela să se cuminece și slujba să o sfârșească, pentru că sunt, cu adevărat, Trupul și Sângele lui Hristos.

În sfârșit, orice preot, având credincioși încredințați spre păstorie, să știe că, în fiecare sărbătoare mare și în fiecare duminică și

sâmbătă, este dator a sluji Liturghia, iar dacă nu va sluji, va cădea în păcat de moarte, fiindcă dacă nu va sluji, pe mulți va împiedica de la ascultarea Dumnezeieștii Liturghii, pe care, din porunca lui Dumnezeu și a Bisericii, fiecare creștin, în fiecare sfântă zi, este dator să o asculte.

Pe lângă acestea, se mai cuvine preotului a ști că, într-o singură zi, la o singură Sfântă Masă, numai o Liturghie poate săvârși; că această unime a Sfintei Jertfe înseamnă numai o moarte a lui Hristos, moarte pe care o dată a primit-o pentru noi, și numai o patimă a Lui, pe care o dată a răbdut-o pentru noi.

Fiecare preot are stricta îndatorire de a fi cu cea mai mare grijă și băgare de seamă să nu i se întâmple ceva din cele arătate mai sus, iar dacă, totuși, i se va întâmpla ceva, cu zdrobirea inimii, cu pocăință și plângere să-și mărturisească păcatul, dacă va putea chiar înaintea arhierelui eparhiei în care se găsește (dacă va fi în apropiere), iar dacă nu, cel puțin înaintea duhovnicescului său părinte, primind canonul cuvenit, după gravitatea greșelii ce i se va întâmpla în aceste împrejurări, pe care canon să se silească, din toată inima și cu osârdie, a-l împlini, spre curățirea și mântuirea sufletului său și spre îndreptarea greșelii. Și așa, prin iertarea și binecuvântarea ce va primi de la arhieru sau de la duhovnicescul său părinte, după săvârșirea canonului ce-i va fi rânduit, să fie slobod a se apropia cu îndrăzneală spre slujirea și desăvârșirea celor sfinte, iar în alt chip să nu îndrăznească a sluji, că va greși cu greu păcat și va fi pedepsit ca un nebăgător de seamă și batjocoritor de cele sfinte.

CE ESTE DATOR SĂ FACĂ PREOTUL DUPĂ SĂVÂRȘIREA DUMNEZEIEȘTII LITURGHII

Îndată după împărtășirea cu Dumnezeieștile Taine, preotul sau diaconul este dator ca rămășița Dumnezeiescului Trup de pe Disc

să o pună în Sfântul Potir, cu toată luarea aminte, ca nici o farâmitură, oricât de mică, să nu cadă de pe Disc sau să rămână pe Disc. Și pentru aceasta, cu buretele de pe Antimis să șteargă bine Discul deasupra Sfântului Potir, căutând bine să nu rămână ceva pe el.

De asemenea, dacă este ceva pe Antimis sau pe iliton, strângând bine cu buretele pe Sfântul Disc, să pună în Sfântul Potir. Să ia seama să nu rămână nimic pe el. Așa este dator preotul să facă întotdeauna, la fiecare Liturghie, căci, nefăcând așa, va cădea sub păcat de moarte și-și va putea pierde darul preoțesc.

Iar Antimisul sau ilitonul să nu le scuture niciodată pe foc sau pe apă, căci pe ele nu rămân decât farâmituri din Dumnezeuiescul Trup, din neputarea de grijă a preotului.

După săvârșirea Dumnezeuieștii Liturghii, la potrivirea rămășițelor Sfintelor Taine, la Proskomidiar, preotul să aibă toată grija ca nimic din farâmituri, fie cât de mici, sau din picături, să nu rămână în Sfântul Potir. Pentru aceasta, nu numai o dată, ci, și de două ori și de trei ori spălând Potirul, să bea și, după aceea, cu buretele sau cu un ștergărel făcut anume pentru aceasta, să-l șteargă, iar buretele sau ștergărelul acela să-l lase în Sfântul Potir. Iar la Proskomidiar, când vor fi aduse Sfintele Taine, *să fie lumânarea aprinsă până când vor fi potrivite Sfintele.*

Ecleziarhul ori paracliserul să fie învățați, de preot și de cei ce slujesc în altar, să umble cu frică, cu cutremur și cu bună cucernicie pe lângă Proskomidiar, asemenea și împrejurul Sfintei Mese, când vor fi acolo Dumnezeuieștile Taine, și să facă închinăciune cu cucernicie, când trece sau se apropie de ele.

Buretele ilitonului, cât și cel cu care se șterge Potirul, precum și ștergarul, când se vor înnegri sau se vor umple de praf, însuși preotul sau diaconul să le spele bine cu mâinile sale deasupra spălătorului din altar, și această spălare să se facă adeseori, ca totdeauna să fie curate.

Vasele cele sfințite, adică: Potirul, Discul, Steluța și Lingurița să fie șterse cât mai des de praf; asemenea și de umezeală, ca să fie în bună rânduială.

Apoi, după săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii și după potrivirea Dumnezeieștilor Taine, cu puțin mai înainte de dezbrăcarea veșmintelor preoțești sau după dezbrăcare, mai înainte de a ieși din altar, preotul *este dator să citească, cu toată umilința și cu inimă mulțumitoare, rugăciunile de mulțumire după Sfânta împărtășire.*

După ce va ieși din biserică, să nu se întoarcă îndată la alt lucru, ci, câtăva vreme, să rămână în rugăciune, cu gândirea pentru darul cel preamare, de care s-a învrednicit la Dumnezeiasca Liturghie și, mulțumind lui Dumnezeu, să se roage ca, în toate zilele vieții sale, să-l învrednicească a lua un astfel de dar.

Încă se cuvine ca, în acea zi, să se ferească de multă mâncare, băutură și somn; iar cel care are soție să se înfrâneze și să se ferească de toată dragostea trupească, pentru dragostea și cinstea Împăratului ceresc, pe care L-a primit în casa și în locașul sufletului său.

CUM TREBUIE PĂSTRATE DUMNEZIEȘTILE TAINЕ PENTRU CEI BOLNAVI

Mai înainte de toate, preotul de enorie (ca și la mănăstire, de altfel) este dator a avea grijă de Sfintele Vase, adică: Sfântul Potir, Sfântul Disc, Steluța, Lingurița și Chivotul să fie de aur sau de argint; iar, la mare nevoie, de cositor, aurite sau argintate, fiind pregătite cu cuviință spre ținerea și paza Dumnezeieștilor Taine.

Deci, toate lucrurile bisericesti cu cuviință să se facă: sfintele veșminte, sfintele cruci, Evangheliile, să fie scump împodobite, dar, după starea bisericilor. Dacă nu va fi undeva cu putință, din pricina sărăciei, ca vasele în care se păstrează Sfintele Taine pentru

cei bolnavi să fie de aur sau de argint, atunci să fie cel puțin de cositor, căci, altfel, preotul va fi sub pedeapsă și sub oprire de către arhieru.

Chivotul în care se vor păstra Sfintele Taine, adică Trupul și Sângele Domnului, să fie acoperit și deasupra să aibă cruce și să stea totdeauna cu Dumnezeieștile Taine pe Sfânta Masă, iar nu într-alt loc.

Mâna nesfințită niciodată să nu se atingă de acestea, că, de o va face, afară de caz de mare nevoie, sub păcat de moarte și sub mare canon va fi.

Dumnezeieștile Taine, nu numai în Joia Mare, ci și în alte zile, pentru felurite pricini, pot fi sfințite, uscate și păstrate, după rânduiala scrisă pentru Joia Mare.

Dacă va fi Chivotul de aur sau de argint, poleit pe dinăuntru cu aur, atunci Sfintele Taine, uscate, pot fi puse direct, neașternând hârtie. Iar dacă va fi de argint nepoleit cu aur sau de cositor, *negreșit să se aștearnă într-însul hârtie curată și pe ea să se pună Dumnezeieștile Taine.*

Dumnezeieștile Taine, care se păstrează în Chivot, trebuie cercetate cât mai des, pentru a vedea starea în care se află; deci, cu toată cinstea cuvenită, având capul descoperit și mâinile spălate, preotul va face o închinăciune și, descoperind vasul, le va privi cu multă atenție – de va fi cu puțință, în toate zilele, iar dacă nu, măcar a doua sau a treia zi- ca nu cumva, din neputarea de grijă și din necercetare, să fie cuprinse de mucegai sau să se strice, din cauza umezelii, și astfel, ca un defăimător de Dumnezeieștile Taine, *de moarte va greși și sub pedeapsă de caterisire va cădea.*

Dacă vei vedea că tind spre umezire, desfă Antimisul pe Sfânta Masă și pune-le cu toată luarea-aminte din Chivot pe Sfântul Disc și, deschizând ferestrele, să le usuci, păzindu-le tu însuși până

când se vor usca, pentru ca nu cumva vreo muscă sau altceva de acest fel să se atingă de ele, căci, întâmplându-se aceasta, de moarte vei greși.

Iar dacă, din nepurtarea ta de grijă, uscând Dumnezeieștile Taine, le vei arde sau nu le vei usca bine, sau din lene le vei lăsa să se strice, vei greși de moarte și sub vinovăția caterisirii vei cădea.

Dacă se va întâmpla una ca aceasta (și este de dorit să nu se întâmple), atunci să nu îndrăznești nicidecum a împărtași pe cineva cu aceste Sfinte Taine, ci, după învățătură, precum mai jos se scrie, fără a zăbovi, gătindu-te spre slujbă, a doua zi, începând Dumnezeiasca Liturghie, scoate, sfințește și sfărâmă un nou Agneț în particile și, uscându-le, să le păzești și cu acestea pe cei bolnavi și pe alții să-i împărtașești; iar Tainele cele mucedu sau stricate, în aceeași Liturghie, la Proscomidiar, împreună cu cele rămase din Dumnezeieștile Taine, punându-le în Sfântul Potir, să le potrivești.

Deci, când vei vrea să pregătești Sfintele Taine pentru trebuințele sau nevoile de peste tot anul, în Joia Mare sau în altă vreme, atunci scoate al doilea Agneț și să faci rânduială ca pentru Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, udând Sfântul Trup cu Sângele cel de viață făcător, deasupra Sfântului Potir, câte puțin cu lingurița, cu mare pază și cu iscusință, ca nu cumva să-l uzi prea tare și să pice undeva ceva, din prea multă umezire.

Agnețul sfințit în Joia Mare, se cuvine a se usca pe Sfânta Masă. Iar marți dimineața, în Săptămâna Luminat, desfă mai întâi Antimisul și, luând Agnețul din Chivot, pune-l pe Disc și tămâiază-l împrejur. După aceasta, făcând cuvenita închinăciune, sfărâmă-l cu toată evlavie, cu sfânta copie, în mici particile.

Iar după sfărâmare, să pui o lespede de piatră sau cărămidă la marginea Antimisului, dinspre partea cea dreaptă, și deasupra lespezii o oală nouă de pământ sau o oală de fier, sau de aramă

curată, cu cărbuni aprinși și, închinându-te cum se cuvine, să iei Sfântul Disc cu Dumnezeieștile Taine, așa sfârâmate, cu mare luare-aminte, și să-l pui deasupra oalei, având grijă ca Dumnezeieștile Taine să se usuce cu încetul, întorcându-le mereu cu sfânta copie, ca nu cumva să se prăjească; și, când se va încălzi bine Sfântul Disc, să-l iei și să-l pui pe Sfântul Antimis sau pe acoperământ (procovăț), ca nu cumva, înfierbântându-se prea tare, să ardă Sfintele Taine. Și, după ce se va răci puțin, iarăși să-l pui deasupra oalei sau deasupra vasului gătit pentru aceasta. Și așa să faci de mai multe ori, până ce se vor usca, iar cele uscate cu toată luarea aminte să le pui în Sfântul Chivot și, acoperindu-le, să le pui la locul lor; apoi, făcând cuvenita închinăciune, strânge iarăși Antimisul.

Unde se săvârșește Dumnezeiasca Liturghie în toate zilele, ca, de pildă, în mănăstiri, acolo și fără a usca Dumnezeieștile Taine, poți să procedezi în acest chip: nejunghiind două Agnețe, ci din același luând o parte și umezind-o cu Dumnezeiescul Sânge, precum s-a arătat, să o păstrezi pentru vreo întâmplare de moarte până a doua zi; și așa, în toate zilele făcând, nu va fi trebuință de a le usca, iar în felul acesta preotul va scăpa de toate primejduitoarele întâmplări.

PENTRU DAREA, PRIMIREA, PAZA ȘI CINSTIREA DUMNEZEIEȘTILOR TAINE

Toți preoții sunt datori, cu cinstea care se cuvine, să săvârșească în biserica Domnului slujba Sa și a Tainelor lui Dumnezeu, să facă închinăciune cu sfântă cuviință și să se nevoiască a primi adeseori un dar ca acesta. Iar preoții de enorie să învețe pe enoriașii lor ca, într-un cuget curat, atât parte bărbătească, cât și parte femeiască, dacă va fi cu puțință la praznice, iar dacă nu, negreșit în cele patru posturi de peste an, să se pregătească pentru Sfânta împărtășire. Deci, datori sunt să se apropie către Dum-

nezeieștile Taine cu smerenie și curăție, gătindu-și mai dinainte trupurile și sufletele lor.

Iar dacă vor vrea să se apropie de Sfânta împărtășire și în afară de cele patru posturi obișnuite, să postească mai înainte șapte zile, petrecând în rugăciune, la biserică și acasă (și aceasta nu la vreme de nevoie, căci la vreme de nevoie numai trei zile sau chiar și numai o zi se îngăduie să postească) și mai înainte să se pregătească, după rânduială, prin mărturisirea păcatelor.

În aceste zile, cei căsătoriți să se înfrâneze cu totul de la împreunarea trupească.

Iar mai înainte de a opta zi, să-și mărturisească înaintea duhovnicului toate păcatele lor și, de cu seară, nimic să nu mănânce. Cei care, din pricină că sunt mici, prea bătrâni sau prea slăbiți, pot să mănânce la masa de cu seară, adică să guste puțin, dar, de la miezul nopții, toți cei care se pregătesc de Sfânta împărtășire, negreșit să se înfrâneze și, în rugăciuni, cu închinăciuni și gânduri curate, să petreacă, pe cât va fi cu putință. Iar celor care nu știu carte și vor fi departe de biserică, preotul să le dea canonul la casele lor, arătându-i fiecăruia cum să procedeze.

După obișnuita Utrenie în biserică, toți cei care vor să se împărtășească și nu știu să citească, să rămână în biserică și să asculte rânduiala Sfintei Împărtășiri, ce se citește de către preot, și obișnuitele Ceasuri. Iar cei care știu să citească pot să-și citească acestea și singuri la casele lor.

La începutul Dumnezeiești Liturghii, să se adune toți în biserică și toată Dumnezeiasca Liturghie, cu frică și cu bună cucernicie, să o asculte și să se roage. Iar în vremea împărtășirii, să se apropie cu evlavie, cu adâncă smerenie și lui Hristos, Cel ce este cu adevărat în Taine, sub chipul pâinii și al vinului, până la pământ fiecare să se închine câte o dată, ținând mâinile pe piept cruciș, și

pe Hristos răstignit mărturisind, să aibă dragoste către Dânsul. Și, primind Sfintele Taine, cu luare-aminte să le înghită și, după ștergerea gurii cu procovățul de către preot, - dacă este obiceiul - să sărute marginea Sfântului Potir, ca pe însăși coasta lui Hristos, din care a curs sânge și apă și, depărtându-se puțin, să se închine, însă nu până la pământ, pentru sfințenia Tainelor ce le-a primit, și să stea la locurile lor, negrăind unul cu altul, nici să scuipe până când li se va da anafura și vin cu apă caldă; și, până la sfârșitul Liturghiei să aștepte, neieșind afară, și rugăciunile de mulțumire după Sfânta Împărtășire, să le citească.

Știut să mai fie că, de vor fi mulți cei care doresc să se împărtășească, preotul nicidecum să nu îndrăznească - neajungând în Sfântul Potir Dumnezeiescul Sânge sau Trup - să mai toarne vin sau pâine din nou, că de moarte va greși și lipsit de dar va fi. La o întâmplare ca aceasta, cei rămași neîmpărtășiți să fie îndemnați să aștepte până a doua zi și, slujindu-se Liturghia, să fie împărtășiți atunci și aceștia sau să se ia din chivot Dumnezeieștile Taine, care se păstrează pentru cei bolnavi, și să fie puse în Sfântul Potir și să fie împărtășiți și aceia, după obicei.

Pe lângă acestea, intrând în sfânta și dumnezeiasca biserică și căutând spre Sfântul Altar, cu frică să-și facă datorita închinăciune și slujitorii celor sfinte și toți credincioșii; căci cei ce stau în biserică trebuie să se socotească a sta în cer, înaintea lui Dumnezeu Însuși, și să aducă rugăciune lui Dumnezeu, ca Unuia ce este acolo, după fagăduință.

Vrând să intri în Altar, totdeauna, mai întâi să-ți descoperi capul și să-ți faci închinăciune, apoi să intri și, apropiindu-te de dumnezeiasca masă, până jos să faci închinăciune, și orice vei lucra în altar, cu toată smerenia și cu bună cucernicie să lucrezi, ca înaintea feței lui Dumnezeu, Cel ce este acolo. Și, vrând să ieși, de asemenea, să te închini mai întâi, până la pământ, înaintea Dumnezeieștilor Taine.

Când zici ectenia înaintea Ușilor Împărătești, totdeauna, mai întâi, cu cucernicie descoperindu-ți capul, te închină și numai după aceea începe; asemenea, sfârșind, te închină și apoi te du. Și în același chip, când ți se întâmplă a trece pe lângă Ușile Împărătești, nicidecum să nu treci fără închinăciune.

Pe lângă acestea, fiecare slujitor al celor sfinte și clericii, săvârșind, după rânduială lor, slujbele bisericești de noapte, de dimineață, de zi sau de seară, să facă Domnului Dumnezeu închinăciuni, cu bună cucernicie, că acestea sunt plăcute lui Dumnezeu de la tine și de la toți credincioșii. Iar pentru o închinare ca aceasta a Sfintelor și Dumnezeieștilor Taine și pentru umblarea în liniște și cu grijă, fiecare va lua, deosebit, mare dar de la Hristos Dumnezeu.

Pe cei care slujesc altarului, adică pe ecleziarhi (paracliseri), *preotul este dator să-i învețe ca să intre în Sfântul și Dumnezeiescul Altar cu mare frică*, cu cutremur și cu cucernicie, știind că acolo, pe Sfânta Masă, cu adevărat este Hristos, Dumnezeul nostru; și, intrând și ieșind, să se închine până la pământ.

Iar de dumnezeiasca Masă și mai ales de înseși Dumnezeieștile Taine, care sunt pe ea, asemenea și de vasele pentru slujbă și de orice lucru sfințit, nicidecum să nu îndrăznească a se atinge, ca să nu cadă în păcat, afară numai de sfeșnice, de făclii, de cădelniță și alte lucruri mai mici, decât cele sfințite.

Pentru cinstea Dumnezeieștilor Taine, nimeni din cei nesfințiți să nu intre în Sfântul Altar, iar femeile niciodată, afară numai dacă acestea sunt călugărite și sunt rânduite de cel mai mare din sfintele mănăstiri pentru slujba de eclesiarh. Ecleziarhii (paracliserii), adeseori mărturisindu-se și cu Dumnezeieștile Taine împărtășindu-se, cu trezie, cu dreaptă credință și în fapte bune să petreacă.

Ecleziarhii (paracliserii) sunt datori să aducă în Altar prescuri, vin, apă, tămâie și foc, să aprindă lumânările și să le stingă, să

pregătească din timp cădelnița și căldura și să aibă grijă de tot Altarul, după rânduială; adeseori să-l măture și să-l curețe, atât pe jos de toate gunoaiele, cât și pereții și podul bisericii, de praf și de păianjeni.

Iar Sfânta Masă și Proscomidiarul numai preotul și diaconul sau ipodiaconul să le curețe și să le ștergă, ca niciodată să nu se afle pe ele praf sau oarecare gunoaie și ca să nu se atingă mâna cea nesfințită, cu păcat, de cele sfințite.

Ecleziarhii (paracliserii) sunt datori a curăța adeseori de praf și de păianjeni toată biserica și icoanele, pereții, podul, acoperămintele, precum și pridvorul.

Iar gunoiul din Altar și din biserică nu se cuvine să fie aruncat în locuri netrebnice, ci pe apă curgătoare sau în alt loc neumblat și necălcăt să se pună sau să se ardă.

Pe lângă acestea, nu numai preoții și slujitorii celor sfinte, în Altar, ci și *toți binecredincioșii creștini, de vor vedea Dumnezeuiștile Taine*, fie în biserică, fie când le duce preotul la cei bolnavi, *să le cinstească cu închinare cuviincioasă către Dumnezeu.*

Asemenea și în sfânta biserică venind, la toate cântările și rugăciunile, după rânduiala și tipicul bisericesc, cu cuviință, la vreme însemnată, să se închine Domnului Dumnezeu și, la începutul ostanelilor sale, rugăciuni, cereri și mulțumiri să aducă. Iar cântarea și citirea bisericească cu înțelegere să o asculte, înțelepțindu-se, după cum zice Apostolul, în psalmi și în cântări și în laude duhovnicești, și în citirea Sfintelor Scripturi și a Sfinților învățători bisericești și lăudând pe Domnul Dumnezeu în inimile lor, neîncetat. Și aceasta se cuvine preotului, totdeauna, să învețe pe parohieni și pe fiii săi cei duhovnicești, ca, în aceasta, să cunoască voia lui Dumnezeu și porunca Bisericii.

Se cuvine preoților a ști și aceasta, că toți creștinii care sunt de o credință, de o Biserică, și care n-au asupra lor îndepărtare sau blestem și își dobândesc prin mărturisire pocăință curată, care trăiesc dreapta credință și de duhovnicul lor nu sunt opriți pe o vreme, aceia să se împărtășească cu Trupul lui Hristos și cu Sângele Lui, cu cuvenita cinste. Asemenea și copilașii care sunt mai în vârstă, care nu pot fi primiți la mărturisire și pruncii cei mici, după obiceiul Bisericii, se cuvine, pentru credința celor ce-i aduc pe dânsii, să se învrednicească de Sfintele Taine, pentru sfințirea sufletelor lor și pentru primirea harului Domnului.

Iar cei nevrednici de Taina aceasta, care au asupra lor blestem de la episcop sau sunt opriți de părintele lor duhovnicesc sau de alți preoți, pentru vreo pricină, să fie neapărat îndepărtați. Și păcătoșii învredați, desfrânații și desfrânatele, cei care au țiitoare și înseși țiitoarele lor, preadesfrânații, sodomiții, cămătarii, fermecătorii și toți vrăjitorii de orice fel, furii de cele sfinte, jucătorii de cărți și de bobi, hulitorii, vorbitorii de rușine, făcătorii de orice necinste și neorânduială și cei care sunt vrednici de hulă și ocară și alții asemenea acestora, până când nu se vor pocăi cu adevărat și nu vor face roade vrednice de pocăință și, prin pocăință, nu vor curma scandalurile, pe care învredat le-au făcut și le fac, să nu fie învredniți nicidecum împărtășirii cu Dumnezeuieștile Taine.

Pe păcătoșii cei nevădiți, care se mărturisesc a nu avea păcate, îndepărtează-i, învățându-i, cu bună socotință, să-și cerceteze cu multă luare-aminte cugetele și să nu se apropie nepocăiți de Sfintele Taine, pentru ca, din aceasta, să nu răsără vreun scandal pentru alți oameni, iar ei să fie bănuți și să se arate plini de necuviință, atunci când se vor apropia de Sfânta Împărtășanie.

Celor ieșiți din minte sau celor leșinați, nu se cuvine nicidecum a le da Dumnezeuieștile Taine, decât numai când își vor veni în fire, în minte și în simțire din leșin, și când își vor face, în zdrobirea

inimii, mărturisirea păcatelor, când vor veni la biserică și se vor ruga lui Dumnezeu, ascultând rugăciunile bisericești, și, mai ales, dacă nu se va afla întru dâșii nici o pricină de nevrednicie, care să-i îndepărteze de la Sfânta Împărtășanie.

Pentru privegherea cea adevărată, cea dreaptă și cu bună rânduială, de a face cu toată sânguința cele plăcute Domnului Dumnezeu și de a păzi pravilele bisericești, cu curăția cea trupească și sufletească, pretutindeni va da Domnul poporului Său pace și milă, și zile bune tuturor celor care, cu bună credință, viețuiesc pe pământ. După aceasta, și moștenirea frumuseților celor veșnice în cer le va dăruî, pe care să le primească sufletele dreptslăvitorilor creștini, cu harul Mântuitorului Iisus Hristos și cu mijlocirea întru tot lăudatei Preacuratei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, și pentru rugăciunile tuturor sfinților. Amin.

REGULĂ

pentru rugăciunile ce se cuvine a se face de către cei care se pregătesc a sluji și de cei care voiesc a se împărtăși cu Sfintele și Dumnezeieștile Taine.

Săvârșindu-se slujba Dupăcinării (Pavecernița) în biserică sau acasă sâmbătă seara, se citește Canonul Domnului Iisus și Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Canonul îngerului păzitor și Canonul zilei. Iar pe alocuri se citesc și rugăciunile spre somn. După aceea: **Cuvine-se cu adevărat să te fericim..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., și, după Tatăl nostru..., troparele: Miluiește-ne pe noi, Doamne..., iar pe alocuri condacul praznicului și rugăciunile: Nespurcată, neîntinată... Și ne dă nouă Stăpâne... și: Pe cei ce ne urăsc și ne fac nouă strâmbătate...**

A doua zi dimineața, cei care slujesc Dumnezeiasca Liturghie, se cuvine să citească Ceasul al treilea și al șaselea și, după rugă-

ciunea: **Dumnezeule și Doamne al puterilor...**, Canonul și rugăciunile Sfintei Împărtășiri. Iar, după citirea rugăciunilor, să facă apolisul Ceasurilor. Cei care vor să se împărtășească, să asculte Ceasurile în biserică, mai înainte de Liturghie.

Și, când cineva se va împărtăși cu Sfintele și făcătoarele de viață Taine, după primirea Sfintelor Taine, să citească rugăciunile de după împărtășire.

Iar în celelalte zile ale săptămânii, rugăciunile care se citesc de cei ce se pregătesc a sluji și de cei ce voiesc a se împărtăși cu Sfintele Taine, sunt acestea:

Duminică seara: Canonul Domnului Iisus, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Canonul Arhanghelilor și, dacă va vrea cineva, și al îngerului păzitor.

Luni dimineața: Ca și în toate celelalte dimineți, să facă după cum s-a scris mai sus. Este bine să se citească însă și rugăciunile de dimineață.

Luni seara: Canonul Domnului Iisus, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Acatistul Sfântului Ioan Botezătorul și Canonul îngerului păzitor.

Marți seara: Canonul cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu și Canonul îngerului păzitor.

Miercuri seara: Canonul Domnului Iisus, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu, Canonul îngerului păzitor, Acatistul Sfinților Apostoli și, cine va vrea, și al Sfântului Nicolae.

Joi seara: Canonul cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu și Canonul îngerului păzitor.

Vineri seara: Canonul Domnului Iisus, Acatistul Bunei-Vestiri, a Născătoarei de Dumnezeu, Canonul îngerului păzitor și Canonul Tuturor Sfinților.

Oamenii temători de Dumnezeu, care nu zăbovesc în gânduri deșarte, ci sunt stăpâni pe sine, se îndeletnicesc cu citirea Psaltirii, a rugăciunilor după hotărâre, a cărților Legii Domnului și ale Sfinților Părinți și dascăli ai Bisericii.

Această rânduială se ține în toate zilele și de toți preoții, diaconii, clericii și monahii, precum și de toți cei care știu carte.

Întrucât Apostolul a poruncit să nu părăsim adunarea bisericească și, prin urmare, nici rugăciunile bisericești, nimănui nu i se cuvine a-și lăsa rânduital Canon neîndeplinit, pentru că, spre dragostea lui Dumnezeu, fiecare om este dator a tinde după cum este scris: «Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din toată vârtutea ta și din tot cugetul tău». Se cuvine să avem dragoste către rugăciuni și să le facem cu osârdie către Dumnezeu, Cel în trei Ipostasuri, către Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, și către toți sfinții, pentru care, vom dobândi bunătățile cele pregătite în ceruri, cu toți sfinții care au bineplăcut lui Dumnezeu. Amin.





TIPICUL SLUJBEI DUMNEZEIEȘTII LITURGHII CU ARHIEREU

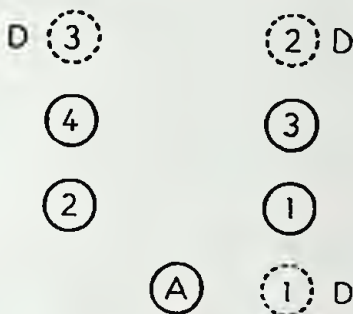
A. PRIMIREA ARHIEREULUI

Vrând arhiereul să slujească Dumnezeiasca Liturghie, ecleziașul sau arhidiaconul pregătește din timp cele necesare slujirii, și anume: mantia arhierească; veșmintele liturgice (stiharul, epitrahilul, mânecuțele, brâul, bedernița, sacosul, omoforul mare - acestea toate, în ordinea arătată, sunt așezate pe o măsuță sau analog în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, în Sfântul Altar), mitra, cârja, omoforul mic, dichero-tricherele cu lumânări, vasul de spălat și cana, un prosop.

Apropiindu-se ora sosirii arhiereului, ecleziașul și preoții slujitori merg la reședința episcopului sau, când reședința episcopului nu este în curtea bisericii, întâmpină pe arhiereu în fața bisericii. Preotul care a slujit proscomidia, fiind îmbrăcat în toate veșmintele, ia Sfânta Cruce, pusă pe o tăviță așternută cu un procovăț, și, împreună cu cei trei diaconi și anagnostul, merg în pronaosul bisericii, unde așteaptă sosirea arhiereului. Arhidiaconul poartă cârja, diaconii al doilea și al treilea poartă dichero-tricherele și cădelnița, iar anagnostul mantia arhiereului. Preotul stă în mijloc, între diaconii al doilea și al treilea, iar arhidiaconul și anagnostul mai înspre ușă, în dreptul potnojei pe care va sta arhiereul.

Ieșind arhiereul din reședință, se trag clopotele, iar preoții, ieșind în întâmpinare, se rânduiesc doi câte doi și merg înaintea sa.

Intrând în biserică, arhiereul se închină și zice în taină rugăciunea: *Intra-voi în Casa Ta...* și se așează pe potnoja cu vulturul, iar corul cântă rar: *Pe stăpânul și arhiereul nostru...* În acest timp, ecleziarhul sau preotul din stânga ia mantia de la anagnost și ajută pe arhiereu să o îmbrace. Preotul care poartă crucea se apropie de arhiereu; acesta sărută crucea și o dă spre sărutare celorlalți slujitori, preoți și diaconi, iar, la urmă, preotului care o poartă. Acesta, după ce sărută Crucea și mâna arhiereului, pune Crucea pe tăviță și pleacă în Sfântul Altar, unde rămâne și continuă lucrarea de la Proskomidiar. Arhiereul primește cârja de la arhidiacon, apoi toți slujitorii merg în mijlocul bisericii, în ordinea următoare: diaconii doi și trei cu dicherotricherele și cădelnițele înainte, preoții slujitori, doi câte doi, apoi arhiereul, având în dreapta sa pe arhidiacon.



Schema așezării soborului preoților și diaconilor
în preajma arhiereului

Ajungând în mijlocul bisericii, rămân în poziția din schema de mai sus. Corul cântă axionul *Cuvine-se cu adevărat...*, iar întreg soborul de slujitori, în frunte cu arhiereul, face trei închinăciuni și arhidiaconul zice încetișor: *Binecuvintează, Preasfînțite Stăpâne;*

Arhiereul: *Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Arhidiaconul: *Amin.* Arhiereul rostește rugăciunea *Împărate ceresc...* Arhidiaconul: *Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...,* Arhiereul: *Că a Ta este împărăția...* Arhidiaconul: *Amin.* Apoi, Arhiereul zice primul tropar de umilință: *Miluieste-ne pe noi, Doamne...,* Preotul întâi: *Slavă..., Doamne, miluieste-ne...,* Preotul al doilea: *Și acum..., Ușa milostivirii...*

Arhiereul dă cărja anagnostului și merge de se închină și sărută icoanele împărătești, zicând troparele: la icoana Mântuitorului: *Preacuratului Tău chip ne închinăm...;* la icoana Maicii Domnului: *Ceea ce ești izvorul milei...;* la icoana hramului, troparul hramului. În acest timp, diaconii și preoții slujitori zic în taină troparele. După ce arhiereul a sărutat icoana sărbătorii de pe iconostas, vine în mijlocul bisericii, la locul său, iar diaconul zice: *Domnului să ne rugăm.* Toți slujitorii: *Doamne, miluieste* și, plecând toți capetele, arhiereul rostește rugăciunea: *Doamne, trimite mâna Ta din înălțimea Sfântului Tău locaș...* Toți slujitorii răspund: *Amin.* Arhiereul: *Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeu nostru...* Arhidiaconul: *Slavă... Și acum..., Doamne, miluieste* de trei ori... *Prea Sfînșite Stăpâne, binecuvintează.* Arhiereul zice apolisul zilei.

Acum, diaconii al doilea și al treilea vin la arhiereu și-i dau dichero-tricherele, apoi având cădelnițele în mână, merg pe solee și cădesc spre arhiereu; arhiereul binecuvintează cu dichero-tricherele în semnul Sfintei Cruci: la răsărit, apus, miazăzi și miazănoapte, iar soborul de preoți și diaconi cântă: *Întru mulți ani, Stăpâne!*

Arhiereul, dacă nu dorește să se îmbrace în mijlocul bisericii, ținând dichero-tricherele încrucișate, merge spre Sfântul Altar urmat de preoții slujitori, zicând încet rugăciunea:

Intra-voi în Casa Ta...; ajungând pe solee, dă dichero-tricherele diaconilor al doilea și al treilea și intră pe Ușile Împărătești în Sfântul Altar, iar diaconii și preoții pe ușile diaconești.

Se închină cu toții către răsărit și sărută Sfânta Masă. Diaconii pun dichero-tricherele pe Sfânta Masă, iar preoții, luând binecuvântare de la arhiereu, se îmbracă în sfintele veșminte.

B. ÎMBRĂCAREA ARHIEREULUI

După ce arhiereul a intrat în Sfântul Altar, diaconii închid Ușile Împărătești, iar la strană se continuă slujba Utreniei de unde s-a întrerupt sau, dacă Utrenia a fost săvârșită, preotul care a săvârșit proskomidia dă binecuvântarea pentru Ceasuri.

Arhiereul lasă mantia, camilafca și rasa și vine aproape de analogul unde sunt așezate veșmintele. Arhidiaconul ia cădelnița și stă în fața arhiereului, dincolo de masa cu veșminte, iar diaconii al doilea și al treilea, de-a dreapta și de-a stânga arhiereului, îl ajută să se îmbrace.

Arhidiaconul zice mai întâi: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, sfintele veșminte!* Arhiereul, binecuvântând, zice: *Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor.* Arhidiaconul: *Amin.* În timp ce arhiereul îmbracă stiharul, arhidiaconul zice: *Domnului să ne rugăm.* Diaconii: *Doamne, miluiește,* iar arhidiaconul continuă: *Să se bucure sufletul tău de Domnul, că te-a îmbrăcat în veșmântul mântuirii și cu haina veseliei te-a împodobit. Ca unui mire ți-a pus cunună și ca pe o mireasă te-a împodobit cu podoabă.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La epitrahil, arhidiaconul zice rugăciunea: *Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste arhierii Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La mănecuța dreaptă: *Dreapta Ta, Doamne, S-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmași și, cu mulțimea slavei Tale, ai zdrobit pe cei potrivnici.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La mănecuța stângă: *Măinile Domnului te-au făcut și te-au zidit, înțelepți-te-va și te va învăța poruncile Sale.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La brâu: *Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce te încinge cu putere și a făcut fără prihană calea ta, Cel ce întocmește picioarele tale ca ale cerbului și peste cele înalte te așează.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La epigonat (bederniță): *Încinge sabia Ta peste coapsa Ta, Puternice, cu podoaba Ta și cu frumusețea Ta și încordează și bine-sporește și stăpânește pentru adevăr, blândește și dreptate. Și minunat Te va povățui dreapta Ta.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La sacos: *Arhieriei Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate și cuvioșii Tăi cu bucurie se vor bucura.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La omofor: *Pe umeri ai luat, Hristoase, firea noastră cea răătăcită și, înălțându-Te, ai adus-o lui Dumnezeu-Tatăl.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La cruce: *A zis Domnul: Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La engolpion: *Inimă curată zidească întru tine Dumnezeu și duh drept întru cele dinlăuntrul tău.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

La mitră: *Pus-a Domnul cununi de pietre scumpe pe capul tău, viață ai cerut de la Dânsul și-ți va da lungime de zile în veacul veacului.* Diaconul al doilea: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Diaconul al treilea: *Amin.*

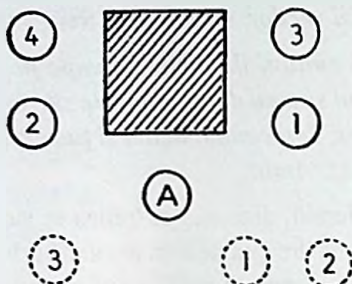
După ce s-a îmbrăcat arhiereul, diaconul al treilea ia vasul de spălat în mână stângă și, cu mână dreaptă, toarnă din cană arhiereului să se spele pe mâini, în timp ce ceilalți doi diaconi țin prosopul, iar arhidiaconul zice rugăciunea: *Spăla-vei între cei nevinovați mâinile tale și vei înconjura altarul Domnului, ca să auzi glasul laudei Lui și să spui toate minunile Lui. Iubit-ai bunăcuviința Casei Lui și locul sălășluirii slavei Lui. Să nu piardă Domnul cu cei necredincioși sufletul tău și cu vărsătorii de sânge viața ta, în mâinile cărora sunt fărădelegi. Izbăvească-te Domnul și să te miluiască. Piciorul tău a stat întru dreptate; în biserici vei binecuvânta pe Domnul.*

Arhiereul își șterge mâinile cu prosopul și binecuvintează pe diaconi, care îi sărută mâna.

Dacă este timp, arhiereul poate merge la Proscomidiar pentru a face pomenirile obișnuite; dacă nu, poate să facă aceasta, fie în timpul Apostolului, fie în timpul Heruvicului.

C. PREGĂTIREA PENTRU ÎNCEPEREA LITURGHIEI

Înainte de otpustul Utreniei sau al Ceasurilor, arhiereul vine în fața Sfintei Mese, preoții se rânduiesc de o parte și de alta a ei, iar diaconii în rând, de-a dreapta și de-a stânga arhiereului, și fac toți câte trei închinăciuni zicând: *Dumnezeule, curățește-ne pe noi,*



păcătoșii, și ne miluiește.

Arhiereul, ridicându-și mâinile, zice încetișor: *Împărate ceresc...* (o dată), *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu...*, (de două ori), și *Doamne, buzele mele vei deschide...*, (o dată) și, închinându-se, sărută Evanghelia, crucea și Sfânta Masă, apoi își pune mitra pe cap și se retrage cu un pas.

Vin apoi preoții, doi câte doi, fac două închinăciuni spre Sfânta Masă, sărută Evanghelia, Crucea și Sfânta Masă, fac iarăși o închinăciune și se pleacă spre arhiereu, care îi binecuvintează. Diaconii, la fel, fac două închinăciuni, sărută Sfânta Masă, apoi încă o închinăciune, se pleacă spre arhiereu, iar acesta îi binecuvintează. Diaconii al doilea și al treilea iau dichero-tricherele și deschid Ușile Împărătești.

Preotul, care a făcut proscomidia, rostește otpustul Utreniei sau al Ceasurilor, după care se întoarce și își ocupă locul. Toți slujitorii fac o închinăciune și ies afară din Altar, în mijlocul bisericii, pe ușile laterale. Ies mai întâi preoții doi câte doi, trec printre sfeșnicele împărătești, vin în mijlocul bisericii și se așează în ordinea pe care au avut-o în Sfântul Altar. Ies diaconii al doilea și al treilea tot pe ușile laterale, având dichero-tricherele în mână, așteaptă pe solee ieșirea arhiereului, iar după ce acesta a ieșit, merg înaintea lui. Când arhiereul a ieșit pe Ușile Împărătești, acesta ia de la anagnost cârja, iar arhidiaconul zice formula: *Toiagul dreptății și al împărăției ți-a încredințat ție Domnul.*

Diaconii al doilea și al treilea, cu dichero-tricherele, merg înaintea arhiereului și se așează de-a dreapta și de-a stânga lui, în

mijlocul bisericii, iar arhidiaconul rămâne în dreptul iconostasului, lângă ultimul preot din șirul din dreapta.

(Dacă este hirotésie de citeș sau de ipodiacon, ea se face acum, după rânduiala din Arhieraticon).

Arhidiaconul, de la locul lui, zice: *Vremea este a sluji Domnului. Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne!* Arhiereul: *Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna...* Preoții și diaconii își înclină capetele și, adunându-se în cerc pentru binecuvântare, zic: *Roagă-te pentru noi, Preasfințite Stăpâne...* Arhiereul: *Să îndrepteze Domnul pașii voștri spre tot lucrul bun.* Preoții și diaconii: *Pomenește-ne, Preasfințite Stăpâne.* Arhiereul: *Să vă pomenească Domnul Dumnezeu în împărăția Sa, totdeauna...* și îi binecuvintează pe cap pe toți, apoi fiecare se retrage la locul său.

Preotul cel dintâi vine în dreptul arhidiaconului, între iconostas și Axioniță și, împreună cu acesta, se închină de trei ori, se întorc către arhiereu, făcând o plecăciune; acesta îi binecuvintează, după care preotul merge în Sfântul Altar, pe ușa de miazăzi.

D. DUMNEZEIASCA LITURGHIE

Arhidiaconul, de la locul lui, zice: *Binecuvintează, Stăpâne!* Protosul, care se află în Sfântul Altar, ia Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile și, făcând semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, zice cu glas: *Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.* Corul: *Amin.*

Preotul așează Sfânta Evanghelie pe locul ei, se închină și se pleacă spre arhiereu, în același timp cu arhidiaconul.

Arhidiaconul rostește ectenia mare.

Arhiereul și ceilalți stau în mijlocul bisericii.

În acest timp, arhidiaconul ține cartea arhierelui, iar acesta citește în taină rugăciunea antifonului întâi.

La ultimul stih al ecteniei, preotul al doilea și diaconii al doilea și al treilea vin în dreptul arhidiaconului, toți fiind într-un singur rând.

Preotul din Sfântul Altar rostește ecfonisul: *Că Ție se cuvine...* Toți slujitorii se închină, iar protosul vine în dreptul Ușilor Împărătești și, odată cu arhidiaconul, cu preotul al doilea și cu ceilalți doi diaconi, se pleacă spre arhieru pentru binecuvântare. Arhieru îi binecuvintează, preotul al doilea intră în Sfântul Altar, pe ușa de miazănoapte, arhidiaconul vine lângă arhieru, în dreapta, iar diaconii al doilea și al treilea rămân pe loc.

Corul cântă antifonul întâi: *Binecuvintează, suflate al meu...*

Spre sfârșitul antifonului întâi, diaconii al doilea și al treilea se închină spre răsărit, se pleacă spre arhieru, se întorc din nou spre răsărit și diaconul al doilea rostește ectenia mică.

Preotul al doilea, din Sfântul Altar, zice ecfonisul. În acest timp, preoții al treilea și al patrulea vin între cei doi diaconi și, pe ultimele cuvinte ale ecfonisului, se închină împreună cu toți slujitorii și, odată cu preotul din Sfântul Altar și cu diaconii, se pleacă spre arhieru, care îi binecuvintează. Cei doi preoți intră în Sfântul Altar pe ușile laterale, iar diaconii al doilea și al treilea rămân în continuare la locurile lor. Dacă sunt mai mulți preoți slujitori, se închină doi câte doi, se pleacă spre arhieru și intră în Sfântul Altar.

Corul zice: *Amin*. Cântă apoi antifonul al doilea: *Unule-Născut...* La sfârșitul antifonului, diaconii al doilea și al treilea, de la locurile lor, se închină spre răsărit, se pleacă spre arhieru, iar diaconul al treilea zice apoi ectenia mică.

Preotul al treilea, din Sfântul Altar rostește ecfonisul. În acest timp, arhidiaconul vine între cei doi diaconi și, în timpul ultimelor cuvinte ale ecfonisului, se închină și, odată cu preotul care a rostit ecfonisul, se pleacă spre arhieru, care îi binecuvintează, după care merg cu toții în Sfântul Altar, intrând pe ușile diaconești.

Corul: *Amin*. Și începe să cânte Fericirile, cu troparele rânduite. La *Slavă...*, se face Vohodul mic: Arhidiaconul cu ceilalți diaconi se închină și se pleacă spre arhiereu, din dreapta Ușilor Împărătești. Diaconii al doilea și al treilea iau în mâini dichero-tricherele și cădelnițele, iar protosul dă arhidiaconului Sfânta Evanghelie și pune în locul ei Sfânta Cruce.

Diaconii cu dichero-tricherele și cădelnița merg înaintea arhidiaconului, ocolesc Sfânta Masă de la dreapta spre stânga și ies pe ușa laterală, dinspre miazănoapte. Preoții, doi câte doi, începând cu cei de pe urmă, se închină înaintea Sfintei Mese și se pleacă spre arhiereu, care îi binecuvintează, și merg după arhidiacon ocolind Sfânta Masă.

Dacă sunt încă doi diaconi sau doi ipodiaconi, aceștia de pe urmă, diaconii sau ipodiaconii, poartă dichero-tricherele mergând înainte, după care urmează diaconii al doilea și al treilea purtând numai cădelnițele și cădind înaintea Evangheliei.

În această ordine, vin în mijlocul bisericii, unde se află arhiereul. Diaconii sau ipodiaconii care poartă dichero-tricherele rămân lângă arhiereu, iar ceilalți diaconi cu cădelnițele merg înainte și se așează pe solee. Arhidiaconul, care poartă Evanghelia, trece prin fața arhiereului și rămâne în partea dreaptă din fața iconostasului. Preoții se așează în ordinea pe care au avut-o la începutul Dumnezeieștii Liturghi, ocolind, cei din dreapta, prin spatele arhiereului, ca să-și ocupe locurile. După ce și-au luat toți locurile, arhiereul zice rugăciunea intrării: *Stăpâne, Doamne, Dumnezeuul nostru...*

Apoi arhidiaconul, ținând în stânga Sfânta Evanghelie, cu dreapta, în care ține orarul, arată spre răsărit și zice încetișor către arhiereu: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, sfânta intrare*. Arhiereul, binecuvântând, zice: *Binecuvântată este intrarea Sfinților Tăi, Doamne, totdeauna...*

Arhidiaconul îi dă arhiereului Evanghelia să o sărute, sărutându-i, la rândul său, mâna dreaptă arhiereului, apoi merge cu Sfânta

Evangelhie în fața Ușilor împărătești unde, stând cu fața spre răsărit, zice cu glas tare: **Înțelepciune! Drepti!**

După aceea, intră în Sfântul Altar și așează Evanghelia pe Sfânta Masă. Purtătorii dichero-tricherelor le dau arhiereului, iar apoi merg și rămân pe solee. Preoții slujitori cântă: **Veniți să ne închinăm...** (La praznicele împărătești cântă stihurile, precum sunt arătate în Liturghier). Arhiereul binecuvintează cu dichero-tricherele și, susținut de preoți, merge spre Sfântul Altar; când ajunge în dreptul ușilor împărătești dă dicherotricherele diaconilor și intră în Sfântul Altar, după dânsul intrând, printre Ușile Împărătești, toți preoții și diaconii.

În timp ce corul repetă ultima parte a cântării: **Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...**, toți slujitorii își reiau locurile în jurul Sfintei Mese.

Arhidiaconul dă arhiereului cădelnița, iar acesta face cădire mică, precedat de diaconii al doilea și al treilea, care poartă dichero-tricherele, și de arhidiacon cu o lumânare. Când iese din Sfântul Altar, anagnostul, care ține cârja în fața icoanei Mântuitorului, dă cârja arhiereului, sărutându-i mâna. În timp ce arhiereul cădește, slujitorii cântă troparul zilei respective, iar corul continuă cu celelalte tropare și condace.

Terminându-se cădirea, iar la strană cântarea troparelor, diaconii cu ceilalți slujitori cântă: **Întru mulți ani, Stăpâne.** Arhiereul îi binecuvintează; binecuvintează și pe credincioși și, îndată, arhidiaconul zice, din fața Ușilor Împărătești: **Domnului să ne rugăm!** Corul: **Doamne, miluiește.**

Diaconii, plecându-și capetele către arhiereu, pentru binecuvântare, zic: **Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, vremea cântării celei întreit sfinte.** Arhiereul, binecuvântându-i, zice cu glas ecfonisul: **Că sfânt ești, Dumnezeuul nostru...**

Diaconul, din fața Ușilor Împărătești, zice: **Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși.**

Soborul slujitorilor cântă o dată: *Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși.*

Diaconii al doilea și al treilea zic tot așa, a doua și a treia oară: *Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși.* Corul răspunde, repetând. După aceasta, arhidiaconul zice: *Și ne auzi pe noi.* Soborul slujitorilor ori corul cântă: *Și ne auzi pe noi.* Diaconul al doilea zice cu glas tare: *Și în vecii vecilor.* Corul: *Amin.* Și cântă îndată: *Sfinte Dumnezeu!... (Căți în Hristos v-ați botezat... sau Crucii Tale..., după cum indică rânduielile tipiconale).*

Soborul slujitorilor repetă cântarea. În acest timp, diaconul al treilea ia dichetul și-l dă arhierelui, zicând încetișor: *Moise și Aaron întru preoții lui și Samuel întru cei ce cheamă numele lui,* iar arhieretul face semnul Sfintei Cruci cu dichetul pe Sfânta Evanghelie, apoi îl dă diaconului. Corul repetă cântarea *Sfinte Dumnezeu!*; repetă și soborul slujitorilor, timp în care diaconul al doilea ia tricherul și-l dă arhierelui, zicând încetișor: *A Treimii arătare la Iordan s-a făcut.*

Corul repetă din nou cântarea, timp în care diaconii ies din Sfântul Altar: cei doi, care poartă dichero-tricherele, se așează pe solee, în dreptul icoanelor împărătești, iar arhidiaconul ia cărja de la anagnost și merge în mijlocul bisericii. Arhieretul, ieșind din Sfântul Altar, ia din mâna diaconilor dichero-tricherele, iar aceștia merg și se alătură arhidiaconului. Diaconii, fiind în mijlocul bisericii, cântă începutul cântării întreit-sfinte: *Sfinte Dumnezeu!* și se opresc. Arhieretul cu fața spre credincioși, rostește: *Doamne, Doamne, caută din cer și vezi...* și binecuvintează. Diaconii continuă cântarea: *Sfinte Tare!* Arhieretul rostește din nou: *Doamne, Doamne, caută din cer și vezi...,* cu fața spre strana de miazăzi și binecuvintează. Diaconii cântă în continuare: *Sfinte fără de moarte!* Arhieretul, cu fața spre miazănoapte, rostește din nou rugăciunea: *Doamne, Doamne, caută din cer și vezi...* și binecuvintează. Diaconii cântă apoi sfârșitul cântării: *Miluieste-ne pe noi.* Arhieretul dă dichero-tricherele diaconilor și intră în Sfântul Altar.

Apoi toți slujitorii cântă din nou cântarea întreit-sfântă: *Sfinte Dumnezeule...* (mai reperor).

(Dacă este hirotonie de arhiereu, aceasta se face în acest moment, după rânduiala din Arhieraticon).

Corul cântă apoi: *Slavă..., Și acum..., Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.*

În acest timp, arhidiaconul, arătând cu orarul spre Proscomidiar, zice către arhiereu: *Poruncește, Preasfințite Stăpâne*, iar arhiereul, plecându-se spre Proscomidiar, zice: *Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului.*

Arhidiaconul, arătând din nou spre tronul de sus, zice: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, tronul cel de sus*, iar arhiereul zice: *Binecuvântat ești pe tronul slavei împărăției Tale Cel ce șezi pe heruvimi...*, se îndreaptă spre tronul de sus și rămâne în dreptul acestuia, cu fața spre apus.

Preoții, la rândul lor, merg și încadrează pe arhiereu, având aceeași poziție față de arhiereu ca și înainte; de aceea, preoții din dreapta trec prin fața Sfintei Mese în stânga, iar cei din stânga, în dreapta, și stau cu toții cu fața spre apus.

Arhidiaconul, stând în fața Ușilor Împărătești, zice cu glas tare: *Puternic!* Corul cântă din nou: *Sfinte Dumnezeule...*

Diaconul al doilea ia Apostolul, pune orarul peste el, ca la Evanghelie, și merge la arhiereu, zicând încetișor: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne!* Arhiereul binecuvintează pe diacon, care, ieșind pe ușa laterală, dinspre miazănoapte, merge în mijlocul bisericii.

După ce corul termină *Sfinte Dumnezeule*, diaconul al treilea zice, din fața Ușilor Împărătești: *Să luăm aminte!* Arhiereul, de la locul său, zice: *Pace tuturor!* și binecuvintează. Diaconul care citește Apostolul răspunde: *Și duhului tău*, și rostește cu glas mare prochimenul Apostolului. În acest timp, preoții întâi și al doilea iau omoforul cel mare de pe umerii arhiereului, care îl sărută și-l dă preotului întâi să-l țină.

Arhidiaconul, din altar: *Înțelepciune!*

Diaconul care citește Apostolul: *Din epistola către...*

Diaconul al treilea: *Să luăm aminte!*

Arhidiaconul ia cădelnița și o arată către arhiereu, zicând: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, tămâia.* Arhiereul binecuvintează: *Tămâie Ți-aducem Ție...*

Arhidiaconul începe căderea mică: Sfânta Masă, după rânduială, Proscomidiarul și se întoarce spre arhiereu; merge apoi la preotul întâi care îi dă omoforul cel mare și, ținându-l pe brațul stâng, sărută mâna arhiereului, se întoarce la locul pe care l-a avut mai înainte, cădește pe arhiereu și apoi pe toți slujitorii de la stânga la dreapta, ocolind Sfânta Masă pe la răsărit, vine în fața Sfintei Mese și o cădește de trei ori, apoi iese din Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, și face în continuare căderea mică.

În timpul citirii Apostolului, arhiereul șade în tronul cel de sus, iar preoții pe scaunele din dreptul lor. Terminându-se de citit Apostolul, arhiereul, de la locul său, zice: *Pace ție, cititorule,* coboară și vine în fața Sfintei Mese, de unde binecuvintează pe preoții slujitori, după care aceștia revin la locurile lor, în jurul Sfintei Mese, trecând cei de la stânga la dreapta și invers, prin spatele Sfintei Mese.

Arhiereul dă Evanghelia arhidiaconului, iar acesta iese printre Ușile Împărătești și vine în fața analogului din mijlocul bisericii sau urcă în amvon, în timp ce corul cântă *Aliluia*. Cei doi diaconi, luând dichero-tricherele, vin în fața Ușilor Împărătești și se așează, cel care poartă tricherul în dreptul icoanei Maicii Domnului, iar cel cu dichelul în dreptul icoanei Mântuitorului.

Arhiereul vine în fața Ușilor Împărătești. Arhidiaconul, din amvon, zice: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, pe binevestitorul...,* iar arhiereul răspunde: *Dumnezeu, pentru rugăciunile...* și-l binecuvintează. Arhidiaconul: *Fie mie după cuvântul...*

Diaconul al doilea: *Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm...*

Arhiereul: *Pace tuturor!* și binecuvintează pe credincioși cu mâinile. Corul: *Și duhului tău.*

Arhidiaconul: *Din Sfânta Evanghelie...* în acest timp, arhiereul primește cârja, în mâna stângă, de la anagnost sau ipodiaton.

Corul: *Slavă Ție, Doamne...*

Diaconul al treilea: *Să luăm aminte!*

Arhidiaconul citește Sfânta Evanghelie. La sfârșit, arhiereul dă cârja anagnostului, care îi sărută mâna, și, binecuvântând pe arhidiacon, zice: *Pace ție, celui ce ai binevestit.* Corul: *Slavă Ție, Doamne...*

Arhidiaconul vine cu Evanghelia la arhiereu, acesta o sărută și, luând-o, face cu ea semnul Sfintei Cruci spre credincioși și o dă apoi preotului întâi, care o pune pe Sfânta Masă, în partea de sus a Sfântului Antimis, cu deschizătura spre răsărit, și desface iltionul.

Diaconii care poartă dichero-tricherele le dau arhiereului, iar acesta binecuvintează pe credincioși cu ele, în timp ce corul și slujitorii intonează: *Întru mulți ani, Stăpâne!*

Arhiereul dă apoi dichero-tricherele diaconilor și intră în Sfântul Altar. Diaconul al doilea merge în mijlocul bisericii și zice ectenia întreită: *Să zicem toți...*, iar ceilalți diaconi cu dichero-tricherele intră în Sfântul Altar, le pun pe Sfânta Masă și-și reiau locurile în spatele arhiereului, de o parte și de alta.

În vremea ecteniei, arhiereul citește rugăciunea cererii stăruitoare. La cererea, din ectenie, pentru episcop, de obicei răspunde și soborul slujitorilor, cântând *Doamne, miluiește...* întreit, iar arhiereul îi binecuvintează; apoi, venind în fața Ușilor Împărătești, binecuvintează pe diacon și pe credincioși.

Sfârșindu-se ectenia, preotul al patrulea zice ecfonisul: *Că milostiv și iubitor de oameni...*

Diaconul al treilea se închină și se pleacă spre arhiereu, iese pe ușa dinspre miazănoapte și merge în mijlocul bisericii, unde se închină de trei ori, cu diaconul care a rostit ectenia întreită; se pleacă unul către altul, diaconul al doilea intră în Sfântul Altar, iar

al treilea continuă să rostească ecteniile. Intrând în Sfântul Altar, diaconul al doilea se închină către Sfânta Masă și se pleacă spre arhiereu, iar acesta îl binecuvintează.

Dacă se face pomenire pentru cei morți, diaconul care se află în mijlocul bisericii rostește ectenia pentru cei morți: *Miluiește-ne pe noi, Dumnezeu!*... După ectenie, arhiereul citește rugăciunea pentru cei morți: *Dumnezeul duhurilor...*, iar ecfonisul îl zice arhiereul sau preotul întâi: *Că Tu ești învierea...* Corul răspunde: *Amin*.

Apoi diaconul zice: *Întru fericita adormire...*, și se cântă *Veșnica pomenire...*, o dată în altar, apoi la strană, de două ori.

Diaconul, din mijlocul bisericii, zice ectenia pentru cei chemați: *Rugați-vă cei chemați...*

În vremea ecteniei, arhiereul desface Sfântul Antimis, câte o parte la fiecare cerere, iar la cererea: *Să le descopere lor Evanghelia dreptății*, desface ultima parte, cea dinspre răsărit, după care face cu buretele semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, sărută buretele și-l dă spre sărutare celorlalți preoți slujitori, după care îl pune pe Sfântul Antimis în partea dinspre răsărit.

Preotul al doilea - dacă sunt mai mulți preoți decât patru, al cincilea - zice ecfonisul ecteniei: *Ca și aceștia împreună cu noi să slăvească...* Corul: *Amin*.

Arhidiaconul, din fața Ușilor Împărătești, zice: *Câți sunteți chemați, ieșiți!*

Diaconul, din mijlocul bisericii, răspunde: *Cei chemați ieșiți!* Diaconul al doilea, din fața Ușilor Împărătești, zice: *Câți sunteți chemați, ieșiți!*

Diaconul, din mijlocul bisericii, zice: *Ca nimeni din cei chemați, să nu rămână. Câți suntem credincioși, iară și iară cu pace...* și continuă ectenia.

Diaconii, din Sfântul Altar, trag dvera Ușilor Împărătești, iar arhidiaconul pune pe umerii arhiereului omoforul cel mic. Arhiereul își ia mitra de pe cap și citește rugăciunea întâi pentru credincioși.

Preotul al treilea (sau al șaselea) zice ecfonisul: *Că Ție se cuvine.*

Diaconul, din mijlocul bisericii, zice ectenia în continuare, în timpul căreia arhiereul și ceilalți preoți slujitori citesc rugăciunea a doua pentru credincioși.

La sfârșitul ecteniei, arhiereul zice ecfonisul: *Ca sub stăpânirea Ta...*

Corul: *Amin!*, și cântă Heruvicul.

Arhiereul și ceilalți preoți citesc în șoaptă Rugăciunea cântării heruvimice.

Terminând rugăciunea, arhiereul face trei închinăciuni, zicând în taină stihul: *Dumnezeule, curățește-ne pe noi păcătoșii și ne miluiește.* Apoi, zice de trei ori cântarea heruvimică: *Noi, care pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească, acum să o lepădăm;* și diaconii răspund: *Ca pe împăratul tuturor să-L primim, pe cel înconjurat, în chip nevăzut, de cetele îngerești. Aliluia, Aliluia, Aliluia.*

După aceea, arhiereul își pune mitra pe cap, diaconii ridică dvera Ușilor împărătești, iar arhidiaconul dă cădelnița arhiereului, care binecuvintează tămâia și face, precedat de diaconi, cădirea mică.

Sfârșind cădirea, arhiereul dă cădelnița arhidiaconului și iese pe solee, unde ipodiaconul și ceilalți diaconi se află cu vasul de spălat și cana cu apă; aceștia îi toarnă arhiereului să se spele pe mâini, zicând: *Câți suntem credincioși,* iar arhiereul, în taină, zice rugăciunea: *Spăla-voi întru cei nevinovați...,* binecuvintează pe diaconi și ipodiaconi, intră în Sfântul Altar, își ia mitra de pe cap și, stând în fața Sfintei Mese, face trei închinăciuni, sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă și zice către preoți: *Iertați-mă, părinți și frați împreună-slujitori!* și îi binecuvintează; apoi, întorcându-se către credincioși, se pleacă, cerând, de asemenea, iertare, îi binecuvintează și merge la Proscomidiar.

Preoții, doi câte doi, se închină, sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, se pleacă spre credincioși, cerând, de asemenea, iertare și se îndreaptă către Proscomidiar.

Arhidiaconul zice către arhiereu: ***Ridică, Preasfințite Stăpâne!***

Arhiereul, luând cădelnița, cădește Cinstitele Daruri, zicând: ***Ridicați mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul.*** Apoi, dând cădelnița diaconului, ia Aerul de pe Cinstitele Daruri și-l pune pe umerii arhidiaconului, care zice: ***Arhieria Voastră să o pomenească Domnul...*** După aceasta, arhiereul sărută Sfântul Disc și-l dă arhidiaconului zicând: ***Diaconia ta să o pomenească Domnul...*** Arhidiaconul sărută mâna arhiereului și ridică Discul în dreptul frunții.

După aceea, protosul vine către arhiereu, zicând: ***Arhieria Voastră să o pomenească...***; arhiereul sărută Sfântul Potir și îl dă preotului, zicând: ***Preoția ta să o pomenească Domnul Dumnezeu.***

Vin și ceilalți preoți, pe rând, zicând: ***Arhieria Voastră să o pomenească Domnul...***, iar arhiereul le dă câte o cruce, rostind de fiecare dată: ***Preoția ta să o pomenească...***, iar preotului care a săvârșit proscomidia îi dă copia și lingurița.

După ce corul a terminat cântarea Heruvicului, se face Vohodul mare, astfel: paracliserii merg înainte cu sfeșnicele, urmează după ei diaconii al doilea și al treilea, care țin dichero-tricherele în mâna stângă, iar în dreapta cădelnițele, cădind înaintea arhidiaconului care poartă Sfântul Disc; acesta zice cu glas mare: ***Pe voi, pe toți, dreptcredincioșilor creștini...***, după arhidiacon, vine protosul cu Sfântul Potir și ceilalți preoți purtând cruci.

Ecleziarhul sau un alt cleric ia de pe umerii arhiereului omoforul mic, iar arhiereul vine în fața Ușilor împărătești.

Soborul slujitorilor, ajungând în mijlocul bisericii, se oprește și toți, stând în linie dreaptă, se întorc cu fața spre răsărit, spre arhiereu, iar arhidiaconul zice: ***Arhieria voastră să o pomenească Domnul Dumnezeu...*** Diaconii care poartă cădelnițele cadesc pe

arhiereu de trei ori și unul din ei îi dă cădelnița arhiereului, care, la rândul lui, cădește Sfântul Disc și pe arhidiaconul care îl poartă. Apoi, dă cădelnița diaconului, care se retrage în dreptul iconostasului, iar arhidiaconul dă Sfântul Disc arhiereului, îi sărută mâna și rămâne în dreapta lui. Arhiereul sărută Sfântul Disc și, ținându-l cu amândouă mâinile, rostește de pe solee, cu fața spre credincioși, formulele de pomenire a celor vii, după îndrumările date de Sfântul Sinod. După fiecare formulă de pomenire, corul răspunde: *Amin*.

Sfârșind pomenirea pentru cei vii, arhiereul se întoarce, intră în Sfântul Altar, urmat de arhidiacon, așează Sfântul Disc pe Sfântul Antimis, zicând încet troparul: *Iosif cel cu bun chip...*, ridică procovățul și-l dă arhidiaconului să-l strângă, iar el revine pe solee, cu fața spre credincioși.

Protosul, care poartă Sfântul Potir, zice cu glas mare: *Arhieria voastră să o pomenească...*, diaconii cu cădelnițele cădesc de trei ori pe arhiereu și apoi dau cădelnița arhiereului, iar acesta cădește Sfântul Potir și pe preotul care îl poartă.

În timp ce corul zice: *Amin!*, preotul dă Sfântul Potir arhiereului și rămâne în dreapta lui; arhiereul sărută Sfântul Potir, apoi începe pomenirile pentru cei morți. Cealalți slujitori rămân în mijlocul bisericii până ce arhiereul termină pomenirile.

La sfârșit, arhiereul face semnul Sfintei Cruci cu Sfântul Potir și zice: *Și pe voi, pe toți, dreptcredincioșilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor*.

Corul: *Amin* și cântă rar și solemn: *Ca pe împăratul tuturor...*

Arhiereul intră în Sfântul Altar, urmat de protos și de ceilalți preoți, pe care diaconii îi cădesc pe rând, iar după aceea intră și ei tot printre Ușile Împărătești. Arhiereul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis, zicând troparele: *În mormânt cu trupul...* și *Ca purtător de viață...* Ridică procovățul de pe Sfântul Potir, îl dă protosului să-l strângă și ia de pe umerii arhidiaconului Aerul și acoperă cu

el Cinstitele Daruri, apoi, primind cădelnița de la diacon cădește, de trei ori, Cinstitele Daruri, zicând o dată: *Fă bine, Doamne, întru bunăvoința Ta, Sionului și să se zidească zidurile Ierusalimului*, iar diaconii răspund: *Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul Tău viței.*

După ce a dat cădelnița diaconului, arhiereul zice către soborul slujitorilor: *Rugați-vă pentru mine, fraților și împreună-slujitorilor.* Preoții și diaconii zic: *Duhul Sfânt să vină peste tine și puterea Celui Preaînalt să te umbrească!*

Arhiereul: *Același Duh să lucreze împreună cu noi în toate zilele vieții noastre.* Diaconii, plecându-și capetele pentru binecuvântare, zic: *Pomenește-ne pe noi, Preasfințite Stăpâne!* Arhiereul, binecuvântându-i pe cap, zice: *Să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna...*

Diaconii: *Amin* și dau mitra arhiereului.

(Dacă este hirotonie de preot, aceasta se face acum, după rânduiala din Arhieratikon).

Diaconii al doilea și al treilea ies cu dichero-tricherele în fața Ușilor Împărătești și le dau arhiereului, care binecuvintează pe credincioși cu ele, iar corul și slujitorii cântă: *Întru mulți ani, Stăpâne!* Arhiereul dă dichero-tricherele diaconilor, aceștia intră în Sfântul Altar după arhiereu, iar arhidiaconul merge în mijlocul bisericii și rostește ectenia: *Să plinim rugăciunile noastre Domnului...*

În acest timp, diaconii trag dvera, iar arhiereul și ceilalți preoți citesc rugăciunea punerii înaintea Darurilor.

După terminarea rugăciunii, arhiereul își ia mitra de pe cap, se închină de trei ori în fața Cinstitelor Daruri, zicând: *Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea...;* sărută Discul, Potirul și Antimisul și trece în partea de miazăzi a Sfintei Mese. Preoții, în ordinea rangului, vin pe rând în fața Sfintei Mese, zicând: *Iubite-voi, Doamne...,* sărută Discul, Potirul și Antimisul și merg la arhiereu, care zice: *Hristos în mijlocul nostru*, iar preotul răspunde: *Este și va fi.*

Arhiereul: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin*, iar preotul sărută umărul drept, umărul stâng și mâna arhiereului. La fel, preoții între ei, sărutându-și unul altuia umărul drept și umărul stâng, zic: cel dintâi: *Hristos în mijlocul nostru*; cel care urmează răspunde: *Este și va fi*, iar cel dintâi încheie: *Totdeauna, acum și pururea...*

După ce s-a făcut sărutarea frățească, toți slujitorii își reiau locurile, în jurul Sfintei Mese. După terminarea ecteniei, preotul al treilea zice ecfonisul: *Cu îndurările Unuia-Născut...* Corul: *Amin*.

Se ridică dvera, iar arhiereul binecuvintează pe credincioși, zicând: *Pace tuturor*. Corul: *Și duhului tău*.

Arhidiaconul, din mijlocul bisericii, zice cu glas: *Să ne iubim unii pe alții...* Corul: *Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh...*

Corul sau slujitorii, dacă vor, cântă: *Iubi-Te-voi, Doamne...*, Arhidiaconul din mijlocul bisericii: *Ușile, ușile, cu înțelepciune...*

Se trage dvera și se rostește *Crezul*, de către toți credincioși, sub îndrumarea diaconilor.

În acest timp, preoții ridică Aerul de pe Cinstitele Daruri și, ținându-l de cele patru colțuri, îl leagă deasupra Cinstitelor Daruri, iar arhiereul își pleacă fruntea sub aer și zice încetisor *Crezul*. Când ajunge la cuvintele: *Și a înviat a treia zi*, arhiereul se ridică, sărută Aerul și-l dă spre sărutare preoților, întâi celor din dreapta, apoi celor din stânga, iar ultimul preot îl strânge.

După Crez, arhidiaconul, din mijlocul bisericii, zice cu glas mare: *Să stăm bine! Să stăm cu frică...*

Corul: *Milă, pace, jertfă de laudă*.

Arhidiaconul se închină și intră în Sfântul Altar, iar diaconii al doilea și al treilea iau dichero-tricherele și vin pe solee, în fața Ușilor Împărătești.

Arhiereul își pune mitra pe cap și iese pe solee; primește apoi dichero-tricherele de la diaconi și binecuvintează pe credincioși,

zicând: *Harul Domnului nostru Iisus Hristos...* Corul: *Și cu duhul tău.*

Arhiereul, înălțând dichero-tricherele încrucișate, zice: *Sus să avem inimile!* Corul: *Avem către Domnul.*

Arhiereul, întorcându-se spre icoana Mântuitorului, zice: *Să mulțumim Domnului!* Corul: *Cu vrednicie și cu dreptate...*

Arhiereul dă dichero-tricherele diaconilor și intră în Sfântul Altar; de asemenea, și cei doi diaconi. Arhidiaconul pune pe umerii arhiereului omoforul cel mic, îi ia mitra, apoi se trage dvera.

Arhiereul, stând în fața Sfintei Mese, citește împreună cu ceilalți preoți slujitori începutul Rugăciunii Sfintei Jertfe. Arhidiaconul ia o mică ripidă sau un procovăț și, cu multă evlavie, o poartă deasupra Sfântului Potir, în semnul Sfintei Cruci, ferind astfel să nu cadă ceva necurat în Potir.

Terminând de citit prima parte a rugăciunii și ajungând la cuvintele: *Cântarea de biruință...*, și corul sfârșind cântarea, preotul al patrulea sau cel care este la rând zice cu glas mare cuvintele rugăciunii: *Cântarea de biruință cântând, strigând, glas înălțând și grăind...* Corul: *Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot...*

Arhidiaconul ridică Steluța de pe Sfântul Disc, face cu ea semnul Sfintei Cruci, o sărută și o pune pe Sfântul Antimis, în partea de sus.

Arhiereul și ceilalți preoți continuă să se roage, citind în șoaptă rugăciunea: *Cu aceste fericite puteri...* și ajungând la cuvintele: *Luați mâncăți...* se opresc din citit, așteptând corul să termine cântarea. Apoi arhiereul, arătând cu mâna dreaptă spre Sfântul Agneț, în timp ce diaconii țin orarul, cu mâna dreaptă, tot spre Sfântul Agneț, zice cu glas mare: *Luați, mâncăți, Acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor.* În acest moment, toți se închină și se pleacă până la pământ.

Corul: *Amin.*

Arhiereul continuă, în taină: *Asemenea și paharul după cină, zicând...*, și, arătând cu mâna dreaptă către Sfântul Potir, zice cu glas mare: *Beți dintru acesta toți! Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, Care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor.* Toți se închină, făcând o plicăciune, iar corul cântă prelung: *Amin.*

Arhiereul, precum și ceilalți preoți, continuă să citească rugăciunea: *Aducându-ne, aminte, așadar...*, și, luând Sfântul Disc cu mâna dreaptă, iar Sfântul Potir cu mâna stângă, încrucișând mâinile, le înalță pe acestea deasupra Sfântului Antimis, însemnându-l în chipul crucii, și zice cu glas mare: *Ale Tale dintru ale Tale, Ție îți aducem de toate și pentru toate.* (Dacă arhiereul dorește, ridicarea Sfintelor Vase o poate face arhidiaconul).

Corul cântă cu glas lin și rar: *Pe Tine Te laudăm, pe Tine Te binecuvântăm...*

În acest timp, arhiereul, împreună cu toți slujitorii, se închină de trei ori și zic în șoaptă: *Dumnezeule, curățește-ne pe noi păcătoșii și ne miluiește.* Apoi, ridicându-și mâinile, arhiereul se roagă, zicând: *Doamne, Cel ce ai trimis pe Prea Sfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acesta, Bunule, nu-L lua de la noi, ci Îl înnoiește întru noi, cei ce ne rugăm Ție.* (Ceilalți preoți rostesc și ei troparul, în taină, deodată cu arhiereul, stând evlavioși, cu capetele plecate).

Arhidiaconul: *Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.*

Arhiereul zice iarăși troparul: *Doamne, Cel ce ai trimis...*

Diaconul al doilea: *Nu mă lepăda pe mine de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.*

Arhiereul zice a treia oară troparul: *Doamne, Cel ce ai trimis...*

Diaconul al treilea: *Slavă... Și acum...*

Arhiereul se roagă, cu multă umilință, iar preoții conslujitori în taină: *Încă aducem Ție această slujire cuvântătoare și fără de*

sânge, și Te chemăm, Te rugăm și cu umilință la Tine cădem: Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste aceste Daruri ce sunt puse înaintea.

Arhidiaconul, arătând cu orarul spre Sfântul Agneț, zice către arhieru: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, Sfânta pâine.*

Arhieru, binecuvântând Sfântul Agneț, atingându-l ușor cu degetul, zice: *Și fă, adică, pâinea aceasta Cinstitul Trup al Hristosului Tău.* Diaconii: *Amin.*

Arhidiaconul, arătând spre Sfântul Potir, zice: *Binecuvintează, Preasfințite Stăpâne, Sfântul Potir.*

Arhieru, binecuvântând Sfântul Potir și atingându-l pe margine, zice: *Iar ceea ce este în Potirul acesta, Cinstitul Sânge al Hristosului Tău.* Diaconii: *Amin.*

Arhidiaconul, arătând spre amândouă, zice: *Binecuvintează-le, Preasfințite Stăpâne, pe amândouă*, iar arhieru zice: *Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt*, și le binecuvintează pe amândouă făcând semnul Sfintei Cruci peste ele, iar diaconii zic: *Amin, Amin, Amin.* După aceasta, toți slujitorii, preoți și diaconi, închinându-se cu evlavie către Sfânta Masă, zic către arhieru: *Pomenește-ne pe noi, Preasfințite Stăpâne!* Arhieru: *Să vă pomenească Domnul Dumnezeu...*

În continuare, arhieru se roagă, stând în genunchi și citind rugăciunea Sfintei Jertfe: *Ca să fie celor ce se vor împărtăși...* și, ajungând la cuvintele: *Mai ales pentru Preasfânta...*, se oprește și, dacă a făcut hirotonie de preot, dă Sfântul Trup noului hirotonit, spunând cuvintele: *Primește acest odor...*; dacă nu a făcut hirotonie, își pune mitra pe cap, iar diaconul al treilea îi ia de pe umeri omoforul mic, arhidiaconul îi dă cădelnița și, din fața Sfintei Mese - după ce corul a terminat cântarea - zice cu glas mare: *Mai ales pentru Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria.*

Corul cântă *Axionul*. Arhiereul dă cădelnita arhidiaconului, care cădește în cununare. Sfânta Masă și Proskomidiarul - unde prosopește pe cunună. Diaconii aduc acum arhierelui vasul cu ănză, pe care luându-l, arhieretul îl binecuvîntează, după rânduială.

Arhieretul continuă să citească rugăciunea Sfintei Jertfe: *Pentru Sfântul Ioan...*

Diaconii, aducând vasul de spălat și cana cu apă, îi toarnă arhierelui să se spele pe mâini. În timp ce preoții și diaconii se spală la Proskomidiar. Dacă nu s-a terminat cântarea Axionului și este timp, preoții fac pomenire pentru cei vii și cei morți, după cum este arătat în Liturghier.

După ce s-a terminat de cântat Axionul, arhieretul, din fața Sfinței Mese, zice cu glas mare: *Întâi pomeniște, Doamne pe (N) (ie-rarhul de care depinde canonic), pe care îl dăruiește...*

În acest timp, diaconii cădesc către tronul cel de sus.

Terminând arhieretul formula de pomenire, protosul zice îndată: *Pomeniște, Doamne și pe Preasfințitul Părinte (N = arhieretul slu-jitor), pe care îl dăruiește...* Apoi îi sărută arhierelui mitra, umărul drept și mâna dreaptă.

Corul: *Pe toți și pe toate.*

Arhieretul se roagă în taină: *Adu-Ți aminte, Doamne, de sfânt locașul acesta, orașul acesta...*

Preotul de rând zice ecfonisul: *Și ne dă nouă, cu o gură...*

În acest timp, diaconii, plecându-și capetele, sunt binecuvîntați de arhiereu, iar diaconul al treilea iese pe ușa dinspre miazănoapte, pentru rostirea ecteniei.

Arhieretul se întoarce către credincioși și-i binecuvîntează cu amândouă mâinile, zicând cu glas mare: *Și să fie milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru...*

Corul: *Și cu duhul tău.*

(Dacă este hirotonie de diacon, aceasta se face acum, după rânduiala din Arhieraticon).

Diaconul al treilea începe ectenia: *Pe toți sfinții pomenindu-i...*

În vremea ecteniei, arhiereul și ceilalți preoți slujitori citesc rugăciunea: *Ție, Stăpâne, Iubitorule de oameni...* La sfârșitul ecteniei, arhiereul rostește ecfonisul: *Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne...*

Corul cântă: *Tatăl nostru...*

În timpul rugăciunii *Tatăl nostru*, diaconii își pun orarele cruciș. Preotul care urmează la rând zice ecfonisul: *Că a Ta este împărăția...*

Corul: *Amin.*

Diaconii ridică dvera și arhiereul, dintre Ușile Împărătești, binecuvintează pe credincioși, zicând: *Pace tuturor!* Corul: *Și duhului tău.*

Arhiereul intră în Sfântul Altar; arhidiaconul îi pune pe umeri omoforul mic și îi ia mitra de pe cap.

Diaconul, din mijlocul bisericii: *Capetele noastre...* Corul: *Ție, Doamne.*

Arhiereul și preoții citesc în taină rugăciunea: *Mulțumim Ție, Împărate nevăzut...*

Preotul care a făcut proskomidia zice ecfonisul: *Cu harul și cu îndurările...*

Corul: *Amin.*

Arhiereul se roagă citind rugăciunea: *Ia aminte, Doamne...,* apoi face trei închinăciuni, zicând de fiecare dată: *Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul.*

Diaconul, din mijlocul bisericii, zice cu glas mare: *Să luăm aminte!...,* iar arhiereul ridică, cu amândouă mâinile, Sfântul Trup și zice cu glas mare: *Sfintele, sfinților.* Corul cântă: *Unul Sfânt...*

Arhidiaconul, care se află în dreapta arhiereului, zice încetișor: *Frânge, Preasfintite Stăpâne, Sfântul Trup,* iar arhiereul, frângân-

du-l, zice: *Se frânge și se împarte...* și așează părticelele pe Sfântul Disc, precum este arătat în Liturghier.

Arhidiaconul zice încet către arhiereu: *Plinește, Preasfințite Stăpâne, sfântul potir!* Arhiereul, punând părticica *IIS* în Sfântul Potir, zice: *Plinirea Duhului Sfânt.* Arhidiaconul zice: *Amin.*

Apoi, aducând vasul cu căldură, arhidiaconul zice: *Binecuvîntează, Prea Sfințite Stăpâne, căldura!* Arhiereul o binecuvîntează și zice: *Binecuvîntată este căldura...*, iar arhidiaconul toarnă în Sfântul Potir, în chipul Crucii, zicând: *Căldura Duhului Sfânt.*

E. ÎMPĂRTĂȘIREA

Arhiereul împarte cu copia partea *HS* în atâtea părticele câte trebuie pentru împărtășirea tuturor slujitorilor.

Arhiereul și toți slujitorii se închină cu multă evlavie către Sfintele Daruri, făcând trei închinăciuni mari.

După aceasta, arhiereul zice către slujitori: *Preoți și diaconi, apropiați-vă!* Apropoiindu-se mai întâi preoții și apoi diaconii, pe rând, fiecare, după rangul pe care îl are, și, punându-și palma dreaptă peste palma stângă, zice fiecare către arhiereu: *Dă-mi mie, Preasfințite Stăpâne, Cinstitul și Preasfântul Trup...*

Arhiereul pune părticica Sfântului Trup în palma dreaptă a preotului sau a diaconului, zicând: *Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție (N)...*

Preotul răspunde: *Amin* și îi sărută arhiereului dreapta și umărul stâng, după care, ocolind Sfânta Masă pe latura dinspre miazănoapte-răsărit, se așează în ordine pe latura dinspre miazăzi, cu fața spre Sfânta Masă.

După ce a dat Sfântul Trup tuturor slujitorilor, preoți și diaconi, arhiereul ia și el cu mâna stângă, părticica Sfântului Trup și o pune

în palma dreaptă, zicând: *Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se dă mie arhiereului (N)...* și, plecându-și toți capetele, se roagă cu umilință rostind rugăciunile de împărtășire: *Cred, Doamne, și mărturisesc... Cinei Tale celei de taină... Nu spre judecată sau spre osândă...*

La sfârșit, cerându-și iertare unii altora, se împărtășesc cu toții cu Sfântul Trup.

După aceea, arhiereul se împărtășește cu Sfântul Sânge, gustând de trei ori și zicând: *De asemenea, Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie arhiereului (N)...*

După împărtășire, ștergându-și buzele și marginea Sfântului Potir, zice: *Iată, acesta s-a atins de buzele mele...*

Apoi, arhiereul împărtășește pe toți slujitorii, preoți și diaconi, care, apropiindu-se, cu multă evlavie și în aceeași ordine, zice fiecare: *Iată, din nou, mă apropiu de nemuritorul Împărat!* iar arhiereul, împărtășindu-l cu Sfântul Sânge, zice: *De asemenea, Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, preotului (diaconului) (N)...* și, dându-i să guste de trei ori, zice: *Iată, acesta s-a atins de buzele tale...*

După ce s-a făcut împărtășirea tuturor, stând în fața Sfintei Mese și privind spre Sfântul Disc, zice: *Spală, Doamne, păcatele tuturor celor ce s-au pomenit aici, cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinților Tai.* Și îndată, diaconul rânduiește strânge Sfintele de pe Sfântul Disc și le pune în Sfântul Potir, zicând: *Învierea lui Hristos... Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime... O, Pastile cele mari și preasfințite...*

În acest timp, arhiereul se spală pe mâini și citește rugăciunea de mulțumire.

Sfârșindu-se predica sau cazania, arhidiaconul sună clopoțelul, vine aproape de arhiereu, care îi dă Sfântul Potir, și, luând Potirul, merge între Ușile Împărătești și zice cu glas mare: *Cu frică de Dumnezeu...*

Corul: *Bine este cuvântat cel ce vine...*

Arhiereul (sau unul din preoți) face împărtășirea credincioșilor care s-au pregătit pentru aceasta.

După împărtășirea credincioșilor, arhiereul, binecuvântând cu potirul pe credincioși, zice: *Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău...*

Corul: *Am văzut Lumina cea adevărată...*

În acest timp, arhidiaconul dă cădelnița arhiereului, iar acesta, cădind Sfintele Taine, zice, o dată: *Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule...;* iar arhidiaconul îi răspunde: *Și peste tot pământul slava Ta..* Dă apoi arhidiaconului cădelnița și Sfântul Disc cu toate cele de pe el. Acesta, primindu-le, le înalță la frunte, se pleacă spre credincioși, apoi, ocolind Sfânta Masă, se duce la Proscomidiar și le depune acolo.

Arhiereul se închină către Sfânta Masă, ia Sfântul Potir și-l dă protosului, zicând cu glas scăzut: *Binecuvântat este Dumnezeul nostru.* Preotul, primind Sfântul Potir, vine între Ușile Împărătești și zice cu glas mare: *Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.* Corul: *Amin.* Urmează troparul: *Să se umple gurile noastre...*

Preotul duce Sfântul Potir la Proscomidiar, îl așează acolo și, luând cădelnița, îl cădește.

Arhiereul strânge Sfântul Antimis, iar diaconul care vine la rând zice ectenia: *Drepti, primind dumnezeieștile...*

Arhiereul zice ecfonisul: *Că Tu ești sfințirea...* și face Cruce cu Sfânta Evanghelie peste Sfântul Antimis, punând-o deasupra acestuia.

Diaconul care a zis ectenia trece în dreptul icoanei Mântuitorului, iar arhiereul, din fața Ușilor Împărătești, zice: *Cu pace să ieșim!* Corul: *Întru numele Domnului.* Diaconul, din fața icoanei Mântuitorului, zice: *Domnului să ne rugăm.*

Preotul care a făcut proskomidia (sau cel nou hirotonit) merge în mijlocul bisericii, ieșind printre Ușile Împărătești, și citește cu glas mare rugăciunea amvonului: *Cel Ce binecuvintează pe cei ce Te binecuvintează...* Corul: *Amin*.

(Dacă se face hirotiesie de duhovnic sau de un rang superior bisericesc, aceasta se face acum, după rânduiala din Arhieraticon).

Tot acum se face și sfințirea prinoaselor: Coliva în cinstea sărbătorii sau alte prinoase, după rânduiala tipiconală.

Dacă nu este nimic din acestea, corul cântă: *Fie numele Domnului binecuvântat...*

Arhiereul, privind spre Proskomidiar, zice rugăciunea: *Plinirea Legii și a proorocilor...*; binecuvintează pe diaconul care va potrivi Sfintele și iese pe solee, de o parte și de alta stând preoții slujitori, iar la dreapta și la stânga arhiereului, diaconii cu dichero-tricherele.

Arhidiaconul zice: *Domnului să ne rugăm*.

Corul: *Doamne, miluiește*.

Arhiereul, binecuvântând cu amândouă mâinile pe credincioși, zice: *Binecuvântarea Domnului...* Corul: *Amin*.

Anagnostul dă arhiereului cărja.

Arhiereul, făcându-și cruce, zice: *Slavă Ție, Hristoase...*
Corul: *Slavă... Și acum... Binecuvintează...*

Arhiereul face otpustul zilei. Corul: *Amin*.

Arhiereul dă cărja, ia dichero-tricherele și binecuvintează cu ele pe credincioși, în timp ce corul și slujitorii cântă: *Pe Stăpânul și arhiereul nostru...*

Dă dichero-tricherele diaconilor, se întoarce către icoana Mântuitorului și face sfârșitul Dumnezeieștii Liturghii, zicând: *Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri...*

Corul: *Amin*.

Arhiereul și ceilalți slujitori intră în Sfântul Altar, iar preotul de rând vine la iconostas și miruiește pe credincioși, împărțindu-le, în același timp, anafura.

În Sfântul Altar, arhiereul și preoții slujitori se dezbracă de sfintele veșminte și citesc rugăciunile de mulțumire după Sfânta Împărțășire. Apoi, se deschid Ușile Împărătești. Preoții slujitori ies pe ușile laterale, iar arhiereul printre Ușile Împărătești, binecuvântând pe credincioși, în timp ce preoții, doi câte doi, merg înaintea sa.

Corul intonează imnul: *Pe Stăpânul și arhiereul...* și așa ies din biserică, mulțumind lui Dumnezeu pentru darurile revărsate asupra întregii lumi.





SINAXAR PESTE TOT ANUL

Explicarea semnelor puse înaintea zilelor anului
pentru indicarea praznicelor împărătești,
ale Născătoarei de Dumnezeu și ale Sfinților

Praznicele sunt împărțite în: praznice mari, de mijloc și mici.

(+) – arată praznicele mari, închinare: Sfintei Treimi, Mântuitorului, Sfântului Duh, Născătoarei de Dumnezeu: sărbătorile în cinstea: Înaintemergătorului: Nașterea și Taierea capului, și a Sfinților Apostoli Petru și Pavel, la care se face priveghere mara.

* – arată praznicele de mijloc ale sfinților, la care se face priveghere.

* – arată praznicele de mijloc, la care nu se face priveghere, ci se cântă numai polieleu.

X) – arată praznicele mici, care au doxologie mara.

X – arată praznicele mici, care au slujba pe sasa.



LUNA SEPTEMBRIE

ARE 30 DE ZILE. ZIUA ARE 12 CEASURI ȘI NOAPTEA 12.

1. † Începutul indictionului, adică Anul Nou bisericesc; † Sf. **Cuvios Dionisie Exiguul (cel Smerit)**; Sf. Cuv. Simeon Stâlpnicul și Sf. Cuv. Marta, mama sa; Dreptul Iosua Navi (*Praznic și dezlegare la vin și la untdelemn*).

2. Sf. Mc. Mamant și Sf. Ioan Postitorul, patriarhul Constantinopolului.

3. Sf. Sfințit Mucenic Antim, ep. Nicomidiei, și Sf. Cuv. Teoctist.

4. Sf. Sfințit Mucenic Vavila, ep. Antiohiei; Sf. Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu.

5. X Sf. Prooroc Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul; Sfinții Mucenici Urban.

6. X Pomenirea minunii ce s-a făcut în Colose de Sf. Arhanghel Mihail; Sfinții Mucenici Eudoxie, Zinon, Romil și Macarie (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

7. Înainte-prăznuirea Nașterii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Sf. Mc. Sozont; † Sf. **Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați**.

8. (†) Nașterea Preasfintei Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria (*Dezlegare la pește*).

9. X Sfinții și dreptii dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana; † Sfinții **Cuvioși Onufrie de la Vorona și Chiriac de la Tazlău**; Sfinții Părinți de la al III-lea Sinod Ecumenic.

10. Sfintele Mucenițe Minodora, Mitrodora și Nimfodora; Sf. Pulheria împărăteasa.

11. Sf. Cuv. Teodora din Alexandria și Sf. Cuv. Eufrosin.

12. X) Sfinții Mucenici Avtonom, Macedonie și Teodul (*Odovania praznicului Nașterii Născătoarei de Dumnezeu - Dezlegare la vin și la untdelemn*).

13. † Înainte-prăznuirea Înălțării Sfintei Cruci; Sfinții Sfințiți Mucenici Corneliu (sutașul), ep. Cezareei Palestinei, și Ciprian, ep. Cartaginei; † Sf. Cuv. **Ioan de la Prislop**; Sfinții Mucenici Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

14. (+) Înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci (*Praznic și post în orice zi s-ar întâmpla, cu dezlegare la vin și untdelemn*).

15. †) Sf. Ier. **Iosif cel Nou de la Partoș**, mitropolitul Banatului; † Sf. M. Mc. **Nichita Gotul**; † Sf. Ier. Visarion, arhiep. Larisei, făcătorul de minuni (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

16. X Sf. M. Muceniță Eufimia; Sf. Muceniță Meletina.

17. Sfintele Mucenițe Sofia și cele trei fiice ale ei: Pistis, Elpis și Agapi.

18. Sf. Ier. Eumenie, ep. Gortinei, făcătorul de minuni; Sf. Muceniță Ariadna.

19. Sfinții Mucenici Trofim, Savatie și Dorimedont.

20. X Sfinții Mari Mucenici Eustatie și Teopisti, soția sa, cu cei doi fii ai lor, Agapie și Teopist.

21. X) Sf. Ap. Codrat; Sf. Prooroc Iona; Sf. Ier. Dimitrie, mitropolitul Rostovului (*Odovania praznicului Înălțării Cruci - Dezlegare la vin și untdelemn*).

22. † **Sfântul Sfințit Mucenic Teodosie de la Mănăstirea Brazi, mitropolitul Moldovei**; Sf. Sfințit Mucenic Foca, ep. Sinopei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

23. † Zămislirea Sfântului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; Sfintele Xantipa și Polixenia (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

24. † Sfânta Întâia Mare Muceniță și întocmai cu apostolii Tecla; Sf. Cuv. Siluan Athonitul.

25. Sf. Cuv. Eufrosina; Sf. Cuv. Pafnutie Egipteanul; Sf. Cuv. Serghie de Radonej.

26. †) Mutarea Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu; † **Sf. Voievod Neagoe Basarab, domnitorul Țării Românești**; Dreptul Ghedeon (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

27. † **Sf. Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești**; Sfinții Mucenici Calistrat și Epiharia (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

28. † Sf. Cuv. Hariton Mărturisitorul; Sf. Prooroc Baruh.

29. X Sf. Cuv. Chiriac Sihastrul; Sf. Muceniță Petronia.

30. X Sf. Ier. Grigorie Luminătorul, arhiep. Armeniei; Sfintele Mucenițe Ripsimia și Gaiani.



LUNA OCTOMBRIE

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 11 CEASURI ȘI NOAPTEA 13.

1. (†) Acoperământul Preasfintei Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria; Sf. Ap. Anania; Sf. Cuv. Roman Melodul; † **Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Biserici** (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

2. X Sf. Sfințit Mucenic Ciprian, ep. Antiohiei Pisidiei și Sf. Muceniță Iustina fecioara; Sf. Cuv. Teofil Mărturisitorul; Sf. Andrei cel nebun pentru Hristos.

3. X Sfinții Sfințiți Mucenici Dionisie Areopagitul, ep. Atenei, și Dionisie, ep. Alexandriei; Sf. Mc. Teoctist.

4. Sf. Ier. Ierotei, ep. Atenei; Sfinții Mucenici Audact, Domnina și Calistena.

5. Sfintele Mucenițe Haritina și Mamelta.

6. X) Sf. Ap. Toma; Sf. Muceniță Erotiida (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

7. † Sfinții Mucenici Serghie și Vah; Sfinții Mucenici Iulian preotul, Chesarie diaconul și Polihronie.

8. Sfintele Cuvioase Pelaghia și Taisia.

9. X) Sf. Ap. Iacov al lui Alfeu; Sfinții Cuvioși Andronic și Atanasia (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

10. Sfinții Mucenici Evlampie și Evlampia, sora lui; Sf. Cuv. Vasian.

11. Sf. Ap. Filip, unul din cei șapte diaconi; Sf. Ier. Teofan Mărturisorul, mitropolitul Niceei; Sfintele Mucenițe Zenaida și Filonila.

În duminica ce se întâmplă între 11-17 octombrie, se cântă slujba Sfinților Părinți de la al VII-lea Sinod Ecumenic, de la Niceea (anul 787).

12. Sfinții Mucenici Prov, Tarah și Andronic; Sf. Ier. Cosma, ep. Maiumei.

13. Sfinții Mucenici Carp, Papil, Agatodor, Agatonica și Florentie; Sf. Mc. Veniamin diaconul.

14. †) Sf. Cuv. Parascheva de la Iași; Sfinții Mucenici Nazarie, Ghervasie, Protasie și Chelsie (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

15. Sf. Sfințit Mucenic Luchian, preotul din Antiohia; Sfinții Ierarhi Savin, ep. Ciprului, și Vars, ep. Edesei.

16. Sf. Mc. Longhin sutașul.

17. Sf. Prooroc Oseea; Sf. Cuv. Mc. Andrei Criteanul.

18. X) Sf. Ap. și Evanghelist Luca; Sfinții Mucenici Iulian și Martin (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

19. Sf. Prooroc Ioil; Sfinții Mucenici Uar, Felix și Eusebie; Sf. Cleopatra; Sf. Cuv. Ioan de la Rila.

20. X Sf. M. Mc. Artemie; Sf. Cuv. Gherasim cel Nou din Chefalonia; Sf. Cuv. Matrona.

21. †) Sfinții Cuvioși Mărturisitori Visarion și Sofronie; Sf. Mc. Oprea; Sfinții Preoți Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise din Sibiel; Sf. Cuv. Ilarion cel Mare (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

22. Sf. Ier. Averchie, ep. Ierapolei, făcătorul de minuni, cel întocmai cu apostolii; Sfinții șapte tineri din Efes: Maximilian, Iamvliu, Martinian, Dionisie, Antonin, Exacustodian și Constantin.

23. X) Sf. Ap. Iacov, ruda Domnului, întâiul episcop al Ierusalimului; Sf. Ier. Ignatie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Petroniu.

24. Sf. M. Mc. Areta și cei împreună cu dânsul; Sfinții Mucenici Valentin și Sebastiana.

25. Sfinții Mucenici Marcian și Martirie; Sf. Tavita cea milostivă; Sf. Mc. Valerian.

26. †) Sf. M. Mc. Dimitrie, Izvorătorul de mir (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

27. † Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor; Sf. M. Mc. Nestor (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

28. † Sf. Ier. Iachint, mitropolitul Țării Românești; Sfinții Mucenici Terentie și Neonila, soția lui, și cei șapte copii ai lor; Sf. Cuv. Ștefan Savaitul și Sf. Ier. Firmilian, ep. Cezareei Capadociei.

29. Sf. Cuv. Muceniță Anastasia Romana; Sfinții Cuvioși Avramie și Ana, nepoata sa.

30. Sfinții Mucenici Zenovie, episcopul, și Zenovia, sora sa; Sf. Ap. Cleopa; Sf. Mc. Asterie.

31. Sfinții Apostoli Apelle, Stahie, Amplie, Urban, Aristobul și Narcis; Sf. Mc. Epimah.





LUNA NOIEMBRIE

ARE 30 DE ZILE. ZIUA ARE 10 CEASURI ȘI NOAPTEA 14.

1. X Sfinții doctori fără de arginți și făcători de minuni Cosma și Damian, din Asia; Sf. Cuv. David din Evia (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

2. Sfinții Mucenici Achindin, Pigasie, Aftonie, Elpidifor și Anempodist.

3. Sfinții Sfințiți Mucenici Achepsima episcopul, Iosif preotul și Aitala diaconul; mutarea moaștelor Sf. M. Mc. Gheorghe în Lida.

4. Sf. Cuv. Ioanichie cel Mare; Sfinții Mucenici Nicandru, ep. Mirelor Lichiei, și Ermeu preotul.

5. Sfinții Mucenici Galaction și Epistimia; Sf. Ier. Grigorie Mărturisitorul, arhiep. Alexandriei.

6. X Sf. Ier. Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Luca.

7. Sfinții 33 de Mucenici din Melitina; Sf. Cuv. Lazăr, făcătorul de minuni, din muntele Galisie.

8. †) Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor cereștilor puteri (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

9. Sfinții Mucenici Claudiu, Castor, Sempronian și Nicos-trat; Sfinții Mucenici Onisifor și Porfirie; Sf. Ier. Nectarie din Eghina.

10. Sfinții Apostoli Olimp, Rodion, Erast, Sosipatru, Tertie și Cvart; Sf. Mc. Orest; Sf. Cuv. Arsenie Capadocianul.

11. Sfinții Mucenici Mina, Victor și Vichentie; Sfânta Muceniță Ștefanida; Sf. Cuv. Teodor Studitul Mărturisitorul.

12. X Sf. Ier. Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei; **Sfinții Mucenici Năsăudeni: Atanasie din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu**; Sf. Cuv. Nil pustnicul.

13. † Sf. Ier. Ioan Gură de Aur, arhiep. Constantinopolului; Sf. Cuv. Mc. Damaschin (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

14. † Sf. Ap. Filip, unul din cei 12 Apostoli, și Sf. Ier. Grigorie Palama, arhiep. Tesalonicului (*Dezlegare la pește - Lăsatul secului pentru Postul Nașterii Domnului*).

15. † **Sf. Cuv. Paisie de la Neamț**; Sfinții Mărturisitori Gurie, Samona și Aviv diaconul (*Începutul Postului Nașterii Domnului*).

16. X) Sf. Ap. și Ev. Matei (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

17. X Sf. Ier. Grigorie Taumaturgul, ep. Neocezareei; Sfinții Cuv. Lazăr Zugravul și Zaharia; Sf. Ier. Ghenadie, patriarhul Constantinopolului.

18. Sfinții Mucenici Platon, Roman și Zaheu.

19. Sf. Prooroc Avdie; Sf. Mc. Varlaam.

20. Înainte-prăznuirea Intrării în biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; †) **Sf. Cuv. Grigorie Decapolitul; Sf. Mc. Dasie din Durostorum**; Sf. Ier. Proclu, patriarhul Constantinopolului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

21. (†) **Intrarea în biserică a Preasfintei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria** (*Dezlegare la pește*).

22. Sfinții Apostoli Filimon, Onisim, Arhip și Apfia; Sf. Muceniță Cecilia.

23. † **Cuviosul Antonie de la Iezerul Vâlcii**; Sfinții Ierarhi Grigorie, ep. Acragantelor, și Amfilohie, ep. Iconiei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

24. Sfinții Sfinți Mucenici Clement, ep. Romei, și Petru, ep. Alexandriei.

25. †) Sf. Mare Muceniță Ecaterina; Sf. M. Mc Mercurie (*Odovania praznicului Intrării în biserică; Dezlegare la vin și untdelemn*).

26. Sfinții Cuvioși Alipie Stâlpnicul, Stelian Paflagonul și Nikon.

27. X Sf. M. Mc. Iacob Persul; Sfinții Cuvioși Natanael și Pinufrie.

28. X Sf. Cuv. Mc. Ștefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh.

29. Sfinții Mucenici Paramon și Filumen; Sfinții Cuvioși Acachie din Sinai și Pitirun.

30. †) Sf. Ap. Andrei, cel întâi chemat, ocrotitorul României; † Sf. Ier. Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei; Sf. Ier. Frumentie, ep. Etiopiei (*Dezlegare la pește*).





LUNA DECEMBRIE

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 9 CEASURI ȘI NOAPTEA 15.

1. Sf. Prooroc Naum; Sf. Filaret cel Milostiv; Sf. Mc. Anania Persul (*Ziua Națională a României*).

2. Sf. Prooroc Avacum; Sf. Muceniță Miropi; Sf. Ier. Solomon, arhiep. Efesului.

3. † Sf. Cuv. Gheorghe de la Cernica și Căldărușani; Sf. Prooroc Sofonie; Sf. Sfințit Mucenic Teodor, arhiep. Alexandriei.

4. † Sf. Mare Muceniță Varvara; Sf. Cuv. Ioan Damaschin (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

5. † Sf. Cuv. Sava cel Sfințit; Sf. Mc. Anastasie (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

6. †) Sf. Ier. Nicolae, arhiep. Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni (*Dezlegare la pește*).

7. †) Sf. Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș; Sf. Ier. Ambrozie, ep. Mediolanului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

8. Sf. Cuv. Patapie; Sf. Ier. Sofronie, ep. Ciprului; Sfinții Apostoli Sosten, Apolo, Chifa, Tihic, Epafrodit, Cezar și Onisifor.

9. X) Zămislirea Sfintei Fecioare Maria de către Sfânta și Drcapta Ana; Sf. Proorociță Ana, mama Proorocului Samuel (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

10. Sfinții Mucenici Mina, Ermoghen și Evgraf.

11. Sfinții Cuvioși Daniel Stâlpnicul și Luca (*In duminica ce se întâmplă între 11 și 17 decembrie, sunt prăznuiți Sfinții Strămoși ai Domnului*).

12. † Sf. Ier. Spiridon, ep. Trimitundeii, făcătorul de minuni; Sf. Sfințit Mucenic Alexandru, ep. Ierusalimului (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

13. †) **Sf. Ier. Dosoftei, mitropolitul Moldovei**, † Sfinții Mucenici Evstratie, Avxentie, Evghenie, Mardarie și Orest; Sf. Muceniță Lucia (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

14. Sfinții Mucenici Tirs, Levchie, Calinic, Filimon, Apolonie și Arian.

15. † Sf. Sfințit Mucenic Elefterie, ep. Iliriei; Sfintele Mucenițe Antia și Suzana.

16. Sf. Prooroc Agheu; Sf. Mc. Marin; Sf. Teofana împărăteasa.

17. X Sf. Prooroc Daniel și Sfinții trei tineri: Anania, Azaria și Misail (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

18. † **Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul**; Sfinții Mc. Sebastian și Zoe; Sf. Ier. Modest, arhiep. Ierusalimului (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

(*În duminica ce se întâmplă între 18 și 24 decembrie sunt prăznuiți Sfinții Părinți de la Adam până la Dreptul Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria*).

19. Sf. Mc. Bonifatie; Sf. Aglaia; Sf. Ier. Grichentie, ep. Etiopiei.

20. X Înainte-prăznuirea Nașterii după trup a Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos; Sf. Sfințit Mucenic Ignatie Teoforul, ep. Antiohiei; Sf. Ier. Filogonie, patriarhul Antiohiei (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

21. Sf. Muceniță Iuliana din Nicomidia; Sf. Mc. Temistocle.

22. † **Sf. Ier. Petru Movilă, mitropolitul Kievului**; **Sf. Mare Muceniță Anastasia**; Sfinții Mucenici Hrisogon și Teodota.

23. X Sfinții zece Mucenici din Creta; Sf. Ier. Pavel, arhiep. Neocezareei; Sf. Cuv. Naum.

24. Sf. Cuv. Muceniță Eugenia (*Ajunul praznicului Nașterii Domnului*).

25. (†) Nașterea cea după trup a Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos (Crăciunul) (*Dezlegare la toate cele de mâncare, din această zi până în ajunul Bobotezei*).

26. X) Soborul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; †) Sf. Cuv. Nicodim cel Sfințit de la Tismana; Sf. Mc. Eftimie, ep. Sardelor.

(*În duminica după Nașterea Domnului, facem pomenirea Sfântului și Dreptului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, a Sf. Prooroc David împăratul și a Sf. Iacob, ruda Domnului*).

27. † Sf. întâi Mucenic și Arhidiacon Ștefan; Sf. Cuv. Teodor Mărturisitorul.

28. Sfinții 20.000 de Mucenici din Nicomidia.

29. Sfinții 14.000 de prunci uciși de Irod; Sfinții Cuvioși Marcel, egumenul mănăstirii celor neadormiți (achimiților), și Tadeu Mărturisitorul.

30. Sf. Muceniță Anisia; Sf. Cuv. Teodora; Sf. Cuv. Leon.

31. Sf. Mc. **Hermes**; Sf. Cuv. Melania Romana; Cuviosul Zotic preotul, hrănitorul copiilor sărmani; Sf. Ier. Teofilact al Ohridei (*Odovania praznicului Nașterii Domnului*).



LUNA IANUARIE

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 10 CEASURI ȘI NOAPTEA 14.

1. (†) Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului nostru Iisus Hristos; Sf. Ier. Vasile cel Mare, arhiep. Cezareei Capadociei.

2. Înainte-prăznuirea Botezului Domnului; Sf. Ier. Silvestru, ep. Romei; Sf. Cuv. Serafim de Sarov.

3. Sf. Prooroc Maleahi; Sf. Mc. Gordie.

4. Soborul Sfinților 70 de Apostoli; Sf. Cuv. Teoctist, egumenul de la Cucumia Siciliei; Sf. Cuv. Apolinaria.

5. Sfinții Mucenici Teopempt și Teonas; Sf. Cuv. Sinclitichia (*Ajunul Botezului Domnului - Post în orice zi s-ar întâmpla, cu dezlegare la vin și untdelemn*).

6. (†) Botezul Domnului, Du mnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos (*Boboteaza - Praznic și dezlegare la toate*).

7. † Soborul Sfântului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan (*Dezlegare la pește*).

8. Sfinții Cuvioși Gheorghe Hozevitul, Emilian Mărturisitorul și Domnica.

9. Sf. Mc. Polieuct; Sf. Cuv. Eustratie; Sf. Ier. Petru, ep. Sevastiei.

10. Sf. Ier. Grigorie, ep. Nisei; † **Sfântul Cuvios Antipa de la Calapodești**; Sf. Ier. Dometian, ep. Melitinei; Sf. Cuv. Marcian preotul.

11. † Sf. Cuv. Teodosie, începătorul vieții călugărești de obște; Sf. Cuv. Vitalie (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

12. Sfintele Mucenite Tatiana diaconița și Eutasia.

13. **Sfinții Mucenici Ermil și Stratonic din Singidunum**; Sf. Ier. Iacob din Nisibe.

14. X) Sfinții Cuvioși Părinți uciși în Sinai și Rait; Sf. Ier. Sava, arhiep. Serbiei; Sf. Nina, luminătoarea Georgiei (*Odovania praznicului Botezului Domnului – Dezlegare la vin și untdelemn*).

15. X Sfinții Cuvioși Pavel Tebeul și Ioan Colibașul.

16. X Cinstirea lanțului Sfântului, slăvitului și întru tot lăudatului Apostol Petru; Sf. Mc. Pevsip (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

17. †) Sf. Cuv. Antonie cel Mare; Sf. Mc. Gheorghe din Ioanina; Sf. Cuv. Antonie cel Nou din Veria (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

18. † Sfinții Ierarhi Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei; (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

19. X Sfinții Cuvioși Macarie Egipteanul și Macarie Alexandrinul; Sf. Ier. Marcu, mitrop. Efesului; Sf. Mc. Eufrasia.

20. †) Sf. Cuv. Eftimie cel Mare; Sfinții Mucenici In, Pin și Rim; Sf. Ier. Eftimie, patriarhul Târnovei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

21. Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sfinții Mucenici Neofit, Evghenie, Candid, Valerian și Achila.

22. X Sf. Ap. Timotei; Sf. Cuv. Mc. Anastasie Persul.

23. X Sf. Sfințit Mucenic Clement, ep. Ancirei, și Sf. Mc. Agatanghel; Sf. Părinți de la al șaselea Sinod Ecumenic.

24. Sf. Cuv. Xenia; Sfinții Mucenici Pavel, Pavsirie și Teodoton.

25. †) Sf. Ier. Grigorie Teologul, arhiep. Constantinopolului; †
Sf. Ier. Bretanion, ep. Tomisului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

26. Sfinții Cuvioși Xenofont, Maria, Arcadie și Ioan.

27. † Aducerea moaștelor Sf. Ier. Ioan Gură de Aur; Sf. Marciana împărăteasa (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

28. X Sfinții Cuvioși Efreem Sirul, Isaac Sirul, Paladie și Iacob; Sf. Muceniță Haris.

29. † Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mucenic Ignatie Teoforul; Sf. Mc. Filotei.

30. †) Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur; Sf. Sfințit Mucenic Ipolit, ep. Romei; Sf. Muceniță Aura (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

31. X Sfinții doctori fără de arginți și făcători de minuni Chir și Ioan; Sfinții Mucenici Victorin, Victor, Nichifor, Claudiu, Diodor, Serapion și Papia.





LUNA FEBRUARIE

ARE 28 DE ZILE, IAR DE ESTE AN BISECT, 29.

ZIUA ARE 11 CEASURI ȘI NOAPTEA 13.

1. Înainte-prăznuirea Întâmpinării Domnului; Sf. Mc. Trifon; Sfintele Mucenițe Perpetua și Felicitas.

2. (†) Întâmpinarea Domnului nostru Iisus Hristos (*Dezlegare la pește*).

3. X Sfântul și Dreptul Simeon, primitorul de Dumnezeu; Sf. Proorociță Ana.

4. Sf. Cuv. Isidor Pelusiotul; Sf. Sfințit Mucenic Avramie episcopul; Sf. Cuv. Iasim.

5. Sfintele Mucenițe Agata și Teodula.

6. Sfinții Ierarhi Vucol, ep. Smirnei, și Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sfinții Cuvioși Varsanufie și Ioan din Gaza.

7. Sf. Ier. Partenie, ep. Lampsacului; Sf. Cuv. Luca din Elada.

8. X Sf. M. Mc. Teodor Stratilat; Sf. Prooroc Zaharia.

9. Sf. Mc. Nichifor; Sfinții Sfințiți Mucenici Filagrie, Marcel și Pangratie (*Odovania praznicului Întâmpinării*).

10. †) Sf. Sfințit Mucenic Haralambie; Sfintele Mucenițe Enata și Valentina.

11. Sf. Sfințit Mucenic Vlasie, ep. Sevastiei; Sf. Teodora împărăteasa.

12. Sfinții Ier. Meletie, arhiep. Antiohiei, și Antonie, patr. Constantinopolului; Sf. Mc. Hristea grădinarul.

13. Sf. Cuv. Martinian; Sfinții Apostoli Acvila și Priscila; Sf. Ier. Evloghie, patriarhul Alexandriei.

14. Sfinții Cuvioși Avxentie, Maron și Avraam.

15. Sf. Ap. Onisim; Sf. Mc. Maior; Sf. Cuv. Eusebiu din Siria.

16. Sfinții Mucenici Pamfil și Valent; Sf. Ier. Flavian, patriarhul Constantinopolului.

17. X Sf. M. Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna; Sfinții împărați Marcian și Pulheria (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

18. Sfinții Ier. Leon, ep. Romei, și Agapit, ep. Sinaului.

19. Sfinții Apostoli Arhip, Filimon și Apfia; Sfinții Cuv. Mărt. Evghenie și Macarie.

20. Sfinții Ierarhi Leon, ep. Cataniei, și Agaton, ep. Romei; Sf. Cuv. Visarion.

21. Sf. Cuv. Timotei din Olimpul Bitiniei; Sfinții Ierarhi Evstatie, arhiep. Antiohiei, și Gheorghe, ep. Amastridei.

22. Aflarea cinstitelor moaște ale Sfinților celor din Evghenia; Sfinții Cuvioși Atanasie, Talasie și Limneu.

23. Sfântul Sfințit Mucenic Policarp, ep. Smirnei; Sf. Cuv. Gorgonia.

24. † Întâia și a doua aflare a cinstului cap al Sfântului Ioan Botezătorul (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

25. Sf. Ier. Tarasie, arhiep. Constantinopolului; Sfinții Mucenici Alexandru și Ipatie.

26. Sf. Ier. Porfirie, ep. Gazei; Sf. Muceniță Fotini Samarineanca.

27. Sfinții Cuvioși Procopie Mărturisitorul și Talaleu; Sf. Cuv. Ștefan cel Milostiv.

28. Sf. Cuv. Vasile Mărturisitorul; Sf. Sfințit Mucenic Proterie, patriarhul Alexandriei.

29. †) Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman, din Dobrogea (*În anii nebisecți. prăznuirea se face în ziua de 28 februarie*).



LUNA MARTIE

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 12 CEASURI ȘI NOAPTEA 12.

1. Sf. Cuv. Muceniță Evdochia; Sf. Cuv. Domnina; Sfinții Mucenici Marcel și Antonie.
2. Sf. Sfințit Mucenic Teodot, ep. Chiraniei din Cipru; Sfinții Mucenici Isihie și Nestor.
3. Sfinții Mucenici Eutropie, Cleonic și Vasilisc.
4. Sf. Cuv. Gherasim de la Iordan; Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana, sora lui.
5. Sfinții Mc. Conon din Isauria și Conon grădinarul; Sf. Muceniță Iraida.
6. Sfinții 42 de Mucenici din Amoreea; Sf. Eufrosin; Aflarea Cinstitei Cruci de către Sfânta împărăteasă Elena.
7. Sfinții Sfinți Mucenici: **Efrem, ep. Tomisului**; Vasilevs, Evghenie, Capiton, Eterie, Agatodor și Elpidie. episcopi Hersonului; Sf. Cuv. Pavel cel Simplu.
8. Sfinții Ierarhi Mărturisitori Teofilact, ep. Nicomidiei, și Pavel, ep. Prusei.
9. †) Sfinții 40 de Mucenici din Sevastia; Sf. Cuv. Chesarie, fratele Sf. Grigorie Teologul (*Dezlegare la vin și untdelemn*).
10. Sfinții Mucenici Codrat, Ciprian, Dionisie, Pavel, Anecton și Crescent.

11. Sf. Ier. Sofronie, patriarhul Ierusalimului; Sf. Sfințit Mucenic Pionie preotul.

12. Sf. Cuv. Teofan Mărturisorul, egumenul Sigrianei; Sf. Ier. Grigorie Dialogul, ep. Romei; Sf. Cuv. Simeon Noul Teolog.

13. Aducerea moaștelor Sf. Ier. Nichifor, patriarhul Constantinopolului; Sf. Muceniță Hristina din Persia.

14. Sf. Cuv. Benedict de Nursia; Sf. Sfințit Mucenic Alexandru preotul.

15. Sfinții Mucenici Agapie, Plisie și Timolau.

16. Sf. Mc. Sabin egipteanul; Sfinții Cuv. Hristodul din Patmos și Anin.

17. Sf. Cuv. Alexie, omul lui Dumnezeu; Sf. Mc. Marin.

18. Sf. Ier. Chiril, arhiep. Ierusalimului; Sfinții Mucenici Trofim și Evcarpion.

19. Sfinții Mucenici Hrisant, Daria, Claudiu și Ilaria.

20. Sfinții Cuvioși Părinți uciși în mănăstirea Sfântului Sava cel Sfințit; Sf. Ier. Nichita Mărturisorul, ep. Apoloniadei.

21. Sfinții Ier. Iacob Mărturisorul și Toma, patr. Constantinopolului; Sf. Cuv. Serapion.

22. Sf. Sfințit Mucenic Vasile, preotul din Ancira; Sf. Muceniță Drosida, fiica împăratului Traian.

23. Sf. Cuv. Mc. Nikon și cei 199 de ucenici ai lui.

24. X Înainte-prăznuirea Bunei Vestiri; Sf. Ier. Artemon, ep. Seleucie; Sf. Cuv. Zaharia; Sf. Sfințit Mucenic Partenie, patriarhul Constantinopolului.

25. (†) **Buna Vestire a Preasfintei Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria** (*Dezlegare la pește, dacă nu este în Săptămâna Sfințelor Pătimiri*).

26. X Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; **Sfinții Mucenici Montanus preotul și soția sa, Maxima; Sfinții 26 de Mucenici din Goția** (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

27. Sf. Muceniță Matrona din Tesalonic; Sfinții Mucenici Filit și Lidia, soția sa cu cei patru fii ai lor.

28. Sfinții Cuvioși Ilarion cel Nou, egumenul Pelechitului, și Ștefan, făcătorul de minuni.

29. Sfinții Sfinți Mucenici Marcu, ep. Aretuselor, și Chiril diaconul; Sfinții Mucenici Iona și Varahisie; Sf. Ier. Diadoh, ep. Foticeii.

30. Sf. Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Euvula, mama Sf. Pantelimon.

31. Sf. Sfințit Mucenic Ipatie, ep. Gangrei; Sf. Ier. Acachie Mărturisorul, ep. Melitinei; Sf. Mc. Veniamin diaconul.





LUNA APRILIE

ARE 30 DE ZILE. ZIUA ARE 13 CEASURI ȘI NOAPTEA 11.

1. Sf. Cuv. Maria Egipteanca; Sf. Cuv. Macarie Mărturisitorul.
2. Sf. Cuv. Tit, făcătorul de minuni; Sfinții Mucenici Amfian și Edesie.
3. Sfinții Cuvioși Nichita Mărturisitorul, egumenul Mănăstirii Midichiei, și Ilirie.
4. Sfinții Cuvioși Iosif iconograful, Gheorghe din Maleon, Zosima și Platon.
5. Sf. Mucenici Teodul și Agatopod; Sf. Cuv. Teodora din Tesalonic.
6. **Sf. Sfințit Mucenic Irineu, episcop de Sirmium**; Sf. Ier. Eutihie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Grigorie Sinaitul.
7. Sf. Ier. Gheorghe Mărturisitorul, ep. Mitilinei; Sf. Mc. Caliopie; Sf. Cuv. Sava cel Nou.
8. Sfinții Apostoli Irodion, Agav, Ruf, Flegon, Asincrit și Ermis; Sf. Ier. Celestin, ep. Romei.
9. Sf. Mc. Eupsihie din Cezareea; Sf. Cuv. Vadim; Sfinții Mucenici Rafail, Nicolae și Irina.
10. Sfinții Mucenici Terentie, Pompie, African și Maxim; Sf. Sfințit Mucenic Grigorie al V-lea, patriarhul Constantinopolului; Sf. Mc. Dima.
11. † Sf. Ier. Calinic de la Cernica, ep. Râmnicului; Sf. Sfințit Mucenic Antipa, ep. Pergamului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).
12. † Sf. M. Mc. Sava de la Buzău; Sf. Ier. Vasile Mărturisitorul, ep. Pariei; Sf. Cuv. Antuza (*Dezlegare la vin și untdelemn*).
13. Sf. Sfințit Mucenic Artemon; Sf. Mc. Elefterie Persul.

14. † Sf. Ier. Pahomie de la Gledin, ep. Romanului; Sf. Ier. Martin Mărturisitorul, ep. Romei; Sf. Muceniță Tomaida.

15. Sfinții Apostoli Aristarh, Pud și Trofim; Sf. Mc. Crescent.

16. Sfintele Mucenițe Agapia, Irina și Hionia.

17. Sf. Sfințit Mc. Simeon, episcopul Persiei; Sfinții Ierarhi Acachie, ep. Melitinei, Agapet, ep. Romei, și Macarie, ep. Corintului.

18. Sf. Cuv. Ioan, ucenicul Sf. Grigorie Decapolitul; Sf. Ier. Cosma Mărturisitorul, ep. Calcedonului; Sf. Mc. Ioan din Ioanina.

19. Sf. Cuv. Ioan de la Lavra Veche; Sf. Sfințit Mucenic Pafnutie; Sf. Ier. Gheorghe Mărturisitorul, ep. Antiohiei Pisidiei.

20. † Sf. Ier. Teotim, ep. Tomisului; Sf. Cuv. Teodor Trihina; Sf. Ap. Zahau; Sfinții Cuvioși Atanasie și Ioasaf de la Meteora.

21. Sf. Sfințit Mucenic Ianuarie, ep. Beneventului; Sf. Mc. Teodor din Perga; Sf. Muceniță Alexandra împărăteasa.

22. Sf. Ier. Teodor Sicheotul, ep. Anastasiopolei; Sf. Ap. Natanael.

23. †) Sf. M. Mc. Gheorghe, purtătorul de biruință; Sf. Mc. Valerie (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

24. † Sfinții Ierarhi: Ilie Iorest, Sava Brancovici și Simion Ștefan, mitropoliții Transilvaniei, și Iosif Mărturisitorul, ep. Maramureșului; Sfinții Mucenici Pasicrat și Valentin din Durostorum; Sf. Mc. Sava Stratilat; Sf. Cuv. Elisabeta (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

25. X) Sf. Ap. și Ev. Marcu; † Sf. Cuv. Vasile de la Poiana Mărului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

26. Sfinții Mucenici Chiril, Chindeu și Tasie din Axiopolis (Cernavodă); Sf. Sfințit Mucenic Vasilevs, ep. Amasiei; Sf. Glafira.

27. X Sf. Sfințit Mucenic Simeon, ep. Ierusalimului; Sfinții Apostoli Aristarh, Marcu și Zinon.

28. Sfinții Apostoli Iason și Sosipatru; Sfinții Mucenici Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia.

29. Sfinții 9 Mucenici din Cizic; Sf. Cuv. Memnon, făcătorul de minuni.

30. X) Sf. Ap. Iacob al lui Zevedeu; Sfinții Ierarhi Donat, ep. Evriei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).



LUNA MAI

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 14 CEASURI ȘI NOAPTEA 10.

1. Sf. Prooroc Ieremia; Sfinții Cuvioși Mucenici Eftimie, Ignatie și Acachie; Sf. Cuv. Isidora; Sf. Tamara.

2. X Aducerea moaștelor Sf. Ier. Atanasie cel Mare; † **Sf. Ier. Atanasie Patelarie, patriarhul Constantinopolului**; Sfinții Mucenici Esper și Zoe, soția sa (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

3. † **Sf. Cuv. Irodion de la Lainici**; Sfinții Mucenici Timotei și Mavra, Diodor și Rodopian.

4. Sf. Cuv. Muceniță Pelaghia; Sfinții Cuvioși Valerian și Nichifor; Sf. Ier. Atanasie, ep. Corintului.

5. Sf. M. Muceniță Irina; Sf. Ier. Eftimie, ep. Maditului; Sfinții Mucenici Neofit, Gaie și Gaian.

6. Sfântul și Dreptul Iov, mult răbdătorul; Sfinții Mucenici Varvar, Vah și Calimah.

7. Arătarea pe cer a semnului Cinstitei Cruci în cetatea Ierusalimului; Sfinții Mucenici Acachie și Codrat.

8. † Sf. Ap. și Ev. Ioan Teologul; Sf. Cuv. Arsenie cel Mare (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

9. Aducerea moaștelor Sf. Ier. Nicolae; Sf. Prooroc Isaia; Sf. Mc. Hristofor.

10. X) Sf. Ap. Simon Zelotul; Sfinții Mucenici și frați Alfeu, Filadelf și Ciprian (*Dezlegare la vin și la untdelemn*).

11. Sfinții Mucenici Mochie, Arghir și Dioscor; Sfinții Chiril și Metodie, luminătorii slavilor; *Innoirea Constantinopolului*.

12. †) **Sf. Mc. Ioan Valahul**; Sfinții Ierarhi Epifanie, arhiep. Ciprului, și Gherman, patriarhul Constantinopolului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

13. Sf. Muceniță Glicheria; Sf. Serghie Mărturisitorul.

14. Sfinții Mucenici Isidor din Hios și Terapont, ep. Ciprului.

15. X Sf. Cuv. Pahomie cel Mare; Sf. Ier. Ahile, arhiep. Laripei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

16. Sf. Cuv. Teodor cel sfințit; Sfinții Mucenici Isachie Persul și Nicolae din Mețovo.

17. Sf. Ap. Andronic și Sf. Iunia, soția lui; Sfinții Cuvioși Necarie și Teofan de la Meteora.

18. Sf. Sfințit Mucenic Teodot din Ancira; Sfinții Mucenici Petru, Dionisie și Venedim; Sf. Muceniță Hristina și cele 7 fecioare.

19. Sf. Sfințit Mucenic Patrichie, ep. Prusei; Sf. Cuv. Memnon.

20. Sf. Mc. Talaleu; Sfinții Cuv. Talasie și Marcu pustnicul; Sf. Lidia din Filipi.

21. † Sfinții Împărați și întocmai cu Apostolii Constantin și mama sa Elena (Praznic și dezlegare la vin și untdelemn).

22. Sfinții Mucenici Vasilisc și Marcel; Sfinții Părinți de la Sinodul al II-lea Ecumenic.

23. Sf. Ier. Mihail Mărturisitorul, ep. Sinadelor; Sf. Mironosiță Maria lui Cleopa.

24. X Sf. Cuv. Simeon din Muntele Minunat; Sf. Mc. Serapion (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

25. † A treia aflare a cinstului cap al Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

26. Sfinții Apostoli Carp și Alfeu; Sfinții Mucenici Averchie și Elena.

27. **Sf. Mc. Iuliu Veteranul din Durostorum**; Sfinții Sfinți Mucenici Terapont, ep. Sardelor, și Eladie; Sf. Ioan Rusul.

28. Sf. Ier. Nichita, ep. Calcedonului; Sf. Sfințit Mucenic Eutihie; Sf. Muceniță Eliconida.

29. Sf. Cuv. Muceniță Teodosia; Sf. Sfințit Mc. Olivian; Sf. Ier. Alexandru, arhiep. Alexandriei.

30. Sfinții Cuvioși Isaachie Mărturisitorul și Varlaam; Sf. Mc. Natalie.

31. Sfinții Mucenici Ermie, Eusebiu și Haralambie.





LUNA IUNIE

ARE 30 DE ZILE. ZIUA ARE 15 CEASURI ȘI NOAPTEA 9.

1. Sfinții Mucenici Iustin Martirul și Filosoful, Hariton, Firm și Valerian.

2. †) **Sf. M. Mc. Ioan cel Nou de la Suceava**; Sf. Ier. Nichifor Mărturisorul, patriarhul Constantinopolului; (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

3. Sfinții Mucenici Luchilian, Ipatie, Pavel și Paula.

4. † **Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel**; Sf. Ier. Mitrofan, patriarhul Constantinopolului; Sfintele Mironosițe Maria și Marta, surorile Dreptului Lazăr (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

5. Sfinții Sfințiți Mucenici Dorotei, ep. Tirului, și Bonifatie; Sf. Mc. Leonid.

6. Sfinții Cuvioși Visarion, făcătorul de minuni, și Ilarion cel Nou; Sf. Mc. Ghelasie.

7. Sf. Sfințit Mucenic Teodot din Ancira; Sf. Muceniță Zenaida; Sf. Cuv. Sebastiană.

8. **Sfinții Mucenici Nicandru și Marcian**; Aducerea moaștelor Sf. M. Mc. Teodor Stratilat; Sf. Muceniță Caliopia (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

9. X Sf. Ier. Chiril, arhiep. Alexandriei; Sfintele Mucenițe Tecla, Mariamni, Marta, Maria și Enata.

10. Sf. Sfințit Mucenic Timotei, ep. Prusei; Sfinții Mucenici Alexandru și Antonina.

11. X Sfinții Apostoli Bartolomeu și Barnaba; Sf. Ier. Luca, arhiep. Crimeei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

12. X Sfinții Cuvioși Onufrie cel Mare și Petru Atonitul.

13. Sf. Muceniță Achilina; Sf. Ier. Trifilie, ep. Levcosiei din Cipru.

14. Sf. Prooroc Elisei; Sf. Ier. Metodie Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului.

15. Sf. Prooroc Amos; **Sf. Mc. Isihie din Durostorum**; Fericiții Augustin și Ieronim.

16. Sf. Ier. Tihon, ep. Amatundei din Cipru; Sf. Sfințit Mucenic Marcu, ep. Apoloniadei.

17. Sfinții Mucenici Manuil, Savel și Ismail; Inochentie, Isavru, Felix și Peregrin.

18. Sfinții Mucenici Leontie, Ipatie și Teodul; Sf. Cuv. Erasm.

19. X) Sf. Ap. Iuda, ruda Domnului; Sf. Cuv. Paisie cel Mare.

20. Sf. Sfințit Mucenic Metodie, ep. Patarelor; Sf. Ier. Calist I, patriarhul Constantinopolului; Sf. Nicolae Cabasila.

21. Sfinții Mucenici Iulian din Tars și Afrodisie.

22. †) **Sf. Ier. Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești**; Sf. Sfințit Mucenic Eusebiu, ep. Samosatelor; Sfinții Mucenici Zenon și Zinas.

23. Sf. Muceniță Agripina; Sf. Sfințit Mucenic Aristocle preotul.

24. (†) **Nașterea Cinstului și slăvitului Prooroc, Înainte-mergător și Botezător Ioan**; † **Aducerea moaștelor Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava**; Sfântul Ier. Niceta, ep. de Remesiana (*Dezlegare la pește*).

25. Sf. Cuv. Muceniță Fevronia; Sfinții Mucenici Orentie și Livia.

26. Sf. Cuv. David din Tesalonic; Sf. Ier. Ioan, ep. Goșiei.

27. Sf. Cuv. Samson, primitorul de străini; Sf. Mc. Anect; Sf. Ioana mironosița.

28. X Aducerea moaștelor Sfinților doctori fără de arginți și făcători de minuni Chir și Ioan; Sf. Mc. Papias.

29. (+) Sfinții, slăviții și întru tot lăudații Apostoli Petru și Pavel (*Dezlegare la pește*).

30. † Soborul Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților 12 Apostoli; †) Sf. Ier. Ghelasie de la Râmeț, arhiep. Transilvaniei (*Dezlegare la pește*).





LUNA IULIE

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 14 CEASURI ȘI NOAPTEA 10.

1. †) **Sfântul Ierarh Leontie de la Rădăuți**; Sfinții doctori fără de arginți și făcători de minuni Cosma și Damian, cei din Roma (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

2. X) Punerea în raclă a cinstului veșmânt al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în Vlaherne; †) **Sfântul Voievod Ștefan cel Mare**; Sf. Ier. Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

3. Sf. Mc. Iachint; Sf. Ier. Anatolie, patriarhul Constantinopolului.

4. Sf. Ier. Andrei, arhiep. Cretei; Sf. Cuv. Marta, mama Sfântului Simeon din Muntele Minunat.

5. † Sf. Cuv. Atanasie Atonitul, cu ucenicii săi; Sf. Cuv. Lampadie (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

6. Sf. Cuv. Sisoe cel Mare; Sf. Muceniță Lucia; Sf. Sfințit Mucenic Astie, ep. Dirahiei.

7. Sf. Cuv. Toma din Maleon; Sf. M. Muceniță Chiriachi; Sf. Mc. Evanghel.

8. X Sf. M. Mc. Procopie și Sf. Muceniță Teodosia, mama sa; † **Sfinții Mucenici Epictet preotul și Astion monahul** (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

9. Sfinții Sfințiți Mucenici Pangratie, ep. Tavromeniei, și Chiril, ep. Gortinei; Sfinții Mucenici Andrei și Prov.

10. Sfinții 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei; Sfinții Mucenici Vianor, Siluan și Aurelian.

11. X Sf. M. Muceniță Eufimia; Sf. Olga împărăteasa; Sf. Cuv. Leon din Mandra.

12. †) **Pomenirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Prodro-mița**; Sfinții Mucenici Proclu și Ilarie; Sf. Cuv. Mihail Maleinul; Sf. Veronica (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

13. X Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Cuv. Ștefan Savaitul; Sf. Muceniță Maria din Persia.

(În duminica ce se va întâmpla între 13 și 19 iulie, săvârșim pomenirea Sfinților Părinți de la al IV-lea Sinod Ecumenic de la Calcedon).

14. Sf. Ap. Achila; Sfinții Mucenici Iust și Iraclie; Sf. Cuv. Nicodim Aghioritul.

15. X Sfinții Mucenici Chiric și Iulita; Sf. Ier. Iosif, arhiep. Tesalonicului; Sf. Vladimir, luminătorul Rusiei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

16. Sf. Sfințit Mucenic Atinoghen, cu cei zece ucenici ai lui; Sfinții Mucenici Avudim și Faust; Sf. Muceniță Iulia.

17. X Sf. M. Muceniță Marina; Sf. Ier. Eufrasie, ep. Ionopolei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

18. † Sf. Mc. **Emilian de la Durostorum**; Sfinții Mucenici Iachint din Amastrida, Pavel și Valentina; Sf. Cuv. Pamvo.

19. Sf. Cuv. Dias; Sf. Cuv. Macrina, sora Marelui Vasile; aflarea moaștelor Sf. Cuv. Serafim de Sarov.

20. †) Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

21. Sfinții Cuvioși Simeon cel nebun pentru Hristos și Ioan pustnicul; Sf. Prooroc Iezechiel; † **Sfinții Cuvioși Rafail și Partenie de la Agapia Veche.**

22. X Sf. Mironosiță și întocmai cu Apostolii Maria Magdarena; Sf. Muceniță Marcela (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

23. Aducerea moaștelor Sfântului Sfințit Mucenic Foca; Sf. Sfințit Mucenic Apolinarie, ep. Ravenei; Sfinții Mucenici Vitalie și Valeria.

24. X Sf. M. Muceniță Hristina; Sf. Mc. Ermoghen.

25. X) Adormirea Sfintei Ana, mama Născătoarei de Dumnezeu; Sfintele Cuvioase Olimpiada diaconița și Eupraxia; Sfinții Părinți de la al V-lea Sinod Ecumenic (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

26. Sf. Sfințit Mucenic Ermolae; Sfinții Mucenici Ermip și Ermocrat; Sf. Cuv. Muceniță Paraschevi; † **Sf. Cuv. Ioanichie cel Nou de la Muscel.**

27. † Sf. M. Mc. și Tămăduitor Pantelimon; Sf. Cuv. Antuza; Sf. Cuv. Manuel (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

28. Sfinții Apostoli și Diaconi Prohor, Nicanor, Timon și Parmena; Sf. Cuv. Pavel de la Xiropotamu.

29. Sfinții Mucenici Calinic, Veniamin și Mamant; Sf. Muceniță Teodota.

30. Sfinții Apostoli Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic; Sf. Sfințit Mucenic Valentin, ep. Umbriei; Sf. Muceniță Iulita.

31. X Înainte-prăznuirea scoaterii Sfintei Cruci; Sfântul și Dreptul Evdochim; Sf. Iosif din Arimateea (*În această zi, se lasă sec pentru postul Adormirii Maicii Domnului*).



LUNA AUGUST

ARE 31 DE ZILE. ZIUA ARE 13 CEASURI ȘI NOAPTEA 11.

1. X) Scoaterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; Sfinții șapte frați Mucenici Macabei, maica lor, Solomoni și dascălul lor, Eleazar.

2. X Aducerea moaștelor Sf. Arhidiacon Ștefan; Dreptul Gamaliel; Binecredinciosul împărat Iustinian.

3. Sfinții Cuvioși Isaachie, Dalmat și Faust; Sf. Mironosiță Salomeea.

4. Sfinții șapte tineri din Efes; Sf. Mc. Tatuil.

5. †) **Sf. Cuv. Ioan Iacob de la Neamț;** Înainte-prăznuirea Schimbării la Față a Domnului; Sf. Mc. Evsignie; Sf. Cuv. Nona, mama Sf. Grigorie Teologul; Sf. Sfințit Mucenic Fabian, ep. Romei (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

6. †) **Schimbarea la Față a Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos** (*Dezlegare la pește*).

7. †) **Sfânta Cuvioasa Teodora de la Sihla;** Sf. Cuv. Mc. Dometie Persul; Sf. Sfințit Mucenic Narcis, ep. Ierusalimului; Sf. Împărăteasă Irina (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

8. Sfinții Ierarhi Emilian Mărturisitorul, ep. Cizicului, și Miron, ep. Cretei; Sfinții Mucenici Leonid, Stirachie și Triandafil.

9. X) Sf. Ap. Matia; Sf. Mc. Antonin; Sfinții 10 Mucenici care au pățimit pentru icoana lui Hristos.

10. Sfinții Sfinți Mucenici Lavrentie arhidiaconul și Xist episcopul; Sf. Mc. Ipolit.

11. †) Sf. Ier. Nifon, patriarhul Constantinopolului; Sf. Mc. Evplu arhidiaconul (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

12. Sfinții Mucenici Fotie și Anichit; Sf. Cuv. Palamon.

13. X) Mutarea moaștelor Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sfinții Cuvioși Dorotei și Dositei, ucenicul său (*Odovania praznicului Schimbării la Față – dezlegare la vin și untdelemn*).

14. X Înainte-prăznuirea Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Sf. Prooroc Miheia.

15. (†) Adormirea Preasfintei, slăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria (*Dezlegare la pește*).

16. X) Aducerea Sfintei Mahrame din Edesa la Constantinopol; † Sfinții Martiri Brâncoveni Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; † Sf. Cuvios Iosif de la Văratec; Sfinții Mucenici Diomid, Alcibiade și Stamatie (*Dezlegare la vin și untdelemn*).

17. Sfinții Mucenici Miron, Straton, Ciprian și Tirs.

18. Sfinții Mucenici Flor și Lavru; Sf. Mc. Dimitrie din Samarina.

19. Sfinții Mucenici Andrei Stratilat, Timotei, Agapie și Tecla.

20. Sf. Prooroc Samuel; Sfinții Mucenici Eliodor, Sever și Teoharie.

21. Sf. Ap. Tadeu; Sf. Muceniță Vasa, cu fiii ei; Sfinții Mucenici Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust.

22. Sfinții Mucenici Agatonic, Antuza și Teoprepie.

23. X) Sf. Mc. Lup; Sf. Sfințit Mucenic Irineu, ep. de Lugdunum (*Odovania praznicului Adormirii Maicii Domnului – dezlegare la vin și untdelemn*).

24. Sfinții Sfințiți Mucenici Eutihie și Cosma Etolul; Sf. Mc. Tation.

25. X Mutarea moaștelor Sf. Ap. Bartolomeu; Sf. Ap. Tit.

26. Sfinții Mucenici Adrian și Natalia, soția sa; Sf. Cuv. Ivistion.

27. Sf. Cuv. Pimen cel Mare; Sfinții Mucenici Fanurie și Eutalia; Sf. Ier. Osie, ep. Cordobei.

28. Sf. Cuv. Moise etiopianul; Dreptul Iezechia.

29. (†) **Tăierea capului Sfântului și slăvitului Prooroc, Înaintemergător și Botezător Ioan** (*Post în orice zi s-ar întâmpla; dezlegare la vin și untdelemn*).

30. Sfinții Ierarhi Alexandru, Ioan și Pavel cel Nou, patriarhii Constantinopolului; †) **Sfinții Ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei, și Ioan de la Râșca și Secu, ep. Romanului.**

31. X) Așezarea în raclă a cinstitului brâu al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Sfinții Mucenici Andrei, Iraclie, Faust și Mina (*Dezlegare la vin și untdelemn*).



Pomeniri speciale în perioada Triodului și Penticostarului**Perioada Triodului**

Sâmbătă, în săptămâna lăsatului sec de brânză, facem pomenirea tuturor Sfinților Cuvioși Părinți care au strălucit într-o nevoiață.

Sâmbătă, în prima săptămână a Sfântului și Marelui Post, facem pomenirea minunii celei pentru colivă, săvârșite de Sfântul Mare Mucenic Teodor Tiron.

În Duminică a II-a a Sfântului și Marelui Post, facem pomenirea Sf. Ier. Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului.

În Duminică a IV-a a Sfântului și Marelui Post, facem pomenirea Sf. Cuv. Ioan Scărarul.

În Duminică a V-a a Sfântului și Marelui Post, facem pomenirea Sf. Cuv. Maria Egipteanca.

În Sâmbăta dinaintea Floriilor, facem pomenirea Învierii din morți a Sfântului și Dreptului Lazăr.

Perioada Penticostarului

În Duminică a II-a după Paști, facem pomenirea arătării Domnului înviat către Sf. Ap. Toma.

În Duminică a III-a după Paști, facem pomenirea Sfintelor femei mironosițe și a Dreptilor Nicodim și Iosif din Arimateea.

În Duminică a VII-a după Paști, facem pomenirea Sfinților 318 Părinți de la întâiul Sinod Ecumenic, de la Niceea.

Duminică întâi după Pogorârea Sfântului Duh, facem pomenirea tuturor Sfinților.

Duminică a II-a după Pogorârea Sfântului Duh, facem pomenirea tuturor Sfinților Români.



Lămuriri cu privire la prezenta ediție a *Liturghierului*

Spre lămurirea Preacucemicilor și Preacuvioșilor slujitori ai Sfințelor Altare aducem aici explicații pentru diortosirile efectuate în ediția de față a *Liturghierului*, grupate pe capitole. Menționăm că s-a avut în vedere și practica panortodoxă, în acest scop folosindu-se unele ediții reprezentative ale altor Biserici Ortodoxe, dintre care amintim: *Ieratikon*, Atena, 2004, revizuit de o Comisie sinodală condusă de I.P.S. mitropolit Nikodimos de Patra și de pr. prof. Konstantinos Papaianis, cu binecuvântarea Sf. Sinod al Bisericii Greciei, în vremea P.F. Arhiepiscop Hristodulos; *Ieratikon*, Mănăstirea Simonos Petra, Muntele Athos, 2004, diortosit de marele liturgist grec prof. Ioannis Funtulis din Tesalonic și tipărit cu binecuvântarea S.S. Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I și *Slujebnik*, Moscova, 2003, diortosit de o Comisie liturgică specială și tipărit cu binecuvântarea S.S. Patriarhul Moscovei, Alexei al II-lea. De asemenea, s-au consultat și edițiile românești reprezentative.

La Vecernie

1. În cadrul Litiei s-au inclus în *Liturghier* două variante pentru prima rugăciune, rostită de diacon (sau preot): cea dintâi variantă, din edițiile anterioare ale *Liturghierului*, care cuprinde pomenirea doar a unora dintre Sfinții Români, cei mai cunoscuți, iar cea de a doua.

cuprinzând pe toți Sfinții Români înscriși în calendar, lăsându-se la latitudinea preotului alegerea uneia dintre ele.

În privința rugăciunii plecării capetelor, rostită de protos la Litie, s-a revenit la forma veche, scurtă, a acestei rugăciuni, prezentă și la sfârșitul Pavecerniței Mari. Menționăm că și până acum în Liturghiere mai vechi sau mai noi, s-a obișnuit ca, la prima rugăciune, să fie pomeniți mai mulți Sfinți, iar la cea de a doua mai puțini (a se vedea rânduiala Litiei în edițiile: 1679 - a Sf. Ierarh Dosoftei, 1895 ș. a.; chiar și în ediția din anul 2000. a doua rugăciune este puțin mai scurtă). În felul acesta, Sfinții sunt pomeniți la prima rugăciune, iar la a doua, accentul se pune pe cererile rugăciunii, nu pe enumerarea Sfinților, care s-a făcut deja o dată. Menționăm că ultimele ediții ale Liturghierului grecesc au revenit la forma veche și concisă în privința ambelor rugăciuni.

2. S-au corectat și precizat rânduiala Ceasului al IX-lea și Rânduiala Vecerniei zilelor de rând.

3. Ectenia întreită din cadrul Vecerniei este aceeași cu cea de la Utrenie și Sfânta Liturghie, așa cum o întâlnim în liturghiile românești mai vechi și în cele ale altor Biserici Ortodoxe. De aceea s-a renunțat, la Vecernie, la cererea *Încă ne rugăm pentru frații noștri și pentru toți cucernicii...*, care este deja cuprinsă în cererile anterioare, ea rămânând însă la ectenia întreită scurtă de la începutul Utreniei.

La Utrenie

1. S-a revenit la forma veche (anterioară ediției 2000) a ecfonisului de după cântarea a IX-a: *Că pe Tine Te laudă toate puterile cerești și Ție slavă înălțăm...* (nu *înaltă...*). deoarece: Biserica română și cele de limbă slavă au folosit dintotdeauna această formă, iar liturgiștii greci au recunoscut că aceasta este varianta corectă, prezentă în vechile ediții și manuscrise grecești, introducând-o din nou în ultima ediția a *Liturghierului* de la Simonos Petra (ediție oficială a Patriarhiei Ecumenice) din 2004. În felul acesta se creează uniformitate panortodoxă.

2. S-a corectat și precizat Rânduiala Utreniei zilelor de rând.

La Proskomidie

1. În cadrul rugăciunilor pentru îmbrăcarea veșmintelor s-a adăugat rugăciunea ce trebuie rostită la punerea Crucii pectorale, necesară

celor ce sunt stavrofori. Rânduiala cuprindea deja rugăciunea la bederniță, deși sunt mai puțini cei care poartă bederniță, decât cei care au hirotesia necesară pentru a purta Cruce pectorală.

2. S-a revenit la forma veche, conformă cu textul grecesc al Septuagintei și folosită de toate celelalte Biserici Ortodoxe, a citatului din Isaia 53, 7-8: *Ca o oaie spre junghiere S-a adus; și ca un miel nevinovat și fără de glas înaintea celui ce-l tunde pe el, așa nu Și-a deschis gura Sa...* Menționăm că această traducere se găsea în toate Liturghiile românești, până la ediția din 1956, când s-a preferat traducerea după textul masoretic, nu după cel grecesc, normativ în Biserica Ortodoxă. Menționăm că și în inmografie citatul din Isaia este prezent, fiind, desigur, conform cu textul biblic grecesc. Textul apare în această variantă în toate liturghiile grecești și slavone, mai vechi sau mai noi, precum și în comentariile liturgice ale Sfinților Părinți.

3. La **rugăciunea pentru pomenirea celor răposați** - rugăciune care nu se regăsește în greacă sau slavonă, fiind specifică liturghierului românesc - s-a înscris cu litere mai mici ultima parte a acesteia, unde se pomenesc felurite circumstanțe ale morții, unele rar întâlnite în zilele noastre și neacoperind realitatea contemporană. Fiind vorba de un text prolix, rostirea lui va fi lăsată la latitudinea slujitorului.

4. S-au schimbat următoarele cuvinte, în vederea redării mai corecte a înțelesului termenilor grecești:

a. **jertfește**, în loc de **junghie** (grecește: θύσον). Forma corectă apărea în Liturghierul Sf. Ier. Dosoftei (1679), al mitropolitului Veniamin Costachi (1834) și în Liturghierul din 1927.

b. **unirea** în loc de **amestecarea** (grecește: ἐνωσιν). Această traducere corectă apărea la Sf. Ierarh Dosoftei, sub forma regională **uniciunea**, iar sub forma **unirea** a apărut în Liturghierul din 1895. Trebuie subliniat că turnarea vinului și a apei în potir simbolizează, potrivit interpretării patristice, unirea celor două firi în Hristos; de aceea traducerea corectă (**unirea**) redă forma ortodoxă a exegezei amintite, în vreme ce termenul **amestecare** face trimitere la erezia severiană, după care cele două firi s-au amestecat, formând o singură fire (Cf. Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986, p. 121).

5. În privința formulei prin care preotul se pomenește pe sine la proscomidie, s-a revenit la forma veche, prezentă în toate liturghiile

românești de până la sfârșitul veacului al XIX-lea, formulă care se întrebuințează la nivel panortodox, înlăturând adaosul: *și să nu oprești pentru păcatele mele harul Preasfântului Tău Duh...*, adaos preluat în mod nejustificat din anaforaua Sfântului Vasile cel Mare, unde se află după sfințirea Darurilor. În acel context rugăciunea nu se referea la oprirea harului în vederea sfințirii și preschimbării Darurilor, care erau deja sfințite, ci la rodirea harului care se revarsă spre fiecare, personal, din Sfintele Taine, fiind o rugăciune înainte de împărtășire. Prezența ei la proscomidie creează însă impresia că sfințirea Darurilor euharistice este condiționată de vrednicia preotului, ceea ce nu este conform cu teologia ortodoxă.

6. S-au făcut precizări cu privire la căderea menționată după sfârșitul proscomidiei, cădere care are rol pregător pentru începerea Sfintei Liturghii, ea nefiind legată în principiu de terminarea Proscomidiei. La liturgia arhierească această cădere se omite, întrucât ea va fi săvârșită de arhieru după Vohodul mic.

La Sfânta Liturhie

1. La Ectenia mare și cea mică, pe lângă formula *cu pace*, apare, în paranteză, varianta *în pace*, așa cum propusese, încă din anul 1955, marele nostru liturgist pr. Petre Vintilescu (în „B.O.R.” nr. 3-4/1955, p. 302), întrucât aceasta este traducerea exactă a expresiei grecești: *ἐν εἰρήνῃ*. Prepoziția grecească *ἐν* s-a tradus în mod constant cu *în* sau *întru*, prepoziții care arată interioritatea stării de pace, stare ce trebuie să-l stăpânească pe cel ce slujește sau participă la Dumnezeiasca Liturhie. Adăugăm că, deja, la ectenia cererilor, expresia este redată corect, pentru care se impune uniformizarea traducerii (*Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși...*)

2. A treia cerere a ecteniei mari amintește de *bunăstarea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici*. Textul grec are cuvântul *εὐστάθεια*, care se traduce exact prin *statornicie*, înțelegându-se stabilitatea, statornicia în bine și în dreapta credință a comunităților creștine, și nu bunăstarea materială, cum reiese din traducerea românească. Textele românești mai vechi arată faptul că traducătorii au considerat dificil de redat acest cuvânt, întrucât întâlneau variantele: *dulce-tocmeale* (Coresi, 1570), *bună starea* (Dosoftei, 1679), *bună tocmirea* (Mitrofan de Buzău, 1702), iar începând cu

Liturghierul Sfântului Antim (Târgoviște, 1713), s-a impus varianta *bună starea*, scris în două cuvinte, urmând ca în edițiile secolului XX să apară *bunăstarea*. Menționăm că în *Dictionnaire grec-français*, A. Bailly, p. 856, cuvântul εὐστάθεια este tradus cu *fermeté, stabilité, consistance, équilibre du corps et de l'intelligence*. De aceea, cuvântul *bunăstarea* apare despărțit în două (*buna stare*), iar în paranteză apare cuvântul *statornicia*.

3. Atât la Rugăciunea antifonului al II-lea, cât și la Rugăciunea amvonului, alături de cuvântul *frumusețea* apare și varianta *bună-cuviința*. Expresia *cei ce iubesc bună-cuviința casei Tale* este un citat biblic, din Psalmul 25, care se regăsește și în rugăciunea spălării mâinilor la proscomidie, unde este tradus potrivit ediției sinodale (2008) a Sfintei Scripturi. Cuvântul grecesc εὐπρέπεια comportă două accepțiuni: *frumusețe* sau *bună-cuviință*. De aceea, cele două traduceri pot conviețui sau alterna, deoarece frumusețea estetică a spațiului sacru impune și o atitudine spiritual de bună-cuviință. Menționăm că traducerea *bună-cuviință* se întâlnește și în Liturghierul Sf. Ier. Dosoftei (1679).

4. La ectenia întreită din cadrul Vecerniei, Utreniei și Sfintei Liturghii, cererea pentru chiriarhul locului se va încheia cu cuvintele: *pentru sănătatea și mântuirea lui, întrucât cererea: și pentru toți frații noștri cei întru Hristos...* se regăsește în aceeași ectenie (*Încă ne rugăm pentru frații noștri...*) și nu există în textele grecești vechi și actuale.

5. La ectenia cererilor, încheierea corectă gramatical este: *de la Domnul să cerem*, și nu: *la Domnul să cerem...* Menționăm că forma corectă (*de la...*) apărea în traducerea Sfântului Ierarh Dosoftei (1679). Aceasta este traducerea potrivită pentru cuvântul grec παρά, și surprinde sensul logic al prepoziției românești cerută de verbul *a cere* (*ceva de la cineva*).

6. A doua cerere din cadrul acestei ectenii amintește de *înger de pace, credincios îndreptător*... Întrucât cuvântul grecesc ὁδηγός (provenit din substantivul ὁδός = *cale, drum*), înseamnă *călăuzitor sau îndrumător*, propunem corectarea expresiei de mai sus în *credincios călăuzitor*, pe care o considerăm o traducere fidelă. Din punctul de vedere al teologiei ortodoxe, îngerul păzitor al omului îl călăuzește, îi arată drumul cel bun, nu îi îndreaptă greșelile, cum s-ar putea înțelege din cuvântul *îndreptător*. Traducerea poate fi comparată cu cea a termenului ὁδηγητρια, redat în românește, de obicei, prin *Călăuzitoarea*.

românești de până la sfârșitul veacului al XIX-lea, formulă care se întrebuințează la nivel panortodox, înlăturând adaosul: *și să nu oprești pentru păcatele mele harul Preasfântului Tău Duh...*, adaos preluat în mod nejustificat din anaforaua Sfântului Vasile cel Mare, unde se află după sfințirea Darurilor. În acel context rugăciunea nu se referea la oprirea harului în vederea sfințirii și preschimbării Darurilor, care erau deja sfințite, ci la rodirea harului care se revarsă spre fiecare, personal, din Sfintele Taine, fiind o rugăciune înainte de împărtășire. Prezența ei la proscomidie creează însă impresia că sfințirea Darurilor euharistice este condiționată de vrednicia preotului, ceea ce nu este conform cu teologia ortodoxă.

6. S-au făcut precizări cu privire la căderea menționată după sfârșitul proscomidiei, cădere care are rol pregătitor pentru începerea Sfintei Liturghii, ea nefiind legată în principiu de terminarea Proscomidiei. La liturgia arhierească această cădere se omite, întrucât ea va fi săvârșită de arhieru după Vohodul mic.

La Sfânta Liturghie

1. La Ectenia mare și cea mică, pe lângă formula *cu pace*, apare, în paranteză, varianta *în pace*, așa cum propusese, încă din anul 1955, marele nostru liturgist pr. Petre Vintilescu (în „B.O.R.” nr. 3-4/1955, p. 302), întrucât aceasta este traducerea exactă a expresiei grecești: *ἐν εἰρήνῃ*. Prepoziția grecească *ἐν* s-a tradus în mod constant cu *în* sau *întru*, prepoziții care arată interioritatea stării de pace, stare ce trebuie să-l stăpânească pe cel ce slujește sau participă la Dumnezeiasca Liturghie. Adăugăm că, deja, la ectenia cererilor, expresia este redată corect, pentru care se impune uniformizarea traducerii (*Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși...*)

2. A treia cerere a ecteniei mari amintește de *bunăstarea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici*. Textul grec are cuvântul *εὐστόθεια*, care se traduce exact prin *statornicie*, înțelegându-se stabilitatea, statornicia în bine și în dreapta credință a comunităților creștine, și nu bunăstarea materială, cum reiese din traducerea românească. Textele românești mai vechi arată faptul că traducătorii au considerat dificil de redat acest cuvânt, întrucât întâlnim variantele: *dulce-tocmeale* (Coresi, 1570), *bună starea* (Dosoftei, 1679), *bună tocmirea* (Mitrofan de Buzău, 1702), iar începând cu

Liturghierul Sfântului Antim (Târgoviște, 1713), s-a impus varianta *bună starea*, scris în două cuvinte, urmând ca în edițiile secolului XX să apară *bunăstarea*. Menționăm că în *Dictionnaire grec-français*, A. Bailly, p. 856, cuvântul εὐστάθεια este tradus cu *fermeté, stabilité, consistance, équilibre du corps et de l'intelligence*. De aceea, cuvântul *bunăstarea* apare despărțit în două (*buna stare*), iar în paranteză apare cuvântul *statornicia*.

3. Atât la Rugăciunea antifonului al II-lea, cât și la Rugăciunea amvonului, alături de cuvântul *frumusețea* apare și varianta *bună-cuviința*. Expresia *cei ce iubesc bună-cuviința casei Tale* este un citat biblic, din Psalmul 25, care se regăsește și în rugăciunea spălării mâinilor la proscomidie, unde este tradus potrivit ediției sinodale (2008) a Sfintei Scripturi. Cuvântul grecesc εὐπρέπεια comportă două accepțiuni: *frumusețe* sau *bună-cuviință*. De aceea, cele două traduceri pot conviețui sau alterna, deoarece frumusețea estetică a spațiului sacru impune și o atitudine spiritual de bună-cuviință. Menționăm că traducerea *bună-cuviință* se întâlnește și în Liturghierul Sf. Ier. Dosoftei (1679).

4. La ectenia întreită din cadrul Vecerniei, Utreniei și Sfintei Liturghii, cererea pentru chiriarhul locului se va încheia cu cuvintele: *pentru sănătatea și mântuirea lui*, întrucât cererea: *și pentru toți frații noștri cei întru Hristos...* se regăsește în aceeași ectenie (*Încă ne rugăm pentru frații noștri...*) și nu există în textele grecești vechi și actuale.

5. La ectenia cererilor, încheierea corectă gramatical este: *de la Domnul să cerem*, și nu: *la Domnul să cerem...* Menționăm că forma corectă (*de la...*) apăsă în traducerea Sfântului Ierarh Dosoftei (1679). Aceasta este traducerea potrivită pentru cuvântul grec παρὰ, și surprinde sensul logic al prepoziției românești cerută de verbul *a cere* (*ceva de la cineva*).

6. A doua cerere din cadrul acestei ectenii amintește de *înger de pace, credincios îndreptător...* Întrucât cuvântul grecesc ὁδηγός (provenit din substantivul ὁδός = *cale, drum*), înseamnă *călăuzitor sau îndrumător*, propunem corectarea expresiei de mai sus în *credincios călăuzitor*, pe care o considerăm o traducere fidelă. Din punctul de vedere al teologiei ortodoxe, îngerul păzitor al omului îl călăuzește, îi arată drumul cel bun, nu îi îndreaptă greșelile, cum s-ar putea înțelege din cuvântul *îndreptător*. Traducerea poate fi comparată cu cea a termenului ὁδηγητρια, redat în românește, de obicei, prin *Călăuzitoarea*.

Inițial acest dialog consta din cererea protosului (episcop sau preot) ca ceilalți clerici să se roage pentru el, și din răspunsul acestora, concretizat în textul de la Luca 1, 35: *Duhul Sfânt să vină peste tine...* În mod clar, urarea se adresa celui ce urma să invoce pogorârea Sfântului Duh peste cinstitele Daruri, adică protosului; ea nu se adresa diaconului, care are doar rolul de ajutător la săvârșirea Sfintei Jertfe.

Pomenirile reciproce care deschid acum dialogul sunt de prisos, de vreme ce ele se spun și când se așază Cinstitele Daruri pe Sfânta Masă.

Amintim că dialogul are forma corectă în Liturghierul lui Macarie (Târgoviște, 1508, în textul slavon), în Liturghierul lui Coresi (1570) și în alte manuscrise de pe teritoriul românesc, precum și în *Dumnezeiasca Liturgie* tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod al Sfintei noastre Biserici Autocefale Ortodoxe Române la București, în 1896 (p. 52-53).

Dintre Bisericile Ortodoxe surori, Patriarhia Moscovei a corectat dialogul amintit în *Slujebnik*-ul din anul 2003 (p. 125-126), iar Biserica Ortodoxă a Greciei a recomandat rostirea corectă a dialogului, cu prealabila înștiințare a conslujitorilor, în *Ieratikon*-ul de la Atena, din anul 2004 (p. 344).

Acest dialog îi privește pe sfinții slujitori, conștientizându-i de apropierea momentului când va fi invocat Sfântul Duh și le cere o pregătire sufletească potrivită. De aceea, dialogul a fost corectat în prezenta ediție a Liturghierului.

12. Propunem diortosirea formulei *Mila păcii, jertfa laudei*, în *Milă, pace, jertfă de laudă*. Potrivit cercetărilor recente ale liturgiștilor, această este traducerea corectă. Este o formulă tripartită, așa cum întâlnim în mod tradițional în cultul nostru, reprezentând un întreit dar duhovnicesc adus de credincioși lui Dumnezeu înainte de săvârșirea Jertfei euharistice. Menționăm că forma corectă apare atât în cele mai vechi surse grecești (sec. VI-XII), cât și în cele mai vechi traduceri slavone, precum și în primele ediții românești: Liturghierul lui Macarie (1508, în textul slavon: *Milă, pace, jertfă de cântare*, căci traducerea românească din ultima ediție anastatică este greșită), în Liturghierul lui Coresi (1570; *Milă, pace, jertfă, cântare*) și în Liturghierul Sfântului Ierarh Dosoftei (1679; *Mila, pacea, jertfă de laudă*). Aceeași poziție este adoptată și de marele liturgist român Pr. Petre Vintilescu, în articolul „*Mila păcii, jertfa laudei*” în *liturghiile bizantine* (din „Studii Teologice”, 1/1940) și în lucrarea sa,

Liturghierul explicat (ed. 1998, p. 231). În ediția de față propunerea s-a plasat între paranteze, deoarece credincioșii sunt obișnuiți cu muzica și textul vechi.

13. S-au înlocuit, unde a fost cazul, expresiile: a. *tronul cel de sus*, în loc de *scaunul cel de sus*, întrucât *tronul* este traducerea corectă a grecescului θρόνος.

b. *iertarea păcatelor* în loc de *lăsarea păcatelor*, deoarece expresia din urmă creează impresia că păcatele sunt lăsate asupra celui ce se roagă de iertarea lor.

c. *de asemenea* în loc de *încă*, deoarece astfel se va reda mai precis înțelesul adverbului grecesc *ἔτι*, întrucât în limba română actual folosirea lui *încă* dă impresia că peste puțin timp nu vom mai face fapta respectivă, dar încă o facem, ca o concesie.

d. *trezvia* în loc de *trezirea*. Termenul *trezvia* (νήψις) este întâlnit în scrierile patristice, cu sensul precis de *vigilență*, *luare-aminte*, *stare de supraveghere a gândurilor*. Totuși s-a păstrat și forma veche, întrucât adesea, pentru a ajunge la trezvie, este nevoie mai întâi de trezirea din starea de păcat.

e. *părtășia Duhului Sfânt* în loc de *împărtășirea Duhului Sfânt*. Cuvântul grec κοινωνία a fost o „piatră de încercare” pentru vechii traducători. Astfel, Sf. Dosoftei (1679) l-a redat prin *însoțitură*; Sf. Antim, în ediția publicată de el (1713), prin *împreunare*, ca și alte ediții din veacul următor (1833, 1858). Celelalte ediții de mai târziu l-au tradus cu *împărtășirea*, dar și acest termen se poate cofunda cu *împărtășirea Sfințelor Taine*, așa cum se folosește el mai des. De aceea, propunem înlocuirea lui cu termenul *părtășia*, pe care-l considerăm mai potrivit, pentru exprimarea, în limba română, a acestei comuniuni de natură specială: cu Sfintele Taine ne împărtășim, dar devenim părtași Sfântului Duh, adică intrăm în comuniune cu el. Propunerea a fost plasată între paranteze.

f. S-a înlocuit expresia *slujbă duhovnicească* prin *slujire cuvântătoare*, întrucât aceasta este traducerea mai apropiată de sensul expresiei grecești λογική λατρεία. Cuvântul λατρεία înseamnă *cult*, *adorare*, *slujire*, iar traducerea lui prin *slujbă* (influențată de textul slavon al liturghiei) îi restrânge înțelesul, limitându-l la slujba ca ritual bisericesc (denumită în grecește ακολουθία). Adjectivul λογική (de la λόγος =

cuvânt, rațiune) se poate traduce prin *cuvântător, rațional, logic*. Vechii traducători, precum și toate edițiile românești ale liturghierului până la 1950 inclusiv, au redat această expresie prin *slujbă cuvântătoare*, înțelegând ambele sensuri ale originalului grecesc (*verbală și rațională*) deoarece facultatea omului de ființă vorbitoare-cuvântătoare o implică pe aceea de ființă rațională. Întreaga noastră relație cu Dumnezeu se face aici prin cuvânt, iar Sf. Nicolae Cabasila rezervă un capitol întreg din comentariul său acestei expresii. El spune: „De aceea se numește Jertfă și slujbă cuvântătoare, pentru că preotul nu face nici o lucrare fizică, ci săvârșește aducerea Darurilor slujindu-se numai de cuvinte sfințitoare [...]. Prefacerea Darurilor în dumnezeiescul Trup și Sânge o împlinește Harul pe când preotul doar se roagă. Deci, cu toate că Jertfa este, într-adevăr, o lucrare reală, dar, cum preotul conlucrează la împlinirea ei nu prin faptă, ci numai prin cuvintele rugăciunii, pe drept cuvânt zice el că nu aduce Darurile în chip activ, ci că săvârșește o slujire cuvântătoare” (Sf. Nicolae Cabasila, *Tălcuirea dumnezeieștii Liturghii*, EIBMBOR, 1997, p. 120). În lumina celor enunțate, propunem în cadrul anaforei înlocuirea expresiei *slujbă duhovnicească* prin *slujire cuvântătoare*.

g. Propunem înlocuirea expresiei *Sfintele Patimi*, prin *Sfintele Pătimiri*, având în vedere că limba română, spre deosebire – în acest caz – de limba greacă, dispune de sinonimele necesare pentru a reda corect sensul substantivului *πάθος* în contexte diferite. De aceea, când exprimă sensul de *chin, durere*, este preferabilă forma românească *pătimire*, și nu *patimă*, care are mai degrabă conotații negative.

h. Adverbul *mai vârtos* a fost redat, în funcție de context, prin *mai mult*, sau *mai degrabă* sau *între totul* (la prima incidență în psalmul 50).

14. În privința locului și a modalității de sfințire a anafurei, menționăm că: Sfinții Gherman al Constantinopolului și Simeon al Tesalonicului, în comentariile lor liturgice, arată că prescurile întrebuintate la proscomidie, binecuvântate prin semnul Crucii, prin însemnarea cu Sfânta Copie și prin rugăciunile rostite, sunt sfințite și se consideră anafură (antidoron). Această poziție este susținută și de Bisericele slave și de cele grecești. Însă, pentru pâinile sau prescurile care nu au fost folosite la proscomidie, este necesară o binecuvântare a lor. Mărturiile manuscriselor, precum și scrierile Sfântului Simeon al Tesalonicului, arată că această rânduială se practica prin înălțarea în chipul crucii a pâinii respec-

tive înaintea Sfintelor Taine abia sfințite și prin rostirea unor formule preluate din rânduiala Panaghiei (din *Ceaslov*), așa cum se practică și azi în Bisericile de limbă greacă. Această binecuvântare se făcea îndată după pomenirea Maicii Domnului (*Mai ales pe Preasfânta...*), și nu la sfârșitul rugăciunilor de mijlocire, întrucât anafura, după cum se știe, o simbolizează pe Preasfânta Fecioară. De aceea, având în vedere că în Biserica noastră există o mare varietate de obiceiuri în această privință (există trei formule diferite în liturgiile din 1950, 1967 și 1987 și mai mult de zece formule amintite de pr. prof. Petre Vintilescu în studiul său, *Anafura sau Antidoron*, din „Studii Teologice”, 1-2/1953), propunem următoarea rânduială, conformă cu principiile enunțate de Sfinții exegeți ai cultului ortodox și atestate de tradiția liturgică:

Îndată după pomenirea Maicii Domnului (*Mai ales pe Preasfânta...*), preotul dă cădelnița diaconului și primește vasul cu anafură. Face semnul crucii cu el înaintea Sfintelor Taine, zicând: *Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, binecuvintează, Doamne, pâinea aceasta, anafura sfinților Tăi.* Formula propusă este o rugăciune clară, cu intenție precisă, inspirată din formulele de la slujba înălțării Panaghiei, din *Ceaslov*. Ea este recomandată (într-o formă puțin amplificată) și considerată *cea mai potrivită*, de liturgistul român pr. Petre Vintilescu (*art. cit.*, p. 137). Se evită astfel cele două expresii discutabile, întrebuițate până acum: ... *în locul Sfintelor Tale Taine...* (care crea impresia că anafura are aceeași valoare cu Sfintele Daruri) și *Binecuvântată este anafura Sfinților Tăi* (care nu face referire la Maica Domnului). Astfel, cele două tradiții românești nu sunt integral suprimate, ci preluate într-o sinteză. Precizarea că *pâinea aceasta* este *anafură* este necesară, deoarece nu este vorba despre pâinea sfințită la Litie sau Panaghie, ci scopul sfințirii ei este de a deveni anafură (antidoron) pentru cei credincioși.

Formula propusă acum, deja întrebuițată de unii slujitori, va fi rostită îndată după pomenirea Maicii Domnului, dovedind legătura dintre acest moment și simbolistica anafurei. Înălțarea în chipul crucii, singura amintită de liturgiile românești mai vechi, este suficientă pentru sfințirea anafurei, care este, astfel, prezentată spre sfințire înaintea lui Hristos euharistic. Atingerea de Sfântul Disc și de Sfântul Potir a vasului cu anafură (mai ales când acesta este voluminos) pune în pericol stabili-

tatea Sfintelor Vase și, implicit, siguranța Sfintelor Taine; de aceea, este mai bine să se renunțe la acest gest, neconfirmat, de altfel, de sursele liturgice vechi.

15. La ecfonisul care introduce rugăciunea domnească (*Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne...*), precizăm că nu este vorba despre numirea lui Dumnezeu ca Tată – căci, în acest caz, s-ar fi folosit verbul grecesc ὀνομάζω –, ci despre invocarea (ἐπικαλεῖσθαι) lui Dumnezeu-Tatăl.

Verbul ἐπικαλεῖσθαι este un infinitiv al verbului ἐπικαλέω, de unde vine cuvântul *epicleză*. Aici este vorba de invocarea lui Dumnezeu-Tatăl cel Ceresc. Accentul cade pe chemare-invocare, nu pe numirea lui Dumnezeu cu apelativul de Tată. Ne rugăm Tatălui să ne învrednicească a-L invoca prin rugăciunea pe care ne-a lăsat-o Fiul. Desigur, cele două înțelesuri nu se exclud, pentru că înfierea după har prin Botez permite creștinilor să invoce pe Dumnezeu, Tatăl Fiului veșnic, ca fiind și Tatăl nostru. De aceea, majoritatea edițiilor românești articulează corect substantivul *Tată - Tatăl*, întrucât în limba greacă este în acuzativ și este articulat cu articol hotărât. Prin urmare, propunem următoarea traducere: *Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeu-Tatăl cel Ceresc, și a zice*. În felul acesta se redă corect textul grecesc și se regăsește în forma cunoscută numele Tatălui ceresc (Dumnezeu-Tatăl, τὸν ἐπουράνιον Θεὸν Πατέρα).

16. Momentul „plinirii” potirului, adică al punerii în potir a părțicelei IIS din Sfântul Trup, era însoțit de o formulă al cărei sens este obscur: *Plinirea potirului credinței Sfântului Duh*. Pentru a da un sens acestei formule, unele liturghiere au tipărit-o în forma: *Plinirea potirului credinței prin Sfântul Duh* (ed. 1950) sau *Plinirea credinței Duhului Sfânt* (ed. 1713). Menționăm însă că în toate liturghiarele tipărite la noi până la începutul veacului al XVIII-lea, formula era cea veche și corectă: *Plinirea Duhului Sfânt*, sub diverse forme (*Împlirea Sfântului Duh*, la Coresi, 1570; *Împlutura Sfântului Duh*, la Sf. Dosoftei, 1679; formula corespondentă în slavonă în Liturghierul lui Macarie, din 1508 și în cel al episcopului Mitrofan de Buzău, din 1702). Răspunsul preotului sugerează că nu el „plinește” Sfântul Potir, ci Duhul Sfânt. Momentul unirii Trupului lui Hristos cu Cinstitul Său Sânge simbolizează Învierea Domnului și îndumnezeirea deplină a firii omenești în Hristos, realizată, desigur, prin

Duhul Sfânt. Aceeași formulă este păstrată până azi în Bisericiile de limbă slavă, și la ea au revenit și liturghiile grecești în ultimele lor ediții (2004). De aceea, a fost preferată formula veche: *Plinirea Duhului Sfânt. Amin.*

17. În privința binecuvântării „căldurii”, menționăm că traducerea: *căldura Sfinților Tăi*, este greșită. În limba greacă formele de masculin plural și neutru plural, în cazul genitiv, ale adjectivului ἄγιος sunt identice (τῶν ἁγίων). De aici confuzia între *Sfinții Tăi* și *Sfintele Tale (Taine)*. Contextul ne arată că aici este vorba despre *căldura Sfintelor Tale (Taine)*, nu a *Sfinților Tăi*.

De asemenea, formula corectă a turnării în potir a apei calde binecuvântate este: *Căldura Duhului Sfânt*. În acest sens, marele nostru liturgist, pr. prof. dr. Ene Braniște, scria: „formula mai veche și mai corectă este: *Căldura Duhului Sfânt*, așa cum o găsim în unii codici din secolele XI-XII, aflați azi în Biblioteca Națională din Atena (vezi Panaiotis Trempelas, *Cele trei Liturghii după codicii din Atena* (în gr.), p. 136-137). În forma aceasta, mai veche și mai concisă, care era desigur în uz și pe vremea lui Cabasila, formula sacramentală a turnării căldurii în potir îndreptățește și mai mult interpretarea lui” (Preot prof. dr. Ene Braniște, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, EIBMBOR, 1997, p. 357). Formulele corecte ale „plinirii” potirului și ale turnării căldurii sunt susținute și de pr. Prof. Petre Vintilescu, în *Liturghierul explicat* (ed. cit., p. 310-315). Turnarea căldurii în potir după punerea părțicelei IIS (ce simbolizează Învierea Domnului), arată, potrivit Sfântului Simeon al Tesalonicului, că noi ne împărtășim cu Trupul înviat și cu Sângele cald, adică viu, al lui Hristos, plin de căldura și de prezența Duhului Sfânt, întrucât umanitatea Fiului a fost înviată și prin lucrarea Duhului Sfânt (cf. *Epistola către romani*). De asemenea, căldura simbolizează revărsarea Duhului Sfânt asupra Bisericii-Trupul tainic al lui Hristos, în ziua Cincizecimii.

18. Propunem uniformizarea formulelor de împărtășire cu Trupul și Sângele Domnului, întrucât la împărtășirea cu Sfântul Trup se rostește *se dă mie*, iar la gustarea din Sfântul Sânge se zice *mă împărtășesc*. În limba greacă se folosește la amândouă cuvântul μεταδίδοται, o formă reflexivă; traducerea prin *mă împărtășesc* induce ideea romano-catolică că preotul este săvârșitor, idee care se află în antiteză cu rugăciunea dinainte de *Sfintele, sfinților (...ne învrednicește prin mâna Ta cea puternică a ni*

se da Preacuratul Tău Trup...) și care ne îndepărtează de semnificația profundă a comuniunii: Sf. Împărtășanie se primește, nu și-o ia fiecare; în vechime era mai pregnantă această semnificație, căci nimeni, nici măcar protosul, nu se împărtășea singur (a se vedea studiul lui Robert Taft: *Receiving Communion - a forgotten symbol*).

19. Considerăm potrivită păstrarea la forma de singular a verbului în unele ecfonise (*Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava...*, *Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava...*, *Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea...*), cântări (*Plin este cerul, și pământul, de slava Ta...*) și rugăciuni (*toată darea cea bună, și tot darul desăvârșit, de sus este...*), întrucât concordă cu textul grecesc și cu traducerea din ediția sinodală (2008) a Sfintei Scripturi (toate având sorginte biblică) și sunt conforme cu gramatica limbii române. În situațiile de mai sus nu este vorba de un subiect multiplu, ci de mai multe subiecte cerute de același predicat, enunțat o singură dată și subînțeles în cazul celorlalte subiecte, ce formează propoziții aparte. Acest fapt este marcat de prezența virgulei între subiectele amintite, care se justifică și prin faptul că, în acest context, conjuncția *și* se poate înțelege în loc de *cât și*. Astfel, gramatical, ecfonismul *Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava...* se înțelege: *Că a Ta este împărăția, (a Ta este) și puterea, (a Ta este) și slava...*

Formulele acestea au și o valoare teologică, legată de mistagogia liturgică, deoarece ele exprimă înaintarea treptată în cunoașterea de Dumnezeu. Această uimitoare adâncire progresivă în descoperirea lui Dumnezeu nu mai este, însă, exprimată când verbul se află de la început la plural, anticipând prezența subiectului multiplu, în care substantivele stau juxtapuse indistinct.

20. La începutul Liturghiei Sfântului Vasile cel Mare s-a așezat o îndrumare de tipic referitoare la cazul când această liturghie se săvârșește unită cu Vecernia. Precizarea acestei rânduieli era absolut necesară și a fost redată în conformitate cu rubrica similară din ultimele ediții ale liturghierelor grecești (Atena și Simonos Petra).

La Liturgia Darurilor înainte-sfințite

1. La Liturgia Darurilor înainte-sfințite, propunem, în cazul în care preotul slujește cu diacon, citirea ultimelor patru rugăciuni ale Vecerniei

ca rugăciuni „ale antifoanelor”, și a primelor trei în timpul psalmului 103, iar dacă preotul slujește singur, citirea tuturor celor șapte rugăciuni în timpul psalmului 103. Această din urmă variantă este amintită în toate vechile liturghiere românești până în anul 1950, și are avantajul de a oferi preotului timpul necesar pentru pregătirea și mutarea Sfântului Agneț cu toată atenția și fără grabă. Aceeași așezare a rugăciunilor se regăsește în *Ieratikon*-ul din 2004 de la Simonos Petra (al Patriarhiei Ecumenice). Așezarea primelor patru rugăciuni ale Vecerniei ca rugăciuni „ale antifoanelor” este rânduită, potrivit principiilor enunțate și la rugăciunile antifoanelor de la Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur și se regăsește în amândouă edițiile grecești actuale, amintite mai sus.

2. Înainte de momentul frângerii Sfântului Agneț, am menționat că preotul *arată* spre Sfântul Agneț, nu *atinge*, întrucât acest gest putea aduce periclitarea siguranței firimiturilor din Sfântul Trup, pe care preotul îl atingea, introducând mâna dreaptă pe sub Sfântul Aer. Vechile manuscrise amintesc de posibilitatea de a arăta doar spre Sfântul Agneț (Panaiotis Trempelas, *Cele trei liturghii după codicii din Atena* (în gr.), Atena, p. 217). Acesta a fost ridicat deja la Liturghia la care a fost sfințit, iar arătarea este suficientă, întrucât pe Sfântul Disc nu se află decât Sfântul Trup.

De asemenea, în acest moment liturgic, a fost corectată exclamația: *Cele mai înainte sfințite, Sfintele sfinților!*, prin traducerea corectă: *Sfintele cele mai înainte sfințite, sfinților!* (τὰ προηγιασμένα ἅγια, τοῖς ἁγίοις).

3. Au fost diortosite cererile pentru diferite trebuințe, la care s-au adăugat și cereri pentru elevi și studenți, solicitate adesea de credincioși.

4. A fost corectat și completat cu Sfinții Români Sinaxarul de la sfârșitul Liturghierului, în cadrul căruia au fost menționați Sfinții cei mai importanți din zilele anului, revizuiuindu-se numele și numărul lor, după sinaxarele din Mineie. De asemenea, la final s-au adăugat și pomenirile cu dată schimbătoare din perioadele Triodului și Penticostarului, care trebuie amintite la Litie, la Proscomidie și la otpust.

Diortositorii



CUPRINSUL

Cuvânt înainte	5
Rânduiala Privegherii	13
Privegherea de toată noaptea cum se face în ajunul sărbătorilor mari, după tipicul urmat în sfintele mănăstiri	
Rânduiala Ceasului al nouălea	15
Rânduiala Vecerniei mici	16
Rânduiala Vecerniei mari cu Litia	17
Rânduiala Utreniei	23
Rânduiala Laudelor bisericesti	29
Ceasul al nouălea	31
Vecernia de sâmbătă seara și spre sărbători	34
Rânduiala Vecerniei în zilele de rând de peste săptămână	51
Litia	53
Pavecernița	66
Miezonoaptea	73

Utrenia din zilele de duminică și de sărbători	77
Rânduiala Utreniei din zilele de rând de peste săptămână	104
Slujba Sfintei Liturghii	107
Rânduiala pregătirii sfințiților slujitori înainte de începerea Proskomidiei	109
Rânduiala închinării	109
Îmbrăcarea sfinților veșminte	114
Rânduiala Dumnezeieștii Proskomidii	117
Cădirea pregătitoare	130
Rânduiala pregătirii sfințiților slujitori pentru începutul Dumnezeieștii Liturghii	131
Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului	133
Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei	203
Învățătură despre Dumnezeiasca Liturghie a celui între Sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare . .	205
Rânduiala Dumnezeieștii Liturghii a Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia	206
Dumnezeiasca Liturghie a celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei	209
Dumnezeiasca Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, numită și a Sfântului Grigorie Dialogul	283
Învățătură despre Dumnezeiasca Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite	285
Dumnezeiasca Liturghie a Darurilor înainte- sfințite, numită și a Sfântului Grigorie Dialogul	289

Felurite rânduieii și rugăciuni	331
Rânduiala Sfintei Împărtășiri	333
Rugăciune de mulțumire după	
Dumnezeiasca Împărtășire	367
Învățătură despre cum se cuvine a se zice otpustul .	375
Otpusturile Praznicelor Împărătești	375
Otpustul la praznicele Născătoarei de Dumnezeu	380
Otpustul la sfinți cu prăznuire	380
Otpustul zilelor de rând	381
Ecfonisele ce se zic după ectenia mică înaintea	
Evangheliilor Sfintelor Patimi, în Sfânta	
și Marea Vineri (la Denia de joi seara)	384
Utenia în Săptămâna Luminată	386
Isodicoanele sau stihurile ce se cântă	
la Sărbătorile Împărătești	389
Tropare și condace, ce se cântă în Sfântul Altar,	
la sărbătorile mari, când se slujește în sobor	391
Rugăciuni felurite	413
Rânduiala binecuvântării colivei	413
Rugăciune la binecuvântarea salciei	
în Duminica Stălpărilor	415
Rugăciune la binecuvântarea pâinii care	
se numește în popor «paști», în Sfânta	
Duminică a Paștilor	416
Rugăciune la binecuvântarea cărnurilor,	
în Sfânta și Luminata Duminică a Paștilor	418
Rugăciune la binecuvântarea brânzei și a ouălor,	
în Sfânta și Luminata Duminică a Paștilor	419

Rugăciune la gustarea strugurilor, în ziua de 6 august	419
Rugăciune când se aduce pârgă de poame	420
Rânduiala Litiei mici (Trisaghionul sau Parastasul mic) pentru pomenirea celor adormiți	421
Rugăciuni de iertare a celor adormiți în Domnul	424
Rânduiala la scoaterea Sfintei Cruci (14 septembrie, 1 august, Duminica Crucii) .	427
Învățătură despre scoaterea Sfântului Epitaf	429

Adunare de cereri la felurite trebuințe din viața

omului	433
Mulțumire pentru împlinirea cererii	433
La vreme de neplouare și foamete	438
La vreme de neconținere a ploilor	442
Pentru cei ce călătoresc	449
Pentru cei bolnavi	452
La boli molipsitoare și ferirea de moarte năpraznică	456
Pentru înmulțirea dragostei și deșrădăcinarea urii și a toată răutatea	461
Pentru vrăjmașii cei ce ne urăsc și ne asupresc pe noi	463
La năvălirea vrăjmașilor	466
Pentru cei ce sunt asupriți de vrăjmași	471
În vreme de orice nevoie și primejdie omenească ..	472
Pentru cei ce sunt în închisori	476
Pentru cererea și dobândirea celor de trebuință și de folos	479

Pentru dobândirea învățăturilor celor bune și folositoare de către elevi (studenți)	480
Povățuiri și învățături	483
Despre felul cum trebuie săvârșită sfânta slujbă în biserică	483
Pregătirea pentru slujba Dumnezeieștii Liturghii și împărtășirea cu Sfintele Taine . . .	483
Pentru vremea începutului slujbei	495
Ce trebuie să aibă în vedere și să păzească preotul înaintea și în timpul slujbei	496
Pentru materia pâinii, a însuși Trupului lui Hristos	498
Pentru materia Sângelui lui Hristos	499
Pentru cele ce se pot întâmpla la săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii:	500
a) Cu materia Trupului lui Hristos (pâinea) . . .	500
b) Cu materia Sângelui lui Hristos (vinul) . . .	502
c) La sfințirea Darurilor	503
Neajunsurile ce se pot întâmpla preotului care slujește	504
Ce este dator să facă preotul după săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii	512
Cum trebuie păstrate Dumnezeieștile Taine pentru cei bolnavi	514
Pentru darea, primirea, paza și cinstirea Dumnezeieștilor Taine	517

Regulă pentru rugăciunile ce se cuvine a se face de cei care se pregătesc a sluji și de cei ce voiesc a se împărtăși cu Sfintele și Dumnezeieștile Taine	523
Typicul slujbei Sfintei Liturghii cu arhiereu	526
Sinaxar peste tot anul	557
Lămuriri cu privire la prezenta ediție a Liturghierului	593
Cuprinsul	608



Cu ajutorul Preasfintei Treimi
s-a săvârșit tipărirea acestei noi ediții a
LITURGHIERULUI
în cel de-al V-lea an de la alegerea și întronizarea
Preafericitului Părintelui nostru
DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Din îndemnul și sub îndrumarea Preafericirii Sale, editarea acestei cărți de slujbă s-a făcut pornind de la edițiile *Liturghierului* din anii 2000 și 2008, ținându-se cont de observațiile Comisiei Liturgice a Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și de propunerile venite din diferite eparhii, de la preoți și profesori de teologie. Apoi, în urma unei ample cercetări a vechilor ediții românești reprezentative și a *Liturghierelor* Bisericii Ortodoxe surori, îndeosebi a ultimelor ediții grecești, textul a fost diortosit de Preasfințitul Părinte **Ciprian Cămpineanul**, Episcop-vicar Patriarhal, și de P.Cuv. Protos. dr. *Chiril Lovin*, coordonator al departamentului *Carte de cult*, cu sprijinul domnului *Vasile Bănescu*, Consilier Patriarhal, Directorul Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Tehnoredactarea textului a fost realizată de doamna *Violeta Negrea*, iar tipărirea lui s-a făcut sub conducerea Preacuviosului Protosinghel *Varsanufie Jebura*, Consilier Patriarhal, Directorul Tipografiei Cărilor Bisericești.



TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ

Intr. Miron Cristea nr. 6, sector 4, București, 040162
Telefon: 021.406.71.93; 406.71.94; Fax: 021.300.05.53
www.editurapatriarhiei.ro
tipogr.inst.biblic@rdslink.ro

românești de până la sfârșitul veacului al XIX-lea, formulă care se întrebuințează la nivel panortodox, înlăturând adaosul: *și să nu oprești pentru păcatele mele harul Preasfântului Tău Duh...*, adaos preluat în mod nejustificat din anaforaua Sfântului Vasile cel Mare, unde se află după sfințirea Darurilor. În acel context rugăciunea nu se referea la oprirea harului în vederea sfințirii și preschimbării Darurilor, care erau deja sfințite, ci la rodirea harului care se revarsă spre fiecare, personal, din Sfintele Taine, fiind o rugăciune înainte de împărtășire. Prezența ei la proscomidie creează însă impresia că sfințirea Darurilor euharistice este condiționată de vrednicia preotului, ceea ce nu este conform cu teologia ortodoxă.

6. S-au făcut precizări cu privire la căderea menționată după sfârșitul proscomidiei, cădere care are rol pregător pentru începerea Sfintei Liturghii, ea nefiind legată în principiu de terminarea Proscomidiei. La liturgia arhierească această cădere se omite, întrucât ea va fi săvârșită de arhieru după Vohodul mic.

La Sfânta Liturghie

1. La Ectenia mare și cea mică, pe lângă formula *cu pace*, apare, în paranteză, varianta *în pace*, așa cum propusese, încă din anul 1955, marele nostru liturgist pr. Petre Vintilescu (în „B.O.R.” nr. 3-4/1955, p. 302), întrucât aceasta este traducerea exactă a expresiei grecești: *ἐν εἰρήνῃ*. Prepoziția grecească *ἐν* s-a tradus în mod constant cu *în* sau *întru*, prepoziții care arată interioritatea stării de pace, stare ce trebuie să-l stăpânească pe cel ce slujește sau participă la Dumnezeiasca Liturghie. Adăugăm că, deja, la ectenia cererilor, expresia este redată corect, pentru care se impune uniformizarea traducerii (*Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși...*)

2. A treia cerere a ecteniei mari amintește de *bunăstarea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici*. Textul grec are cuvântul *εὐστάθεια*, care se traduce exact prin *statornicie*, înțelegându-se stabilitatea, statornicia în bine și în dreapta credință a comunităților creștine, și nu bunăstarea materială, cum reiese din traducerea românească. Textele românești mai vechi arată faptul că traducătorii au considerat dificil de redat acest cuvânt, întrucât întâlnim variantele: *dulce-tocmeale* (Coresi, 1570), *bună starea* (Dosoftei, 1679), *bună tocmirea* (Mitrofan de Buzău, 1702), iar începând cu

Liturghierul Sfântului Antim (Târgoviște, 1713), s-a impus varianta *bună starea*, scris în două cuvinte, urmând ca în edițiile secolului XX să apară *bunăstarea*. Menționăm că în *Dictionnaire grec-français*, A. Bailly, p. 856, cuvântul εὐσθάθεια este tradus cu *fermeté, stabilité, consistance, équilibre du corps et de l'intelligence*. De aceea, cuvântul *bunăstarea* apare despărțit în două (*buna stare*), iar în paranteză apare cuvântul *statornicia*.

3. Atât la Rugăciunea antifonului al II-lea, cât și la Rugăciunea amvonului, alături de cuvântul *frumuseșea* apare și varianta *bună-cuviința*. Expresia *cei ce iubesc bună-cuviința casei Tale* este un citat biblic, din Psalmul 25, care se regăsește și în rugăciunea spălării mâinilor la proscomidie, unde este tradus potrivit ediției sinodale (2008) a Sfintei Scripturi. Cuvântul grecesc εὐπρέπεια comportă două accepțiuni: *frumuseșea* sau *bună-cuviință*. De aceea, cele două traduceri pot conviețui sau alterna, deoarece frumuseșea estetică a spațiului sacru impune și o atitudine spiritual de bună-cuviință. Menționăm că traducerea *bună-cuviință* se întâlnește și în Liturghierul Sf. Ier. Dosoftei (1679).

4. La ectenia întreită din cadrul Vecerniei, Utreniei și Sfintei Liturghii, cererea pentru chiriarhul locului se va încheia cu cuvintele: *pentru sănătatea și mântuirea lui*, întrucât cererea: *și pentru toți frații noștri cei întru Hristos...* se regăsește în aceeași ectenie (*Încă ne rugăm pentru frații noștri...*) și nu există în textele grecești vechi și actuale.

5. La ectenia cererilor, încheierea corectă gramatical este: *de la Domnul să cerem*, și nu: *la Domnul să cerem...* Menționăm că forma corectă (*de la...*) apăsă în traducerea Sfântului Ierarh Dosoftei (1679). Aceasta este traducerea potrivită pentru cuvântul grec παρά, și surprinde sensul logic al prepoziției românești cerută de verbul *a cere* (*ceva de la cineva*).

6. A doua cerere din cadrul acestei ectenii amintește de *înger de pace, credincios îndreptător*... Întrucât cuvântul grecesc ὁδηγός (provenit din substantivul ὁδός = *cale, drum*), înseamnă *călăuzitor sau îndrumător*, propunem corectarea expresiei de mai sus în *credincios călăuzitor*, pe care o considerăm o traducere fidelă. Din punctul de vedere al teologiei ortodoxe, îngerul păzitor al omului îl călăuzește, îi arată drumul cel bun, nu îi îndreaptă greșelile, cum s-ar putea înțelege din cuvântul *îndreptător*. Traducerea poate fi comparată cu cea a termenului ὁδηγητρια, redat în românește, de obicei, prin *Călăuzitoarea*.